

ZBORNİK

ZBRANIH POVZETKOV
VSEBIN PROJEKTA

ZGODNJE NARAVOSLOVJE
TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ekošola – september 2018

ZBORNIK zbranih povzetkov vsebin projekta

Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj

Gradivo je dostopno v pdf formatu na <http://www.ekosola.si/gradiva/>

Izdajatelj: Društvo DOVES – FEE Slovenia, Portorož

Uredila: Dane Katalinič in Dunja Dolinšek

September 2018

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=296452352
ISBN 978-961-94211-6-1 (pdf)

KAZALO

Zgodnje naravoslovje

ZAČETNO NARAVOSLOVJE OB POTOKU	8
DOMAČI VRABEC NAŠ SPREMLJEVALEC IN SOSED	13
GOZDNA IGRALNICA	20
PRVI KORAKI V NARAVOSLOVJE	26
NAŠI DEŽEVNIKI	31
ŽUŽELKE NA NAŠEM IGRIŠČU	37
MALČKI V GOZDNI IGRALNICI	42
RDEČI ŠKRATCI NA IGRIŠČU VRTCA »SLAMICA« LIPOVCI	47
OD MRESTA DO ŽABE	51
TALNI ŽIV-ŽAV OKROG NAS	55
NARAVOSLOVJE SKOZI OTROŠKE OČI	60
JABOLKO - VIR ZDRAVJA	63
TALNI ŽIV ŽAV V SKUPINI PRVEGA STAROSTNEGA OBDOBJA	67
ČUTIM GOZD	72
V DEŽELI GOZDNEGA ŠKRATA	77
MALE TALNE ŽIVALI V NAŠEM OKOLJU	82
KDO GRE Z NAMI V GOZDIČEK?	87
KDO GRE Z NAMI V GOZD?	92
IGRIŠČE BREZ MEJA – GOZD	97
ŠKRATOV POHOD NA GORO OLJKO	102
TALNI ŽIV ŽAV V VRTCU MOST NA SOČI	105
DOŽIVLJANJE GOZDA Z VSEMI ČUTILI	109
TALNI ŽIV ŽAV V IGRALNICI	113
TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS	117
SPOZNAJMO TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS	122
GOZDNA IGRALNICA	127
GOZD KOT SPODBUDNO UČNO OKOLJE V GORJAH	132
NOVA PRIJATELJA V ODDELKU	136
TALNI ŽIV-ŽAV NA NAŠEM IGRIŠČU	141
GOZDNA IGRALNICA	146
ALI IMA KONTINUIRANO ODHAJANJE V GOZD KAKŠEN VPLIV NA PREDŠOLSKE OTROKE?	149
GOZDNA IGRALNICA	154
GOZDNA IGRALNICA	158
S KAMENČKI KREPIMO SENZO-MOTORIČNI RAZVOJ	163
GOZD – GOZDNA IGRALNICA	170
TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS	174
UČNA POT PIKAPOLONICA	178
MALČKI V GOZDU	182
TRIDNEVNI TABOR Z VRTCEM	186
LETNI ČASI V GOZDU	191
GOZD KOT SPODBUDA ZA IGRO IN UČENJE PREDŠOLSKEGA OTROKA	197

DELUJEM EKO IN OB TEM POSKRIBIM ZA PTICE POZIMI	201
RAZISKUJEMO NARAVO	204
JABOLKO RDEČE, HEJ...	207
PROJEKTNO RAZISKOVANJE – TLA IN ŽIVLJENJE V TLEH	211
GOZD, PROSTOR ZA RAZISKOVANJE, GIBANJE IN IGRO	217

Vrt

RAZISKOVANJE VRTIČKA V VRTCU MENGEŠ	223
VRTIČEK NA TERASI	228
ZEMLJA - VIR ŽIVLJENJA	233
JUHA, KI IZ BUČE SE SKUHA	236
MALI VRT RAZISKOVALCEV	241
V VRTCU SEJEMO IN SADIMO, SKRIBIMO ZA VRT	244
NAŠ VRT	249
VISOKE GREDE V ČUTNO ZAZNAVNEM VRTU VRTCA ČRNUČE, ENOTE SONČEK	253
OPAZUJEMO, TIPAMO, VOHAMO, OKUŠAMO	257
EKO ZELIŠČNI IN ZAČIMBNI VRT	262

Voda

VODA IN KAKO VARČEVATI Z VODO	268
VODA JE ŽIVLJENJE	272
VODA	276
KAPLJICA, OD KOD IN KAM	280
VODA IN RAZISKOVANJE	286
VODA	291
VODA, VIR ŽIVLJENJA	296
ZBIRALNIK DEŽEVNICE - DRUGI VIR VODE	302
VODNI RAZISKOVALCI	305
KAKO KROŽI VODA?	310
UPORABNOST ODPADNIH VODA	315
VODA VIR ŽIVLJENJA	319
VODA - ČUDEŽNA TEKOČINA	324
VODA JE VIR ŽIVLJENJA	330

Odpadki

EKO DRUŽABNE IGRE, IZDELANE IZ ODPADNIH MATERIALOV	335
ODPADKI V VRTCU	341
ODPADNI, ŠE UPORABNI MATERIAL V VRTCU	345

KORISTNO UPORABIMO ODPADKE	350
RAVNANJE Z ODPADKI	355
IGRAJMO SE DRUGAČE	362
PREKLOPI NA EKO ŽE V VRTCU	366
ODPADKI OKROG NAS	372
OD PAPIRJA DO KNJIGE	377
ODGOVORNO IN USTVARJALNO Z ODPADKI	382
»ODPADKI, NAŠA SKUPNA SKRB!«	387
ZEMLJA PRAZNUJE ROJSTNI DAN	393
ODPADNO JE LAHKO TUDI UPORABNO	398
»EKODAN« V VRTCU GORNJI GRAD	403
Z LUTKO V EKO SVET	407
KEKČEV JOGURT – NOVA BLAGOVNA ZNAMKA	413
TUDI MI LOČUJEMO ODPADKE!	418
ODGOVORNO RAVNANJE Z ODPADKI	422
EKOLOGIJA JE NAŠA PRIHODNOST	427
EKODETEKTIVI	433

Hrana

JABOLKO	439
RADI IMAMO SADJE IN ZELENJAVO	446
OD ZEMLJE DO ŽEMLJE	452
OHRANJAMO TRADICIJO – KRUH KOT SO GA PEKLE NAŠE BABICE	457
KUHLINA ZGODBA	461
ZGODNJE NARAVOSLOVJE: ZAJEC GRE NA TRŽNICO	466

Energija

KAJ JE ENERGIJA?	471
LUČKO UGAŠUJEM IN VARČUJEM	476
POSKUSI Z ELEKTRIKO	481

Splošno

KAKO NAJ OSTANEM ZDRAV?	487
EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE	493
BRALNI NAHRBTNIK V ODDELKU OTROK OD DVEH DO ŠTIRIH LET	499
EKOLOGIJA V VRTCU	504

UVOD

V ZBORNIKU zbrani prispevki povzetkov vsebin projekta »Zgodnje naravoslovje temelj za trajnostni razvoj« govorijo o okoljski vzgoji kot interdisciplinarni vsebini s poudarkom na komunikaciji. Tako je prav. Komunikacija v okoljski vzgoji omogoča celostno doseganje okoljskih ciljev. Iz prispevkov je razvidno, da so vzgojitelji otrokom omogočali neposreden stik z okoljem ter jih tako spodbujali naučiti se neverbalne komunikacije z okoljem. Iz objavljenih prispevkov je videti, da so to dosegli z metodo neposrednega stika z naravo (okoljem), z metodo raziskovalnega dela. V prispevkih posebej poudarjamo rezultate dobro načrtovanih projektnih vsebin, in to zaradi pomena vsebine do otrok. Vsebine zgodnjega naravoslovja so temeljno področje, na katerem otroke premišljeno usmerjamo k opazovanju in raziskovanju skozi projektne dejavnosti.

Narava je in bo okolje in prostor, ki navdihuje in spodbuja. To je učilnica, s katero vplivamo na otroka, na njegov razvoj in odnos do narave – okolja.

Spodbujajmo še naprej radovednost otrok, ker je to pozitivna lastnost za ustvarjalen odnos do okolja, v katerem otrok živi. Zato naj nas vodi dejstvo, da je zdravo okolje (dobri medčloveški odnosi, odnosi do narave ...) osnova človekovega bivanja in nadaljnega razvoja na Zemlji, in da je vse to odvisno od nas.

Posebej želimo opozoriti na desetletnico izdajanja ZBORNIKA (2008/2009–2017/2018) z naslovom Zgodnje naravoslovje temelj za trajnostni razvoj. V vseh teh desetih letih so bili posebej poudarjeni primeri dobrih praks. V ospredju so bili problemi ekologije na ravni mikro ekookolja oziroma okolja, v katerem otrok živi. Skratka, šlo je za vzgojo in izobraževanje za okolje, a ta je podlaga za trajnostni razvoj, ki se začne že v predšolskem obdobju. V vseh desetih izvodih zbornika je zbrana vsebina strokovnih člankov, ki so bili informacija o dobrih ekoloških praksah ekovrtcev v programu Ekošola in didaktično gradivo za nadgradnjo dosedanjih pedagoških praks. V tej, deseti jubilejni številki razširjamo vsebine ZBORNIKA z vsebinami drugih tematskih sklopov: voda – energija, odpadki – krožno gospodarstvo, hrana in zdravje. To je prikaz dobrih praks na vsebinah okoljskih aktivnosti skozi izvedene projektne vsebine, ki so objavljene skozi strokovne prispevke posameznih avtorjev iz ekovrtcev.

Cilj ZBORNIKA je spodbujati in graditi didaktične procese, ki bodo vplivali na postavljanje osnovnih temeljev ravnanja z okoljem, v katerem živimo, ter zagotavljati optimalne razmere za privzgajanje pozitivnega in trajnostnega odnosa do okolja.

Vodja projekta: Dane Katalinič

ZGODNJE NARAVOSLOVJE

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

ZAČETNO NARAVOSLOVJE OB POTOKU

Povzetek

Potok je bogat ekosistem, ki daje ogromno možnosti za izkušnjsko učenje v naravnem okolju, pri čemer se otroci lahko veliko naučijo o naravi in njenih zakonitostih. Naravno okolje je idealno okolje za ustvarjalno igro predšolskih otrok, saj ponuja neizmerno bogastvo čutnih izkušenj ter odprtih materialov in objektov. Le ob pogostem stiku z naravnim okoljem otroci lahko razvijejo pozitiven odnos do narave.

Raziskovali smo, kakšne predstave imajo 5 – 6 let stari otroci o potoku, koliko vedo o organizmih, ki živijo v potoku in ob njem ter kakšen je njihov odnos do potoka. Ugotavljali smo tudi, koliko znanja lahko ob dejavnostih, v katerih otroci na aktiven način spoznavajo potok in ob prosti igri ob potoku pridobijo otroci in ali to vpliva na njihov odnos do igre v naravnem okolju in do potoka.

Igra in učenje v in ob potoku ni pogosta praksa naših vrtcev. Rezultati tega prispevka pa bi lahko spodbuda vzgojiteljem, da prepoznajo potok kot zelo spodbudno učno okolje in ga pogosteje vključujejo v svoje pedagoško delo.

Ključne besede: igra in učenje v naravnem okolju, potok, predšolski otrok, aktivno učenje, začetno naravoslovje

Abstract

The stream is a rich ecosystem that offers countless opportunities for experiential learning in a natural environment where children can explore nature and its principles. Natural environment is ideal for creative play of preschool children because it offers rich sensory experience as well as open-ended materials and objects. Children can only develop a positive attitude towards nature with constant interaction with the natural environment.

The thesis explores the ideas of children aged from 5 to 6 years about a stream, what they know about organisms living in it and what is their attitude towards it. Moreover, it examines how much children can learn while exploring the stream through activities and free play and whether such activities affect their attitude towards the stream and play in the natural environment.

Play and learning by and in the stream are only rarely used in Slovene kindergarten practice. The results of this thesis could encourage preschool teachers to perceive the stream as an encouraging learning environment and include it in their pedagogical work more often.

Keywords: play and learning in the natural environment, stream, preschool child, active learning, early science

Uvod

Stik otroka z naravnim okoljem v zgodnjem otroštvu je zelo pomemben za njegov razvoj. Ob tem otrok razvija pozitiven odnos do živega in do narave na splošno ter pridobiva izkušnje, ki mu omogočajo pridobivanje naravoslovnega znanja in razvijanje naravoslovnih spretnosti. Kurikulum za vrtce (1999) področje narave opredeljuje kot posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in

navad. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju.

Potok je bogat ekosistem in s spoznavanjem le-tega se otroci veliko naučijo o naravi in njenih zakonitostih. Več ko bodo imeli otroci možnosti opazovati različne organizme od blizu in v njihovem naravnem okolju, bolj se bodo seznanili z značilnostmi živih bitij, povezovanjem v prehranjevalne verige, razmnoževanjem in razvojnimi krogi različnih vrst, s čim in kako se prehranjujejo, kako dihaajo, izločajo, se gibljejo, rastejo in kako reagirajo na določene dražljaje. Ob opazovanju potoka kot celote pa se bodo otroci seznanili tudi z osnovami ekologije in povezanostjo rastlin in živali z okoljem (Bajd, 1995). Potok poleg spoznavanja žive narave nudi tudi veliko priložnosti za učenje naravoslovja v širšem pogledu (npr. spoznavanja kemijskih lastnosti vode, vodnih tokov, plovnosti ...).

Znano je, da je naravno okolje idealno okolje za ustvarjalno igro predšolskih otrok. Ponuja neizmerno bogastvo čutnih izkušenj ter odprtih materialov in objektov, ki jim otroci pripisujejo simbolni pomen in jih uporabljajo na najrazličnejše načine. Izkušnje v naravnem okolju spodbujajo celostni razvoj otroka, saj omogočajo napredek na vseh razvojnih področjih: kognitivnem, estetskem, senzoričnem, motoričnem, socialnem in čustvenem (Wilson, 1995; povz. po Kos in Gregorič, 2011).

Po naših dosedanjih izkušnjah pa imajo otroci le malo možnosti za stik s potokom. Niti v okviru družine niti vrtca obiskovanje potoka in igra ob potoku ali v njem ni nekaj vsakdanjega. Predvidevamo, da je tudi skrb za varnost otrok tista, ki deluje kot ovira pri uveljavljanju potoka kot učnega okolja.

Vse več potokov je zaradi vpliva gospodinjstev, kmetijstva in industrije onesnaženih. Zavedanje o pomembnosti potoka kot ekosistema je ključno za naravovarstveno ozaveščenost. Oseba, ki je v zgodnjem otroštvu imela možnost neposrednih izkušenj ob potoku in v njem, bo na podlagi le-teh razvila pozitiven odnos do tega ekosistema in ga bo kasneje, kot član družbe, pripravljena varovati in sodelovati pri sprejemanju odločitev, ki bodo v prid varovanju vodnih ekosistemov.

Cilj raziskovalnega projekta

V skladu s problemom smo postavili naslednji cilj: pripraviti in izvesti dejavnosti v naravnem okolju, v katerih bodo otroci prek aktivnega učenja doživljali ter spoznavali živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Raziskovalna metoda

Uporabili smo kavzalno metodo pedagoškega raziskovanja. Vzorec je priložnostni. V raziskavo smo vključili 40 otrok. Raziskavo smo izvajali v Vrtcu Šentvid, enota Mravljincek. V projekt raziskovanja potoka je bilo vključenih 20 otrok, starih od 5 do 6 let. Kontrolno skupino je sestavljalo 20 otrok iste starosti.

Izvedli smo kvazieksperiment z eksperimentalno in kontrolno skupino. Eksperimentalna skupina je zajemala 20 otrok, 11 deklic in 9 dečkov, starih 5–6 let. Kontrolno skupino je sestavljalo 20 otrok, 8 deklic in 12 dečkov, starih 5–6 let. Z otroki eksperimentalne in kontrolne skupine smo dvakrat v enakem časovnem obdobju opravili delno strukturirane individualne intervjuje. Februarja pred pričetkom projekta in junija po zaključenem projektu so ustno odgovarjali na ista vprašanja. Vprašanja so se nanašala na otrokovo subjektivno doživljanje potoka ter na naravoslovno znanje o potoku in sladkovodnih organizmih. Z otroki eksperimentalne skupine smo nato izvedli projekt spoznavanja potoka, v katerem so otroci spoznavali potok kot bogat ekosistem. Skozi projekt so odkrivali njegove zakonitosti, spoznavali so organizme in njihovo širše okolje. Odgovore eksperimentalne skupine pred projektom in po njem smo primerjali z odgovori kontrolne skupine, s katero dejavnosti nismo izvajali. Projekt smo izvedli v časovnem obdobju od marca do maja. Obsegal je 10 obiskov potoka v okolici Šentvida nad Ljubljano.

Rezultati

V raziskavi smo proučevali, kakšen vpliv imajo praktične izkušnje, ki jih otroci pridobijo v procesu aktivnega učenja v naravnem okolju, na otroke. Proučevali smo, ali neposredne izkušnje vplivajo na znanje otrok o sladkovodnih organizmih in njihovih značilnostih. Ugotoviti smo želeli, ali se bosta ob redni igri in raziskovanju potoka spremenila odnos otrok do naravnega okolja ter želja po igri v naravnem okolju. Otroke smo vključili v proces aktivnega učenja in skupaj z njimi načrtovali dejavnosti v naravnem okolju – ob potoku, ki smo ga raziskovali v daljšem časovnem obdobju in ga redno obiskovali več mesecev. Z njimi smo preizkušali, se veselili, čudili in navduševali nad naravo. Otrokom smo želeli omogočiti pozitivne izkušnje v naravnem okolju ter v njih vzbuditi vseživljenjski smisel za odgovornost za naravno okolje ter njegovo varovanje. Z aktivnostmi, ki smo jih pripravili za otroke, smo želeli otrokom podati čim bolj pestre in raznolike izkušnje s področja naravoslovja ob potoku. Pri potoku smo poslušali zvoke, gradili hišice za palčke, si ogledali in izmerili lastnosti potoka, spuščali ladjice, senzorično zaznavali potok, iskali izvir in izliv potoka, slikali z blatom, iskali, opazovali in preučevali živali v potoku. Opazovali smo plovnost predmetov na vodi, spoznavali agregatna stanja vode, raziskovali proces kroženja vode, preizkušali delovanje vode na mlinčke.

Otroci, ki so sodelovali v dejavnostih, so bili pri končnih intervjujih veliko uspešnejši pri poznavanju sladkovodnih organizmov ter so imeli občutno natančnejšo predstavo o potoku. Otroci so igro in učenje v in ob potoku doživljali z veseljem in navdušenjem. Naši rezultati kažejo, da potok kot celovit ekosistem ponuja veliko možnosti za pridobivanje izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselje do raziskovanja in odkrivanja; tako predstavlja spodbudno učno okolje za prosto igro in učenje naravoslovja. Ugotavljamo, da z vključevanjem otrok v dejavnosti, v katerih doživljajo ter spoznavajo živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju, pozitivno vplivamo tudi na odnos otrok do igre v naravnem okolju in do potoka. Izkušnje v naravnem okolju spodbujajo celostni razvoj otroka, saj omogočajo napredek tudi na drugih razvojnih področjih.

Razumevanje naravoslovnih pojmov in pojavov se lahko razvija le s posameznikovo aktivnostjo, ob kateri se rojevajo naivne razlage in nove ideje za raziskovanje. (Petek, 2011) Otroci eksperimentalne skupine so preko dejavnosti potok spoznali tudi kot celovit ekosistem, ki ponuja veliko možnosti za igro, raziskovanje in odkrivanje ter možnosti za pridobivanje izkušenj z živimi bitji in naravnimi pojavi. Z vključevanjem v proces aktivnega učenja v naravnem okolju so pridobili zelo veliko naravoslovnega znanja.

Mainone (1975) in Royce (2015) navajata, da so sladkovodni vodni sistemi izvrsten prostor za pridobivanje naravoslovnih izkušenj. Njihovim trditvam se pridružujemo tudi sami. Tudi naše ugotovitve v raziskavi potrjujejo, da potok kot celovit ekosistem ponuja veliko možnosti za pridobivanje izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselje do raziskovanja in odkrivanja. Ne le da se otroci v naravi veliko gibajo in so na svežem zraku. Potok ponuja okolje, kjer otroci konkretno izkusijo stik z vodo v naravnem okolju, njeno gibanje, delovanje na predmete v vodi in stik z živimi bitji, ki živijo v potoku. Otroci so spoznali organizme, ki živijo v potoku, in sicer v njihovem primarnem življenjskem okolju. Poleg tega potok predstavlja zelo spodbudno učno okolje, kjer se porajajo nove otroške ideje za prosto in raziskovalno igro.

Zaključek

Otroci so bili nad potokom preprosto navdušeni. Veselili so se naslednjega obiska, spraševali, kdaj bomo spet odšli k potoku, motivacija pri dejavnostih je bila na višku, domov pa so odhajali z opisovanjem doživljanja pri potoku. Kot kažejo rezultati raziskave, so se predstave otrok o potoku močno spremenile. Pridobili so jih z učenjem zgodnjega naravoslovja, ki pa se je začelo, ko so otroci spoznali, da lahko sami s svojim delovanjem odkrivajo in spoznavajo pojave, živa bitja, predmete in snovi.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolo in šport.
- Bajd, B. (1998). *Moje prve sladkovodne živali*. Ljubljana: DZS.
- Kos, M., Gregorič, A. (2011) Naravno okolje – prostor za igro in učenje v slovenskih vrtcih. *Educa: strokovna revija za področje varstva, vzgoje in izobraževanja predšolskih otrok in otrok na razredni stopnji osnovne šole*. Letn. 20, št. 1, str. 6–10.
- Mainone, R. F. (1975) Adopt a stream. *Scienceandchildren*. Letn. 13. Št. 2. Str. 21- 22.
- Petek, D. (2011). *Strategije poučevanja za razvoj naravoslovnih kompetenc*. Maribor: Fakulteta za naravoslovje in matematiko.
- Royce, A. (2015) WonderfulWater. *ScienceandChildren*. Letn. 15. Št. 2. Str. 24- 29.

Andreja Činč

Vrtec Vitomarci pri POŠ Vitomarci

DOMAČI VRABEC NAŠ SPREMLJEVALEC IN SOSED

Povzetek

Članek opisuje sodelovanje vseh treh vrtčevskih skupin pri izvedbi projekta: »Domači vrabec naš spremljevalec in sosed«. Otrokom smo želeli približati najpogostejše ptice v njihovem okolju ter jih poučiti kako pomemben je človek za ptice, zlasti v zimskem času, ko je pticam potrebno pomagati pri prehranjevanju. Naš glavni cilj je bil izdelati ptičje krmilnice iz odpadnega materiala za vsakega otroka, da so si otroci svoje krmilnice lahko odnesli domov. Pred svojim domom so si jih obesili, jih zalagali s semeni ter tako doma skrbeli za ptice in jih opazovali.

Ključne besede: ptice, ptičja krmilnica, seme (bučno, sončnično, proso), narava.

Abstract

The article describes the collaboration of all three kindergarden groups in the implementation of the project: "The house sparrow, our companion and neighbor". We wanted to bring children closer to the most common birds in their environment and to teach them how important human for bird is, especially during the winter when birds need help with eating. Our main goal was to produce bird feeders from scrap material for each child, so that the children could brought their bird feeders home. In front of their homes they hung them, fill them with seeds, took care of the birds and watched them.

Key words: birds, birdsfeeders, seeds (pumpkin, sunflower, millet), nature.

Uvod

V vrtcu Vitomarci pri POŠ Vitomarci smo se vse tri skupine otrok povezale v projektu: »Domači vrabec naš spremljevalec in sosed«. Pri raziskovanju in izvedbi projekta smo želeli zajeti čim več področij kurikuluma.

Spoznavali smo različne ptice v slikovni, avdio – vizualni obliki ter v naravi. Ogledali smo si animirani film: Vrabček Rihard (slika3) in se naučili pesmico: Vrabček čaka mamico. Spraševali smo se s čim se hranijo ptice in kako jim lahko v zimskem času pomagamo. Odločili smo se, da iz odpadnih materialov (tetrapak, plastenke, plastični krožniki in zamaški) izdelamo eko ptičje krmilnice. Odpadni material so otroci prinašali od doma (slika5 in slika7).

Vsak otrok je tudi pripravil rolco za ptičke. Na papirnati tulec smo namazali arašidovo maslo, povaljali v mešanici semen ter navezali na vrvico (slika1). Odnegli smo jih do grmovja pri vrtcu in jih obesili na veje.

Ob okenskih policah smo si s pomočjo hišnika postavili tudi lesene ptičje krmilnice (na drogu) (slika2). »Poglej, ptička ima z nami zajtrk,« je rekel eden izmed otrok. V hudi zimi smo opazovali ptice, ki so se zbirale pod streho krmilnice. Vso zimo smo skupaj z otroki zalagali krmilnice z mešanico semen (slika8). Vsake toliko časa se je nekdo izmed otrok spomnil, in vprašal: »So ptičke že vse pojedle?«

Cilj

Glavni cilj našega projekta je bil spoznati vrabčka, ki z nami sobiva skozi celo leto in ga srečujemo vsak dan. Za lažje opazovanje smo ga privabili v ptičjo krmilnico. Skupaj smo za vsakega otroka izdelali ptičjo krmilnico(slika4 in slika6).

Ozaveščanje otrok, da so ptice pomemben del narave, ki jo moramo ohranjati in skrbeti zanjo po svojih najboljših močeh in v skladu z zakoni narave.

Metode: igre, opazovanja, ogleda, pogovora, izdelovanja, razlage, skupnega fotografiranja.

Rezultati

*Ob vsakodnevnem opazovanju smo ugotovili, da k nam prihajajo različne vrste ptic. S pomočjo interneta smo ugotavljali, katere ptice prihajajo k nam v krmilnice, ter ugotovili, da je bilo največ vrabčkov. Ogledali smo si posnetek na youtube: Kdo se oglašča okoli našega doma?

*Naredili smo velik plakat v obliki ptičje krmilnice, na katerega so otroci lepili slike in izrezke ptic iz različnih revij in časopisov. Te slike in izrezke so otroci iskali doma s pomočjo svojih staršev ter jih prinašali v vrtec. V jutranjih krogih smo si te izrezke in slike pogledali ter se sproti vsak dan pogovarjali o njih.

Vzporedne dejavnosti

- Pesmi o pticah: Sinička, Črni kos,
- Glasbeno – didaktična igra: Ptički v gnezda,
- Gibalna igra: Muca in ptički,
- Odtiskovanje dlani »ptičkov« na narisano drevo,
- Poslušanje ptičjega petja z glasbene zgoščenke in Youtuba.

Diskusija

Pri predšolskih otrocih izhajamo iz konkretnih dejavnosti iz našega okolja. Zato smo se odločili, da podrobneje spoznamo vrabčka. O vrabčkih smo si v šolski knjižnici ogledali animirani film Vrabček Rihard. Spoznali smo, da nekatere ptice pozimi odletijo v toplejše kraje, nekatere pa ostanejo pri nas in ko je huda zima jim je potrebno pomagati. Otroci so si veliko zapomnili, saj jih je tema o pticah zelo pritegnila, prav tako so bili pozitivni odzivi in komentarji staršev: »Ko gremo na sprehod, moramo gledati samo ptičke«, »Včeraj pa smo si mi tudi obesili krmilnico na drevo«,...

Zaključek

Še danes, ko gremo na sprehod v naravo ali bližnji gozd, otroci takoj opazijo ptice ter se jih razveselijo. Velikokrat opazimo skupino vrabčkov v grmu ali jato vrabčkov v zraku. Spoznali smo različne vrste ptic, prisluhnili smo njihovemu petju, ugotovili, da se različno oglašajo ter se naučili s čim jih pozimi hranimo, saj si v ostalih letnih časih hrano poiščejo same. Zaradi navdušenosti otrok in sodelovanja s starši smo projekt uspešno izvedli.

Literatura

- N. Maurer: Vrabček čaka mamico, v: Pravljični cvet, Ljubljana: MK, 2003 (zbirka Sončnica).
- D.M. Tarman, D. Kofler: Gostišče pri ptičji hišici, Ljubljana: Kmečki glas, 2000.
- Animirani film: Vrabček Rihard (USB)
- <https://www.youtube.com/watch?v=hqtlxCydT5w> (Kdo se oglašja okoli našega doma?)
- M. Voglar: Sinička se je usedla, v: Majhna sem bila, Ljubljana, 2014.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- <https://www.youtube.com/watch?v=hdQX6bAIIYY> (Petje ptic)

ZIMA JE DOLGA, ZIMA JE HLADNA.
VENDAR NAŠA PTIČKA NIKDAR NE BO LAČNA.
KRMILNICO SMO SAMI NAREDILI
IN OKUSNA SEMENA VANJO POLOŽILI.

Slika1: Izdelava rolic za ptičke.

Slika2: Otroci zalagajo ptičje krmilnice z mešanico semen.

Slika3: Ogled animiranega filma v šolski knjižnici: Vrabček Rihard.

Slika4: Vsak otrok si je izdelal svojo ptičjo krmilnico.

Slika5: Nasutje semen v ptičje krmilnice.

Slika6: Ptičje krmilnice – SOVA.

Slika7: Otroci polnijo krmilnice z mešanico semen.

Slika8: Otroci so zalagali ptičje krmilnice ter prepevali Vrabček čaka mamico.

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

Letošnji projekt »GOZDNA IGRALNICA« je prinesel veliko izzivov in veselja pri učenju v naravi, saj smo urili svoje spretnosti, se gibalni na svežem zraku in tako razvijali gibalne sposobnosti ter opazovali naravo iz neposredne bližine.

Gozd je prostor, kjer bivamo v sozvočju z naravo v vseh letnih časih. Vse bolj tudi spoznavamo, da učenje v naravi v sebi skriva nekaj več – našim otrokom ne omogoča samo doživljanja narave, ampak tudi pozitivno doživljanje samega sebe in svojih prijateljev.

Ključne besede: opazovanje, gibanje, igra, začetno naravoslovje, gozd, raziskovanje, medpodročno povezovanje, timsko delo, letni časi, čutila.

Abstract

This year's project "forest playroom" has brought us a lot of challenges and happy hours of learning in nature. We had exercised our abilities, we have been exercising in fresh air and in that way we developed our abilities and we have been watching the nature from the first line.

Forest is a place where we can be one with nature in all four seasons. We are assured once again that learning in nature has something more, to our children nature is not only just nature but also develops positive thinking about oneself and his friends.

Keywords: watching, exercising, play, initial science, forest, exploring, area connecting, teamwork, seasons, senses.

Uvod

Bivanje v naravi naj bi postalo stalni, vseživljenjski proces, ki se ga otrok začne zavedati v vrtcu. V naravi imamo vse možnosti gibanja, igranja, doživljanja, raziskovanja in spoznavanje narave. V enoti Radvanje imamo veliko srečo, saj se naša enota nahaja na obronkih Pohorja, kjer imamo v neposredni bližini tudi ribnik, sadovnjake, vinograde in zelo veliko različnih pešpoti, ki jih z veseljem koristimo.

Cilji

- Otrok spozna, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spozna vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode: igra, pogovor, raziskovanje, opazovanje, čutno zaznavanje, opisovanje, pripovedovanje.

Diskusija

Rezultat projekta je izgradnja spodbudnega učnega okolja v gozdu oziroma na prostem.

Dejavnosti smo izvajali na igrišču vrtca, travnikih (jasah) ali v gozdu.

Jesen

V jesenskem času smo se tedensko odpravili v gozd, kjer smo opazovali drevesa, poslušali šumenja listja in prepevanje ptičk, ki smo jih tudi spoznavali (kako se oglašajo, katere barve so, ali so selivke ali ostanejo in prezimijo pri nas). Opazovali smo, kako listje odpada z dreves in kako listi spreminjajo svojo barvo. Razvrščali smo listje po barvi, izdelovali mandale iz listja, storžev in vejic. Vse to smo počeli v naravnem okolju. Otroci so bili navdušeni nad hojo po odpadnem listju in igro z njimi. Opazovali smo tudi ribnik, ki je na obrobju gozda, ter občudovali odtise krempljev rac v blatu oziroma zemlji. Na gozdnih poteh smo slišali tudi žuborenje potoka, ki je pravi balzam za naša ušesa. Z otroki smo se usedli ter prisluhnili zvokom narave (šumenju listja, žuborenju potoka, petjuptičk). Otroci v gozdu ne krepijo samo znanj s področja narave, matematike, slovenščine, ampak vsak otrok na najboljši možen način razvija tudi svoje individualne sposobnosti. V gozd smo povabili tudi gozdarja, ki nam je pojasnil, da gozda ne smemo onesnaževati. Naučil nas je, kako izmerimo velikost krošnje in ugotovimo, koliko je drevo staro. Ker se v našem naravnem okolju – gozdu zelo dobro počutimo, smo med nas povabili tudi naše babice in dedke, ki so z nami nabirali kostanje, našli pa smo tudi zelo veliko gob. V jesenskem času je bil potok obarvan v pisane jesenske barve. Naši začetni obiski so bili namenjeni opazovanju in raziskovanju okolice. Spoznavali smo značilnosti potoka in opazovali živali in rastline ob in v potoku.

Zima

Ker sem želela, da otroci doživijo naravo (gozd) v vseh letnih časih, z vsemi čutili, smo s tedenskimi odhodi v gozd nadaljevali tudi v zimskem času. V snegu smo opazovali sledi srne, ptičk, ljudi in ugotovili, da tudi sami za seboj puščamo sledi. Otroci so tudi v zimskem času aktivno opazovali drevo. Ugotavljali so nastale spremembe. Tudi v zimskem času nas je obiskal gozdar, ki nam je pokazal in nas podučil, kako se živali prehranjujejo v zimskem času. Naučili smo se, da se v storžu skriva hrana za živali. Ker se v naravnem okolju – gozdu počutimo sproščeni, smo med sprehodom naredili snežaka v gozdu. Otroci so ga poimenovali »gozdni snežak«. Zimski čas je bil zelo zanimiv, saj je bil potok večino časa prekrit z debelo ledeno plastjo, zaradi nizkih temperatur. Otrokom sem odlomila delček ledu, ki so ga tipali in opazovali, kako se topi v rokah.

Pohorje (hribovje) – gozd, ribniki in travniki so okolja, ki nam ponujajo bogato paleto izkušenj in zunanjih aktivnosti. Otroci so z gibanjem skozi igro in zabavo v gozdu pridobili veliko izkušenj. To je vplivalo na njihovo zdravje in predvsem dobro počutje – umirjenost. Otroci kot skupina so se med seboj zelo povezali. Skupaj so premagovali ovire na poti do cilja, in to izključno v naravi, ki nas obkroža. Predvsem se v našem vrtcu zavedamo, kako pomembno je predšolsko obdobje, predvsem z vidika, v katerem otrok zazna velik interes in pripravljenost za vse dejavnosti, če so mu le ponujene skozi igro. Otroci nas nenehno opazuje in posnema, sprejema naš odnos do okolja, zato moramo biti vedno dober zgled.

Pomlad

Pomlad je najlepši čas – čas sprememb. Pomlad smo začeli v gozdu...s pravljicama Zelo lačna gosenica ter Trije metulji. Opazovali smo gosenice, tudi na drevesu, kasneje pa prečudovite metulje. Krepili so si svoje motorične spretnosti, ravnotežje in koordinacijo, gibalne sposobnosti kot tudi samozavest ter pridobivali zavedanje, da je gozd odličen prostor za rekreacijo in regeneracijo. Otroci so s tipom spoznavali razlike v gladki in hrapavi drevesni skorji, opazovali štor in hlode, višino in različno debelino dreves. Zelo pomembno se mi zdi, da otrokom omogočamo gibalno zahtevnejše okolje, ki ga še ne poznajo. To jih usmeri v raziskovanje v manjših ali večjih skupinah. Med seboj so si nudili pomoč pri premagovanju ovir in pri hoji.

Živali, ki smo jih opazili v gozdu, na travniku...

Bivanje v naravi naj bi postalo stalni, vseživljenjski proces, ki se ga otrok začne zavedati v vrtcu. V naravi imamo vse možnosti gibanja, igranja, doživljanja, raziskovanja in spoznavanja narave.

V enoti Radvanje imamo veliko srečo, saj se naša enota nahaja na obronkih Pohorja, kjer imamo v neposredni bližini tudi ribnik, sadovnjake, vinograde in zelo veliko različnih pešpoti, ki jih z veseljem koristimo.

Zaključek

Gozd je odličen prostor za razvijanje slušnih predstav, prepoznavanje zvokov v naravi, usmerjenje pozornosti na intenziteto in jakost zvoka, navajanje na tišino in pozorno poslušanje in slušno prepoznavanje.

Pohorje (hribovje) – gozd, ribniki in travniki so okolja, ki nam ponujajo bogato paleto izkušenj in zunanjih aktivnosti. Otroci so si z gibanjem skozi igro in zabavo v gozdu pridobili veliko izkušenj. To je vplivalo na njihovo zdravje in predvsem na dobro počutje – umirjenost. Otroci kot skupina so se med seboj zelo povezali. Skupaj so premagovali ovire na poti do cilja, in to izključno v naravi, ki nas obkroža. Predvsem pa se v našem vrtcu zavedamo, kako pomembno je predšolsko obdobje, zlasti z vidika, v katerem otrok zazna velik interes in pripravljenost za vse dejavnosti, če so mu le ponujene skozi igro.

Otrok nas nenehno opazuje in posnema, sprejema naš odnos do okolja, zato mu moramo biti vedno dober zgled.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Kayser, R. (1995). V gozdu in na travniku. Ljubljana: Tehniška založba Slovenija.

PRVI KORAKI V NARAVOSLOVJE

Povzetek

Zgodnje naravoslovje temelji na otrokovem neposrednem stiku z naravo. Konkretna izkušnja otrok in načrtovani metodični postopki že v zgodnjem otroštvu vodijo v razvijanje naravoslovne pismenosti, prav tako pa tudi v širšo in za današnji čas zelo pomembno okoljsko pismenost. V prispevku je predstavljenih nekaj primerov dejavnosti, pri katerih so otroci pridobivali neposredne izkušnje z živim. Dejavnosti so bile ciljno usmerjene v odkrivanje, spoznavanje in primerjanje živih bitij in njihovih okolij, globalni cilj pa je bil razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave. Otroci so bili ves čas vključeni v vse faze vzgojno-izobraževalnega procesa z aktivno udeležbo, osrednje področje narava pa se je prepletalo tudi z drugimi kurikularnimi področji dejavnosti.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, predšolsko obdobje, konkretne izkušnje z živim

Abstract

Early natural science is based on the child's direct contact with the nature. The concrete experiences of children and the planned methodical procedures in early childhood lead to the development of natural literacy, as well as in the wider and today's very important environmental literacy. The article presents some examples of activities in which children gained direct experience with the living world. The activities were targeted at discovering, learning and comparing living beings and their environments, and the global goal was to develop a kind, respectful and responsible attitude towards nature. Children were constantly involved in all phases of the educational process with active participation, and the main field of nature was intertwined with other curricular areas of activity.

Key words: early science, pre-school age, concrete experiences with the living world

Uvod

Današnji hiter življenjski tempo, potrošniško usmerjena družba in vsestranska izpostavljenost različnim medijem vplivajo na to, da že predšolski otroci veliko časa preživijo v zaprtih prostorih in imajo tako manj možnosti za pridobivanje neposrednih izkušenj z naravo. Zato je v Vrtcu Ivana Glinška Maribor letošnje prednostno področje bivanje na prostem. V starostno heterogenem izmenskem oddelku POLŽKI (sestavlja ga 12 otrok, starih od 1 do 6 let) sva tako s sodelavko izkoristili priložnosti, ki nam jih ponuja okolje našega vrtca (predvsem igrišče in bližnji park), za vsakodnevne dejavnosti na prostem.

Izhajali sva iz osnovne teoretične opredelitve področja narava: narava je v vrtcu posebno področje, s katerim razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v okolje. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi, veselju v raziskovanju in odkrivanju. Področje postopno razvija naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje in sklepanje (Bahovec idr. 2017: str. 55).

Oprli sva se tudi na temelj montessori pedagogike, ki pravi: "Vse se začne s spoznavanjem okolja. Otrok ga vsrkava s pomočjo lastnosti, pri katerih gre za intenzivno in specializirano občutljivost, ki omogoča, da otroku dražljaji iz okolice zbudijo toliko zanimanja in navdušenja, da postanejo del njegovega bivanja. /.../ Razvoj je dejaven in pomeni oblikovanje osebnosti, kar dosežemo le z lastnim trdom in izkušnjami. To je dolga pot, ki jo mora otrok prehoditi sam, da bi dosegel zrelost. Osebno izkustvo in udejstvovanje sta edina dejavnika, ki omogočata in spodbujata razvoj." (Montessori, 2011).

Cilji in metode dela

Kot izhodišče sta izpostavili v Kurikulu opredeljen operativni cilj s področja narave: otrok odkriva, spozna in primerja živa bitja, njihova okolja in sebe kot enega izmed njih. S tem povezan globalni cilj pa je razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.

Največkrat uporabljene metode so bile opazovanje, igra, načrtovanje, pogovor, opisovanje, predvidevanje, raziskovanje z lastno aktivnostjo, čutno zaznavanje.

Izvedene dejavnosti

Leze, leze polžek počasi

Septembra so otroci med bivanjem na igrišču našli vrtnega polža. Navdušenje otrok nad najdbo je bilo veliko in predlog, da bi polžek za nekaj časa našel dom v naši igralnici, je bil takoj potrjen. Sledilo je skupno načrtovanje, kako bomo za polžka poskrbeli. Poiskali smo odpadno embalažo in vanjo nasuli nekaj zemlje, otroci so prinašali listje, kamenčke in začasno bivališče za polžka je bilo pripravljeno. Posodo s polžkom smo v igralnici postavili na vidno mesto in na vprašanje, kaj bi lahko s polžkom v vrtcu počeli, so otroci nizali različne predloge: *pobožali, gledali ga bomo, pa risali, mu bomo dali hrano, skrbeli*. Otroci, ki so želeli, so si polžka lahko dali na roko. V naslednjih dneh smo veliko časa namenili opazovanju polža; ob tem je bil poudarek na postavljanju t. i. produktivnih vprašanj oz. vprašanj odprtega tipa, ki otroke spodbujajo k razmišljanju, povezovanju, primerjanju. Ugotavljali smo, v čem se polž razlikuje od človeka in v čem mu je podoben (pri slednjem vprašanju so imeli otroci precej več težav). Otroci so polža vsak dan hranili s solato, škropili z vodo, menjavali smo mu listje. Vzporedno je potekala tudi korelacija z drugimi področji dejavnosti (gibanje: oponašanje gibanja polžka, gibalna igra polžek; umetnost: likovno upodabljanje polža, oblikovanje iz slanega testa; jezik: poslušanje pravljice Polž Vladimir gre na štop, prstna igra Leze, leze polžek počasi, pesem Anje Štefan Polžek, iskanje informacij o polžih v otroških poučnih knjigah, periodičnem tisku; matematika: sestavljanje polžek). Čez nekaj časa smo polžka seveda vrnili v njegovo naravno okolje.

Opazovanje in skrb za polža.

Likovno izražanje po celoviti izkušnji.

Od semena do rastline

Pri spoznavanju semen in značilnosti prsti so otroci imeli priložnost vključiti različna čutila (vid, vonj, tip), omogočeno jim je bilo manipuliranje s semeni in prstjo. Nato smo posadili fižol, pri čemer smo naredili tudi poizkus, ali fižolčki rastejo tudi v temi, brez vode in na hladnem. Vsakodnevno smo opazovali dogajanje, postavljali domneve, komentirali dogajanje in ugotavljali spremembe. Otroci so sodelovali tudi pri urejanju okrasne grede na igrišču; z navdušenjem so pomagali rahljati zemljo in pulili plevel, ki smo ga nato odnesli na ekološki otok v zaboj z biološkimi odpadki. V odpadne pnevmatike smo posadili jagode, zelišča in različno zelenjavo ter sejali baziliko in vrtno krešo, v eno pnevmatiko pa smo posadili testenine in ugotavljali, ali bodo zrasle.

Sajenje fižola.

Sadimo testenine.

Urejanje okrasne grede.

Živali na našem igrišču

Od sredine aprila do prve polovice maja smo raziskovali biotsko raznovrstnost na našem igrišču. Osredotočili smo se predvsem na drobne živali. Otroci so iskali živali in jih opazovali s pomočjo povečeval. Kot pomoč pri poimenovanju smo uporabili kartice z zelo

realističnimi ilustracijami teh živali, ki so vsebovale tudi črkovni zapis. V igralnici smo imeli tabelo s slikovnim gradivom in poimenovanjem živali. Otroci so na njej z magneti označevali, katere živali so našli na igrišču. Precej živali so tudi ujeli v posodice s povečevali in jih imeli možnost nekaj časa opazovati. O živalih, najdenih na igrišču, so potem iskali informacije v poučnih knjigah, revijah ... Razvrščali so jih glede števila nog, načina premikanja, njihove koristnosti/škodljivosti. Pri starejših otrocih sva vključili tudi razvijanje predopisemenjevalnih spretnosti (npr. slušno in vidno razločevanje – živali na isti začetni glas). Igrali smo se različne gibalne igre, povezane z opazovanimi živalmi (npr. pajek in muhe, čebelice v panju), prepevali znane otroške pesmi (Pikapolonica, Pajek, Čebelica, Šmentanamuha, Metuljček cekinček), otroci so poslušali različne pravljice, v katerih nastopajo te živali; prav tako so imeli možnost za likovno izražanje izkušnje.

Iskanje in opazovanje živali.

Označevanje najdenih živali na tabeli.

Spontana igra.

Korelacija z likovno umetnostjo.

Rezultati in diskusija

Otroci so bili pri izvajanju dejavnosti motivirani, sproščeni, radovedni. Sami so opozarjali, da je treba rastline zaliti, veselili so se srečanja z živalmi ter bili do njih nežni in obzirni. Z opisanimi dejavnostmi sva otroke spodbujali k celostnemu doživljanju, odkrivanju in raziskovanju narave. Ob tem so glede na njihovo razvojno stopnjo primeren način spoznavali pojem živega in nekatere naravoslovne postopke (npr. opazovanje, razvrščanje, postavljanje hipotez, izvajanje poskusov, povzemanje rezultatov, posploševanje). V ospredje sva postavili predvsem to, da otroci pridobivajo izkušnje in znanja na podlagi neposredne aktivnosti z živim, ob tem pa razvijajo tudi čustva, oblikujejo navade, stališča in vrednote.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (2017): Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- Krnel, D. (2008): Narava. V: Marjanovič Umek, L. (ur.): Otrok v vrtcu: Priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2006): Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana: AWTS.
- Montessori, M. (2008): Srkajoči um. Ljubljana: Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.

NAŠI DEŽEVNIKI

Povzetek

V članku je predstavljeno, kako so otroci preko leta stalno opazovali deževnike in skrbeli zanje. Da se je to lahko izvajalo tudi v hladnem delu leta, je bilo treba pripraviti tudi »dom« zanje. Tako smo pripravili gojilnico, ki je bila na terasi ali v sobi. Otroci so lahko stalno opazovali, kaj se dogaja z deževniki.

Naravoslovje smo povezali tudi z ostalimi področji Kurikuluma.

Čeprav majhni, so tako otroci naredili prve korake v svet naravoslovnih opazovanj in raziskovanj.

Ključne besede: deževnik, gojilnica, opazovanje, skrb za deževnike, življenje v tleh.

Abstract

The paper describes how children observed and cared for earthworms throughout the year. A "home" had to be prepared for them so this could be carried out also in the cold period of the year. We therefore prepared a cultivation container that was placed either on the terrace or in the room. So children were able to always observe what was going on with the earthworms.

Besides, natural science learning was connected with other areas in the Curriculum. Thus children, although very young, made their first steps into the world of observation and research in natural science.

Keywords: earthworm, cultivation container, observation, caring for earthworms, life in soil.

Uvod

Naš vrtec leži v res čudovitem naravnem okolju. Ob začetku šolskega leta sem se spraševala, kateri del naravoslovja bi lahko otrokom bolj približala. Ob tem sem se zavedala omejitev, ki jih s seboj prinaša starost otrok (1 – 3 leta). Ugotovila sem, da potrebujemo nekaj, kar bomo lahko raziskovali v igralnici in v naravnem okolju in kjer bodo lahko nekateri samo opazovali, drugi pa svoja opazovanja in ugotovitve tudi izrazili. Nenazadnje nas k postopnemu uvajanju v naravoslovje zavezuje Kurikulum za vrtce. Zapisano je, da je Narava »področje, ki postopoma razvija naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje, sklepanje, zmožnosti za uvidevanje in reševanje problemov, postavljanje hipotez, klasificiranja, iskanja ter povezovanja bistva in pomena ter oblikovanja konceptov. Ti procesi pri otroku potekajo nezavedno, vendar so hkrati osnove znanstvene metode v naravoslovju.«¹ Tako sem se odločila, da bomo med vsemi živimi bitji, ki jih pogosto najdemo, raziskovali deževnike. Deževnik je nekaj, kar je hitro in dobro vidno s prostim očesom. Ker je dovolj velik, ga lahko otroci tudi primejo.

¹ Kurikulum, str. 55

Namen dela je bil otroke uvesti v opazovanje deževnikov skozi daljši čas in ob tem še skrbeti zanje.

Cilj, ki sem ga primarno imela v mislih, je bil navdušiti otroke za samo opazovanje in ozaveščanje o pomenu živali okrog nas (v tem primeru deževnikov) skozi prijetno in zanimivo izkušnjo; nenazadnje pa jih tudi seznaniti ne samo z opazovanjem, ampak tudi s koristnostjo deževnikov. Preučevali smo, kako »Deževniki prekopavajo in zračijo prst ter tako omogočajo, da voda odteka s površja.«² Omeniti moram, da v vrtcu žal (še) nimamo svojih gredic oz. vrta; v tem primeru bi opazovanje zastavila drugače.

Metode

- Metoda opazovanja:
iskanje deževnikov v zemlji
opazovanje deževnikov v gojilnici in zunanjem okolju (v zemlji in na različnih mokrih tleh).
- Metoda pogovora: otroci opisujejo svoja doživljanja tega, kar vidijo. Z vprašanji odprtega tipa sem otroke spodbujala, da so povedali to, kar so videli.
- Metoda risanja: otroci opaženo narišejo.
- Metoda lastne aktivnosti: otroci so aktivno sodelovali v vseh fazah raziskovanja deževnikov, od priprave domovanja zanje naprej.

Rezultati

Ko smo začeli s projektom, je bila že jesen. Komaj smo še našli dovolj deževnikov. Iskali smo jih po njihovih sledih – pod izkopanimi kupčki zemlje oz. glistinami.

Slika 1.: Iskanje glistin.

² Jennings, T. Male živali, str. 20.

Slika 2.: Priprava malih gojilnic za deževnike.

Pripravili smo mini gojilnice. V odrezane plastenke smo dali izmenično zemljo, pesek in nekaj vejic. In seveda tudi deževnike. Tako so jih otroci prvič prijemali. Sprva je bila večina bolj zadržana. Ugotavljali smo, kaj deževniki poleg zemlje in vejic potrebujejo za življenje. Inugotovili, da morajo tako kot mi tudi oni jesti in piti. Deževnike smo z otroki zato redno hranili in »zalivali«. Vse skupaj smo dali v plastični zaboj zaradi odcejanja vode.

Slika 3.: Sprotno spremljanje dogajanja z deževniki.

Deževnike smo imeli notri in zunaj. Opazovali smo, kaj se dogaja: ali jih vidimo, ali je kaj sledu njihovega premikanja. V najhujšem mrazu deževniki seveda niso bili dejavni. Ker smo imeli več plastenek, smo jih lahko večkrat preučili. Ko jih pozimi nismo več videli s prostim očesom, smo izpraznili posamezno plastenko in ugotavljali, kaj se je zgodilo z deževniki. Kot smo predvidevali, se je v vsaki plastenki ohranilo nekaj deževnikov. Te smo nato združili z drugo plastenko ali jih skupaj z zemljo odnesli na vrt.

Slike 4., 5. in 6.: Je tu notri kaj deževnikov?

Nekaj deževnikov se je ohranilo prav do pomladi. Pomladi vzklije novo življenje in v zemlji se pojavijo novi deževniki. Ponovno smo jim pripravili domovanje na naši terasi. V deževnih dneh pa smo jih opazovali tudi zunaj. Otroci se kar niso mogli načuditi, da je ves asfalt v okolici vrtca poln deževnikov. Kamorkoli smo pogledali, smo na deževnem sprehodu našli deževnike, naslednji dan pa seveda nobenega. Tak so izkustveno povezali deževnike z dežjem. Naenkrat smo videli veliko zelo različnih deževnikov: različnih barvnih odtenkov, različnih dolžin in debelin.

Slika 7.: Opazovanje deževnikov v dežju.

Deževnike smo iskali tudi v različnih slikanicah. Na koncu smo jih še risali in oblikovali iz plastelina. Pri risanju se je izkazalo, da otroci deževnike dojemajo na različne načine: kot ravne črte (kratke ali dolge) ali kot zavite, bolj podobne polžem.

Slika 8.: Risanje deževnikov.

Glede na svoje sposobnosti so otroci različno sodelovali v projektu; med 12- in 36-mesečnim otrokom obstaja velika razlika v zmožnostih sodelovanja. Starejši so bili bolj aktivni, mlajši pa bolj opazovalci, nekatere pa je vse skupaj zanimalo kot del igre. Ti so deževnike jemali kot kakšen drug material za igro.

Diskusija in zaključek

Otroci so dobili veselje za opazovanje življenja na tleh; poleg deževnikov so sami opazili tudi mravlje, pikapolonice »šuštarčke« in druge drobne živali. Naučili so se, da vse to samo opazujemo in ne uničujemo (kar se zgodi že z neprevidnim prijemanjem).

Spoznali so, da tudi živali, ki jih imamo v sobi, potrebujejo vodo in hrano. Prav tako je bilo potrebno redno skrbeti zanje. Otrokom so se deževniki priljubili, postali so del našega vsakdana. Celo prepirali so se otroci zanje. Na kocu smo deževnike vrnili v njihovo domače okolje (vrt), kjer so najbolj koristni.

Komaj že čakam, da dobimo svoj vrtiček oz. gredice, kjer bomo deževnike lahko opazovali še bolj »v živo«.

Viri in literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Morgan, S. (1997). Male pošasti. Tržič: Učila.
- Jennings, T. (2010). Male živali. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Grgič Bizjak, L. (2014). Projektno raziskovanje – tla in življenje v tleh. Diplomski naloga. Univerza na Primorskem, Koper: Visokošolski strokovni študijski program prve stopnje Predšolska vzgoja.
- Hodnik, A., Zupan, A., Potočnik, F., Zupan, M., Vidic, J. N., Jazbec, R., Prus, T., Požek, T., in Udir, V. (1992). Raziskujmo življenje v tleh. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Mršič, N. (1986). Deževniki Biologija in gojenje. Ljubljana: ČZP Kmečki glas.
- Esenko, I. (2015). Kako živijo gosenice. Ljubljana: založba Okaši.
- Grintov, V. (2016). Kako živi deževnik Jan. Ljubljana: založba Alba.

Selma Šalika

Vrtec Murska Sobota, enota Ringa Raja

ŽUŽELKE NA NAŠEM IGRIŠČU

Povzetek

Narava je del našega vsakdana, vendar našim najmlajšim zelo veliko pomeni. O pomembnosti narave moramo seznaniti otroke že v vrtcu. Za naravoslovne dejavnosti otroci kažejo izredno zanimanje. Da bi naš ekološko naravnani vsakdan še bolj popestrili, smo omogočili otrokom doživljanje izjemne izkušnje neposrednega stika z naravo ter jim tako pomagali, da razvijejo pozitiven odnos do varovanja narave in ravno tako do žuželk.

Na našem igrišču smo opazovali žuželke, jih spoznavali, poimenovali, poslušali zvoke iz narave (kako se žuželke oglašajo), spoznavali življenjski krog in njihovo vlogo v naravi.

Glavne besede: narava, opazovanje, žuželke, igrišče.

Summary

Nature may be part of our everyday life; however, it is also of significant importance to our children. We need to teach them about its value as quickly as possible, namely in their kindergarten years. Kids show extraordinary interest in natural science. To make our ecologically oriented days more enjoyable, we enabled the kids to develop a positive relationship regarding the protection of nature, as well as the insects.

We have observed various insects on our playground, learned about them, named them, listened to the noises they make, as well as learned about their life circle and the role they play in our nature.

Key words: nature, observation, insects, playground.

Uvod

V našem vrtcu se trudimo zagotoviti raznoliko in strokovno bivanje v naravi. Učno okolje vsakodnevno prenašamo v naravo. Skušamo zagotoviti, da bodo otroci lahko na konkreten način z lastno aktivnostjo prišli do različnih spoznanj in ugotovitev.

Dr. Barica Marentič Požarnik (2000) meni, da je učenje uspešnejše, če poteka s samostojnim iskanjem in razmišljanjem, s smiselnim dialogom v skupini, s postavljanjem in preizkušanjem hipotez. Predvsem je pomembno, da otroka miselno in čustveno aktivira, je zanj osebno pomembno in zanimivo, predvsem pa je učinkovito, kadar je vpeto v otrokove življenjske izkušnje. Tako znanje je trajnejše in uporabno v novih situacijah.

S projektom Žuželke na našem igrišču smo začeli lani in ga letos nadgradili. Naš cilj je bil spoznati žuželke na našem igrišču kot del žive narave. Zastavili smo si ga z raziskovanjem, saj je raziskovanje zabavno in razburljivo za otroke. Skupaj z otroci smo iskali različne dejavnosti, ki smo jih izvajali v igralnici in na prostem.

Slika 1: Iskanje in opazovanje žuželk na našem igrišču. Slika 2: Opazovanje žuželk pod lupo.

Cilji

Globalni cilji:

- Poslušanje, razumevanje in doživljanje jezika;
- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti;
- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave;
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Cilji:

- razvijanje prstne spretnosti oziroma t. i. fine motorike;
- spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev ter prostora;
- spoznavanje žuželk kot veliko in pomembno živalsko skupino;
- primerjanje žuželk z drugimi živalmi;
- spoznavanje življenjskega okolja in načina gibanja žuželk;
- spoznavanje telesne zgradbe žuželk;
- spoznavanje vloge in dejavnosti žuželk v naravi, njihov življenjski krog na primeru pikapolonice, metulja, polža, čebele;
- spoznavanje žuželke z opazovanjem;
- spoznavanje različnih zvokov žuželk;
- seznanitev z veliko pestrostjo žuželk;
- razvijanje medsebojnega sodelovanja.

Metode

Pri izbiranju metod smo strmeli k aktivni vlogi otrok. Uporabili smo metode:

- igre,
- pogovora,
- pripovedovanja,
- poimenovanja,
- opisovanja,
- poslušanja,
- razlage,
- pojasnjevanja,
- prepoznavanja,
- sodelovalnega učenja,
- pridobivanja spoznanj ob lastni aktivnosti,
- eksperimentalnega dela,
- raziskovanja,
- odkrivanja,
- primerjanja,
- sklepanja,
- doživljanja,
- prikazovanja,
- demonstracije,
- oblikovanja,
- slikanja,
- risanja,
- barvanja,
- aktivnega učenja,
- praktičnega dela.

Rezultati

Živali in rastline otroci opazujejo skozi vse letne čase. Narava je za otroke zakladnica raziskovalnih vsebin in s svojo pestrostjo vpliva na njegovo odzivnost v smislu želja po opazovanju, primerjanju, ugotavljanju, razčlenjevanju, povezovanju, sklepanju, iskanju vzrokov in posledic.

Pomlad je najprimernejši čas za preučevanje narave in žuželk. Začeli smo z raziskovanjem. Preko igrin pogovora smo izvedeli veliko novega in zanimivega. Ker sem želela preveriti njihovo predznanje o žuželah so najprej našteli žuželke, ki jih poznajo. Med

najpogostejšimi so bile muha, čebela, pikapolonica, pajek, med njimi se je znašla še kakšna druga žival.

Otroci so pokazali velik interes za pikapolonice, zato smo najprej začeli z njimi. Iz knjig in slikovnega materiala so spoznali, da so pikapolonice različnih vrst, da je število pik na njihovih krilcih različno in da spadajo med hrošče. Pripravila sem pikapolonico iz kartona, na katero so otroci polagali pikice in jih preštevali. Seznanili so se z novo pesmico Koliko pikic na krilcih imam. Ker so jo pogosto prepevali smo pripravili še dramatizacijo za naše prijatelje v vrtcu. Pri izdelavi rekvizitov in scene so otroci sodelovali in bili zelo ustvarjalni. Iz kartonskih krožnikov si je vsak otrok naredil še svojo pikapolonico, ki so dolgo časa krasile našo garderobo, nato pa so si jo odnesli domov.

Reševali smo tudi uganke o žuželkah in se pogovorili, kje vse jih srečujemo. Ugotovimo, da žuželke najdemo na vseh mogočih krajih. Pogovarjali smo se o gibanju žuželk. Igrali smo se igrice, kjer sem povedala eno izmed žuželk, otroci pa so jo morali gibalno uprizoriti oz. so oponašali njeno gibanje. Z otroci smo se pogovarjali tudi o telesni zgradbi žuželk in ugotovili, da so zelo različne, a vendar zgrajene na enak način. Vse imajo glavo, oprsje in zadek na katerem imajo šest nog in večina žuželk ima tudi dva para kril. Primerjali smo jih po velikosti, barvi, kako se oglašajo ...

Da je bilo še bolj zanimivo, smo se z lupami in plastičnimi posodicami za opazovanje odpravili na naše igrišče. Najprej smo našli rdeče škratce, ki jih je bilo veliko, prav tako mravlje, občasno so nas obletavale čebele, v igralnico pa sta nas prišla obiskat muha in pajek. Pogovarjali smo se tudi o vlogi žuželk v naravi. Kaj počno žuželke na cvetovih? Na kratko sem otrokom razložila, da so nekatere žuželke kot oprasovalci.

Razvoj žuželk smo spoznavali na primeru pikapolonice, polža, metulja in čebele. V pomoč so nam bile knjige Kako živijo pikapolonice, Kako živijo polži, Kako živijo metulji, Kako živijo čebele (Emilie Beaumont). Ogledali smo si tudi življenjski krog metulja.

Prebrali smo različne zgodbe Živžav sredi trav (Draga M. Tarman), Žuželke (Laurence Mound, Steve Brooks), Zelo lačna gosenica (Eric Carle), Metuljček Matiček in Pinka Polonka (Antoon Krings). Naučili smo se pesmice Pikapolonica, Matuljček Cekinček, Koliko pikic na krilcih imam, Mravlja in polž, Polžek ...

Slika 3: Spoznajmo polža.

Slika 4: Dramatizacija Koliko pikic na krilcih imam.

Zaključek

V našo igralnico zaidejo, odvisno od letnega časa, različne žuželke: mravlje, pajki, muhe, ose. Ponosni sva na otroke, saj žuželke sprejemajo naravno: ne kričijo, ne ubijajo, ne preganjajo. Povsem mirno naju poiščejo, povedo, kaj so videli in nama predlagajo, da žuželko vrnemo v naravo.

Primerno ravnanje z živalmi koristi tako nam kot tudi živalim in otrokom. Slednjim predvsem zato, ker se bodo skozi odnos do živali naučili sočutja, pomoči, odgovornosti, strpnosti in bodo morda ravno oni tisti, ki bodo pripomogli k izničenju nasilja.

Tako kot velja za vse stvari, velja še posebej za ravnanje z živalmi: pomembno je, da smo odrasli otroku pri ravnanju in odnosu vzor. Otrokom moramo pokazati, da nam je mar za živali. Naučimo jih videti stisko živali in jim pomagati: vrnimo polža v senco, pomagajmo deževniku, da se umakne s sonca ...

Otroci so prišli do spoznanja, da smo z naravo hočeš nočeš močno povezani. Narava je naša prijateljica in prijatelji si med seboj pomagajo.

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marentič Požarnik, M. (2000). Psihologija učenja. Ljubljana: DZS.

MALČKI V GOZDNI IGRALNICI

Povzetek

V letošnjem šolskem letu smo v oddelku prvega starostnega obdobja v okviru projekta Zgodnje naravoslovje izbrali področje Biotska raznovrstnost – gozdna igralnica.

Glede na to, da so naši otroci stari od enega do dveh let, so bili naši sprehodi omejeni na občasne sprehode v bližnji gozd – gozdno igralnico, zato smo nekatere dejavnosti zasnovali tako, da smo jih izvedli v naši igralnici.

Otroci so skozi igro opazovali, raziskovali, spoznavali, doživljali in pridobivali izkušnje o naravi.

Poudarek smo dali razvijanju otroške senzibilnosti in zaznavanju sveta s pomočjo čutil.

Ključne besede: otroci, gozdna igralnica, igra, spoznavanje, čutila.

Abstract

In this school year the section of the first age period of our kindergarten selected the field of Biodiversity – Forest playground within the framework of the project Early Natural Science.

Given that our children are one to two-year olds, our walks were limited to occasional walks in the nearby forest - a forest playground, so some of the activities were carried out in our kindergarten playroom.

Throughout the game children have been observing, exploring, getting to know, experiencing and gaining experiences about nature.

We put emphasis on the development of child sensibility and the perception of the world through the senses.

Key words: children, forest playground, play, cognition, senses.

Uvod

Narava je posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajočo fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju (Kurikulum, 1999, str. 55).

Otroci naj bivajo v naravi, se igrajo, učijo, raziskujejo in doživljajo. Učinki učenja v naravnem okolju ostanejo otrokom celo življenje.

Če želimo, da otrok vzpostavi stik z naravo, jo mora doživeti, doživi pa jo le, če je v njej, kar pomeni biti v učilnici za trajnostni razvoj (Katalinič, 2010).

Za celovit razvoj otrokovih sposobnosti je pomembna naravna in prosta igra, ki spodbuja gibanje. Raziskave in dognanja nevrofiziologov kažejo, da se možgani pospešeno razvijajo v prvih petih letih otrokovega življenja, zato je pomembno, da otroci preživijo čim več časa v naravi.

Otrok, ki se veliko giba in je aktiven, povečuje število povezav med nevroni, kar se odraža v gostejši nevronske mreži, saj so možgani kot senzorični proces, ki obdeluje podatke na osnovi čutnih zaznav (Rajović, 2010).

»Otrok, ki teče skozi gozd, mora vzdrževati ustrezno ravnotežje, paziti, da ne pade, in zato opaziti vejo, se izogniti kamnu, potoku, ob tem pa koordinira celo telo od nog, rok pa vse do oči, ki se mimogrede še aktivno prilagajajo gledanju na blizu in daleč« (Rajović, 2016, str. 16).

V prvi vrsti je prav gozd tisti prostor, kjer lahko otroku na enem mestu ponudimo spoznavanje narave, čutno zaznavanje, spontano razvijanje oz. krepitev motoričnih sposobnosti in pozitivno vpliva na celostni razvoj otroka.

Nam, odraslim, ki z veseljem odhajamo v gozd, bodo otroci sledili, nas posnemali in se tako naučili imeti radi naravo.

Globalni cilj

Doživljanje in spoznavanje narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnemu spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode dela: opazovanje, poslušanje, pogovor, pripovedovanje, opisovanje, igre, razlage, spoznavanje z lastno aktivnostjo, čutno zaznavanje, doživljanje, gibalno izražanje in fotografiranje. Metode dela so se med seboj prepletale in dopolnjevale.

Diskusija

V jesenskem času smo obiskali gozdno igralnico, ki je v času uvajanja otrok v vrtec izredno pozitivno vpliva na otroke. Otroci so bili umirjeni, niso več toliko jokali in z bivanjem v gozdu so hitro pozabili na domotožje. Otroci so gozd doživljali, ga opazovali in se lažje vključili oz. prilagodili na druge otroke in vzgojiteljice.

Z obiskovanjem gozda smo otrokom omogočili spoznavanje, opazovanje, doživljanje, zaznavanje različnih dražljajev in spontano, sproščeno igro z naravnim materialom.

Gozd smo zaznavali s čutili: oko – vid, opazovanje okolice; uho – sluh, prisluhnili smo zvokom v naravi (ptičje petje, šelestenje listov, šumenje vetra ...); dotik – koža, tipali in božali smo drevesa, listje, zemljo... in nos – voh, vonjali smo cvetlice, cvetenje dreves...

Z majhnimi koraki po gozdu in po jesenskem listju so otroci premagovali naravne ovire, neravne poti in pridobivali na koordinaciji in ravnotežju. Z radovednostjo so raziskovali gozd in tipali naravne materiale ter se igrali z jesenskim listjem. Ob vsem tem smo se naužili svežega zraka.

Ob slikah smo spoznavali gozdne živali, jih poimenovali in poskušali uprizorjati njihovo gibanje. Igrali smo se bibarije, prstne igre, prepevali pesmice o živalih in likovno ustvarjali.

V zimskem času smo v igralnici spoznavali naravne materiale, jih imenovali in tipali.

Iz naravnih materialov (zemlja, lubje, kamenčki, pesek, lesni oblanci, žagovina...) smo si izdelali čutno pot in jo doživljali s hojo z bosimi stopali. Otroci so ob tem doživljali nove, različne občutke ob dotiku bosih stopal z naravnim materialom in ga občutili kot: grob, mehak, puhast, zbadljiv, hrapav...

Za tipanje različnih materialov smo si izdelali senzomotorični vlak z vagoni. Otroci so se dotikali, tipali in božali vagončke ter razvijali motoriko.

V spomladanskem času smo na sprehodu ob poti do gozda in v gozdu opazovali in spoznali rastline in živali. Otrokom smo poimenovali rastline in živali ter omogočili, da so večkrat slišali imenovano. Ob spoznavanju rastlin in živali smo spoznavali barve in se srečevali s pojmom velik in majhen.

Naš čas bivanja v gozdni igralnici se je ob vsakokratnem obisku podaljševal, saj so otroci postajali vedno bolj aktivni v spoznavanju in raziskovanju gozda.

V gozdno igralnico smo povabili starše z otroki, kjer smo ob prijetnem druženju raziskovali gozd, se igrali in uživali v naravnih danostih.

Zaključek

Z obiski v gozdni igralnici in hojo po čutni poti smo otroke spodbudili k občutenju, prepoznavanju, doživljanju, zaznavanju, spoznavanju narave in različnih materialov, snovi, zvokov... preko vseh svojih čutil. Ob takšnem učnem okolju so se otroci soočili z različnimi situacijami sprejemanja in doživljanja okolja, spoznavanja novih materialov, izražanja svojih občutij in spoznavanja novih pojmov.

Naravno okolje je za otroka najboljša izkušnja pri spoznavanju gozda in spodbujanju čutnih zaznav ter pozitivno vpliva na njegov celostni razvoj.

Literatura

- Katalinič, D. (2010). *Prvi naravoslovni koraki*. Odranci: Mizarstvo Antolin, d. o. o.
- *Kurikulum za vrtce*. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Rajović, R. (2010). *IQ otroka – skrb staršev*. Ljubljana: Društvo Mensa Slovenija.
- Rajović, R. (2016). *Kako z igro spodbujati miselni razvoj otroka*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

RDEČI ŠKRATCI NA IGRIŠČU VRTCA »SLAMICA« LIPOVCI

Povzetek

Članek opisuje predstavitev projekta *Rdeči škratci na igrišču vrtca »Slamica« Lipovci*, skozi katerega so otroci oddelka 4–6 let podrobneje spoznali šuštarje, naseljene na mogočni lipi, ki krasi otroško igrišče.

Glavne besede: igrišče vrtca, drevo lipa, žuželke, rdeči škratci

Abstract

The article describes a presentation of the project *Red dwarfs on the playground of the kindergarten »Slamica« Lipovci*, through which children of the 4-6 years old department got to know more of insects called red dwarfs. The insects live on a mighty linden tree that decorates the children's playground.

Key words: kindergarten playground, linden tree, insects, red dwarfs

Uvod

Vrtec »Slamica« Lipovci je eden od šestih enot vrtca Beltinci. Nahajamo se v Prekmurju v občini Beltinci. Naš vrtec ima veliko prostrano igrišče z drevesi, starimi 37 let. Ena izmed teh je tudi lipa, pri kateri se otroci oddelka 4–6 let zadržujejo največ časa. Med bivanjem na prostem se igrajo, raziskujejo in opazujejo. V mesecu septembru so na deblu lipe zagledali šuštarje oz. rdeče »bace«, kot jim pravimo v našem narečju. Nekaj otrok je bilo prepričanih, da so pikapolonice, drugi so temu nasprotovali. Da bi ugotovili, katere živali so našle dom na naši lipi, smo začeli z raziskovanjem in tako je nastal projekt našega oddelka, ki smo mu dali naslov *Rdeči škratci na igrišču vrtca »Slamica« Lipovci*.

Drevo lipa.

Rdeči škratci.

Skozi projekt smo uresničevali naslednje cilje:

Globalni cilj:

Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti , povezanosti in stalnem spreminjanju.

Operativna cilja:

Otroci:

- opazujejo, spoznavajo, raziskujejo in odkrivajo rdeče škratce od jeseni do pomladi,
- pridobivajo spoštljiv in naklonjen odnos do narave.

Metode

Uporabljene so bile naslednje metode:

- metoda opazovanja,
- metoda raziskovanja,
- metoda razgovora,
- metoda pripovedovanja,
- metoda praktičnega dela.

Diskusija

Diskusija z otroki je potekala na začetku in pred koncem projekta. V začetku sem z diskusijo preverila, kaj otroci o določeni živali vedo, ob koncu pa sem z diskusijo ugotovila, kaj si je večina otrok najbolj zapomnilo, kaj so spoznali in kaj jim je bilo najbolj všeč.

V mesecu septembru smo v potujoči knjižnici poiskali naravoslovne priročnike, kar nekaj smo jih pregledali in ugotovili, da so na lipi rdeči škratci. Otrokom je bilo zabavno in hkrati zanimivo ime rdeči škratec. Dogovorili smo se, da bomo rdeče škratce opazovali od meseca septembra pa do maja ter enkrat mesečno zapisali opažanja v opazovalni list, ki smo ga izdelali skupaj. Vseboval je naslednje elemente: datum opazovanja, vrsta talnih živali, čas opazovanja, prostor oz. kraj, vreme, kje sem opazil talno žival, kaj je počela, kdo od otrok jo je opazoval. Otroci so rdeče škratce preštevali, merili, primerjali med seboj, opisovali, risali in iz das mase izdelali rdeče škratce, ki so jih ob srečanju z dedki in babicami na našem igrišču podarili kot darilo, hkrati pa so jim pokazali čisto prave na naši lipi.

Otroci so povedali o rdečem škratcu v začetku šolskega leta: je mala žival, ni pikapolonica, je rdeče in črne barve, ima samo dve črni piki medtem ko jih ima pikapolonica sedem, živi na drevesu, hrani se z drevesnimi listi, so lahko nevarni, pozimi jih ne bo, ker bodo umrli, so v skupini, ker se imajo radi.

Opazovanje: jesen.

Opazovanje: pomlad.

S pomočjo opazovalnega lista smo ugotovili, kaj so počeli rdeči škratci v jeseni, pozimi in spomladi. V jesenskem času je bilo ob sončnem vremenu na deblu lipe polno rdečih škratev, bolj je postajalo hladneje, manj je bilo rdečih škratev in po deblu so se pomikali navzdol. V zimskem času smo jih našli čisto pri tleh, nekaj jih je bilo na površju, ostali so bili skriti v špranjah drevesnega lubja. Ko je zapadel sneg, so bili rdeči škratci pod snegom v travi ob koreninah drevesa. V spomladanskih mesecih pa smo jih našli na površini debla. Bolj je postajalo toplo, bolj so bili aktivni v gibanju, ne samo na deblu, na tleh, ampak tudi na asfaltni površini. S pomočjo strokovne literature smo ugotovili, da se na različnih površinah ob sončnem vremenu grejejo.

Opazovalni list.

Rdeči škratci iz das mase.

Ob koncu projekta otroci o rdečem škratcu vedo povedati: rdeči škratec ali šuštar, je rdečo-črne barve, spada med žuželke, ne leti, hrani se s semeni lipe, želodov, umrlih žuželk, iz katerih sesa tekočino, ni nevaren, prezimi, živijo v skupinah, se grejejo med seboj, njihov dom je najpogostejše drevo lipa, razmnožujejo se s parjenjem.

Zaključek

Vrtčevsko igrišče je igralnica v naravi, ki nudi otrokom vsakdanje bivanje na svežem zraku, igro, opazovanje, raziskovanje in prvi stik s talnimi živalmi. Rdeči škratci pa so le kamenček v mozaiku živih bitij, ki nas obkrožajo in s tem bogatijo našo biotsko raznovrstnost.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana.
- Katalinič, D. (2017). Spoznajmo talni živ žav okrog nas.
- Beaumont, E. (2010). Podobe drobnih živali. Oka otroška knjiga, Ljubljana.
- Jennings, T. (2010). Mladi raziskovalec –male živali. Tehniška založba Slovenije.
- Zpevak, J. (2001). Žuželke. Založba obzorja, Maribor.

OD MRESTA DO ŽABE

Povzetek

Narava je skupni dom vseh živih bitij v njej. Je del človeka in človek je del nje. Zelo pomembno je, kakšen odnos ima otrok do nje, saj to pogojuje njegov nadaljnji odnos do le-te.

Pri uvajanju naravoslovja v vrtcu je zelo pomembna otroška radovednost. Otrok si na podlagi pridobljenih izkušenj ustvari pojme in predstave, se uči mišljenja ter poskuša reševati probleme, s katerimi se srečuje. Pomembno je, da otroku omogočimo čim več stika z naravo, da jo opazuje, raziskuje ter se uči. Naša odgovornost je, da si otrok razvija spoštljiv in odgovoren odnos do živali in rastlin, občutek za skrb in ravnanje z njimi.

Pogovarjali smo se o deževnem pragozdu, kjer so otroke pritegnile različne vrste žab. Njihovo dodatno zanimanje je spodbudilo tudi odkritje žabe na travnatih površinah, kjer smo iskali talne organizme, zato smo njihovo radovednost izkoristili ter se meseca aprila posvetili raziskovanju razvojnega kroga žabe.

Ključne besede: naravoslovje, izkušnje, živa bitja, žaba

Abstract

A nature is a common home of all living beings in it. It is a part of a human and the human is a part of it. A child's relation to the nature is very important, because it has an effect to his further relation to it.

When introducing science in kindergarten, children's curiosity is very important. The child creates concepts and ideas, learns thinking and tries to solve problems that he encounters on the basis of acquired experience. It is important that he gets a chance to be in a contact with the nature, to observe it, explore it and learn about it. It is our responsibility that the child develops respectful and responsible relation to animals and plants, a sense of care and handling with them.

We discussed about rain forest, where children were attracted by different frogs. Their additional interest was also prompted by the discovery of a frog on grassy surfaces, where we were looking for soil organisms. We used their curiosity and devoted April to research the life circle of a frog.

Key words: a science, experiences, living beings, a frog

Uvod

Letos smo v sklopu projekta Spoznajmo talni živ žav raziskovali travnate površine okoli vrtca. Otroke je zelo navdušila žaba, katero smo našli tudi na igrišču. Odločili smo se, da izkoristimo otroške interese ter поближе spoznamo življenjski krog žabe. Vzporedno smo opazovali razvoj žabe v igralnici (akvariju) in v ribniku.

Odšli smo do bližnjega ribnika, kjer smo med sprehodom opazili mrest ter enega prinesli v igralnico, ostale pa smo pustili v naravi. Mrest so otroci opazovali z lupami ter beležili spremembe v akvariju. V knjižnici smo si izposodili literaturo na to temo, katero so otroci zelo radi prelistavali, velikokrat so prosili za branje posameznih delov besedila. Oglledali smo si različne posnetke premikanja, oglašanja ter razvojnega kroga žab. Otroci so v vrtec

prinašali svoje knjige, v katerih so zasledili informacije o žabah, pravljice o njih, ter kakršnekoli druge informacije.

Slika 1: Opazovanje mresta v naravi.

Slika 2: Opazovanje mresta v igralnici.

Vloga vzgojitelja pri spoznavanju živih organizmov

Predšolski otroci prevzemajo odnose do narave in raziskovanja od vzgojiteljev, staršev in drugih odraslih. Kadar bo vzgojitelj raziskoval, postavljaj vprašanja, želel izvedeti nekaj novega, ko bo z otroki delil svoje občutke in se odzival na njihovo razpoloženje in interese, bo s tem vse to prenašal tudi na njih. (Kurikulum za vrtce, 1999)

Otrokom morajo biti dane možnosti, da iz narave prinašajo živa bitja, ki jih opazujejo, zanje skrbijo in jih v naravo tudi vračajo. Predšolski otroci nimajo še nikakršnih predsodkov do živali, dokler jih ne pridobijo od odraslih, ki se ob stiku z živaljo odzovejo na napačen način, ki kaže strah, gnus ali odpor, ali pa jih pridobijo preko pogovora. Prav zato je pomembno, kakšen odnos do narave in živali imajo ljudje, ki jih imajo otroci radi, saj jih imajo za zgled. Otroci pri odraslem tako posnemajo tudi način govora, obnašanja, komuniciranja in tudi odziv, ko pridejo v stik z naravo in živimi bitji. (Kirbiš, 2000)

Cilji

- Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti in stalnem spreminjanju;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave;
- otrok spoznava, kaj potrebujejo živa bitja za življenje;
- otroci spoznavajo, da se živa bitja razmnožujejo, živijo in umrejo. (Kurikulum za vrtce, 1999)

Slika 3: Opazovanje paglavcev.

Slika 4: Opazovanje razvoja žabe.

Slika 5: Spuščanje mladih žab na prosto.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode, s katerimi smo sledili ciljem. Temeljile so na aktivnosti otrok. Uporabili smo metode opazovanja, pripovedovanja, opisovanja, pogovora, zapisovanja, igre ter raziskovanja.

Rezultati

Otroci so se skozi proces seznanili z vsemi stadiji življenjskega kroga žabe, znali so jih poimenovati ter celoten proces opisati. Ob opazovanju preobrazbe so se navajali na skrb za živo bitje. Opozarjali so na redno menjavo vode, na hranjenje paglavcev. Sami so prišli do ugotovitve, da se paglavci v igralnici (v naravoslovnem kotičku) hitreje razvijajo kot paglavci v naravi – hitreje so se razvijali iz mresta, prav tako so hitreje rastli. Sami so ugotovili, da je v igralnici topleje, kot v ribniku v naravi in da je predvsem to ključni razlog za hitrejši razvoj paglavcev. Otroci so ob prihodu v skupino najprej odšli k paglavcem, šele nato so se odšli igrati po kotičkih. Vsak napredek oz. razvoj so takoj opazili ter k opazovanju vabili tudi druge otroke ter odrasle osebe. Ko so paglavci toliko zrasli, da so se začeli preobražati v mlade žabe, so otroci sami ugotovili, da je naš akvarij postal premajhen in je prišel čas, da jih spustimo nazaj v naravo. Tudi nato so skoraj vsak dan izražali željo, da jih gremo opazovat.

Slika 6: Razvojni krog žabe.

Slika 7: Žabe iz slanega testa.

Slika 8: Žabja stena.

Diskusija in zaključek

Ko otrok začne spoznavati živo naravo, sta za nas pomembna dva cilja, in sicer: prvi cilj je, da si otrok ustvari realne predstave o živih bitjih, drugi cilj pa, da si oblikuje ustrezen odnos do živih bitij in narave. Pri doseganju teh dveh ciljev pa je najbolj pomembna prav neposredna izkušnja. (Vrščaj, 2000, str.13)

Otroci so se seznanili z razvojnim krogom žabe, navajali so se na skrb za drugo živo bitje. Na različne načine so zabeležili razvojni krog žabe – izdelali so si knjige, izdelali plakat, izdelovali in oblikovali mrest, paglavce in žabe, oponašali posamezne stadije razvoja žabe z gibanjem ter to plesno prikazali.

Otroke je tema popolnoma prevzela, svoje veselje in interes so izražali tudi doma, ter z našim projektom navdušili tudi svoje družinske člane.

Viri in literatura

- Kirbiš, J. (2000). *Spoznavajmo z vivarijem*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
- *Kurikulum za vrtce*. Predšolska vzgoja v vrtcih. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
- Vrščaj, D. (2000). *Najpomembnejša je neposredna izkušnja*. *Šolski razgledi*, 51 (16), 13.

TALNI ŽIV-ŽAV OKROG NAS

Povzetek

Skozi vpeljavo zgodnjega naravoslovja v predšolskem obdobju lahko pri otroku razvijamo cilje z vseh področij kurikula. Otroci doživljajo, spoznavajo in zaznavajo naravo glede na dosežene sposobnosti in znanje v tistem trenutku, naloga vzgojitelja je, da načrtuje in prilagodi dejavnosti v skladu s starostjo otrok in individualnimi posebnostmi pri posameznikih. Pri tem je v ospredju participacija, otrokovo soustvarjanje učečega okolja. V naravi otrok raziskuje, spoznava, zaznava in se uči. Pri načrtovanju dejavnosti je upoštevan razvojno-procesni pristop, kjer je naloga vzgojitelja opazovanje otrok pri raziskovanju v igri in dokumentiranje opažanj. Kaj je lahko še lepše in lažje, kot to, da izhajamo iz otrokovih želja in interesov, skupaj z otroki načrtujemo, pripravimo material in prostor ter izpeljemo zanimivo dejavnost preko igre, kjer bodo otroci zaradi lastnega zanimanja visoko motivirani, aktivni in posledično razvijali zmožnosti zaradi lastnega interesa.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, participacija, otrok, raziskovanje, igra.

Abstract

By introducing early natural sciences in the pre-school period, we can further the objectives set for children in all areas of the curriculum. Children experience, get to know and perceive nature according to the attained abilities and their knowledge at that moment, so it is the educator's task to plan and adapt the activities according to the age of the children and their individual needs. The focus here is on participation and the child's co-creation of the learning environment. In nature, a child explores, gets to know, perceives and learns. In planning activities, the educators should take into account the development-process approach, which means that their task is to observe the children playing and document their observations. What could be nicer and easier than taking the children's wishes and interests as the starting point and then planning and preparing the material and the space together with them and together carrying out the interesting activity through play? Due to their own interest, the children will be highly motivated and active, which will lead to the development of their abilities.

Key words: early natural sciences, participation, child, exploration, play.

Uvod

V sistemu vzgoje in izobraževanja je ključni del učenje z raziskovanjem v igri. Maxim (1997) definira raziskovanje kot strategijo participativnega učenja, kjer gre za reševanje problemov. Potrebno je ohraniti radovednost otrok, oblikovati sposobnosti, ki so potrebne za samostojno reševanje problemov in trajen interes za znanje. Otroci si ob raziskovanju gradijo novo znanje. Posledica učenja z raziskovanjem je v funkcionalnosti znanja. Carlina Rainaldi trdi (Turnšek, 2009), da dokumentacija odraslemu omogoča, da bolje »razume ...«. Gre za orodje, s katerim lahko vzgojitelj reflektira igro otrok ali preteklo dejavnost. S tem ovidi otrokovo izkušnjo. V Reggio Emilia se zavedajo, da je dokumentiranje oz. zbiranje podatkov bistvenega pomena. Preko dokumentiranja lahko vzgojitelj vsakodnevno

evalvirajo delo in s tem »razume«, kako otrok razmišlja, kakšno je njegovo znanje, kako si razlaga svet, kakšne ima ideje/zamisli, kakšni so njegovi interesi/želje/pričakovanja, kako rešuje posamezne probleme. Na področju predšolske vzgoje strokovni delavci izvajamo prakso v okvirju Kurikula za predšolsko vzgojo (1999), ki nas usmerja in vodi k vzgoji usmerjeni k otroku. Naloga vzgojitelja je, da načrtuje, izpelje in evalvira dejavnosti z upoštevanjem otrokovih želja, interesov in potreb.

V letošnjem šolskem letu sem bila vključena v projekt Eko šole, kjer sem se v skupini otrok med 2. in 3. letom starosti osredotočila na raziskovanje travniških živali. V ospredje sem si postavila nekaj ciljev, ki sem jih želela v daljšem časovnem obdobju doseči pri otrocih. Kot glavni raziskovalni problem sem si zadala, da želim z natančnim opazovanjem otrokove igre in doseganjem ciljev pri aktivnem raziskovanju ponuditi dejavnosti po razvojno-procesnem pristopu. Pri svojem načrtovanju sem imela v ospredju doživljanje, zaznavanje in raziskovanje žive narave okrog nas: na travniku pri vrtcu in malo dlje v parku. Zavedam se, da nam okolica vrtca omogoča spodbudno učno okolje za vpeljavo zgodnjega naravoslovja.

Metode

Pri izvedbi dejavnosti sem uporabila metodo igre in otrokove aktivne udeležbe, zaznavanja in opazovanja, pogovora in pripovedovanja. Načrtovala sem dejavnosti v skladu s predhodnim interesom in željami otrok, posledično sem jim poskušala ponuditi različne in inovativne metode dela za doseg ciljev.

Rezultati

Pred začetkom izvajanja tematskega sklopa Talni živ-žav okrog nas sem se osredotočila na oblikovanje daljšega tematskega sklopa, kjer sem v ospredje postavila temeljni globalni cilj, kateremu sem sledila skozi celotno obdobje. Skozi glavni cilj sem želela doseči otrokovo doživljanje in spoznavanje narave v okolici vrtca z različnimi metodami dela. Zasnovala sem motivacijski del, dejavnosti in cilje po področjih Kurikula za vrtce. Načrtovala sem tudi sodelovanja s starši v neformalnih oblikah. Pri tem sem izpostavila razvojno-procesni pristop, kjer sem želela v ospredje postaviti otrokove želje, interese in znanja. Vsakodnevno sem skozi izpeljane dejavnosti natančno opazovala otroke pri aktivnosti in snovala nove dejavnosti za prihodnje dni.

V uvodnem delu smo odšli v sodelovanju s sosednjo skupino na travnik. Z otroki smo se dogovorili, do kam se lahko gibajo, vzgojiteljice smo poskrbele za varnost otrok. Na travniku so spontano razvijali igro, raziskovali in spoznavali izbran kotiček na travniku. Nosili so posušene veje, jih lomili, se dotikali lubja, tekli po hribu navzgor in navzdol,

raziskovali mravlje pod drevjem ... Opazovala sem igro otrok, jim sledila in jih poskušala le spodbuditi k razmišljanju in pripovedovanju. Otroci so zaznavali, raziskovali in se spontano igrali na travniku, posledično pa razvijali gibanje po neravnem terenu, koordinacijo telesa in ravnotežje. V nadaljevanju bom izpostavila nekaj aktivnosti z otroki.

V začetku smo se osredotočili na naraven material. Pripravila sem jim barvne kartone, kjer smo razvrščali materiale po barvi, posledično pa medpodročno povezali naravoslovno dejavnost z matematiko.

Slika 1: Razvrščanje naravnega materiala po barvi. Slika 2: Opazovanje gosenice v igralnici.

Po prebrani zgodbi o Zelo lačni gosenici (E. Carle) smo opazovali, zaznavali in spoznavali gibanje, prehranjevanje gosenice. Otrokom sem zagotovila prvi neposredni stik s travniškim živim bitjem. Podnevnem čutnem opazovanju so otroci gosenico narisali s svinčnikom, posledično sem s pomočjo analize otrokove risbe ugotovila, da je bilo tedensko doživetje gosenice zelo močno in polno čustev. S pomočjo tehnologije smo si ogledali kratek posnetek o razvoju gosenice v metulja. Pri tem pa spoznavali različne medije za pridobitev informacij in spoznavali tehnologijo.

Slika 3: Prosto risanje gosenice s svinčnikom.

Slika 4: Ogled posnetka metamorfoze metulja.

Travnik smo raziskovali tudi z lupami. Otroci so si pridobili izkušnjo, kako je žival ujeti v manjšo posodico in jo pogledati skozi povečevalno steklo. Žival smo spustili nazaj v njeno okolje. Pri tem so otroci spoznavali, prepoznavali in poimenovali drobne travniške živali. Otroci so lupe uporabljali kot sredstva za igro, ne v namen raziskovanja, kar je bilo zanje še prezahtevno.

Slika 5: Ogled travniških živali z lupami.

Slika 6: Gibanje po hribu navzgor in navzdol.

V sobi sem na tla nalepila fotografije travniških živali in pripravili »travnik v igralnici«. Sezuli smo si copate in nogavice ter se bos sprehodili po »travniku«. Dnevno sem lahko oblikovala raznolike dejavnosti na »travniku«, ker je bilo zunaj več dni trajajoče deževno vreme. Sprehodili smo se do posamezne živali, jo poimenovali in opisovali: število nog, barva, kako se premika id. Igrali smo se gibalno igro »Na travniku«, kjer smo se gibal kot določena žival, ki jo je izpostavil posamezni otrok. Živali smo opazovali z lupami, iskali pare na karticah in v knjigah ...

Slika 7: Iskanje parov živali na travniku.

Slika 8: Razvijanje koordinacije skozi igro.

Diskusija in zaključek

V svojem praktičnem delu sem se osredotočila na participacijo oz. soustvarjanje otrok v vrtcu. Osredinila sem se na dejstvo, da je v današnjem času izrednega pomena izhajati iz otroka, njegovih potreb in želja, ne glede na njegovo starost. Pri mlajših je potrebno natančno opazovati otrokovo zanimanje in želje, kaj ga pri igri motivira oz. spodbudi njegovo aktivnost. Posledično mu lahko ponudimo materiale in pogoje za igro glede na njegove potrebe in dosežene zmožnosti. Pri tem se moramo zavedati, da so si posamezniki pri doseženem znanju, spretnostih in sposobnostih izredno različni in potrebujejo neprestane prilagoditve tekom celotnega predšolskega obdobja in še naprej. Otroci so bili notranje motivirani za aktivnosti, pripravljeni so bili na sodelovanje in dnevno so nestrpno čakali, kdaj bomo odšli na travnik. Dosegli so zastavljene cilje, usvojili novo znanje in razvili sposobnosti.

Literatura

- *Kurikulum za vrtce* (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Maxim, W. G. (1997). *Social Studies and the Elementary School Child*. Ohio. Merrill Publishing Company.
- Turnšek, N., Hodnik Čadež, T. in Krnel, D. (2009). *Projektni pristop kot strategija spodbujanja participacije otrok v učenju in soustvarjanju življenja v vrtcu*. V: Devjak, T. in Skubic, D. (ur.). Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani, (209—233).

NARAVOSLOVJE SKOZI OTROŠKE OČI

Povzetek

Za majhne otroke je naravoslovje odkrivanje in spoznavanje sveta, ki jih obkroža. To sprva počnejo z gledanjem, tipanjem, poslušanjem, vonjanjem. Radovednost in vedoželjnost sta lastnosti, ki ju srečamo pri vsakem otroku. Več kot bodo imeli na voljo konkretnih primerov, bogatejše bo njihovo okolje in tako bo več možnosti za odkrivanje, spoznavanje in raziskovanje. V 1 do 2-letnem oddelku smo izkustveno raziskovali živo naravo ter si pomagali z igralnico v naravi, nestrukturiranimi elementi in ustvarjanju naravnega vzdušja tudi v igralnici, zaradi nehodečih otrok. Čeprav smo najmlajši je bil tudi pri nas poudarek na izkustva preko različnih senzornih poti. Ob tem je zagotovljeno več notranje motivacije in daljšega interesa. Naravoslovno raziskovanje je zabavno, zanimivo in poučno. Hkrati pa tudi nam odraslim nadgrajuje kompetence, ko raziskujemo svojo lastno prakso, širimo obzorja, spoznavamo nove pristope, ustvarjamo inovativna učna okolja in tako širimo pozitiven zgled naravoslovnega mišljenja.

Ključne besede: raziskovanje, predšolski otrok, učno okolje.

Abstract

For young children, science is discovering and learning about the world surrounding them. They initially do this by watching, touching, listening, smelling. Curiosity and craving for knowledge are the qualities we encounter with every child. If they will have concrete examples available, their environment will be richer, and there will be more opportunities for discovering and researching. With 1 to 2-year old children, we experimented exploring the living nature with making playroom in the nature, with unstructured elements and creating a natural atmosphere indoor as well, due to the children, that can't walk yet. Even though we were the youngest, our focus was on experiencing through different sensory pathways. There is more internal motivation and longer interest. Natural science research is fun, interesting and educational. At the same time, also we as adults can upgrade our competencies, when we explore our own practice, expand our horizons, learn new approaches, create innovative learning environments, and spread a positive example of natural science thinking.

Key words: exploring, preschool child, study environment.

Uvod

V Vrtcu Mavrica Trebnje smo vsak mesec poglobljeno spoznavali razsežnosti naravoslovja preko raziskovalnih dejavnosti. Stremeli smo k spodbujanju različnih pristopov pri spoznavanju in raziskovanju narave ter ustvarjanju inovativnega učnega okolja. Ob tem je sočasno potekalo tudi delo na sebi – razvijanje vzgojiteljevih veščin na naravoslovnem področju in postopno razvijanje naravoslovnega mišljenja, ki se nikoli ne konča, ampak le nadgrajuje. Aktivnosti smo dokumentirali tudi z videoposnetki in jih evalvirali na strokovnih aktivih. V našem 1 do 2-letnem oddelku smo raziskovali listje, buče, les, ptice pozimi, sejanje, polže in deževnike ter gozdna tla. Predstavitev raziskovanja pa v nadaljevanju.

Metode

Načrtno opazovanje, lastna aktivnost, raziskovanje, čutno zaznavanje, pridobivanje spoznanj ob lastni dejavnosti, razgovor, pogovor, opisovanje, primerjanje, poslušanje in metoda igre.

Rezultati

Ob raziskovanju naravnega materiala smo otrokom v igralnici ustvarili podobo narave z veliko količino prinesenega materiala. Ob tem so imeli otroci možnost prosto raziskovati, spoznavati in primerjati lastnosti materialov, tipati, vonjati, opazovati, poslušati rokovanje z različnimi elementi narave. Ob spoznavanju ptic pozimi smo opazovali ptičjo hišico in skrbeli za hrano. V igralnici pa smo si lahko pozorno in počasi ogledali nagačene ptice, poimenovali njihove dele telesa in se igrali s peresi. Ob spoznavanju živali otroci vedno radi oponašajo njihovo gibanje in oglašanje. Po tem delu so bili otroci na sprehodih bolj pozorni na ptice in njihove aktivnosti. Ob rokovanju z zemljo so otroci najprej malce previdno pristopali, nato pa se z zanimanjem zaigrali z vrtnimi pripomočki skupaj z zemljo in semeni. Uspešno smo posejali, opazovali, zalivali in vzgajali tudi lončke s pšenico za vsakega otroka. Med spoznavanjem s polži in deževniki smo se posluževali tudi naravoslovne ustvarjalnice, ki nam je s svojimi dodatnimi pripomočki nudila zanimivo opazovanje. Zaradi bližnjega in povečanega opazovanja in spoznavanja z živalmi, so bili otroci do njih zelo pozorni. Z zanimanjem so jih tudi hranili in oponašali v gibanju. Izvajanje vseh tem je potekalo na način medkurikularne povezave, saj smo tako bolj poglobljeno in bolj motivirano tudi ustvarjali, se naučili novih bibarij ali pesmi, spoznavali matematiko vsakdanjega življenja, usvajali osnove ekologije ipd.

Slika 1: Kaj potrebujemo, da posejemo semena?

Slika 2: Spoznavanje polža.

Diskusija in zaključek

Ugotovili smo, da naravoslovno raziskovanje spodbuja medsebojno učenje. Ob tem prihajamo do novih idej oziroma raznovrstnega raziskovanja enakih in različnih materialov. Otroci so med naravoslovnimi dejavnostmi zelo sproščeni, umirjeni in notranje motivirani. Ena izmed velikih in pomembnih prednosti je tudi ta, da k dejavnosti pridobimo tudi tisto peščico otrok, ki imajo zaradi različnih razlogov strah do manipuliranja z naravnim materialom ali strah do stika z živalmi. Naravno okolje, nestrukturiran material in opazovalni instrumenti kar kličejo k spoznavanju čudovite pestrosti naše narave. Sočasno otroke navajamo na pozitiven in spoštljiv odnos do narave, kar je hkrati naložba za življenje.

Literatura

- Katalinič, D., Tratnjek, L. in Anželj, B. (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Krel, D. (1993): Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Skribe Dimec, D. (1998): Raziskovalne škatle. Ljubljana: Založba Modrijan.

JABOLKO - VIR ZDRAVJA

Povzetek

Ozaveščati otroke o dejavnikih, ki močno vplivajo na zdrav, kakovosten način življenja, je pomemben del vzgojnega procesa v predšolskem obdobju. Jabolko nas je popeljalo v svet raziskovanj in opazovanj v naravi. Prav tako smo postavljali gradnike zgodnjega naravoslovja v okolju, ki učinkovito vpliva na življenje okrog nas. Narava nas je tekom šolskega leta vabila v vseh letnih časih in se nam ponujala v vsej svoji lepoti.

Ključne besede: jabolko, zdrav način življenja, navade.

Abstract

Raising awareness in children about factors that have a strong impact on a healthy, qualitative way of life is an important part of the educational process in the pre-school period. An apple led us into a world of research and observation in nature. We have also set up early science-building foundations in an environment that has an impact on life around us. During the school year nature invited us in all seasons and gave us all its beauty.

Key words: apple, healthy lifestyle, habits.

Uvod

Odraslim je znan zdrav kakovosten način življenja, a se kljub temu zatekamo k bližnjicam nezdravega načina življenja. Te bližnjice so navade, ki jih je težko spremeniti. Z vzgledom delujemo na otroke, ki absorbirajo naše navade zdravega sloga življenja. »Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se gibljejo« (Marjanovič Umek 2008, 160). Ta svet otrokom predstavljamo mi in naš način življenja. S pogledom v naš svet jim razširimo njihovega in jim damo možnost okusiti raznolikost naravnih plodov, ki nam jih narava nudi.

»Prav v predšolskem razvojnem obdobju, ko se zaznavne sposobnosti čutil šele razvijajo in ostrijo, je potrebno izkoristiti za razne opazovalne vaje in sprotno ubesedenje občutij in spoznanj. Prva otrokova doživetja ostanejo temeljni usmerjevalec vsemu njegovemu nadaljnjemu predstavnemu (duhovnemu) svetu o naravi in njeni stvarnosti.« (Papotnik, Katalinič, Fošnarič 2005, 22)

Metode

Ob postavljanju gradnikov pri začetnem naravoslovju so se nam metode prepletale s procesnimi znanji. To so: opazovanje, zaznavanje, občutenje, raziskovanje, povzemanje, igra, pogovor, lastna aktivnost, demonstracija in razlaga.

Rezultati

V homogenem oddelku, starost otrok od 1-2 let, smo se osredotočili na jabolko. Tako smo avtohtono jablano spremljali ob pobiranju plodov, ob njenem počitku in cvetenju. Opazovanje jablan je potekalo v obliki sprehodov s starši do avtohtone jablane. Okušanje plodov jablane na jesenskem sprehodu, katere nam je narava podarila v svojem naravnem okolju, nas je navdušilo za zdrav slog življenja. Zimski sprehod do iste jablane je potekal ob zimskih padavinah in s sladkanjem z jabolčnimi krlji. Na spomladanskem sprehodu smo si ogledali cvetočo jablano ter se okrepili z jabolčnim sokom.

Ob aktivnem sodelovanju s starši, smo si izdelali zbornik ljudskih izrekov in modrosti o jabolkih.

Odkrivali smo, da je jabolko zakladnica zdravja ter izvedli eksperiment.

Eksperiment zdravih prigrizkov smo izvedli na začetku (oktobra 2017) in na koncu šolskega leta (maja 2018). Na mizi smo imeli predstavljena tri živila. Otroci so izbirali med tremi, in sicer med jabolkom, mlečno čokolado in redkvico. Otroci so razmišljali in nihali med odločitvami, kateri prigrizek bodo vzeli. 50 odstotkov otrok se je odločilo za jabolko, 50 odstotkov za mlečno čokolado, redkvica jim je bila neznana in je niso poskusili.

Maja 2018 smo eksperiment ponovili. Rezultati so bili osupljivi, saj je kar 66 odstotkov otrok izbralo mlečno čokolado. Med 34 odstotki so bili otroci, katerih prehranjevanje temelji na dieti brez mlečnih izdelkov (alergije) in otrok, ki se je pred kratkim vključil v oddelek pri starosti enega leta.

Avtohtona jabolka smo tudi raziskovali in peške posadili v zemljo. Tekom šolskega leta smo jih opazovali ali bodo vzkli. Žal kljub dobri oskrbi še niso pogonala poganjkov.

Prav tako so nas prepričali različni recepti iz jabolk. Odločili smo se za pripravo jabolčne čežane kot zdravo in okusno različico sladkih pregreh.

Diskusija in zaključek

Tekom šolskega leta smo se trudili postaviti temelje zdravega sloga življenja, predvsem najti različice zdravega prehranjevanja. Pri raziskovanju zdravih prigrizkov smo ugotovili, da otroci pri starosti enega leta, še nimajo izkušnje uživanja mlečne čokolade in ne čutijo potrebe po njej. Pri starosti dveh let imajo otroci že izkušnje z uživanjem čokolade, kar smo ugotovili pri eksperimentu. Ugotovili smo, da je »navada železna srajca«, ki jo prenašamo iz generacije v generacijo. Sem spada tudi hrana, ki ni vedno najboljša za naše zdravje, zato je prav, da se vrnemo k naravi in sprejemamo njene plodove kot vir zdravja.

Literatura

- Kurikulum za vrtce; predšolska vzgoja v vrtcu, MZŠŠ, Zavod RS za šolstvo in šport, Ljubljana, 2004.
- Marjanovič Umek, L. 2008. Otrok v vrtcu – Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Papotnik, A., Katalinič, D., Fošnarič, S. 2005. To zmoremo že sedaj. Maribor: Izotech založba.

TALNI ŽIV ŽAV V SKUPINI PRVEGA STAROSTNEGA OBDOBJA

Povzetek

V okviru projekta Zgodnje naravoslovje smo si v letošnjem šolskem letu izbrali projekt Spoznajmo talni živ žav okrog nas. Čeprav so to majhne živali, pa nas spremljajo skoraj na vsakem našem koraku, le da jih ne opazimo prav pogosto.

Prispevek predstavi dejavnosti, ki so potekale v skupini otrok, starih od 2 do 3 leta. Otroci so skozi igro spoznavali in raziskovali talni živ žav v gozdu ter na travniku v različnih letnih časih.

Otroci so preko raziskovanja in igre pridobili neposredne izkušnje ter možnost vključevanja v raznolike dejavnosti o naravi.

Ključne besede: otroci, raziskovanje, živali, narava, igra

Abstract

In the context of project Early natural science, we picked a project: Let's get to know »bustle on the ground around us« in this school year. Even though they are small animals, we meet them almost everywhere, but we don't notice them often.

The contribution shows activities, which were in the group of children from 2 – 3 years old. Through game children discovered and explored »bustle« on the forest ground, as well as on meadow ground in different seasons.

Through research and game, children gained direct experience and a possibility of joining in various activities about nature.

Key words: children, research, animals, nature, game.

Uvod

Ljudje se vedno bolj zavedamo pomena in vpliva narave oziroma širšega okolja na naše življenje. Čeprav je na prvi pogled včasih ta misel nekoliko zapostavljena, pa se vedno pogosteje izkaže ravno nasprotno. Tako kot odrasli, pa so otroci zelo radovedni in želijo raziskovati in spoznavati svet, ki jih obdaja. Najbolje ga spoznajo preko svojih izkušenj in z neposrednim stikom.

»Spoznavanje naravnega okolja v predšolskem obdobju naj poteka v čim prijetnejšem ozračju z namenom privzgajanja življenjskega ritma v sožitju z naravo. Čas privzgajanja naravnega življenjskega ritma začne teči v predšolskem obdobju in teče z nadgradnjo vse življenje«. (Katalinič, str.6)

V skupini otrok, starih od 2 do 3 leta, smo se v letošnjem šolskem letu osredotočili na spoznavanje in raziskovanje majhnih živali, ki jih srečamo v gozdu in na travniku v različnih

letnih časih. Velikokrat spregledamo najmanjše prebivalce, ki si tudi z nami delijo življenjski prostor in tako smo jih skupaj spoznavali.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode, ki so se med seboj prepletale in hkrati dopolnjevale. Metode smo prilagajali dejavnostim, kompetencam in starosti otrok. Večji poudarek pa je bil na opazovanju, raziskovanju, spoznavanju, pogovoru, poslušanju in odkrivanju skozi lastno aktivnost otrok. Dejavnosti smo tudi fotografirali in posneli, tako najdene živali kot odzive otrok.

Diskusija

Naše dejavnosti raziskovanja in spoznavanja so potekale v gozdu in na travniku jeseni, pozimi in spomladi. Enkrat tedensko smo obiskali gozdni kotiček, kjer smo del časa namenili igri in ob tem spoznavali, raziskovali okolico in drobne prebivalce našega gozdnega kotička.

V jeseni, ko so drevesni listi začeli spreminjati barve in postopoma odpadati, so nas v gozdnem kotičku najpogosteje pričakali pajki z raznovrstnimi umetninami – pajčevinami.

Slika 1: Opazovanje pajka na pajčevini v gozdu.

Otroci so jih na začetku opazovali, postopoma pa so jih želeli tudi spoznati malo bliže. Opazovali smo njihovo gibanje, kapljice rose na pajčevinah in njihove oblike. Včasih smo v mreži opazili tudi kakšen manjši zapredek, ampak z nižjimi temperaturami so tudi pajki izginjali. Včasih smo srečali še kakšnega deževnika, polža, pa tudi ostalih malih živali je bilo vedno manj. Če pa smo že kakšne našli, so bili skriti pod debelo plastjo odpadlega drevesnega listja. Otroci so bili vedno aktivni raziskovalci in se razveselili vsakega odkritja. Najbolj pa jih je v jeseni presenetilo, ko so plezali čez podrto, skoraj razpadlo drevesno

deblo, ko se ga je del odlomil in se je pokazalo pravo malo živalsko kraljestvo. Z zanimanjem smo opazovali hrošče, mravlje, strige, ki so se poskušale skriti nazaj v deblo. Pri tem pa je bilo veliko smeha, čudenja in vprašanj s strani otrok.

Slika 2: Raziskovanje podrtega drevesnega debla.

Pozimi, ko je zapadel sneg, pa okrog našega debla ni bilo opaziti drobnih živali. Otroci so ugotovili, da verjetno spijo, tako kot medvedi in čakajo na toplo pomlad. Z obiski našega gozdnega kotička smo nadaljevali tudi pozimi. V tem času smo opazovali sledi v snegu, drevesa, poslušali zvoke gozda in poskušali najti kakšne majhne prijatelje.

Slika 3: Raziskovanje gozdnega kotička pozimi.

V prehodu zime v pomlad, pa smo opazili, da se je narava začela prebujati. Grmi in drevesa so ozeleneli in tudi naše deblo se je počasi prebujalo. Čeprav so bile drobne živali zelo hitre, pa smo se jih še toliko bolj razveselili, ko smo jih našli. Odkrili smo, da deževniki in polži niso nevarni in da jih ne pretepamo s palicami, niti mravelj, hroščev ne mečkamo, ampak vse drobne živali pustimo živeti. Tako smo se skupaj učili spoštljivega odnosa do žive narave. V pomladanskih mesecih smo se razveselili tudi metuljev, gosenic, čebel in čmrljev, ki so obiskali naš gozdni kotiček.

Slika 4: Opazovanje polžev v gozdu.

Slika 5: opazovanje in spoznavanje gosence.

V vseh treh letnih časih pa smo obiskali tudi travnik, kjer smo spoznavali življenje na tleh. V jeseni je bilo živali bolj malo, opazili smo predvsem kakšne deževnike, drobne mušice, pajke, ki so z nižjimi temperaturami postopoma izginjali, tako kot v gozdu.

Pozimi na travniku nismo našli drobnih živali, saj je bil prekrit s snegom. Smo pa imeli kar nekaj težav, ko je sneg prekril krtine in smo se spotikali ob njih. Ko pa se je snežna odeja stopila, se je v pomladi začel prebujati tudi travnik. Krtine so se vedno bolj številčno začele pojavljati in bolj ko smo jih raziskovali, kdo jih je naredil, več zanimivosti smo odkrili. Luknja v krtini, deževniki, mravlje, včasih je prihitel mimo tudi kakšen pajek. Tako kot smo se mi veselili raziskovanja, pa so drobni prebivalci hiteli in so bili velikokrat kar prehitri za nas. Čebele smo opazovali pri opravljanju cvetic, poskušali ujeti metulje, ki so bili pisanih barv, prisluhnili pa smo tudi čmrlju, ki smo ga ujeli v opazovalni lonček. Pogledali smo si ga od blizu in ga nato tudi izpustili.

Skupaj z otroki smo spoznavali življenje na tleh in skupaj smo se učili kako spoštljivo ravnamo z rastlinami in živalmi, tudi če te niso najbolj pisanih barv ali so nekoliko drugačne na pogled, so pa zato del narave in jih moramo spoštovati.

Zaključek

Otroci so aktivno sodelovali v raziskovanju in spoznavanju. Velik pomen pa sva imeli s sodelavko, da sva jim na primeren in spoštljiv način pokazali najin odnos do žive narave, saj so naju ves čas opazovali, kakšni so najini odzivi. Tudi tisti otroci, ki so najprej le od zadaj opazovali dejavnosti in živali, so se postopoma vključili v raziskovanje. Vsi smo dobili dragocene izkušnje in se poskušali povezati z naravo v naši neposredni okolici. Menim, da nam je to tudi uspelo.

Viri in literatura

- Katalinič, D. (2010) Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin d.o.o.

ČUTIM GOZD

Povzetek

Otrokovo delo je igra in da je ta igra sproščena, ustvarjalna, raziskovalna, poučna, zanimiva in poglobljena, lahko veliko prispevamo tudi mi, odrasli. Otrokom ponudimo čim več izzivov, ki so primerni njihovi starosti, spodbujamo uporabo vseh čutil, skupaj ali posamezno. Nevsiljivo jim predstavimo naravo kot del našega okolja in življenja. Seznaniti jih moramo s primernim vedenjem v naravi, da je varno tako za otroke kot za živali in rastline, s čimer ohranjamo njihov in tudi naš življenjski prostor. Otroci morajo naravo začutiti, da jim lahko privzgojimo pozitiven odnos do vsega, kar nas obdaja, pa naj bo to travnik, gozd, vrt ali pa drobna mravljica ali čebela. Vsaka stvar, rastlina ali žival je pomembna za obstoj narave in tudi ljudi znotraj nje. Sprehod v gozd, izlet z gozdarjem in lovцем na popoldanskem srečanju s starši, gozdni kotiček v igralnici, izdelava senzorne knjige Čutim gozd je le nekaj dejavnosti, ki sva jih izvedli v skupni otrok, starih dve in tri leta.

Ključne besede: gozd, čutila, naravoslovje, spoštljivost do narave

Abstract

The child's work is play, and as adults we can make a great contribution to make this play relaxed, creative, exploratory, interesting, and deep. To the children we offer as many challenges appropriate to their age as possible, and encourage the use of all senses, either jointly or individually. Unobtrusively we present nature to them as part of our environment and our lives. We familiarize them with the appropriate behavior in nature, to make it safe for children, as well as animals and plants, thus preserving their and our habitat. Children need to feel the nature so that we can impart a positive attitude towards everything that surrounds us, be it a meadow, a forest, a garden, a tiny ant, or a bee. Every object, plant, or animal is important for the existence of nature and people within it. A walk in the forest, a trip with a forester and a hunter on the afternoon meeting with parents, a forest corner in the playroom, and the making of a sensory book "I Feel Forest" are just some of the activities we carried out in a group of two- and three-year-old children.

Keywords: forest, senses, natural science, respect for nature

Uvod

V predšolskem obdobju moramo otrokom nuditi čim več gibalnih izzivov, saj je potreba po gibanju velikain nujna. Gibanje v naravi pa je najbolj naravna vrsta gibanja, sprehod po gozdu pa najboljši naravni poligon za zdrav razvoj otrok. Ko pa področja dejavnosti prepletamo med seboj in vključimo čim več čutil, nudimo otrokom možnost aktivnega učenja.

Slika 1. Srečanje s starši, lovцем in gozdarjem.

Metode

igra, lastna aktivnost, čutno zaznavanje, raziskovanje, pogovor, opazovanje.

Diskusija

Slika 2. Raziskovanje gozda s čutili.

Naša skupina Čebelice šteje 14 otrok, starih od 2 do 3 leta, vzgojiteljico in pomočnico vzgojiteljice. V jesenskem času smo šli večkrat v bližnji gozdiček. Otroci so imeli možnost spoznavati gozd z vsemi čuti. Vsakokrat sva se z otroki pogovarjali o spoštljivem odnosu do gozda. Navajali sva jih na gozdni bonton. Ob prihodu v gozdiček smo spustili vrvico, ki jo uporabljamo na sprehodih. Vedno sva poskrbeli za varnost, pri hoji po gozdni potki pa so se otroci urili v premagovanju naravnih ovir. Navajali sva jih na to, da ne trgajo rastlin, ne mečejo kamenja in poškodujejo narave. Nekajkrat smo naleteli na žuželke, ki smo jih le opazovali. Poudarili smo tudi, da v gozdu ne kričimo, da ne vznemirjamo prebivalcev v njem. Otrokom je bilo zelo všeč raziskovanje s posameznimi čutili. Miže smo vonjali,

poslušali, tipali. Nabrali smo nekaj suhega listja, vejic, storžev, kamenja, zemlje, mahu, želodov, kostanjev in lubja, kar smo odnesli igralnico, kjer smo si ustvarili gozdni kotiček. V enem izmed popoldnevov smo šli s starši na izlet po dolini reke Raše, ki jo obdaja pravi kraški gozd. Tam nas je pričakal lovec in gozdar, ki nam je na enostaven in zanimiv način predstavil kraški gozd, prebivalce v njem in na kaj moramo paziti, ko smo na obisku v njem. Tako otroci kot starši in tudi midve smo v popoldnevu uživali, pridobili nekaj znanja ter ozavestili spoštljiv odnos do narave. Predstavil nam je vlogo gozdarja in lovca kot zaščitnika in skrbnika gozda in živali v njem. Tudi on je poudaril, da v gozdu ne kričimo, lomimo vej, mečemo kamenja, predvsem pa, da v njem ne odlagamo smeti.

Slika 3. Iskanje kamnov na gozdni poti.

Slika 4. Raziskovanje listja s čutili.

Slika 5. Košarica gozdnih plodov po sprehodu s starši.

Po dogovoru s starši so otroci v vrtec prinašali razne jesenske gozdne plodove. S tem smo dopolnili naš kotiček, na zidno oblogo pa smo v višini otrokovih oči pritrdili fotografije nekaterih gozdnih živali, ki nam jih je predstavil lovec. Otroci so se v kotičku zadrževali čez cel dan. Tipali so, vonjali, primerjali, opisovali, prepoznavali, opazovali in raziskovali. Pogovarjali smo se ob fotografijah živali, jih opisovali in primerjali. V kotičku sva zaznali veliko medvrstniškega učenja. V manjših skupinah sva jim ponudili svetlobno mizo in liste različnih dreves. Otroci so liste postavljali na mizo, jih opazovali in primerjali. Všeč jim je bilo tudi šelestenje listja. Zaznali so razliko v velikosti in barvi. Najzanimivejše so jim bile

listne žile, ki smo jih z osvetlitvijo poudarili. Liste smo premazali s tempero in jih odtisnili na risalni list. Skupaj smo izdelali senzorično slikanico Čutim gozd. Bila jim je zelo všeč, velikokrat so posegali po njej, zato sva se odločili, da bomo izdelali toliko izvodov, kolikor je otrok v skupini, da so lahko košček gozda odnesli domov.

Slika 6. Košarica gozdnih plodov po sprehodu s starši.

Slika 7. Ples z listjem.

Slika 8. Tiskanje listja.

Slika 9. Medvrstniško učenje.

Slika 10. Svetlobna miza.

Zaključek

Trudiva se, da nudiva otrokom različne zanimive izzive ter prispevava k ekološki osveščenosti. Otrokom sva ponudili takšne dejavnosti, da so jim služile kot izziv in bile dovolj zanimive in prijetne. Gozd in spoštljiv odnos do narave so spoznavali in poglobljali skozi igro, z aktivnim in medvrstniškim učenjem. Preko otrok sva poskrbeli, da so tudi starši ozavestili tako skrb za naš gozd kot tudi za ostalo naravo. Znanje in izkušnje bova poglobljali še naprej, na vsakem sprehodu, na vsakem izletu in pohodu.

Literatura

- Bahovec, E., Jontes, B., Kastelic, L., Vonta, T., 1999. *Kurikulumzavrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Devjak, T. in Skubic, D., 2009. *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Demšar, A., Japelj Pavešič, B., Krnel, D., Saksida, I., Štihec, J., Marjanovič Umek, Kovač, M., Videmšek, m., Denac, O., Kroflič, R., in Kranjc, S., 2001. *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce*. Maribor: Obzorja.

V DEŽELI GOZDNEGA ŠKRATA

Povzetek

Čar vzgojiteljskega poklic je prav v tem, da lahko svoje delo prenesemo v naravo, kjer nam vsak delček le te, z malo domišljije, ponuja nešteto možnosti, da razvijamo otrokovo ustvarjalnost, radovednost, željo po raziskovanju ter predvsem pozitiven odnos do narave. Prav izkustveno učenje pri predšolskem otroku je »učenje za življenje«. Včasih nam samo preprost drevesni štor, kateri leži pozabljen sredi gozda, prinaša nešteto priložnosti za razvoj vseh področij kurikuluma. V našo skupino je prav ta kos drevesa prinesel priložnost, da spoznamo novega prijatelja- »gozdnega škrata«, se ob njem, na začetku šolskega leta, spoznavamo, se igramo, burimo domišljijo, spoznavamo življenje okrog njega ter se vedno znova in znova vračamo k njemu v vseh letnih časih.

Ključne besede: drevesni štor, učno okolje, raziskovanje, domišljija

Abstract

The charm of the educational profession is precisely that we can transfer our work to nature, where every part of it, with a little imagination, offers us countless possibilities to develop the child's creativity, curiosity, the desire for exploration, and above all the positive attitude towards nature. Exercise learning in a pre-school child is "learning for life". Sometimes, just a simple tree stump, which lies forgotten in the middle of the forest, brings to us countless opportunities for the development of all areas of the curriculum. In our group this exactly part of trees hasbrought opportunity to meet a new friend "forest elf"next to him on beginning of the school year we meet, we play, we spark imagination, and to let it know life around him and always come back again and again to him in all seasons.

Keywords: treestump, learningenvironment, exploration, imagination

Uvod

Bruner pravi, da je učenje najuspešnejše, kadar je otrok v procesu aktiven, soudeležen, sodeluje pri ustvarjanju skupnih ciljev ter ima možnost graditi smisel življenja, namesto, da le usvaja znanje (Batistič Zorec, 2003). Vedno več raziskav potrjuje, da je kakovostno učenje tisto, ki otroka celostno, miselno in čustveno aktivira. To je aktivno učenje, s katerim otrok pridobiva trajnejše znanje, ki bo uporabno v novih situacijah ter mu bo pomagalo bolje razumeti sebe in svet okoli sebe. (Marentič Požarnik, 2000)

Teh besed se zavedamo tudi v naši skupini v vrtcu, zato v vseh letnih časih, ob vsakem vremenu, poskušamo čim več dejavnosti izvesti v naravi, katera nam v našem kraju ponuja res ogromno možnosti, od polj, vinogradov, potoka, travnikov ter gozda. In tako smo, nekega dne, ko smo se, ob začetku šolskega leta, sprehajali po potki ob gozdu, prav tam zazrli čisto pravega gozdnega škrata. Sprva smo res previdno pristopili k njemu, a nato je prav on postal tisti, s pomočjo katerega smo odkrivali, spoznavali in primerjali živo in

neživo naravo, živa bitja, njihova okolja in sebe kot enega izmed njih. Pridobivali smo izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja. Spoznali smo, da imajo živa bitja, predmeti in snovi v domišljijskem svetu tudi lastnosti, ki jih v naravi nimajo. Spoznavali smo delovni proces in razvijali primeren odnos do dela in organizacijske sposobnosti. Bivali smo v naravi ob različnih letnih časih in vremenskih razmerah, doživljali naravo in se pogovarjali o svojih zaznavah, ter podrobno raziskali deželo našega škrata od njegovih talnega prijateljev, do vseh drugih možnosti, ki nam jih ponuja njegova »dežela«. Tako smo preko različnih dejavnosti razvijali vsa področja kurikuluma.

Metode

Ker smo se v deželo Gozdnega škrata vračali skozi vse leto, smo v dejavnostih vključevali različne metode. Uporabili smo pogovor, razgovor, viharjenje možganov, sledile so metode razlage, opisovanja, presojanja, podajanja navodil, predvidevanja, pa tudi metodo razlage, demonstracije, lastne aktivnosti, m. praktičnega dela, izkustveno učenje in vzgled. Z otroki smo sproti evalvirali dejavnosti, pri raziskovanju talnega živčava pa smo posegli predvsem po metodah aktivnega učenja (nevihta možganov, učenje med otroki, delo po skupinah, delo s praktičnim materialom,...).

Rezultati

Spoznali smo Gozdnega škrata

Nekega septembrskega dne, ko smo na sprehodu raziskovali našo okolico, smo z roba gozda zagledali gozdnega škrata. Negibno je stal tam, pod mogočnimi drevesi in čakal na nas. Za vstop v njegovo deželo smo si morali izdelati gozdne krone in tako se je pričelo naše prijateljstvo.

Slika 1: Gozdne krone in sprejem pri našem gozdnem škratu.

Enkrat, enkrat je bil en majhen škrat in Čebelica Minka

Čebelica Minka je naša stalna prijateljica in nekega dne smo jo povabili tudi s seboj k našemu škrtu. Ker je bilo to že na začetku šolskega leta, smo se z njo in škrtom igrali različne spoznavne igre, s katerimi smo se navajali na upoštevanje pravil, navodil, gradili smo prijateljstvo, in hkrati opazovali naravo. Po čudovitem dnevu, smo po poti domov, glasno prepevali pesem Enkrat je bil en majhen škrat.

V deželi gozdnega škrate pa se nismo le igrali, temveč smo opazovali in spoznavali vrste dreves, gradili hiše iz odpadlih vej, spravljali les za zimo in izdelovali šopke iz jesenskega listja.

Le kdo še stanuje v deželi gozdnega škrate...

Ko je sneg skopnel smo se odločili, da po dolgi zimi ponovno obiščemo našega škrate. Ta nam je namreč v vrtec poslal pismo, v katerem je pisalo, da nas že močno pogreša, želi pa, da spoznamo njegove prijatelje, kateri mu delajo družbo, ko nas ni pri njem. Naročil nam je, da potrebujemo povečevalna stekla, lopate, različne posode in določevalne ključke, ter nam obljubil nepozabno dogodivščino. Seveda smo ga ubogali, brž smo napolnili našo

vrečo in se podali k njemu. Z vso vnemo smo raziskovali prst, prazna debla, podrtá drevesa in bitja pod lubjem. Našli smo obilo deževnikov, drevesnih črvov, mravelj, tudi metulja, ki je obsedel na listju. Ker je bila zemlja vlažna od dežja, smo našli tudi veliko polžev. Dva od teh smo vzeli s seboj igralnico, ju vsak dan skrbno opazovali, hranili, nato pa tudi pobrskali po spletu in ugotovila, da gre za Velikega mlakarja, izvedeli iz česa je njegovo telo, kako nastane njegova hišica, s čim se hrani in vse ostale značilnosti.

Novih odkritij kar ni bilo konca in čas je res prehitro tekkel. A največje presenečenje, ki nam ga je pripravil naš škrt, se je skrivalo prav v njem. Ko je eden izmed otrok začel s povečevalnim steklom opazovati tudi njega, je naenkrat zagledal dvoje velikih oči. Ugotovili smo, da se v njem skriva krastača oz. žabji princ.

Diskusija in zaključek

Otroci so vidno uživali, ko so odkrivali živalske vrste, katere živijo v »Deželi našega gozdnega škrate«. S pomočjo aktivnega učenja smo spoznali mnoga živa bitja, katera živijo v gozdnih tleh in na njih, v praznih deblih in pod drevesno skorjo. Za piko na i pa je poskrbel prav »žabji princ«. Naslednji dan, ko smo se namreč zaradi obiska zobozdravnika odpravili v Ormož, naše najbližje mesto, smo se oglasili tudi v Knjižnici Franca Ksavra Meška Ormož, kjer smo s pomočjo knjižničarke poiskali literaturo o žabah, ker pa mi še vedno verjamemo, da nas pri našem škrtu čaka »Žabji princ«, smo prebrali še zgodbo Bratov Grimm, Žabji kralj ali železni Henrik. Sedaj pa le še nestrpno čakamo ali se bo tudi naš žabec spremenil v princa.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Batistič Zorec, M. (2003). *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
- Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: Državna založba Slovenije

MALE TALNE ŽIVALI V NAŠEM OKOLJU

Povzetek

Otroci so celo leto spremljali spreminjanje narave, vremena, prehajanje letnih časov in v povezavi s tem opazovali živali, ki se v posameznih letnih časih in vremenskih razmerah pogosteje pojavljajo. Pomlad je prinesla bogato pestrost rastlinskega in živalskega sveta, toplo sonce je omogočilo dolge dopoldneve, preživete na prostem. Otroci so iskali talne živali, jih opazovali, raziskovali, primerjali, šteli in risali kar na travniku pod visokimi iglavci.

Ključne besede: Narava, travnik, drevesa, talne živali

Abstract

Throughout the year children watched the changing nature, weather, passage of seasons and in connection with this observed the animals, which are more frequently occurring in individual seasons and weather conditions. Spring has brought a rich variety of plant and animal life and the warm sun has allowed spending long mornings outdoors. The children searched for ground animals, watched them, examined, compared, counted and drew them right on the meadow under high coniferous trees.

Keywords: Nature, meadow, trees, ground animals

Uvod

V oddelku Medvedki so vključeni otroci prvega starostnega obdobja. Kljub temu, da so otroci stari od 2 do 3 leta, so se preteklega septembra šele uvajali v novo vrtčevsko okolje. Odločili smo se, da izvedemo projekt Spoznajmo talni živ žav okrog nas. Skozi leto smo opazovali in doživljali spreminjanje letnih časov in v povezavi s tem živali, ki jih v določenem letnem času in različnih vremenskih razmerah lahko najdemo. Že jesen nam je ponujala obilico vzpodbud za opazovanje narave in življenja v njej. Tudi otroci sami so začeli poimenovati spremembe, ki jih je najprej prinesla jesen, zima in nato pomlad. Razvijali in občutili smo pojme toplo, hladno, mokro, suho. Pomlad nas je bogato obdarila z raznovrstnostjo živalskega sveta in naš namen in cilj je bil najti in spoznati čim več drobnih živali, ki nas obdajajo. »Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Pa vendar je ta majhni del sveta neizmerno pisan in zanimiv. Vse kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Vse, kar slišijo, želijo videti, z vsem, kar je dosegljivo in dovolj priročno, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjenja po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega.« (Krncl, 2010, p. 160). Okolje, ki je skozi leto postajalo vse bolj znano, domače in ustaljeno, je z našim opazovanjem in raziskovanjem postajalo novo in zanimivo, saj smo v njem odkrivali drobne živali, ki bi ob običajnih sprehodih ali igri na igrišču ostale spregledane.

Metode dela

Pri izvajanju dejavnosti so bile uporabljene metode opazovanja, raziskovanja, pogovora, čutenja, igre in lastne aktivnosti otrok.

Cilji

Cilji so, da se otroci seznani z drobnimi živalmi, ki jih lahko najdemo na travniku, ob naših sprehajalnih poteh, na igrišču ter opazujejo spremembe v naravi skozi vse letne čase in razvijejo naklonjen in spoštljiv odnos do narave. Otroci doživljajo in spoznavajo živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Rezultati

Otroci so z vsako dejavnostjo postajali pozornejši, vsak naš sprehod je oživel, tudi preprosta igra na igrišču je postala hkrati tudi opazovanje in raziskovanje. Otroci so povsod začeli opazovati drobna bitja, mravlje, hrošče in na to opozarjali drug drugega in vzgojitelje. Ob svojih odkritjih so izražali čustva veselja in presenečenja. Otroci so začeli usvajati vse večji del igrišča. Njihov igralni prostor ni bil več omejen na igrala. Vse bolj so začeli raziskovati oddaljene koticke igrišča, temne koticke pod iglavci, drevesno lubje in prostran travnik poln krtin.

Diskusija in zaključek

Ko je začel kopneti sneg in je narava počasi ozelenela smo pozorno opazovali spremembe, ki so se porajale zunaj naše igralnice. Trata pred vrtcem je ozelenela, na zelenih zaplatah smo opazovali prve pomladne cvetlice. Nekaj smo jih tudi nabrali, da smo jih v vrtcu še podrobneje opazovali. Narava nas je vsak dan, vsak teden obdarila z novimi spremembami, ki smo jim z veseljem sledili. Drevesa so začela vse močnejše zeleneti, nič več niso bila gola. Dež nam je naznanjal, da lahko iščemo polže in deževnike. Sonce nas je vse izdatneje grelo in bivanje na prostem je postajalo vse prijetnejše, tako da smo dopoldneve preživljali na igrišču, ob katerem se razteza velik travnik z visokimi iglavci. Pomlad je postala naša igralnica. Dejavnosti smo preselili na prosto, s seboj smo vzeli malico, pijačo, knjige, svinčnike, papirje, iskali žuželke na travniku, opazovali, vonjali in tipali travo, zemljo, drevesno lubje in dišečo smolo iglavcev.

Že prva opazovanja narave smo v vrtcu dokumentirali in naša opažanja in raziskovanja nadalje vpenjali v začetno sliko. Naše prvo pomladno opažanje je bilo povezano z zelenim

oživljanjem narave. Najprej smo na karton večjega formata z različnimi odtenki zelene naslikali travo. Na pripravljeno podlago smo odtisnili podobe cvetlic, ki smo jih našli na travniku. Kasneje smo dodali podobe polžev, deževnikov, mravelj, metuljev, pajkov in hroščev, ki smo jih srečali na naših dopoldanskih potepanjih. Dokumentiranje opazovanega smo s plakatom večjega formata prilagodili starosti otrok. Plakat v igralnici je razstavljen v višini otroških oči. Otroci so ga izdelali sami, prav tako so sami ugotavljali in prepoznavali živali, ki smo jih v našem okolju našli. Podobe opazovanih živali so nalepili na podobo travnika.

V knjigah smo poiskali podobe živali, ki smo jih našli na travniku, opazovali njihovo telesno zgradbo, živali med seboj primerjali, šteli noge,... Ugotavljali smo razlike med letečimi in neletečimi žuželkami, razlike poimenovali. V slikanici smo si ogledali zgradbo mravljišča in podobe krtovih rovdov. Eden izmed rezultatov našega projekta se je pokazal, ko smo obdelovali vrtniček. Ob prekopavanju zemlje so otroci našli deževnike, mravlje in kočiče. Navdušenje, ki so ga doživljali ob tem je bilo res veliko, prav tako pozornost, s katero so najdene živali opazovali. Vsaka njihova nova najdba, nova žival, ki so jo našli, je bila vir neizmerne veselja.

Slika 1.: Opazovanje krtine.

Slika 2.: Obisk narave na roki.

Slika 3.: Beremo na travniku.

Slika 4.: Opazovanje talnih živali, delo na vrtičku.

Slika 5.: Dokumentiranje.

Zaključek

Otroci so preko dejavnosti, ki so se odvijale v naravi, spoznavali kako pisan, razgiban in zanimiv svet nas obdaja. Narava je polna čudes, bitij, vonjev in zvokov o katerih se lahko še veliko naučimo in so vir navdiha tako za otroke kot odrasle, saj v nas zbudijo uživanje v preprostih stvareh, so spodbuda za raziskovalnega duha, krepijo zdravo radovednost in umirjenost, ki sta v času, zasičenem s potrošniško kulturo, še kako pomembna za zdrav razvoj otroka.

Literatura

- Bahovec E. Idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Burnie, D. (2010). Ilustrirana enciklopedija živali, Tržič: Učila International.
- Kroflič, R. Idr. (2010). Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Tarman, D. (1996). Moj domek, Ljubljana: Mladika.

KDO GRE Z NAMI V GOZDIČEK?

Povzetek

Namen prispevka je opisati, kako lahko otroku preko igre v gozdu približamo naravo. Bivanje na prostem je ključnega pomena za zdrav razvoj otroka, tako telesen kot čustven. Košček gozda, ki je v bližini našega vrtca, sredi mesta, je prostor, kamor se radi zatekamo. Izkoristimo ga za prosto gibanje, igro in ciljno naravnane dejavnosti, ki vplivajo na celostni razvoj otroka. Gozd je kakovostno stimulatívno učno okolje, v katerem otrok raziskuje, opazuje, zaznava, si razvija vsa čutila, si krepi motorične spretnosti, si razvija možgane, se sprošča, pogloblja medsebojne odnose in si razvija spoštljiv odnos do narave. Gozd je potrebno doživeti.

Ključne besede: gozd, čutila, raziskovanje, odnosi

Abstract

The main purpose of this article is to present how playing in a forest can be a very effective method of introducing nature to a child. Spending time outdoors is the key to a healthy child's physical and emotional development. A small forest close to our kindergarten, which is located in the town's centre, is a place where we like spending time in. We use it to move around freely, to play and perform activities that aim at a child's integrated development. A forest is a stimulating learning environment where a child can explore, observe, perceive, develop his or her senses and mind, can strengthen his or her motor skills, relax, and deepen social interaction. In this way, a child also learns a respectful relationship to nature. A forest is a must have experience.

Key words: forest, senses, exploration, social interaction

Uvod

V naši enoti vrtca, ki je v centru mesta, smo se letos prvič odločili za naravoslovni projekt Gozdna igralnica. Ker živimo v urbanem okolju, z veseljem zahajamo v urejen mestni park. Tokrat smo se odločili, da raziščemo še naš košček gozda, ki je nedaleč od našega vrtca in ga ponavadi samo na hitro prečimo, da pridemo po bližnjici do Piramide, ki bdi nad mestom. Kako pomemben je stik z naravo za človeka, ve že skorajda vsak. Kako otroku približati naravo in mu privzgojiti spoštljiv odnos do le-te in njenih prebivalcev je naloga nas odraslih. Na prvem mestu zagotovo z lastnim dobrim zgledom. Katalinič (2010) navaja, da nam narava nudi »pridobivanje temeljnih znanj za življenjski trajnostni razvoj, okolje za kreativno, raziskovalno in kritično učenje ter življenje v sozvočju z naravnimi zakonitostmi.« Pri zgodnjem naravoslovju gre za otrokova prva doživetja v naravi. Zato je pomembno, kakšni so otrokovi prvi stiki z naravo, ker v največji meri določajo njegov nadaljnji odnos do nje.

Metode

Gozd smo obiskovali od jeseni do pozne pomladi. V našem kombiniranem oddelku otrok, starih od 1 do 4 let, smo se posluževali različnih metod, odvisno od zastavljenega cilja, za katerega smo se odločili pred obiskom gozda. Metode, ki smo jih uporabili: metoda igre, opazovanja, poslušanja, raziskovanja, čutnega zaznavanja, pogovora, primerjanja, demonstriranja...

Diskusija

Györek (2014) omenja, da gozdno okolje spodbuja zdravje človeka v več pogledih, ker pomaga pri zmanjševanju stresa, izgorelosti, obnovi pozornost in koncentracijo ter izboljša splošno počutje. Po raziskavah enajstletni slovenski otrok v povprečju kar 9 ur na dan presedi v šoli in doma. Poleg športnih aktivnosti lahko z dejavnostmi na področju gozdne pedagogike prav tako vplivamo na celostno zdravje otrok in privzgajamo zdrav življenjski slog. Pri igri v naravi, gozdu sta gibalna aktivnost in učenje otrok povezana. Gibanje pozitivno vpliva na razvoj možganov. Otroci, ki se igrajo v naravnem okolju imajo dosti bolj razvite motorične veščine, so manj bolni, zmanjšajo se vedenjske težave in količina stresnih hormonov, navaja avtorica v svojih raziskavah.

V naši skupini smo se z obiski v gozd dotaknili vseh področij otrokovega razvoja. Glede na starostno razliko otrok, so bili naši izleti v gozd jeseni precejšen podvig, spomladi pa že pravi užitek. Pri prvem obisku gozda, smo ugotovili, da sta si gozd in park podobna, še bolj pa različna. V parku je bilo čisto, varno in predvidljivo. Kako v gozdu poskrbeti za varnost je bilo prvo vprašanje. Smeti je precej, tudi nevarne, ostre so vmes. Gozd je precej strm, lahko se kdo poškoduje. Korenine ves čas spotikajo otroke, kaj če si kdo razbije nos? Blato povsod. Eden manjka, ne, za drevesom se skriva. Palice imajo za pretepanje? Pohodil je mravljo! Utrgalje rastlinico s korenino! Naš prvi obisk gozda je bil pokazatelj, kje začeti. Gozd bo naravno okolje, kjer se bo posameznik učil spoštljivega, pozitivnega odnosa do nežive in žive narave. Otroke je treba naučiti doživeti gozd. Tako smo dobili primarni cilj. Otroku je potrebno dati čas in priložnost, da se z izkustvenim učenjem razvija, in to mu uspe, če smo z njim dovolj strpni in potrpežljivi in da razumemo njegovo vedenje v okolju, ki ga ne doživlja vsak dan. Otrok ni agresiven, če s palico udarja po drevesu, mogoče ga je samo nov zvok prevzel. Po korakih in z vsakim obiskom, smo se česa novega naučili. Izvedli smo mnogo dejavnosti iz vseh šestih področij, ki so se prepletale, le delček teh je ujel tudi fotoaparat.

Slika 1: Opazovanje našega drevesa.

Slika 2: Hoja po strmini.

Slika 3: Lovljenje listkov.

Slika 4: Sadna malica.

Slika 5: Sprostitutvene igre.

Slika 6: Igre za razvoj slušne pozornosti

Slika 1: Spomladi so noski zaznali vonj bezga in koprive.

Slika 2: Prstki so tipali, primerjali gladko, hrapavo.

Slika 3: Vadbene ure v vseh letnih časih.

Slika 6: Joga za otroke. Od žirafe do kokoške, četudi ne živijo v gozdu.

Slika 7: Palica: rekvizit, s katerim se razgibamo in spodbujamo sodelovanje.

Slika 52: Tolkala iz kamnov.

Slika 4: Spomladansko raziskovanje s pripomočki.

Slika 8: Koncert pevskih zborčkov.

Zaključek

Naše ugotovitve so, da smo naredili prvi korak na pravi poti. Z izkustvenim učenjem in nenazadnjež dobrim zgledom, so otroci pridobili nova znanja in lahko trdim, da se je z igrami in dejavnostmi, ki smo jih izvajali, povečala empatija otrok. Ko smo si podrobno s povečevalnimi stekli ogledali in opazovali male živali, so otroci le-te začeli doživljati drugače. Z navdušenjem so jih kasneje zaznavali tudi v parku, na igrišču, se opozarjali, da jih ne smemo pohoditi in jim peli pesmice. Verjamem, da so v tem šolskem letu v gozdu dobili priložnosti, kako razvijati pozitivne odnose: do sebe, sovrstnika in do narave in njenih prebivalcev in v tej smeri bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

Literatura

- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin d.o.o.
- Györek, N. (2014). OTROCI potrebujemo gozd. Kamnik: Vrtec Antona Medveda Kamnik in inštitut za gozdno pedagogiko

KDO GRE Z NAMI V GOZD?

Povzetek

V prispevku bom predstavila projekt »Kdo gre z nami v gozd?« v katerega so vključeni otroci stari od dveh do treh let in njihovi starši. »Gozdna igralnica« s spreminjajočimi situacijami nudi veliko spodbud za otrokov razvoj na različnih področjih. Čas, preživet v naravi, pa pomeni tudi preventivno dejavnost pri preprečevanju bolezni in psihosomatskih obolenj. Pri tem imamo pomembno vlogo vzgojitelji, ki lahko poskrbimo, da otroci, ki so vključeni v vrtec, čim več časa preživijo v gozdu, in tako dolgoročno skrbimo za njihovo zdravje. Naša izkušnja je dokazala, da lahko vsa področja Kurikuluma enako uspešno izvajamo v gozdu.

Ključne besede: gozdna igralnica, spodbudno učno okolje, aktivno učenje, starši

Abstract

In the article, I will postpone the project "Who is going to the forest with us?", which includes children aged between two and three and their parents. "Forest playground" with changing situations offers many incentives for child development in various fields. Time spent in nature also represents a preventive activity in the prevention of diseases and psychosomatic diseases. In this regard, educators play an important role in ensuring that children who are included in the kindergarten spend as much time in the forest as possible and thus take care of their health in the long run. Our experience has proven that all areas of the curriculum can be successfully implemented in the forest.

Key words: forest playground, stimulating learning environment, active learning, parents

Uvod

Igra in učenje v gozdu je za otroke posebno doživetje. Gozd je zdravo življenjsko okolje, ki spodbuja vsa otrokova čutila in željo po učenju. Opazen je velik napredek medsebojnih odnosov, sodelovanja in medsebojne pomoči. V stiku z naravo so otroci bolj umirjeni in njihova domišljija ima prosto pot. Pri tem pa imamo odrasli pomembno vlogo, ki z lastnim vzgledom kažemo navdušenje nad naravo. Dosedanja praksa je pokazala, da naravno okolje kot učno okolje pri predšolskem otroku med drugim spodbuja razvoj samozavesti in socialnih kompetenc (Dillon idr., 2005, v Miller, Tichota, White, 2009) ter ustvarjalnost in sposobnost opazovanja (Crain, 2001, prav tam). V našem vrtcu smo prepričani, da je za otroke preživljanje časa v naravi, eden izmed boljših načinov vzgajanja in učenja. S pozitivnimi učinki aktivnega preživljanja časa v gozdu so seznanjeni tudi starši, ki so podprli projekt »Kdo gre z nami v gozd?«. Poskrbeli so za primerna oblačila in obutev in sodelovali na skupnih srečanjih v gozdu. Na koncu leta pa bili presenečeni, kako so njihovi otroci v gozdu sproščeni in ustvarjalni.

Metode

Pri izvedbi smo uporabljali metode, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok:

- izkustveno učenje
- opazovanje
- praktično delo
- pripovedovanje
- igra

Rezultati

Naš namen je bil, da so bili otroci skozi celo šolsko leto, v vseh vremenskih razmerah, razen ekstremih, v stiku z gozdom. Cilje projekta »Kdo gre z nami v gozd?« lahko povzamemo iz pomena kreativne igre ter učenja na prostem, ki jih izpostavlja Wilsonova (2012, 6-7):

- razvijanje avtentične igre (odprte, zabavne, osredotočene nase, igre po lastni izbiri ...)
- skozi igro v naravo
- spodbujati večjo fizično aktivnost otrok skozi učenje in igro na prostem
- prispevati k otrokovemu čustvenemu blagostanju in k razvijanju družbenih vezi
- razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do narave

Glede na področja in zastavljene cilje smo izvajali naslednje dejavnosti:

- **Gibanje:**
 - premagovali gozdne ovire in urili naravne oblike gibanja
 - hodili po različnih površinah,
 - izogibali koreninam, prestopali suhe veje, skakali s štorov
 - hodili po odpadlem listju in hlodih
 - krepili svoje gibalne sposobnosti, ravnotežje in koordinacijo
 - sproščali z jogo in dihalnimi vajami

Slika 1.: Skakanje s štor.

Slika 2.: Premagovanje podrtega hloda.

· **Narava:**

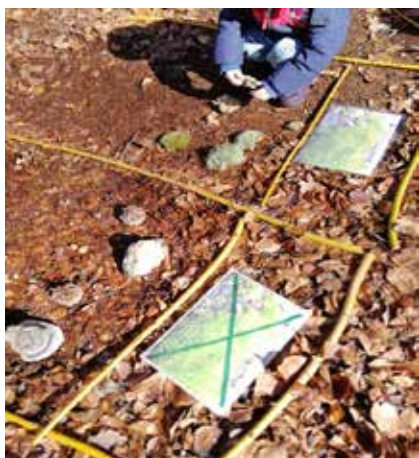
- čutno zaznavali gozd, poslušali šumenje listov in oglašanje ptičev
- opazovali odpadanje listja z dreves in prodiranje sončnih žarkov
- s tipom spoznavali razlike v gladki in hrapavi drevesni skorji,
- opazovali štore in hlode, višino in različno debelino dreves
- opazovali spremembe na drevju v različnih letnih časih
- odkrivali živali, njihove sledi, bivališča v lubju, podrasti, tleh
- raziskovali in opazovali z lupami, pincetami, belimi rjuhami...
- krepili pozitivni odnos do narave in varovanje le te

Slika 3.: Igra v senci.

· **Matematika:**

- razvijali velikostne odnose, količinske predstave in starostne razlike
- razvrščali naravni material po določenih lastnostih in glede na njihovo zanimanje (Carrollov prikaz)
- prirejali naravni material in tako ugotavljali katerih je manj in katerih več

Slika 5.: Carrolllov prikaz.

· **Umetnost:**

- razvijali slušne predstave, prepoznavali zvoke v naravi
- muzicirali z naravnim materialom
- slikali z gozdno prstjo,
- plesali ples gozdnih vil
- izdelovali jesenske mandale

Slika 5.: Slikanje s gozdno prstjo.

· **Družba:**

- razvijali sposobnosti vzpostavljanje medsebojnih odnosov s socialnimi igrami
- pogajali, dogovarjali o skupnih nalogah
- sprejemali stališča, vedenja in občutja drugih ter razvijali empatijo
- skupaj s starši spoznavali gozd

Slika 6.: Gozdna telovadba s starši.

- **Jezik:**

- spoznavali nove rastline in gozdne prebivalci in si širili besedni zaklad
- razvijali sposobnosti obvladovanja jakosti in razločnosti govorjenja
- poslušali pravljice pod krošnjami dreves
- komunicirali in menjavali vloge pri igri v gozdnih koticčkih
- izmišljali zgodbe o gozdnih živalih

Slika 7.: Pravlјice pod krošnjami dreves.

Diskusija in zaključek

Z bivanjem v gozdu smo uspešno spodbujali empatijo otrokin njegovopovezanost z naravo. Otrok, ki mu je bilo omogočeno pogosto preživljanje časa v gozdu, bo v večini primerov postal zadovoljen in zdrav človek, ki bo spoštoval sebe, okolje in druge ljudi. Učilnica na prostem nudi veliko izziv, ki jih otrok rešuje. Z samostojnim reševanjemse oblikuje dobra samopodoba in samospoštovanje, kar pa je zelo dobra podlaga za trdno duševno zdravje tudi v kasnejših dobah (Györek, 2014, str. 25-28). Vzgojitelji lahko z vključevanjem gozdnepedagogike v načrt dela pomembno vplivamo k razvoju posameznika. Kratkoročno v veliki meri vplivamo na krepitev imunskega sistema in sproščanja stresa, dolgoročno pa pripomoremo k čustveni stabilnosti in k zaupanju v lastne sposobnosti in ideje.

Literatura

- Miller, D. L., Tichota, K., White, J. (2009). *Young Children Learn Through Authentic Play in a Nature Explore Classroom: A White paper Based on Research Conducted at Dimensions Early Education Programs in Lincoln NE*. Lincoln: Dimensions Educational Research Foundation
- Györek, N., ...[et al]. (2014). *Otroci potrebujemo gozd (gozdna popotnica)*. Kamnik: Vrtec Antona Medveda: Inštitut za gozdno pedagogiko.
- Wilson, Ruth A. (2012). *Nature and Young Children: Encouraging Creative Play and Learning in Natural Environments*, 2. izdaja. London in New York: Routledge.

IGRIŠČE BREZ MEJA – GOZD

Povzetek

Živimo v bližini gozda Stražun, pa vendar nekateri otroci doživijo svoj prvi stik z gozdnim okoljem, ko se vključijo v vrtec. Hiter tempo življenja, tehnologija ter mnoge popoldanske aktivnosti, kamor so vključeni otroci, enostavno ne dopuščajo sprostitev in izleta v gozd.

Otroci pa potrebujejo možnost, da ustvarijo svojo gozdno pustolovščino. Da plezajo po drevesih, sledijo stopinjam živali, tekajo čez korenine, se igrajo s palicami, objamejo in začutijo drevo. Da se preprosto predajo svoji domišljiji in poiščejo majhne gozdne škratke, ki prebivajo v drevesnih koreninah, lovijo gozdne vile ali bežijo pred strašnimi troli. Potrebujejo možnost, da se uležejo na gozdni jasi in prisluhnejo zvokom v naravi. Igra v gozdu nudi nešteto možnosti za opazovanje, raziskovanje, odkrivanje, učenje in nikoli ne postane dolgočasna.

Ključne besede: gozd, raziskovanje, odkrivanje, narava, igra

Abstract

We live near the forest Stražun, but some children experience their first contact with forest environment when they enter kindergarten. Quick pace of life, technology and afternoon activities, where children are included, simply cannot allow relaxation and ventures in the forests.

Children do, in fact need an option to create their own forest adventure. For them to climb on trees, follow the footprints of various animals, run through the roots, play with sticks, hug and feel the tree. For them to just simply let themselves to their imagination and find tiny forest gnomes, who live in the roots, catching fairies or run away from frightening trolls. They need an option to lay down on the glade and listen to the sounds of nature. Playing in the forest offers countless options for observing, exploring, discovering, learning and it never ceases to amaze.

Key words: forest, exploring, discovering, nature, playing

Uvod

Zunaj je lepo, sončno vreme, le redko kdaj pa se slišijo otroški smeh, vriskanje, vzkliki. Igrišča so prazna ali pa se skupina otrok na klopi sklanja nad telefonom in tablico in spozna novo aplikacijo. Strokovnjaki pogosto svarijo pred nevarnostjo vpliva tehnologije na otroke, ki se velikokrat preslišijo. Vendar strokovni delavci v vrtcu opazamo, da otroci vedno bolj potrebujejo usmeritve, vodenje pri reševanju problemov, preproste gibalne dejavnosti so jim prezahtevne in prenaporne. Zavedamo se, da se otrok najbolje razvija skozi gibanje in aktivno preživetim časom v naravi. Z odhodom v gozd in učenjem v naravi želimo otroke ponovno povezati z naravo, jim vzbuditi čut za naravo, spodbuditi njihovo naravno vedoželjnost in težnjo po raziskovanju. Jim nuditi možnosti čudenja in občudovanja. Hkrati pa želimo naučiti in spodbuditi starše, da bi raje kot v trgovske centre peljali otroke v gozd.

Metode dela

Pri našem delu smo uporabljali metode:

pogovora, opazovanja, opisovanja, poslušanja, raziskovanja, lastne aktivnosti, igre.

Globalni cilj:

- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Cilji:

- otrok odkriva, spozna in primerja živa bitja, njihova okolja in sebe kot enega izmed njih,
- otrok spozna, kaj potrebuje sam in druga živa bitja za zdravo življenje ter ohranjanje in krepitev zdravja,
- otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja,
- otrok odkriva, da živa bitja iz okolja nekaj sprejemajo in v okolje nekaj oddajajo.

Podcilj:

- otrok spozna gozdni bonton,
- otrok skozi igro v gozdu krepí svoje gibalne sposobnosti in spretnosti,
- otrok spozna gozd in njegov pomen,
- otrok dojema gozd skozi vsa čutila,
- otrok razvija in krepí medsebojne odnose in sodelovanje z drugimi.

Rezultati

Gozd je naravna igralnica, ki nudi brezmejne možnosti raziskovanja, odkrivanja, učenja, pustolovščin in domišljijских iger. Preden smo se z otroki odpravili v gozd, smo se pogovarjali o gozdnem bontonu in našem vedenju v gozdu. Poudarili smo nekaj pomembnih elementov gozdnega bontona:

- v gozdu ne povzročamo hrupa,
- v gozdu smo samo obiskovalci,
- vse, kar v gozd prinesemo tudi odnesemo,
- ne uničujemo in ne trgamo rastlin,
- hodimo po uhojenih poteh.

Pred vsakim obiskom gozda smo gozdni bonton tudi obnovili in se vedno ustavili ob tabli, ki je opozarjala gozdne obiskovalce na ustrezno vedenje.

Prve obiske gozda smo namenili doživljanju gozda s čutili. Opazovali smo življenje in spremembe skozi letne čase, prisluhnili zvokom narave, občutili lastnosti različnih dreves, vonjali svežino, poskušali smo se sprehoditi skozi del gozda z zaprtimi očmi ...

Gozd je postal naša igralnica, telovadnica, raziskovalni center ter kraj brezmejne domišljije.

Otroci so pogosto sodelovali pri oblikovanju gozdnih aktivnosti. Njihove predloge smo zapisali in jih tudi upoštevali. Tako smo se odpravili na iskanje skritega zaklada. Na gozdni jasi smo si pripravili pravljično urico, iskali smo škratke in preganjali strašne trole. Velikokrat smo telovadili z naravnim materialom, premagovali smo gibalne izzive s plezanjem po

podrtih drevesih in s preskakovanjem korenin. Kup blata je postala velikanova zanka, ki smo jo seveda uspešno premagali. Risali smo s palicami v blato ter iz naravnega materiala izdelali prave umetnine.

Na pomladni pohod skozi Stražun pa smo povabili tudi starše in se pogumno sprehodili po velikanovem hrbtu.

Na vsa vprašanja, ki so se nam porajala na naših potepanjih po gozdu, smo skupaj poskušali odgovoriti s pomočjo knjig, računalnika ali pa smo povabili v vrtec strokovnjake – gozdarja, ki nam je predstavil gozd na popolnoma nov način.

Zaključek

Naša gozdna avantura se je šele začela. Toliko stvari je še, ki jih še moramo odkriti, raziskati, si jih zamisliti. Otroci so iz gozda vedno odšli umirjeni in sproščeni. Zadovoljena je bila njihova potreba po gibanju, igri, po raziskovanju, po spoznavanju, po učenju na njim prijazen način. Nikoli ni nihče rekel, da mu je dolgčas ali, da je utrujen. Narava je brezmejen vir igre, učenja in zabave, ki ga enostavno moramo izkoristiti. Zato ugasnimo računalnike, televizijo, odložimo telefone, tablice in se pojdimo igrati v gozd.

Literatura

- Danks Fiona in Schofield Jo. 2007. Igrišča narave: igre, ročne spretnosti in dejavnosti, ki bodo otroke zvabile ven. Ljubljana: Didakta.
- Kurikulum za vrtce. 1999. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport

Lektorirala: Simona Lešnik

ŠKRATOV POHOD NA GORO OLJKO

Povzetek

Narava nam sama po sebi predstavlja zakladnico možnosti za raziskovanje in odkrivanje, ne smemo pa pozabiti tudi njenega pomena za človeka. Zato je prav, da otroke že v predšolskem obdobju seznanjamo s skrbjo zanjo, našo vlogo v njej ter z možnostmi, ki nam jih narava ponuja in so pomembne za življenje. S Škratovim pohodom na Goro Oljko simbolično zaokrožimo celoletno delo na področju naravoslovja, gibanja, zdravja in ostalih projektov, ki potekajo v vrtcu ter razvijajo posamezne kompetence otrok.

Ključne besede: otrok, sodelovanje, predšolska vzgoja, gibanje, narava.

Abstract

By itself mother nature gives us a lot of possibilities for researching and discovering. Along with that nature is also a huge foundation for humanity. Therefore, it is very important that we create a link between children and nature in preschool education. Škratov pohod is prime example of symbolic end of preschool year of the field of nature, sport activities, health and other projects which are health in our institution and are very important for developing of children competencies.

Keywords: child, cooperation, preschool education, locomotion, nature.

Uvod

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. A ta svet je neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar otroci vidijo, želijo potipati, povohati in okusiti, in vse, kar slišijo, želijo videti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjenja po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti različnega (Krnj, 2001:160).

V vrtcu na Polzeli vsako leto maja pripravimo že tradicionalen medgeneracijski Škratov pohod na Goro Oljko, ki otrokom omogoča prav omenjeno. Poseben je zato, ker je njegov nastanek (od ideje do priprave) plod timskega načrtovanja celotnega kolektiva, poleg tega pa s pripravami nanj povežemo celoletno delo na področju naravoslovja, ekologije, zdravja, gibanja, medsebojnih odnosov in sodelovanja. Obenem pa se odvija na prostem, v naravi, k čemur nas spodbuja tudi kurikulum, v katerem avtorji (Bahovec idr., 2009) navajajo, da naj »otrok biva v naravi in jo doživlja v različnih okoljih, dnevih, letnih časih, vremenskih razmerah; doživlja naravo in se pogovarja o zaznavah«.

V letošnjem šolskem letu je k omenjenemu otroke spodbujala Muca Copatarica, ki je bila glavna nit pohoda in ki so jo otroci še posebej doživeli v mesecu maju, ko so se oddelki pričeli intenzivno, vsak na svoj način, pripravljati na pohod z izdelovanjem rekvizitov, vabil, z likovnim ustvarjanjem, gibalnim uprizorjanjem in doživljanjem zgodbe, s spoznavanjem

narave, gozda, skrbi zase, za svoje okolje ipd. Sam dogodek pa ni poseben le zaradi omenjenega, temveč tudi zato, ker med seboj povežejo, kot že omenjeno, ves kolektiv vrtca, družine otrok, še posebej pa je potrebno poudariti vključenost različnih društev kraju (npr. gasilci, gobarji, lovci, čebelarji), ki pripomorejo k obogatitvi programa in prenašajo svoja znanja na najmlajše.

Metode

Opazovanje, raziskovanje, pripovedovanje, poslušanje, demonstracija ...

Diskusija

Dan pred Škratovim pohodom je v vrtcu kar završalo, saj so vsem otrokom in strokovnim delavkam izginili copatki. Kar nismo in nismo jih našli in otroci so se jih ob spodbudah vzgojiteljic trudili iskati. Razmišljali in predvidevali so, kaj bi se lahko z njimi zgodilo, zakaj so izginili. Med iskanjem so v oddelkih prišli do odgovora, da jih je najbrž odnesla Muca Copatarica, saj zanje niso dovolj skrbeli ali jih ustrezno pospravljali. Odziv otrok na dano situacijo je bil zelo zanimiv: nekateri so bili zaskrbljeni, drugi so jokali, tretji so bili presenečeni in kar niso mogli dojeti, da so brez copatk ... Vsi pa so ob odhodu domov razlagali staršem ali starim staršem, kaj se je ta dan zgodilo v vrtcu.

V soboto so bili otroci celotnega vrtca razdeljeni v štiri skupine. Vsaka se je pod vodstvom vzgojiteljic odpravila po poti, ki vodi skozi gozd na vrh Gore Oljke. Najprej so se ustavili v vasici, ki so jo sestavljale hiše in okna iz odpadnih materialov, izza njih pa so kukale vzgojiteljice in se spraševale, kje so njihovi copatki. Skupaj z otroki so ugotovile, da jih je najbrž odnesla Muca Copatarica. Spodbudile so otroke in starše, da se odpravijo proti vrhu, da jih poiščejo.

Med hojo po gozdu so med drevesi zagledali sladkorno hišico ter Janka in Metko. Ugotovili so, da onadva sicer nimata njihovih copatk, sta jim pa ponudila medene dobrote (medenjake, kruh z medom) čebelarjev, s katerimi so se otroci okrepčali in dobili novo energijo za na pot, obenem pa smo obeležili svetovni dan čebel in njihov pomen za naravo in človeštvo. V nadaljevanju so srečali spečega volka in lovca, ki je iz volkovega trebuha pomagal rešiti Rdečo kapico. Otroke je seznanil z vlogo lovcev v povezavi z naravo. Rdeča kapica je skupino napotila po poti naprej, da so prišli do hišice treh prašičkov. Tudi pri njih otroci niso našli copat, so se pa seznanili z reševanjem prašičkov (ki so jih kot vse pravljичne like uprizorile vzgojiteljice) pred volkom. Čisto pravo reševanje in tudi gašenje hišice so otrokom predstavili gasilci domačega prostovoljnega gasilskega društva. Ker večina poti poteka po gozdu imajo otroci odlične pogoje, da se spoznavajo tudi z osnovami planinstva

(prepoznavanje in sledenje markacijam), opazujejo gozdno rastje, življenje v gozdu in se seznanjajo z varnim in zdravim načinom življenja v naravi.

Ko nas pričaka Muca Copatarica

Pot je vsako skupino vodila do hišice, v kateri je prebivala Muca Copatarica. Otroci so potrkali na vrata in sprva jim je odprl Bobek, za njim pa se je prikazala tudi Muca. Ko so ji otroci povedali, da so iz vrtca izginili njihovi copatki, jim je Muca povedala, da jih je vzela ona. Pojasnila jim je tudi, zakaj jih je vzela. Povabila jih je v svojo hišico, kjer so vsi poiskali in našli svoje copatke. Koliko veselja je bilo ob tem! Vendar pa Muca Copatarica ni pozabila otrokom predati nauka o skrbi za copatke in nasploh vse svoje stvari. Ko so ji obljubili, da bodo bolj vešči pri skrbi zanje, jim je podarila še vrečke za copate (iz odpadnih ostankov blaga, ki so jih zašile vzgojiteljice) da bodo ti vedno pospravljeni. V nadaljevanju jih je pogostila z bezgovim, metinim, melisinim in akacijevim sokom. Omenjene sokove so teden pred pohodom pripravljali oddelki od 4 do 5 let in od 5 do 6 let v vrtcu.

Medsebojno druženje

Ko se je skupina poslovila od Muce Copatarice, je pot nadaljevala proti planinskemu domu (na vrhu). Okrog njega so bile pripravljene različne postojanke, med katerimi so lahko otroci skupaj s starši prehajali. V eni so lahko krasili dobljene vreče za copatke, v drugi je bil pripravljen fotokotiček, v tretji so gobarji pripravili predstavitev svoje dejavnosti in gobovo juho, ki so jo obiskovalci okušali. Na koncu pa so se vsi navzoči posladkali z dobrotami, kot so palačinke, kokice in pečen krompir ter v prijetnem vzdušju nadaljevali sproščeno druženje.

Zaključek

Za doživetje je potrebno veliko priprav, sodelovanja, povezovanja in dogovarjanja med kolektivom vrtca, vodstvom, starši, sodelujočimi društvi, z okoliškimi kmetijami ... Zato smo ponosni na prireditev, ki zajema tako širok spekter ljudi in dejavnosti, ki vso svoje znanje, dobro voljo, sposobnosti in željo po sodelovanju strnejo v eno dopoldne, da otrokom in njihovim družinam pričarajo enkratni dogodek, ki je tematsko sicer vsako leto drugačen, vendar ohranja prvine naravoslovja, ekologije, gibanja, zdravja, medsebojnih odnosov ...

Literatura

- Bahovec, E. D. idr. (2009). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Krnel, D. (2001). Narava. Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Založba Obzorja.

Brigita Ostrožnik

Vrtec pri OŠ Dušana Muniha Most na Soči

TALNI ŽIV ŽAV V VRTCU MOST NA SOČI

Povzetek

Živa bitja najdemo na vsakem koraku in tudi ta predstavljajo del okolja v katerem živimo, zato je prav, da jih pobliže spoznamo. Vse skupine iz vrtca Most na Soči so za glavni eko projekt izbrale temo Spoznavajmo talni živ žav okrog nas. Tekom celega šolskega leta so bili veliko v naravi in raziskovali življenje drobnih bitij. Tema je vse zelo prevzela. Živali namreč niso iskali le v vrtcu, temveč je marsikdo željo po iskanju živali odnesel s seboj domov in zato so otroci skupaj s starši raziskovali tudi okolico doma.

Ključne besede: živali, opazovanje, raziskovanje, pripomočki, narava

Summary

We can see living beings at our every step and since they represent a part of our environment, it is important that we get to know them better.

Let's get to know the ground hubbub around us was the chosen topic for the main eco project by all the Most na Soči Kindergarten groups. Throughout the school year children spent a lot of time in nature observing the life of the tiny beings. They were overwhelmed by the topic. Moreover, the children did not look for the animals only at the kindergarten but they continued doing so also at home where they were joined in their efforts by their parents.

Key words: animals, observation, researching, tools, nature

Uvod

Vsi se zavedamo, kako pomembno je otrokovo sobivanje z naravo. A v vsakodnevni naglici, ki se vrti okoli nas, prevečkrat pozabimo na izjemen pomen slednje. Narava je tista, ki otrokom ponuja možnost opazovanja in raziskovanja v izjemni razsežnosti. Na nas vzgojiteljih je, da se tega zavedamo in, da načrtujemo čim več dejavnosti, ki otrokom to omogočajo. Ravno zato smo za svoj glavni eko projekt izbrali omenjeno temo.

Metode

Pri projektu smo se posluževali različnih metod: metode opazovanja, metode ugotavljanja, metode razlage, metode doživljanja, metode poslušanja, metode igre, metode opisovanja, metode pogovora, ter metode lastne aktivnosti.

Doseženi rezultati

Da je bil projekt dobro načrtovan kot tudi izpeljan se kaže v rezultatih, ki so bili več kot očitni po koncu izvajanja projekta.

Največji pokazatelj uspešnega dela je bil gotovo ta, da smo sedaj veliko bolj pozorni na dogajanje okoli nas. Ugotovili smo, kako zanimiva in pisana je narava, če si le vzamemo čas, se ustavimo in si jo ogledamo.

Slika 1: Iskanje drobnih živali v gozdu.

Spoznali smo veliko živali. Seznanili smo se z njihovimi življenjskimi prostori, prehrano, ter z njihovimi osnovnimi značilnostmi in koristmi. Kar pa je najpomembneje, smo ugotovili, da je živali treba spoštovati, kot vsa ostala živa bitja. Vsekakor smo pridobili pozitiven in odgovoren odnos do narave.

Slika 2: Opazovanje kače.

Slika 3: Opazovanje šuštarja.

Diskusija in zaključek

S celoletnim projektom smo dosegli, da so otroci pridobili konkretno izkušnjo o tem, kaj se dogaja z malimi živalmi skozi vse letne čase.

Dejavnosti so se prepletale z različnimi področji kurikula: glavni poudarek je bil na naravi, pozabili pa nismo niti na področje gibanja, družbe, umetnosti, jezika in matematike.

Veliko smo izhajali iz otrok. Poudarek smo namreč dali na tiste živali, ki smo jih našli med skupnim raziskovanjem. Vsako žival smo narisali v raziskovalne knjižice, poleg pa pripisali njihove glavne značilnosti.

Male živali smo iskali na dvorišču, v okolici vrtca, velikokrat pa smo se odpravili tudi na travnik, v gozd ali k bližnjemu jezeru. S seboj smo vedno imeli povečevalna stekla in posode z lupo, skozi katere smo si najdene živali najprej pobliže ogledali, nato pa s pomočjo različne literature o njih izvedeli veliko novega. Področje jezika je do izraza prišlo tudi s pomočjo poslušanja različnih pravljič, ugank, rim, ipd.

Skozi umetnost smo se likovno izražali, na glasbenem področju smo bogatejši še za nekaj novih pesmi o živalih, spretni pa smo tudi pri skupnem plesu na omenjeno temo.

Področje družbe smo utrjevali vsak dan, ko smo tako med prosto igro kot tudi med samim raziskovanjem krepili naše odnose. Otroci niso namreč raziskovali vsak zase, temveč so se razdelili v pare ali skupine.

Gibanje je bilo prisotno ves čas. Daljši sprehodi so bili del našega vsakdana. Med samim raziskovanjem smo čas izkoristili tudi za vadbene ure v naravi, si pripravili poligon drobnih živali, ponazarjali smo gibanje različnih živali, pozabili pa nismo niti na različne elementarne igre pri katerih so glavno vlogo imele drobne živali.

Tudi področje matematike se je prepletalo z naravoslovnimi temami. V svoje delovne zvezke smo nadaljevali vzorec na polžu, preštevali smo najdene živali, jih urejali po velikosti in še bi lahko naštevali.

Spoznavanje živali v naši okolici je otroke zelo pritegnilo, zato se bomo tudi v naslednjih letih slednje teme še posluževali. Otrokom je bila všeč, ker...

Matija: »smo iskali živali, jih gledali in potem spustili.«

Rok: »smo našli veliko živali in, ker smo bili dolgo v gozdičku in na travniku.«

Lana: »smo izvedeli veliko novega o malih živalih.«

Ronja: »smo raziskovali z lupami in opazovali živali tudi skozi mikroskop.«

Matjaž: »sta tudi mama in tata z mano iskala živali okoli hiše.«

Tinkara: »sem s tatom v vrtec prinesla pokazati škorpijona.«

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Spoznavajmo talni živ žav okrog nas. (2017). Ljubljana: Dane Katalinič

DOŽIVLJANJE GOZDA Z VSEMI ČUTILI

Povzetek

Narava in gozd sta prostor, kjer se ustavi čas, kjer se umirijo naše misli in osvežijo pljuča. Pozabljamo na dragocene stvari, ki nas obdajajo – to je narava, najboljše in najkvalitetnejše učno okolje za otroka.

V našem vrtcu smo letos v sklopu glavnega Eko projekta izbrali temo *Doživljanje gozda z vsemi čutili*.

Narava ni samo prostor, kjer se lahko naužijemo svežega zraka in se sprostimo, ampak nam daje veliko več. Bivanje v naravi, v gozdu, ima številne koristi. Gozd vpliva na otroška čutila in preko čutil na vsa področja otrokovega razvoja (govorne funkcije, senzorično, motorično). Gozd smo načrtno obiskali enkrat na teden v vseh letnih časih. Tam so se otroci umirili, prisluhnili petju ptic, šelestenju listja in se naužili svežega zraka.

Na področju kurikula smo v gozdu izvajali vse dejavnosti. Skozi spontano igro so si otroci razvijali domišljijo in izkušnje. Preko otrok smo poskušali posredno vplivati na starše in jih skozi lastne izkušnje poučiti o pozitivnem vplivu gozda. Gozdne plodove smo nabirali in jih razstavili v igralnici. Podrobneje smo spoznali določena deledrevesa (liste, skorjo, plodove) ter naredili didaktično igro *spomin gozdnih dreves*. Poudarek smo dajali na razvijanju slušne pozornosti, ugotavljanju zvoka ptic, skrivalnicam v gozdu in izdelavi tolkal iz lesa.

Gljučne besede: narava, gozd, poučno okolje, igra, raziskovanje

Abstract

Nature and forest are places where time stops, where our minds calm down and our lungs refill. We often forget about precious things that surround us and the most important one is our nature – the best and the most qualitative learning environment for a child.

This year, we have chosen a topic "Experiencing forest with all of our senses" as a leading eco project in our kindergarten. Nature gives us much more than just enjoyment in fresh air and relaxation. Staying in nature and forest has many beneficial effects on children. The forest affects children's senses, and through their senses, all areas of their development (speech, sensory and motoric functions). We have visited forest once a week in every season. The children calmed down, enjoyed the fresh air, and listened to birds' sounds and rustling leaves.

We have carried out all the activities of the curriculum in the forest. Through the spontaneous game, the children's imagination and experiences were developed. With the help of the children and their own experiences, we have tried to directly influence their parents and teach them about the positive influence of the forest. We have picked forest fruits and displayed them in our playroom. We have learned about certain trees in detail (leaves, bark and fruits) and made our own memory game. We have put the emphasis on the development of listening skills, including birds sounds, playing hide and seek and making a wooden percussion.

Key words: nature, forest, learning environment, game, exploration

Uvod

Vrtec, ki ga obdaja lepota narave, gozd, vinogradniki in sadovnjak, je za naše malčke velik privilegij. Zato je še kako zelo pomembno, da izkoristimo to danost, ki nam jo ponuja narava.

Bivanje v naravi je bistvenega pomena tudi z vidika razvoja samopodobe. Zaupanje vase se hitreje krepi ob izkušnjah v naravi. Posledično pa so otroci tudi bolj zadovoljni, saj doživijo živali in rastline ali pa dosežejo nek zadani cilj. Pozitivna čustva se v naravi izražajo v večjem obsegu kot v igralnici (Hansen 2000).

Namen tega projekta je bil spoznati gozd z vsemi čutili, saj so otroci dostikrat nemirni in zdolgočasnjeni. V gozd smo se načrtno odpravili enkrat na teden, z namenom, da ga doživimo in občutimo z vsemi čutili. Na začetku projekta otroci niso kazali večjega interesa ob obisku gozda, skozi leto pa se je to spremenilo. Postajali so mali raziskovalci, naravoslovci, na gozd so začeli gledati drugače. Postal jim je druga igralnica, kjer ni manjkalo »igrač«, te je namreč ustvarjala njihova domišljija.»Vse, kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Vse kar slišijo, želijo videti, z vsem, kar je dosegljivo in dovolj priročno, želijo nekaj narediti.«(Otrok v vrtcu, 2001, str.160) Tako smo tudi mi poskušali otrokom z obiskom gozda razširiti njihova znanja in emocije.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti so bile uporabljene naslednje metode:

- metoda poslušanja;
- metoda opazovanja;
- metoda čutenja;
- metoda lastnih aktivnosti;
- metoda raziskovanja;
- metoda igre.

Rezultati

Po celotnem kontinuiranem bivanju v gozdu so otroci:

- postali bolj poslušni in samoiniciativno bolj opazujejo naravo in živali, ki jih obdajajo;
- izboljšala se je fina motorika rok (igra z vejami, listi, storži, nabiranje gozdnih jagod);
- postali so bolj gibalno spretni (hoja po podrtem drevesu, plezanje po hribu);
- postali so bolj samostojni pri sami domišljiji igri v gozdu.

Diskusija

Že v času uvajalnega obdobja smo sklenili, da bomo enkrat tedensko obiskali gozd. Na začetku je bilo veliko spotikanj in padcev, saj nekateri otroci niso še nikoli obiskali gozda. Prvi sprehodi v gozdu so bili za otroke dolgočasni in nezanimivi. Otroke sva pustili, da prosto raziskujejo gozd. Večina se ni uzrla v drevesa, krošnje, ampak so le površno tekali naokrog. Ustavili smo se in zaprli oči. Prisluhnili smo najlepši glasbi, to je bila glasba ptic. Otroci so začutili, da je gozd naenkrat oživel. Slišali smo različne glasove ptic, jih poskušali prepoznati in zapeti. Poslušali smo šelestenje listja v krošnjah dreves in se prepustili hoji po suhem listju. Objeli smo drevo, in začutili »utrip« gozda. Nabirali smo različne gozdne plodove ter si v igralnici naredili gozdni kotichek. Naenkrat so otroci začutili bogastvo narave, ki jim ga le-ta omogoča in podarja. Gozd so začeli raziskovati po svoje, s svojo domišljijo. Iz palic smo naredili ritmična tolkala, iz gozdnih plodov in lubja različne škratove hiške, tipali smo drevesno skorjo in pri tem prepoznavali drevesa po listih. Spretno smo preplezali vse bregove, se zagugali ob brezovi veji in hodili po podrtyh drevesih. Naenkrat je gozd v otrokovih očeh zažarel. Otroci so nestrpno čakali, kdaj bodo zopet obiskali gozd, pa naj bo to pozimi v snegu ali v poletnih mesecih.

Zaključek

Naš namen je bil, da otrokom vzpodbudimo veselje v naravnem okolju, kar celostno vpliva na njihov celotni razvoj. Vzgojitelji smo tisti, ki s svojim vzgledom, zanimanjem, empatijo, vplivamo na otroke. Dajmo jim to, kar je najdragocenejše – sobivanje z naravo. Uspešno smo uresničili vse svoje cilje in še več, kar se vidi na radovednih, poslušnih, ustvarjalnih otrocih. Projekt bomo nadaljevali, saj se pri otrocih pozna bistveni napredek na vseh področjih.

Literatura

- Hansen, K. (2000). Oblikovanje oddelkov osredotočenih od tretjega do šestega leta starosti. Ljubljana: Artelj.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce). (2001). Maribor: Obzorja.

TALNI ŽIV ŽAV V IGRALNICI

Povzetek

Otroci od svojih staršev prevzamejo veliko, ni pa nujno, da je vse tudi pozitivno. Velikokrat je lahko njihovo vedenje do živali neprimerno, zato so strokovni delavci v vrtcu tisti, ki lahko na te vzorcevplivajo že zelo zgodaj. Pojavi se lahko strah, gnus in predsodki do živali. Z zgledom in izkušenjskim učenjem, si otroci pridobijo pozitivne izkušnje ob rokovanju in sobivanju z živalmi. Vrtec je lahko spodbudno okolje za učenje spoštljivega odnosa do živih bitji, saj lahko preko različnih dejavnosti otroci uživajo ob bivanju z njimi, jih spoznavajo in se aktivno seznanjajo z njihovim življenjem in življenjskimi pogoji.

Ključne besede: predšolski otrok, gojenje živali, predsodki do živali, strah pred živalmi

Abstract

Kids receive from their parents a lot, but it is not necessary that everything is positive. Often we can see their behavior towards animals inappropriate, this is why professional workers in kindergarten are the one who can change these experiences at a very early stage. Kids can experience fear, disgust and prejudice towards animals, but with examples and experiential learning, children can gain positive experiences when handling and living with animals. Kindergarten can be a stimulating environment to learn a respectful attitude towards living beings, because through various activities children can enjoy living with them, get to know them and get acquainted with their life and living conditions.

Keywords: pre-school child, animal farming, prejudices against animals, fear of animals

Uvod

V predšolskem obdobju otroci kažejo zanimanje za različne dejavnosti odraslih in jih pri tem posnemajo. Odrasli so njihovi vzorniki, zato se je potrebno truditi, da je njihov odnos do živih bitji brez predsodkov. Če odrasli gojijo do njih negativna čustva, kot sta strah in gnus, je velika verjetnost, da se bodo ta prenašala na otroke. Otroci odrasle pri skrbi za živali opazujejo, zato jim je potrebno pri tem dati priložnost da pomagajo. Otroci do starosti 6 let najlažje usvajajo nove informacije preko lastnih izkušenj. Pri tem opazujejo, eksperimentirajo in se seznanjajo z različnimi postopki.

Življenje z živalmi ima na otroke zelo pozitiven vpliv in o tem pišeta tudi M. Marinšek in Tušak (2007) v svoji raziskavi:

- otroci so sproščeni ob živalih in imajo občutek varnosti, nežnosti in zaželenosti,
- otrokom krajšajo čas kadar so ti osamljeni,
- z živalmi lažje navezujejo stike, kar se kasneje prenese tudi v odnose z ljudmi,
- otroci imajo večjo sposobnost empatije,
- imajo večji besedni zaklad,
- večje spoštovanje,

- učijo se, kaj živalim prinaša zadovoljstvo in to se kasneje prenaša tudi na odnos do ljudi,
- živali vplivajo na otrokov socialni razvoj.

Metode

Metode, ki smo jih pri raziskovanju uporabili so: pogovor, nevihta idej, opazovanje, eksperimentiranje, lastna aktivnost otrok, opisovanje.

Rezultati

Otroci so se preko različnih dejavnosti spoznavali z živalmi. Za nekatere so bile te živali prej neprijetne, saj so bili s strani svojih družin vajeni različnih reakcij do njih. Z vsakodnevnim opazovanjem in rokovanjem so jim postale ljube. Z navdušenjem so opazovali njihov razvoj, jih božali, se rokovali z njimi in skrbeli za njih. Pomagali so pri pripravi gojišča in skrbeli zanj, vsakodnevno so hranili živali, risali so jih, izdelovali iz plastelina, jih opazovali v naravnem okolju in jih na koncu tudi izpustili v njihovo naravno okolje. Tudi starši so z zanimanjem opazovali dogajanje v terarijih in se čudili spremembam, ki so nastajale. Vsakodnevno so jim otroci pripovedovali o dogajanju v terarijih. Otroci so tekom sobivanja z živalmi izgubili strah in predsodke do njih. Zgradili so si pozitiven odnos do njih in njihovega življenja v naravi.

Diskusija

Bivanje v sožitju z živalmi je bilo za otroke prav posebno doživetje. Že na začetku so se razveselili najdbe paglavcev, katere so radovedno spremljali kdaj se bodo spremenili v žabe. Opazovali so jih, skrbeli za njih in navdušeni opazovali spremembe, ki so se dogajale. Veliko smo se pogovarjali ob opazovanju teh, otroci so spraševali in skupaj smo ugotavljali in raziskovali žabji svet. Tudi z mravljami in deževnikom je bilo podobno. Sprva je imelo nekaj otrok strah in predsodke do njih, katere so prevzeli od svojih staršev. Niso se želeli vsi rokovati z živalmi, vendar se je tekom raziskovanja to spremenilo. Opazovali so ostale otroke in strokovne delavke ter se strahu in predsodkov postopoma znebili. Velika sprememba je bila v odnosu do živali. V začetku šolskega leta je bilo zaznati, da se otroci želijo znebiti določenih živali, ki so jim prekrizale pot pri igri (mravlje, hrošči ...). Preko pogovorov in gojenja živali smo ugotovili, da nam te živali ne želijo ničesar hudega, zato moramo tudi mi ustrezno skrbeti zanje. Ravnanje z njimi v naravnem okolju se je izboljšalo. Med bivanjem na prostem so jih otroci vabili na svoje roke, jih opazovali, se pogovarjali z njimi in jim želeli pomagati pri hranjenju. Pokazali so interes za gojenje novih, njim neznanih živalih, saj so jih želeli prenesti v igralnico in jim ustvariti življenjski prostor.

Slika 1: Opazovanje paglavcev v mlaki.

Slika 2: Opazovanje paglavcev v akvariju v igralnici.

Slika 3: Risanje življenja v akvaterariju.

Slika 4: Rokovanje z žabo.

Slika 5: Lovljenje mravelj za izdelavo terarija.

Slika 6: Ugotavljanje kakšne okuse imajo rade mravlje.

Slika 7: Ogled mravlje pod mikroskopom.

Slika 8: Najdba deževnikov med prosto igro na travniku.

Slika 9: Ogled deževnikove poti v terariju, v 24 urah.

Zaključek

Otroci so se ob sobivanju z živalmi v igralnici dobro počutili. Pridobili so izkušnje za skrb do njih in te bodo s časoma prerastle tudi do skrbi za sočloveka in družbe na sploh. Spoznali so, da je obstoj živali pomemben tudi za naše življenje in bivanje v naravi. Preko vsakodnevnega opazovanja so ugotavljali, kako se živa bitja razvijajo, živijo in umrejo. Te ugotovitve so prenašali tudi na svoje življenje in pripovedovali o svojih izkušnjah na to temo. Z raziskovanjem te tematike, so otroci pridobili izkušnje o obstoju živih bitji na našem planetu in spoštovanju do njih.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
- Marinšek M. in Tušak M. (2007). Človek - žival: Zdrava naveza. Maribor: Založba Pivec
- Novak T., Ambrožič J. D., Bradač Z. (2003). Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS

Povzetek

Namen projekta Talni živ žavokrog nas je, da so otroci s pomočjo ciljno vodenega opazovanja spoznali živali tal na svojih otroških igriščih v vrtcu in bližnji okolici od jeseni do pomladi. Gre za prvinske oblike odkrivanja, spoznavanja in razumevanja življenjskih dogajanj v in na tleh. Z opazovalno-raziskovalno dejavnostjo smo otrokom omogočili dejavnosti v njihovem okolju in spodbudili oblikovanje osnovnih pojmov, kot so prostor, čas, premikanje, gibanje, odnosi med živim in neživim okoljem. Na tej starostni stopnji smo skozi raziskovalne dejavnosti projekta namenili večjo pozornost veščinam in spretnostim. Opazovalno okolje in vsebine, v tem primeru so to živali tal, so zaživele pri načrtovanju naravoslovnih dejavnosti za opazovanje in raziskovanje z namenom, da so otroci doživeli naravo in naravne situacije, kar je vplivalo na rast njihove samoiniciativnosti in samozavesti. Skozi raziskovalne aktivnosti tal so otroci ugotovili, katere živali srečujemo vsakodnevno na dvorišču vrtca, travniku in v gozdu. Gre za opazovanje in poimenovanje živali, katere so lahko otroci opazili s prostim očesom ali z lupo. Predvsem pa je pomembno, da smo spodbujali in navajali že najmlajše na odnos človeka do narave in živali, kar je ključ do okoljske občutljivosti in varovanja narave, in s tem ohranjanja naravnega okolja za trajnostni razvoj.

Ključne besede: otrok, zgodnje otroštvo, raziskovalne dejavnosti, opazovanje, naravoslovne dejavnosti.

Abstract

The purpose of the project The Ground Life Around us is that with the help of the targeted guided observation, the children learned about the soil on their children's playgrounds in the kindergarten and the surrounding area from autumn to spring. These are the primary forms of discovery, getting to know and understanding life events in and on the ground. Through the observation and research activity, we enabled children to take action in their environment and stimulate the formation of basic concepts such as space, time, movement, relationships between living beings and inanimate environments. At this age level, we have paid more attention to skills through the research activities of the project. The observation environment and the content, in this case, the animals of the soil, have come to life in the planning of science-based activities for observation and research, with the aim of the children experiencing nature and natural situations, which have influenced the growth of their self-initiative and self-esteem. Through the research activities of the soil, the children discovered which animals we meet on a daily basis in the courtyard of the kindergarten, meadow and in the forest. It is the observation and naming of animals, which children could see with the naked eye or with the magnifying glass. Above all, it is important that we encouraged the youngest to the relationship between man and nature (including animals), which is the key to environmental sensitivity and protection of nature and thus the preservation of the natural environment for sustainable development.

Key words: child, early childhood, research activities, observation, natural sciences.

Uvod

Narava je ena izmed »knjig«, ki nudi različne in zelo bogate vsebine. Že v predšolskem obdobju iščemo otroci in vzgojiteljji stik z naravo. Otrokom poskušamo predstaviti življenje v naravi z različnimi dejavnostmi, z igro, opazovanji in s pogovori. Ob naravoslovnih

vsebinah otroci aktivno pridobivajo znanja in vzpostavljajo neposreden stik z naravo. Tako znanje ni le površinsko, saj je pridobljeno in poglobljeno na izkustven, aktiven ter otrokom zanimiv način. Vsak otrok je že po naravi vedoželjen in radoveden. Da bi to spodbujali, mora delo potekati sistematično in organizirano. Otroci sprva le opazujejo in s tem razvijajo svoja čutila in razne raziskovalne spretnosti. Oblikujejo svoja stališča in teorije ter tako lažje izražajo svojo individualnost. Otroci ob aktivnostih doživljajo uspehe in z velikim zadovoljstvom še bolj aktivno sodelujejo, saj so tla otrokom že v zgodnjem otroštvu zanimivo raziskovalno okolje in prostor zaradi pestre rastlinske in živalske združbe oziroma njihove pestrosti. Ta se izraža po pestrosti barv, oblik, velikosti, vonju rastlin in številnih živalih, ki jih pritegnejo glede na njihov način premikanja, velikosti, oblike, barve, prehranjevanja, oglašanja. Torej že v zgodnjem otroštvu otroke privablja živi svet tal in prav ta svet jim je najbolj dostopen.

Cilji projekta

Otrok:

- doživlja, odkriva in spozna živo naravo (spozna značilnosti živalskega sveta);
- opazuje in prepozna talne živali, ki živijo v naši okolici od jeseni do pomladi;
- opazuje gibanje živali na tleh (opazuje značilnosti živali);
- videne in prepoznane živali zabeleži na opazovalni tabelo (spozna načine zbiranja informacij);
- odkriva in spozna, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in od nežive narave;
- ozavešča otrok, da so talne živali (deževniki, mravlje, stonoge, kobilice, murni, hrošči, pikapolonice, žabe, polži) pomemben del narave, ki jo moramo ohranjati in skrbeti zanjo po svojih najboljših močeh in v skladu z zakoni narave.

Metode dela

Pri izvedbi smo uporabljali različne metode, ki so temeljile predvsem na: pogovoru, razlagi, opazovanju, pripovedovanju, izkustvenem učenju, praktičnem delu, poimenovanju, beleženju, štetju ter pridobivanju spoznanj ob lastni aktivnosti.

Diskusija

V okviru EKO projekta Talni živ žav okrog nas, smo si zadali cilj, podrobneje spoznavati drobne živali. Tiste, ki živijo na dvorišču našega vrtca, travnikih, na obrobju gozda. Ker smo

z otroki zelo radi v naravi, je ta projekt bil za nas več kot dobrodošel. Skozi celo šolsko leto smo počeli veliko zanimivih stvari, najraje smo raziskovali, iskali smo najrazličnejše drobne živali, jih opazovali, spoznavali, opisovali, gibalno ponazarjali, jim zapeli tudi kakšno pesmico. Veliko časa smo preživeli kot raziskovalci na terenu, saj smo se z različnimi pripomočki odpravili na dvorišče našega vrtca, na obrobje in tudi v gozd ter na travnik. Tam smo polni pričakovanja brskali po tleh ter iskali talne živali. Vsako živalco, ki smo jo našli, smo dali v naše prav posebne posode za opazovanje, kjer smo jih lahko opazovali iz vseh strani, ne da bi jih poškodovali. Opazovali smo jih tudi z lupami in potem opazke v vrtcu skrbno zabeležili v tabelo. Kasneje smo v igralnici iz odpadnega materiala videno žival po spominu tudi izdelovali. Otroci so v samem iskanju živali oz. raziskovanju tal neizmerno uživali. Vsako najdeno žival so tudi po večini dali v roke, pazili, da živali ne bi poškodovali, in s tem pokazali veliko mero sočutnosti in strpnosti.

Deževniki na dvorišču vrtca. Otroci so brez predsodkov pred stikom z živaljo.

Rezultati

Za vsako videno žival smo narisali piko v tabelo, meseca maja 2018 smo prešteli pike in ugotovili, kolikokrat se je katera žival pojavila. Določene živali smo tudi fotografirali in priložili fotografijo. Glede na rezultate, razvidne iz tabel v naših skupinah, smo ugotovili, da je bilo manj talnega živ žavav zimskih vremenskih razmerah (sneg, mraz, dež). Rezultati so pokazali, da smo največkrat videli mravlje-65-krat, sledili so deževniki- 57-krat, pikapolonice-56-krat, hrošč-40-krat, polž-36-krat, stonoga-26-krat, kobilica-23-krat, murni-16-krat, bube-5-krat, krta in poljsko miš-3-krat.

PREDLOG ZA VODENJE ZAPISKA:

Za vsako videno žival se nariše pika v tabelo, meseca aprila 2018 preštejemo pike in ugotovimo, koliko krat se je katera žival pojavila. Določene živali tudi fotografiramo in priložimo fotografijo.

Mesec oktober 2017:

DATUM:	deževnik	polž	stonoga	mravlje	hrošč	kobilica	Pikapolo-nica	murni
Oktobar 2017	•••	••		•••				
November 2017	•••							
December 2017								
Januar 2018								
Februar 2018	•••							
Marec 2018	•••	•		•••			•••	
April 2018	•••	•••	•••	•••			•••	•••
Maj 2018								
Skupaj:								

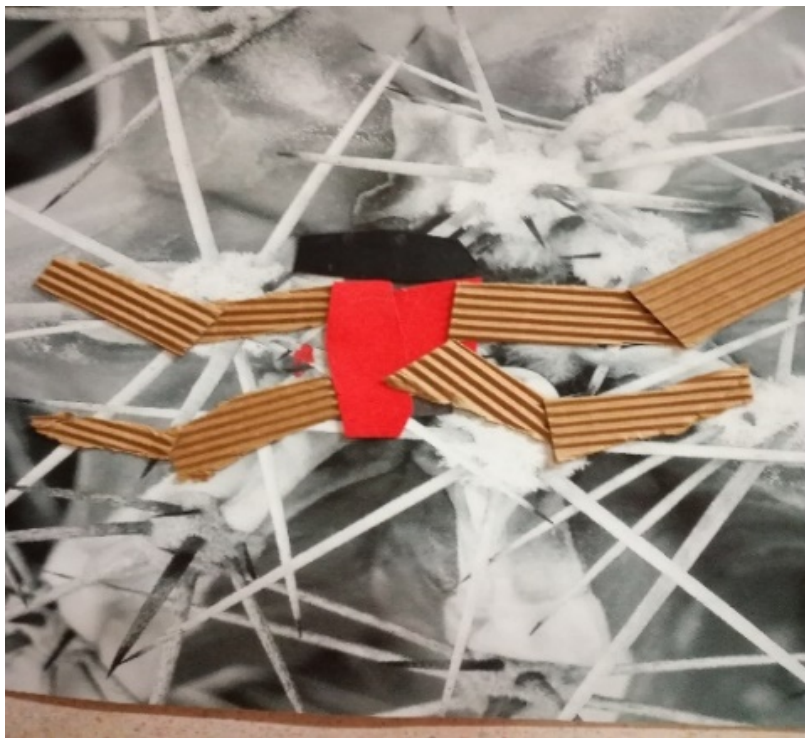
REZULTATI PROJEKTA... mesec maj 2018

Tabela opaženih živali v projektu.

Zaključek

Narava je okolje in prostor, ki navdihuje in spodbuja otroke in vzgojitelje ter razvoj in odnos do narave in okolja (Fošnarič-Katalinič, 2012).

Skozi sam projekt smo razvijali spoštljiv odnos otrok do narave, tako žive kot nežive. Z vso odgovornostjo so upoštevali navodila in pravila glede obnašanja v naravi in ravnanja z vsemi živimi bitji, ki smo jih našli. Ugotavljali smo spremembe v našem kraju oz. opazovali, kdaj in kje se katera žival pojavi in zakaj. Ugotavljali in opisovali smo položaj živali: ali je v zemlji, na zemlji, v zraku, na drevesu, spodaj, zgoraj... Poimenovalismo živali, ki živijo v našem kraju v zemlji. Iskali in izrezovali smo določene živali iz starih revij in lepili slike, ali fotografije na tabelo. Meseca maja smo skupaj ugotovili katero žival smo največkrat videli v našem kraju in skupaj naredili plakat z ugotovitvami. Ugotovili smo, da so otroci z lastno aktivnostjo in raziskovanjem pridobili veliko znanja s tega področja. Radi so posegali po različni literaturi na to temo, in tako obnavljali svoje znanje. Bivanje v naravi naj bi postalo stalni, vseživljenjski proces, ki se ga otrok začne zavedati v vrtcu. V naravi imamo vse možnosti gibanja, igranja, doživljanja, raziskovanja in spoznavanja narave.

Pajek iz odpadnega materiala.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Katalinič, D. (2017). Spoznajmo talni živ žav okrog nas.
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Japelj Pavešič, B in drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje.

SPOZNAJMO TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS

Povzetek

V oddelku prvega starostnega obdobja (1 – 2 leti) smo mesec maj posvetili raziskovanju talnih živali na območju vrtca (igrišče, vrt) in bližnjem travniku. Čeprav je projekt v osnovi zasnovan v obliki spremljanja skozi celotno šolsko leto, smo ga oblikovali na malo drugačen način, da je primeren tudi za otroke prvega starostnega obdobja. Namen projekta je bilo spoznavanje raznolikosti talnega življenja v našem okolju in seznanjenje z dejstvom, da živimo v sožitju z živalmi.

Ključne besede: talni živ žav, prvo starostno obdobje, narava

Abstract

The first age group (1-2 years) spent the month of May exploring the ground animals in the kindergarten (playground, garden) and the nearby meadow. Although the project was initially designed in the form of monitoring throughout the school year, it was transformed to be suitable for children of the first age period. The purpose of the project was to learn about the diversity of ground life in our environment and to acknowledge the fact that we live in harmony with animals.

Keywords: ground life, first age, nature

Uvod

»Tla so otrokom že v zgodnjem otroštvu zanimivo raziskovalno okolje in prostor zaradi pestre rastlinske in živalske združbe oziroma njihove pestrosti, ki se izraža po pestrosti barv, oblik, velikosti, vonju rastlin in številnih živalih, ki jih pritegnejo glede na njihov način premikanja, velikosti, oblike, barve, prehranjevanja, oglašanja ... Torej že v zgodnjem otroštvu otroke privablja živi svet tal. Prav ta svet jim je najbolj dostopen. Zanima jih, kako deluje ta svet in v zvezi s tem številna vprašanja zakaj, zakaj ...?« (Katalinič, 2017, str. 5).

Vrtec Lipa pri OŠ Štore je v projekt Eko šola vključen sedem let. V tam času smo se in se še vedno aktivno zavzemamo za boljši odnos do narave in strmimo k vzgoji otrok, ki do narave gojijo pozitiven odnos.

Namen projekta je bilo spoznavanje talnega dogajanja v naši neposredni bližini. Ker je naš vrtec lociran v predmestju, je bilo možnosti za opazovanje veliko. V neposredni bližini vrtca se nahajata tudi travnik in gozd, tako da smo lahko raziskovali tudi tam. Otroci so ob raziskovanju poleg spoznavanja talnih živali spoznavali tudi primeren odnos do živali ter varen način raziskovanja.

Metode

Pri delu so bile uporabljene metode pogovora, poslušanja, igre, razlage, praktičnega dela, opazovanja in demonstracije.

Diskusija

Z izvajanjem projekta smo pričeli v mesecu maju, trajal pa je celoten mesec. V igralnici smo pripravili veliko slikovnega materiala, ki je prikazoval talne živali in je bil nameščen v vidnem polju otrok. Zaradi izvajanja projekta v skupini prvega starostnega obdobja (1- 2 leti) smo se omejili na iskanje in opazovanje živali, ki se med seboj očitno razlikujejo in jih mlajši otroci zato lažje prepoznajo. V igralnici smo si prav tako pripravili opazovalni plakat, na katerega smo zapisali imena 11 živali. Zraven vsakega imena smo pustili prostor za njeno fotografijo in prostor za označitev znaka za videno/ne videno žival.

Izvedbo projekta smo načrtovali po področju dejavnosti Kurikuluma za vrtce.

Narava

Že prvi dan smo se odpravili na travnik, kjer smo otroke povabili k raziskovanju. S seboj smo vzeli opazovalno posodo z lupo, v katero smo položili živali, ki smo jih našli, si jih ogledali in fotografirali ter vrnili v njihovo naravno okolje. Načrtovano raziskovanje na travniku, igrišču in vrtu smo izvedli še petkrat. Otroci so že po prvem raziskovanju postali pozorni na talno dogajanje okrog sebe in ga nato opazovali tudi med spontano igro na igrišču.

Slika 1: Raziskovanje travnika.

Slika 2: »Našli smo polža.«

Umetnost

Na področju likovne umetnosti smo si zadali cilj izdelave makete travnika, ki smo jo ustvarili s preizkušanjem različnih likovnih tehnik (kaširanje, slikanje s prstnimi barvami in tušem, risanje s flomastri) in uporabo odpadne plastične in papirne embalaže. Ob koncu meseca smo maketo postavili na razstavo pred našo igralnico.

Slika 3: Maketa travnika iz odpadne plastične in papirne embalaže.

Seznani smo se s pesmijo z naslovom Počasne (Danilo Gorinšek) in glasbeno didaktično igro z naslovom Polž in mravlja. Tako je bilo petje in gibanje prisotno v našem vsakdanu. Pri pripevanju pesmi smo uporabljali male ritmične instrumente, za izvajanje glasbeno didaktične igre pa klasični glasbi (P. I. Čajkovski – Ples labodkov in W.A. Mozart – Adagio za violino in orkester).

Gibanje

Otroci so si pri hoji po naravnem terenu krepili motorične sposobnosti, ravnotežje in koordinacijo. Prav tako so pridobivali zavest o tem, da sta travnik in igrišče odlična prostora za rekreacijo. Gibalne dejavnosti pa niso potekale samo zunaj, ampak tudi v telovadnici in v skupnem prostoru. Enkrat na teden smo izvajali vadbeno uro v telovadnici, ki je vsebovala elemente za razvijanje vztrajnosti, ravnotežja in drugih motoričnih sposobnosti. Gibanje, ki je otrokova primarna potreba, jih je motiviralo k sodelovanju in pridobivanju novih znanj.

Slika 4: Hoja po naravnem terenu.

Slika 5: Opazovanje živali v opazovalnem lončku z lupo.

Matematika

Po vsakem raziskovanju smo si ogledali še fotografije živali, ki smo jih posneli in natisnili. Vsako fotografijo smo nato razvrstili na opazovalni plakat in s simbolom označili, da smo bili pri raziskovanju uspešni. Ob razvrščanju živali pa smo le – te tudi preštevali.

Slika 6: Izpolnjevanje opazovalnega plakata.

Slika 7: Opazovalni plakat.

Družba

Medsebojni odnosi, na katerih temelji dobra skupina, so v vrtcu zelo pomembni. Čeprav otroci prvega starostnega obdobja ne komunicirajo med seboj v tolikšni meri kot otroci drugega starostnega obdobja, a so to vendarle začetki, ki so izredno pomembni. Napredek v komunikaciji med otroki je bil viden iz tedna v teden. Sodelovali so v pogovorih ob opazovalnem plakatu in drugem slikovnem gradivu v igralnici, skupaj raziskovali in si tudi pomagali ob morebitnih težavah in konfliktih (pomoč pri padcu, reševanje konflikta med prijatelji).

Jezik

Na področju jezika smo spoznavali izraze za poimenovanje živali, ob vsakodnevnem branju pravljice z naslovom Čebela Adela (Antoon Krings) pa so otroci doživljali ugodje ob branju in pridobivali pozitiven odnos do literature – tako leposlovne kot tudi do priročnikov. Seznanili smo se tudi z deklamacijo z naslovom Miška in krt (Mira Voglar), ki je bila otrokom še posebej blizu, saj je vsebovala gibalne in glasbene vložke.

Zaključek

Ob začetku izvajanja projekta smo ugotovili, da otroci prepoznajo in poimenujejo samo pikapolonico, ostalih živali pa ne poznajo. Ob koncu izvajanja projekta je večina otrok poimenovala vse živali, ki smo jih zabeležili na opazovalnem plakatu. Pri njem je bila vsak dan precejšna gneča, saj so otroci zelo radi opazovali živali, jih poimenovali in komunicirali med seboj. Dejavnosti, ki smo jih izvajali so jih motivirale in pritegnile. O dogajanju v igralnici in izven nje pa smo dnevno obveščali tudi starše, ki so lahko potek našega projekta opazovali skozi fotografije, ki smo jih izobesili na oglasni deski. Otroci so pri raziskovanju in ustvarjanju neizmerno uživali ter bogatili svoj besedni zaklad. Prav tako so gradili pozitiven odnos do narave in spoznavali zakonitosti sobivanja z drugimi živimi bitji.

Slika 8: Oglasna deska s fotografijami dejavnosti.

Literatura

- Bahovec, E. D. idr. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Katalinič, D. (2017). *Spoznajmo talni živ žav okrog nas*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

Narava ima na otroke velik vpliv, zlasti gozd, saj s svojimi velikimi drevesi in grmički predstavlja skrivnosten svet, ki kar kliče po raziskovanju. V prispevku je predstavljeno, kako gozd spozna skupina otrok, starih 2–4 leta. Otroci so spoznali, kako pomembno je bivanje v harmoniji z naravo – gozdom in kako se v njem lahko igrajo, gibljejo, uživajo, raziskujejo ter doživljajo gozd z vsemi čuti.

Ključne besede: gozd, gozdna igralnica, raziskovanje, čutila

Abstract

Nature in general has a profound influence on children, especially the forest, because it is a mysterious world with its sturdy trees and shrubs, that just call for research. The article presents how the children aged 2 - 4 years learn about the forest. The children realized how important it is to stay in harmony with nature - the forest. They also learnt how to play, move, enjoy, explore and experience the forest with all their senses.

Keywords: Forest, Forest playground, explore, sens

Uvod

Živimo v neposredni bližini gozdov, vsakodnevno jih opazujemo in občudujemo njihovo mogočnost. Gozd mi predstavlja prostor, kjer se lahko umirim in napolnim s pozitivno energijo. Tudi otroci tam uživajo, se igrajo in raziskujejo. Listi, veje, kamenčki, košček lubja, ki jih najdemo v gozdu, se mnogokrat znajdejo v žepih in so spomin na gozd, ko smo v vrtcu ali doma.

V gozdu skušamo najti, kar nas bo razveselilo in zadovoljilo. Ko stopimo v gozd, ga doživimo z vsemi čutili, z vso svojo bitjo. Sprehod skozi gozd je mnogo več, če le hočemo in če smo sposobni tisto nekaj več tudi zaznati. In to otroke tudi učimo: »Postoj! Poslušaj. Opazuj. Dihaj.« Skratka, uživamo v svežem zraku, miru, lepoti, izkušnjah, igrah in aktivnostih. Že sama pot je za nas cilj (K. Lavin, 2014, str. 7).

Drevesa in gozdovi zagotavljajo in pomagajo tvoriti zdravo življenjsko okolje. Otroško okolje pa je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Vse, kar vidijo, želijo potipati, povohati, okusiti ... Ta majhen svet je neizmerno zanimiv. Da bi zadovoljili spontano nagnjenje otrok k odkrivanju in poskušanju, pa jim je treba ta mali svet razširiti (K. Lavin, 2014, str. 7).

V našem vrtcu smo si letos izbrali temo Biotska raznovrstnost – Gozdna igralnica, ki smo jo prepletali v naše delo skozi celo šolsko leto. Z otroki, starimi od 2 do 4 leta, smo začeli s

seznanjanjem z naravo v bližnji okolici vrtca, nato pa smo postopoma prišli do gozda in raziskovali ter spoznavali bližnji gozd, ki je postopoma postal naša gozdna igralnica.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne metode, ki so se med seboj dopolnjevale in prepletale. V ospredju je bila metoda opazovanja, poslušanja, raziskovanja, fotografiranja, igre, pogovora, eksperimentiranja.

Cilji

- Otrok odkriva, spoznava in primerja živo in neživo naravo.
- Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- MATEMATIKA: otrok klasificira in razvršča.
- GIBANJE: spoznavanje vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi
- JEZIK: otrok doživlja in spoznava verbalno komunikacijo kot vir ugodja, zabave in reševanja problemov.
- UMETNOST: negovanje, spodbujanje in razvijanje čutnega doživljanja z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenje telesa, tipanje, opazovanje in poslušanje sebe ter izbranih virov iz okolja.
- Uporaba in razvijanje spretnosti: spoznavanje, raziskovanje, eksperimentiranje z umetniškimi sredstvi (*telesom, glasom, materiali, predmeti, instrumenti, tehnikami in tehnologijami*) in njihovimi izraznimi lastnostmi.
- DRUŽBA: otrok razvija interes in zadovoljstvo ob odkrivanju širšega sveta zunaj domačega okolja.

Diskusija

Gozd – tako veličasten, miren, tih in čist ... tako privlačen za raziskovanje. Komaj smo čakali, da smo ga lahko spoznali od bliže. Začeli smo z drevesi v bližnji okolici. Opazovali smo njihove barve, oblike, velikosti, liste, korenine in debla. Prebrali smo veliko pravljič o gozdu, ob fotografijah smo spoznavali gozdne živali in si na računalniku ogledali njihove posnetke. Zelo radi smo se igrali gibalno igro, kjer sem bila čarovnica in sem jih začarala v gozdne živali.

Tako je bil pohod v gozd še bolj težko pričakovan. Pogovorili smo se, kako se moramo v gozdu vesti, do kam lahko gremo, česa se lahko dotikamo in kaj lahko nabereмо.

V jeseni smo na sprehodih opazovali odpadanje drevesnih listov, ki smo jih tudi nabirali in prinašali v igralnico. V igralnici in na igrišču smo ustvarjali z različnim gozdnim materialom. Pozimi do gozda nismo prišli, saj je malo predaleč za sprehod pri nizkih temperaturah in snegu, smo pa opazovali drevesa v naši bližnji okolici ter se pogovarjali o njihovih značilnostih. Spomladi smo zopet z zanimanjem opazovali prebujanje narave, dreves...kako na vejah rastejo popki, listje, cvetovi...res čudovito in navdihujoče. Otroci so postopoma pristopili do dreves, tipali debla, objemali drevesa, opazovali korenine, pobirali odpadlo drevesno listje, veje, storže, lubje...Veliko smo delali tudi na občutenju dreves, kaj slišijo, čutijo, zaznavajo ...Naša gozdna igralnica, ki so se je otroci zelo veselili, nas je vedno znova presenetila in ponudila vedno nove izzive.

Objemanje dreves. Gozdni poligon.

Raziskovanje debla. Plezanje na deblo.

Iz vej si izdelamo poligon.

Risanje z ogljem, tema GOZD.

Malica v gozdu.

Nabiranje gozdnih plodov, listov...

Zaključek

Gozd otrokom omogoča, da razvijajo svoje individualne sposobnosti in odkrivajo sami sebe. Je tisti, ki otroke uči različnih socialnih veščin, krepi se povezovanje ter sodelovanje in prav v gozdu se stkejo številna nova prijateljstva. Premalokrat se zavedamo, da je gozd učitelj, ki otroke več nauči, če vstopamo vanj odprti, ga pustimo doživljati v tišini, ob opazovanju, poslušanju, dotikanju ali pa si v gozdu dovolimo »preprosto biti«. Ponuja nam ogromno izzivov in omogoča, da urimo svoje spretnosti, se gibamo na svežem zraku in tako razvijamo gibalne sposobnosti ter opazujemo naravo iz njene neposredne bližine.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Otrok v vrtcu, Priročnik h kurikulu za vrtce, 2001. Ljubljana: Založba Obzorja.
- Lavin, K., Krevzel, F., Juršak, V. (2014). Gozd in podeželje – odprto učno okolje mladih. Kranjska Gora: Občina Kranjska Gora.

GOZD KOT SPODBUDNO UČNO OKOLJE V GORJAH

Povzetek

Gozd v naši neposredni bližini vrtca nam nudi čudovito paleto možnosti učenja otrok skozi igro. Je čudovito spodbudno učno okolje, ki ga otroci z veseljem vedno znova odkrivajo. Na ta način pridobivajo vedno več znanja in se zavedajo pomembnosti gozda za naš obstoj.

Ključne besede: gozd, igra, spodbudno učno okolje.

Abstract

The forest in the kindergarten near vicinity offers a wonderful array of opportunities for children to learn through play. It is a delightful supportive learning environment that the children love to rediscover time and time again In such a way they continually acquire more knowledge and learn about the importance of forests to our existence.

Keywords: forest, childs play, inspirational learning environment.

Uvod

Občina Gorje obsega zadnje večje vasi pod Triglavom, izmed katerih je tudi vas Višelnica, ki se imenuje tako, ker je višje od središča, hkrati pa se nahaja pod istoimenskim vrhom, ki ima nadmorsko višino 735 metrov. Nahaja se 20 minut hoje stran od Vrtca Gorje, zato sva se s sodelavko odločili, da se bomo vsaj enkrat tedensko odpravili vanj in omogočili otrokom raznovrstne dejavnosti, s katerimi ga bodo spoznavali in pridobivali znanje o gozdovih. Glavni cilji so bili: raziskovanje gozda skozi igro, dokumentiranje in evidentiranje otrokovih dosežkov s področja znanja o gozdovih, doseganje večje stopnje okoljske zrelosti in ozaveščanja o ključni vlogi gozdov na našem planetu.

Metode

Opazovanje, igra, raziskovanje, pogovor, pripovedovanje, zaznavanje z vsemi čutili.

Rezultati

Otroci so preko celoletnega raziskovanja in opazovanja gozda v različnih letnih časih spoznali razlike med vrstami dreves, značilnosti gozda in njegov živalski ter rastlinski svet. Nekateri, nekoliko bolj zaprti otroci, so poiskali bodisi varno zavetje v objemu gozda ali pa

našli nove prijatelje oz. uživali v svojih individualnih stvaritvah. Največ so vsekakor pridobili na gibalnih spretnostih, najbolj pa so uživali v igri in skozi njo pridobili nova znanja, ki temeljijo na njihovih lastnih izkušnjah.

Diskusija

Odhodi v gozd so bili vedno znova nekaj posebnega. Že pred odhodom sva otrokom dali različna izhodišča: bodisi so opazovali okolico, pot do gozda, morebitne smeti ob poti do gozda, poslušali so zvoke iz bližnje in daljne okolice ipd. Najprej smo se seveda morali dogovoriti tudi o varnosti v gozdu, o primernih oblačilih in obutvi in o pravilih obnašanja. Otroci so lahko šli toliko daleč od naju, dokler so naju še videli, predvsem pa so morali paziti nase in na prijatelje. Pri prihodu v gozd in pri odhodu pa smo se vsakič še prešteli in prepričali, da nihče ne manjka.

Slika 1.: Pri prihodu v gozd in pred odhodom se preštujemo.

Pri prihodu v igralnico in pred kosilom, sem otroke vprašala, kaj novega so se naučili, videli, spoznali in njihove izjave zabeležila ter jih zapisala in delila s starši preko e-Asistenta. Na ta način in tudi s pomočjo fotografij sem namreč uresničila cilj dokumentiranja in evidentiranja znanja o gozdu. Velikokrat pa sem zasledila tudi učenje otrok od otrok.

Slika 2.: Učenje otrok od otrok. Deček pove ostalim: »To je polžek hiškar«.

Najljubša je bila otrokom vsekakor igra – predvsem nevodena in samoiniciativna. Kljub vsemu pa sem jih želela velikokrat še sama spodbuditi k raziskovanju. Tako so med drugim ustvarjali podobe iz narave. V jesenskem času so nabrali različne plodove, liste in ostali material in z njimi izdelali črke ter številke ali poljubne slike. Izdelali so tudi svoje lastne gozdne tablice: v gozdu so poiskali tri različne predmete, ki so jih v igralnici nalepili na lepenko v velikosti A5 in jo odnesli domov, za spomin. Spoznavali so različne oblike listov, delali njihove obrise in jih nato v igralnici še pobarvali.

Slika 4.: Spoznavanje različnih oblik listov in obrisovanje le – teh.

Slika 3.: Podobe iz narave.

Pri evalviranju dela sva s sodelavko predvsem ugotavljali, da otroci z veseljem raziskujejo gozd in da so zelo radovedni in veseli vseh novih spoznanj. Trudili sva se omogočiti, da so gozd spoznavali skozi vsa čutila; veliko so tipali, vohali, poslušali, najbolje od vsega pa je bilo okušati slastne gozdne jagode.

Slika 5.: Mladi raziskovalci.

Zaključek

Z daljšim bivanjem v gozdu smo se vsi skupaj učili oz. razvijali pristen odnos do narave. Skozi različne teme in s povezovanjem vseh področij kurikuluma, so otroci spoznali, da nam gozd in drevesa v njem, dajejo svež zrak oz. kisik, ki je zelo pomemben pri dihanju in so uživali tudi pri dihalnih vajah, s pomočjo katerih smo se pomirili. Da pa bo naš gozd še naprej čist, smo vsakič s seboj odnesli smeti, ko smo popili čaj v plastičnih lončkih oz. ko smo pojedli bombone, ki smo jih imeli za posladek. Zaradi izjemnih pozitivnih izkušenj želim nadaljevati z gozdom kot odprtim učnim okoljem.

Slika 6.: Odpadke odnesemo s seboj.

Viri in literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Vilhar, U., Rantaša, B. (2016). Priročnik za učenje in igro v gozdu. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica.

Klavdija Čoh

Vrtec »Otona Župančiča« Slovenska Bistrica, Enota Studenice

NOVA PRIJATELJA V ODDELKU

Povzetek

Večina otrok si občasno zaželi družbo živalskega prijatelja, vendar je skrbeti zanje nekaj popolno drugačnega. V oddelok smo prinesli polža ahatnika z namenom, da si ob skupni skrbi zanju, otroci razvijejo čut za odgovornost. Skupaj smo pripravili prostor in naredili načrt potrebnih stvari za njuno vselitev. Zapisali smo naloge odgovornih in jih prilagodili glede na starost otrok. Povezali smo se s krajsani in jih prosili za pomoč. Sami smo pridelali pridelke, s katerimi smo ju lahko nahranili in skrbeli za njuno dobro počutje. Otroci so z veliko navdušenostjo prevzeli odgovornost, ki je trajala celo leto.

Ključne besede: polž, odgovornost, skrb

Abstract

There always comes a time in most of children's lives when they want the company of an animal friend, but reality sets in when it comes to taking care of it. Our group was introduced to »Ahatnik the snail« with the intention of developing the sense of responsibility through joint care of it. We prepared the space for it and made a plan of all things necessary for Ahatnik's accomodation. Each child received a task which was in line with their age and ability. They reached out to community and asked for help. Further more, we grew our own food for the snail so that it could be fed and taken care of. Children were extremely enthusiastic about taking on responsibility which went on for the whole year.

Key words: snail, responsibility, care

Uvod

Ob skrbi za živali se otroci učijo odgovornosti, strpnosti, empatije, spoštovanja vseh živih bitij in ne nazadnje spoznavajo naravne zakone življenjskega cikla. Kar je bil tudi glavni cilj našega projekta.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode:

pogovora, igre, poimenovanja, opisovanja, sodelovalnega učenja, razlage, urejanja, načrtovanja, raziskovanja in praktičnega dela.

Diskusija

Najprej smo skupaj z otroki priskrbeli primeren prostor za naša nova prijatelja. Napisali smo plakat, kaj vse potrebujemo. Skupaj smo se odločili, kje bi bil zanju najbolj primeren

prostor. Napisali smo plakat, kaj smo se naučili o polžu ahatniku ter ga razstavili na oglasno desko, da so bili tudi starši obveščeni o novem prijatelju v igralnici. Otroci so se ju zelo razveselili. Ob prihodu so bili presenečeni nad njuno velikostjo.

Poimenovali so ju Snežko in Miki.

Na željo otrok smo na naš vrt posadili tudi solato, s katero smo ju hranili.

Pogosto so zelenjavo prinesli otroci tudi od doma. Najbolj pa so se veselili, ko smo jima očistili dom in skrbeli za njuno udobje.

Zamenjali smo jima zemljo, kar je bila naloga odgovornih.

Otroci so bili vse bolj nežni do njiju. Božali so ju. Jima prepevali pesmice. Se pogovarjali z njima. Postali smo pravi prijatelji.

Gledali smo lutkovno predstavo: Polž Vladimir gre na štop, katero smo odigrale strokovne delavke vrtca.

Odpravili smo se v gozd poiskat druge vrste polžev, ter jih primerjali med seboj po velikosti, barvi...

Naredili smo različne legende:

Zaključek

Pri oblikovanju odnosa do narave in živali imajo velik vpliv zgledi in izkušnje v zgodnjem otroštvu. Zato lahko, kot pedagoški delavci v vrtcu, s svojim odnosom do narave pustimo močne sledi v otrocih. To je bil najpomembnejši razlog, da smo se odločili skrbeti za dva nova prijatelja v igralnici. Učenje je potekalo zelo naravno, nezavedno in mimogrede. Opazile smo, da imajo otroci lep in spoštljiv odnos tudi do ostalih živali. Prav tako so postali pozorni na živa bitja, ki jih prej niso niti zaznali. Prepričane smo, da so dejanja in nebesedna sporočila otrokom pustila trajnejše sledi za celotno življenje.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999): Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo
- Premagamo predsodke do živali (2012): Ljubljana, agencija Baribar

TALNI ŽIV-ŽAV NA NAŠEM IGRIŠČU

Povzetek

Naš vrtec leži v urbanem naselju, kjer v bližini ni gozda ali travnika, imamo pa veliko in lepo igrišče, kjer za urejenost skrbimo vsi zaposleni, otroci in starši.

Otroci imajo možnost, da igrišče spoznavajo ter raziskujejo ob vseh vremenskih pojavih in v vseh letnih časih. Ob tem tudi zaznavajo živa bitja z vsemi čutili in sodelujejo v pogovoru o tem ter se seznanjajo z živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju.

Naš projekt je nastal na pobudo otrok ter skupnim načrtovanjem z njimi, kar je vsekakor vplivalo na notranjo motivacijo otrok pri vseh fazah projekta.

Ključne besede: otrok, zgodnje naravoslovje, narava, deževnik, raziskovanje, opazovanje

Summary

Our kindergarten is located in an urban neighborhood, where there is no forest or meadows nearby, but we have a large and beautiful playground, which is taken care of by all employees, children and parents.

Children have the opportunity to learn and explore the playground in all weather conditions and in all seasons. At the same time, they also perceive living beings with all senses and participate in the conversation about this, and they acquaint themselves with the living and non-living nature in its diversity, connection and constant change.

Our project was created on the initiative of children and by joint planning with them, which certainly influenced the internal motivation of children at all stages of the project.

Keywords: a child, an early natural sciences, nature, earthworm, research, observation

Uvod

Na začetku šolskega leta smo z otroki skozi pogovor o njihovih željah naredili načrt, da bomo v tem šolskem letu raziskovali talni svet na našem igrišču. Strokovne delavke vrtca se zavedamo ključnega pomena aktivnega vključevanja otrok v okolje, v katerem živijo in ki jih obdaja.

Talni svet igrišča smo spoznavali z različnimi pristopi, od tega, da smo se z otroki pogovarjali, da so ga opazovali in raziskovali z različnimi pripomočki kot so povečevalna stekla in posode, pincete ...). Dogovorili smo se, da bomo talni svet opazovali in raziskovali ob vseh vremenskih pojavih, tako smo tudi ob deževnih dneh v ustreznih oblačilih in z ustrezno obutvijo opazovali dogajanje na igrišču, se poigravali v lužah, ter ob tem opazili deževnika. Otroci so deževnika z zanimanjem opazovali, nato so pa kaj kmalu odkrili še več deževnikov. Ob tem so postavljali vprašanja: »Zakaj je danes toliko deževnikov?«, »Kje ima deževnik rep?«, »Kje ima oči?«. Njihov pogovor sem najprej samo poslušala, saj so imeli nekateri zelo zanimive odgovore, nato pa smo se dogovorili, da bomo še podrobneje

spoznali deževnika, saj sem videla, da so želeli odgovore na vprašanja, ki jih niso poznali ter da jim je deževnik vzbudil veliko zanimanja. Tisti otroci, ki so imeli priložnosti za delo v naravi ali na vrtu že doma, so imeli z deževniki že izkušanje in o njih tudi kar nekaj znanja. Za raziskovanje deževnika smo uporabili tehniko aktivnega učenja – »KWL-tabelo«, pri kateri otroci najprej raziščejo in povedo, kdaj že vedo o določeni temi, kaj bi želeli o tej temi še vedeti ter na koncu, kaj so se o tej temi naučili. S »KWL-tabelo« sem dobila pomembne informacije o predznanju otrok, s postavljanjem vprašanj se je pri njih razvijala notranja motivacija in vse to mi je pomagalo pri kvalitetnejšem in lažjem načrtovanju dejavnosti.

Cilji

Globalni cilj:

- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju.

Cilji projekta

- Ø Otroci odkrivajo in spoznavajo živo in neživo naravo.
- Ø Otroci razvijajo spretnosti opazovanja, raziskovanja, zapisovanja.
- Ø Otroci spoznajo knjigo kot vir informacij.
- Ø Otroci beležijo v tabele podatke, kdaj so videli deževnika.

- Ø Otroci spoznavajo, da živa bitja iz okolja nekaj sprejemajo in v okolje nekaj oddajajo.
- Ø Otroci pridobivajo izkušnje, kako ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Metode

Pri izvajanju projekta smo dali poudarek različnim naravoslovnim metodam, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok.

Metode so bile naslednje:

- Ø metoda raziskovanja
- Ø metoda opazovanja
- Ø metoda pogovora
- Ø metoda zapisovanja
- Ø metoda iskanja
- Ø metoda beleženja

Potek projekta

Z otroki smo izdelali plakate, ter na njih zapisali izjave otrok.

Na prvem plakatu so bili odgovori otrok na vprašanje, kaj o deževnikih že vedo. Otroci so povedali, da se "premikajo počasi, živijo v zemlji« in so »takšni in drugačni, veliki in mali«, da so zaradi zemlje umazani, ter da »pridejo ven, ko je dež.«

Naslednji plakat je vseboval odgovore otrok o tem, kaj želijo izvedeti o deževniku? Otroke je zanimalo »s čim se deževniki premikajo v zemlji in na drugih tleh«, »kaj jedo«, »kje ima deževnik glavo«, ali preživijo na soncu in zakaj so deževniki koristni.

Razmišljali smo, kje lahko najdemo odgovore na ta vprašanja. Otroci so predlagali, da lahko obiščemo knjižnico in v različnih knjigah poiščemo odgovore, lahko pogledamo tudi na splet, predlagali pa so še, da bodo o deževnih povprašali še starše. Tako smo načrtovali nadaljevanje projekta, ki je vključevalo tudi obisk knjižnice. V knjižnici so otroci iskali knjige o deževnikih, pri čemer jim je pomagala knjižničarka. Knjige smo si sposodili, da so si jih lahko otroci ogledovali, skupaj smo brali zapise o deževnikih, velikokrat smo knjige gledali v parih, pri čemer so se otroci lahko ob ilustracijah pogovarjali ter izmenjavali svoja spoznanja. Otroci so skupaj s starši zapisali izjave o deževnikih, ki so jih pridobili v domačem okolju, ena družina je izdelala tudi plakat o deževnikih. Ob ogledu video posnetkov na računalniku so otroci dobili še dodatna znanja in spoznanja o deževnikih ter na spletu prebrali še več zanimivi informacij o teh živalih. Deževnika smo tudi prinesli v

igralnico in ga opazovali s pomočjo povečevalnih stekel/posod, nato pa smo ga vrnili v njegovo naravno okolje. Ko so otroci menili, da smo dobili vse odgovore na naša vprašanja, smo izdelali plakat, kamor smo te odgovore tudi zapisali.

Diskusija

Strokovne delavke omogočamo otrokom vsakodnevno bivanje na prostem, ne glede na vremenske pojave, saj je naravno okolje zelo spodbudno učno okolje in pri otrocih razvija ter spodbuja številne spretnosti in znanja. Trudimo se, da otroci doživljajo naravo z vsemi čutili.

Skozi projekt so otroci pridobili nova znanja in izkušnje o talnem svetu ter o deževnikih, nova znanja pa s pridom uporabljajo in nadgrajujejo vsakodnevno v času bivanja na

prostem. Tako na primer deževnika, ki ga opazijo na asfaltnih površinah, odnesejo na zemljo oz. na travnato površino, opozarjajo se med seboj, da kdo kakšnega deževnika ne pohodi ter si izmenjavajo znanja in izkušnje med seboj.

Zaključek

Ker je projekt nastal na pobudo otrok, so bili le-ti notranje motivirani skozi vse faze. Aktivno so sodelovali pri načrtovanju, strokovne delavke pa smo jim pripravljale ustrezne dejavnosti, ki so bile načrtovane z upoštevanjem predznanja otrok ter poznavanja njihovih šibkih ter močnih področij. Vsak otrok je imel možnost participirati po svojih zmožnostih in željah. Tako so otroci, ki že znajo pisati, sodelovali pri izdelavi plakatov, mlajši so iskali odgovore ob različnih fotografijah v literaturi, nekateri so prinašali zapise od doma ... To sodelovanje in upoštevanje individualnosti je prispevalo k dobremu počutju in občutku pomembnosti otrok. Otroci so skozi projekt razvijali tudi socialno-emocionalne veščine, medtem ko so med seboj sodelovali, si pomagali, se v skupinah dogovarjali in raziskovali, skupaj so tudi iskali odgovore na svoja vprašanja in evalvirali nova spoznanja. Otroci so v tem projektu spoznavali predvsem deževnika in posledice neustreznih posegov ljudi v okolje, kot je uporaba škropiv, ki je škodljiva za deževnike in druge živali (npr. ptice, ki pojedjo zastrupljene deževnike). V teh dejavnostih si otroci razvijajo odgovoren odnos do ljudi in narave.

Literatura

- Ø Hansche, K. *Derregenwurm:Bedeutung – Vermehrung - Einsatzmöglichkeiten*.Stuttgart: Leopold Stocker, 1988.
- Ø Kuclar, Š. *Deževnikarji: Kako postati deževnikar*. DZS: Ljubljana, 2002.
- Ø Konte, B., Povž, M., Gregori, J. *Rastline in nevretenčarji: Velika ilustrirana enciklopedija*. Mladinska knjiga: Ljubljana, 1985.
- Ø Esenko, I. *Katera žival je to?.Oka*, otroška knjiga: Ljubljana, 2010.

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

Zadnjih nekaj let je tok življenja vedno hitrejši, zato smo si ljudje postavili še bolj kritične in zahtevnejše cilje v življenju. Velikokrat zaradi takšnega življenjskega tempa pozabimo na svoje zdravje in želje. Ljudje pogosto pozabljajo na naravo, ki jih obdaja in kaj vse jim nudi. Ne zavedajo se kakšen terapevtski učinek na telo lahko ima že en sam sprehod. Znano je, da ima narava pozitiven vpliv na telo, saj v svoji prvotni obliki pomirja in sprošča. Z malo domišljije in ideje se lahko v naravi počene še veliko več. Prav, zato je pomembno, da vzgojitelji pozornost posvečajo dejavnostim, ki jih lahko otrokom ponudijo naravi in skozi le-te razvijajo otrokov celostni razvoj.

Ključne besede: narava, zdravje, igra, otrok.

Abstract

In recent years life tempo has been speeding up and as a consequence people have set even stricter and more demanding life goals. Such lifestyle often makes us forget about our health and wishes. People forget about nature surrounding them and what it can offer. They don't realize the therapeutic effect a mere walk can have on our bodies. Nature's positive influence on the body is known – it has a calming and relaxing effect. With a little imagination and ideas we can do so much more in nature. This is why it is so important for educators to pay attention to activities children can perform outside and use them as tools for child's comprehensive development.

Keywords: nature, health, play, child.

Uvod

Otroci so v tem projektu imeli možnost razvijati svoje spretnosti skozi bivanje v naravi. Vemo, da starši danes zaradi služb in natrpanih urnikov nimajo veliko prostega časa, ki bi ga lahko med tednom kvalitetno preživeli z otrokom v naravi. Veliko otroških igrišč sameva in je zapuščenih. Otroci več ne poznajo proste in spontane igre zunaj na prostem. Tudi starši otroke raje vozijo na organizirane vadbe, ki se izvajajo v telovadnicah. Kot vzgojiteljica v vrtcu opažam vsako leto več otrok, ki imajo gibalno-motorične spretnosti zelo slabo razvite. Starši se velikokrat ne zavedajo kako pomembno je razvijati v otroštvu določene motorične in gibalne spretnosti. Zato, menim, da smo zato tukaj vzgojitelji, da pri svojem delu izberemo način in metode dela, ki jih lahko prilagodimo tako, da otrokom ponudimo dejavnosti, ki jih izpeljemo v naravi.

Metode

Pri delu smo uporabile metodo igre, pogovora, razlage, poslušanja, opazovanja in praktičnih del.

Rezultati

V času izvajanja projekta so otroci spoznali bližnji gozd. Približali sva jim kaj vse lahko počnemo v naravi če le uporabimo malo domišljije. Vse to sva lahko otrokom ponudili, zato ker imamo srečo, da naš vrtec obdaja veliko naravnega bogastva. V času izvajanja programa smo sodelovali tudi na likovnem natečaju, za katerega so otroci risali in izdelovali drevesa.

Diskusija in zaključek

Gozd v sebi skriva veliko skrivnosti. Zato sva se s pomočnico odločili, da bova v letošnjem letu dejavnosti iz igralnice preselili v gozd. Otroci so imeli možnost razvijati in krepiti znanje ne samo iz področja narave temveč tudi z ostalih področij – matematike, jezika, družbe in umetnosti. Skozi šolsko leto smo se veliko krat odpravili na sprehod v bližnji gozd, kjer smo izvedli dejavnosti iz vseh področij kurikuluma. Opazovali smo spremembe, ki se v gozdu dogajajo ob prehajanju letnih časov med seboj. Iskali in spoznavali smo gozdne živali ter gozdni rastlinski svet. V jeseni smo iskali in spoznavali gobe in razne plodove dreves. Opazovali smo barve narave, ki se v tem času spreminjajo. V gozdu smo prisluhnili tišini, pravljam, pesmicam in tudi zaplesali. Projekt smo povezovali še z drugimi programi. Vsak otrok si je v gozdu poiskal tudi svoje drevo in ga objel.

Slika: Poišči svoje drevo.

Slika: Rajanje ob drevesu.

Slika: Sprehod.

Slika: Stecimo v gozd.

Literatura

- Bahovec, E. D., Bregar, K. G., Čas, M., Domicelj, M., Saje – Hribar, N., Japelj, B. idr. (1999).
- Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.

ALI IMA KONTINUIRANO ODHAJANJE V GOZD KAKŠEN VPLIV NA PREDŠOLSKE OTROKE?

Povzetek

Gozd je naše največje bogastvo. Je odličen prostor za raziskovanje, igro, povezovanje. Predšolski otroci se skozi igro in raziskovanje učijo in pridobivajo nova znanja. S kontinuiranim odhajanjem v gozd otrokom omogočimo zdravo in kakovostno življenje. V prispevku je navedenih nekaj ugotovitev o tem ali kontinuirano odhajanje v gozd na kakršenkoli način vpliva na otroke. Opisanih je nekaj strahov, težav in dilem s katerimi se srečujemo. Pokazali smo, da tudi najmlajši otroci v vrtcu lahko bivajo v gozdu, ga raziskujejo in se v njem igrajo. Otroci so napredovali na vseh področjih kurikula. Razvijali so kognitivne, emocionalne, osebnostne, gibalne spretnosti in sposobnosti. Skozi igro v gozdu so razvijali domišljijo in ustvarjalnost. Predvsem pa so v gozdu preprosto uživali.

Ključne besede: gozd, kontinuirano odhajanje, predšolski otrok, igra, učenje

Abstract

Forest is our greatest treasure. It is a great place to explore, play and connect. Pre-school children learn and gain new knowledge through play and exploration. By frequenting the forest, we provide our children with a healthy and quality life. The article presents whether frequent visits to the forest affect children in any way and describes some fears, problems and dilemmas that we have encountered. It has been demonstrated that it is possible for even the youngest kindergarten children to explore and play in the forest. Children have improved in all areas of the curriculum and developed cognitive, emotional, personal and motor skills. By playing in the forest, they expanded their imagination and creativity. Above all, they simply enjoyed the forest.

Key words: forest, frequent trips, pre-school children, play, learning

Uvod

Že pred nekaj leti sem se srečala z idejo, da bi otroci kontinuirano odhajali v gozd. V našem vrtcu smo ga poimenovali Gozd v objemu. Za idejo nas je navdušila sodelavka v vrtcu. V tistem letu, ko smo začeli s projektom, so bili otroci v moji skupini stari 5- 6 let in so jeseni odhajali v šolo. Ker je projekt potekal le kratek čas, večjega vpliva na otroke ni bilo opaziti. Moja želja je bila, da bi projekt začela z najmlajšimi otroki in ga potem vodila in peljala vse dokler otroci ne oddidejo v šolo. Želela sem ugotoviti ali redno odhajanje v gozd na kakršenkoli način vpliva na otroke. Trenutno sem na pol poti in kažejo se že prvi rezultati.

Metode

V gozdu uporabljamo različne metode: metodo raziskovanja, izkustvenega učenja, opazovanja, poslušanja in predvsem igre.

Diskusija

Manica Irt navaja: „Otroci potrebujejo naravo in narava potrebuje njih. Samozavestne, genijalne, iskricke, igrive in odgovorne do sebe in vsega kar jih obdaja. Gozd jim omogoča, da vse to izražajo (Šubic, 2012, str. 87)“.

Na kratko sem opisala vsako leto, kako so se odzivali otroci in kaj sem se naučila oz. opazila pri sebi.

SKUPINA PIKAPOLONICE: 1 – 2 leti

Najprej je bilo s projektom potrebno seznaniti starše in jih navdušiti nad idejo. Večjih težav s sodelavko nisva imeli. Vsi so se strinjali z nama in zato smo že zelo zgodaj začeli zahajati v gozd. Ker je bilo nekaj otrok na začetku še nehodečih, smo v gozd velikokrat odšli z vozički in s pomočjo druge (starejše) skupine. Naš cilj je bil, da pridemo v gozd. Najprej je bilo to do najbližjega drevesa ali travnika, potem pa na rob gozda. Do kam smo odšli je bilo odvisno od več dejavnikov npr. od vremena, razpoloženja otrok, števila otrok. Ob koncu šolskega leta so vsi otroci peš prišli v gozd in ob najini pomoči tudi že opravili kakšno dejavnost oz. uresničili kakšen cilj. Takrat smo se seznanili z drevesi, tipali smo jih, objemali, opazovali v vseh letnih časih in opazovali živali, ki smo jih tam našli. Otroci so bili na začetku pri hoji nerodni, spotikali so se, nekateri so se celo bali hoje po gozdu, hribu. Vendar smo po večkratnih obiskih te težave omilili. Otroci so hitro sprejeli gozd in ga kmalu začeli raziskovati, prilagojeno svoji starosti in seveda ob najini pomoči. V tem času me je skrbelo, da otroci ne bi pojedli česa neužitnega ali strupenega, strah me je bilo tudi pikov raznih žuželk, ker so bili otroci še tako majhni.

Tipamo, opazujemo drevo.

SKUPINA JEŽI: 2 – 3 leta

Takoj po počitnicah in z novim šolskim letom smo nadaljevali s projektom. Otroci s hojo v gozd niso imeli več težav, nismo se zadrževali le na robu gozda. Naučili so se prestopati korenine, niso se več spotikali in padali na neravnih terenih, niso se več bali klancev. Postali so gibalno bolj spretni. Zato so tudi naše dejavnosti v gozdu postale drugačne. Otroci so se v gozdu začeli igrati in raziskovati. Še vedno je bilo potrebno nekaj usmerjanja, npr. pokazati kaj lahko delajo z določenim naravnim materialom. Skupaj smo gradili brloge/bivališča iz naravnega materiala, hlude, veje smo uporabili kot pripomočke za športno dopoldne v gozdu. Otroci so v gozd radi zahajali, tam smo se vedno naučili nekaj novega. Otrokom sem v tem letu lažje razložila kakšna so pravila v gozdu oz. smo pravila v gozdu določili, zato so bili tudi moji strahovi manjši.

Plezamo in raziskujemo. Gradimo .

SKUPINA ŠKRATI: 3- 4 leta

V letošnjem letu pa je res opaziti vpliv gozda. Otroci zelo radi zahajajo v gozd. Pri gibanju v gozdu so spretni, skupaj po gozdu prehodimo tudi večje razdalje. Ko pridemo v gozd, se otroci zaigrajo sami. Podrti hlodi postanejo vlak, palice se spremenijo v žage, skupaj nabiramo kostanj, opazujemo živali. V letošnjem letu smo v gozd odšli v vseh letnih časih in posebno doživetje je bil gozd pozimi. Brez vseh pripomočkov smo preživeli čudovito

dopoldne na snegu v gozdu. Najprej smo opazovali naravo, našli posebne ledene oblike, se sankali po hribčkih, kotalili, hodili po snegu in ledu in poslušali zvoke. V gozdu smo izvedli tudi čistilno akcijo in v gozd popeljali starše z orientacijskim pohodom. Z otroki zelo rada odhajam v gozd, opazujem jih pri igri in raziskovanju, veliko bolj jim lahko že zaupam.

Gozd pozimi. Raziskujemo s palicami.

Sodelovanje s starši

Kljub dobri pripravi in kar nekaj izkušnjam, pa so se tudi starši srečevali s težavami in strahovi. Starše so predvsem skrbele nevarnosti v gozdu (npr. kače, klopi...), vendar smo do danes te strahove omilili. Predvsem smo se naučili dobro sodelovati. Na začetku smo se dogovorili za dan v tednu, ko naj bi odhajali v gozd - zato, da bi bili otroci primerno obuti in oblečeni - vendar smo kmalu ugotovili, da to ni najboljša rešitev. Zato sedaj en dan pred odhodom napišem obvestilo, da naslednji dan odhajamo v gozd. In ob povratku iz gozda zopet obesim obvestilo na vrata, da starši otroke temeljito pregledajo za klope. Glede obutve in obleke pa smo dogovorjeni, da mora biti vsak dan primerna za gibanje in dejavnosti na prostem.

Tudi vzgojitelji se učimo

Ko smo začeli z odhajanjem v gozd, sem mislila, da moram tako kot večinočasa v igralnici vse načrtovati. Včasih sem s seboj v gozd nosila pripomočke, vendar sem kmalu ugotovila, da to ni namen bivanja v gozdu. Zato sedaj odhajamo v gozd brez vseh pripomočkov, vse kar potrebujemo najdemo tam. Ko se odpravimo v gozd imam določen cilj, ki pa se velikokrat spremeni, glede nato, kaj opazimo v gozdu, oziroma kaj tisti dan pritegne našo pozornost. Naučiti sem se morala da stem ni nič narobe.

Zaključek

Ko sem se vključila v ta projekt, nisem imela posebnih pričakovanj. Sama prihajam iz okolja, kjer je bilo bivanje v gozdu nekaj vsakdanjega. Zato mi je bilo na začetku malo čudno, da moramo odhode v gozd načrtovati. Vendar sem opazila, da je to v današnjih časih še kako potrebno. Saj v času današnje globalizacije, potrošništva, naglega napredka in razvoja tehnologije, hitrega tempa in nenehnih pritiskov družbe na posameznika otroci večino svojega časa preživijo v zaprtih prostorih, neaktivno, brez njim ustreznih spodbud in čutnih dražljajev (Pori, 2015). Seznaniti in navdušiti starše s projektom ni bila težava, saj sem resnično verjela v korist tega projekta. Predvsem pa sem vesela, da otroci radi odhajajo v gozd, da gozd čutijo, ga raziskujejo, da ga imajo radi in se v njem igrajo in da občasno potrebujejo le malo usmeritve. Kažejo se že pozitivni učinki kontinuiranega odhajanja v gozd. Opažam, da so otroci v gozdu bolj umirjeni, tudi tisti, ki imajo kakršnekoli težave. V gozdu ves čas sodelujejo, so prijatelji in se vedno vsi zaigrajo. Ne potrebujemo kupov igrač, vse kar potrebujemo nas čaka tam in to smo se naučili dobro izkoristiti. Gibalno so otroci veliko bolj spretni. Veselim se že nadaljevanja projekta in upam, na veliko novih, pozitivnih učinkov za vse nas.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Pori, E. (2015, str. 14-16). Spodbujanje in razvijanje motoričnih spretnosti v odprtem vzgojno-učnem okolju pri predšolskem otroku. V: Vzgojiteljica, revija za dobro prakso v vrtcih, 2015, št.4. Celje. Pedagoško društvo Vzgojiteljica. 14-16.
- Šubic, J. (2012, str. 81-88). Gozd kot učilnica za vse predmete otrok vseh starosti. V: Trajnostni razvoj v šoli in vrtcu, Revija za razvoj globalne dimenzije kurikula, 2012, 1-2. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo. 81-88.

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

V sklopu projekta Eko vrtec sta se vzgojiteljici skupine Ustvarjalci odločili, da v šolskem letu 2017/2018 z otroki spoznavata gozd, njegove žive in nežive prebivalce ter predvsem da otrokom omogočita različna doživetja in s tem spodbude za aktivno preživljanje prostega časa, tudi skupaj s starši. Spodbujali sta otrokov spoštljiv odnos do gozda, kjer so ljudje vedno samo obiskovalci, s sproščeno igro pa dali otrokom možnost za učenje, doživljanje, čutenje in zavedanje sebe. Otrokovi možgani se najbolje razvijajo ob gibanju in težko je najti kaj boljšega, kot je naravno gibanje v gozdu, kjer je obenem potrebno še veliko razmišljati. V naravi se namreč skriva polno bajk – seveda samo za nedolžna otroška srca, ki se odpravijo v njo s hrepenenjem po sreči.

Ključne besede: gozd, gozdni prebivalci, otroci

Abstract

As part of project Eko vrtec in the school year 2017/2018, kindergarten teachers of the kindergarten group Ustvarjalci, have decided to become better acquainted with the forest, its living and non-living inhabitants, and especially to enable the children to experience different adventures and to encourage them to spend their free time in an active way, together with their parents. The teachers intended to teach the children to have a respectful relationship with the forest, as people are only its visitors. At the same time they provided a friendly environment for the children and by using simple games, created an opportunity for them to learn, experience, feel and to become better aware of themselves. A child's brain develops best when active and there is no better activity than an outdoor activity, combined with lots of thinking. Because you see, there are plenty of tales to be told in nature, and they are best suited for the innocent minds of children, which wander into nature seeking only happiness.

Key words: forest, forest inhabitants, children

Priprava bivališča za živali.

Uvod

Rogoški gozd je naravno bivališče številnim živalim in rastlinam, predvsem pa je prostor, ki so ga lahko otroci ob projektu GOZDNA IGRALNICA spoznavali, doživljali, občutili, se v njem čudili in ga raziskovali z vsemi čutili.

Ob samem načrtovanju sta vzgojiteljici upoštevali predloge in želje, ki so jih otroci podali pred pričetkom projekta.

Vsebine sta v vzgojno delo vnašaliskozni vse leto, vrhunec pa je predstavljal zaključek v mesecu maju, ko so s pomočjo staršev na igrišču izdelali premično čutno pot iz naravnih materialov, v večini prinesenih iz gozda.

Veseli ob panjih na terasi.

Dramatizacija Pogumni ježek.

Metode

Pri izbiranju metod je bila v ospredju aktivna vloga otrok, zato so uporabili metode opazovanja, opisovanja, pripovedovanja, pogovora, raziskovanja, razmišljanja, praktične aktivnosti, igre, telesne aktivnosti, fotografiranja, eksperimentiranja, primerjanja, poslušanja, razgovora, demonstracije.

Moje drevo.

Diskusija

Otroci so v času od septembra do junija spoznavali gozd, njegove spremembe, zaporedje dogodkov v njem ter si ob tem ustvarjali lastno sliko tega delčka narave. V gozdu so imeli veliko časa za opazovanje in čudenje. Tako so spoznavali prostor, listje, drevesa, prisluhnili so petju ptic, opazovali drobcena živa bitja, pripravljali bivališče za živali, tipali različne drevesne skorje, hkrati pa imeli možnost za medsebojno dogovarjanje in sodelovanje.

V vrtcu so gozd opazovali s pomočjo fotografij, listov in plodov, ugank s tipanjem in vonjanjem materiala iz gozda, razgovora ob različnih slikanicah o drevesih in gozdu, posebej pa ob slikanicah Zadnje drevo v mestu in Kdo gre na sprehod v gozd? Veliko so likovno ustvarjali na temo drevesa, in sicer v vseh letnih časih z različnimi tehnikami, izdelke pa skozi vse šolsko leto razstavljali na steklenih panojih po hodnikih. Gibanje živali so še posebej ponazarjali ob srečanju z dedki in babici, ko so pripravili dramatizacijo zgodbe Pogumni ježki. Izdelali so tudi gozdni – drevesni herbarij.

Zagotovo pa so bili zanimivi pogovori z otroki, kjer so jih vzgojiteljice z odprtimi vprašanji spodbudile k razmišljanju, občutljivejšemu zaznavanju in prepoznavanju ter izgradnji lastnih miselnih strategij o gozdu in njegovih prebivalcih. Otroci so to prenašali na starše in z njimi obiskovali gozd, v vrtcu pa redno poročali o spremembah v njem.

Dogovarjanje pred pričetkom igre.

Zaključek

Bivanje in sobivanje v gozdu je za otroke neprecenljivega pomena, še posebej če jih pri tem vzgajamo v avtonomne, svobodne in odgovorne, hkrati pa podvržene notranjem zakonu, glasu vesti.

Vsak otrok je lahko gozd doživel na svoj način in njihova potreba po raziskovanju in odkrivanju je bila z velikim veseljem in zadovoljstvom na obrazu potešena.

Literatura

- Zalokar – Divjak, Z. (1998). Vzgoja je... Ni znanost. Ljubljana: Educe.
- Kokalj, T. (2009). Kdo gre na sprehod v gozd? Brezovica pri Ljubljani: Morfem.
- Fischer, G. (2008). Moj veliki slikovni slovar narave. V gozdu. Ljubljana: Karantanija.
- Carnavas, P. (2018). Zadnje drevo v mestu. Založba Skrivnost. Hoče.

Marjana Tevč
OŠ Črna na Koroškem, Enota vrtec kralj Matjaž

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

Smo majhen kombiniran oddelek predšolskih otrok, ki zelo rad obiskuje gozd in gozdne jase.

V programu Ekošola smo se pridružili k projektu Biotska raznovrstnost – gozdna igralnica. Z načrtovanimi dejavnostmi smo želeli otrokom približati gozd, kot prostor, ki nudi nešteto možnosti raziskovanja in igre. Pri izvajanju dejavnosti, pa smo poskrbeli za medpodročno povezavo, ki je dejavnost obogatila in nadgradila.

Ključne besede: predšolski otroci, gozd, Ekošola, projekt Biotska raznovrstnost

Abstract

We are a small combined department of preschool children which loves to visit a forest, the clearings in the woods.

In the Ekošola program we joined the Biotic diversity project - forest playground. With planned activities we wanted to introduce to children the forest as a place which offers countless opportunities for exploration and games. Alongside the performance of an activity, we included an interdisciplinary connection which enriched and improved the activity.

Keywords: preschool children, wood, Ekošola, Biotic diversity project

Uvod

Smo enota vrtca, ki nas iz vseh strani obdaja površina prekrita z gozdom.

Ker radi zahajamo v gozd in tam spoznavamo rastline ter živali, ki jih na betoniranih površinah ne zasledimo, nas želja po raziskovanju, igranju z naravnim materialom kar vleče na izbrano lokacijo. Gozdna pot je dokaj strma, otroške noge pa jo premostijo v 20min. Na vrhu hriba se razpre razgled nad osrednjim krajem. Prav tukaj zatisnemo oči in za nekaj minut obmolknemo ter uporabimo druga čutila – sluh, tip, vonj.

Cilji

Z aktivnostmi so otroci:

- širili besedni zaklad,
- doživljali in spoznavali naravo - kaj je živo in kaj neživo,
- opazovali, raziskovali in opisovali gozd skozi vse letne čase,
- primerjali spremembe v gozdu skozi letne čase in okolje,
- spoznavali živa bitja, ki smo jih našli,
- pazili so na varnost drug drugega,
- se med sabo spodbujali in si pomagali (gradnja hiše iz vej-težko prenesti do izbranega mesta).

Metode

Za realizacijo dejavnosti, ki smo jih izpeljali, smo uporabili metode, s katerimi smo dejavnosti spodbujali in usmerjali k raziskovanju gozda.

Uporabili smo:

- metodo opazovanja,
- metodo razgovora,
- metodo razlage,
- metodo pogovora,
- metodo klasificiranja,
- metodo eksperimentiranja,
- metodo demonstracije.

Diskusija

Izbrano lokacijo smo v šolskem letu obiskali enkrat do dvakrat mesečno. V času zime, ko nam je sneg otežil pot, smo si izbrali bližnjo lokacijo za igro, se posvetili izdelavi koledarja letnih časov, prelistavali knjige o gozdovih, na sprehodu opazovali spremembe (kakšne barve je gozd; je pokrit s snežno odejo;...), igra letni časi v igralnici...

V času, ko nam je vreme in čas omogočal obisk gozda, smo ure raziskovanja izkoristili v popolni meri.

V jesenskem času smo:

- nabirali liste, plodove, ki so ležali na tleh ter iskali drevo, iz katerega je padlo;
- opazovali krošnje dreves, tako da smo ležali na blazinah; primerjali liste med sabo (po barvi, velikosti) ter iglice;
- poskušali objeti drevo;
- iskali smo smolo;
- izdelali smo si hišico iz odpadnih vej;
- se igrali ob hišici...

V spomladanskem in poletnem času smo:

- s povečevalnim steklom opazovali liste, lubje, smolo ter snovi, ki so nam pritegnile pozornost,
- risali gozd kar na gozdni poti,
- izdelali frotaž štor,
- preučevali starost drevesa,
- obnovili hišo z odpadnimi vejami,
- se igrali z naravnim materialom v gozdu,
- opazovali letnice v štorih ter poskušali določiti starost – vreme (sušnost).

Predstavitev dejavnosti

O dogajanju v oddelku smo obveščali starše in širšo javnost preko plakata v garderobi vrtca ter spletnega portala vrtca.

Ob začetku novega šolskega leta pa smo zbrani material posredovali matični enoti, kjer imajo možnost vpogleda v našo raziskovanje tudi tamkajšnji otroci in starši.

Zaključek

Otroci so veliko stvari o gozdu že vedeli (listi odpadejo iz drevesa, iglice ostanejo na drevesu, prepoznali so nekatere spomladanske cvetlice ...), skratka gozd jim je zelo znan kraj. Na novo pa smo spoznali nekatere živali, ki živijo v lubju drevesa, štorih; kateri listi sodijo h kateremu drevesu (to bomo še utrjevali), zakaj rastejo gobe na drevesih, zakaj se drevo smoli, kaj so to vršički ...).

Vsi otroci so sodelovali, edina razlika v sodelovanju je bila glede na trajanje v starostni skupini otrok. Najmlajši otrok v skupini (19. mesecev v mesecu septembru) je sodeloval glede na svojo zmožnost trajanja koncentracije, medtem ko najstarejši (5. let) so z veliko mero zanimanja poslušali, sodelovali, se igrali, si pomagali med sabo in tudi tistim, ki so v igri počasneje ali težko sledili (gradnja hiške – iskanje ustreznih vej ter nošenje ...).

Dejavnosti, ki smo jih izvedli v zimskem času so potekale v igralnici (izdelava koledarja po letnih časih, igra letni časi – fotografije letnih časov ter polaganje ustreznih sličic k fotografiji letnega časa, prelistavanje knjig o gozdovih).

Igra letni časi je otrokom sprva delala težave, vendar so kmalu ugotovili in si zapomnili kam katera sodi. Občasno smo igro nadgradili z novimi fotografijami, te so otroke ponovno spodbudile k razmišljanju.

Izdelava koledarja po letnih časih je potekala skozi vso šolsko leto. V vsakem letnem času smo izdelali plakat, na katerega smo narisali opazovano drevo – v našem primeru drevo, ki ga vidimo na vrtčevskem igrišču, v ustreznem letnem času. Otroci so pomagali pri slikanju drevesa in lepljenju mesecev na plakat. Vsak plakat ima svoje mesto v igralnici. Občasno se igramo igro, da se postavimo k ustreznemu plakatu, ko vzgojitelj izreče določen letni čas. Otrokom gre igra izvrstno od rok.

Pri izvedbi projekta smo skrbeli za medpodročno povezavo. Realizirane dejavnosti naravoslovnega področja smo ustrezno in smiselno nadgrajevali s področjem umetnosti, matematike, jezika, družbe tako v naravi kot v vrtcu.

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo.
- Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce). (2008). Maribor: Založba Obzorja.

S KAMENČKI KREPIMO SENZO-MOTORIČNI RAZVOJ

Povzetek

Otroci, stari 1–2 leti, okolje okoli sebe raziskujejo in zaznavajo z vsemi svojimi čutili, kar je pomembno za njihov celoten senzo-motorični razvoj. Za igro smo jim ponudili nestrukturiran naravni material – različne oblike in velikosti kamenčkov, ki jih lahko tudi sami poiščejo v naravnem okolju. Kamne so opazovali, tipali, z njimi izvajali različne zvoke, jih vohali in celo okusili. Zato smo se odločile, da jim ponudimo še več dejavnosti, s katerimi bomo spodbujali njihov razvoj senzo-motorike in hkrati tudi zavedanje in raziskovanje nežive narave.

Ključne besede: predšolski otrok, zgodnje naravoslovje, senzorika, neživa narava, kamenčki.

Abstract

Children aged 1-2 years explore the environment using all their senses which is substantial for their sensory-motor development. Therefore, they were offered unstructured natural materials – pebbles of all shapes and sizes, which can be found in the natural world. They observed the small stones, touched them and produced various sounds with them. They also smelled and tasted them. We decided to increase activities to boost their sensory-motor development, as well as their awareness and exploration of inanimate nature.

Key words: pre-school child, early science, sensorics, inanimate nature, pebbles.

Uvod

Pri najmlajših so senzorni in motorni procesi med seboj prepleteni in odvisni drug od drugega, zato v prispevku uporabljam besedo senzo-motorični razvoj. Senzo-motorični razvoj smo krepile z različnimi dejavnostmi, ki so otroke popeljale v svet zgodnjega naravoslovja.

V literaturi pa poznamo sedem čutil oziroma senzornih sistemov (Martinčič v Požin, 19: 2001), na osnovi katerih smo načrtovali različne dejavnosti:

- **Čutilo ravnotežja (vestibularni sistem):** Različne oblike gibanja zagotavljajo različne dražljaje, ki so potrebni za normalno delovanje čutila.
- **Otip na koži, dotik (taktilni sistem):** Je največji sistem. Zaznava dražljaje, ki jih možgani razlagajo kot dotik, toploto, mraz, vibracije, pritisk in bolečino.
- **Čutilo gibanja v mišicah, gibanje (proprioceptivni sistem):** Živčna vzburjenja iz mišic in sklepov dajejo možganom informacijo, v kakšnem položaju so posamezni deli telesa in kako se telo giblje.

- **Čutilo okusa, okus (gustatorni sistem):** Jezik predstavlja čutilo za okus in pomaga pri žvečenju hrane in komunikaciji.
- **Čutilo v očeh, vid (vidni sistem):** Z vidom zaznavamo svetlobo in njeno interpretacijo – »gledanje«.
- **Čutilo v ušesu, sluh (slušni sistem)**
- **Čutilo v nosu, vonj (olfaktorni sistem)**

Senzorna integracija je nevrološki proces, ki nam pomaga, da se naše telo ustrezno odzove v interakciji z okoljem, tako da uspešno sprejmemo in obdelamo določene informacije, ki nam jih v možgane posredujejo čutila (Terihaj v Borštnik – Rajer, 71: 2018).

Vsak otrok se rodi s sposobnostjo senzorne integracije, dokončno pa se razvije šele v interakciji z okoljem in z otrokovimi prilagoditvenimi odzivi v predšolskem obdobju. Če so otrokovi odzivi na dražljaje iz okolja (neka namenska situacija) koristni in otroku ponudijo nov položaj telesa za nadaljnje raziskovanje, se sensorika razvija v pravo smer (Ayers v Požin, 25: 2011).

Otroci z motnjami v senzorni integraciji potrebujejo posebno strokovno pomoč za to usposobljenih delavcev. Vzgojitelji v vrtcu lahko otrokom omogočimo različne dejavnosti, ki jih bodo spodbujale pri razvoju posameznih čutil oziroma senzornih sistemov.

Pri projektu smo sledili naslednjim ciljem:

- Otrok odkriva in spoznava lastnosti teles (predmetov).
- Otrok razvija koordinacijo oz. skladnost gibanja (koordinacija gibanja celega telesa, rok in nog), ravnotežje.
- Otrok razvija prstne spretnosti oz. t.i. fino motoriko.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode dela, ki so primerne razvojni stopnji otrok:

- Metoda igre: kamenčki so otroke motivirali in jim ponudili neskončno možnost različnih načinov igre.
- Metoda raziskovanja: otroci so naravni material raziskovali in se s svojo aktivnostjo učili.
- Metoda čutnega zaznavanja: krepili so razvoj senzornih sistemov.
- Metoda opazovanja in posnemanja: tako odraslih, predvsem pa drug drugega.
- Načrtno opazovanje otrok pri igri.

Diskusija

Načrtovale smo različne dejavnosti, ki so vključevale kamne in druge materiale, za spodbujanje razvoja posameznih čutil:

Dejavnosti za spodbujanje čutila ravnotežja

- Plezanje po telovadnih blazinah, različnih oblik (kocka, valji, kvadri).
- Hoja po kamnih (izdelali smo čutno pot).
- Hoja med kamni, ki so razporejeni po tleh igralnice.
- Hoja po kamenčkih na igrišču, po neravnem terenu.

Dejavnosti za spodbujanje taktilnega sistema

- Samostojna igra na taktilni steni. Na steno so prilepljeni:
 - senzorične vrečke z barvnim gelom, bleščicami in kamenčki;
 - »pokrovčki presenečenja« - pokrite taktilne predloge iz različnih materialov (kamenčki, mivka, pena, slamice, mah, vrečka).
- Igra s taktilnimi predlogami (z otroki smo oblikovali taktilne predloge z grobimi, gladkimi, velikimi, majhnimi kamni in mivko).
- Slikanje s prsti z barvno mivko.

Dejavnosti za spodbujanje proprioceptivnega sistema

- Prenašanje različno težkih kamnov po igralnici.
- Pobiranje kamnov in nalaganje kamnov na različna vozila. Vožnja kamnov po igralnici.
- Prenašanje kamnov čez poligon (narejen iz telovadnih blazin, stolov, pajkove mreže, telovadnih črvov).

Dejavnosti za spodbujanje čutila okusa

- Okušanje raznovrstne hrane pri obrokih.

Dejavnosti za spodbujanje vidnega sistema

- Samostojna igra s kamni, različnih oblik, barv in velikosti.
- Polnjenje in praznjenje praznih plastenk s kamenčki.
- Prepoznavanje oblik posameznih kamnov in vstavljanje v prilegajočo se odprtino na škatli.
- Igra s senzoričnimi plastenkami (plastenka s kamni, plastenka z mivko, plastenka s kamni v vodi, plastenka s kamni v barvni vodi – osnovne tri barve).
- Razvrščanje kamnov po velikosti in barvi.

Dejavnosti za spodbujanje slušnega sistema

- Izvajanje različnih zvokov s kamni – kamen ob kamen, kamen ob mizo, kamen ob tla.
- Igra z zvočnimi senzornimi plastenkami, ki smo jih oblikovali z otroki, in jih delno prelepili s slikami za izvajanje jezikovnih vaj.
- Slušni spomin (Iz majhnih neprozornih posodic smo naredile tri pare – z mivko, peskom in brez vsega.).

Dejavnosti za spodbujanje čutila vonja

- Vonjanje različnih kamnov.
- Igra s senzornimi plastenkami za vonj z izrezano z gazo pokrito luknjo v pokrovčku in z različnimi dišečimi materiali (kava, kamilice, cimet, sadni čaj).

Z vsemi dejavnostmi smo spodbujale otrokovo samostojnost pri raziskovanju, pridobivanju izkušenj na področju nežive narave in novih znanj s področja zgodnjega naravoslovja, ki so jih iz dejavnosti v dejavnost lahko nadgrajevali.

Otroci so pri igri s kamni neizmerno uživali. Odločile smo se, da kamni zaradi varnosti ne bodo prosto dostopni, zato smo jih otrokom vsakodnevno ponudili. Otroci so igro s kamni prekinili z igro z drugim materialom, jo povezali z novo igro (npr. s kuhanjem kamenčkov v kotičku kuhinja, vožnjo kamnov s tovornjaki, odtiskovanje kamnov v sneg na mizi, vožnjo avtomobilov po poti iz kamnov), a se vsakič vračali nazaj, dokler jih nismo pospravili v škatlo.

Na začetku so nekateri otroci kamne veliko dajali v usta in jih okušali. Omogočile smo, da so pod našim nadzorom spoznali, da kamni niso okusni, da so trdi in jih navajali, da jih ne dajemo v usta. Podobno je bilo tudi z vonjem. Otroci so po nekaj poskusih ugotovili, da kamni nimajo specifičnega vonja, zato so bile bolj kot kamni zanimive senzorne plastenke z različnimi dišečimi materiali, ki so jih poleg prenašanja po igralnici največ uporabljali v kotičku kuhinja.

Otroci so v kamnih začutili njihovo moč, ki jo imajo kot kamnina v naravi. To so pokazali s stiskanjem kamnov v rokah, udarjanjem z njimi po mizi, po predmetih, po drugih kamnih in s ponosno držo pri hoji, da lahko tudi nek težek kamen nosijo po igralnici (Težki kamni so bili poleg najmanjših najbolj zanimivi.).

Kamni so se izkazali za odličen nestrukturiran naravni material za izvajanje različnih zvokov, ki najmlajšim otrokom takoj vzbudijo pozornost. Zvok je nastal že ko so kamen postavili na mizo, ga postavili na drugega, ko jim je padel na tla, so ga zakotalili ali ko so dejansko z njim udarili po nečem. Z zvočnimi senzornimi plastenkami z jezikovnimi vajami so otroci prepoznavali slike (riba, muca, muca pije mleko, krokodil s široko odprtimi usti, kokoš, vlak, avto, krava, jež, čebela) in jih povezovali z določeno jezikovno vajo. Hkrati pa so bile

plastenke odlična spremljava ob petju otroških pesmi in navajanje na tiho in glasno izvajanje zvokov z njimi, kar so brez težav usvojili.

Zvočni spomin smo se igrali individualno z vsakim otrokom. Otroci so preizkušali različne zvoke. Najbolj jim je bil všeč zvok mivke, zato so ta par najprej poiskali. Nekaj otrok so zmotile prazne posodice, rekli so: »Ne, ne. Ni, ni.« in jih dali stran, kot da ta posodica ni dobra, ker ne ropota.

Čutilo ravnotežja in proprioceptivnega sistema so otroci začeli krepiti samoiniciativno, saj so kamne ob igri začeli prenašati po igralnici. V kotiček kuhinja so odšli po posodico, jo napolnili in nam »skuhali« kavico. Poskušali so prenašati dva kamna hkrati in graditi stolp tudi na tleh. Kamne so brez težav pobirali s tal, jih nalagali na tovornjake in vozili po igralnici. Ker imajo otroci veliko izkušenj s gibanjem po poligonu, smo se odločile, da jim gibanje otežimo s prenašanjem kamnov. Izbrali smo manjše kamne, ki jih je večina brez težav prenesla, če pa so se zapletli, so kamen spustili, se rešili in ga potem ponovno pobrali, da so ga prinesli do cilja.

Taktilno steno smo prek celega leta dopolnjevali. Otroci so na njej vsakodnevno raziskovali. Še posebej je zanimiva otrokom iz drugih skupin ob združevanju. Ob tipanju taktilnih predlog smo otrokove občutke ubesedile: »Tu so gladki kamni. Ti pa so hrapavi.« Taktilne predloge so se pri otrokovi igri spremenile tudi v cesto za avtomobile.

Kamenčki in kamni so bili s svojo raznolikostjo pomembni za spodbujanje razvoja otrokovega vidnega sistema. Zelo radi so polnili in praznili plastenke, ter preizkušali, kateri kamni so primerni za določeno odprtino. Za opazovanje in primerjavo oblike odprtine in kamna potrebujejo otroci še veliko vaje, sedaj pa kamne vstavljajo po načinu poskušanja. Tako so nekateri otroci na vsak način s silo tudi velike kamne želeli vstaviti v majhne odprtine. Tudi razvrščanje kamnov po barvi in velikosti so usvojili po večkratnem poskušanju.

Čeprav so se otroci vedno igrali z množico različnih kamnov (večjih, manjših, gladkih, grobih), se med seboj niti enkrat niso prepirali za nek določen kamen. Med njimi se je razvila sodelovalna igra, drug drugega so opazovali, mu pomagali (npr. pri polnjenju plastenke s kamenčki), ga posnemali in se s tem učili.

Zaključek

S spodbujanjem raziskovanja kamenčkov z vsemi svojimi čutili in omogočanjem neskončne igre z njimi smo vplivali na razvoj senso-motorike pri posameznem otroku in oblikovanje pozitivnega odnosa do nežive narave. Prepričani smo, da sedaj nihče od naših Muckov ne bo mogel mimo kamenčka, ki ga bo zagledal na tleh v naravi.

Literatura

- Požin, A. (2011). Vpliv motnje senzorne integracije na otrokovo delovanje na področju govora, vedenja in učenja. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Oddelek za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko, Surdopedagogika in logopedija.
- Borštnik – Rajer, F. (2018). Senzorni kotiček – podpora senzorni integraciji. Alternativne vzgojne in učne strategije v vrtcu. Zbornik XI. mednarodna strokovna konferenca za vzgojitelje v vrtcih. Ljubljana: MiB.

GOZD – GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

V mesecu aprilu dali smo veliki poudarek na spoznavanje gozda in igro v njem. Gozd smo zamenjali za naše igralnice in tako je naš čas mineval v sobivanju z njim ter spoznavanju njegovega življenjskega prostora. Prav tako smo zamenjali sodobne igrače za les, lubje in listje. Otroke smo spodbujali k preživljanju prostega časa v gozdu. Tudi zaključek EKO projekta se je odvijal v gozdu.

Ključne besede: gozd, igra, narava, naravni material, druženje.

Abstract

In April we focused on getting to know the forest and playing in it. We exchanged our playrooms for the forest and in this way, we spent our time in coexistence with the forest and learning about its living space. We also exchanged our modern toys with wood, bark and leaves. We encouraged children to spend their free time in the forest. The conclusion of the EKO project also took place in the forest.

key words: forest, playing, nature, natural material, socialising

Uvod

Gozd je skupnost najrazličnejših živalskih in rastlinskih organizmov. Čeprav ga človek s svojim poseganjem ves čas uničuje, se moramo zavedati nujnosti upoštevanja naravnih zakonitosti.

Otroku sprva približamo gozdno drevje ter grmovje. Najboljše je, da otrokom prikažemo gozd tako, da ga obiščemo in čas preživimo v njem. S pomočjo slik, diapozitivov otrokom prikažemo tiste vrste, ki pri nas ne rastejo (Povž, Tomić 1983).

Smotre, ki smo jih uporabili za naše delo v vrtcu.

Z neposrednim opazovanjem, igrkami in drugimi dejavnostmi omogočimo otroku, da:

- spoznava gozdno drevje po listih in po plodovih;
- opiše storž in ga uporablja za različne izdelke;
- spozna, da na ugodnih tleh iz semena zraste novo drevo;
- z uporabo plodov in listov gozdnih dreves razvija ustvarjalnost, samostojnost in iznajdljivost; -spoznava, da listavcem pri nas jeseni odpadejo listi in zakaj jim odpadejo.« (Povž, Tomić, 1983)

Metode

Pri ugotavljanju novih osvojenih znanj smo uporabile metode opazovanja in pripovedovanja. Ko smo hodili v gozd, smo otroke spodbujale k pozornemu opazovanju in pripovedovanju o tem, kar vidijo in kakšne so spremembe od prejšnjega obiska. Prav tako smo otrokom dale nalogo, da so predstavili plakate z opisi dreves, ki so jih bolj podrobno spoznavali v njihovih skupinah.

Diskusija

Z otroki smo velik poudarek dali na spoznavanju in pridobivanju novih spoznanj o drevesih, ki rastejo tu pri nas v gozdovih. Sprava so otroci imeli zelo malo znanja oziroma bolj ožje znanje o drevesih. Ko smo vsakodnevno hodili v gozdove in spoznavali drevesa ter njihove značilnosti, se je tudi znanje otrok večalo in ni bilo le omejeno na eno drevo. Otroci so začeli prepoznavati drevesa po lubju, listih in plodovih. Tudi v gozdu so prepoznali drevesa in jih poimenovali. Prav tako smo dali poudarek na spoštljivem in lepem odnosu do žive narave. Otrokom smo ponudili, da so lahko stvari videli in si jih še tako bolj zatisnili v spomin. Spoznali smo tudi delo gozdarja in ga otrokom približali na način, da so otroci spoznali, kako poteka njegovo delo in kakšno zaščito potrebuje. Ko smo spoznali, da so nekatere igrače iz lesa, smo tudi mi skupaj s starši odšli v gozd in se v gozdu igrali. V gozdu so nas pričakale delovne postaje, kjer so bile nastavljene igrače, ki sem jih pripravila za njih. Za igrače sem uporabila le naravni material. Tako so nastale različne igrače kot so natikanke, gugalnice, barvice, avtomobili, kocke za gradnjo, pripomočki za telovadbo, razpredelnice za razvrščanje naravnih materialov, ki jih najdemo v gozdu, sestavljalismo mandale iz naravnih materialov in pletli smo pajkovo mrežo.

Slika1: Vzorci iz naravnih materialov.

Slika 2: Gradimo z lesom.

Slika 3: Gugalnice iz lesa.

Slika 4: Telovadba v gozdu s palicami.

Slika 5: Avtomobili iz lesa.

Slika 6: Nantikanke.

Ugotovila sem, da so se otroci zelo zaposlili z igrami, ki so bile iz naravnega materiala – lesa. Bilo jim je zanimivo in ob tem so poglobljali znanje o drevesih, pri katerih so bile postavljene postaje in iz katerega lesa so narejeni pripomočki. Otroci so pridobili veliko izkušenj in spoznali, da je igra tudi v gozdu zelo zanimiva, torej izven vrtca v naravnem okolju.

Zaključek

Spoznala sem, da smo otrokom privzgojili lep in spoštljiv odnos do narave in naravnega okolja, ki nas obdaja. Prav tako so pokazali veliko zanimanje za preživljanje časa v naravi. Bili so bolj vodljivi, spontani in veliko več znanja so osvojili. Takšne projekte v naravi bomo v našem vrtcu zagotovo še ponovili, saj smo dobili veliko pozitivnih informacij in navdušenje tudi s strani staršev.

Viri in literatura

- Povž, M. in Tomiž, A. (1983). Abeceda narave. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS

Povzetek

Narava že sama po sebi predšolske otroke motivira k raziskovanju. Otroci imajo sami željo po spoznavanju in odkrivanju žive in nežive narave. Naloga nas odraslih je, da znamo te želje prepoznati in jim to raziskovanje omogočiti. Pri zgodnjem naravoslovju je v ospredju aktivno učenje. V okviru projekta Ekovrtec so otroci raziskovali travnik in male živali na njem ter se skozi igro in lastno aktivnost marsikaj naučili. Spoznali so, da narava uči, bogati in nudi veliko dobrega. Pridobili so tudi občutek, da jo je potrebno negovati, varovati in spoštovati.

Ključne besede: začetno naravoslovje, otrok, narava, travnik, raziskovanje

Abstract

The nature itself motivates pre-school children to explore. Children have the desire to learn about and discover living and non-living nature. The role of adults is that we know these desires, recognize and enable them. In early natural science, active learning is at the forefront. In the framework of Ekovrtec project, the children studied the meadows and small animals on it, and learned a lot through the game and their own activity. They learned that nature teaches, enriches and offers a lot of good. They also gained the feeling that it need to be nurtured, protected and respected.

Key words: initial natural science, child, nature, meadow, research

Uvod

Med globalnimi cilji predšolske vzgoje sta v Kurikulumu za vrtce (1999)s področja narave na prvih dveh mestih navedena doživljanje in spoznavanje narave ter razvijanje naklonjenega in spoštljivega odnosa do žive in nežive narave.

Krnel (1993) pravi, da se znanje o naravi in odnos do nje začne oblikovati že v zgodnjem otroštvu, zgodnje naravoslovno opismenjevanje pa ima velik vpliv na kasnejše vrednotenje narave. Cilj zgodnjega uvajanja v naravoslovje je ustvarjalnost, ki se kaže v načrtovanju in opravljanju poskusov, originalnosti rešitev in v razlagi rezultatov. Produkt zgodnjega naravoslovja pa je tudi razvoj kritičnega mišljenja.

Bistvo sodobnega koncepta vzgoje in izobraževanja je aktivno učenje. Gre za učenje, kjer otrok deluje na predmete ter vstopa v interakcijo z ljudmi, dogodki in zamislimi, pri tem pa oblikuje novo razumevanje. Pri aktivnem učenju so tako pomembni dejavnost, raziskovanje in neposredne izkušnje otrok (Hvala, 2012).

Namen projekta je bil torej otrokom sredi Ljubljane približati naravo. Približati na tak način, da jo začutijo in vzljubijo. Da bodo v njej videli neskončno možnosti za raziskovanje in igro.

Osredotočeni smo bili na cilje, da otrok odkriva in prepozna živali, opazuje njihovo gibanje, opazuje živali po njihovih značilnostih ter odkriva in spozna, da je življenje živih bitij odvisno tudi od drugih in od nežive narave.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne metode, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale. Glavna metoda dela je bilo aktivno učenje. Posluževali smo se še metode opazovanja, preizkušanja, razgovora, vse skupaj je povezovala metoda igre. Vloga odraslega je bila skrbno načrtovanje dejavnosti, motiviranje, omogočanje opazovalno-raziskovalnih aktivnosti, spodbujanje k sodelovanju, spremljanje otrok, beleženje in dajanje povratnih informacij.

Rezultati in diskusija

Celoten vrtec je to šolsko leto sodeloval v projektu Ekovrtec. Za prednostno nalogo smo si tako zadali razvijanje ekoloških vsebin, ki smo jim sledili preko celega leta. S sosednjo skupino, kjer so otroci podobne starosti, smo sodelovali v daljšem tematskem sklopu z naslovom Talni živ-žav.

Uvodna motivacija oziroma začetek projekta je bil obisk travnika. Vzgojiteljice smo le omejile prostor gibanja in opazovale otroke: njihove reakcije, ki je bil najprej spontan tek, potem so počasi začeli raziskovati prostor. Nosili so palice, se z njimi igrali, se skrivali med vejami grmovja in za drevesi, kopali luknje...

Naslednji obisk istega travnika je bil že drugačen. Otroke smo spodbudile k opazovanju barv. Na barvne kartone so prinašali stvari s travnika in jih primerno razvrstili.

Spet drugič smo bili pozorni na male živali. Iskali smo mravlje, hrošče, pajke, žuželke in gosenice. Živa bitja so jih pritegnila. Opazovali so njihovo gibanje, raziskovali domovanje in skušali prepoznati njihovo aktivnost. Nadaljevali smo z branjem zgodbe Zelo lačna gosenica (Carle, E.). Razvoj gosenice jih je dobesedno ganil, tako da smo si to pobližje pogledali.

Travnik in ostalo naravo smo si ogledali tudi v škornjih. Deževnike smo iskali ob in predvsem v vsaki luži. Zelo globoko. Raziskovanju luž ni bilo konca.

Male živali smo spoznavali in doživljali tudi v igralnici. Spoznali smo polža, hrošča, pikapolonico in imeli svojo gosenco, ki se je kasneje tudi zabubila. A pri tem je ostalo. Živali smo vzeli v roke, jih hranili in v različnih delih dneva natančno opazovali.

Skrbno smo opazovali tudi pot do našega travnika v parku. Narava se je počasi prebujala, opazovali smo veje na drevju: od popkov, cvetenja, do listja. O spremembah smo se ves čas pogovarjali. Tam, ko smo drevo in listje prijeli. Ko je zacvetel še travnik, smo nabrali šopek rož in si del narave odnesli še v igralnico. Posamezne rože smo poiskali v enciklopedijah in jih poimenovali. Šopku smo skrbno menjali vodo in bili nanj ponosni.

Vse te izkušnje smo podoživljali še s slikanjem, risanjem, predvsem pa z gibanjem. Plezali smo po pajkovi mreži, se plazili skozi tunele kot krti, premagovali ovire na poligonu kot mravlje, zaplesali metuljev ples in se umirjali ob posnemanju polžjega gibanja. Ves čas so se prepletala vsa področja kurikulumu.

Slika 1.: Prvo raziskovanje travnika.

Slika 2.: Razvrščanje stvari iz narave po barvi.

Slika 3.: Vključena vsa čutila.

Slika 4.: Mravljica, kje si?

Slika 5.: Našli smo polžka!

Slika 6.: Gosenica je lezla...

Že samo rokovanje z vejami, listi, zemljo, božanje debla je otroke umirilo in jih spodbudilo k temu, da so se vedno znova vračali na travnik. Obisk travnika jim je bil v veselje in radost. Otroci so preko pristnega stika z živalmi razvijali spoštljiv in naklonjen odnos do žive narave. Do malih živih bitij sedaj pristopajo nežno, počasi in z veseljem. Na sprehodu opazijo in so pozorni na veliko več živali kot pred projektom. Predvsem pa vidijo travnik, gozd in nasploh naravo kot prostor za igro in raziskovanje.

Zaključek

Čeprav so otroci stari le dobri dve leti, so me zopet presenetili v svojem dojemanju, razmišljanju, povezovanju, pomnjenju. Še vedno jih vseprevečkrat podcenjujemo v njihovih zmožnostih in tukaj vidim še veliko prostora za svoje izpopolnjevanje, kaj jim moram ponuditi, da jim bo učenje v veselje in raziskovanje v izziv.

Vsekakor me je projekt spodbudil k načrtovanju večjega števila dejavnosti na prostem. Da jim ne ponudim le gibanja na igrišču in opazovalnega sprehoda, ampak da narava postane naša igralnica. Dejavnosti zunaj ne smejo biti le dodana vrednost, temveč vsakdanje življenje v vrtcu.

Literatura

- Hvala, B. (2012). *Naravoslovje za najmlajše – aktivno učenje*. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Krnel, D. (1993). *Zgodnje učenje naravoslovja*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- *Kurikulum za vrtce*. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.

UČNA POT PIKAPOLONICA

Povzetek

Pestrost in raznolikost narave, ki nas obkroža, nam ponuja bogato učno okolje. Narava je odličen prostor za igro in raziskovanje. Ker se zavedamo pomembnosti vključevanja v naravo in v družbeno okolje, v katerem živimo, smo si strokovne delavke oddelka za prednostno nalogo oddelka med drugimi zadale tudi gibanje na prostem, v naravi, in spoznavanje širše okolice vrtca. Z otroki smo tako velikokrat odšli na pohode po t. i. učni poti Pikapolonica.

Ključne besede: otrok, narava, gibanje na prostem, učna pot Pikapolonica

Abstract

Variety and diversity in nature that surrounds us offers a rich learning environment. Natural environment is an excellent space for play and exploration. Pedagogical workers in our kindergarten are aware of the importance of integration in natural and social environment in which we reside. For this reason we chose outdoor activities with exploring the vicinity of our kindergarten as our high priority task. Therefore we took our children for many walks along Pikapolonica educational trail.

Key words: child, natural environment, outdoor activities, Pikapolonica educational trail

Uvod

Vrtec Čebelar je vrtec, ki deluje pod okriljem javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda OŠ Raka. Nahaja se v središču kraja Raka. Obdajajo ga številne travnate in gozdne površine ter kulturne in etnološke znamenitosti. Skozi kraj vodi »učna pot Pikapolonica«, ki pohodnikom razkaže naravne in kulturne znamenitosti kraja Raka. Začetek učne poti je pri cerkvi sv. Lovrenca, nato pa vodi mimo sramotilnega stebra ob poti, ki vodi v grad Raka. Pot se nadaljuje do visokodebelnega sadovnjaka in treh orjaških hrastov, do sušilnice sadja na kmetiji Žabkar in naprej do domačije bratov Humek. Strma pot se nadaljuje do kapelice na Vinjem Vrhu, kjer je razgled nad celotno krško dolino, Gorjance in Kočevski rog, po daljši hoji pa se pot, tako kot se je začela, tudi zaključi pri cerkvi.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabile metode pogovora, pripovedovanja, lastne aktivne udeležbe ter metode opazovanja, raziskovanja in čutnega zaznavanja.

Rezultati

Pri izvajanju dejavnosti smo sledile zastavljenim ciljem:

- omogočanje in spodbujanje gibalne dejavnosti otrok,
- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave,
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave,
- spoznavanje ožjega in širšega, družbenega in kulturnega življenja.

Diskusija

Z oddelkom 1. starostnega obdobja 2 smo v okviru prednostne naloge skozi celo leto veliko časa preživeli v naravi. Del »učne poti pikapolonica« smo tako velikokrat prehodili in vedno znova smo odkrili in spoznavali lepote narave in čudovito okolico, ki obdaja naš vrtec.

Jesenski čas smo spoznavali okolico vrtca in šole. Opazovali in poimenovali smo pomembne stavbe v kraju. Seznanili smo se z zgodovino nastanka kaplanije in si ogledali njeno zunanost. Med sprehodi smo se navajali na cestnoprometne predpise, opazovali smo promet in poimenovali prometne znake. Sprehode v gozd smo izkoristili za nabiranje jesenskih plodov in odpadlega listja ter igro z naravnimi materiali. Nabrane plodove smo uporabili za pripravo didaktičnih pripomočkov in za likovno ustvarjanje. V bližini vrtca smo si ogledali tudi čebelnjak. Seznanili smo se z vrstami čebel, spoznali njihove značilnosti in njihove naloge. Večkrat smo se odpravili tudi na pohod do Humekove domačije, kjer je pred mnogimi leti živel Martin Humek, čebelar, sadjar in pisec strokovne literature. V njegovi hiši v Gradišču zdaj živi hčerka Dragica, ki nas vedno z veseljem sprejme in prijazno pozdravi. Spomladi smo se povzpeli na hrib Cavsar, od koder smo opazovali okolico Rake – cerkev sv. Lovrenca, šolo in vrtec, pošto in trgovino, gasilski dom in pokopališče. Na vsakodnevnik sprehodih smo spoznavali in poimenovali travniške rastline. Rastline smo poiskali v strokovni literaturi, jih primerjali in se seznanili z njihovimi zdravilnimi lastnostmi.

Slika 1: Opazovanje žab.

Slika 2: Pohod po učni poti Pikapolonica.

Slika 3: Nabiranje in igra z listjem.

Slika 4: Pohod med vinogradi.

K sodelovanju smo povabili tudi starše. Na dan sonca, 28. 5. 2018, smo se podali na pohod po delu učne poti Pikapolonica. Na pohodu smo spoznavali, opazovali in poimenovali drevesa, rastline, opazovali smo oblake, poslušali petje ptic, opazovali travnike, vrtove, konje in sledili oznakam. Na pohodu so nas čakale naloge, ki smo jih s skupnimi močmi rešili, hkrati pa so nas naloge usmerjale na nadaljnjo pot. Zadnja naloga – iskanje pikapolonic v travi – nas je pripeljala do zaključka našega pohoda. Zaključili smo ga z branjem pravljice »TRAVNIK, DOBER DAN« in petjem pesmi o soncu.

Pohod s starši.

Zaključek

Skozi celo leto smo strokovne delavke za raziskovanje okolja, ki nas obdaja, uporabile različne pristope. Raziskovali smo bližnjo okolico vrtca, raziskovali in spoznavali gozdne in travnate koticke, zgodovinske zgradbe, vinograde, vzpetine, čebelnjake in še mnogo drugih stvari, ki jih sicer brez uporabe različnih pristopov ne bi spoznali na način, kot smo jih. Z različnimi dejavnostmi, ki smo jih izvajali v oddelku, smo dosegle zastavljene cilje. Bogatejši smo za nove pridobitve in izkušnje. Spoznanja, ki smo jih dosegli, bomo nadgrajevali tudi naprej.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolo in šport. 2. Kroflič, R. idr. (2008).
- Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje. 3. Zupan, A. etal. (2005).

MALČKI V GOZDU

Povzetek

Raznovrstne izkušnje v zgodnjem otroštvu pod varnim okriljem vzornega zgleda odrasle osebe pomembno vplivajo na privzgajanje vrednot in delovanje za trajnostni razvoj. Čeprav se zdi, da je v današnjem času težje ohraniti stik z naravo in otrokom omogočiti pestre izkušnje s katerimi bodo doživljali sebe kot del narave, jim z malo truda, iznajdljivosti in potrpežljivosti, predvsem pa z lastno željo te nenadomestljive izkušnje lahko omogočimo. Prispevek opisuje, kako otrokom približati gozd v prvem starostnem obdobju, kako jim pomagati pri ustvarjanju odnosa do narave in kakšne pogoje je potrebno zagotoviti za odhod v gozd.

Ključne besede: 1 -2 letni otroci, gozd, vrednote, zgled

Abstract

Diverse experience in early childhood, in safe patronage of a grown up role model have significant influence on teaching values for continual development. Even if it seems as nowadays it is harder keeping contact with nature and enable the children to have a variety of experience with which they will see themselves as a part of nature, with a little effort, resourcefulness, patience and especially our own desire, we can still enable them this irreplaceable experience. The article is describing how to draw the forests nearer to children of the first age group, how to help them build relationship with nature and in what conditons it is aproprate to go to the forest.

Keywords: 1 – 2 year old children, forest, values, role model

Uvod

Narava je sestavljena celota, katere deli so med seboj tesno povezani. Eden izmed njih je tudi človek, ki s svojim ravnanjem nanjo najbolj vpliva in jo s tem spravlja iz ravnotežja. Nove tehnologije so prinesle veliko dobrega, a so hkrati tudi močno povečale tveganja za naravo, okolje, zdravje in življenje samo. Narava, življenje, zdravje bi morali zavzemati posebno mesto med vrednotami tudi in predvsem pri delu z otroki. Tukaj pa naloga staršev, vzgojiteljev, učiteljev postane zahtevna. Eden najboljših načinov učenja vrednot za otroke in mladostnike je učenje z zgledom. Če želimo, da otroci postanejo sočutni, spoštljivi, radovedni... je potrebno te lastnosti oblikovati najprej pri sebi in znotraj sebe. Otroci odnos do narave prevzamejo od odraslih, ko z njimi delimo svoje občutke, raziskujemo, ravnamo skrbno in odgovorno. Vsak odnos pa je potrebno ustvariti in ga negovati ter mu vsak dan nuditi dovolj časa. S spodbujanjem doživljanja narave preko konkretnih dejavnosti v naravi želimo otrokom omogočiti in pomagati, da razvijejo čut za drugega, naravo in zdravje, da razvijejo odgovornost, poštenost in spoštovanje. Kako 1-2 letnim otrokom pomagati pri ustvarjanju odnosa do narave ter mu približati lepoto in raznolikost narave tako, da stik z njo postane običajen del njegovega življenja pa je bil poseben izziv.

Metode

Ob upoštevanju razvojno – procesnega pristopa in načelu aktivnega učenja smo poleg metode zgleda vključevali tudi: metodo igre, opazovanja, poslušanja, spremljanje, posnemanje, navajanja, raziskovanja/spoznavanja z lastno aktivnostjo.

Diskusija

V šolskem letu 2015/16 smo v Vrtcu Črnuče Gozd v objemu v I. starostni stopnji prijavi kot inovacijski projekt na ZRSŠ. V njem je sodelovalo devet oddelkov iz treh enot, naša skupina se mu je pridružila drugo šolsko leto ob vstopu otrok v vrtec. Kot interni projekt pa ga izvajamo tudi v letošnjem šolskem letu.

S pomenom in potekom projekta sem starše seznani na uvodnem roditeljskem sestanku pred vstopom otrok v vrtec. Nekateri starši so izrazili rahel dvom glede možnosti izvajanja, saj njihovi otroci še niso shodili. Kljub temu so vsi starši z zanimanjem in zadovoljstvom podprli vstop v projekt.

Že prve dni bivanja otrok v vrtcu sva jim s timsko sodelavko omogočili igro na travniku ob drevesu v atriju. Začeli sva s spodbujanjem k opazovanju in doživljanju kose narave z vsemi čutili. Ob neprimernem vremenu sva jim za igro pogosto ponudili naravni material (listje, orehi, storži, veje...) v igralnici. Ob tem sva morali biti posebno pozorni na njihovo varnost, saj so predmete želeli tudi okušati. Ves čas sva dejavnosti projekta prepletali z dejavnostmi z drugih področij dela v vrtcu. K sodelovanju sva vedno poskušali z različno spodbudo vključevati vse otroke. Tako sva začeli graditi skupinsko pripadnost, ki je med drugim pomembna, da se kasneje otroci v novih okoljih – gozdu, ne oddaljujejo od svojih prijateljev. Hkrati sva lahko pozorno opazovali vse otroke in spoznavali njihovo trenutno razvojno stopnjo, karakterje in navade. Glede na slednje in zadane cilje sva sproti načrtovali nadaljnje aktivnosti.

Med opazovanjem sva spoznali, da se otroci ne odzivajo na poziv. To se nama je zdela kar precejšnja ovira za brezskrbno doživljanje narave na velikem in razgibanem igrišču vrtca. Zato smo se v naslednjem obdobju pogostejše igrali različne zabavne igre (največkrat gibalne povezane z vsebinami iz drugih področij) v katerih sva otroke navadili, da so se odzvali takoj, ko sva jih poklicali po imenu ter da so prišli k nama, kadar sva jih pozvali. Za kasnejše varno bivanje v gozdu pa je tudi zelo pomembno, da so se navadili, da se pred vsakim večjim premikom iz enega dela igrišča na drugega vedno (čeprav so celotno igrišče že osvojili) vsi zberemo in se tja v parih odpravimo skupaj.

Hkrati je bilo v tem obdobju potrebno otroke navaditi tudi na hojo v koloni s pomočjo vrvice (bibe). Starši so namreč večino otrok v vrtec pripeljali v vozičku ali prinesli iz avta, le

redki so se z njimi držali za roko in prišli peš. Vsaka prva izkušnja naj bi bila čim bolj pozitivna, da imajo otroci nanjo lepe spomine in si jo želijo ponoviti. S tem v mislih sva otrokom z velikim navdušenjem predstavili "bibo" (vrv), ki smo jo nato kar nekaj tednov sprehajali in jo kazali vsem po celem vrtcu. Otroke, ki še niso hodili sva peljali v vozičkih na začetku in/ali na koncu kolone. Nadaljevali smo s sprehodi po igrišču, sredi jeseni pa smo lahko po neprometni bližnji okolici že opazovali vrtove, sadovnjake, grme, ptice, drevorede in hodili po jesenskem listju.

Sredi novembra so bili otroci pripravljeni za prvi obisk gozda. Pred odhodom je bilo potrebno poskrbeti še za nekatere druge pogoje:

- Izbrati primerno lokacijo in čim bolj varno ter kratko pot do gozda.
- Preveriti dostopnost do gozda za vozičke ter preveriti gozdno pot in prostor na katerem se bomo zadrževali.
- Ugotoviti, katere dni v tednu so otroci bolj razpoloženi za daljše bivanje na prostem.
- Preveriti vremenske pogoje.
- Pripraviti pripomočke ipd. (podlogo, plenice, robčke, vlažilne robčke, malica, voda).
- Z napisom JUTRI GREMO V GOZD, ki ga damo na vrata igralnice, starše spomniti na dogovore z roditeljskega sestanka: da otroke primerno oblečejo, obujejo in jih zaščitijo proti klopom.

Ob upoštevanju vseh pogojev otroci preživijo v gozdu vsaj enega do dva dopoldneva na mesec, v toplejših mesecih pa ga spoznavajo in raziskujejo še bolj pogosto.

Slika 1: Navajanje na hojo z "bibo".

Slika 2: Simbolna igra – jahanje konjička.

Zaključek

Z veliko mere potrpežljivosti, iznajdljivosti, zaupanja v otroke in njihove sposobnosti ter v zavedanju, da so lastne izkušnje nenadomestljive sva otrokom pomagali pri prvih poskusih ustvarjanja odnosa z naravo. Otroci so intenzivno doživljali naravo z vsemi čutili in pri tem izražali veselo razpoloženje, čudenje, navdušenje. Spoznavali in razvijali so tudi svoje gibalne sposobnosti ter krepili samozaupanje in samozavest. Uživali so v spontani raziskovalno – ustvarjalni igri.

Zavedati pa se moramo, da je vzgajanje za trajnostni način življenja dolgotrajen in kompleksen proces, ki od nas zahteva, da smo ves čas vzoren zgled, saj so otroci dobri opazovalci, ki spremljajo naše osebno doživljanje narave in posnemajo vzorce ravnanja ob vsaki priložnosti, v vrtcu, doma... Za razvijanje ljubeznivega, naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave in življenja se je potrebno prizadevati ves čas (tudi npr. med dnevno rutino). Bivanje v naravi bova podaljševali s starostjo otrok. Gozdno pedagogiko si v bodoče želiva izvajati enkrat tedensko. Ob izvajanju internega projekta Gozd v objemu smo imeli same pozitivne izkušnje.

Slika 3: Zaznavno – gibalna in raziskovalna igra.

Slika 4: Socialna igra – peljemo se z vlakom.

Literatura

1. Bahovec D. in dr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.
2. Delovno gradivo za modul Življenje, narava, zdravje. Inštitut za etiko 2014. Ljubljana, 14. december 2017.
3. Hohmann, M., Weikart, P. D. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok. Ljubljana: DZS.
4. Komljac, N. (2012). Koncept odprtega učenja. Trajnostni razvoj v šoli in vrtcu. Revija za razvoj globalne dimenzije kurikula 2012/1-2.
5. Zalokar, Divjak, Z. (2008). Jaz in ti: medosebni odnosi v sodobnem času. Krško: Gora – Zdenka Zalokar Divjak, s. p.

TRIDNEVNI TABOR Z VRTCEM

Povzetek

Spanje v šotorih pod zvezdnim nebom, večeri ob tabornem ognju s kitaro in pesmarico v roki, kuhanje v kotličku, pečenje hrenovk na ognju, kopanje v reki, pot preživetja, blatna kopel, postavljanje bivaka, preganjanje ovc po travniku, raziskovanje gozda in potoka, peka kokic na ognjišču. To je le nekaj dogodivščin iz novega projekta, ki smo ga v šolskem letu 2017/18 organizirali trije vzgojitelji Zasebnega vrtca Kobacaj. Zavedamo se, da bi moralo biti igranje na prostem najpomembnejši del otroštva. Prav to pa je bilo vodilo za organizacijo tridnevnega taborjenja v poletnih mesecih v Šentrupertu, kjer so imeli otroci tekom različnih dejavnosti možnost doživeti naravo z vsemi čutili.

Ključne besede: taborjenje, sobivanje v naravi, jahanje konj, petje ob ognju, blatna kopel, nepozabna izkušnja

Abstract

Sleeping in tents under a starry sky, nights over a camp fire with a guitar and a songbook in your hand, cooking in a small kettle, baking hot dogs over a fire, swimming in the river, survival path, mud bath, setting a bivouac, chasing sheep in a meadow, exploring the forest and the creek, making popcorn in a fireplace. Those are just a few adventures from our new project organised in the year 2017/2018 by three preschool teachers in Kobacaj private kindergarten.

We are aware outside playtime should be the most important part of any childhood. That was the reason we organised a three-day camping trip in the summer in the town of Šentrupert, where children had the opportunity to experience nature with all the senses through different activities.

Key words: camping, co-existing in the nature, horse riding, singing by the fire, mud bath, unforgettable experience

Uvod

Vsak trenutek, ki ga preživimo v naravi, nam ponuja osebno rast na poseben način, ki ga otroku ne moremo nuditi, če dejavnosti izvajamo zgolj v oddelku. Svet narave je prostor za raziskovanje, učenje o tveganju, krepitev samozaupanja in pobeg v domišljijo. (Danks in Schofield, 2007) Kot pravi avtorja Tomažič in Vidic, »pri tako zasnovanem pouku lahko otroci na podlagi neposrednih izkušenj oblikujejo pozitiven odnos do narave in naravoslovja ter si gradijo trdne temelje za nadgrajevanje naravoslovnega znanja« (2013).

Prav zaradi slednjega smo se trije vzgojitelji vrtca Kobacaj odločili, da organiziramo tridnevni tabor za otroke. Za nas je bila organizacija tako velikega projekta nekaj novega, zato smo se ga lotili postopoma. Prvič smo taborjenje organizirali v šolskem letu 2015/16, in sicer kot enodnevno taborjenje (ena noč) za štiri- in petletnike. Tabora se je udeležilo 45 otrok iz dveh oddelkov našega vrtca. Po uspešni realizaciji projekta in dobrem sprejemu pri starših smo se odločili za razširjeno izvedbo, tridnevni tabor za pet- in šestletnike.

Cilji in metode

Za globalni cilj projekta smo si zadali spodbujanje in odkrivanje različnih pristopov k spoznavanju narave. Taborjenje smo razdelili na tri dele. Prvi del je obsegal predhodno vzgojiteljevo pripravo, drugi del pripravo na taborjenje (odvijal se je v vrtcu in njegovi okolici), v zadnjem delu pa smo taborjenje praktično izvedli.

Za začetek je bilo potrebno sestaviti ekipo vzgojiteljev, ki imajo željo, veselje in energijo za predstavljeni projekt. Cilj je bila ustvarjalna ekipa, ki bo dihala kot eno in bo opremljena z znanjem o projektu. V nadaljevanju je bilo potrebno izbrati primeren prostor s senco, pitno vodo in zavetiščem v primeru slabega vremena. Organizirati je bilo potrebno prevoz za otroke, prtljago in tehnične pripomočke. V prvem delu priprav smo izbrali tudi ponudnika izposoje šotorov(Jamboree) in prenosnih sanitarij. Potrebna je bila organizacija hrane, pri čemer smo morali biti pozorni na diete otrok.O projektu smo obvestili lokalno policijsko postajo in gasilski dom. Nato smo sestavili podroben načrt dnevnih dejavnosti na taboru in v fazi priprave, ki je potekala v vrtcu.

V drugem delu so bili cilji povezani z osnovami taborjenja. Otroci so spoznali življenje tabornika, njegove veščine in povezanost z naravo. Cilj je bil otroke pripraviti na taborjenje, da ga bodo izkusili na pozitiven način in se bodo tudi kasneje radi vračali v naravo.

V tretjem delu je bil glavni cilj, da otrok spozna daljše preživeto obdobje v naravi brez staršev kot pozitivno izkušnjo. Poleg navedenih ciljev nismo pozabili na:

- pravila obnašanja v naravi,
- spontano gibanje v naravi,
- socializacijo – pozitivne družbene stike,
- samostojnost,
- skrb za lastnino,
- spoštljiv odnos do narave.

Glavne metode, ki smo jih uporabljali pri projektu so bili: pogovor, delo v majhnih skupinah, učenje z delom in dejavnosti v naravi.

Rezultati

Priprava na tabor

Sprva smo želeli otrokom predstaviti, da taborjenje ni samo odhod v naravo z nahrbtnikom in šotorom, ampak zahteva veliko priprav in predznanja. Zato je izvedba projekta zahtevala večmesečno pripravo. Pred odhodom smo se pogovarjali o tabornem prostoru (kaj je primeren prostor, postavitve šotorov, jambor, zastava, pravila obnašanja). Pogovarjali smo se o uniformah, življenju skavtov in tabornikov, učili smo se taborniške pesmi in banse.

Obiskala nas je tabornica Nina, ki nam je predstavila, kako pravilno zložiti stvari v nahrbtnik in kako in za kaj se uporablja šotorka. Poseben poudarek smo namenili pravilni pripravi ognjišča in zaščiti pred požarom.

Za starše smo organizirali sestanek, na katerem smo jih seznanili s ključnimi informacijami o taborjenju.

V tednih priprav smo tudi ustvarjali na temo tabora: izdelovali smo izdelka Tabor ponoči in Taborni šotor, pri čemer smo uporabljali tehniko risanja, rezanja in lepljenja. Otroci so za domačo nalogo od doma prinašali polena, suho dračje – netivo, ki smo ga pozneje uporabili za taborni ogenj. V zadnjih dneh pred odhodom smo na taborni prostor prepeljali drva in nahrbtnike s spalkami in podlogami za spanje. Priprave so zaradi temeljite zasnove dobro uspele; pred taborom se ni noben otrok premislil o udeležbi.

Taborjenje

Taborjenje smo izvedli v Šentrupertu na Dolenjskem, kamor so se otroci v družbi vzgojiteljev pripeljali z vlakom. Do tabornega prostora nas je ločilo še pol ure hoda. S petjem, druženjem in opazovanjem okolice je hoja hitreje minila in otroci niso bili obremenjeni z razmišljanjem o teži nahrbtnikov na ramenih.

Po prihodu na taborni prostor smo se razporedili po šotorih in se odpravili na kosilo. Potem smo slavnostno dvignili zastavo in se pogovorili o pravilih tabora. V nadaljevanju smo skupaj omejili prostor zadrževanja (otroci so na vrvice izobesili rdeče zastavice) in se razgledali po okolici.

V treh dneh so otroci izvedli več dejavnosti, med drugim:

- postavitve (pagoda) in zaščita ognjišča,
- ježa konj,
- ogled domačega živalskega vrta
- blatna kopel,
- pastirske igre v družbi ovc,
- pot preživetja,
- raziskovanje živali v potoku,
- peka hrenovk na ognju,
- spanje v šotoru ...

Evalvacija

Pomanjkanje časa, strah pred odrgrninami, piki žuželk in boleznimi, ki jih prenašajo živali, so dandanes vse prevečkrat razlog, da otroci ostajajo med štirimi stenami. Zaposleni so z računalniškimi programi, didaktičnimi igrami, televizijo in prenosnimi telefoni.

Z ozaveščanjem otrok o sobivanju z naravo je potrebno pričeti že v predšolskem obdobju, saj so otroci v prvih letih življenja najbolj dojemljivi za vse, kar se dogaja okrog njih. Z vsakim korakom iščejo, raziskujejo in pridobivajo nova spoznanja ter jih primerjajo z obstoječimi. Na nas odraslih je, da jim dovolimo, da sami iščejo odgovore in da se tudi zmotijo. »Če bodo otroci dobili priložnost, bodo na prostem odkrivali čudežne in vznemirljive reči.« (Danks in Schofield, 2007, str.10)

Zaključek

Otroci, ki so se udeležili tabora, so imeli možnost aktivno sodelovati in oblikovati program tabora. Bili so del vodenega programa, ki pa je dopuščal fleksibilnost. Imeli so možnost počitka in proste igre, ki je niso vodili vzgojitelji. Na taborni dan so otroci sodelovali pri dvigu zastave, pripravi ognjišča, postavitvi pagode, taborniških družabnih igrar, peki hrenovk in spanju v šotorih Jamboree.

Organizatorji smo prepričani, da je bil prvi tridnevni tabor le uvod v nove pristne dogodivščine otrok v naravi, ki sledijo v prihodnjih projektih.

Literatura:

- Danks, F. in Schofield, J (2007). Igrišča narave. Radovljica: Didakta d.o.o..
- Tomažič. I. in Vidic, T.(2013). Z igro v svet narave. Ljubljana: Mladinska knjiga.

LETNI ČASI V GOZDU

Povzetek

Danes ima malo otrok možnost pogostega bivanja v naravi. Vrtec v vašem okolju, ki ga obdaja prostrani gozd, ponuja neštete možnosti za gibanje, spoznavanje, raziskovanje, rast in učenje na vseh področjih. Zato je pomembno, da gozd uporabimo kot spodbudno učno okolje, v katerem izvajamo raznorazne dejavnosti vzgojno-izobraževalnega procesa. Članek opisuje raziskovanje gozda skozi letne čase v oddelku, ki ga obiskujejo otroci, stari od 3 do 5 let.

Ključne besede: gozd, zgodnje naravoslovje, raziskovanje, narava

Abstract

Few children have the possibility of being frequently in the nature. A kindergarten in a village environment, surrounded by a vast forest, offers countless possibilities for outdoor activities, exploring, growth and learning in all areas. Therefore, it is important to use the forest as a learning environment, in which we perform various activities of the educational process. The article describes the exploring of the forest through the seasons by children aged 3 to 5 years.

Key words: forest, early science, exploration, nature

Uvod

Zgodnje naravoslovje v vrtcu naj bi postavilo temelje poznejšemu naravoslovju v šoli, cilj tega naj bi bil naravoslovno pismen posameznik, ki bi bil poleg temeljnih pojmov opremljen še s sposobnostmi za reševanje problemov in odkrivanje narave na logičen in znanstven način (Otrok v vrtcu, 2010). Ker je ekosistem gozd zelo pomemben del našega okolja, sva se s sodelavko odločili, da ga bova otrokom celostno predstavili. Cilj številnih dejavnosti, ki smo jih izvajali, je bil, da otroci ponotranjijo občutek za ohranjanje gozda ter skrb za gozd. Zamisel, da je drevo živo bitje, se razvije šele takrat, ko imajo otroci dovolj izkušenj z drevesi in drugimi živimi bitji, da uvidijo povezavo. To, da je drevo lepo ali mogočno in simbolično, ni manj pomembno odkritje, vendar drugačno zaradi samega procesa odkrivanja (Otrok v vrtcu, 2010). Ker se vrtec nahaja v vašem okolju, obdanem s čudovitim gozdom, smo veliko časa preživeli na gozdni jasi. Na gozdni jasi in v gozdu okoli nje smo izvajali različne vodene in proste dejavnosti, v katerih smo povezovali vsa področja kurikuluma.

Metode

Pri delu so bile uporabljene metode opazovanja, raziskovanja, pogovora, igre, poslušanja, praktičnega dela in razlage.

Diskusija

Narava je posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju (Kurikulum za vrtce, 2007). Otrok spoznava naravno okolje in se usmerja v aktivno delovanje za njegovo ohranitev. Gozd je že sam po sebi precej skrivnosten in imeniten in kar vabi k raziskovanju in odkrivanju novega. Naše raziskovanje smo začeli z jesenskim opazovanjem gozda in njegovim spreminjanjem.

Najprej smo se odpravili v gozd z opazovalno lestvico, na kateri so bile narisane različne stvari. Otroci so med potjo opazovali okolico in našli veliko stvari s seznama, nekaterih pa ne. Z isto opazovalno lestvico smo se v gozd podali tudi pozimi in spomladi. Na koncu smo opazovalne lestvice primerjali med seboj. Opazovanje ni le uporaba vida, z njim dobimo le del podatkov, pogosto je treba uporabiti še druga čutila (Otrok v vrtcu, 2010). Prav zato sva s sodelavko otroke večkrat peljali v bližnji gozd in jih tam spodbujali k aktivnemu opazovanju in raziskovanju.

V gozdu smo si izbrali svojo jaso, kjer smo izvajali različne dejavnosti. Jeseni smo na sprehodih nabirali odpadlo jesensko listje in kostanje. Nekaj jesenskega listja smo dali med liste revij in jih obtežili ter jih tako posušili. Otroci so iz jesenskih listov ustvarjali slike, tako da so jih lepili na risalni list. Po želji so na sliko iz jesenskih listov dodali še poteze s flomastri. Iz listov, ki so nam ostali, pa smo si izdelali jesenske zaveske ter okrasili notranjost igralnice. Na pano pa smo zalepili jesensko drevo z listki in kostanji. Pozneje smo k temu dodali tudi zimsko in spomladansko podobo drevesa.

V knjižnici sem si izposodila veliko knjig z gozdno tematiko, ki so jih otroci z veseljem listali. Večkrat smo prebrali knjigo *Super Memo na gozdni jasi* (D. Kobal), ki zelo lepo predstavi problematiko odlaganja odpadkov v gozd. Ob tej slikanici in knjigi *Veliki nemarni škornji* (A. Pinterič) smo se z otroki pogovarjali o pravilnem ravnanju v gozdu. Otroci so se naučili, da v gozdu ne kričimo, da odpadke vedno odnesemo iz gozda ter da ne uničujemo gozdnih rastlin.

Kar nekaj jesenskih dopoldnevov smo preživeli na izbrani gozdni jasi, ki smo jo poimenovali gozdna igralnica, in na njej izvajali številne zanimive dejavnosti. Otroci so ustvarili sliko iz naravnih materialov, ki so jih našli v gozdu in okoli njega. Nad nalogo so bili

najbolj navdušeni fantje, ki so hitro planili po največjih in najdaljših vejah in deblih. Kar nekajkrat smo se skupaj ulegli na tla in z zaprtimi očmi prisluhnili naravi. Otrokom sem med enim od obiskov gozdne igralnice ponudila tudi pobarvanke s sliko medveda in žabe. Otrokom sem dala navodilo, naj sliko pobarvajo. Najprej so me debelo gledali, potem je nekdo vprašal za barvice. Ko sem otrokom povedala, da barvic nismo vzeli s seboj in da se bodo pač morali znajti drugače, pa so začeli intenzivno opazovati okolico. Medveda so najprej poizkušali pobarvati s suhim listjem, lubjem, vejicami in kamenčki, pa nič ni bilo učinkovito. Eden od otrok je nato poskusil z zemljo ter ugotovil, da to 'deluje'. Svoje odkritje je predstavil ostalim in kmalu so bili vsi medvedi pobarvani v rjavo. Tudi za žabico so najprej opazovali naravo, nato poizkušali pobarvati z različnimi listi, suho travo... ugotovili so, da je treba odtrgati ravno prav velik šop zelene trave ter ga malo zmečkati med prsti in s tem nastane zelena barva. Večkrat sem otroke spodbudila tudi k iskanju raznoraznih stvari v gozdu in k raziskovanju gozda na način, da so se dotikali nečesa mehkega, hrapavega, nečesa kar pika, šumi... Otroci so bili pri iskanju teh stvari zelo iznajdljivi in so me presenetili predvsem s tem, da so za stvar, ki pika, pokazali robido in ne kostenjevih ježic.

Proti koncu meseca januarja smo se ponovno vrnili v gozd. Z otroki smo tokrat začeli pogovor o tem, kje so gozdne živali pozimi. Preko strokovne otroške literature smo se poučili o tem, katere živali zimo prespijo in katere ne. S knjigo *Kako ježek spi* (D. Toman) smo spoznali, da vse živali zime ne prespijo, nekatere jo samo predremlejo. Otroci so se seznanili tudi z novim izrazom – otrpniti.

Izdelala sem dvojni drevesni diagram, v katerega so otroci razvrščali živali. Najprej smo živali razvrstili na tiste, ki živijo v gozdu, in na tiste, ki ne. Nato pa smo gozdne živali razvrstili še na to, ali zimo prespijo ali ne. Druga matematična naloga, ki so jo otroci v tem času imeli, pa je bilo urejanje gozdnih živali po velikosti.

V tem času smo si izdelali tudi lutkovni kotichek. Otroci so sodelovali pri izdelavi drevesa iz škatel. Jaz sem za kotichek zašila ročne lutke, poleg pa sva jim s kolegico ponudili še plišasteigračke v obliki gozdnih živali. V lutkovnem koticčku še danes nastajajo čudovite lutkovne predstave.

Zadnji del projekta Gozd smo posvetili dejavnostim s področja gozdne senzibilizacije. Predloge za dejavnosti sem dobila na izobraževanju Gozdna senzibilizacija in inteligenca narave. Obiskali smo kostenj v bližnjem parku. Otroke sem ob prihodu v park motivirala s tem, da sem jim povedala, da prihajamo v prostor, ki pripada drevesom, in da smo mi v njem samo gosti. Otroci so bili res bolj umirjeni kot po navadi. Ob kostenju sem jim povedala zgodbo, kot bi jo pripovedoval sam kostenj, in sicer o tem, kako je postal tako mogočen. Z otroki smo se nato razdelili v več skupin in vsaka skupina je šla k enemu drevesu. Spodbudila sem jih, da so drevo opazovali, otipali in mu prisluhnili. Presenetil me je fant, ki je običajno precej živahen, tokrat pa se je popolnoma umiril in predal drevesu.

Rekel mi je, da mu je drevo povedalo skrivnost, ki pa je ni želel deliti z mano. Ko smo se vrnili v igralnico, so otroci svoja občutenja z vodenimi barvicami tudi naslikali.

Tudi v tem sklopu smo seveda veliko hodili v našo gozdno igralnico. Otrokom je bilo tam najbolj všeč, da sem jim ponudila čisto pravi fotoaparata, s katerim so lahko hodili po gozdu in slikali zanimivosti. Nastale so res čudovite fotografije. Najbolj nenavadna naloga pa je bila, ko sem otrokom naročila, naj narišejo senco drevesa. Nalogo so izvajali individualno. Otroku sem list s podlogo položila v senco drevesa. Otroci so z navadnimi svinčniki vlekli poteze po robovih črne sence. Čeprav se mi je na začetku zdelo, da je naloga precej težka, so me otroci prijetno presenetili. Večini otrok je bila naloga zelo zanimiva, bili pa so tudi zelo spretni.

Na jasi so otroci večkrat prisluhnili različnim slikanicam z gozdno tematiko. Z lupo so opazovali gozdni rob in jaso ter drobne živalce v tem predelu. Velikokrat smo izvajali gibalne dejavnosti in pri tem uporabili naravne ovire, ki nam jih je ponujal gozd.

SLIKA 1: Nastajanje gozdne slike.

SLIKA 2: Izdelava jesenskih zaves.

SLIKA 3: Poslušajmo naravo.

SLIKA 4: Barvanje z naravnimi barvami.

SLIKA 5: Skupinska slika v pomladnem gozdu.

SLIKA 6: Senzibilizacija.

Zaključek

Preko celoletnih dejavnosti sem ugotovila, da bi v gozd lahko zahajali tudi brez dodatnih pripomočkov, saj je gozd že sam po sebi tako magičen in skrivnosten, da otroke motivira že sam vstop vanj. Vsi skupaj smo v gozdu postali čisto drugačni, umerjeni, razumevajoči, strpni. Pri otrocih pa so do izraza prišle njihova radovednost, iznajdljivost in medsebojno sodelovanje. Z gozdom in med seboj smo stkali prav posebno vez, ki nas bo spremljala vse življenje.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Kroflič, R. idr. (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorje.

SLIKA 7: Fotografiranje gozda, v ozadju gozdna senzibilizacija.

GOZD KOT SPODBUDA ZA IGRO IN UČENJE PREDŠOLSKEGA OTROKA

Povzetek

Okolje ima velik vpliv na razvoj otrok, saj jim daje svež zrak in prostor, v katerem se lahko prosto gibljejo. Bivanje v naravnem okolju ima zanje številne koristi. Naravno okolje otrokom ponuja neizmerno bogastvo čutnih izkušenj ter naravnih materialov. Naravno okolje spodbuja tudi celosten razvoj otroka in omogoča napredek na vseh razvojnih področjih.

Okolje, ki ga ponuja narava, se v večih pogledih razlikuje od igralnice in urejenega igrišča. Otroci so v sklopu projekta raziskovali gozd, iskali naravni material za igro, se čutno povezali z gozdnim okoljem in v njem poslušali živali, iskali užitne gobe ter zbirali material za umetniške izdelke iz naravnega materiala.

Ključne besede: okolje, raziskovanje gozda, naravni materiali, čutne izkušnje, nabiranje gob, naravni umetniški izdelki.

Abstract

The environment has a great influence on the development of children, as it gives them fresh air and space where they can move freely. Staying in a natural environment has many benefits to them. The natural environment offers children an immense wealth of sensory experiences and natural materials. The natural environment also promotes the comprehensive development of the child and makes progress in all areas of development.

The environment offered by nature differs in many respects from the playroom and the landscaped playground. Within the project, the children were exploring the forest, searching for natural materials to play with, binding with the forest environment, listening to animals, searching for edible mushrooms, and collecting natural materials for art products.

Keywords: environment, exploring the forest, natural materials, sensory experiences, mushroom picking, natural art products.

Uvod

Ni enega samega pravilnega načina doživljanja okolja. Vsak od nas se lahko nauči globlje doživljati okolje, razumeti osnovne elemente in oceniti kakovost okolja. Če želimo doseči stopnjo ozaveščenosti, ki spodbuja naše uživanje v okolju tukaj in zdaj, se moramo usposobiti za njegovo razlago na podlagi čutov. Ta veščina nam tudi omogoča, da sodelujemo v razpravi o kakovosti okolja v prihodnosti (Arhitekturni Detektiv, 2012).

Glavno vodilo projekta je prebuditi otroška čutila, najti nove načine opazovanja vsakdanjega okolja, postati pozoren na »glasove« v okolici in njihove vire, prebuditi čut voja in zbirati občutke z dotikanjem dreves.

Metode

Metode, ki so bile vodilne pri našem raziskovanju so naslednje:

- dotikanja površin
- načrtovanje in gradnja z različnimi materiali
- metoda vizualizacije
- igre
- pripovedovanja
- opazovanja z »odprtimi« ušesi in zaprtimi očmi

Rezultati

V sklopu projekta so otroci obiskovali gozd in ga spoznavali z vsemi čutili. Vsakokrat so po obisku gozda prišli nazaj v igralnico bolj umirjeni, prijazni, manj agresivni, zadovoljni. Opaziti je bilo, da so se kot skupina bolj povezali med sabo, kakovost timskega dela je zelo narastla, starejši otroci so se povezali tudi z mlajšimi in igra v igralnici je potekala v zelo spodbudnem in umirjenem vzdušju. Otroci so po obiskovanju gozda postali tudi bolj dojemljivi za učenje. Samoiniciativno so iz knjižnjega kotička prinašali knjige o gozdu in pokazali katere plodove in drevesa so tisti dan v gozdu opazili. Naravni material, ki so ga prinesli iz gozda, so nazorno pogledali pod lupo in iz njega so nastajale zanimive konstrukcije. To je le nekaj spoznanj, ki sem jih kot vzgojiteljica zaznala in lahko zagotovo trdim, da so vse te nastale zaradi obiskovanja gozda, kjer se otrok lahko sprosti, raziskuje po svoje, troši energijo, se umaže, ima pristen stik z naravo in naravnim materialom.

V gozdu so otroci večkrat izvajali vaje za pridobivanje čutnih izkušenj. Tako so za izboljšanje zaupanja prijatelju in izboljšanju veščine vida in vizualnega spomina izvajali vajo – Moj prijatelj me vodi. Otroci so se razdelili v dvojice in najprej je imel eden od otrok zavezane oči, drugi otrok je bil vodnik in prijatelja varno z navodili kje naj dvigne nogo, kje se naj skloni, kje naj zavije levo oz. desno, vodil po gozdu. Nato so vloge zamenjali.

Večkrat so otroci prisluhnili in postali pozorni na »glasove« v gozdu tako, da so zaprli oči in se popolnoma sprostili in poskušali razločevati »glasove«, ki so jih slišali. Menim, da je ta vaja terjala kar nekaj koncentracije in zavzetosti, toda skozi večkratno vajo, so otroci že opazili povezave med materiali, prostori in zvoki.

V gozdu so otroci poskušali prebuditi tudi čut voha. Vsak prostor ima značilen vonj. Gozd ima svojega. Otroci so na podlagi vonja poskušali opisati na kaj jih spominja vonj gozda in prišli so do naslednjih ugotovitev:

- »ima vonj po lesu«
- »jaz pa vonjam skorjo, od debla«
- »tak po listju jaz voham in vem, da je to gozd«
- »jaz pa gobice voham«
- »vonj smole mene spomni na gozd«
- »jaz pa v gozdu rada jem borovnice«

Otroci so v gozdu zbirali tudi občutke z dotikanjem in objemanjem dreves. Vsak izmed otrok si je v gozdu poiskal svoje drevo, ki je bilo samo njegovo. To drevo je pozorno opazoval, ga tipal in poslušal ali mu želi drevo kaj sporočiti. Nekateri otroci so z navdušenjem pripovedovali, da so ob drevesu našli gobe, drugi otroci so na svojem drevesu opazili različne žuželke, spet nekateri so začeli ob drevesu graditi brlog za ježka, če bo slučajno prišel mimo. Nekateri so tipali skorjo dreves in ob drevesu našli kup naravnega materiala iz katerega so začeli graditi konstrukcijo po svoji zamisli.

Diskusija in zaključek

V zavesti marsikoga sta igra in učenje dva strogo ločena pojma. Tu se moramo zavedati, da se predšolski otrok veliko nauči skozi igro. V obdobju otroštva je igra najpomembnejši način otrokovega učenja in način pridobivanja osnov za višje oblike učenja ter razvoj mišljenja (Marentič Požarnik, 2000).

Med igro v gozdu sem marsikatero dejavnost prilagodila trenutni situaciji, saj sem izhajala iz igre otrok. Njihova sproščenost v naravnem okolju in pozitivna naravnost potrjujeta dejstvo, da moramo otroku že v zgodnjem otroštvu omogočiti veliko mero stika z naravo. Otroci so v naravnem okolju bolj sproščeni, razigrani in dobre volje ter tako posledično lahko bolje raziskujejo, postavljajo hipoteze, sprašujejo in rešujejo konflikte.

Literatura

- Playce (2012). Arhitekturni Detektiv- raziskuj, opazuj, začuti, prisluhni! Radovljica: Didakta.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana:DZS.

DELUJEM EKO IN OB TEM POSKRBIM ZA PTICE POZIMI

Povzetek

Najpomembnejša naloga ekovrtca je naravoslovje v srečanju z okoljem, v katerem se otroci gibajo in živijo. V tem okolju otroci začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati okolje hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti in osebnostnim razvojem. V sklopu projekta eko paket, kamor so bili vključeni tudi starši, so otroci iz odpadne embalaže izdelovali ptičje hišice, v njih nasuli semena in jih izobesili v bližnji okolici vrtca.

Ključne besede: Ekovrtec, odpadna embalaža, izdelovanje ptičje hišice, opazovanje ptic, skrb za ptice pozimi

Abstract

The most important task of an eco-kindergarten is natural science in encounter the environment in which children move and live. In this environment, children begin to discover, experience and recognize the environment simultaneously with the development of their own mental abilities and personality development. Within the project eco package, including parents, children made bird houses from packaging waste, pour seed into them and hang them in the vicinity of the kindergarten.

Keywords: eko kindergarten, packaging waste, making of bird house, birdwatching, caring for birds during the winter

Uvod

Zima je za živali najtežji letni čas. Ptice oslabijo zaradi mraza, zaradi pomanjkanja hrane pa poginejo ali postanejo plen drugih živali. Mnogo ptic sploh ne preživi zime. Otroci so tudi v zimskem času veliko na prostem. Ravno v času sankanja po vrtčevskem hribu, so otroci postali pozorni na oglašanje ptic in to jih je tisti trenutek tako pritegnilo, da so se vsi zbrali na enem mestu in opazovali ptice. Z vprašanji so bili vodeni do ugotovitev, da ptice pozimi zelo težko najdejo hrano, da jim lahko ljudje pomagamo in jih hranimo. Vendar za to potrebujemo ptičje hišice. Tako so otroci sami izbrali temo za prihajajoči zimski mesec in v projekt so bili vključeni tudi njihovi starši, ki so v vrtec prinašali odpadno embalažo (tetrapake mleka ali soka in fotografije različnih vrst ptic). Otroci in njihovi starši so z veliko mero motivacije aktivno sodelovali v fazi načrtovanja in izvedbi celotnega projekta.

Metode

Metode, ki so bile vodilne pri našem raziskovanju so naslednje:

- metoda lastne aktivnosti
- pripovedovanja
- metoda aktivnosti staršev
- opazovanja
- metoda sodelovalnega in aktivnega učenja
- iskanja novih informacij
- metoda pogovora

Rezultati

Otroci so že sami sporočili staršem, da v vrtcu zbirajo odpadno embalažo sokov in mleka in da bodo iz tega naredili prave ptičje hišice. Starši so embalažo skrbno prinašali v vrtec in spraševali, kako lahko iz odpadne embalaže izdelamo ptičjo hišico. Namreč nekateri starši so bili mnenja, da si otroci domišljajo, da bo iz odpadnega tetrapaka nastala ptičja hišica. Po končanem projektu so pohvalili ravno takšen način dela in eko naravnost vrtca.

V sklopu projekta so si otroci skupaj z vzgojiteljico zastavili naslednje aktivnosti in dejavnosti, ki so bile uspešno realizirane:

- opazovanje ptic, ki letajo v okolici vrtca
- izdelava ptičje hišice iz odpadne embalaže
- napolnitev hišice s semeni in izobesitev na bližnja drevesa v vrtcu
- skrb otrok, da v ptičji hišici ne bo zmanjkalo hrane
- iz različnih virov ugotoviti katere ptice odletijo na jug in katere ostanejo v naših krajih
- izdelava plakata o pticah
- pogovor o tem, kako druge živali preživijo zimo

Pri sami izdelavi eko ptičje hišice je bilo potrebno najprej odpadno embalažo dobro očistiti in osušiti ter izrezati prostor za semena. Nato so otroci s prekrivno barvo embalažo tudi poslikali. Poslikano embalažo je bilo potrebno dobro posušiti in šele nato so otroci ptičje hišice okrasili po svoji domišljiji z odpadnimi »okraski« in naravnim materialom. Po končanem postopku izdelave ptičje hišice so otroci odšli z njimi na prosto, jih napolnili s semeni, izobesili na drevesa in potrpežljivo čakali na prve ptičje »goste«.

Diskusija in zaključek

V današnjem času ljudje čedalje več pozornosti posvečajo varovanju narave in ekološkemu ravnanju z odpadki, vendar se še vedno premalo zavedajo pomena varovanja narave in človekovega okolja. Ljudje z odpadki onesnažujejo okolje in ogrožajo vodne vire. Odpadno embalažo velikokrat odvržejo kot odpaddek.

Menim, da je potrebno k skrbnemu ravnanju z odpadno embalažo spodbuditi najmlajše, da bodo postali dobri prijatelji in varuhi narave, ter jih ekološko osveščati, da lahko iz stvari, ki jih navadno zavržemo, naredimo drugo, uporabno stvar.

Literatura

- Lang, A. (2012). Ptice. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Gutjahr A. (2014). Ptice naših vrtov, sadovnjakov, polj in gozdov. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

RAZISKUJEMO NARAVO

Povzetek

Otrokom je narava svet različnih odkrivanj poln zanimivosti. Z igro v naravi in z raziskovanjem naravnega okolja razvijamo željo po znanju in spodbujamo iskanje različnih naravoslovnih zakonitosti. Otroci so z velikim veseljem spoznavali naravno okolje v naši bližini vrtca. Igranje v naravi, spoznavanje različnih drevesnih vrst, prepoznavanje živali, skrb za okolje, gibanje v naravnem okolju, skrb za naše zdravje in prijetno učno okolje nas je vodilo po različnih poteh. Otroke smo navajali na kakovostno preživljanje prostega časa v naravi, saj narava in sproščena komunikacija krepi sodelovalne in prijateljske odnose.

Ključne besede: otrok, gozd, raziskovanje, učenje, sodelovalno delo.

Abstract

For children, nature is a world of different discoveries full of attractions. By playing in nature and exploring the natural environment, we develop the desire for knowledge and encourage the search for various naturalistic principles. The children were very happy to learn about the natural environment near our kindergarten. Playing in nature, learning about different trees, recognising animals we learned about, taking care of the environment, moving around in nature, taking care of our health and the pleasant, natural learning environment led us down different paths. We talked about quality leisure time in nature because nature and relaxed communication strengthen cooperative and friendly relationships

Key words: child, forest, research, learning, cooperative work.

Uvod

Čas, ki ga živimo je vse bolj podprt z različnimi računalniškimi omrežji, hitrimi spremembami in potrošništvom. Zato sem mnenja, da je potrebno otroke učiti v naravi o naravnih zakonitostih in življenju v naravi. Vsi odnosi, ki potekajo v naravi so tudi odraz naših medsebojnih odnosov, spoštovanje drugačnosti, strpnosti in varnosti. Otroci, ki se igrajo, učijo, raziskujejo v zelenem naravnem okolju so manj zaskrbljeni in izkazujejo veliko entuziazma, zanimanja in veselja za pridobivanje novih znanj. Narava vzpostavlja in krepi odnose z družino, s prijatelji, znanci, spodbuja kreativnost, nudi možnosti za reševanje poti do lastnih ciljev in izzivov.

Metode

Igre, opazovanja, pogovora, pripovedovanja, lastne aktivnosti, čutnega zaznavanja, opisovanja, primerjanja, raziskovanja, dokumentiranja.

Rezultati

Otroci so preživali veliko časa v naravi. Izvajali smo različne dejavnosti. Dejavnosti so bile otrokom zelo zanimive in velikokrat so si igralne in učne situacije sami organizirali. Spoznali so celoletno dogajanje okolice vrtca in razvili pozitiven odnos do narave in odgovornost do sebe in okolja, kjer živijo. Z izbiro različnih dejavnosti v naravnem okolju smo omogočili, da so otroci pridobili nova znanja, izkušnje, delovne navade. Z izvajanjem različnih dejavnosti so otroci imeli veliko igralne svobode in pri tem bili zelo aktivni. Pri pridobivanju novih spoznaj smo uporabili tehnike aktivnega učenja. V naravnem okolju so se otroci umirili, prepoznali so različne zvoke narave in tako doživljali naravno okolje z vsemi čutili.

Nekatere dejavnosti, ki smo jih izvajali:

- poslušanje zvokov tišine,
- izdelovanje gozdne metle, gozdnih škratov,
- igra z naravnimi plodovi,
- plezanje po drevesih, gozdnih grmičkah,
- opazovanje dreves,
- ogled panjev na travniku,
- opazovanje naravnih pojavov v okolju,
- skupni izleti s starimi starši v naravo,
- opazovanje gozdnih živali, gozdnih žuželk,
- ples in prepevanje pesmic v gozdu,
- prebiranje eko pravljič v gozdu,
- učni sprehod z gozdarjem,
- tabor na ekološki kmetiji;

Opazovanje sprememb.

Plezanje na deblo in poslušanje zvokov v naravi.

Raziskovanje gozda in malica v gozdu.

Sprehod po gozdu z gozdarjem.

Diskusija

Otroci so naravno okolje doživeli v vsej svoji pestrosti in raznolikosti. Samoiniciativno so iskali spremembe v naravnem okolju, jih opazovali, fotografirali in proučevali. Spoznali smo, da smo si v odnosu do narave vzajemni in da je ekologija odnosov v današnjem času zelo pomembna. Znanje, ki smo ga pridobili v naravnem okolju smo nadgradili tudi s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije in tako zelo uspešno povezovali naravo in tehnologijo.

Zaključek

Narava je pomemben vir in učilnica novih znanj. Aktivnost v naravi in spodbujanje opazovanja sprememb v naravi pa dragocen vir nadgrajevanja znanja s pridobivanjem lastnih izkušenj. Poučevanje v naravnem okolju nam je ponudilo veliko novih priložnosti, omogočilo nam je svobodo, prosto igro, pridobivanje samozavesti, ustvarjalnost, pozitivno klimo in vseživljenjsko učenje.

Naj zaključim z mislijo: »Narava ni nikdar izdala srca, ki jo je ljubilo.« (William Wordsworth)

JABOLKO RDEČE, HEJ...

Povzetek

V prispevku so predstavljene nekatere dejavnosti, ki so otrokom v prvem starostnem obdobju omogočile doživljati in spoznavati naravoslovne vsebine. Mnoga spoznanja o tem, da tradicionalni učni pristopi v vzgoji in izobraževanju ne zadoščajo več, so pripomogla k ustvarjalnemu združevanju vseh področji Kurikula. Najmlajši otroci stari od enega do treh let v spoznavanje okolja vključujejo vsa svoja čutila in aktivirajo celotno telo. Vse kar vidijo, želijo potipati, povohati, in okusiti. Pri tem zadovoljijo svoje čutne zaznave in hkrati njihovo temeljno potrebo po gibanju. Narava in gibanje sta neločljivo povezana. Otroci se najraje igrajo zunaj na svežem zraku, kjer opazujejo, zaznavajo, odkrivajo in raziskujejo, zato jim poleg gibanja na zanimiv način približamo naravne zakonitosti. V takšnem naravnem učnem okolju, otroci sodelujejo z vsemi svojimi čutili, kar je mnogo učinkoviteje, saj so mnogo bolj motivirani. V prispevku so prikazane dejavnosti tematskega sklopa Jabolko rdeče, hej... Predstavljene so različne vsebine s katerimi smo prispevali k razvijanju pozitivnega odnosa do sadja in narave.

Ključne besede: okolje, čutila, otrok, jabolko

Abstract

The paper presents some activities that enable children in the first age group to experience and learn about natural sciences. Many findings supporting the inadequacy of traditional teaching approaches in upbringing and education have contributed to the creative integration of all curriculum areas. The youngest children, aged 1 to 3, use all senses and activate their entire body when learning about the environment. Children wish to feel, smell and taste everything they see. That satisfies their sensory perceptions and, at the same time, their basic need to move. Nature and movement are intrinsically linked. Children prefer to play outdoors in fresh air, where they observe, perceive, explore and discover, which is why movement and the laws of nature are presented to them in an interesting way. Such a natural learning environment prompts children to use all senses, which is much more efficient and motivating. The paper presents activities within the "Jabolko rdeče, hej..." (Red Apple) thematic set. It describes various contents used to contribute to the development of a positive attitude towards fruit and nature.

Key words: the environment, senses, child, apple

Uvod

Če želimo, da bodo otroci ustvarjalni, igrivosti ter polni domišljije je narava zagotovo pravo področje, saj ponuja širok spekter dejavnosti za zgodnje učenje naravoslovja.

Pomembno vlogo pri tem imamo vzgojitelji, ki iščemo ustrezne metode, ki bodo otroke motivirale za raziskovanje, opazovanje in nenazadnje igro, ki je osnovna otrokova dejavnost. Predšolski otroci dojemajo svet celostno, z vsemi čutili. Zavedamo se pomembnosti zgodnjega učenja, zato se zavzemamo za metode, kjer so otroci soustvarjalci procesa.

Otroci naj vzpostavljajo stik z odraslimi skozi igro, kajti tako bomo zagotovo dosegli zblizanje otroka z naravo. To naj bo igra spoznavanja in navduševanja.
(Rems -Arzenšek, Brezinščak in Katalinič, 2006)

Dejavnosti v tematskem sklopu »Jabolko rdeče, hej...«, smo izvajali več mesecev pri otrocih, starih dve leti. Pri načrtovanju smo si zastavili globalni cilj: spoznavanje različnih pristopov k spoznavanju narave, ki smo ga skozi izvajanje podrobneje razčlenili na operativne cilje. Med dejavnosti smo vključili tudi različne gibalne zgodbe ter naravne oblike gibanja. Otroci so sodelovali pri pripravi jabolčnih jedi: čežana, kompot, jabolčni čips. Sadne malice smo popestrili z napitki. Tako so lahko spoznavali raznolikost priprave iz sadja ter pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja. Dejavnosti so otrokom omogočile usvajanje razumevanja razvrščanja po velikosti in po barvi. Tudi druge dejavnosti so omogočale doseganje ciljev s področja matematike. Raba simbolov pri branju recepta, zaznavanje razlik in podobnosti med sadeži. Otroci so sadje in zelenjavo v aktualnem kotičku prelagali v košare, sproščeno tipali, vonjali in vsekakor tudi okušali. Pri tem niso imeli nobenih predsodkov, saj je skoraj vsak sadež v kotičku imel sledi ugriza.

Naš namen v projektni temi je bil raziskati na kakšen način vključiti naravoslovne dejavnosti tudi na druga področja Kurikula. S kakšnimi metodami približati dejavnosti otrokom skozi sproščeno ustvarjalno igro ter okrepiti medsebojne odnose. Z vključevanjem naravoslovnih vsebin smo želeli spoznati tudi vlogo vzgojitelja ter njegova stališča pri izvajanju eko vsebin. Otrokom je zelo pomembno, če je tudi vzgojitelj zainteresiran za igro. S svojim pozitivnim pristopom in navdušenjem je naloga vzgojitelja, da v skupini ustvari toplo in prijetno učno okolje, da mu otroci zaupajo in se počutijo varne. V takšnem okolju so otroci dovzetni in čustveno motivirani za sprejemanje in odkrivanje okolja.

Metode

Pri načrtovanju in izvajanju smo izbirali metode naslednje metode: metoda izkustvenega učenja v okolju - igra skozi aktivno učenje, metoda neposrednega opazovanja, metoda posrednega opazovanja, igra vlog in razgovor.

Rezultati

Ugotovitve raziskave so pomembne za naše prihodnje vzgojno delo. Najmlajšim otrokom v prvem starostnem obdobju bomo tudi v prihodnje dali več časa za igro v naravnem okolju. Pri tem želimo poudariti, da otroci potrebujejo povsem preprosto igro s skrbno načrtovanimi cilji in metodami. Pa čeprav je to le prelaganje jabolk iz ene košare v drugo, kotaljenje jabolk v mehki travi ali sipanje iz ene košare v drugo. Spoznali smo, da se tudi

najmlajši z veseljem vključujejo v dejavnosti, ki jim predstavljajo izzive in jim nudijo možnosti, da postopno razvijajo svoje spretnosti in razvijajo sočutno vez z naravo in okoljem.

Diskusija in zaključek

Kot že sam naslov projekta pove, je bilo otrokom omogočeno doseganje ciljev z več področij Kurikula. Osnovni cilj je zagotovo dosegel namen, saj smo z različnimi didaktičnimi pristopi otrokom približali spoznavanje sadja in zelenjave ter poskrbeli za otrokovo nujno potrebo po gibanju. Seveda smo cilje prilagodili starostni stopnji otrok in njihovim interesom. Projekt smo poimenovali »Jabolko rdeče, hej..« ter največ dejavnosti namenili raziskovanju in spoznavanju tega sadeža. Večkrat smo opazili otroke popolnoma zatopljene v igro, s široko odprtimi usti in očmi, zatopljene v doživljanje. In v takem stanju je otrok močno dojemljiv za sprejemanje vsega novega. Otrokom so se te konkretne izkušnje mnogo trajneje vtisnile v spomin. Učenje v katerem otroci sodelujejo s svojimi čutili je mnogo učinkovitejše, saj so otroci notranje motivirani.

Literatura

- Kroflič, R. Marjanovič Umek, L. Videmšek, M., Kovač, M. Kranjc S., Saksida, I. idr. (2001). *Otrok v vrtcu*. Maribor: Obzorja
- Petek D. Izvajanje naravoslovnih dejavnosti v času prakse študentov. V: J. Bezenšek (ur.) M. Senica (ur.) M. Kovše (ur.). *Vrtec od včeraj do danes za jutri* (str. 60-65). Zreče: Vrtec
- Rems – Arzenšek, G., Brezinščak, J., Katalinič, D. (2006) *Z igro in zabavo spoznavamo okolje in naravo III*. Portorož: Doves.

Slika 1: Naša jablana na igrišču.

Slika 2: Jesenski plodovi v aktualnem kotičku.

Slika 3: Pobiranje jabolk.

Slika 4: Spretni prstki pri rezanju jabolk za kompot.

Slika 5: Razvrščanje sadja in zelenjave.

Slika 6: Pripravili smo si hrustljavi jabolčni čips.

Slika 7: Košarica domačih jabolk.

PROJEKTNO RAZISKOVANJE – TLA IN ŽIVLJENJE V TLEH

Povzetek

V sodobnem času tehničnega razvoja smo se začeli odtujevati naravi. Otroci vse preveč spoznavajo naravo preko televizije in računalnika. Igrajo se na igriščih na asfaltu in betonu med različnimi igrali. Včasih pa so otroci tekali po travnikih, plezali po drevesih, se igrali na zidovih, izdelovali piščalke, barvali palice z listi travniške kadulje, »kuhali« s pomočjo različnih listov in prsti ipd. Vedeli so tudi, kako diši zemlja, kateri listi so sočni, mehki ali užitni in iz katerih vej lahko naredimo lok, piščalko ali celo fračo, danes pa svoje otroke v pretirani skrbi za varnost in »čistočo« prikrajšamo za mnoge izkušnje.

Z raziskovalno nalogo smo želeli doseči, da bi otroci doživeli raziskovanje narave kot prijetno in zanimivo izkušnjo. Otroci so skozi proces projektnega dela pridobili novo znanje in spretnosti ter se naučili izražati svoje mnenje in želje ter samostojno reševati zastavljene naloge. Otroke smo spodbujali, da so spraševali, se pogovarjali in usklajevali različna mnenja ter pobude. Želeli smo, da so aktivno vključeni v dejavnosti od začetne pobude do zaključne evalvacije oz. ovrednotenja celotnega projekta.

Glavne besede: zgodnje učenje naravoslovja, projektno delo v vrtcu, raziskovanje tal.

Abstract

In these modern times of technological development, we are increasingly alienated from nature. All too often, children are acquainted with nature through television and computers. They tend to play on the asphalt, concrete and playground equipment. In the past, children would run through meadows, climb trees, play on walls, make whistles, paint sticks using leaves of meadow clary, "cook" different leaves and dirt etc. They also knew the smell of the soil, which leaves are succulent or edible, and which branches can be turned into a bow, whistle or even a slingshot. Today, however, children are overwhelmed by protection and "cleanliness", thus being unable to gain experience.

With our research, we wanted to offer the children a pleasant and interesting experience of exploring nature. They were supposed to acquire new knowledge and skills through project work, learn to voice their opinions and wishes as well as solve the tasks independently. They were encouraged to ask questions, discuss things and harmonise different opinions and initiatives. Moreover, we wanted them to actively participate in the activities from the initiative to the final evaluation of the project.

Key words: early learning of natural sciences, project work in kindergarten, soil exploration.

Uvod

Avtorica Skribe Dimec (1998) pravi, da so za otrokov razvoj zelo pomembna prva leta življenja. Prav zaradi tega moramo že otroke spodbujati v njihovem raziskovanju, saj si stvari, ki jih sami odkrijejo, bolje zapomnijo, zakladnica njihovega znanja pa se povečuje. Tako delajo prve korake v naravoslovje (prav tam).

Prav aktivna udeležba otrok od začetka do konca je osnova projektnega dela. Projektno delo je zasnovano na reševanju konkretnih nalog ter problemov. Tak način dela je za otroke bolj privlačen in zanimiv, saj s konkretnimi postopki in poskusi pridejo do končnega izdelka oz. rezultata. Otroci s projektnim delom tudi razvijajo ročne spretnosti, krepijo samozavest in razvijajo socialne veščine, kot sta komunikacija in sodelovanje. Vloga vzgojitelja oz. učitelja je zasnovana predvsem na vodenju, usmerjanju, spodbujanju in svetovanju. Vzgojitelj je povezovalec dejavnosti, ne pa podajalec svojega znanja in izkušenj (Novak idr., 1990).

Metode dela

Raziskavo smo izvajali v šolskem letu 2013/14. V raziskavi je sodelovalo 13 otrok drugega starostnega obdobja, in sicer šest deklic in sedem dečkov, ki so obiskovali kombinirano skupino Pikapolonice v vrtcu Sežana enota Tomaj.

Namen dejavnosti je bil uvajanje sodobnega načina dela v vrtec, predvsem projektnega dela, z namenom, da se otrokom naravoslovje prikaže kot prijetno in zanimivo raziskovanje. Temo tla in življenje v tleh smo izbrali, ker smo pri otrocih želeli vzbuditi zavedanje o pomenu tal za ljudi, rastline in živali ter vplivu na kakovost vode in zraka. Tla so življenjski prostor številnih organizmov in filter za vodo ter zrak. V tleh se strupene snovi zadržijo zelo dolgo in škodljivo vplivajo na živa bitja. Predvsem smo želeli, da bi otroci spoznali pomen zemlje in koristnost ter povezanost vseh organizmov, ki živijo v njej; tudi tistih najmanjših.

Podatke v svoji raziskavi smo zbirali:

- z razgovorom – ugotovitve smo zapisali na plakat in v tabelo;
- z opazovanjem otrok med dejavnostjo – ugotovitve smo zapisovali sproti;
- s fotografiranjem otrok med dejavnostjo;
- z risanjem slike;
- s polstrukturiranim intervjujem za ugotavljanje znanja.

Podatke, pridobljene z opazovanjem, s fotografiranjem in s pomočjo narisanih risb, smo kvalitativno obdelali (na ravni opisovanja).

Pri projektnem delu smo upoštevali vrstni red etap po Freyu (1984, v Novak idr., 1990).

Prva etapa – oblikovanje pobude

Nekega jesenskega dne odšli na sprehod v gozd, kjer so se v ogradi pasli trije prašiči. Z otroki smo jih opazovali in ugotavljali zakaj rijejo po tleh. Tako smo se odločili, da bomo raziskali tla.

Druga etapa – izdelava osnutka

Po sprejetju ideje, smo na plakat zapisali vse, kar vemo o zemlji, kaj bi radi počeli... Otroci so predlagali, da bi lahko pogledali deževnika, poiskali različne živali, se igrali, naredili blato in se kepali z njim, oblikovali ter risali.

Tretja etapa – načrtovanje

Skupaj z otroki smovpreglednico zapisalidejavnosti, kako jih bomo izvedli ter kaj bomo pri tem potrebovali. Odločili smo se tudi, da se ne bomo kepali z blatom, ker bi bili vsi umazani.

Četrta etapa – izvajanje dejavnosti

Po izdelavi delovnega načrta smo začeli izvajati posamezne dejavnosti oz. naloge.

Raziskovali smo tla

Otroci so se igrali z zemljo, jo nalagali v kanglice ter zbirali razne živali, listje, kosti ipd. Nabrano zemljo iz različnih življenjskih prostorov smo shranili v PVC-vrečke, da se je ohranila vlažnost. V vrtcu smo nato zemljo označili glede na barvo. Otroci so opazovali in primerjali zemljo med seboj po barvi, vonju, velikosti delcev, količini vlage oz. otipu in propustnosti za vodo (Slika 1).

Slika 1: Primerjanje propustnosti zemlje. Otroci tekmujejo, kje bo priteklo več vode.

Slika 2: Risba useka (otroci skupine Pikapolonice, 2014).

Opazovali smo zgradbo prsti in plasti zemlje

Na sprehodu smo si ogledali usek ter opazovali plasti in jih narisali na risalni list. Otroci so ugotovili, da so spodaj veliki kamni in skale. Nad njimi so narisali manjše kamne, zemljo, travo, rože in drevje s koreninami (slika 2).

Opazovali smo živali

Otroci so v zemlji našli deževnike, kočiče – mokrice, mravlje, ogrce in hrošča, katere smo si ogledali s prostim očesom, povečevalnim steklom in stereo lupo. Živali smo nato preložili v lončke z lupami, ki so za mlajše otroke bolj primerni kot sama povečevalna stekla.

Pripravili smo gojišče za deževnike

Otroci so v akvarij izmenoma nasuli plast zemlje in plast peska ter dodali deževnike. Ugotovili smo, da deževniki najprej pojedjo listje, olupke ipd. in nato izločajo kupčke zemlje – glistine ter, da so deževniki koristne živali, ker premešajo zemljo, ki postane tako tudi bolj rahla.

Posejali smo semena

Otroci so navdušeno opazovali lončke s posejano krešo ter spremljali kalitev in rast rastlinic. Krešo smo tudi poskusili. Nekaterim je bil nov okus všeč, nekaj otrok pa kreše ni želelo poskusiti.

Ustvarjali smo z zemljo (slika 3) in izdelali peščeno uro (slika 4)

Najprej smo se igrali restavratorstvo, skuhamo »kavo«, jo povohali ter spili. Ugotovili smo, da je naša »kava« različnih vonjev. Nato je deček rekel, da je zemlja suha in vprašal, če lahko da zraven vodo. Otroci so med igro z zemljo pripravili nekakšne barve, s katerimi so kasneje ustvarjali na risalnih listih.

Slika 3: Otroci uživajo v igri.

Slika 4: Igra s peščeno uro »Moja bo prva!«.

Rezultati projektnega dela

Analizo projektnega dela smo izvedli s pomočjo delovnega lista in razgovora.

Spodnje slike prikazujejo, kako so otroci rešili delovne liste na začetku projektnega dela in ob zaključku.

Sliki 5 in 6: »Kaj je pod površjem?« (deček, star 5 let).

Sklepne ugotovitve

Z izvedbo projektnega dela so otroci spoznali nov način dela. Pri tem smo spodbujali otroke, da so aktivno sodelovali v dejavnostih, med seboj sodelovali in komunicirali ter kritično razmišljali. Otroci so na zanimiv način osvojili znanje o sestavi tal in živalih, ki živijo v tleh. Spodbujali smo opazovanje oz. zaznavanje zemlje z različnimi čutili, in sicer s tipom, vidom in vohom. Otroci so spoznali, da je lahko zemlja različnih barv in da je ena manj vlažna kot druga. Pridobili so tudi izkušnjo, da zemlja diši in da imajo različne zemlje različen vonj. Z dejavnostmi v vrtcu in naravi so se naučili prepoznavati živali, ki živijo v zemlji in opadu, kot so mokrice, mravlje, ličinke majskega hrošča in deževniki. S poudarkom na opazovanju deževnikov so spoznali njegovo zgradbo in njihov pomen na kakovost zemlje. Spoznali so, da je Zemlja sestavljena iz zemeljskih plasti. Poleg znanja so osvojili tudi spretnost opazovanja s povečevalnim steklom in lončkom z lupo. Seznanili so se tudi s stereolupo in peščeno uro.

Otroci so radi sodelovali pri dejavnostih. Raziskovanje jim je bilo v veselje. Ob koncu projektnega dela so tudi povedali, da bi radi še raziskovali. Najbolj jim je bilo všeč, ko so kopali in se igrali z zemljo ter ko so risali z zemljo in izdelovali peščene ure.

Menimo, da so s projektnim raziskovanjem otroci veliko pridobili. Naučili so se pozornega opazovanja, raziskovanja in preizkušanja, s čimer smo pri otrocih tudi spodbujali radovednost, ustvarjalnost in kritično mišljenje.

Strinjamo se namreč z besedami Alberta Einsteina: »Pomembno je, da nikoli ne nehamo postavljati vprašanj.«

Literatura in viri

- Bahovec, E. D. idr. (2011). *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolo in šport.
- Grgič Bizjak, L. (2014). Diplomski naloga. Koper
- Hvala, B., Krnel, D. (2005). *Zakaj? Zakaj? Zakaj?*. Ljubljana: Modrijan.
- Krnel, D. (1993). *Zgodnje učenje naravoslovja*. Ljubljana: DZS.
- Novak, H. in sodelavci (1990). *Projektno učno delo: drugačna pot do znanja*. Ljubljana: DZS.
- Papalia, D. E., Wendkos Olds, S., Duskin Feldman, R. (2003). *Otrokov svet*. Ljubljana: Educy.
- Skribe Dimec, D. (1998). *Raziskovalne škatle: učni pripomoček za pouk naravoslovja*. Ljubljana: Modrijan.

GOZD, PROSTOR ZA RAZISKOVANJE, GIBANJE IN IGRO

Povzetek

V letošnjem projektu »Gozd, prostor za raziskovanje, gibanje in igro« smo gozd izkoristili v vseh letnih časih. V gozdu so potekale načrtovane dejavnosti (raziskovalne, miselne, gibalne ipd.), včasih pa smo v njem preprosto uživali v prosti igri. Igra z naravnim materialom je bilazelo zanimiva in je v nas izzvala kar nekaj ustvarjalnosti in domišljije. Glavno vodilo našega projekta je bilo spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave, vzgoja za skrben odnos do gozda, dreves, za varovanje in ohranjanje narave. Z bivanjem v gozdu smo skrbeli tudi za svoje zdravje, gibanje, krepitev kondicije.

Strokovni delavci smokupaj z otroki vsakokrat najprej v vrtcunačrtovali dejavnosti, ki smo jih kasneje izvedli v gozdu. Otroci so lahko postavljali različne naravoslovne hipoteze, le-te smo kasneje preverili (jih ovrgli ali potrdili). Tako so pridobivali znanje o gozdu preko opazovanja in raziskovanja, svoje znanje pa so sistematično nadgrajevali.

Strokovni delavci se zavedamo svojega izredno pomembnega vplivav spodbujanju razmišljanja predšolskih otrok in pri vzgajanju njihovega odnosa do narave. Otroke bogatimo za spoznanja, ki jih bodo spremljala vse življenje.

Ključne besede: predšolska vzgoja, gozd, raziskovanje, gibanje.

Abstract:

In this year's project "Forest – place of exploration, movement and play" we used forest in all seasons. Planned activities (exploratory, thinking, physical...) and sometimes free play were run out in forest. Play with natural material was very interesting and challenged our creativity and imagination. The main principle of our project was encouraging different approaches to exploring nature, education for attentive attitude to forest, trees, for protection and conservation of nature. With spending time in forest we also took care for our health, movement and strengthening condition.

Professional workers, together with the children, have always first planned activities that were later carried out in forest. Children could form natural science hypotheses, which were later tested (confirmed or not) in the forest. This way they've gained knowledge of forest through observation and exploration and systematically upgraded this knowledge.

Professional workers are aware of our exceptionally important influence on encouraging thinking of children and on upbringing their attitude to nature. We enrich children with discoveries that will stay with them for whole lifetime.

Naravoslovne dejavnosti v gozdu

Dušan Krnel (2001: 159) meni, da otroci začno odkrivati in spoznavati okolje hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti in osebnostnim razvojem. Dejavnosti v okolju in na okolje vodijo k oblikovanju miselnih operacij, pa tudi k oblikovanju temeljnih pojmov, kot so prostor in čas, gibanje in sile, predmet in snov, pojem živega, k spoznavanju odnosov

med predmeti in odnosov med bitji ter okoljem, v katerem živimo. Tako je spoznavanje hkrati cilj in proces, postopoma se oblikujejo pojmi in razvija se mišljenje. Prav tako meni, da naj bi zgodnje naravoslovje v vrtcu postavilo temelje kasnejšemu naravoslovju v šoli, cilj tega naj bi bil naravoslovno pismen posameznik, ki bi bil poleg temeljnih pojmov opremljen še s sposobnostmi za reševanje problemov in odkrivanje narave na logičen in znanstven način. Zamisel, da je drevo živo bitje, se razvije šele takrat, ko imajo otroci dovolj izkušenj z drevesi in drugimi živimi bitji, da uvidijo povezavo. To, da je drevo lepo ali mogočno in simbolično, ni manj pomembno odkritje, vendar drugačno zaradi samega procesa odkrivanja.

Ker je okolje, v katerem se nahaja naš vrtec, obdan s hribi in poraščen z drevesi, ki tvorijo ekosistem gozda, smo mnoge dejavnosti z otrokiprenesli v gozd. Otroci lahko tako neposredno spoznavajo in doživljajo naravo ter razvijajo odnos do nje.

Strokovni delavci smo ob prvih odhodi v gozd, otroke prepustili njihovi prosti igri, mi pa smo njihovo vedenje in igro predvsem opazovali. Opazili smo njihovo različno iznajdljivost v prostoru gozda. Številni so najprej delovali zmedeno in se niso znali zaposliti, redki so začeli opazovati in raziskovati prostor. Na podlagi prvih opazovanj smo oblikovali operativne cilje:

- Znati se v okolju brez plastičnih igrač, knjig in drugih izdelanih predmetov, si v tem okolju organizirati igro in pri tem razvijati ustvarjalnost, domišljijo in mišljenje.
- Organizirati dejavnosti v gozdu, ki bodo obsegale vsa področja Kurikuluma za vrtec, in sicer naravo, gibanje, jezik, matematiko in družbo.
- Uriti se v načrtnem čutnem zaznavanju prostora gozda, načrtnem opazovanju točno določenega objekta, načrtnem primerjanju določenega dela z drugim delom gozda in načrtnem raziskovanju nekaterih naravoslovnih danosti.

Pri našem delu smo uporabljali številne raziskovalne dejavnosti, seveda na nivoju, kot jih zmorejo predšolski otroci. Tako smo v gozdu raziskovali, opazovali, opisovali, se o njempogovarjali, razlagali, diskutirali. Poleg tega smo se veliko časa igrali, čutno zaznavali in se sodelovalno učili.

Naravoslovna spoznanja, kiso jih otroci pridobili skozi projekt

V jutranjem krogu, v katerem se skupaj z otroki pogovarjamo o pomembnih dejavnostih dneva, smo predvidevali, katera drevesa so starejša, katera mlajša. Spraševali smo se, ali starejša debela ali tanka, visoka ali nizka drevesa.

Nato smo razmišljali, kako bi lahko drevesa izmerili, in prišli do zaključka, da bi lahko izmerili obseg dreves z rokami ali z vrvico. Izbrali smo vrvico. Otrokom smo dali nalogo, da

v parih z vrstico izmerijo obseg vsaj dvema drevesoma. Kasneje smo vrvice prinesli v vrtec in nadaljevali merjenje z merilnimi napravami– metri. Izmerjeni obseg dreves smo umestili v stolpčni diagram.

S pomočjo drevesnih kolotov smo se seznanili s pojmom letnice in se naučili, kako se določa starost drevesom. Skupaj smo šteli letnice. Otroci so opazili, da so nekatere letnice blizu, nekatere pa bolj narazen. Skupaj smo v literaturi poiskali informacijo o tem. Spoznali smo, daje drevo živo bitje in za rast potrebuje vodo, hrano in toploto, da lahko zraste. Kadar so letnice bolj narazen, je to zato, ker je drevo v tistem obdobju rasti intenzivnejše črpalo vodo in je bolj zrastle kot kakšno leto prej ali kasneje. Vse to pa smo primerjali tudi z rastjo človeka in ugotovili, da se pri ljudeh dogaja podobno.

Povezali smo spoznanja o starosti dreves in spoznanja o obsegu debel. Na papirnati podlagi smo oblikovali krožnice, ki so posnemale letnice. Spoznali smo, da je obseg krožnice večji, kadar imamo starejše drevo. Svoje ugotovitve o starosti dreves smo primerjali s stolpčnim diagramom in ugotovili, da so tista naša drevesa, ki merijo manj, mlajša in tista, ki merijo več, starejša drevesa.

Slika 1: Spoznavanje likovne tehnike –frotaž, odtisi.

Slika 2: Merjenje obsega dreves.

Slika 3: Risanje letnic dreves.

Slika 4: Primerjava izmerjenih obsegov dreves, beleženje v stolpčni diagram.

Pridobivali smo tudi napodročju gibanje, družbe in jezika

Gozd je primeren prostor, kjer lahko izvajamo načrtovane gibalne aktivnosti ali nenačrtovane gibalne aktivnosti, kot so naravne oblike gibanja s krepitvijo lastnih gibalnih sposobnosti. V enem izmed obiskanih gozdov so otroci našli naravno čutno pot, ki je bila iz odpadlega listja, vej, kamenja, drevesnih korenin, maha, v obliki krožnice. Da si čutno pot izdelamo tudi v igralnici, smo si nabrali nekaj naravnega materiala (manjše vejice, suho drevesno listje, suhi mah, osušeno gozdno zemljo ipd.), ki smo jih dali v sešite vreče in jo uporabljali vse šolsko leto. Izkoristili smo gozdne strmine, premagovali različne naravne ovire (hlode, korenine, šture, tekali med drevesi ipd.).

Slika 5: Naravna čutna pot.

Velik poudarek smo dajali medsebojnemu sodelovanju, bodisi v paru ali manjši skupini, spodbujali drug drugega, nudili medsebojno pomoč. Spoznavali smo bližnje okolje, imena hribov (Prnek, Janina, Tržaški hrib, Lastine), kjer smo obiskovali gozdove.

Med bivanjem v gozdu smo otroke spodbujali k primerni glasnosti, saj zlasti med igro pogosto na jakost glasnosti pozabijo. Poimenovali smo različna drevesa, plodove, odkrivali zanimivo podrast, imena zanjo iskali v leksikonih, odkrivali drobne živali, širili besedišče z novimi izrazi (drevesni koluti, obseg, hlod, letnice...). Spoznali smo življenjski krog drevesa, funkcije posameznih delov drevesa ter pomen in koristi dreves za človeka.

Sklep

Gozd je čudovit naravni prostor, kjer smo skozi vse šolsko leto izvajali tako načrtovane kot tudi nenačrtovane dejavnosti. Je prostor, kjer ob neposrednem stiku otrokom približamo naravni ekosistem – gozd. Ne samo da načrtujemo dejavnosti, z bivanjem v gozdu skrbimo za svoje zdravje, dobro počutje. Obisk gozda nas sprošča in pomirja, lahko uživamo v šumenju vetra, ki se igra z listi, poslušanju ptic, hoji po mehkih tleh, ob prijetnih vonjih, ki jih v gozdu ne zmanjka.

Vpliv gozdov oziroma gozdnih ekosistemov so zelo pestri in omogočajo razvoj človeka in človeške družbe, čeprav tega običajno ne opazimo. Gozdovi preprečujejo nastajanje plazov, zadržujejo padavinsko vodo, da ob rekah ne pride do poplav, v obdobju suše pa poskrbijo za večjo vlažnost zraka, so odstranjevalci škodljivih snovi ipd. Gozdovi vplivajo na kakovost zraka, ki ga dihamo, so vir kisika, ki je nujno potreben za življenje.

Zato spoštujemo naravo in navajajmo otroke že v predšolskem obdobju na tak odnos do nje.

Literatura

- Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Pedagoška obzorja. Ljudje in znanost. DZS

VRT

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

RAZISKOVANJE VRTIČKA V VRTCU MENGEŠ

Povzetek

V okviru Eko projekta (Semena in vrtovi – šolska vrtilnica) v vrtcu Mengeš izvajamo projekt raziskovanja vrtička. Zavedamo se, da se je potrebno vračati k naravi, k obdelovanju zemlje in pridelavi hrane na »domačem« vrtu. Tako smodali poudarek temu, da so otroci preko vseh letnih časov spoznavali dogajanje na vrtu. Pridobivali so različne izkušnje o delu na vrtu, spoznavali, kaj vse je potrebno, da vrtnine in zelišča zrastejo. V članku smo opisali pomen aktivnega učenja in raziskovanja v vrtcu, participacije otrok pri načrtovanju, izvedbi in evalvaciji.

Ključne besede: narava, vrt, aktivno učenje, letni časi

Summary

In the framework of the Eco project (Seeds and gardens – our garden, our classroom) in the kindergarten Mengeš, we are conducting a project for the research of the garden. We are aware that it is necessary to return to nature, to cultivate soil and to produce food in the "home" garden. Thus, we emphasized the fact that children learned about gardening activities through all seasons. They gained a lot of experience in working in the garden, learning about what it takes to grow vegetables and herbs. The article describes the importance of active learning and research in the kindergarten, the participation of children in planning, implementation and evaluation.

Keywords: nature, garden, active learning, seasons

Uvod

Za razvoj miselnih procesov so bistvene izkušnje, v katerih otrok v predšolskem obdobju učinkuje na svet. Otrokom moramo omogočiti kar največ priložnosti za ukvarjanje s problemi, ki jih zanimajo, v želji, da bi otroci inteligentno reševali probleme (Hohmann in Weikart, 2005). Otrok mora biti za dejavnosti notranje motiviran in se najgloblje uči, ko je aktivno udeležen v dejavnostih (raziskuje, sprašuje ...) (Batistič Zorec in Krnel, 2009). Za proces aktivnega raziskovanja sva s sodelavko z dvema skupinama otrok, starih od 3 do 5 let, spodbujali in vključevali otroke v projekt vrtnarjenja.

V prvi vrsti sva si želeli, da otroci pridobijo čim več izkušenj z bivanjem na prostem, z delom na vrtičku in da vidijo, kako zelo je pomembno, da imamo spoštljiv odnos do narave. »Otrok sledi našemu zgledu in tako se nauči imeti rad zemljo in jo spoštovati. Ni nam potrebno na dolgo in široko razlagati, zakaj pripravljamo kompostni kup ali zakaj zbiramo star papir. Ko nas bo videl, da to počnemo, bo instinktivno vedel, da je tako prav« (Thomson, 1995, str.

247). Narava je najboljša »učilnica« za pridobivanje novih znanj. Preko vseh letnih časov smo opazovali spremembe v vrtu.

Zavedamo se pomena zgodnjih pridobitev izkušenj vrtnarjenja, sožitja z naravo in veselja do pridelave lastne hrane, ob čemer otroci doživljajo zadovoljstvo.

Metode

Pri načrtovanju in urejanju vrtička smo uporabili različne metode dela, primerne starosti otrok. Med seboj so se prepletale in dopolnjevale. Poudarek je bil na opazovanju, raziskovanju, pogovoru, poslušanju, primerjanju, sklepanju, lastni aktivnosti in demonstraciji.

Oblike dela so bile skupne, skupinske in individualne.

Opis projekta

Najprej smo si v knjižnici sposodili kar nekaj zanimive literature vezane na to tematiko. Redno smo jo prebirali, iskali informacije, brali različne zgodbe na to temo in se veliko pogovarjali.

Skupaj smo se dogovarjali, kaj vse bomo posejali oz. posadili. Otroci so si zaželeli solate, redkvic, paradižnika, korenja, paprike in rdeče pese. Skupaj pa smo se odločili še za feferone, rukolo, drobnjak in meliso.

Ko vreme še ni bilo primerno za sejanje na prostem, smo se lotili sejanjaka v igralnici. V lončke smo posejali semena paradižnika, feferonov in paprike. Tako smo vzgojili sadike, ki smo jih kasneje presadili na grede.

V mesecu aprilu je sledil slikovni izris ene od visokih gred – površine v naravni velikosti. Na manjše kartončke so otroci narisali posamezne vrtnine, ki smo jih uredili in prilepili v gredo. Tako so imeli otroci pregled nad lokacijo posamezne vrtnine.

Izdelali smo tudi oznake, ki so v vrtu označevale, katera rastlina je kje posejana/posajena. Pri svojih idejah so bili zelo ustvarjalni in natančni.

Najprej smo posejali redkvice in solato. Prva vrtnina ima zelo specifičen okus, tako da so jo pri kosilu okusili le redki otroci. Solate pa so se zelo razveselili in jo z veseljem pojedli. Kasneje smo na isto gredo posadili še paradižnik, feferone in papriko. V drugo gredico pa smo posadili naslednje vrtnine in zelišča: korenje, rdeča pesa, rukola, drobnjak in melisa.

Drobnjak smo uporabili pri začinjanju juhe in pripravi namaza. Melisine liste smo prelili z vodo in dobili osvežujoč napitek. Rast ostalih vrtnin še spremljamo in se veselimo pridelkov.

Seznajali smo se z razlikami med semeni in sadikami, s potekom rasti vrtnin in zelišč ter skrbjo za rastline.

Diskusija in zaključek

Otroci so se vključevali tako v načrtovane kot tudi nenačrtovane dejavnosti in pokazali izredno željo po skrbi za vrt. Izdelali smo slikovni izris grede, koledar zadolžitev (zalivanje, pletje, okopavanje), pripravili simbole za označitev vrtnin, pridelano hrano uporabili pri obrokih... Vse to je nastalo s predlogi otrok celotne skupine.

Spoznali so proces rasti rastlin in skrbi zanje. Na ta način se otroci učijo pomembnega odnosa do narave, zdrave prehrane in hkrati prenašajo znanje svojim staršem, bratcem in sesticam.

Otroci so naravo doživljali celovito, z vsemi svojimi čutili. Imeli so veliko priložnosti, da so se z njo poistovetili, jo negovali in pridobili veliko izkušenj.

Tekom izvajanja projekta se je pojavilo veliko idej, kiso prihajale iz otrok. Dale so veliko vrednost raziskovanju, saj so preko lastnih pobud prihajali do zanimivih spoznanj. Otroci so se počutili zadovoljne in pomembne.

Literatura

- Batistič Zorec, M. in Krnel, D. (2009). Prednost učenja pred poučevanjem. V T.
- Cox, M. (2009). Moj naravni vrt. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Devjak, T. in Skubic, D. (ur.), Izzivi pedagoškega koncepta ReggioEmilia (str.47–76). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Drev, S. (2002). Moj vrtiček za konjiček. Ljubljana: Kmečki glas.
- Hohmann, M. in Weikart, P. D. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok. Ljubljana: DZS.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Likar, M. (2009). Otroci in vrt. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Thomson, J. (1995). Naravno otroštvo. Radovljica: Didakta.
- Weikart, P. D. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok. Ljubljana: DZS.

VRTIČEK NA TERASI

Povzetek

Zakaj si zamisliti svoj zelenjavni vrt? Najpogostejši vzrok je seveda zavest, o prednostih doma pridelane zelenjave, pred kupljeno, pripeljano od daleč, o kateri nismo prepričani, kako je pridelana. Vsi se zavedamo kako zelo pomembni sta zelenjava in sadje za pravilen psihofizičen razvoj otroka, saj zagotavljata vitamine, minerale, vlaknine ter fitohranila, ki jih telo nujno potrebuje za razvoj in vzdrževanje zdravega imunskega sistema.

Nujni pogoj za odločitev pa je seveda veselje. Košček primerne zemljišča celo ni obvezen- manjše količine nekaterih vrst zelenjave lahko pridelamo kar v posodah, če imamo le dovolj osončen balkon ali teraso. Da lahko sami pridelamo določeno zelenjavo, smo v naši skupini spoznali spomladi, ko smo zelenjavo, nekaj sadja in okrasnih rastlin zasadili kar na vrtčevski terasi. S svojim pozitivnim odnosom do samooskrbe in z željo po prenašanju znanja in veselja do gojenja semen in sadik, sem bila otrokom vzgled in dobra motivacija za raziskovalno in ustvarjalno delo.

V prispevku opisujem, kako sem otroke spodbujala k spoznavanju postopkov sajenja in presajanja rastlin in z njihovo oskrbo z namenom, da to znanje prenašajo tudi v svoje domove.

Ključne besede: zemlja, seme, sadika, kalitev, zelenjava, terasa

Abstract

Why should you imagine your own vegetable garden? The most common reason is, of course, the awareness of the benefits of home grown vegetables compared with those brought from far away, which we are not even sure how they were grown. We are all aware of the fact how important fruit and vegetables are for the proper physical and mental development of a child, as they provide vitamins, minerals, fiber and phytonutrients that human body desperately needs in order to develop and maintain a healthy immune system.

We are all aware that the key condition for making a decision is pleasure. You don't need to have a piece of suitable land - some quantities of certain types of vegetables can be grown in containers, in case you have enough space on a sunlit balcony or terrace. This spring, some children from my group realized that they can grow certain sorts of fruit and vegetables on their own when they planted some of them on their garden terraces. With my positive attitude towards self-sufficiency and the desire to transfer my knowledge and joy of cultivating seeds and seedlings, I have been a role model for children as well as a good motivator for doing further research and some creative work.

In the article, I am going to describe the methods I used to encourage children to learn about the planting seeds and transplanting seedlings and how to take care about them so that they could pass on that knowledge at their homes as well.

Key words: soil, seed, seedlings, germination, vegetables, terrace.

Uvod

Pobuda za lastni vrtiček je izhajala iz otrok, saj so pri kosilu ugotovili, da so pojedli ves paradižnik. Spodbudila sem jih k razmišljanju, kje bi lahko dobili še dodatek. Med

najpogostejšimi odgovori je bila trgovina, nekaj otrok pa je povedalo, da gredo lahko na vrt. Ideja se je kar sama ponudila, čeprav smo kmalu ugotovili, da pri vrtcu nimamo prostora, ne zemlje kamor bi lahko posadili zelenjavo. Otrokom sem predlagala, da imamo lahko svoj vrt kar na svoji terasi, pred igralnico.

V pogovoru smo naštevali posamezne vrste zelenjave in ugotavljali, kaj vse bi lahko posejali ali sadili.

Slika 1. Igra z zemljo.

Diskusija

Otrokom sem najprej za igro ponudila večjo količino zemlje s katero so se igrali, jo nalagali, merili. V njej so opazili drobne živali, pesek, korenine, lesene dele. Ker je bila temperatura zunaj še dokaj nizka smo se odločili, da najprej posadimo fižol v kozarce, katere bomo imeli v igralnici. Vsak otrok je tako posadil nekaj semen fižola in jih zalil z vodo. Naslednje dni smo spremljali kalitev semen in spremembe v rasti. Vse te spremembe smo ugotavljali tudi pri rastlinah, ki smo jih postavili v temo ali jih nismo zalivali in jih sproti beležili na plakat. Otroci so opazovali rast rastlin s pomočjo povečal, imenovali so posamezne dele rastlin, primerjali višino rastlin. V pogovoru so izražali svoja opažanja. Ugotavljali so vzroke za počasnejši razvoj rastline oz. eksperimentalnega vzorca. Sama sem otroke spodbujala k skrbi za rastline in jih pohvalila pri negovanju le teh. Zunaj se je otoplilo in tako smo lahko

Slika 2. Sejemo solato.

Slika 3. Primerjamo sadike fižola.

sadike fižola prestavili na teraso. Presadili smo tudi sadiko paradižnika v večjo posodo in ji dali oporo. V posamezne zaboje smo posejali še drugo seme, katerega so otroci prinašali od doma. Pred sejanjem smo prebrali navodila na vrečki in se po njih tudi ravnali. Vse zasejane zaboje smo tudi slikovno označili. Otroci so predlagali, da bi na vrtičku imeli tudi rože. Ob primerni temperaturi, zalivanju in negovanju so semena hitro vzknila, sadike so rasle, spremembe so bile vidne vsak dan. Otroke je to navdihovalo in veselili so se prvih plodov, predvsem so komaj čakali, da so se jagode obarvale rdeče in tudi paradižnik je že zorel. Te smo obirali in sproti pojedli. Solato smo najprej porezali, jo oprali in kar tako vso pojedli.

V vrtičku pa smo opazili tudi različne žuželke in polže, ki so si zasajen prostor izbrali za svoj življenjski.

Na našem vrtičku smo v posamezne posode posejali in posadili: rdečo peso, redkvico, korenje, solato, peteršilj, kumare, fižol, paradižnik, krompir, jagodo, lubenico, češnjo. Od cvetlic pa: kapucinko, sivko in astre.

Poskusili smo že: solato, jagode, paradižnik.

Metode dela

Pri našem delu so nas vodile metode:

pogovora, raziskovanja, opazovanja, igre,
razlage, branja, čutenja, pripovedovanja, razvrščanja,
opisovanja, eksperimenta, sodelovanja, izkustvenega učenja in beleženja.

Slika 4. Sadimo sivko.

Slika 5. Vsakodnevno zalivanje.

Slika 6. Prvi zreli paradižniki.

Slika 7. Polž z našega vrtička.

Zaključek

Otrokom sem predstavila naravni proces rasti od semena-sadike, negovanja do obiranja plodov in načine uporabe. Pri vseh aktivnostih in raziskovalnem delu so bili otroci ves čas aktivni in so znanje pridobivali spontano, svobodno in ga bodo takega lažje ohranjali.

V veselje mi je bilo tudi dejstvo, da so se v naše dejavnosti aktivno vključili tudi starši, ki so v večini pozitivno sprejeli naše delo v vrtičku in s skrbjo do sadik nadaljevali tudi doma.

Menim, da so se otroci skozi različne dejavnosti, ki so zajela posamezna področja kurikula seznanili s preprostim načinom vrtnarjenja in si pridobili izkušnje in delovne navade, znanje in zavedanje o načinu pridelave hrane in možnosti samooskrbe. To je bil tudi moj namen, saj z vrtninami pridelanimi na svojem vrtu pripomoremo k boljšemu zdravju, počutju, zdravemu živlenskemu slogu in smo z naravo neposredno in bolj povezani. Smiselno je spodbujati lokalno okolje, da se samooskrbuje in s tem poveča kvaliteto življenja vseh vključenih v ta proces. Od nekdanj pa že velja, kar ustvarijo naše roke, ima za nas tudi posebno vrednost.

Slika 8. Opazovanje vrtnin.

Literatura

- Katalinič, D., Tratnjek, I., Anželj, B., 2007: *Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Katalinič, D., 1992: *Od semena do rastlin*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- 3. Bahovec, E., Jontes, B., Kastelic, L., Vonta, T., 1999. *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Bradley, Fern Marshall, 2007: *Popoln zelenjavni vrt: od semena do pridelka*. Ljubljana: Založba Tuma.

ZEMLJA - VIR ŽIVLJENJA

Povzetek

Zemlja je vir, iz katerega pridobivamo novo življenje in marsikatero hranljivo snov, ki so potrebne zanj. S svojo pestrostjo zemlja otrokom ponuja veliko možnosti za raziskovanje. Z otroki starimi 1–2 let, smo jo spoznavali in raziskovali vso pomlad. Glavna metoda pri odkrivanju novega je bila igra, ki smo jo podkrepili z vsemi našimi čuti. Dokazali smo, da lahko že najmlajši otroci sodelujejo pri naravoslovnih dejavnostih in ob tem razvijajo skrb za naravo.

Abstract

Soil is a source of new life and a source from which we gain many nutritional substances required for the new life. Because of its diversity, the soil also offers numerous opportunities for children to explore their surroundings. In the spring, we were exploring it with children in the age group 1–2. While discovering the unknown, the main method was a play accompanied by all our senses. We proved that even toddlers may engage in activities connected to natural sciences and develop the sense of care towards their environment.

Key words: preschool children, toddlers, playing experience, soil, care

Uvod

"Otrok skuša potešiti svoje radovednosti, in to tako, da želi živali ali rastline prijeti, otipati, povohati, jih občutiti, hrepeni po zadoščanju čutnih zaznav, kot so vid, tip, vonj, okus in sluh. Posledica radovednega raziskovanja so čutne zaznave. Ta spoznanja otrok pridobiva z izkušnjo" (Katalinič, 2010, str. 8). Naloga odraslih je, da otroku ponudimo možnost, da te izkušnje pridobiva že od ranega otroštva naprej. Prvi stiki z naravo v največji meri pogojujejo in določajo otrokov nadaljnji odnos do nje. Otrok nam že s svojo igro pokaže svoje zanimanje za naravo. Igra s peskom, kamenčki ter z zemljo, nabiranje listov, cvetja, opazovanje drobnih živali, ptičev itd.

V naši enoti smo si pri otrocih prvega starostnega obdobja (1–2let) tokrat zastavili cilj, da otrok začuti zemljo in spozna kako pomembna je za naše življenje. To smo storili preko izkustvenih dejavnosti v igralnici in zunaj nje. Zemlja je postala naša igralnica.

Metode

Pri našem raziskovanju in spoznavanju zemlje ter njenega pomena na naš vsakdan smo uporabili predvsem metodi lastne aktivnosti in igre. Ti dve metodi sta se prepletali še z metodo aktivnega učenja, opazovanja, pogovora, poimenovanja ter demonstracije.

Diskusija

Otrokom smo želeli približati zemljo kot vir življenja. Spoznavanje z njo smo začeli preko igre. Naša igralnica se je spremenila v naravoslovni kotiček. Kup zemlje smo stresli na tla in se z njo začeli igrati. Otroci so jo opazovali, tipali, prenašali, polnili lončke z žlico ali lopatko ter opazovali kako se polnijo, jo zmočili z vodo in opazovali kaj se bo zgodilo. Zemlji smo dodali kamenčke, ki smo jih nato prebirali, presajali skozi cedila, tipali, nabirali in opazovali različne oblike. Po prvem spoznavanju z zemljo smo se odpravili v gozd in na travnik, kjer smo opazovali, kaj raste iz nje, jo tipali in vonjali. Vso dosedanjo izkušnjo smo ponotranjili s prebiranjem knjige Mali zajček in velikansko korenje. Prav tako kot je v knjigi zajček posadil korenje, smo ga tudi mi. Začeli smo z izkustvenim spoznavanjem semen korenja in redkvice. Spraševali smo se kaj je to, kam lahko posejemo semena, kaj zraste iz njih ter kako moramo skrbeti za njih, ko jih posejemo. Vse odgovore smo poiskali preko igre in opazovanja. Semena smo posejali v zemljo, ki smo jo dali v odpadno embalažo (plastenko). Vsak dan smo opazovali, kaj se dogaja v zemlji ali je že kaj zrastle ter semena zalivali. Otroci so samoiniciativno hodili opazovati rast rastlin. Ker smo na travniku opazili, da iz zemlje rastejo rože, smo jih posadili tudi mi. Reciklirane papirnate lončke smo s pomočjo žlice napolnili z zemljo, v katero smo posejali semena rož. Tako se je naš naravoslovni kotiček v igralnici iz dneva v dan širil. Prirejali smo sadje in zelenjavo, ki raste iz zemlje s pomočjo fotografij, se igrali s senzorno škatlo, likovno ustvarjali itd. Po skrbnem zalivanju posejanih rastlin, smo se razveselili prvih plodov redkvice, s katero smo se posladkali pri malici.

Igra z zemljo. Opazovanje zemlje v naravi.

Sejanje rož .Opazovanje rasti korenja in redkvice.

Zaključek

Z otroki smo spoznavali pomen zemlje za naše življenje. Z njo smo se rokovali predvsem preko izkustvenega raziskovanja. Otroci so v večini pridobili občutek za skrb, s tem ko so skrbeli za posejane rastline. Preko dejavnosti so razvijali še vse svoje čute ter se učili sodelovanja in opazovanja. Pridobivali so prve izkušnje z zemljo, ki jih bomo nadgrajevali v prihodnjem šolskem letu. Z razvijanjem skrbi za naravo pri otrocih bomo poskrbeli, da bo zemlja še vedno vir življenja.

Literatura

- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

JUHA, KI IZ BUČE SE SKUHA

Povzetek

Prlekija je znana po pridelavi buč. Vsako leto poteka prireditev na temo Bučarija, posvečena bučam iz vrta. Buče so del vsakodnevnega življenja otrok. Tako v vrtcu že najmlajše seznanjamo z različnimi semeni, njihovo pridelavo in uporabo. V jesenskem času so otroci vsakodnevno prinašali buče in pokazali velik interes zanje. Zato smo se odločili, da bomo raziskali zunanost in notranjost buč. Če želimo otrokom približati razvojni krog buče, njeno namenskost in življenjski prostor, so pri tem najučinkovitejše konkretne izkušnje, ki jih pridobivajo z naravoslovnimi dejavnostmi. Na podlagi lastnih izkušenj otroci lažje interpretirajo dogodke in svet okoli sebe. Doživeti vrt z vsemi čutili je možno le v naravnem okolju, kjer je veliko možnosti za povezovanje vsebin z ostalimi področji kurikula. Hkrati pa smo zeko projektom združili našo prednostno nalogo vrtca, ki temelji na poskusih. Zato sva otrokom nudili številne možnosti, da so preko izkušenj skozi smiselni preplet različnih področij dejavnosti, suvereno stopali v stik z naravo.

Ključne besede: buče, semena, vrt, poskusi, zgodnje naravoslovje

Abstract

Prlekija is renowned for pumpkin production. An annual pumpkin fest called "Bučarija" is held in the region, where the focus of attention are pumpkins grown in vegetable gardens. Pumpkins are part of children's everyday lives. We start educating children at an early age about different seeds, how to plant, grow and use them. In autumn children brought pumpkins to kindergarten on a daily basis and showed great interest in getting to know them. We thus decided to explore them on the outside and inside. The most efficient way for children to learn about the life circle, use and habitat of pumpkins is to connect to the real world through activities in the nature. Children find it easier to interpret the happening and environment around them when drawing on personal experience. They can experience the garden with all senses only in the natural environment, which also opens up many opportunities for the integration of other course components of the curriculum. We have thus also combined the eco project with our kindergarten's priority task, which is based on experiment. My colleague and I prepared various interdisciplinary activities to provide many opportunities for the children to get in touch with the nature and gain confidence through personal experience.

Key words: pumpkins, seeds, garden, experiment, natural science in kindergarten

Uvod

Aktivno učenje je učenje, ki otroka celostno, miselno in čustveno aktivira. Z vsemi čutili aktivno raziskujejo, spoznavajo buče to pa tako, da z njimi eksperimentirajo. Z raziskovanjem in odkrivanjem lastnosti buč začnejo razumeti tudi, kakšna je njihova uporabnost in ne le kakšne so po zunanosti. Otroci so znanstveniki po naravi, saj svet poskušajo razumeti z opazovanjem in eksperimentiranjem. S pomočjo znanstvenih raziskovanj in odkrivanja odgovorov pri dejavnostih si otrok pridobi osnovne spretnosti in znanja. Če želimo spoznati živo naravo, se v vrtcu omejimo na ožja življenjska okolja, na

vrtničke. V teh okoljih otroci odkrivajo lastnosti živega, kaj raste ali oveni in kdo ali kaj je komu hrana. O tem, kar so videli, vohali, okušali, otipali in poslušali, nato pripovedujejo, rišejo, oblikujejo in izvajajo poskuse. Za otroke so zaradi njihovih spoznavnih sposobnosti najprimernejše dejavnosti zunaj vrtca, srečanja z okoljem, in dejavnosti, ki jim nudijo nove izzive ter odkrivanja novih vidikov (Krnel, 2001).

Pri nas buče poznamo in gojimo že mnogo dlje- kot praznujemo noč čarovnic. Buče, ki smo jih včasih gojili predvsem za krmo prašičem in za bučno olje, postajajo danes vse pogostejši del naše prehrane, tudi različne vrste in sorte, ki jih do zdaj nismo poznali. Buče so enoletne rastline, ki so jih prinesli iz tropske Amerike. So iz rodu *Cucurbita*, ki vsebuje okrog 25 vrst, vendar jih samo nekaj poznamo kot kultivirane rastline.

Prav zaradi pestrosti plodov so buče čudovit pripomoček, ob katerem lahko otroci spoznavajo pestrost in raznolikost narave. Ker so enoletne rastline, lahko v nekaj mesecih otroci spoznavajo spreminjanje in rast rastline, od semena do cveta oziroma ploda. Vse prednosti, ki jih nudijo buče, smo uporabili za izvedbo naravoslovnih dejavnosti, preko katerih so otroci spoznavali rast rastlin in njihovo raznolikost.

Cilji projekta

Globalni cilj projekta: Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju.

Cilji:

- spodbujanje uporabe vseh čutil pri raziskovanju,
- otrok pridobiva spoštljiv in naravi naklonjen odnos,
- otrok odkriva in spoznava lastnosti buče,
- spozna, da rastline za življenje potrebuje vodo, svetlobo, prst idr.,
- otrok razvija znanja o semenih,
- otrok se uči, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in nežive narave,
- otrok spremlja in spoznava naravne zakonitosti življenja.

Metode

Uporabljene so bile metode opazovanja, pogovora, pripovedovanja, čutnega zaznavanja in doživljanja, lastne aktivnosti ter metoda igre.

SLIKA 1: Razvrščanje buč po barvah, teži, velikosti, oblikah

Diskusija

Otroci so ob projektu Eko šole zgodnjega naravoslovja raziskovali semena in vrtove. Osredotočili smo se na bučna semena in zelenjavne vrtove. Projekt smo izvajali skozi celo šolsko leto, kot vzporedno dejavnost pri tematskih sklopih. Naravoslovne dejavnosti smo povezovali v različna področja kurikula, hkrati pa izvajali dejavnosti prednostne naloge skupine. Veliko smo se posluževali raziskovalnih škatel, ki ponujajo razvijanje različnih naravoslovnih postopkov, tudi raziskovanje v pravem pomenu.

V **septembrskem** času so otroci od doma prinašali najrazličnejše buče, ki so jih imeli na vrtovih. Soznali so jih z vsemi čutili in jih raziskovali glede na njihove zunanosti. Buče smo razvrščali na mizo in v košare: - po teži, velikosti, barvah, strukturi, oblikah, užitnosti, in jih preštevali. Uporabljali smo jih pri gibanju v poligonu in dosegli cilje malega sončka. Zelo nas je navdušila knjiga Juha, ki iz buče se skuha, ob kateri smo spoznavali čustva, glasbila, bučni vrt in bučne jedi. **Oktobra** smo se bučam posvečali ob praznovanju običaja noči čarovnic, ki je s svojimi komercialnimi in tržnimi nišami pritegnila tudi nas. Raziskovali in spoznavali smo čustva ter z izrezljano bučo izvedli poskus vulkana v buči. **Novembra** smo pozornost namenili projektu Tradicionalni slovenski zajtrk, ki spodbuja zavedanje o pomenu in prednostih lokalne samooskrbe. Ozavešča javnost o pomenu kmetijstva in

čebelarstva, pomenu pravilne in zdrave prehrane, pomenu živilske industrije, pomenu gibanja ter pomenu ohranjanja čistega okolja. V skupino smo povabili vodjo kuhinje, ki nam je pokazala postopek priprave bučne juhe. Otroci so ji z veseljem pomagali. Juho je dokončala v kuhinji, poskušali pa smo jo pri kosilu. Otroci so ugotovili, da ima buča v svoji notranjosti semena, zato smo se poigrali z njimi. Naredili smo si instrumente, jih uporabili v didaktičnih igrah, semena smo tipali, vonjali, okušali, jih posušili in shranili s slikami buč. S semeni smo se poigrali v kuharskem kotičku, jih uporabili kot krmo za živali, si naredili čutno pot. **Decembra** smo povabili starše v skupino, kjer smo skupaj spekli bučne piškote. Semena smo tudi uporabili za hranjenje ptic pozimi. Za otroke na oddelku smo uprizorili dramatizacijo Juha, ki iz buče se skuha. **Januarja** smo dali poudarek umetnosti na področju raziskovanja buč. **Februarja** smo buče raziskovali na področju kulture, zato smo izvajali dejavnosti s področja jezika in družbe. Igrali smo se rime, uganke, prebirali pravljice o bučah, spoznavali poklic vrtnarja. Izvedli smo poskus, pri katerem so spoznali, da rastlina za svojo rast potrebuje primerno temperaturo in da pozimi iz rastlin nič ne zraste. **Marca** smo dali kalit semena in spoznavali kaj potrebuje rastlina za rast. Bučna semena smo posejali v okrašene lončke, jih skrbno zalivali in opazovali njihovo rast. Vsa opažanja smo skupno zabeležili in to imeli razstavljeno v naravoslovnem kotičku. Bučne sadike smo dali mamicam za darilo ob nastopu za materinski dan. Hkrati smo zanje nastopali dramatizacijo Juha, ki iz buče se skuha. **April** je mesec, ko se v našem vrtcu cel mesec posvečamo ekologiji. Ob dnevu zdravja smo si naredili zdravo bučno pito, ob dnevu zemlje smo sadike buč posadili na vrt, ki smo si ga oblikovali sami. Veliko smo se posvečali poskusom s pomočjo bučnih semen, pripravili različne raziskovalne škatle. **Maja** smo skrbeli za bučne sadike, jih zalivali, okopavali na vrtu. Hkrati pa se posvečali žuželkam, ki so pomembne in koristne za naše sadike. V naši skupini so si otroci izbrali ime čebele, zato smo pozornost posvečali predvsem njim. Približno tretjina svetovnega pridelka hrane zraste na rastlinah, ki so jih oprašile žuželke. Otroci se bodo čez poletje še naprej trudili in skrbeli za svoje sadike. Jeseni pa se bomo razveselili našega pridelka.

Vse izvedene dejavnosti, so se dopolnjevale z vsebinami zgodnjega naravoslovja, hkrati pa smo uresničevali cilje prednostne naloge vrtca. Otroci so projekt zelo dobro sprejeli, s svojim pripovedovanjem o bučah so seznanjali in informirali tudi starše. Zato smo morali izdelke večkrat dati na razstavo, da so si starši lažje predstavljali, ko so jim o njih pripovedovali otroci. Otroci so se ob vseh dejavnosti zabavali, družili, si pomagali, opozarjali in pridobili vrednoto za skrbnost in odgovornost.

SLIKA 2: Skrb za bučni vrt.

Zaključek

Buče so čudovit motivacijski pripomoček, saj so različnih oblik in barv, kar otroke zelo pritegne. Ob izvajanju načrtovanih dejavnosti v vrtcu in v naravi smo vsi uživali. Sama sem se ob različnih pogledih na buče naučila veliko novega. Med raziskovanjem sem ugotovila, da so otroci pridobili spoštljiv in pozitiven odnos do rastlin in narave. Spoznali so, da za rast rastlin potrebujemo sonce, vodo, kisik, zemljo in primerno temperaturo. Med izvajanjem dejavnosti so veliko časa preživeli v naravi, kar je pozitivno vplivalo na njihov fizični in psihični razvoj. V naslednjem šolskem letu bomo nadgradili svoje znanje, s tem da bomo spremljali vrt v jesenskem času, se pogovarjali kako skladiščimo vrtnine in kako vrt pripravimo na zimski čas. Tako bi lahko vrt spremljali skozi vse letne čase in znanje še utrjevali. Otroci so največ pridobili z aktivnim učenjem. Dobili so novo znanje, ki jim bo ostalo; s tem se krepi samozaupanje in samozavest, ki pozitivno vplivata na socialne odnose, ki so v življenju zelo pomembni.

Literatura

- Krnel, D.; (2001). Narava. V: Marjanovič Umek, L. (ur.): Otrok v vrtcu. Priročnik h Kurikulum za vrtce. Maribor, Obzorja.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

MALI VRT RAZISKOVALCEV

Povzetek

Otroci imajo veliko potrebo po spoznavanju, odkrivanju in raziskovanju bližnjega in daljnega okolja, še posebej žive in nežive narave. Narava nam daje vse, kar krepi naše zdravje in dobro počutje. Pomemben dejavnik, ki vpliva na zdravje ljudi, je prehrana. Že predšolske otroke seznanjamo s pomenom zdravega načina življenja in prehranjevanja ter odgovornega in spoštljivega odnosa do žive narave. V ta namen smo v naši igralnici izdelali male vrtove.

Ključne besede: okolje, narava, zdrava prehrana, predšolski otroci, vrt

Abstract

Children have a big urge to get to know, discover and explore their immediate and more distant environment, in particular animate and inanimate nature. Nature provides for us everything we need for our health and well-being. Food has an important impact on the health of people. Therefore education about the healthy way of life and healthy eating habits as well as responsible and respectful attitude towards animate nature starts with pre-school children. To this end, small gardens were created in our playroom.

Keywords: environment, nature, healthy nutrition, pre-school children, garden

Uvod

Namen naravoslovja v vrtcu je naravoslovje v srečanju z okoljem, in to z okoljem, v katerem se otroci gibajo in živijo. V tem okolju otroci začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati okolje hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti in osebnošnim razvojem (Katalinič, 2007).

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Kljub njegovi majhnosti je le-ta neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar otroci vidijo in slišijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Z vsem, kar je dovoljpriljubno in dosegljivo, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjenja po spoznavanju in odkrivanju, je potrebno otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega in pestrega. Dejavnosti s področja narave je potrebno iz vrtca širiti na okolico vrtca (Marjanovič Umek, 2001). Tudi vrt je lahko prostor, ki otrokom omogoča doživljanje narave v njeni raznovrstnosti in spremenljivosti.

Naš vrtec se nahaja v predmestju in je obdan z gozdovi, polji in travniki, ki nam nudijo odlično učno okolje in smo ga z otroki že dodobra spoznali ter raziskovali v vseh letnih časih. Kljub temu, da nas obkroža zelena narava, živi veliko otrok v blokovskih naseljih, zato želijo otroci ta delček narave prenesti v svoja domovanja, na balkone ali okenske police svojih sob. Zato smo si v tem šolskem letu zadali nalogo, imeti svoj vrt. Toda ne običajen

vrta, kakršnega obdelujejo mame, babice in tete, temveč vrtniček v igralnici, za katerega bodo skrbeli otroci sami, opazovali rast zelišč, dišavnic in začimb, ter jih dodajali v svojo prehrano.

Metode

Pri delu smo uporabili metode:

- opazovanja,
- pogovora,
- razgovora,
- igre,
- razlage,
- sklepanja,
- praktičnega dela,
- aktivnega učenja.

Rezultati

Na začetku izvajanja projekta smo z otroki obiskali knjižnico, kjer smo si izposodili literaturo o vrtnarjenju in rastlinah, na podlagi katere smo se odločili za sorte, vrste rastlin, ki smo jih posejali oz. posadili. Izdelali smo vrtnarske dnevnike, narisali skico vrta in priložili semenske vrečke. Rastline smo opazovali, spremljali in beležili njihovo rast in razvoj. Otroci so spoznali, da lahko rastline vzgojiš iz semen, ki so različnih velikosti in oblik, za svoje uspevanje pa potrebujejo svetlobo, vodo, prst in hranilne snovi ter da je zanje potrebno ustrezno skrbeti. Zelišča, začimbe in dišavnice smo uporabili v prehrani. Z njimi smo obogatili solate, pripravili različne namaze in jih ponudili otrokom sosednjih skupin. Na družinskem srečanju smo staršem predstavili naš projekt v obliki dramatizacije in jim ob koncu ponudili namaze.

Slika 1.: Vrtnarski dnevnik.

Slika 2.: Otroci sejejo in sadijo.

Diskusija in zaključek

Projekt je vse od ideje, priprave, izvedbe in do zaključka trajal skoraj celo šolsko leto. Začel se je jeseni, ko smo na sprehodih z otroki opazovali bližnje vrtove in opravila na njih. Otroci so želeli skrbeti za svoj vrt, ne samo v vrtcu, temveč tudi doma in tako kvalitetneje preživeti prosti čas. Otroci so aktivno sodelovali od vsega začetka. Skupaj smo zbirali informacije, črpali znanje iz priročnikov in neposredno iz narave, izdelali načrt zasaditve vrtničkov in naredili izbor rastlin. Med projektom smo v pripravo vključili starše in stare starše, ki so nam pomagali z znanjem, delili z nami izkušnje in prinašali semena. Otroci so bili vključeni ves čas trajanja projekta, in sicer od semen, vzgoje rastlin, do priprave različnih namazov, solat in drugih jedi. Za vrtničke so samostojno skrbeli, jih zalivali, ob tem pa pridobili veliko novega znanja o rastlinah, skrbi zanje ter pomenu zdrave prehrane za zdravje ljudi. Dejavnosti so bile zastavljene tako, da so se s področjem narave prepletala še ostala kurikularna področja.

Literatura

- Katalinič, D., Tratnjek, L., Anželj, B. (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L. (2001): Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor, Založba Obzorja.
- Bahovec, E. D. idr. (1999): Kurikulum za vrtce. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.

Katja Gajšek

Vrtec »Otona Župančiča« Slovenska Bistrica, enota Poljčane

V VRTCU SEJEMO IN SADIMO, SKRBIMO ZA VRT

Povzetek

Živimo v okolju, ki nas obdaja z naravo. Pomembno je, da z naravo tudi sodelujemo. Eno takšnih sodelovanj je tudi vrtnarjenje. Že v vrtcu se trudimo, da najmlajšim otrokom ponudimo priložnost, da iz semena sami pridelajo sadike in iz njih vzgojijo vrtnine. Vrt je odličen učitelj, hkrati pa se preko dela na njem učimo mišljenja, predvidevanja in potrpljenja. Med vrtnarskimi opravili se tudi zdravo razgibamo na svežem zraku, obenem pa bolje spoznamo naravo in se naučimo živeti po naravnih zakonitostih. Prizadevamo si, da imajo otroci vrtove, jih obdelujejo in negujejo ter si tako pridelajo zdrav in okusen pridelek, seveda ob spodbudi odraslih. Pri tem je pomembna tudi vez med vrtcem in domom.

V prispevku predstavljamo, kako smo v vrtcu poskusili vzgojiti rastlino čisto sami ter pri tem opazovali njeno rast.

Ključne besede: semena, sadike, vrt, vrtnarjenje, narava

Abstract

We live in an environment that surrounds us with nature. It is important that we cooperate with nature. One such cooperation is gardening. In the kindergarten, we try to offer the youngest children the chance to get acquainted with gardening and to become aware of the fact that they can produce seedlings from the seed themselves and grow vegetables. The garden is an excellent teacher. By working in the garden we strengthen our thoughts, concentration, patience. During gardening tasks, we move our body in the fresh air, but at the same time we get to know nature better and learn how to live according to natural laws. We are striving for children to have gardens, to nurture them, and thus produce healthy and tasty vegetables. They are, of course, encouraged by adults. In the paper, we present how we tried to plant the plant in our kindergarten alone and observe its growth.

Keywords: seeds, seedlings, garden, gardening, nature

Uvod

Na naših jedilnikih v vrtcu se pojavlja veliko zelenjave, med njimi tudi lokalno pridelana zelenjava. Odločila sem se, da preko dejavnosti otrokom nudim možnosti za spoznavanje zelenjave preko različnih področij. Na ta način se je porodila ideja, da preko projektnega dela otrokom prikažem, kako iz semena zraste rastlina in skupaj smo si uredili mini vrt v igralnici ter opazovali rast vrtnin, katere lahko prenesemo na vrtove v vrtcu in doma.

V Sloveniji že nekaj let deluje projekt šolskih ekoloških vrtov. Osebno menim, da je to eden najpomembnejših projektov, ob katerem raste na tisoče otrok. V tej učilnici narave se naučijo več kot iz priročnikov. (Lončar, 1965, str.15)

V našem vrtcu vključujemo elemente ReggiaEmilia, ki temelji na povezovanju in sodelovanju. Tako smo sodelovali z drugimi oddelki in primerjali rast rastlin ter pobirali pridelke. Na ta način sem otroke spodbujala k lastni pridelavi hrane.

Tina Kuhar govori o zgodnjih spominih na vrt (Bavdež, 2017, str. 17) »V globokem spominu so mi ostali trenutki, kako sem kot majhna deklica z dedkom prebirala semena paradižnikov, vzgojenih na domačem vrtu, jih skrbno zavijala v papirnate pakete in označevala tako, da so bila pripravljena za vzgojo novih sadik v naslednjem letu. Spominjam se, da je dedek to delo opravljal izredno skrbno in z veliko ljubezni.«

Tekom projekta smo sledili naslednjim ciljem, katere smo postopoma uresničevali.

Cilji

- Otrok spoznava kako iz semena zraste rastlina
- Otrok spoznava lokalno pridelano hrano
- Spodbujanje zavedanja in pomena domače samooskrbe
- Otrok razvija predstavo o tem, kdaj se je kaj zgodilo in o zaporedju dogodkov

Metode

V skupini je 14 otrok starih od 2 do 3 leta. Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode: pogovora, opazovanja, opisovanja, igre, poslušanja, razvrščanja, raziskovanja, demonstracije, poimenovanja, lastne aktivnosti, praktičnega dela, aktivnega učenja, raziskovanja, sodelovalnega učenja, fotografiranja.

Rezultati

V času izvajanja projekta so otroci spoznali, kako iz semena zraste sadika. Na mini vrtu v igralnici smo vzgojili sadike, katere smo presadili v lončke ter jih v mesecu maju presadili v visoke grede na igrišču vrtca, nekaj sadik pa so otroci odnesli domov.

Diskusija

Skupaj z otroki smo naredili mini zelenjavni vrt v naši igralnici. Najprej smo pripravili potrebne pripomočke in orodja, katera smo poiskali po vrtcu. Nato smo si pripravili načrt, kako bo izgledal naš mini vrt in kaj bomo sejali. Otroci so v gredice, katere smo pripravili v posodah, sejali semena solate, rdeče redkvice in korenja. Vsak otrok si je v jogurtov lonček

posejal zrna fižola ali čičerike. Skupaj smo skrbeli za rastline in jih zalivali z deževnico. Opazovali smo kalitev semen in rast rastlin, kar smo beležili in fotografirali. Pri tem smo uporabljali čutila. Opazovali smo rast rastlin v visokih gredah na igrišču vrtca, katerega urejajo starejši otroci. Iz semena so nam zrastle rdeča redkvice, korenje in solata. Sadike zelenjave, katere smo pridelali, smo odnesli v visoke grede in jih posadili. Fižol in čičeriko so otroci odnesli domov in posadili na domačem vrtu.

Dejavnosti smo povezali z drugimi področji kurikuluma. Zelenjavo smo poimenovali ter jo spoznavali preko družabne igre poišči par. Otroci so se igrali z zemljo, polnili posodice in raziskovali prst. Pripravili smo naravne barve in z njimi slikali ter opazovali sledi barve. Otroci so lahko zelenjavo okušali in si pripravili solato iz zelenjavnega vrta. Skupaj smo odhajali na sprehode, kjer smo si ogledali vrtove v bližnji okolici vrtca. Obiskali smo še vrtnarijo, kjer smo spoznali različna semena in sadike.

Priprava gredic v mini vrtu.

Sejanje semen.

Polnjenje lončkov z zemljo.

Beleženje podatkov.

Priprava solate. Opazovanje in primerjanje rastlin.

Visoka greda, opazovanje in pobiranje vrtnin.

Zaključek

Vrt je bil naš učitelj. Otroci so sodelovali tako pri sami pripravi, kot tudi pri urejanju vrta. Zelo radi so zalivali. Razvijala so se otrokova čutila. Pri opazovanju rasti je bilo prisotno začudenje, ko je zrastle rastlina. Kot pozitivno se je pokazalo, da smo sodelovali z otroki in vzgojiteljicami drugih oddelkov, saj smo lahko spremljali rast rastlin na drugih mini vrtovih in na vrtu v visoki gredi. Primerjali in spremljali smo rast rastlin v igralnici in na igrišču vrtca. Na ta način smo izmenjali sadike in pridobili izkušnje ter druge sadike. Lahko smo pobirali pridelke, ki so zrastle v visoki gredi na igrišču vrtca, katerih semena so posejali starejši otroci.

Tudi s strani staršev so prihajale pohvale, da že najmlajše otroke osveščamo o pridelavi hrane na domačem vrtu. Skupaj se zavedamo, kako pomembno je sodelovanje, saj tako marsikaj postane zelo preprosto, poceni in pravočasno, hkrati pa prinaša darove.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Bavdež, Tomaž. 2017. Portret: Tina Kuhar. Lep vrt in naravna lekarna, jesen 2017, Posebna številka revije Naš dom, www.lepvrt.com. ISSN0547-3039.
- Cox, M. (2010). Moj naravni vrt. Pomurska založba.
- Lončar, S. (2016). Sveža zelenjava iz domačega vrta 365 dni. Ljubljana: Jasno in glasno.
- Ucman, R. (2014). Ekološki zelenjavni vrt. Za male vrtnarje. Domžale: Kozmos

Anita Kosi

Vrtec Navihanček pri OŠ Središče ob Dravi

NAŠ VRT

Povzetek

Okolje, v katerem živimo, v veliki meri vpliva na nas in ima za razvoj otrok velik pomen. Pomembno je, da se otrok že v predšolskem obdobju navaja živeti in komunicirati z naravo. Vrt je ena najboljših priložnosti, da otroku privzgojimo pravičen odnos do narave, do sebe, do drugega in do družbe. Po klasičnem vzgojnem pravilu pa je učinek najboljši, če je otrok dejaven. Seveda bomo otroku ves čas stali ob strani. Pomagali mu bomo z nasveti, če bo prosil zanje. Kadar mu bo zmanjkalo volje in veselja, mu bomo priskočili na pomoč tudi pri delu.

Ključne besede: razvoj, otrok, narava, vrt, odnos

Abstract

The environment which we live in largely affects us and has a great significance for the development of children. It is important that the child already in the pre-school age get used to live and communicate with nature. The garden is one of the best opportunities to bring the child to the right attitude to the nature, to himself, to others and to society. According to the classical educational rule, the effect is the best if the child is active. Of course, we will stand by the child's side all the time. We will help him with advice if the child asks for them. If he will run out of will or joy, we'll also help the child at work.

Keywords: development, child, nature, garden, relationship

Uvod

V današnjem času se otroci preveč zadržujejo v notranjih prostorih, se ne gibajo več toliko in ne raziskujejo zunanjih površin. Preveč uporabljajo moderno tehnologijo, kot so telefoni, računalniki in tablice. Vzgojiteljice ugotavljamo, da se to pozna že v predšolskem obdobju. S projektom pomagamo otrokom, da se zbližajo z naravo. Odkrivajo sebe in druge. Spoznavajo zakonitosti življenja v naravi. Pridobivajo neposredne izkušnje, ki so osnova za njihova doživljanja in razumevanje. Otroci se naučijo pomena lokalno pridelane hrane, kar je pomembno za naslednje generacije.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili naslednje metode:

- pogovor,
- pripovedovanje,
- opazovanje,
- aktivna udeležba,

- igra,
- raziskovanje,
- čutno zaznavanje.

Rezultati

V vrtcu Navihanček imamo vrt že tretje leto. Najprej smo se s starši in z otroki pogovorili o idejah za izdelavo gred in jih s pomočjo staršev tudi naredili. Imamo šest gred. Štiri nizke in dve visoki, za kateri nam je ogrodje naredil gospod iz okolice. V vrtcu deluje pet skupin, tako da ima vsaka svojo gredo. Ena pa je skupna.

Površino gred smo z grabljami lepo razrahljali. Stezo okrog vrta smo naredili s ploščami iz naravnega kamna, tako da smo dosegli grede, brez da bi jih poteptali. Otroci iz vsake skupine so sejali semena, za katera so se dogovorili z vzgojiteljico. Najmlajša skupina se je odločila za zelišča in dišavnice (peteršilj, žajbelj, drobnjak, baziliko, rožmarin, origano, timijan, sivko, meliso in meto). Ostale skupine so posejale in posadile različno zelenjavo (paradižnik, papriko, bučke, korenje, cvetačo in solato). Za skupno gredo pa nam je babica ene deklice prinesla sadike jagod. Druge sadike in semena so otroci in vzgojiteljice pridno prinašali od doma. Nekaj semen pa smo dobili od Semenarne Ljubljana.

Otroci so bili ves čas aktivno vključeni. Raziskovali so, sadili, sejali, pulili travo, zalivali, pobirali pridelke, jih poskušali sveže ali pa jih je kuharica iz vrtca dodajala v hrano.

Pridelke so pripravili tudi za ozimnico. Nabrali so sivko, meliso in meto ter jih sušili. Naredili smo sirup in mešanice shranili v posode za čaj. Sok in mešanico čajev smo tudi podarili zunanjim sodelavcem vrtca, kot sta medicinska sestra in knjižničarka. Bili sta presenečeni, ko smo jima povedali, da so to pridelki našega vrta. Otroci so se naučili tudi, kako in katera orodja uporabljamo za delo na vrtu (grablje, vile, lopato, tripst, klin, zalivalko).

Spoznali so, da imamo za delo na vrtu lahko rokavice, če želimo roke zaščititi pred ostrimi bodicami in listi kopriv. Spoznali so, da rabimo primerno obutev. Donatorji iz okolice so nam pripeljali palete, hišnik vrtca pa nam je pomagal in naredil kompostnik, v katerega odnašamo odpad z gred in potem z njim gnojimo. Z otroki je sodelovala tudi vodja prehrane v vrtcu. Pripravila je zeliščni dan. Otrokom je povedala nekaj o zeliščih in nam pripravila jedi in pijače iz zelišč.

Diskusija in zaključek

Posledice dejavnosti v zvezi z našim vrtom so očitne. Otroci so se na preprost sproščen način zbližali z naravo. Dobili so veselje do vrtnih opravil. Dobili so pozitiven odnos do narave. Spoznali so sebe, druge, okolico. Spoznali so, kaj potrebujejo rastline, da preživijo; kaj uporabljamo za delo na vrtu; katere rastline rastejo na vrtu in kako pridemo do njih. Spoznali so pomen lokalno pridelane hrane; kam odvržemo odpad z vrta in za kaj nam služi. Spoznali so tudi načine priprave hrane za ozimnico. Vse to so pridobili aktivno s pomočjo svojih čutnih zaznav. Tako smo otroke spodbudili k zdravemu in pestremu načinu življenja.

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Katalinič, D. (1992). Od semena do rastlin, Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana.
- Angerer, T. (2000). Moj prvi naravni vrt, Mohorjeva družba, Celje.
- Učman, R. (2014). Ekološka zelišča za mlade vrtnarje, Založba Kozmos, Domžale.

VISOKE GREDE V ČUTNO ZAZNAVNEM VRTU VRTCA ČRNUČE, ENOTE SONČEK

Povzetek

Že nekaj let imamo v naši enoti čutno zaznavni vrt. Z otroki se velikokrat zadržujemo v tem delu igrišča, saj nudi veliko izzivov. V sklopu EKO projekta smo se letos odločili, da vrtu dodamo novo vrednost. S pomočjo hišnika, ki nam je pripravil leseno osnovo, smo uredili dve visoki gredi. Otrokom smo skušali približati pomen lokalne pridelave zelenjave, spoznavati pomen zdravega načina življenja in razvijati spoštljiv odnos do žive narave.

Ključne besede: vrt, gojenje in skrb za sadike, opazovanje, raziskovanje, zdravje.

Abstract

There has been a sensory garden in our kindergarten unit for a few years now. We spend a lot of time in that part of the courtyard as it offers many challenges. This year we have decided to add some value to our garden as a part of an ECO project. With the help of our janitor, who built us a wooden base, we made two raised beds. We are trying to bring the meaning of locally produced vegetables closer to the children, as well as to teach them about healthy life-style and to develop a respectful relationship towards animated nature.

Key words: garden, growing and caring for saplings, observation, research, health.

Uvod

Visoke grede lahko zgradimo iz lesa, opeke, kamna, skratka, naši domišljiji je prepuščeno, kako se bomo tega lotili. Najprimernejša smer ali lega grede je sever-jug. Priprave se je najbolje lotiti jeseni. Izberemo sončen prostor, saj vrtnine potrebujejo veliko sonca. Zelo pomembno je zaporedje materialov – drenaža (narezane veje, stebila sončnic ali koruznica), pokošena trava ali seno, domač kompost (grob in fini) in vrtna zemlja. Na takšnih gredah lahko rastejo prav vse vrtnine. Moramo pa biti pozorni, ker se takšne grede hitreje izsušijo.

Metode

Pogovora, raziskovanja, predvidevanja, opazovanja, demonstracije, lastne aktivnosti, igre, raziskovanja.

Cilji

- Spoznavati bogastvo rastlinskega sveta.
- Pridobivati izkušnje, kako vplivati na naravo.
- Spoznavati delovni proces in razvijati primeren odnos do dela.

Dejavnosti

Zbiranje in izmenjava semen. Sajenje in sejanje semen. Ustvarjanje zelenih kotičkov. Ustvarjanje visoke grede na vrtu, sejanje in vrtnarjenje.

Diskusija

V enoti Sonček se lahko pohvalimo s čudovitim čutno – zaznavnim vrtom. Ponuja nam veliko kvalitetno preživetega časa, saj imamo ribnik s potočkom, lesene čoke, ki obkrožajo kurišče, žuželčnik, kompostnik in veliko zdravilnih zelišč.

Kot dodano vrednost, smo se v letošnjem šolskem letu odločili, da s pomočjo hišnika postavimo visoki gredi. Otroci so sodelovali pri postavitvi lesenih ogradij in pri plastenju zemlje in ostalega materiala.

Z otroki smo pred sajenjem sadik v gredi temeljito tematsko obdelali sajenje in sejanje. Starše smo pozvali, da prinesejo v vrtec različna semena in si kasneje med igralnicami semena po potrebi zamenjali. V igralnicah smo v lončke posejali različna semena in posadili sadike ter se ob dejavnostih neprestano pogovarjali. Pozornost smo otrokom skušali usmeriti v kaljenje, rast in skrb za zalivanje.

Veliko smo se pogovarjali o lokalno pridelani zelenjavi, zakaj je to odlična izbira in kaj nam zelenjava kot živilo nudi. Otroke smo skušali pripeljati do ugotovitve, da je zelenjava zdrava. Dejavnosti na to temo so potekale od 14 dni do 1 meseca. Tudi otroci v prvi starostni skupini so opazovali sajenje in sejanje in rast rastlin. V starejših skupinah smo poleg opazovanja, skrbeli za zalivanje, poskušali kalčke, se o vsem tem pogovarjali in pripravili tržnico, kjer so starejši otroci mlajšim podali marsikatero informacijo. Spoznali in ugotavljali smo kaj rastline potrebujejo za uspešno rast. Naredili poskus rasti fižola na svetlobi, v temi in brez vode. Pri opazovanju smo se pogovarjali o razlikah.

Ko je bila temperatura prava smo sadike posadili v visoki gredi. Nekatero zelenjavo smo v gredi tudi posejali (solata, redkev). Nato smo dnevno skrbeli za gredi in sicer tako, da je vsaka skupina zalivala in skrbela zanju en teden. Ostali otroci so, kadar so se sami spomnili, hodili sadike opazovat. Vedno so se vračali z novimi spoznanji in večinoma veseli, da sadike uspevajo. Se je pa zgodilo tudi to, da nekatere sadike niso uspele preživeti. Ob tem smo skušali ugotoviti, kaj je bilo narobe. Odmrle sadike smo nadomestili z novimi.

Zaključek

Menimo, da smo otrokom celovito predstavili bogastvo rastlinskega sveta. Zavedajo se pomena zdravega prehranjevanja in se trudijo pri poskušanju nove hrane. Samostojno skrbijo za zalivanje rastlin v visokih gredah in opazujejo spremembe, ki nastajajo pri rasti. Nekateri pridelki (redkvice) so že obrodili in smo jih tudi že poskusili. Čeravno nekaterim otrokom okus ni bil najbolj všeč, so ga pogumno pojedli. Ostala zelenjava lepo uspeva in ko bo čas, si bomo iz nje naredili odlično, zdravo solato. Visoki gredi bosta zagotovo polni različnih sadik vsako leto. Z vsemi opisanimi dejavnostmi smo zadane cilje v celoti uresničili.

Literatura

- Pušenjak, M. (2009). *Za vsak vrt kompostiranje in grede*. Ljubljana: ČZD Kmečki glas d.o.o..
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo.

OPAZUJEMO, TIPAMO, VOHAMO, OKUŠAMO

Povzetek

Že najmlajši otroci v vrtcu so notranje motivirani za odkrivanje, raziskovanje in sodelovanje pri naravoslovnih dejavnostih, odrasli pa morajo to notranjo motivacijo spodbujati in jih usmeriti k aktivnemu sodelovanju. Tako so otrocinajmlajše skupine, stari 1–2 leti, s pomočjo vzgojiteljic uredili svoj zeliščni vrt, zanj skrbeli in zelišča nato uporabili. Pri dejavnostih so uporabili različna čutila – opazovali so, kako zelišča rastejo, nato pa so jih lahko tudi otipali, trgali listke, mečkali med prsti, vohali zelišča in tudi svoje prste, ki so dišali po zeliščih, na koncu pa so lahko zelišča v različnih oblikah tudi okusili. Otroci so ob dejavnostih zelo uživali, saj so bili v vseh fazah aktivno vključeni in preko čutnih zaznav oblikovali nova spoznanja ter usvojili nove sposobnosti in spretnosti.

Glavne besede: zeliščni vrt, senzorna aktivnost, najmlajši otroci

Abstract

Even the youngest children in the kindergarten are internally motivated to discover, research and participate in science activities. The adults should boost their internal motivation by encouraging them to participate actively. Thus, the children of the youngest group, aged 1–2 years, began their herb garden with the help of their teachers and then took care of the garden and finally used the herbs in their nutrition. While participating in activities, they used different senses - firstly they observed how the herbs were growing, then they could touch them, tear the leaves off the plants and squeeze them between their fingers, smell the fragrance of the herbs and the scent they left on their fingers and finally taste them in different forms. The children enjoyed the activities very much, since they were actively included in all phases of the project. They formed new insights and acquired new abilities and skills through sensory perceptions.

Key words: herb garden, sensory activity, the youngest children

Uvod

V vrtcu se večkrat z naravoslovnimi vsebinami otroci začnejo seznanjati šele v drugi starostni skupini. Vendar so že majhni otroci po naravi radovedni in imajo veliko željo po raziskovanju in pomoči odraslim pri različnih opravilih. Zato smo se odločili, da bomo že v najmlajši skupini otrok, starih od 1 do 2 leti, pripravili, okrasili in uredili svoj zeliščni vrt, zanj skrbeli, opazovali zelišča pri rasti, jih zalivali in nato zelišča tudi uporabili. Pri tem smo spodbudili otrokovo senzorno aktivnost in vključili čim več različnih čutil, saj »Otrok skuša potešiti svoje radovednosti, in to tako, da želi žival ali rastlino prijeto, otipati, povohati ... hrepeni po zadoščanju čutnih zaznav, kot so vid, tip, vonj, okus in sluh.« (Katalinič, 2007, str. 6). Otroci so zato vsa zelišča najprej opazovali, nato pa so jih lahko otipali, spodbujali smo jih k vohanju zelišč, saj imajo zelo izrazit vonj, na koncu pa so jih tudi okusili. Zanimalo

nas je predvsem, kolikšna je želja najmlajših otrok v vrtcu za sodelovanje pri dejavnostih in koliko pravzaprav lahko sodelujejo in pomagajo že pri tej starosti.

Slika 1: Pripravljanje gredice z grabljicami.

Slika 2: Zalivanje zelišč.

Metode

Metode, ki smo jih pri našem projektu uporabljali, so metoda razlage, metoda opazovanja, metoda demonstracije in metoda praktičnega dela. Z uporabljenimi metodami smo želeli kar najbolje vključiti vsa otrokova čutila, da bi otroci pridobili določena znanja, npr. usvojili novo besedišče, pa tudi razvijali različne sposobnosti in spretnosti, npr. kako sejemo, kako skrbimo za sadike in razvijanje fine motorike.

Rezultati

Otroci so aktivno sodelovali pri vseh fazah projekta in tako pridobili nove izkušnje, znanja in spretnosti. Skupaj smo najprej pripravili gredico – otroci so pomagali grabiti z grabljicami, kar jim je bilo zelo v užitek. V naše dejavnosti smo vključili tudi likovno umetnost. Prodlike so otroci poslikali z akrilnimi barvami, nato pa sem na njih napisala njihova imena. Prodlike smo prinesli na naš vrt in ga tako okrasili, da bodo tudi otroci prepoznali naš vrt. Nato smo posejali semena zelišč – mete, melise, drobnjaka, peteršilja in bazilike. Sejanje je bilo otrokom zabavno, vendar so semena raztresli po celotnem vrtu. Nato je z malo zalivalo vsak lahko malo zalil naš vrt. Ker so to otroci prve starostne skupine, ki težko dolgo čakajo in opazujejo prazen vrt, sem čez nekaj dni posadila majhne sadike zelišč, da bi otroci bolj dojemali povezavo med semeni in rastlinami, ki so zrastle. Ko smo prišli pogledat naš vrt, so bili zelo veseli, da so na njem zrastle zelišča. Večkrat smo jih nato hodili opazovati in zalivati in vsakič so otroci komaj čakali, da bodo prišli na vrsto, da bodo lahko zalivali. Zelišča smo nato seveda tudi uporabili.

Slika 3: Slikanje na prodnike.

Najprej smo skuhali čaj iz melise in mete. Z otroki smo skupaj odšli na vrt po zelišča, nato smo jih opazovali, tipali in seveda vohali, saj meta in melisa oddajata tako močan in značilen vonj, da so jih tudi otroci, ki še ne znajo dobro povohati, zavohali in so hitro začeli ponavljati »mmm« in »diši«. Nato so otroci natrgali liste v lonec z vodo, ki smo jo potem zavreli na kuhalniku. Ohlajen čaj so vsi otroci spili, skoraj vsi pa so želeli, da jim s sodelavko nalijeva še večkrat.

Slika 4: Vohanje zelišč.

Slika 5: Pripravljamo čaj iz melise in mete.

Slika 6: Pripravljamo in okušamo skutni namaz s peteršiljem in drobnjakom.

Naslednji dan smo odšli na vrt po drobnjak in peteršilj. Z vsakim posebej sem nato pripravila skutni namaz – v skodelico sem dala žlico skute, nato pa sem pokazala otrokom, kako naj kar s prstki natrgajo v skodelico drobnjak in peteršilj. Mlajšim otrokom v skupini, ki tega še niso znali, sem pomagala pri trganju, sami pa so nato koščke dali v skodelico. Tako so prav vsi otroci aktivno sodelovali pri pripravi namaza in obenem urili fino motoriko. Namaz sem jim pomagala namazati na kruh, nekaj namaza pa sem pustila v skodelici. Nekateri otroci so pojedli prav vse, drugi pa le kruh z namazom ali pa samo namaz iz skodelice.

Tretji dan pa smo ponovno odšli na vrt, tokrat smo nabrali listke bazilike. Že prej sem v posodo s pokrovom pripravila narezan sir in ga pokapala z olivnim oljem. Ko smo prinesli baziliko v igralnico, sem jo narezala in dodala k siru, nato pa sem z vsakim otrokom malo pretresla posodo, da so se sestavine premešale. Vsak je nato lahko poskusil sir z baziliko. Ob vseh dejavnostih so otroci spoznali, da lahko na vrtu pridelamo zelišča, ki jih nato tudi uporabimo, prav tako pa so spoznali, da lahko sami aktivno pripomorejo pri skrbi za zelišča in pri njihovi uporabi v prehrani.

Diskusija

Otroci v prvi starostni skupini so še majhni, vendar je njihova radovednost že velika, prav tako pa želja po sodelovanju in aktivni udeležbi pri dejavnostih. Ker potrebujejo še veliko vodenja in demonstracije, je potrebno z njimi velikokrat delati individualno. Vrt smo zato obiskovali v majhnih skupinah, tudi druge dejavnosti pa smo izvajali individualno ali pa v manjših skupinah. Otroci so pokazali velik interes za delo na vrtu in za vse dejavnosti, pri katerih smo nato zelišča uporabili. Prav pri vseh dejavnostih so bili že sposobni sodelovati, seveda po demonstraciji in ob stalni pomoči vzgojiteljic.

Zaključek

Naravoslovne vsebine lahko in je zaželeno izvajati že v prvi starostni skupini, saj so otroci že močno notranje motivirani. Pri tem moramo seveda upoštevati načelo psihične bližine in vsebine prilagoditi stopnji otrokovega razvoja. Poskrbeti moramo, da izvajamo takšne dejavnosti, pri katerih lahko otrok aktivno sodeluje, saj otrok le preko lastnih čutnih zaznav pride do spoznanj in pridobi izkušnje, ki bodo postavljale temelj njegovemu naravoslovnemu mišljenju in trajnostnemu razvoju.

Viri in literatura

- Bahovec, Eva D. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Katalinič, D., Tratnjek, L. in Anželj, B. (2007). *Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Katalinič, D. (2010). *Prvi naravoslovni koraki*. Odranci: Mizarstvo Antolin.

EKO ZELIŠČNI IN ZAČIMBNI VRT

Povzetek

V vrtcu smo otroku prvega starostnega obdobja smo želeli čim bolj približati zelišča in njihovo vlogo v našem vsakdanjem življenju na njemu dojemljiv način, z uporabo vseh čutil v spoznavnem procesu.

Dandanes so zelišča zelo pomembna, znati jih je treba le izkoristiti, saj jih uporabljamo v kuhinji, pomagajo pa nam tudi pri zdravljenju. Dobro je, da naše malčke s tem seznanimo že v predšolskem obdobju in tako otrokom omogočamo vsakodnevni stik z naravo.

Ključne besede: vrt, predšolski otrok, vrtnarija, zelišča, semena, opazovanje, raziskovanje

Abstract

In the kindergarten, we desired to introduce herbs and their role in our everyday life to a child of the first age-group as much as possible and in a way for the child to perceive it, using all his senses in the cognitive process.

Nowadays, herbs are very important, they only need to be used appropriately, they are namely used in kitchen, and they also help us in medical treatment. It is good that our little ones are already familiar with this in the pre-school age, thus enabling children to get in touch with nature on an everyday basis.

Key words: garden, preschool child, garden centre, herbs, seeds, observing, exploring

Uvod

Izhodišče spoznavanja žive narave je opazovanje in doživljanje sveta rastlin – zelišč. Otrok naj doživlja naravo z vsemi svojimi čutili, saj mu bo le tako prirasla k srcu. Naš vrtčevski vrt je kot tak zanimiv in predstavlja praktičen način za postopno uvajanje najmlajših v okoljsko vzgojo in izobraževanje. V vrtcu razpolagamo z različnimi površinami, kot so lončki, zaboji, škatle na zunanjih okenskih policah, kjer posejemo rastline. Vse to začnemo graditi že v začetku meseca aprila, saj imam potem do praznovanja Eko dneva – dneva Zemlje že mlade sadike rastlin za posaditev na naš eko zeliščni ali začimbni vrt.

Cilji

- Pridobivanje osnovnega naravoslovnega znanja in spoznavanja zelišč.
- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave.
- Razvijanje sposobnosti opazovanja ter razvijanje in uporaba vseh čutov v spoznavnem procesu (vid, tip, vonj, okus).
- Spoznavanje, da nam uživanje zdrave hrane pomaga pri ohranjanju zdravja.
- Spoznavanje, da nam daje narava neprecenljive darove.

- Skrb za zeliščno gredico v vrtcu.
- Spoznavanje, kaj potrebujejo rastline za svojo rast.

Metode

Poudarek je bil na različnih naravoslovnih metodah, in sicer:

- pogovoru,
- raziskovanju,
- opazovanju,
- predvidevanju,
- lastni aktivnosti.

Diskusija

Tema o zeliščih je otroku omogočala vsakodnevni stik z naravo. Prav tako je stik z naravo, zemljo, semeni prinašal dobrodošlo popestritev našega vsakdana, sproščenost in zadovoljstvo ter medsebojno sodelovanje. Ob tem je otrok pridobil, izkusil tudi del življenjskega cikla rastlin ter ob tem razvijal svoje delovne navade.

Dejavnosti, ki smo jih izvajali z zelišči:

Otrok:

- obišče vrtnarijo Pintarič v Turnišču;
- spozna osnovna zelišča (drobnjak, meto, meliso, baziliko, peteršilj, timijan, origano, rožmarin);
- prebira knjige, enciklopedije in priročnike o zeliščih;
- sadi zelišča v vrtnariji;
- seje zelišča v lončke, škatle, zaboje;
- skrbi za zeliščno gredico v vrtcu;
- prinaša zelišča od doma, nabira zelišča v okolici vrtca;
- opazuje zeliščne grede v našem vrtcu;
- prepozna zelišča po vonju;
- izvede delavnico, kjer sodeluje v pripravi zeliščnega namaza (skuto z drobnjakom in tuno z drobnjakom);
- sodeluje pri pripravi melisinega soka z limono;
- opazuje, primerja, raziskuje, skrbi in neguje rastline;
- na sprehodu opazuje vrtove v okolici vrtca;
- spozna in se nauči, da rastline za svojo rast potrebujejo svetlobo, vodo, prst...

Otrokz opazovanjem, prepoznavanjem, raziskovanjem in čutnim doživljanjem v oddelku spozna zelišča in jih okušali v hrani. Spozna osnovna zelišča, njihovo uporabo v kuhinji, ter si pri tem pridobiva navade zdravega in raznolikega prehranjevanja. Seznan se s pripravo zeliščnega tuninega namaza in melisinega napitka. S skupino smo obiskali tudi vrtnarijo in cvetličarstvo Pintarič Turnišče, kjer so otroci ob pomoči odraslih sadili zelišča v lončke, ter vsakodnevno skrbeli zanje z zalivanjem in opazovanjem, kasneje pa sadike zelišč presadili v zeliščni vrt.

Zaključek

Narava nam ponuja toliko zdravih zelišč, ki jih lahko uporabljamo v vsakdanjem življenju, in prav zato bi otroci veliko zamudili, če tega ne bi spoznali in uporabljali. Vse to delo, ki smo ga opravljali skupaj z otroki kot tudi našim vzgledom, predstavlja odlično podlago za otrokove delovne navade in življenjsko pomembne izkušnje. Tema o zeliščih je zajemala in realizirala načrtovane dejavnosti iz vseh področij otrokovega razvoja. Otroci so z zanimanjem in radovednostjo odkrivali svet narave, ob tem so bili ves čas motivirani ter pri dejavnosti aktivno sodelovali. Ob tem so bili ustvarjalni ter ugotavljali, da je za določen učinek potrebno vložiti nekaj svojega truda. Sama aktivnost se lahko tudi nadgradi, tako da bi otroci spoznali tudi, kako ravnamo z organskimi odpadki naših sadov, kako lahko iz odraslih rastlin dobimo seme, kako jih lahko recikliramo oz. ponovno uporabimo (kot kompost, gnojilo). Pri otrocih bi projekt lahko razširili in raziskovali živalski svet, predvsem »talni svet živ žav okrog nas«, in sicer katere živali najdemo v naši okolici, kako so povezane z rastlinami, katere živali se prehranjujejo z ostanki naše hrane, katere živali razgrajujejo kompost in na ta način proizvajajo gnojilo. Lahko bi raziskovali rastline in živali ter kako so med seboj povezane.

Izredna zahvala gre vrtnarstvu in cvetličarstvu Pintarič Turnišče, ki so nam za potrebe našega projekta dovolili uporabiti njihove prostore in material ter nampomagali s svojim časom in strokovnim znanjem, hkrati pa otrokom omogočili tudi vpogled v majhen delček mozaika našega sveta.

Literatura

- Katalinič, Tratnjek in Anželj. *Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu*. Zavod RS za šolstvo in šport.
- Katalinič, D. (2013). *Zeliščarski vrtnarski dnevnik*.
- Kovač, P. (2002). *Zelišča male čarovnice*. Ljubljana: DZS.
- *Kurikulum za vrtce* (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Slika 1.: Sajenje zelišč v vrtnariji

Slika 2.: Sejanje semen v vrtcu.

Slika 3.: Zalivanje.

Slika 4.: Presajanje v gredico.

Slika 5: Ureditev zelišč.

VODA

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

VODA IN KAKO VARČEVATI Z VODO

Povzetek

Voda je naravna dobrina, ki je potrebna za življenje na Zemlji. Nekaterim je dosegljiva vsakodnevno, večinoma v neomejenih količinah. Za nekatere zelo samoumevna. Zato se tudi ne zavedamo, koliko vode dejansko porabimo in zavržemo po nepotrebnem. Pri varčevanju vode lahko sami, z določenimi ukrepi, storimo marsikaj. Ukrepov za varčevanje vode je veliko, a vsi se pričnejo pri nas samih. Z vodo je potrebno varčevati vsak dan, ker je vsaka kapljica dragocena.

Zavedati se je treba, da vode lahko nekoč zmanjka in takrat bo prepozno za kakršnekoli ukrepe. Vsi ukrepi se pričnejo sedaj inti bodo vplivali na prihodnje generacije, na prihodnost našega planeta. Zato smo se v vrtcu odločili, da otrokom predstavimo pomen vode ter skupaj pripravimo načrt za varčevanje z vodo.

Ključne besede: voda, varčevanje z vodo, pravilno umivanje rok.

Abstract

Water is a natural resource, essential for life on Earth. To some, it is available every day, in unlimited quantities and considered self-evident. That is the reason for our ignorance on how much water we consume and unnecessarily discard. We can make a big difference in water saving, all it takes is a few small changes. Every drop counts, so we must start saving.

The water can one day run out, and at that moment, it will be too late to act. All actions start now, they will impact future generations and the situation of the planet itself. That is why we decided to present the meaning of water to the children, and prepare a simple plan on how to reduce water consumption.

Keywords: water, saving water, proper hands washing

Uvod

Otrokom vsakodnevno razvijamo sposobnosti za dejavno vključevanje v okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Poudarek je na pridobivanju izkušenj in novih spoznanj ter usvajanju veščin. Otroci tako spoznavajo naravo in razvijajo naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do narave.

Cilji

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do vode.
- Otroku pridobiva izkušnje, kako on sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Otroku pridobiva navade o negi telesa.
- Otroku odkriva in spoznava pomen in lastnosti vode.
- Otroku spoznava vodo v različnih pojavnih oblikah.
- Otroku spozna načine, kako lahko varčujemo z vodo.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali naslednje metode dela: opazovanja, pogovora, razgovora, raziskovanja, lastne aktivnosti, sodelovanje staršev, sklepanja, predvidevanja, igre in tehnike aktivnega učenja, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale.

Rezultati

Ob svetovnem dnevu voda, 22. aprila, smo se tudi mi dotaknili teme o vodi. Zanimalo nas je, kaj je voda, od kje pride in čemu jo potrebujemo. Pričeli smo z raziskovanjem v literaturi, povprašali starše in pogledali zanimivosti na internetu. V izziv smo otroke povprašali, kako doma varčujejo z vodo. Že sama beseda varčevanje jim ni bila poznana. K sodelovanju smo povabili starše in jih poprosili, da so izpolnili anketne liste.

Kako doma varčujete z vodo?

V kuhinji

Pipo odpiramo samo, ko je potrebno, in vode ne puščamo teči.

Gledamo, da kupimo varčne gospodinjske aparate, ki porabijo manj vode, npr. pomivalni stroj. Pranje posode v pomivalnem stroju, ko je poln.

Za toplo vodo je predhodno potrebna pravilna napeljava cevi, da ni treba predolgo čakati z odprto vodo, da priteče topla voda.

Ko pomivamo posodo, vodo zapremo, dokler je ne potrebujemo za splakovanje.

Vodo, ki smo jo porabili za čiščenje solate ali druge zelenjave, pozneje porabimo za zalivanje rož.

Pri kuhanju uporabljamo manjše posode.

Temeljito zapiranje pip.

V kopalnici

Pri umivanju zob uporabimo lonček ali pa pipo odpremo samo za splakovanje in vode ne pustimo teči.

Tuširanje namesto kopanja, kjer se porabi veliko vode. Tudi pri tuširanju pazimo, da voda ne teče v nedogled.

Dvojne napeljave cevi, posebej npr. za pralni stroj in kotličke straniščnih školjk: voda za te »porabnike« priteče iz zbiralnika deževnice in ne iz vodovoda.

Pri straniščnih školjkah se lahko uporabi tudi dvojne tipke za splakovanje, kjer npr. po lulanju pritisnemo manjšo tipko, ki porabi pol manjšo količino vode od nastavljenih.

Za splakovanje straniščnih školjk gre voda iz vodnjaka.

Med tem ko si milimo roke in umivamo zobe, zapremo vodo.

Pri pralnem stroju uporabljamo program, ki porabi manj vode.

Peremo, ko je boben poln.

Pri umivanju in tuširanju odpremo vodo, da se zmočimo in splahnemo, medtem ko milimo roke ali telo, pa imamo vodo zaprto.

Pri kopanju v kadi se hkrati umivata oba – bratec in sestra.

● Na vrtu, okoli hiše

Čimbolje izkoristimo deževnico, ki bi šla sicer neposredno v podtalnico. Z vgrajenim večjim zbiralnikom deževnice lahko zagotovimo vse potrebe po vodi: pranje avtomobilov in koles, zalivanje vrta in trate. Take vode sicer ne uporabljamo za pitje.

Še posebej, če takega zbiralnika nimamo, v sušnih mesecih omejimo porabo vode za pranje in zalivanje oziroma je za te namene takrat sploh ne uporabljamo.

V poletnih mesecih se hladimo v manjših bazenih, to vodo pozneje porabimo za zalivanje rož in vrta.

Rože zalivamo z vodo, ki se nabere v sušilnem stroju, zalivamo pozno zvečer.

Uporaba vode kapnice iz vodnjaka in zbiralnikov vode in zastirke.

Trave ne zalivamo, da bi bila lepša, prav tako ne umivamo avtomobilov, saj v avtopralnici umijejo avto z manj vode, kot bi jo porabili mi.

Na podlagi anketnih odgovorov smo se zelo veliko naučili, kako lahko tudi mi prispevamo k varčevanju z vodo. V skupini smo oblikovali zgibanko o pravilnem umivanju rok, te so otroci dobili domov, razdelili pa smo jih tudi drugim skupinam v vrtcu. Starši so bili navdušeni nad idejami in tudi pridobljenim znanjem otrok. Doma so se veliko pogovarjali o varčevanju z vodo in pričeli z ukrepi.

S pravilnim umivanjem rok bomo v vrtcu prispevali k varčevanju z vodo in poskrbeli za svoje zdravje.

PRAVILNO UMIVANJE ROK

ODPREM VODO,

ZMOČIM ROKE,

DODAM ENO KAPLJICO MILA, MILIM.....

S KOMOLCEM ODPREM VODO, SPLAHNEM, VZAMEM ENO BRISAČKO, OBRISEM IN VRŽEM V KOŠ!

Slika 1.: Zgibanka Pravilno umivanje rok.

Zaključek

Pomembno je, da se vsi pričnemo zavedati pomena vode. Da o tem poučimo svoje otroke in mlajše generacije. Za varčevanje je potrebna sprememba vsakdanjega vedenja in pristopa do gospodinjskih opravil.

Kakšno vodo bomo imeli v prihodnosti, je odvisno samo od nas in od tega, kako bomo z njo ravnali danes. Otroci prevzemajo odnos vzgojiteljev, staršev in drugih odraslih, zato jim bodimo dober zgled.

Literatura

- Kurikulum za vrtce(1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

VODA JE ŽIVLJENJE

Povzetek

Vsa živa bitja so odvisna od vode. Voda se nahaja v naših celicah, v organizmih in veliko življenjskih procesov poteka v vodnem okolju. Že v preteklosti so se na vodo naslonili tudi številni objekti z zelo pomembno vlogo za življenje ljudi. Lahko bi rekli, da voda je življenje. Z dejavnostmi, ki so bile prenesene v vsakdanje življenje vrtca, je bila izpostavljena voda kot naravna dobrina, ki tvori pomembno sestavino življenja, dela.

Ključne besede: voda, življenje, dejavnosti, vrtec

Abstract

All living creatures depend on water. Water is found in our cells, organisms, and many life processes take place in the aquatic environment. There were many objects built near the water in the past, and these had an important role in the lives of people. We could say that water is life. With the activities that were transferred to the daily life of the kindergarten, water was exposed as a natural asset that forms an important component of life and work.

Key words: water, life, activities, kindergarten

Uvod

Z različnimi dejavnostmi smo s predšolskimi otroki spoznavali to obširno tematiko, s katero se vsakodnevno srečujemo in o kateri otroci že veliko vedo. Ideje smo združili s projektom Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije: »Voda – od mita do arhitekture«, ki je bila letošnja tema *Dnevov evropske kulturne dediščine* in *Tedna kulturne dediščine*. S tem projektom želijo opozoriti na ustrezen odnos do vode in vodnih virov, ki so bili tudi v zgodovinskem kontekstu skupni (vaški vodnjaki, vaški kali, ipd.). Hkrati želijo opozoriti širšo javnost na ogroženo dediščino. Številne naravne vrednote so povezane z vodo. Da zagotovimo pogoje za ohranitev ali izboljšanje njihovega stanja, moramo te vrednote varovati. Zato je pomembno, kakšen odnos bodo razvili otroci do narave že v predšolskem obdobju.

Metode dela

V proces je bila vključena enota Podpeč, kjer je potekala večina dejavnosti, nekaj tudi v njihovi okolici. Pri izvajanju dejavnosti z vodo, o vodi smo uporabili predvsem metodo pogovora, opazovanja, raziskovanja, demonstracije in spoznavanje z lastno aktivnostjo.

Diskusija

Glede na značilnosti otrokovega razvoja in učenja stremimo k povezovanju dejavnosti ter s spodbujanjem različnih pristopov k spoznavanju različnih področij, kot so gibanje, jezik, umetnost, družba, matematika in narava. Zato smo tematiko o vodi prepletli v vsa področja, da bi jo otroci bolj celostno spoznali. Za spontano, ustvarjalno igro so imeli otroci v nekaterih skupinah na voljo vodni kotiček. Ponudili smo jim matematične igre s preštevanjem kapljic, potovanje kapljice v vodnem krogu ter sestavljanke, po katerih so pogosto posegali. Poiskali smo kar nekaj pravljic na temo voda in jih prebirali, poslušali pesnitve, deklamacije. Spoznavali smo pregovore in reke o vodi, se učili ljudske izštevance, prstne igre in bibarije. Peli smo umetne in ljudske pesmi o vodi ter se naučili ljudski ples Ob bistrem potoku je mlin.

Svoje ideje, motive povezane z vodo, kot so risanje Podpeškega mostu, kroženje vode, izdelava knjižic o vodi, varčevanje z vodo, ki so nastali skupinsko ali individualno, smo tudi likovno upodobili. S prebiranjem priročnikov o vodi in pogovorom o pomembnosti in pomenu vode za življenje smo spoznavali kroženje vode, poglobili znanje, zakaj je voda koristna za telo, kako skrbno ravnamo z vodo/za čisto vodo. Za razvijanje osnovnih pojmov in znanstvenih metod začetnega naravoslovja smo izvedli tudi vrsto poskusov mešanja vode z različnimi snovmi in različna agregatna stanja vode. Z uporabo naravoslovne škatle (Cornelsen EXPERIMENTA) smo se vživeli v raziskovanje. Spoznavali smo, kaj plava/potone. Svoje napovedi o plovnosti predmetov so otroci lahko sami preverili. S preprostim poskusom smo ugotovili, kako deluje vodovod. Preizkusili smo, da z globino teža vode narašča in tudi tlak, ki pritiska na dno. Zato pri vodnih elektrarnah gradijo visoke jezove, saj z visokim tlakom dosežejo pogon turbin. Tekočino uporabljamo pri številnih napravah in strojih. S pomočjo cevi in vode smo dvigali in spuščali majhen voziček. Kaj je potrebno, da voda teče ob enakem pritisku dlje in hitreje, smo preizkusili s pomočjo cevk z različnimi šobami. Največ zanimanja pa je imel poskus z vodnim kolesom. Sila iztekajoče vode poganja vodno kolo. Kolo pa poganja stroje, ki opravljajo delo. V preteklosti so vodna kolesa poganjala mline in žage. Danes pa sila tekoče vode poganja turbine za pridobivanje električne energije. Tako smo otrokom približali dejstvo, da je že v preteklosti imela voda zelo pomembno vlogo za življenje ljudi.

Organizirali smo tudi nekaj daljših izletov. Izlet do in okrog Podpeškega jezera nam je razkril legendo o nastanku. Pod vodstvom domačina z Jezera smo si ogledali jamo Kevdrc na Jezeru. Več o preteklosti našega kraja nam je predstavila Krajinskega parka Ljubljansko barje predstavila z zgodbo o sedmeroglavem zmaju, varuhu zakladov, ki je tudi njihova maskota. S pestrimi slikovnimi in konkretnimi materiali nam je predstavila zaklade in zakaj je tako pomembna njihova vloga (sestava tal, rastlinje, ptice, zgodovina, življenje na barju nekdaj in danes, šota, arheološka posoda in orodje). Skupaj smo se sprehodili ob Ljubljani, kjer nam je več povedala o pomenu in uporabi reke v starih časih.

V bližini vrtca smo si ogledali muzej domačina, ki hrani slike o Ljubljani, se z njim pogovarjali o življenju ob reki nekoč in danes. Zanimivosti kraja so tudi Podpeški most in vaški vodnjak. Nekateri so prvič videli, kako deluje »štirna« v bližnji vasi.

Poleg omenjenih dejavnosti smo spoznavali, da je voda izredno pomembna tudi za živalski svet. Ob Ljubljani, kjer se pogosto sprehajamo, nam je ribič iz ribiške družine Vrhnika predstavil vse o ribarjenju, vrstah rib, njihove naravne sovražnike in vlogo ribiške družine. Ribiča smo povabili tudi na skupno srečanje s starši na igrišču našega vrtca, kjer je svoje znanje delil tudi med ostale skupine in obiskovalce. Srečanje oziroma jesenski piknik, ki je tradicija enote že vrsto let, je povezovala rdeča nit – voda, saj smo na delavnicah predstavili svoje ustvarjalne ideje. Otroci so skupaj s starši spoznavali kapilarni vlek s pomočjo kapalk in različnih tuš barv ter papirnato brisačko. Nastale so prave pisane umetnine. Starejši otroci so predstavili svoje izmišljene zgodbe o potovanju kapljice, ki smo jih zapisali in tudi ilustrirali. Izvajali smo tudi poskus čiščenja vode. V narobe obrnjeno plastenko z odrezanim dnom smo naložili kosmič vate, nanj plast drobnega čistega peska, na pesek drobne oprane koščke oglja, na oglje spet droben pesek in na vrh še malo debelejšega. Vsak, ki je želel preizkusiti to »čistilno napravo«, je moral vodo najprej umazati z zemljo in nato zlit v naše čisto. Tako otroke kot tudi starše je rezultat presenetil.

Na ogled smo postavili svet v steklenici. V kozarec za vlaganje smo natrosili nekaj zemlje, vanj posadili manjše rastline, malo zalili ter dobro zaprli. Na stenah steklenega kozarca so se nabrale drobne kapljice, ki so se združevale in polzele do zemlje. Otroci so to povzeli z izkušnjo iz narave z dežjem. Ker so bili kozarci vedno tesno zaprti, smo dokazali, kako voda kroži v kozarcu in tudi v naravi.

Najmlajši obiskovalci so bili prav tako deležni vodne zabave, in sicer lovljenja milnih mehurčkov.

Zaključek

Področje vode smo obravnavali poglobljeno, povezovali smo družbo in naravo z ostalimi področji kurikula. S tem projektom smo izpostavili, kako pomembna je voda na vsakem koraku. Odnos, ki ga ima človek do narave, se gradi že od otroštva. Zato je tako pomembno, da ta odnos vzpostavimo in negujemo že v predšolskem obdobju. Vsakdanje življenje v vrtcu smo obogatili z dejavnostmi, ki so poskrbele za aktivno in izkustveno učenje naših otrok ter jih ozavestili, da je voda bogastvo najvišjega pomena.

Literatura

- Ø Bahovec, E. D., Bregar, K. G., Čas, M., Domicelj, M., Hribar, N. S., Japelj, B., Jontes, B., Kastelic, L., Kranjc, S., Marjanovič Umek, L., Požar Matijašič, N., Vonta, T., Vrščaj, D. 2004. Kurikulum za vrtce. Druga izdaja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
- Ø Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (online). Razpoložljiva oblika: <http://www.zvkds.si/sl/dekd/dekd-2017-arhiv>

VODA

Povzetek

Najmanj dve tretjini zemeljske površine sta pokriti z vodo. Človeško telo je sestavljeno iz 65 % vode. Brez vode ni življenja na Zemlji. Ljudje od nekdaj skušamo doumeti, iz česa je pravzaprav narejen mikro in makrokozmos, otroci pa so tu pravi naravni raziskovalci. Ni potrebno prav dosti uvajanja v svet naravoslovja, saj imajo prirojeno naravno zanimanje za svet okoli sebe. Največkrat smo odrasli tisti, ki moramo biti drznejši in jih pustiti raziskovati. Prestopiti moramo svoj okvir ter skupaj z njimi uživati v raziskovanju in otroškemu navdušenju. Na ta način jim pomagamo nadgraditi že znane izkušnje.

Najin cilj je bil predstaviti otrokom prve jaslične skupine enostavnejše poizkuse z vodo. Izhajali sva iz tega, da se večina otrok rada igra z vodo.

Glavne besede: narava, raziskovanje, voda, sneg, led

Summary

At least two thirds of earth surface are covered with water. Even human body is made out of 65% water. Without the water there is no life on Earth. People are trying to discover out of what micro and macro kozmos are made and kids are natural explorers. There is no need in introducing kids the world of nature and science, as they already have interest in the world around them. Most of the times, the adults are those who need to be more bold and let kids explore the world on their own. We need to get out of our comfort zone and enjoy exploring the world around us together with the kids and their enthusiasm. By doing that we are upgrading their already gained experiences.

Our goal was to introduce easier water experiments to the kids. The basic starting point was, that most of the kids likes to play with water.

Keywords: nature, research, water, snow, ice

Cilji

- § spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave,
- § otrok spoznava in odkriva lastnosti vode v različnih pojavnih oblikah ter spoznava taljenje snega in ledu,
- § otrok razlikuje pijače in pitno vodo od ostalih tekočin.

Stopnje

Voda teče, kaj slišimo

Odprli sva vodo in jo pustili teči. Otroke sva opozorili, da nekaj slišiva in vprašali, če oni tudi. Hodili smo po igralnici in iskali, od kod prihaja zvok. Otroci so ugotavljali, kaj slišijo.

Prišli so do umivalnika in ugotovili, da je to voda, jo poimenovali, si zmočili roke. Vodo smonato natočili v lončke in jo spili.

Deževen dan, odprli sva balkonska vrata. Slišale so se dežne kapljice. Otroci so poimenovali dež in kazali z roko nad glavo. Na balkon smo postavili prazno posodo in opazovali, kako vanjo pada dež. Naslednji dan smo postavili posodo z deževnico v igralnico. Otroci so z roko segali v posodo; niso več govorili, da je dež, temveč so tekočino poimenovali voda.

Plovnost, pretakanje, prelivanje, okušanje

V večjo prozorno posodo sva natočili vodo in jo postavili na mizo. Zraven sva pripravili različne igrače. Otroci so jih metali v vodo in skupaj smo ugotavljali, kaj plava in kaj potone. Ko sva dodali različne lončke, žlice in zajemalke, se je igra spremenila v prelivanje, pretakanje ter okušanje vode.

Pihanje s slamico

V prozorno posodo sva natočili vodo. Vzeli sva slamici in pihali vodo. Pritem so nastajali majhni valovi in mehurčki. Slamice sva razdelili otrokom. Nekaj časa so vztrajali in pihali, vendar se je pihanje spremenilo v pitje vode po slamici.

Zamrznjene igrače v posodi

V dve posodi sva dali nekaj igrač (lego kocko, različne figurice, avtomobil, dude) in natočili vodo. Opazovali smo, kako plavajo. Posodi smo skupaj odnesli do zamrzovalnika. Ko smo ga odprli, so otroci tipali z rokami in ugotovili, da je »ajs«. Naslednji dan smo vzeli posodi iz zamrzovalnika. Led z igračami smo postavili na odejo in ga pustili nekaj časa tam. Otroci so se dotikali ledu, saj so želeli prijeti igrače. Ko so se dotaknili, so hitro umikali roke in naju pogledali. Čez nekaj časa so ugotovili, da imajo roke mokre, da drsi in je mrzlo (»ajs«). Potem smo vzeli slamice, pihali v ledeno kocko in poizkušali prijeti igrače. Kmalu so začeli lizati led, kar se jim je zdelo zelo zanimivo. Ker igrače še vedno niso mogli spraviti iz ledu, smo led postavili v prozorno posodo z vodo. Tam se je hitro stopil in otroci so prišli do igrač in dud.

Ledene kocke v topli vodi

V prozorno posodo sva natočili toplo vodo. Otroci so po njej čofotali z rokami. Nato sva položili ledene kocke na mizo in v roke otrok. Zaznali so razliko v toploti med ledeno kocko in vodo. Kocke so lovili z rokami ter mešali vodo, dokler se niso stopile.

Sneg

S snegom so se najprej seznanili zunaj. Kasneje smo ga prinesli v igralnico. Najprej so se ga le dotikali in opazovali na dlaneh, kako je počasi izginjal. Nato sva jim dali različne posodice in žlice in igra se je razvila.

Otroci so bili nad snegom v igralnici veliko bolj navdušeni kot zunaj.

Metode

Uporabili sva metode spodbujanja, opazovanja, pripovedovanja, pogovora, lastne aktivnosti in igre.

Podatke smo zbirali preko fotografij, ogledovali smo jih na računalniku. Fotografije smo kasneje povečali ter jih nalepili na vrata omar. Otroci so si jih ogledovali, komentirali in se zabavali.

Zaključek

Najin cilj je bil predstaviti otrokom prve jaslične skupine enostavnejše poizkuse z vodo. Izziv je bil zabeležiti otroške izjave in odzive. Ti otroci imajo še zelo skop besednjak, saj šele začenjajo govoriti. Osredotočili sva se na opazovanje telesne govorice.

Zakaj naravoslovje že tako zgodaj? Ker se naravoslovje začne z opazovanjem. To je prva metoda in otroci v tej starosti to dobro obvladajo. Pri tem pa uporabljajo še druga čutila (okušanje, vonjanje).

Voda je otrokom vedno zanimiva in priljubljena igrača. Poizkuse z vodo sva izvajali skozi vse leto, večkrat zaporedoma. Spoznavali smo vodo v različnih pojavnih oblikah. Osredotočili sva se tudi na čutno zaznavanje različnih agregatnih stanj vode (tekočina, led in sneg). Otroci so naju večkrat presenetili s svojo spontanostjo in z idejami.

Literatura

- Kurikul (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Dušan Krmel (1998). Zgodnje naravoslovje.
- Norbet Landa (1998). Voda, ogenj, zrak in zemlja.
- Brenda Walpole, Janez Ferbar (1990). Voda

KAPLJICA, OD KOD IN KAM

Povzetek

Klimatske spremembe bodo postale pomembna stalnica, ki bo vplivala na vremenske pojave v naši deželi. Z opazovanjem vremenskih pojavov in padavin v pomladnih mesecih, smo z otroki ugotavljali in opazovali količino dežja, obliko padavin in zadrževanje vode nad tlemi in v strugi potoka in reke. Ugotavljali smo, zakaj je voda tako pomembna in uporabna, tudi kot delovni pripomoček. Dotikali smo se vode v treh agregatnih stanjih... Ob zavedanju, da lahko že tako mladi prispevamo k bolj odgovornemu ravnanju z naravnimi viri, smo se z veseljem lotili učenja in odkrivali lastnosti vode.

Izhodišče za raziskovanje o vodi, je bila radovednost otrok ob informativni slikanici in vremenskem atlasu ter seveda velika količina padavin v mesecu maju.

Ključne besede: Vremenski pojavi, eksperimenti z vodo, voda vir življenja, moč vode.

Abstract

Climate change will become an important constant, which will affect weather events in our country. By observing the weather and precipitation in the spring months, we detected and observed the amount of rain, the form of precipitation and the retention of water above the ground and in the river and river channel. We have found out why water is so important and useful, also as a work tool. We touched the waters in three aggregate states ... Bearing in mind that already young people can contribute to more responsible handling of natural resources, we were happy to start learning and discovering the properties of water.

The starting point for the exploration of water was the curiosity of the children with an informative picture book and a weather atlas, and of course a large amount of rainfall in May.

Key words: Key words: Weather phenomena, water experiments, water source of life, power of water.

Uvod

V okolju vrtca je nastalo veliko luž, stoječe vode na travniku in v potoku, kjer je voda spremenila svojo običajno hitrost. Na prehodu s škornji in dežniki se otroci kar niso mogli načuditi, kako je dež čez noč ustvaril vse to. Po vrnitvi v igralnico so otroci pripovedovali o marsikateri izkušnji in o marsikaterem dejstvu o vodi. Ker začnejo otroci odkrivati, doživljati in spoznavati naravo z opazovanjem, smo beležili dnevne ugotovitve po opazovanju v okolju in na prehodu.

Vreme nas je dnevno razveseljevalo s svojo izmenjavo »razpoloženja« (dež, sonce, mavrica, grmenje, bliskanje,...). Ustvarili smo igro in postali detektivi za vreme in vremenske pojave. Ob tem smo se veliko naučili o vodi, ki jo nujno potrebujemo za vsakdanje življenje. Dnevno smo bivali na prostem in odkrivali, vonjali, začutili, se z vodo in v vodi igrali. Odkrivali smo vodo na drugačen, bolj spoštljiv način.

Cilji

Globalna cilja naših dejavnosti, sta bila vodilo, kako bodo otroci prišli do novih odkritij in spoznanj.

Le z aktivnim učenjem in raziskovanjem ustvarjamo nadgradnjo predhodnih znanj.

- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnosti.

Učni cilji so prepletali dejavnosti in področja.

- Spoznavajo različne oblike padavin.
- Bolje razumejo, kako voda kroži.
- Spoznavajo in prepoznajo vodo in vodne vire v naravi.
- Spoznajo pomen vode za živa bitja.
- Opazujejo vodo in moč vode v potoku.
- Opazujejo vodo in njene lastnosti: barvo, vonj, okus, motnost.
- Razlikujejo čisto vodo od umazane.
- Zavedajo se odgovornosti za čisto okolje.
- Opazujejo vodo in živa bitja, za katere je voda pomembna.
- Sodelujejo v skupini.
- Otrok si starosti ustrezno oblikuje predstavo o planetu Zemlja.
- Razlikujejo različna agregatna stanja vode.
- Otrok razlikuje pijače in pitno vodo od ostalih tekočin.
- Otrok spoznava različne načine zbiranja, shranjevanja in prenosa informacij.

Metode

Pogovora, eksperimentiranja, učenja z odkrivanjem, praktičnih del, razlage, postavljanja hipotez, raziskovanja, igre, opazovanja, opisovanja, beleženja, lastne aktivnosti.

Otroci so večkrat predlagali način pridobivanja podatkov in informacij.

Vremenski pojavi

Od kod toliko vode v oblakih, da lahko kar naprej dežuje? Kam se zlije vsa voda in kje si utira pot? Kakšno bo vreme, ko gremo do ribnika opazovat paglavce naših žabic...? Vsa vprašanja vedno zastavijo otroci. Na vprašanja znajo zelo hitro odgovoriti in tudi utemeljiti svoje trditve.

Takrat imamo možnost in priložnost, da pripravimo učno okolje, kjer bodo otroci z odkrivanjem kar sami prišli do novih znanj. To učno okolje je narava, ki nam ponuja vse odgovore, le poiskati jih moramo znati. Na različne načine smo otroke spodbudili, da odkrivajo znanja o vremenu. Ugotavljali smo, da so nekateri otroci sodelovali v pogovoru, drugi so beležili in listali v informativnih slikanicah, slednji so se igrali vremenarje in vreme napovedovali. Otroci so eksperimentirali z vodo nad maketo zemljine površine in ugotavljali, kako se voda zlije v potok.

Izpustili nismo niti plesne izvedbe kapljic v potoku.

Otroci povedo, kaj je vreme.

Beleženje vremena vsak dan. Ustvarili smo potok in plesali.

Maketa; tako dežuje iz oblaka na zemljo. Izrezovali so vse, kar je povezano z vodo. Napovedovanje vremena.

Eksperimenti z vodo

Po opazovanju vode v naravnem okolju, so otroci ugotavljali, da je umazana in je ne bi uporabljali za hrano ali nego telesa. Bili so presenečeni, da se umazana voda prečisti in vrne v uporabo ljudem. Na fotografijah smo si ogledali čistilno napravo v našem mestu. Otrokom je bila dana možnost, da sami preizkusijo prečistiti vodo. Najprej so vodo umazali in nato cedili skozi oglje in gazo, mivko in pesek. Nato so vodo barvali in razbarvali (kislo, bazično), ter čarali z vodo in barvami. Vse vode so nato primerjali z vodo iz pipe in ugotavljali, katera voda je najbolj varna, da se odžejajo, ko so žejni.

Čiščenje vode, samostojna igra otrok. Vodo so otroci barvali in očistili. Voda pomaga barvi, da potuje.

Voda kot vir življenja

V Mariborskem parku se ustavimo pri treh ribnikih, kjer živijo vodni prebivalci. Ob vodi so otroci ugotavljali, koliko živali živi v vodi, katere živali na vodi in katerim je ljubše ob vodi. Voda je žabicam prostor, kjer se razmnožujejo in rastejo, dokler ne priskakljajo na breg. Na robovih ribnika so raziskovali, kako izgleda žabji mrest in kaj je to.

Mama žaba, paglavci in mrest (ustvarjanje otrok). Življenje ob vodi (ustvarjanje otrok).

Moč vode

Naši predniki so bili povezani z naravo in zemljo. O preteklosti večkrat pripovedujemo predšolskim otrokom. Otroci preteklost zelo težko opredmetijo ali si jo predstavljajo. Tako smo si ogledali moč vode, ki poganja mlinsko kolo, da mlinar lahko zmelje moko, ki jo uporabljamo za peko kruha. Ogledali so si, kako so mame prale perilo v potoku in ga drgnile ob rifelj.

V igri moč vode preizkušajo, ko gradijo struge v peskovniku in ugotavljajo, kje dvigniti in kje spustiti globino struge iz mivke, da bo voda stekla. Spomnili smo se tudi gasilcev, ki s pomočjo vode rešujejo hiše, ljudi in živali pred požari.

Mlin na vodo. Ustvarjanje potoka v peskovniku. Gasilci, ki z vodo pogasijo požar.

Ob zaključku projekta smo ustvarjali likovno aplikacijo »Sonce sije, dežek gre« in naslikali mavrico, ki se lesketa skozi vodne kapljice.

Sonce sije, dežek gre (likovno ustvarjanje).

Eko kotiček z vremensko uro.

Zaključek

Aktivno raziskovanje in odkrivanje naravnih zakonitosti okolja v katerem živimo z najmlajšimi, je polno prav posebnih doživetij. Nova znanja, ki jih odkrijejo kar sami, jim bodo ostala kot trajna naložba v njihovih življenjih. Pomembno je, da naravo začutijo inokusijo s svojim celostnim pristopom in celostno, na svojstven način, ki ga imajo možnost izbrati sami.

Ne le, da jim dopustimo možnost učenja v naravi, ponuditi jim moramo tudi naravno učenje, ki ga predšolski otrok zmore in želi. Zgodnje naravoslovje v vrtcu, je bogata naložba in temelj za trajnostni razvoj.

Literatura

- Potovanje vodne kapljice. OzmarGrissemann. Abrakadabra 2000. Artiče.
- Vesela mavrica. Martina Kuplenk. Alba 2000, 2011.
- Voda, spoznajmo znanost. Mladinska knjiga 1993. Ljubljana.
- Voda. Samo Kuščer, Edo Podreka. Mladinska knjiga 1997. Ljubljana.
- Voda, čudežna tekočina (zbirka Pamet je boljša kot žamet). Aleksandra Kornhauser. Mladinska knjiga 2007. Ljubljana.
- Voda, od izvira do oceana (znanost). Mladinska knjiga 1996. Ljubljana.
- Vode, mala vseveda. Okaš 2015.
- Voda. BrendaWelhale, Janez Ferbar. Pomurska založba 1990.
- Vreme. KarstenSchwanke. Mladinska knjiga 2016. Ljubljana.
- Vreme v 30. sekundah. Jen Green. Družina d.o.o.2016. Ljubljana.
- Kurikulum za vrtce. MŠŠ, 1999. Ljubljana.

Majda Klajnšek

Vrtec »Otona Župančiča« Slovenska Bistrica, enota Krtek Makole

VODA IN RAZISKOVANJE

Povzetek

Vrtec Krtek Makole je podeželski vrtec. Obdaja nas potok in reka, ki nam nudita veliko zabave, znanja in izkušenj. Tako imamo možnost raziskovanja potoka in igre ob njem. Reka pa nam nudi znanje in izkušnje o poplavih. Ugotovili smo, da je voda življenjskega pomena, tako za živali, rastline kot tudi za ljudi. In da je izredno nevarna, ko je vode preveč in nastanejo poplave, ki uničujejo domove, ceste in njive. Spoznali smo dobre in slabe strani vode. Zavedamo se tudi, da smo še ena redkih držav, ki nam pitna voda priteče po pipi. Zato jo varčujemo, da bo tako ostalo čim dlje časa.

Ključne besede: voda, otrok, življenje, varčevanje vode.

Abstract

KrtekMakole is a kindergarten located on a countryside. It is surrounded by a stream and a river that provides us with a lot of fun, knowledge and experience. Therefore, we have the opportunity to explore the stream and play besides it. The river offers us knowledge and experiences of floods. We have found that water is vital for animals, plants, and humans. It is extremely dangerous when water level is too high causing the floods, which destroy homes, roads and fields. We learned about the good and bad sides of the water. We are aware that we are one of the few countries that are still drinking tap water. We must save our water, so that it will stay drinkable as long as possible.

Keywords: water, child, life, water conservation.

Uvod

Voda je za otroke kot magnet in izkoristijo vsako priložnost, da pridejo v stik z vodo tako v prostoru kot na prostem. V skupini smo opazili, da je vsak dan pri umivanju rok, voda tekla in tekla. Ker pa se vzgojiteljice zavedamo, kako dragocen vir je naša pitna voda iz pipe, smo se odločili, da do tega spoznanja pridejo tudi naši otroci v skupini. Tako smo najprej obiskali knjižnico in si izposodili knjige na temo voda. Ugotavljali smo, kaj je voda, kje jo najdemo in zakaj je pomembna. Veliko časa smo namenili pomenu vode in kako jo čim bolj varčevati. Skupaj smo ustvarjali in uživali pri igri z vodo ter spoznali vodo, kot tekočino izrednega pomena za življenje na zemlji.

Metode

- igre,
- lastne aktivnosti,
- pogovora,
- razgovora,

- raziskovanja,
- opazovanja,
- demonstracije,
- eksperimentiranja,
- branja,
- sodelovanja,
- KWL tabela.

Diskusija

S pomočjo nevihte možganov, smo najprej ugotovili, kaj otroci sploh vedo o vodi. Tako smo pričeli beležiti KWL tabelo, ki smo jo tekom raziskovanja dopolnjevali in ob koncu izpolnili, kaj smo se naučili. Obiskali smo knjižnico, ki nam je bila glavni vir informacij. Najprej smo iz različnih revij izrezali razne sličice in fotografije o vodi. Tako je nastal plakat, ki nam je vsakodnevno ponujal temo za razgovor, kot tudi pogovor med otroci. Na internetu smo si ogledali poučne vsebine in tudi risanke o vodi. Najprej smo raziskali, zakaj je pomembna za ljudi in zakaj jo potrebujemo. Mi jo potrebujemo za življenje in nego. Prebrali smo pravljico Juri Muri v Afriki in uvedli, da jo vsak dan pijemo pred obroki in tako skrbimo za naše telo.

Obiskala nas je ribica po imenu Flupi, ki nas je predvsem poučila o onesnaževanju vode. Skupaj smo izdelali filter za vodo in očistili umazano vodo iz luže. Izvedli smo eksperiment pomena vode za rastline. Posadili smo fižol v dva lončka in jih postavili na okensko polico. En lonček smo označili s kapljico, drugega pa s kapljico, ki je bila prečrtana, kar je pomenilo, da ne bomo zalivali. Seveda smo videli, da fižol, ki ni bila zalita ni vzklila in tako spoznali, da je voda zelo pomembna za rast.

Voda je tudi pomembna za promet, saj po morju in velikih rekah plujejo velike ladje, ki prevažajo tovor kot tudi ljudi. Pogledali smo si fotografije tovornih ladij in si izdelali ladjice iz papirja, ki smo jih spustili po bližnjem potoku. V igralnici pa smo eksperimentirali, kaj se potopi in kaj plava na vodi. Rezultate smo najprej predvidevali in jih zabeležili. Nato pa še preizkusili.

Slika 1.: Prebiranje strokovne literature.

Slika 2.: Izdelovanje plakata o vodi.

Ker pa je voda tudi življenjski prostor za veliko živali, smo se podali v raziskovanje. Iz literature smo vodne življenjske prostore razdelili na: morje, reka in mlaka. Izdelali smo igro za lovljenje rib in z mikro kamero raziskovali vodo iz luže. Po dežju pa smo se odpravili na vodno zabavo ob lužah.

Spoznali in raziskali smo veliko novega, za konec pa smo izdelali načrt varčevanja vode v vrtcu kot tudi doma. V vrtcu so se tako otroci med sabo začeli opozarjati, da voda ne teče predolgo, da se ne igrajo z njo, ko ni za to namenjena. Ob umivalnikih smo izobesili slike o

pravilnem umivanju rok in varčevanju. Obeležili smo tudi SVETOVNI DAN UMIVANJA ROK, ki je bil 15. 10. – Naše roke, naša prihodnost. Ob tem pomembnem dnevu smo se naučili pravilnega umivanja rok. Pogovorili pa smo se tudi o tem, kje lahko največ vode privarčujemo doma. Tuširamo se namesto kopamo in ko si umivamo zobe, vodo natočimo v lonček, da ne teče ves čas umivanja. Ker pa prihaja poletje in čas zabave z vodo in na vodi, smo si izdelali vodni tobogan, ki nam nudi veliko zabave ob igri z življenjsko pomembno tekočino – vodo.

Slika 3.: Pogovor ob globusu.

Slika 4.: Izdelovanje vodnega tobogana.

Slika 5.: Eksperimentiranje.

Zaključek

Otroci so se tekom raziskovanja seznanili s pomenom vode in se aktivno vključevali v raziskovanje, pogovor in eksperimentiranje. Ugotovili smo, da je zemlja več kot pol pokrita z vodo in da smo tudi ljudje v veliki meri sestavljeni iz vode. Otroci so spoznali, da voda ni samo igra in vir zabave, ampak je zelo pomembna za vsa živa bitja na zemlji. In da brez vode enostavno ne moremo živeti, zato jo moramo skrbno čuvati in varčevati.

Fotografije: Majda Klajnšek

Literatura

- Kornhauser, A. (2007). Voda – Čudežna tekočina. Poskusi za zabavo in bistro glavo 2. Ljubljana: DZS.
- Royston, A. (2010). Zakaj si umivam roke. Murska Sobota: Pomurska založba
- Ardley, N. (1993). Spoznavajmo znanost. Voda. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Green, J. (2006). Izboljšajmo svoje okolje. Varčevanje z vodo. Ljubljana: Grica.
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Japelj Pavešič, B. in drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje.
- Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

VODA

Povzetek

Tekom šolskega leta so otroci spoznavali vodo, njena stanja, vodni cikel, pomen vode za življenje ter varčno uporabo le-te. Preko različnih dejavnosti ter z različnimi pristopi in tehnikami so spoznali vodo, njene lastnosti, preiskali okolico ter našli tudi najbolj skrite potočke in izvire v okolici našega vrtca. Otroci zdaj razumejo pomen vode in želijo ozaveščati o njeni pomembnosti za življenje in ustreznem ravnanjem z njo tudi ostale (domače, otroke, znance).

Ključne besede: voda, varčevanje, okolje, otroci.

Abstract

During that school year, children have learned about water, water conditions, water cycle and importance of water for life and water economical use. They have learned about water, properties through various activities with different approaches and techniques. They have searched the surroundings and founded the most hidden streams and springs in the vicinity of the kindergarten. Children understand the importance of water and want to raise awareness about that in others (family, children, friends) especially how important is water in our life and how handle it with it.

Keywords: water, watersaving, environment, children

Uvod

Ob začetku šolskega leta smo se skupaj z vsemi zaposlenimi v naši enoti domenili, da bi v letošnjem letu namenili večji poudarek vodi. Odločili smo se, da bomo vodo prepletali s temami tekom celega leta. Vodi smo se želeli posvetiti na vseh področjih (eksperimentiranju, zdravju, vodi v naši okolici in v Sloveniji, varčevanju z vodo ...). V našem okolju je voda dostopna skoraj na vsakem koraku, posledično pa je bilo raziskovanje še toliko bolj zanimivo in spontano. Želeli smo spoznati namen in koristnost pitne vode ter seznaniti sebe in okolico s pomembnostjo varčevanja z vodo.

Metode dela

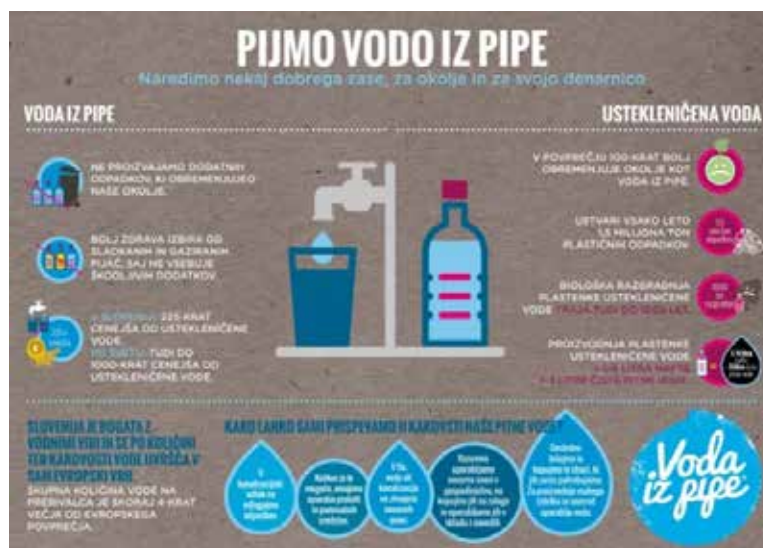
Uporabili smo različne metode in pristope dela, pri čemer smo upoštevali tudi pobude otrok. Skrbeli smo, da so bili otroci vedno aktivni in da so se med raziskovanjem zabavali.

Uporabili smo naslednje metode dela:

- metoda opazovanja in preizkušanja,
- metoda razlage in razprave,
- metoda dela s slikami, AV pripomočki in zemljevidi.

Pomen vode v našem življenju

Najprej smo se seznanili s pomembnostjo vode v našem življenju, kje vodo dobimo in koliko ter kakšno vodo potrebujemo za preživetje. Veliko zanimivih dejstev in povezav smo dobili preko spletne strani (<https://www.vodko.si/kaj-je-voda/>) in preko youtube povezave (<https://www.youtube.com/watch?v=VG7Jtik5QxU>).

Slika 1: Pijmo vodo iz pipe

Skupaj z otroki smo skušali prikazati vodni krog – narisali in razložili smo ga ter si ogledali prikaz na spletni strani. Otrokom smo želeli razložiti različne načine prikazati, da je voda najpomembnejša snov za življenje živih bitij (ljudi, živali in tudi rastlin). Tako smo poleg vsakodnevnega pitja vode skrbeli tudi za naš sadno-zelenjavni vrt, kjer smo spoznali, da zelenjava, v kolikor ne dobi zadostne količine vode, ne vzklje iz semena, ampak se posuši. Spoznali smo, da tudi hrana vsebuje vodo in da s pomočjo pitne vode lahko pripravimo različne jedi (juha, čorba, hrenovke...), z vodo umivamo roke, se tuširamo, peremo avtomobile, kolesa, splakujemo stranišča, umivamo sadje, jo mešamo z barvo itd. Voda nas praktično spremlja na vsakem koraku.

Na tem mestu smo se ustavili pri problemih: zakaj umivamo kolesa in avtomobile s pitno vodo? zakaj splakujemo stranišča s pitno vodo? zakaj zalivamo tudi rastline (vrt in rože) s pitno vodo? kaj sploh je pitna in kaj nepitna voda?

Ker se nam je porajalo veliko vprašanj, smo seveda želeli veliko odgovorov. Pričeli smo z raziskovanjem med sprehodi. Želeli smo ugotoviti, kje v okolici je voda in kako bi jo lahko uporabili. Opazili smo zbiralnik pri hiši, kjer so se zbirale dežne kapljice. Ugotovili smo, da lahko deževnico zbiramo in z njo v vrtcu zalivamo naše rastline, hkrati pa smo prišli do spoznanja, da bi deževnico lahko uporabili tudi za umivanje čopičev ter za pridajanje vode k barvam. Ko smo opazili, da ena izmed pip v umivalnici ni bila čisto zaprta, smo ugotovili, da kapljice kapljajo, posledično pa s tem izgubljammo vodo. Preko tega dogodka smo prišli do spoznanja, da moramo biti pri uporabi vode varčni in skrbni. Tekom leta smo opazovali tudi različna agregatna stanja vode (trdo, tekoče in plinasto).

Voda v naši okolici

Otroke je tematika o vodi kar vodila k nadaljnjemu delu, raziskovanju in iskanju vodnih virov v vrtcu in v njegovi okolici. Med sprehodi, kjer imamo na doseg ogromno potočkov, izvirov in potok Kroparico, smo naleteli tudi na vodno kolo v mirovanju. K sreči nam je lastnik lahko prikazal in nas seznanil, zakaj so včasih uporabljali vodna kolesa in kaj jih poganja. Razložil nam je kako pomembne so bile reke/potoki včasih za različne obrti – v našem kraju je bila voda vedno izjemnega pomena (kovaštvo).

Slika2 in 3: Obisk vigenjca Vice v Kropi

Spremljali smo strugo potoka Kroparica, opazovali njene brzice in sledili njenemu toku v različnih vremenskih pogojih. Otroci so opazili, da ob obilnih padavinah reka naraste. Opazili smo, da imamo v okolici več manjših izvirov ter nekaj manjših potokov, katere smo izkoristili za prosto igro (raziskovanje, čiščenje, opazovanje in gradnjo manjših bazenov).

Slika 4, 5, 6: Naše raziskovanje in igra z vodo med sprehodi

Kasneje smo pričeli z raziskovanjem vode v širši okolici. Spoznali smo večje slovenske reke, jih umestili v večji zemljevid Slovenije v igralnici, spoznali smo naše morje ter nekatera slovenska jezera. Omenili in izdelali smo še naš planet, in sicer kot modri planet, kjer je voda še kako pomembna za razvoj ter obstoj živih bitij. Pogovarjali smo se tudi o tem, kako malo pitne vode še imamo na razpolago. To je otroke spodbudilo, da so pričeli o pomenu pravilne rabe in o varčevanju s porabo vode ozaveščati starše, stare starše in prijatelje.

Slika 7,8: Modri planet in reke v Sloveniji

Diskusija

V vašem okolju je veliko stvari, ki otroke pritegnejo k raziskovanju, opazovanju in primerjanju. Skozi leta pa opažam, da otroke voda nekako pomiri in privabi, kratka jih zanima. Raziskovali smo tudi v dežnih plaščih in z dežniki, če pa se je zgodilo, da nam je vreme preveč ponagajalo smo npr. prinesli sneg v igralnico in opazovali, kaj se z njim dogaja na toplem in kaj se zgodi z vodo, če jo zamrznemo. Igrali smo se z ledenimi kockami, prikazali smo, kako se vodne kapljice nabirajo na prozorni foliji (vodni krog), pretakali smo vodo iz lončka v lonček, preštevali kapljice, ugotavljali, kateri predmeti iz igralnice plavajo in kateri ne, prebadali napolnjeno vrečo (za živila) z vodo, s pomočjo papirnatega robčka smo vodoobarvali, okušali vodo z dodatki ter skrbeli, da smo vsak dan spili kozarec vode iz pipe.

Večkrat mesečno smo med počitkom prebrali kakšno zgodbo o vodi, vodnih živalih, varčevanju z vodo, o pomenu vode v svetu, brali pa smo tudi zgodbe, v katere so bila vključena različna agregatna stanja vode (sneg, led, toča ...).

Slika 9, 10, 11: Spoznavamo agregatna stanja vode v igralnici

Zaključek

Voda nas spremlja na vsakem koraku in pri skoraj vsakem opravilu. Pri tem je pomemben razmislek o njeni uporabi, saj smo eni redkih prebivalcev, ki imamo veliko vode še neonesnažene. Le zakaj jo še vedno uporabljamo za splakovanje stranišč, zalivanje vrtov, pranje avtomobilskih stekel ipd.?

Mogoče kot ideja in razmislek vsem nam, da pričnemo sami ali skupaj z otroki razmišljati **o vodi kot pomembnem (če ne edinem) viru življenja in pričnemo skrbeti za njen obstoj ter o tem ozaveščati tudi druge.**

Viri in literatura

- Batmanghelidj, F. (2006). *Voda za zdravje in življenje: niste bolni, žejni ste!* Ljubljana: Ara.
- Green, J. (2006). *Varčevanje z vodo.* Ljubljana: Grlica.
- Jimenza, N. in Jimenez, E. (2011). *Skrbimo za naš planet. Voda pljuska!* Ljubljana: DZS.
- <https://www.vodko.si/kaj-je-voda/> (30. 1. 2018)
- <https://www.youtube.com/watch?v=VG7Jtik5QxU> (20. 5. 2018)

VODA, VIR ŽIVLJENJA

Povzetek

Vodo vsi ljudje jemljemo za samoumevno, pomen skrbi zanjo zanemarjamo in hkrati z njo trošimo. Otrokom voda pogosto predstavlja zabavo in igro, njen izvor, lastnosti in nujnosti za življenje pa ne poznajo. S samim tematskim sklopom o vodi sem želela razviti pri otrokih čut za skrb in spoštovanje vseh vodnih virov.

Ključne besede: voda, lastnosti, poiskusi, ekologija.

Abstarct

We all take water for granted, we dont care about it and we consume it too much. For children water often representsentertainment or game to play with. But its origin, characteristics and necessity for life is unknown for them. In this regards, I wanted to contribute to water project with developepment of childs sense of care and respect to water sources.

Keywords: water, game, properties, experiments, ecology.

Uvod

Tematski sklop sem načrtovala v okviru predstavljenih vsebin za vse slovenski projekt »eko vrtec« ter hkrati izhajala iz primarne želje otrok po igri z vodo. Otroci imajo vodo v večini primerov radi, se ob in v njej sprostijo, zabavajo, igrajo, jo opazujejo. Ker pa nam že sam sprehod ob rekah ali morju dovolj zgovorno prikaže naš današnji odnos do vode, sem se odločila za raziskovalno igro o in z vodo.

Metode dela

- Igra,
- razlaga, pogovor, spodbujanje,
- raziskovanje,
- opazovanje,
- preprečevanje.

Diskusija

V samem tematskem sklopu sem si zastavila naslednje kurikularne cilje:

- n Odkriva in spoznava lastnosti vode in drugih tekočin
- n Spoznava kako se snovi mešajo in kako pri tem spreminjajo lastnosti
- n Spoznavanje pomena uživanja čiste vode za naše zdravje.
- n Spoznava kroženje vode.
- n Otrok spoznava pomen varčevanja z vodo in skrbi za čisto vodo.

Cilje sem uresničevala preko različnih dejavnosti.

Najprej smo vodo opazovali v naravnem okolju, poimenovali oblike voda. Na sprehodu smo si ogledali potok Ložnica, reko Savinjo. Opazovali smo hitrost, čistost, smer toka, življenje v in ob vodi in nenazadnje urejenost in čistost okolice. Ob fotografijah, ki smo jih poiskali na spletu smo poimenovali še močvirje, ribnik, jezero (Šmartinsko jezero, Cerknjsko jezero), morje za katero so otroci našli sloveska obalna mesta, ki so jih z družinami že obiskali. Izdelali smo si plakat s fotografijami, otroci pa so zapisali pojme. Nato smo oblike voda prepoznavali po zvoku. Posnetke kapljic, rek, potokov, morja, dežja sem našla na spletu in jih predvajala otrokom. Sama dejanost je bila otrokom v izziv, še posebej pri prepoznavanju potoka in reke.

Z vodo smo se tako v igralnici, kot na igrišču tudi igrali. Preko rokovanja s kapalko smo urili fino motoriko, natančnost in koncentracijo. Z vodo smo risali po asfaltu, se špricali, umivali igrače, jo prelivali v različno velike posode, ugotavljali kje je vode več, kje manj in s steklenimi kozarci, napolnjenimi z različno količino vode, ustvarjali glasbo.

Z dodajanjem tuša v rdeči, zeleni in rumeni barvi smo se seznanili s pomenom vode za rastline in na lastne oči videli, da rastline tudi »pijejo« vodo, saj se so se narcise v beli barvi v dveh dneh pobarvale v rdečo, rumeno in zeleno barvo.

Potaknjence sobne rastline smo dali v tri lončke, enega z vodo in na svetlo, enega na svetlo, a brez vode in enega v lonček z vodo, a na temno, v omaro. Potaknjenec brez vode je kaj hitro ovenel, tisti v omari pa je sicer preživel, a je veliko dalj časa potreboval za razvoj korenin, kot podtaknjenec na svetlobi in v vodi. Preko tega poiskusa pa smo se odtaknili tudi pomena vode za rastline, kaj potrebuje voda za rast. Otroci so razvijali skrb za rastline, urili potrpežljivost in se seznanjali z osnovami vrtnarjenja (sajenje, presajanje, zalivanje, rahlanje, pletje). Posejanje rastline, ki so nam zrasle pa smo si presadili na vrtčevski vrt, kjer se skrb zanje in opazovanje rasti nadaljuje.

Nato smo spoznavali lastnosti vode preko dejavnosti kaj se potone in kaj ne ter v povezavi s tem spoznali gostoto slane in sladke vode, saj se jajce v slani vodi ne potopi, v sladki pa se. Kar smo povezali s kopanjem v bazenih (sladka voda) in v morjih (slana voda), kjer se veliko težje potopimo.

Ustvarili smo mini soline. Najprej smo v vodi raztopili sol in nato plastično posodo s slano vodo postavili k oknu. Sam poiskus je bil za otroke zahtevnejši, saj je trajal skoraj ves čas tematskega sklopa in je zahteval veliko mero potrpežljivosti. Na koncu smo spoznali pojem izhlapevanja vode, ko nam je v posodi ostala le še sol.

Preiskusili smo še kaj se potopi v vodi in kaj plava na površju (zamašek, balon, žoga, kuhalnica, ladja, lonček, žebelj, kamen, barvica) in izdelali razpredelnico in vanjo vrisovali kaj se je potopilo in kaj ne.

V vodi smo raztapljali kavo, zelišča, olje, sol, moko, pralni prašek, les, kamen, mivko.

Izvedli smo tudi tri poiskuse in sicer merili in primerjali smo velikost dežnih kapelj, spoznavali kako nastane dež in kaj je namen oblakov.

Sledil je vodni krog, ki smo ga izdelali kar iz lego gradnikov in je zajemal spoznanja predhodno naštetih raziskovanj. Sam vodni krog so otroci nato še narisali in tako utrdili spoznanja.

Preko vsakodnevnih dejavnosti smo iskali odgovore še na naslednja vprašanja:

- Katera je najpomembnejša tekočina na zemlji?
- Zakaj jo potrebujemo in kdo?
- Ima voda barvo, okus in vonj?
- Kaj bi se zgodilo, če bi voda izginila iz našega planeta zemlje?
- V kaj se voda spremeni, če je zelo mrzlo?
- V kakšnih stanjih lahko najdemo vodo?
- Kdo vse onesnažuje vodo?
- Kaj se zgodi če je vode preveč (poplave) in kaj če je premalo (suša)?

Odgovore smo iskali na spletu, pri starših, v knjigah, pri strokovnih delavkah naše enote ali pa smo preko pogovora sami našli odgovore.

Preko celotnega tematskega sklopa smo si izdelovali tudi igrače in reciklirali tako papir, lončke, plastike kot tudi blago. Izdelali smo didaktične igre, lončke za cvetlice, v različno kartonsko embalažo sejali začimbe in cvetje, iz starih majic s kratkimi rokami pa z izrezovanjem in vozlanjem izdelali nakupovalne vrečke. Tako smo utrjevali znanje otrok iz prejšnjih let v vrtcu in znova potrdili dejstvo, da ni vse kar ne potrebujemo več za odpad in da marsikaj lahko ponovno uporabimo.

Pozornost smo namenili tudi praznovanju dnevu Zemlje. Tu smo vključili področje umetnosti. Otroci so izvedli poskus topnosti flomastra, mešanja barv in hkrati urili fino motoriko z rokovanjem s kapalkami. Izdelali so planet zemljo s prelivanjem flomastra na papirnati brisači. Napisali so tudi svoje ideje za lepši planet.

Za konec tematskega sklopa o vodi nas je obiskal gospod, ki se potaplja po celem svetu. Predstavil nam je opremo potrebno za potapljanje, ki so jo imeli otroci tudi možnost preiskusiti. Nato nam je preko posnetkov in fotografij predstavil bogastvo podvodnega življenja, predstavil živali in nenazadnje prikazal onesnaženost morja in potrdil naša spoznanja o pomenu skrbi za vodne vire in o varčevanju z vodo. Otroke so predvsem razžalostile fotografije živali zapletenih v vrečke, mreže in ostale odpadke. Skupaj smo sklenili dogovor, da bomo poskrbeli, da bo voda čista, pitna in primerna za življenje vseh ljudi, živali in rastlin.

Zaključek

Za zaključek oziroma za evalvacijo samega tematskega sklopa smo izvedli kviz. Otroci so iz čarobne škatle vlekli listke s vprašanji, vezanimi na celotni sklop. Pri reševanju vprašanj so bili zelo uspešni, predvsem pa mi je bila všeč njihova medsebojna pomoč, saj cilj kviza ni bil kdo več zna, ampak utrjevanje spoznanj.

Želim si, da bi otroci z osvojenimi informacijami vplivali na navade staršev in družin. Hkrati pa upam, da jim poskusi prinesejo osnove o topnosti, plovnosti in vodnem krogu za nadaljnje naravoslovne poti v osnovni šoli, v katero vstopajo jeseni.

Prispevek je namen predstavitve primera dobre prakse. Strokovni delavec naj se prepusti toku in preiskovanju z otroki, saj z raziskovanjem otrokom postavljamo miselne izzive in spodbujamo njihovo raziskovalno žilico. Povezovanje med vsemi področji kurikula pa je podlaga za aktivno in izkustveno učenje otrok.

Literatura

- Bahovec, E., Cvetko, I. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Urad za razvoj izobraževanja: Zavod RS za šolstvo.
- Kornhauser, A. (2007). Pamet je boljša kot žamet:poskusi za zabavo in bistro glavo. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Krnel, D., Hvala, B. (2005). Zakaj? Zakaj? Zakaj?; raziskovalne igre s snovmi v vrtcu. Ljubljana: Modrijan.
- Krnel, D. (2014). Naravoslovna solnica. Letnik XVIII. Številka 3. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- <http://www.skratvodo.si/>
- <https://www.pinterest.com/>

ZBIRALNIK DEŽEVNICE- DRUGI VIR VODE

Povzetek

Čeprav je čista pitna voda ustavna pravica, se premalo zavedamo, da z ne pravim odnosom do okolja zmanjšujemo možnosti, da jo bomo uživali prav vsi. Uporabljati deževnico za zalivanje vrta je samo eden izmed načinov, kako sami pripomoremo k trajnostnemu razvoju. Prav zato je pomembno, da že otroke v vrtcu navajamo na varčevanje in odgovorno ravnanje z vodo in vso naravo.

Gljučne besede: voda, vrt, varčevanje, zbiralnik deževnice

Abstract

Although pure drinking water is a constitutional right, we are not well aware that by not making the right attitude towards the environment we reduce the chances that everyone will enjoy it. Using rainwater for watering the garden is only one way to contribute to sustainable development. That is why it is important that children in the kindergarten already refer to saving and responsible handling of water and all nature.

Keywords: water, garden, saving, rainwater tank

Uvod

Voda je osnovna življenjska tekočina za življenje in obstoj živega sveta. Snov, s katero se prične nov dan in brez nje ugasne sleherno življenje. (Katalinič, 2010, str. 29)

V Vrtcu Vrhovci je bil v enoti Rožnik zbiralnik deževnice postavljen že leta 2014 in od takrat zelo dobro služi svojemu namenu. Z njim smo želeli predstaviti otrokom tudi drug vir vode, ki jo lahko uporabimo za zalivanje vrta in jim približati varčevanje s čisto pitno vodo. Že več let imamo na igrišču vrt, ki ga skupaj z otroki obdelujemo. Zbiralnik je postavljen v neposredni bližini vrta, kar omogoča popolno samostojnost otrok pri zalivanju. Tako se otroci učijo na primeru, kar je zelo učinkovito. S tem postavijo v svoji zavesti temelj zanjihovo ravnanje in odgovoren odnos do okolja. Otroci so ob spremljanju in sodelovanju deležni neposredne izkušnje, ki je osnova za ravnanje kasneje v življenju. To je bil tudi glavni cilj vključevanja vrtca v naravo in širšo okolico.

Cilji

- Otroci pridobijo občutek o varčni rabi vode,
- Seznanijo se z drugimi viri vode za zalivanje vrta,
- Ločijo med deževnico in pitno vodo,

- Pridobijo vrednote povezovanja družbe z okoljem,
- Pridobijo znanje o naravoslovju in ga širijo naprej,
- So čim več na svežem zraku in sodelujejo z naravo.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili metode, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok:

- Izkustveno učenje
- Praktično delo
- Opazovanje
- Pogovor
- Raziskovanje

Rezultati

Zalogovnik uporabljamo od pomladi do pozne jeseni, vse dni, ko je potrebno vrt zalivati. Pri skrbi za vrt sodelujejo vsi otroci, največ predšolski, najmlajši pa niso izključeni. Varčevali smo s čisto pitno vodo in ob zalivanju z deževnico ugotavljali, da ta rastlinam bolje dene kot voda iz pipe, saj je bolj mehka in ji niso dodane nobene kemikalije. Ugotovili smo tudi, da je v zbiralniku voda podobne temperature kot je zrak in to rastlinam odgovarja. Otroci so se naučili sami odpirati in zapirati pipico na zbiralniku in s tem vadili varčevanje z vodo. Ugotovili so, koliko vode rastline potrebujejo za rast ob različnem vremenu. Pri uporabi deževnice so se naučili, da ni vsaka voda dobra za pitje. Voda iz zalogovnika ni sveža in smo jo uporabljali samo za zalivanje vrta.

Slika 1: Zbiralnik v neposredni bližini vrta.

Slika 2: Otroci točijo vodo iz zbiralnika.

Slika 3: Otroci zalivajo vrt.

Diskusija in zaključek

Vse vsebine projekta Zbiralnik deževnice so se dopolnjevale z vsebinami skrbi za okolje. Da bomo lahko še naprej pili čisto pitno vodo, moramo skrbeti, da narave ne bomo zastrupljali z odpadki in nevarnimi škropivi. Varčevanje z vodo in iskanje drugih virov otrokom spodbudi odgovoren način razmišljanja in ustvarja podzavestno naklonjenost do varovanja in ohranjanja narave.

Postavitev zalogovnika nam je dala dobro iztočnico, da otroke naučimo, da ni dovolj, da se le zavedamo pomena varčevanja, temveč ga moramo s svojimi dejanji tudi uresničiti. Ob aktivnostih na vrtu, zalivanju in skrbi za rastline, smo spoznali kako čista voda vpliva na kvaliteto našega življenja. Pomembno je, da otroke navajamo na spoštovanje vseh virov vode kot osnovno vrednoto. Otroci z zavedanjem vrednot o varovanju okolja širijo zavest, kako pomembno je sodelovanje med človekom in naravo. Ugotovitev otrok, kako pomembno je, da skrbimo za količino porabljene vode, je ključnega pomena za naše zdravje. Odnos do vode in na splošno do okolja pa je potrebno otrokom privzgojiti že v zgodnjem otroštvu. Zato bomo nadaljevali s širjenjem zavesti o varčni rabi vode.

Viri in literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.

VODNI RAZISKOVALCI

Povzetek

V prispevku želimo predstaviti primer dobre prakse v sklopu teme iz zgodnjega naravoslovja »Voda«. Otroci so se skozi igro in raziskovanje spoznavali z vodo in njenimi pojavnimi oblikami. Želeli smo jim približati naravo, v našem primeru vodo, ter jim do narave priučiti spoštljiv odnos. Otroci so pri dejavnostih aktivno sodelovali in reševali probleme, ki so bili zastavljeni po načelih aktivnega učenja in med področnega povezovanja.

Ključne besede: voda, varčevanje, otroci, aktivno učenje, narava

Abstract

In this article we would like to present an example of good practice in the context of topics from early science "water". Children were playing and learning about water and its appearance. We wanted for children to get closer to nature, in our case, the water and also to learn respectful attitude towards it. Children were active in the activities and problems were set according to the principles of active learning and between interdepartmental integration.

Key words: water, saving, children, active learning, nature

Uvod

Narava je del človeka in človek je del nje; je naš prostor in naše okolje. Vpliva na nas in nas bogati. Narava nas že sama po sebi vabi, da jo opazujemo, ji prisluhnemo in jo seveda raziskujemo. Otroci so v predšolskem obdobju zelo dojemljivi, zato je pomembno, da jim omogočimo raziskovanje, odkrivanje, aktivno učenje in pridobivanje novih izkušenj. Prav tako je izjemnega pomena, da otroku omogočimo raziskovanje narave z vsemi čutili, saj vse, kar izve o zunanjem svetu, dobi preko čutil (Horvat in Magajna, 1989). S tem vplivamo na otrokov celostni razvoj, prav tako pa spodbujamo otrokov spoštljiv odnos do sebe, drugih in do narave. Otrokom, starim od 2 do 3 leta, smo želeli zagotoviti varno in spodbudno učno okolje, kjer bodo imeli čas za raziskovanje, pri tem pa jih voditi z odprtimi vprašanji, ki otroke spodbudijo k miselni aktivnosti. Vse dejavnosti smo želeli voditi tako, da razmišljanje in odgovorov otrok ne označimo kot napačne, ampak le-ti postanejo izhodišče za načrtovanje novih vsebin.

Cilji

Cilji, ki smo si jih zadali, so bili:

- otrokom približati in priučiti spoštljiv odnos do narave;
- otroke seznaniti s pomembnostjo vode za življenje;
- otroke seznaniti s pojavnimi oblikami vode;
- otroke navajati na varčevanje z vodo;
- otroke spodbuditi k pitju vode iz pipe;
- otrokom nuditi izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja (vode).

Metode dela

Način dela, ki nas pripelje do uspešnih posredovanj in spoznanj je metoda (Retuznik Bozovičar, 2014). V skupini pa smo uporabili naslednje metode: igre, opazovanja, pogovora, preizkušanja, aktivnega učenja in sodelovanja.

Rezultati

Zastavljene cilje smo dosegli, vmes pa smo dosegli še nekaj nenačrtovanih ciljev. Otrokom smo omogočili aktivno udeležbo in raziskovanje v naravi, spodbujali smo jih z odprtimi vprašanji in izzivi. Skupaj smo spoznali pojavne oblike vode (reka, jezero, morje, potok ...), otroke navadili na pitje vode iz pipe ter na varčevanje z vodo, še posebej med umivanjem rok. Prikazali smo jim tudi, kako pomembna je voda za življenje. S svojim vedenjem in z načrtovanimi dejavnostmi smo jim dajali zgled, kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju vode. Otroci so svoje izkušnje prenesli na starše in posledično so tudi starši pridobili z našimi naravoslovnimi dejavnostmi. Otroci so med aktivnostmi dosegli še cilje iz drugih področij, saj dejavnosti vedno načrtujemo in izvajamo po načelih med področnega povezovanja.

Slika 1.: Raziskovanje luže.

Diskusija in zaključek

Dejavnosti s področja zgodnjega naravoslovja smo izvajali v skupini otrok, starih od 2 do 3 leta, v časovnem obdobju dveh mesecev. Z raziskovanjem vode smo pričeli po dežju, ko smo se po spomladanskem nallivu odpravili ven. Na igrišču so otroci našli lužo ter pričeli po njej skakati in jo raziskovati tudi z rokami. Opazovali smo tla na igrišču in ugotavljali, od kod je prišla luža, kje na igrišču so tla mokra in kje niso ter čemu je temu tako. Med tem, ko smo bili še zunaj, je pričelo spet deževati in občutili smo dežne kaplje na rokah, licih ... Doživetje padanja dežja in raziskovanje luž s prsti in z dlanmi sta bili odlični motivacijski sredstvi za pričetek raziskovanja vode. V igralnici so otroci poslušali njihovi starosti prirejeno pravljico N. Vertelj: Angelca Marelca. Ob branju pravljice smo sedeli na velikih žogah. Pravljico oz. gibanje kapljice Angelce Marelce smo tudi gibalno ponazorili. Slika 2.: Gibalna ponazoritev pravljice o Angelci marelci.

Naslednji dan smo se vrnili na igrišče, tla pa so bila že suha. Odšli smo na sprehod in opazili, da so kapljice vode še vedno na listih grma. Otroci so lista grma božali in jih tipali. Grm smo nežno potresli in kapljice so padale na otroke. Naprej na sprehodu smo opazili še nekaj manjših luž. Otroci so rekli, da jih sonce še ni posušilo. Z otroki smo skakali čez luže, kakšen pa je skočil tudi vanjo. Po vrnitvi v vrtec smo otrokom ponudili vodo v posodah in v bazenu. Otroci so vodo najprej občutili in raziskovali samo z rokami, nato pa smo jim ponudili še lončke, posodice, lijake, plastične žlice in vilice. Vodo so zajemali, prelivali, nalivali, prenašali. Naslednji dan je eden izmed otrok v vrtec postavil šopek rož. Ker smo otrokom želeli predstaviti pomen vode za življenje, smo pol šopka rož postavili v steklen kozarec z vodo, pol pa v prazen steklen kozarec. Kozarca z rožami smo postavili na polico in ju vsak dan opazovali.

Slika 2.: Šopki rož v vodi in brez vode.

Slika 3.: Oveneale rože in pitje vode.

Po nekaj dneh so otroci sami ugotovili, da so rože ovenele. Vprašali smo jih, zakaj menijo, da je do tega prišlo. Ugotovili so, da zato, ker niso imele vode. Otroci so po ogledu rož brez vode z veseljem popili kozarec vode iz pipe. Po nekaj dneh pa so ovenele tudi rože v kozarcu z vodo. Otroci so po pogovoru rekli, da potrebujejo zemljo. Skupaj smo sadike rož posadili in jih seveda zalivali z vodo, ki smo jo uporabljali za igro.

Slika 4.: Sajenje rož.

Slika 5.: Igra z vodo.

Z otroki smo se odpravili na dolg sprehod do Fužinskega gradu, kjer smo si ogledali reko Ljubljanico. Nazaj v vrtec smo se vračali vzdolž reke, vmes smo se ustavljali in poslušali, šumenje vode. Na vodi smo opazili tudi race, ki smo jih poimenovali. Otroci so na poti nazaj ob reki opazili odpadke in nas na to takoj opozorili. Ogledali smo si breg reke in našli veliko odpadkov. Pogovorili smo se o tem in otroci so sami povedali, da sodijo v smeti. S seboj smo imeli vrečko, v katero smo pobrali (odrasli) odpadke na bregu in jih odnesli v smetnjak. Dogajanja so po svojih govornih zmožnostih prenesli staršem. V vrtcu smo si na posnetku in v knjigah ogledali še druge pojavne oblike vode (morje, potok ...). Z otroki

smo se medsebojno dnevno opozarjali na zapiranje vode med umivanjem rok, na enkratno splakovanje stranišča in na pitje vode iz pipe. Smo pa otrokom v igralnici pripravile še veliko dejavnosti z vodo, kot npr.: lovljenje ribic, s katerim so otroci razvijali koordinacijo oko – roka, pihanje jadrnic iz stiroporja, kjer so si otroci krepili mišice govornega aparata, prenašanje vode v lončkih, na žličkah ...

Slika 6.:Umivanje rok.

Slika 7.: Lovljenje rib.

Z otroki smo na igrišču opazili ptico, ki pije iz luže. Otroci so povedali, da to ni čista voda in ni primerna za pitje. Na mokrem igrišču pa smo opazili tudi deževnika in opazovali njegovo gibanje. Opazovali smo, katere živali pridejo v lužo/vodo, katere pa ne. V knjigah smo si ogledali živali, ki živijo v vodi, se o tem pogovarjali. Spomnili smo se na živali, ki smo jih opazili v reki Ljubljanici. Otrokom sva iz kartona izdelali nekaj vodnih in nekaj kopenskih živali, otroci pa so jih razvrščali. Kopenske so postavili v škatlo, na kateri je bila slika kopnega, vodne pa v škatlo, na kateri je bila slika vode. Skupaj smo skoraj dva meseca opazovali vodo v naši bližnji okolici in jo doživljali z vsemi čutili. Opazili smo, da so se otroci ob stiku z vodo umirili, sprostili. Menim, da smo otrokom, starosti primerno, vodo približali, jim dali zgled ravnanja z njo ter jim približali spoštljiv odnos do narave. Ob vsem tem pa so otroci pridobivali na fini motoriki, samostojnosti (preoblačenje), koordinaciji, besednem zakladu in sodelovanju.

Viri in literatura

- Horvat, L. in Magajna, L. (1989). Razvojna psihologija. Ljubljana: DZS.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.
- RetuznikBozovičar, A., idr., (2014). Pedagogika in pedagoški pristopi v predšolskem obdobju. Domžale: ModART.

KAKO KROŽI VODA?

Povzetek

Voda je življenjskega pomena za vsa živa bitja na našem planetu. Je sestavni del vseh organizmov, zato je zelo pomembno, da se otroci že v najzgodnejši dobi senzibilizirajo o pomenu čiste pitne vode in ohranitvi vodnih virov. Voda kroži na planetu Zemlja že milijone let. Nahaja se v različnih agregatnih stanjih, spreminja pokrajine, podnebja, je dobrina vseh nas.

Ključne besede: voda, vodni krog, predšolska vzgoja, narava, otrok.

Abstract

Water is of a vital importance for all living beings on our planet. It is an integral part of all organisms, and therefore it is very important that children at the earliest stage internalize and get acquainted with the importance of clean drinking water and the conservation of water resources. Water has been circulating Earth for millions of years. Water is found in different aggregate states, changes the landscape, the climate, it represents a valuable commodity for all of us.

Keywords: water, watercycle, preschool education, nature, child.

Uvod

Voda prekriva tri četrtine našega planeta. Že tri milijarde let, odkar se je prvič pojavilo življenje na Zemlji, je le-to odvisno od vode.

Kaj razumemo pod pojmom »kroženje vode«?

Sonce segreva morsko vodo, ki začne hlapeti; ta pojav imenujemo izhlapevanje. Vodni hlapi se v zraku utekočinijo in zbirajo v oblake – kondenzacija. Ko so oblaki dovolj težki padejo nazaj na zemljo v obliki dežja ali snega. Ta voda se zbira v potoke in reke, ki tečejo vse do morja, kjer se voda zopet zbira in cel proces kroženja vode se zopet ponovi.

Voda se skozi proces kroženja neprenehoma obnavlja, tudi količina se ne spreminja, ker se voda med rabo ne uniči, ampak se pojavlja v različnih oblikah ali agregatnih stanjih; oblaki, dež, sneg, reke, jezera, morje...

Ker je človek zelo pomemben dejavnik, tako pri ohranjanju, kot uničevanju vodnih virov, je pomembno, da se že v predšolski dobi privzgaja čut in navade, ki pripomorejo k ohranjanju čistih pitnih voda.

Metode dela

Pri spoznavanju kroženja vode v naravi, so nas vodile različne metode, kot so pogovor, razlaga, opazovanje, raziskovanje, lastna aktivnost, izkustveno učenje, igra, nevihta idej, poslušanje, eksperiment.

Cilj

Otrok se seznaja s pojmom kroženja vode v naravi, lastnostmi vode, in kako s svojim delovanjem vpliva na ohranjanje čiste pitne vode.

Diskusija

Z vodo se v našem življenju srečujemo vsakodnevno. Je eden izmed najpomembnejših in nepogrešljivih virov preživetja.

Z vodnim krogom so se otroci začeli seznanjati v jesenskem času, ko je deževje ustvarilo luže po katerih so na sprehodih z užitkom čofotali. Pojavilo se je vprašanje, kje vse najdemo vodo. Iz odgovorov so ustvarili plakat na katerega so poleg zapisanih besed prilepili slike, ki so jih poiskali v najrazličnejših revijah. Kako pa voda pride v vse te reke, morja, potoke, pralne stroje, pipe, bazene...?

Ugotovili so, da potrebujejo za svoje odgovore najrazličnejše vire. V knjižnici so si izposodili kar zajeten kupček knjig, leksikonov, enciklopedij, slikanic in revij na temo vode. V njih so zavzeto iskali odgovore na svoja vprašanja, poslušali pa so tudi kar nekaj pravljic.

Med seznanjanjem o pomembnosti ohranjanja čistih voda, so si na posnetkih ogledali življenje v deželah tretjega sveta, kjer je pomanjkanje pitne vode pereč problem. Otroci so preko posnetkov ugotavljali kako težko je življenje njihovih vrstnikov, ki dnevno prenašajo težke posode z vodo kilometre daleč.

Na to temo so si izmislili gibalno igro »Prenašanje kapljic«. Vzgojiteljici sva pripravili poligon, skupaj smo se dogovorili za pravila igre, otroci pa so morali prenašati modre in rdeče žogice čim hitreje v koše na drugi strani igrišča. Če je žogica padla na tla, je bila izgubljena, ker se tudi voda razlije po tleh in je ni mogoče več pobrati in spraviti v vrč.

V jesenskem času smo odšli iskat največjo lužo na svetu. In jo seveda našli. V ta namen sootroci prinesli s seboj v vrtec nepremočljiva in rezervna oblačila, da je bil brezskrben užitek ob čofotanju še večji.

Ko je pozimi zapadel sneg, so otroci ugotavljali iz česa je pravzaprav narejen. Nekaj so ga prinesli v igralnico in se z njim igrali. Ugotovili so, da je sneg mrzel, da jih zebe v roke, zato potrebujejo rokavice, da se v toplem prostoru in v njihovih dlaneh stopi in iz snega nastanejo kapljice in luže, torej voda. Odtaljeni sneg so zbrali v lončke in ga postavili v zamrzovalnik. Nekateri otroci so pravilno ugotovili, da bo iz vode nastal led. Kasneje so opazovali, kako iz ledu zopet nastane voda, če ga postaviš na vročo ploščo kuhalnika. Še več, ko zavre, se voda spremeni v paro in izgine. Para, ki se je ujela v ogledalo, ki je bilo nastavljeno nad lonec, se je zbirala v kapljice in padala nazaj vanj. Tako so se seznanili z različnimi agregatnimi stanji; led, voda, para in hkrati seznanili s pojmi *izhlapevanje* oziroma *evaporacija* in *utekočinjanje* oziroma *kondenzacija*.

Ogledali smo si izvir potoka Težka voda in opazovali življenje v njem. Najpogumnejši so pomohli prst vanj in ugotovili, da je voda zelo mrzla. V tem potoku so včasih ženske prale perilo, otroci pa so v igralnici poustvarili tedanje čase in namesto pralnega stroja za svojo »žehto« uporabili kar škafe. Perilo so sušili na različnih krajih, nekaj so ga obesili v igralnici, nekaj na sonce, nekaj pa v senco. Otroci so ugotavljali, kje se perilo najhitreje posuši. Seveda je zmagalo sonce, ki je takrat že kar močno sijalo, najkasneje pa v igralnici. Tako so ugotovili, da je za izhlapevanje pomembno sonce. Močnejše ko sije, večja je toplota in voda hitreje izhlapeva.

Otroci so si pri spoznavanju vodnega kroga pomagali z že izdelanimi aplikati. Igrali so se z njimi, jih poskušali postavljati v pravilni vrstni red. Med seboj so zelo sodelovali, se popravljali, svetovali...

Kaj pa če je voda umazana? Kako jo lahko prečistimo? Otroci so pobrskali po literaturi in skupaj smo našli načrt za preprosto čistilno napravo, ki so jo preizkusili. Izdelava je sila preprosta. Prazni plastenki odrežeš dno in jo postaviš z vratom navzdol. Vanjo položiš najprej papirnato brisačko, nanjo nasuješ prod, mivko in zemljo. Nazadnjena liješ umazano vodo in opazuješ kakšna po prišla čez vse te plasti. Tako, kot smo mi prečistili vodo, tako se prečiščuje tudi v naravi.

Zaključek

Voda je pojem, ki je otrokom zelo blizu. Z vodo se radi igrajo, v njej uživajo, komaj čakajo na poletje in dejavnosti, ki so povezane z njo. V vseh dejavnostih povezanih s tem projektom so bili aktivni, vedoželjni, radi so sodelovali. Preko različnih dejavnosti so spoznavali, kako kroži voda v naravi, kakšne so njene lastnosti, kako zelo pomembna je za naše življenje, za vsa živa bitja na planetu in kako moramo paziti in jo ohranjati čisto in pitno.

Otrokom vsako leto predstavim vodni krog in kar nekaj generacij se je že seznanilo z njim. Povratne informacije, ki jih prejemam, so zelo spodbudne, saj si otroci s spoznanji, ki jih dobijo v vrtcu, postavijo temelje ter kasneje znanje le še nadgrajujejo.

Viri in literatura

- D. Bahovec, E.etal.: Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 1999.
- Walpole, B.: VODA. Pomurska založba, Ljubljana, 1990.
- Costa-Pau, R.: Šolska enciklopedija. Ekologija. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, 1995.
- Saan, A.: 101 poskus z vodo. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, 2009.

UPORABNOST ODPADNIH VODA

Povzetek

Otroci se že v vrtcu seznani s pomembnostjo vode za življenje in življenje žive narave okrog nas. Za zalivanje gredic, posevkov in zelenjave smo si pripravili zbiralnik vode, v katere se steka voda iz strešnih žlebov. Skozi celo šolsko leto smo veliko časa namenili dejavnostim o vodi in njenem pomenu, zanimalo nas je tudi, kam se ta voda izteka, zato smo obiskali čistilno napravo v kraju, kjer smo dobili vse odgovore na naša vprašanja. Skozi pripravljene dejavnosti smo otrokom poskušali na zanimiv in zabaven način približati pomen uporabe odpadnih voda in uporabnost čistilne naprave v našem kraju.

Ključne besede: voda, zbiralnik vode, čistilna naprava, raziskovanje

Abstract

Very early on in kindergarten, children are acquainted with the importance of water for living and of living nature around us. We collected water from the roof gutters in water tanks and then we used it for watering the billets, crops and vegetables. We spent a lot of time throughout the school year on water activities and its meaning, and we also wondered where water goes to, so we visited a sewage treatment nearby and there we got all the answers to our questions. Through the activities we prepared, we tried to introduce children to the importance of using waste water and the usefulness of the sewage treatment in our town in an interesting and entertaining way.

Keywords: water, water tank, sewage treatment, research

Uvod

Planet Zemljo na katerem živimo, lahko z vso pravico poimenujemo »modri planet«, saj je tri četrtine njegove površine pokrite z vodo. Voda je ustvarila planet Zemljo, zato je zanjo nujno potrebna tudi danes. V vodi se je začelo življenje in od vode so eksistenčno odvisna vsa živa bitja. Voda je tako pomembna za naš planet kot kri za naše telo (Vovk Korže, Bricelj 2004). Voda je življenjskega pomena za vsa živa bitja. Zato se v našem vrtcu trudimo, da otrokom privzgajamo čut za naravo, za vodo že v najzgodnejšem obdobju, vse do vstopa v šolo. Mi odrasli smo jim pri vsem tem vzgled in opora, želimo si, da otroci v stiku z vodo uživajo in ustvarijo primeren odnos z njo in do nje.

Metode dela

Pri seznanjanju o uporabnosti vode, smo pri svojem delu uporabili metodo pogovora, opazovanja, raziskovanja, otroci pa so predvsem bili aktivni udeleženci pri delu in se vključevali v dokumentiranje opravljenih dejavnosti.

Diskusija

Pomembno je, da se otroci že v vrtcu seznanijo s pomembnostjo vode za življenje in življenje žive narave okrog nas. Kako in na kakšen način pa jim bomo vse to predstavili, približali, pa je odvisno od nas samih. Že na začetku šolskega leta smo razmišljali, kako bi varčevali z vodo pri zalivanju naših gredic, posevkov, zelenjave, ki jo z ljubeznijo, dotikom nežnih otroških rok in vsakodnevnim opazovanjem, vzgajamo, da vse to kar nam zraste lahko na koncu tudi pojemo. Z otroki smo se pogovarjali in razmišljali kako bi vodo, ki teče po strešnem žlebu speljali v zbiralnik vode in bi jo kasneje lahko uporabili za zalivanje naših rastlin. Padla je ideja, da pod žleb postavimo zbiralnik z vodo, nanj pritrdimo pipo in počakamo na prvi dež. Ob naslednjih padavinah se je naš zbiralnik napolnil in ko so otroci odprli pipo, skozi pa je pritekla voda, je bilo veselje nepopisno. Otroci so še z večjim veseljem zalili vse gredice, posevke, grmičevje in tudi večja drevesa, kajti voda, ki je tekla iz zbiralnika je narisala nasmeh na marsikaterem otroškem obrazu. Seveda pa smo ob vsem tem poskrbeli tudi za varnost, zbiralnik za vodo smo tesno zaprli. Vodo iz žlebov pa smo speljali v zbiralnik s pomočjo krovca, ki nam je prijazno priskočil na pomoč s svojim znanjem in delom, da je vse skupaj tudi varno za uporabo.

V naslednjih mesecih smo pri opazovanju vode razmišljali le kam ta voda odteče. Izkoristili smo možnost, da obiščemo čistilno napravo, ki jo imamo v domačem kraju. Peš in z veliko vprašanji v glavi smo se odpravili proti Ojstriški vasi, kjer stoji velik zbiralni bazen za odpadne vode. Upravnik čistilne naprave nam je odprl vrata in raziskovanje se je pričelo. Na zanimiv, preprost in razumljiv način nam je predstavil delovanje in pomen čistilne naprave, ogledali pa smo si tudi, kje se ločijo večji odpadki iz vode in kakšna voda priteče v zbiralni bazen, katera nato potuje naprej v reko Bolsko. Ob videnem smo bili kar začudeni, koliko umazanije in odplak se nabere, veseli pa smo, da imamo čistilno napravo, preko katere se voda očisti in nato očiščena teče naprej po naši dolini.

Zaključek

Otroci so bili aktivni udeleženci v različnih dejavnostih, ki smo jih izvajali preko šolskega leta. Delo je v večini primerov potekalo na nivoju vrtca, v pripravo in izvedbo pa so bili vključeni otroci starejših dveh oddelkov. Naši zbiralniki za vodo že služijo svojemu namenu. Otroci pridno zalivajo vrtčevske gredice, posevke in grmičevje, je pa opaziti, kako starejši otroci z vzgledom prenašajo svoje uporabno znanje na mlajše. V novem šolskem letu si želimo zbiralnike vode nekoliko olepšati in jih oviti v leseno ogrado. Verjamem, da nam bo vse to z nadobudnimi glavicami in pridnimi rokami tudi uspelo.

Ogled čistilne naprave smo izvedli v starejših dveh oddelkih. Peš smo se odpravili pogledati kako vse to deluje in kakšen je pomen le tega. Obisk čistilne naprave nam je

pustil poseben pečat. Otroci ob umivanju rok razmišljajo kam bo odtekla voda in ali se bo očistila. Verjamem, da si bomo to potovanje vode še kdaj ogledali.

Skozi pripravljene dejavnosti smo otrokom poskušali na zanimiv in zabaven način približati pomen uporabe odpadnih voda in uporabnost čistilne naprave v našem kraju. Tudi v bodoče se bomo trudili, da bomo otroke čim bolj ozaveščali o pomembnosti vode za življenje, kajti brez vode ni življenja.

Slika 1. : Pomoč otrok pri pripravi podlage za zbiralnik vode.

Slika 2.: Ponosni otroci, ko so prvič odprli pipo.

Slika 3. : Krovček, ki nam je pomagal s svojim znanjem.

Slika 4.: Upravnik predstavlja potek delovanja čistilne naprave.

Slika 5.: Ogled delovanja čistilne naprave.

Literatura

- Graham, J., Mellett, P., Challoner, J. in Angliss, S.(2002). Prvi korak v znanost. Pomurska založba d.d.. Murska Sobota.
- Marjanovič Umek, L. (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulumu za vrtce. Maribor. Obzorja.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Vovk Korže, A. in Bricelj, M. (2004). Vodni svet Slovenije. Priročnik za interdisciplinirano poučevanje voda. Ljubljana: Zveza geografskih društev Slovenije.

VODA VIR ŽIVLJENJA

Povzetek

Voda kot vir življenja velja za pomembno življenjsko tekočino, brez katere si ne moremo predstavljati življenja. Bližina manjšega in večjega potoka, ribnika, gozda in seveda naša skupna želja bivanja na prostem nam omogočajo, da otrokom že zelo hitro privzgojimo pomembnost vsakodnevnega raziskovanja narave. V okviru raziskovanja narave razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Otrok v vrtcu in izven njega aktivno raziskuje različne vodne vire ter njihove rastlinske in živalske prebivalce. To raziskovanje je zabavno in razburljivo, hkrati pa odpira vrata do vedno novih zanimivih problemov. Ob različnih aktivnostih so otroci preko tematskega sklopa Voda vir življenja spoznali lastnosti vode, ugotavljali, da moramo vodo kot dobrino varovati, zaščititi, spoštovati ter varčevati z njo, saj jo vsa živa bitja potrebujemo za življenje.

Ključne besede: Voda vir življenja, vodni viri, varčujemo in varujemo vodo.

Uvod

Otrok začne odkrivati, doživljati in spoznavati naravo in živa bitja hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti ter z osebnim razvojem. Pri naravoslovnih dejavnostih se otrok neposredno seznaja s procesom eksperimentiranja, raziskovanja in opazovanja ter sprašuje tisto, kar ga zanima. Zato moramo biti odrasli otrokom dober vzor in vzgled, saj moramo z vodo pravilno ravnati in z njo varčevati, saj je naša največja naravna dobrina, katero moramo vsi spoštovati. Pri oblikovanju okoljske pismenosti je še posebej pomembno osvajanje vrednot in oblikovanje stališč, pri čemer je zlasti pomemben osebni odnos in zgled vzgojiteljev, staršev in drugih odraslih do narave in okolja.

Slika 1: Opazovanje potoka.

Cilji

Strokovne delavke smo načrtovale konkretne dejavnosti, ki so vključevale izkušnje z vodo in strmele k uresničevanju in doseganju zastavljenih ciljev. V sklopu projekta smo si zastavili naslednje cilje:

- Spoznati pomen vode za zdrav otrokov razvoj;
- razvija si logično mišljenje in sklepanje pri eksperimentih z vodo;
- otrok preko igre in dejavnosti z vodo odkriva in spozna lastnosti vode;
- vsakodnevno pitje vode in ustrezno ravnanje z njo;
- spodbujanje otrok k opazovanju, raziskovanju in doživljanju narave na prostem;
- otrok se seznaja s pomenom varovanja vodnih virov, kako in zakaj moramo vedno varčevati vodo;
- razvija si komunikacijo s pomočjo interneta (opazovanje s pomočjo mikroskopa povezanega z računalnikom in si ogledamo različne vode, ter ugotavljamo njeno čistočo);
- otrok spozna živa bitja ob vodi in v vodi;
- vsestransko spodbujanje ustvarjalnosti in predvsem ekološko ozaveščenost otrok in preko njih tudi staršev;
- povečati zavest zakaj varčevati z vodo in navajanje otrok na še večjo varčevanje z njo.

Slika 2: Opazovanje potoka.

Slika 3: Mešanje barv.

Metode dela

Odrasli smo dolžni otroku omogočiti dovolj priložnosti, izzivov, časa in spodbud, da otrok lahko začuti naravo z vsemi čutili. Omogočali smo jim, da so zaznali in doživljali vodo, jo spoznavali z opazovanjem, pogovorom, reševanjem problemov, raziskovanjem in

podobno. Zato smo večji del dejavnosti izvedli v naravnem okolju, kjer so imeli otroci možnost raziskovanja in obenem krepili svoje zdravje.

Pri tem smo uporabljali naslednje metode:

- Pogovora,
- razlage,
- opazovanja,
- poslušanja,
- pripovedovanja,
- eksperimentiranja,
- primerjanja,
- lastne aktivnosti otrok.

Rezultati

Vodo in njene lastnosti smo opazovali in spremljali ob vseh letnih časih. Seznanili smo se o različnih stanjih in oblikah vode v naši okolici. Pozimi smo opazovali sneg in led ter zimsko hladno vreme, ki nam je omogočilo veliko gibanja na snegu in ledu, kjer smo lahko preizkušali različne gibalne sposobnosti. Sneg in led smo tipali in pri tem opazovali spreminjanje agregatnega stanja iz trdnega v tekočega in obratno.

Ob lepih spomladanskih dneh smo se veliko gibali na prostem tudi ob deževnih dnevih, ko smo opazovali kapljice in luže, po katerih smo veselo skakljali. Večkrat smo se odpravili k našemu potoku Ledava. Opazovanje potoka iz mosta je bilo še posebno doživetje. Opazovali smo vodo v različnih obdobjih, poslušali njegovo žuborenje, se pogovarjali o življenju v potoku (vrnitev vidre in bobra), spoznavali lastnosti vode (topla - hladna, čista-umazana). V vodo smo tudi metali kamenčke, rože, palice in ugotavljali njihovo plovnost.

Z vodo smo se veliko igrali na različne načine. Ob dnevu vode smo izdelali vodni filter ter opazovali proces čiščenja vode. S pihanjem smo ustvarjali valove ter spuščali ladjice iz papirja. Zelo zanimive so bile tudi igre v kotičku z vodo. Večkrat smo se odpravili k vrelcu slatine v naselju Nuskova ter opazovali brizganje slatine in jo po želji tudi poizkusili.

Izvedli smo prav tako medgeneracijski pohod do izvira slatine, na katerem je bila zelo velika udeležba. V sklopu projekta smo si ogledali tudi nekaj še zelo lepo ohranjenih ali adaptiranih studencev. Torej smo raziskovali vse vodne vire v našem okolju. Z branjem in gledanje različnih knjig, zgodbic smo spoznavali pot kapljice vode, kako lahko varčujemo z vodo, zakaj jo vse potrebujemo ... Naučili smo se tudi veliko pesmic in veselo zaplesali ob pesmici »Ob bistrem potočku je mlin«. Različne ustvarjalne dejavnosti smo izvajali tudi v igralnici, kjer smo vodo mešali z različnimi barvami in nato likovno ustvarjali.

Slika 4 in 5: Opazovanje izvira slatine.

Diskusija

Dejavnosti na temo vode so se izvajale vse od prvega starostnega obdobja do najstarejše skupine. Tako so imeli otroci različnih starostnih skupin možnost, da so prišli do prvih naravoslovnih ugotovitev in spoznanj. Otroci so bili pri vseh dejavnostih zelo aktivni in vedoželjni. Zelo velik poudarek smo dajali pitju vode in to iz lastnega vodovoda oz. pipe ter pogovoru o tem, da te dobrine nimajo več vsi otroci na našem planetu. Ob vsakodnevni uporabi vode za različne namene smo vedno opozarjali na zmernost in varčnost uporabe vode. Otroci so bili tudi seznanjeni, kako pomemben je dostop do vodnih virov in zdrave pitne vode.

Slika 6 in 7: Sprehod čez most, ogled Ledave.

Zaključek

Rezultati dosedanjega dela kažejo, da otrokom z ustreznim strokovnim delom in spodbudami, lahko že v predšolskem obdobju privzgojimo duh velike ekološke ozaveščenosti. Vse od prvih korakov naprej, jih lahko učimokako skrbeti za čisto okolje in

ustrezno varčevati z vodo. K sodelovanju smo pritegnili tudi starše, ki so se nam z veseljem priključili in smo s skupnimi močmi lažje dosegali zastavljene cilje. Vsekakor pa brez vzora in ustreznega odnosa vzgojiteljev, staršev in drugih odraslih do narave, ne gre. Otrokom tako omogočimo, da že pred vstopom v šolo spoznajo kako racionalno ravnati z vodo in to je dobra popotnica za njihovo nadaljnje življenje.

Viri in literatura

- Marjanovič Umek, L. (2010). Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. Založba: Obzorje.
- Kornhauzer, A. (2007). Voda – čudežna tekočina. Založba: Mladinska knjiga.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

VODA - ČUDEŽNA TEKOČINA

Povzetek

Otrok se razvija v okolju, ki neizpodbitno vpliva na njegov razvoj. Zaradi elektronskih medijev vse manj pridobiva neposredne izkušnje iz okolja. Uvajanje naravoslovnih vsebin v vrtec je torej ključnega pomena. Pomembno je, da spodbujamo otroke k razmišljanju tudi o pomenu vode in varčevanju z njo. Tema, ki smo jo odkrivali, je bila otrokom zanimiva in hkrati tudi poučna. Otrokom smo želele na preprost in razumljiv način približati pomen vode in varčevanje z njo. Dali smo jim možnost raziskovanja in eksperimentiranja tako, da so sami prišli do ugotovitev in spoznanj o lastnostih vode. Pri raziskovanju smo vključili vsa otrokova čutila.

Ključne besede: okolje, otrok, voda, varčevanje z vodo

Abstract

A child develops in an environment that undeniably affects its development. Due to electronic media, less direct experience is gained from the surrounding area. The introduction of natural science into the kindergarten is therefore crucial. It is important that we encourage children to think about the importance of water and water-saving. The theme we were discovering was interesting and educational for children. We wanted to bring the meaning of water and water-saving to children in a simple and understandable way. We gave them the possibility of exploring and experimenting so that they came to the findings and knowledge of the properties of water by themselves. All children's senses were included in the research.

Keywords: environment, child, water, water-saving

Uvod

Voda je nepogrešljiva, čudežna tekočina brez katere si življenja ne moremo predstavljati. Brez hrane lahko zdržimo več dni, brez vode pa to ni mogoče. Potrebujejo jo vsa živa bitja. Je eden najpomembnejših virov našega planeta. Uporabljamo jo za pitje, kuhanje, umivanje, za proizvodnjo električne energije. Voda postaja vse bolj dragocena, saj je ponekod po svetu že primanjkuje, je onesnažena, neprimerna za pitje. V mnogih revnih predelih sveta vode primanjkuje zaradi suše, drugje pa je tako onesnažena, da ni primerna za pitje in jo morajo prekuhavati.

Z otroki smo se pogovarjali o vodi, brez katere ni življenja in sledili naslednjim ciljem:

- Otrok spozna, da sam potrebuje vodo, prav tako tudi druga živa bitja za ohranjanje in krepitev zdravja;
- odkriva in spozna lastnosti vode in drugih tekočin ter jih med seboj primerja;
- s čutili spozna in ugotavlja posamezne lastnosti vode;
- spozna iztekanje vode in vpojnost materialov;
- odkriva in spozna vodo v različnih pojavnih oblikah (led, para, voda);

- razlikuje pitno vodo od ostalih tekočin;
- navajanje na smotrno porabo vode pri umivanju rok, zob ...;
- išče številne ideje za zmanjšanje porabe vode;
- spoznava pojme, kot so: mlaka, potok, jezero, reka, morje ...
- pri otrocih razvijamo sposobnosti razumevanja zvez in odvisnosti v delovnem procesu.

Metode

Pri izvedbi dejavnosti smo se strokovne delavke trudile učinkovito izvesti vse dejavnosti, pri čemer smo uporabljale metodo pogovora, razlage, opazovanja, demonstriranja, primerjanja, eksperimentiranja, kritičnega vrednotenja, aktivnega učenja, medsebojnega sodelovanja.

Diskusija

Voda nas obdaja na vsakem koraku, zato smo se strokovne delavke v skupini odločile, da jo skupaj z otroki raziščemo v vsej njeni raznolikosti in pomembnosti.

Projekt je potekal skozi vse šolsko leto. Vključeni pa so bili otroci skupine od 3. do 4. leta. Dejavnosti so se odvijale zunaj na igrišču, na terasi, v umivalnici in igralnici. Delo je potekalo v manjših skupinah ali individualno. Otroci so prišli do ugotovitev na podlagi njihovega opazovanja, kar je predpogoj za uporabo znanstvenih metod.

Spraševali smo se, od kod prihaja voda, zakaj vse jo potrebujemo, kaj bi bilo, če je ne bi imeli, zakaj moramo piti veliko tekočine, kako lahko doma in v vrtcu varčujemo z vodo.

Otroci so od doma prinašali članke, pesmice, uganke, knjige, enciklopedije. Oblikovali smo si bogato zbirko podatkov, ki nam je bila v pomoč pri našem delu. Skupaj z otroki smo oblikovali plakat na temo voda.

Spoznavali smo pojme, povezane z vodo (dež, luža, mlaka, potok, reka, morje). Kaj se zgodi, če je vode v nekaterih predelih sveta preveč in kaj, če je premalo. Ob pogovoru smo si skrbno zapisovale komentarje in fotografirale dejavnosti. Že pozimi smo ugotavljali, da voda pri nizkih temperaturah zamrzne. Pod povečevalnimi lupami smo opazovali snežinke in ledene sveče. Sneg smo prinesli v igralnico in ga dali na radiator. Tam se je spremenil v vodo.

Ugotovili smo, da se voda pojavlja v različnih agregatnih stanjih. Če zmrzne, nastane led, če zavre, se spremeni v plin,

Toplo pomladansko vreme nam je dalo možnost, da smo si na terasi pripravili vodne kotičke. Tam smo se igrali z vodo, jo prelivali iz plastičnih posodic in plastenk, jo dolivali, odlivali, prelivali, škropili.

Mešali smo jo z zemljo in naslikali risbice z naravnimi barvami.

Primerjali smo vodo z pipe in vodo iz luže.

Pripravili smo si tudi osvežujoče napitke. Vodo smo zmešali z limono in pomarančo ter jo okušali.

Jagode smo očistili v vodi in si iz njih pripravili sadne lučke. Pihali smo milne mehurčke in jih odtisovali na risalne liste. Izdelali smo si žabice iz odpadnih tulcev in jih nalepili na naše risbice.

Ogledali smo si simbole za varčevanje z vodo v umivalnici in se pogovarjali o tem, koliko vode steče po nepotrebnem pri vsakdanjem umivanju.

Otroci so sodelovali pri čiščenju igralnice in igrač. Ugotavljali so vpojnost tkanin, kot so npr. bombažna krpa, spužva, papirnata brisača. Moke krpe smo obesili na vrv in jih sušili. Izvedli smo poskuse z vodo in ugotavljali, kaj vse plava na vodi in kaj se potopi. Poslušali smo zgodbe na temo voda: Ljubo doma, kdor ga ima, Dežna kapljica, Cigančica Kuku in Srebrna riba, Prijatelji poletnega dežja ... Naredili smo si dežemer in opazovali vreme v krajšem časovnem obdobju. Z dežniki smo se sprehajali po dežju in čofotali po lužah. Naslednji dan smo ugotavljali, kam je izginila vsa voda. Opazovali smo življenje v bližnjem potoku in ugotavljali, kdaj je vode v potoku največ in kdaj najmanj. Očistili smo tudi okolico potoka. Naučili smo se veliko novih pesmic o vremenu in jih gibalno uprizorili.

Zaključek

Letošnji projekt še ni zaključen in se bo nadaljeval v toplih poletnih mesecih. Naučili smo se, da se premalo zavedamo, kako srečni in veseli smo lahko, da nam iz pipe teče čista, pitna in neoporečna voda. Zato se moramo prav vsi potruditi, da tako vodo pustimo generacijam za nami.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Ardley, Neil (1993), Spoznavajmo znanost Voda, Ljubljana, Slovenska knjiga.
- Bonita Searle-Barnes (1996), Ta čudovita voda, Ljubljana, Založništvo Jutro.
- Valerie Guidoux (2001), Voda, Tržič, Učila (Zbirka Brihtnež).

VODA JE VIR ŽIVLJENJA

Povzetek

V projektu Evropska kulturna dediščina je bila v letošnjem šolskem letu osrednja tema - Voda od mita do arhitekture. Tudi naš vrtec se je lotil projekta in raziskovali smo kako je voda povezana z arhitekturo. Ko smo končali s projektom Evropska kulturna dediščina, smo nadaljevali s spoznavanjem pomena vode za življenje. Poudarili smo pomen tega, da znamo z vodo ustrezno ravnati in jo varčno uporabljati. Vrtec je na lokaciji, ki nam omogoča veliko stika z vodo, in tudi zgodovina kraja priča o tem, kako pomembna je voda za življenje. Otrokom se je zdelo nemogoče, ko smo jim povedali, da je človeško telo sestavljeno pretežno iz vode. Da so se o tem prepričali, smo se posvetili tudi raziskovanju človeškega telesa. V različnih knjigah smo prebirali informacije in opazovali ilustracije o zgradbi človeškega telesa. Tako so otroci lažje razumeli, zakaj je voda za življenje takopomembna.

Ključne besede: voda, telo, življenje, arhitektura, varčevanje z vodo

Abstract

This academic year a European Cultural Heritage project focused on the central topic – Water from myth to architecture. We took up the project and researched, how is water connected with architecture. After finishing the European Cultural Heritage project, we continued learning about the importance of water. Because water is vital for our lives, it is very important that we know how to manage and conserve it. Our kindergarten is situated in an area, where we have a lot of contact with water, and the history of our town speaks about the importance of water in people's lives. Children find it unbelievable, when we tell them that our bodies are composed mainly of water. To learn more about that fact, we started researching the human body. We used different books to gather information and look at illustrations of how the human body is composed. This helped the children understand why water is so important for life.

Keywords: water, body, life, architecture, conserving water

Uvod

Že takoj na začetku šolskega leta smo se začeli ukvarjati z raziskovanjem našega kraja – Rakitne. Raziskovali smo v kakšnih oblikah se v našem kraju pojavlja voda in kaj lahko z njo počnemo. S pomočjo Društva upokoencev Rakitna smo spoznavali tudi zgodovino kraja in ugotovili, da je bila v preteklosti voda za življenje še nekoliko bolj pomembna kot danes, oziroma je bila precej bolj cenjena in ljudem veliko bolj dragocena. Skozi pripovedovanja starejših vaščanov smo ugotovili, da smo pomen vode skozi zgodovino začeli nekoliko zanemarjati in jo onesnaževati. V zadnjih letih pa na srečo ozaveščenost o pomenu čiste vode narašča in se tako zopet trudimo ohranjati čisto vodo in naravo.

Metode

Pomen vode za življenje smo spoznavali preko različnih metod. Uporabljali smo metode pojasnjevanja, pogovora, raziskovanja ter metodo izkustvenega učenja. Oblike dela so bile skupne, skupinske in individualne.

Rezultati

S sprehodi po kraju smo ugotovili, da je Rakitna precej povezana z vodo. Zelo znana izletniška točka je Rakiško jezero, ki v toplih poletnih mesecih na Rakitno privabi kar veliko število turistov in kopalcev. Otroci so s pomočjo jezera povezali pomembnost vode za ljudi. Njihove izjave so bile: »Voda je pomembna za umivanje.«, »V vodi se lahko ohladimo, če nam je vroče.«, »V jezeru plavajo ribe, ki jih lahko ujamemo in pojemo.«. Nekateri otroci so celo vedeli, da je jezero ustvarjeno umetno.

Po Rakiški planoti teče tudi potoček (rakiški Graben), ki smo ga srečali skoraj na vsakem koraku, saj je zelo zavrt in ga na sprehodih večkrat prečkamo. Na vsakem mostičku se moramo seveda ustaviti, saj otroci z veseljem opazujejo, kako voda teče pod njimi in prenaša vejice iz ene strani mostu na drugega.

Slika 1: Opazovanje rakiškega Grabna.

Ko smo v vrtec povabili predstavnike Društva upokojencev Rakitna, smo izvedeli, da je bila skozi zgodovino struga potoka spremenjena. Nekoč je rakiški Graben tekkel skozi središče vasi, ob cerkvi, kjer so še ostanki korita za pranje perila. Ob njem so se tako v starih časih, v središču vasi, zbirale ženice, ki so prale perilo. Ob tem podatku so otroci spoznali, da vodo še danes uporabljamo za pranje perila, le da danes teče v pralni stroj in ne v korito. V kuhinjah imamo tudi stroje za pomivanje posode, ki ravno tako uporabljajo vodo.

Slika 2: Ostanki korita za pranje perila.

V spremstvu nekaterih članov DU Rakitna smo obiskali zapuščen mlin, ki stoji na poplavnem območju Rakiške planote. Mlin je danes brez mlinskega kolesa, vendar smo otrokom s pomočjo fotografij prikazali, kako je bil videti nekoč. Spoznali so pomen vode za prehrano. Nekoliko naprej smo odkrili tudi staro leseno korito, ki je nekoč služilo kot napajalnik za živino. Ugotovili smo, da večina živih bitji vodo uporablja tudi za pitje in je zato njena čistoča zelo pomembna. Strokovna delavka našega vrtca nam je v ta namen prinesla vodo, ki jo je zajela pri studencu v gozdu, kamor hodi po vodo veliko domačinov. S tem smo otroke spodbujale k pitju vode, ki je sicer v naših vrtcih že stalna praksa. Fotografirala je tudi napis, ki opozarja uporabnike, da morajo skrbeti za čisto okolico studenca.

Slika 3: Tako smo tudi starše povabili k pitju vode iz »Žegnanega« studenca. V ozadju so tudi slike, ki prikazujejo za kaj vse uporabljamo vodo.

Diskusija in zaključek

Ko smo tako preko različnih opažanj in raziskovanj odkrili kako pomembna je voda, smo spoznali, da moramo skrbeti za njeno čistočo in omejevati njeno porabo. Hitro smo ugotovili, da največ vode porabimo v kopalnici. Ker na umivalnikih nimamo armatur na senzor, se je velikokrat zgodilo, da je voda med umivanjem zobkov kar tekla, ali pa jo je kdo celo pozabil zapreti za seboj. Otroci so začeli drug drugega opozarjati na to, izdelali pa smo tudi »opozorilne« znake, ki so otroke opominjali, da je vodo potrebno zapreti. Dogovorili smo se tudi, da če gre več otrok drug za drugim na malo potrebo, vodo potegne le zadnji, ker ni potrebno, da gre vmes toliko vode »v nič«. Postali so zelo pozorni na dogajanje v kopalnici in se velikokrat opozarjali med seboj. Upamo lahko le, da so te navade prenesli domov in da tudi doma skrbijo za čim bolj varčno uporabo vode. Kar nekaj otrok je omenilo, da doma ne pijejo več vode iz pipe, temveč jo hodijo iskat k studencu v gozdu. Skozi celoten projekt je nastajala tudi fotografska razstava vode na Rakitni, ki so si jo lahko ogledali starši in drugi obiskovalci vrtca.

Slika 4: Fotografska razstava o vodah na Rakitni.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, zavod RS za šolstvo.
- <http://www.rakitna.si/ucna-pot/zgodovina-rakitne> [september 2017]
- <http://www.rakitna.si/ucna-pot/geologija> [september 2017]

ODPADKI

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

EKO DRUŽABNE IGRE, IZDELANE IZ ODPADNIH MATERIALOV

Povzetek

Ponudba družabnih iger v našem vrtcu je zelo bogata, iger z ekološko vsebino pa je zelo malo.

Vzgojiteljice se znajdejo, tako da izdelajo preproste igre, ob katerih otroci dobivajo informacije o okolju, razvijajo kritičen pogled, kaj je prav in kaj ni ter kako lahko dejavno prispevajo k ohranitvi okolja, v katerem živijo. Eko igre lahko pomagajo izdelati tudi otroci. Če so izdelane iz odpadnih ali naravnih materialov, imajo zaradi tega še večjo sporočilno vrednost. Otroci so v igrah aktivni, sodelujejo pri oblikovanju pravil, se z njimi seznanjajo in v njih uživajo. Ob tem se oblikujejo kakovostni medosebni odnosi, socialne konvencije, sodelujejo v pogovorih, predsodkih, stereotipih.

Ključne besede: družabne igre, odpadni materiali, predšolski otroci, medosebni odnosi.

Abstract

The offer of social games in our kindergartens is very rich, but there are very little games with ecological content. Educators find themselves by creating simple games where children receive information about the environment, developing a critical view of what is right and wrong, and how they can actively contribute to preserving the environment in which they live. Eco games can also be helped developed by children. If they are made of scrap or natural materials, they have an even higher value for money. Children are active in the games, they participate in formulating rules, get acquainted with them and enjoy them. At the same time, quality interpersonal relationships, social conventions, participation in conversations, prejudices, stereotypes are formed.

Keywords: Social games, waste materials, pre-school children, interpersonal relationships.

Uvod

Družabne igre spadajo med igre s pravili, ki jih morajo otroci upoštevati, da jih lahko nemoteno izvajajo. V igrah se razvijajo socialna čustva, simpatije do drugih, naklonjenost, obzirnost, solidarnost. Otroci spoznavaajo, da so jim v igri soigralci nujno potrebni. V igrah vadijo obvladovanje samih sebe, upoštevajo člane skupine in se včasih podredijo v korist kolektiva (Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. 2001).

Namen in cilji

Bili so izključno svobodno igranje otrok z odpadnimi materiali, jim približati okoljsko problematiko ter opozoriti na množičnost in raznolikost le-teh, razvijati predstavo o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave, spodbujati nastajanje idej, nevsiljivo potrjevati otrokova prizadevanja in sodelovanje pri izdelavi, spodbujanje otrokove predstavljalivosti ter omogočiti zavedanje, da vsake igranje ni potrebno kupiti, temveč jo je mogoče z malo truda in idej ustvariti, se z njo znati igrati in jo znati ohraniti.

Diskusija

Otroci v starosti 3-4 let so na vzgojiteljičino pobudo, da bi izdelali igre iz odpadnih materialov, reagirali z navdušenjem. Doma in v vrtcu smo poiskali in zbrali množico različnih zamaškov, tulcev, ostankov parketa, lesenih valjev, plastenk, starih CD-jev. Najprej so jih opazovali, se z njimi igrali in uporabili na različne načine. Njihove pobude, kaj bi z njimi naredili, so bile zelo skromne. Predlagali so barvanje lesa in risanje po rabljenih zgoščenkah. Vzgojiteljica je predlagala vrsto iger, nad katerimi so se razveselili. Dogovorili smo se za barvanje lesenih valjev in ploščic od parketa. S skupnimi močmi in idejami so bile ustvarjene zanimive in domiselne družabne eko igre, s katerimi se vsakodnevno igrajo tudi otroci drugih starostnih skupin.

Metode

Pri izdelavi iger so bile v ospredju metode pogovora, dogovora, razlage, praktičnih dejavnosti, demonstracije, vrednotenja in igre.

Rezultati

1. Igra VALJI

Leseni valji so bili sprva enolični in predolgi za igro, ki si jo je zamislila vzgojiteljica, zato je le te narezala na krajše in ponudila otrokom v barvanje. Ko je bila barva posušena, je na njih narisala pike od 1-6 in jih zaščitila z vodnim lakom.

Za igro potrebujemo: barvne valje različnih dolžin in debelin, 1 kocko z barvnimi ploskvami in 1 kocko s pikami.

Slika1: Otroci se igrajo igro Valji.

Potek igre: Igralec začne z igro, tako da vrže kocko in vzame valj, ki ustreza barvi na njej. Nato vrže kocko drugi igralec in stori enako. Valji se nalagajo v višino, zmaga tisti, ki postavi najvišji stolp, ne da bi se mu podrl. Tistemu, kateremu se stolp poruši, zaključi igro, ostali igralci nadaljujejo igro. Zahtevnejša različica igre je primerna za starejše predšolske otroke, kjer igralci hkrati uporabijo dve kocki; ena kaže bravo, druga pa število pik, kar pomeni, da morajo igralci upoštevati pike in barvo valjev, ki jih nalagajo v stolpce.

2. Igra ŠTORKLJA IN ŽABICE

Vzgojiteljica je iz PVC pokrovčkov izdelala štorljo in žabice. Otroci so pobarvali igralno podlogo, ki je predstavljala travnik, katerega so krasile cvetice iz odpadnega blaga in pikapolonice iz orehovih lupin. Na sredi travnika je bila mlaka, obdana s kamenčki, do nje so vodile barvne poti.

Za igro potrebujemo: 1 kocko z eno, dvema in tremi pikami, 4 barvne pokrovčke (žabice), štorljo in igralno podlogo.

Slika 2:Igranje igre Štorlja in žabice.

Potek igre: Vsak igralec ima žabico, ki čaka na začetnem polju. Prvega igralca določimo z izštevanko Štorklja je stražar na mlaki..., kateri vrže kocko in žabica skoči za toliko mest, kot je pik na kocki. Igro nadaljujejo igralci v smeri urnega kazalca. Žabice, ki prve prispejo in skočijo v mlako, so rešene, zadnja žabica pa postane štorklja, ki stoji v bližini mlake, okusen prigrizek.

3. Igra GUMBEK NA OBLEKO

Otroci so prinašali gumbe, ki jih več ne potrebujejo, se z njimi igrali in opazili, da so različnih barv in z različnim številom luknjic.

Za igro potrebujemo: obleke iz blaga v različnih barvah in z vrisanimi razdelki, gumbe, 1 kocko z eno, dvema ali štirimi pikami in 1 kocko z barvnimi ploskvami.

Slika 3: Igranje igre Gumbek na obleko.

Potek igre: Vsak igralec ima igralno podlogo-obleko z razdelki, v katere lahko položi samo en gumb. Igralca določimo z izštevanko in nato vrže obe kocki, vsi pa istočasno iščejo gumb, kot prikazeta kocki. Prvi, ki najde zahtevan gumb, ga položi v razdelek na obleki in zakliče GUMB, kar pomeni, da vsi prenehajo z iskanjem. Kocki vrže tisti igralec, ki je prvi našel zahtevani gumb. Zmagovalec je tisti, ki prvi zapolni z gumbi vsa polja na obleki.

4. Igra POTIPAJ IN POIŠČI PAR

Na notranjo stran večjih PVC zamaškov smo zalepili različne predmete, ki so se razlikovali po otipu-trdo, mehko, hrapavo, bodeče ipd.

Za igro potrebujemo: prevezo za čez oči in PVC zamaške s prilepljenimi teksturami.

Slika 4: Igranje igre Potipaj in poišči par.

Potek igre: Iskalec parov mora dati preko oči prevezo, vzame prvi zamašek, ga otipa in nato poskuša temu najti par. Če se zmoti oz. para ne najde, da očala naslednjemu igralcu, da poišče par. Igra traja, dokler niso najdeni vsi pari. Zmaga tisti igralec, ki zbere največ parov.

5. Igra MAVRIČNI STOLP

Odpadne ploščice parketa so otroci pobarvali v barvah mavrice.

Slika 5: Igranje igre Mavrični stolp.

Potek igre: Na sredino mize se sestavi stolp iz barvnih ploščic. Vsak igralec si izbere svojo barvo in iz te postavitve vleče po eno ploščico. Igralec, kateremu se poruši stolp, izpade iz igre. Zmaga tisti, ki uspe zbrati največ ploščic svoje barve.

Zaključek

Igre, ki smo jih izdelali, so otrokom všeč, so na njih ponosni in jih pogosto igrajo. V njih lahko sodelujejo največ štirje otroci. Pri večini iger otroci razvijajo različne strategije rešitve problema, štejejo, utrjujejo barve, spoznavajo, imenujejo in primerjajo elemente po zunanjih lastnostih, razvijajo koordinacijo oči-roka ter natančnost. Nekatere igre spodbujajo otroke k

hitremu iskanju, pozornemu opazovanju in hkrati razvijajo zdravo tekmovalnost. Med otroki se utrjujejo odnosi, učijo se strpnosti, spoštovanja pravil igre, priznavanja poraza, predvsem pa v njih uživajo.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (Ur.) (2001). Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

ODPADKI V VRTCU

Povzetek

V naši enoti vrtca smo se letos v okviru programa Ekošola odločili za tematski sklop Odpadki. Prispevek predstavi dejavnosti, ki so potekale v skupinah v povezavi z nastajanjem, ločevanjem in ponovno uporabo odpadkov.

Dejavnosti so otroke ozaveščale in jim omogočale aktivno udeležbo ter jih hkrati seznanjale s pomenom skrbi za čistejše okolje in naravo.

Ključne besede: odpadki, otroci, vrtec, ločevanje, uporaba.

Abstract

This year our kindergarten unit decided – in the context of programme Eco School, for a garbage theme. Posting about it presented activities, which happened in groups, connected with occurring, differentiation and re-using the waste.

This activities informed the children, and made their active participation possible, and at the same time, they were introduced to meaning of cleaner environment and nature.

Keywords: waste, children, kindergarten, differentiation, use.

Uvod

Vedno večja proizvodnja in posledično tudi večja potrošnja nas je pripeljala do večjih količin odpadkov. V Sloveniji imamo dobro organizirano ločevanje, zbiranje in odvoz smeti. Odpadke podjetja odvažajo na deponije, ki pa so od naselij odmaknjene in tako niti nimamo vpogleda koliko odpadkov dejansko nastaja.

Čeprav se večinoma zdi tema že zelo vsakdanja, pa poročilo Statističnega urada Republike Slovenije o odpadkih za leto 2016 kaže nekoliko drugačno sliko. Predvsem je zaskrbljujoč podatek, da se v zadnjih letih nekoliko znižuje delež ločeno zbranih odpadkov.

Najpomembnejši cilj ekološke vzgoje je pomagati otroku in ga usmerjati pri odkrivanju narave, da jo bo vzljubil in se zavedal lastne odgovornosti do nje (Menih, K. in Srebot, R. str.7).

V naši enoti smo se tako približali varovanju narave, da smo otroke najprej seznanjali s pomenom zbiranja, ločevanja odpadkov v zabojnikih in tudi ponovni uporabi tistih odpadkov, ki so to omogočali.

Pri tem smo se skupaj učili in spoznavali, da lahko tudi v vrtcu veliko prispevamo k varovanju okolja in narave.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode, ki so se med seboj prepletale in hkrati tudi dopolnjevale. Metode smo prilagajali dejavnostim, kompetencam in starosti otrok. Večji poudarek pa je bil na pogovoru, poslušanju, opazovanju, raziskovanju in spoznavanju skozi lastno aktivnost otrok.

Diskusija

O usodi človeštva pogosto odloča človek, hkrati s tem odloča o usodi narave, kar posredno in neposredno vpliva nanjo (Katalinič, str.5).

Z odpadki se srečujemo skoraj na vsakem koraku. Vendar pa je le od nas odvisno kako bomo z njimi ravnali in kakšen bo vpliv na okolje, naravo. Odrasli prenašamo znanje in vedenje na otroke in tako smo tudi pristopili k tematskemu sklopu v našem vrtcu. Naš cilj je bil seznaniti otroke s pravilnim zbiranjem oziroma ločevanjem odpadkov ter z možnostjo ponovne uporabe odpadkov.

V skupinah smo zbirali in ločevali odpadke, ki so dnevno nastajali v posebnih zabojnikih. Starejši otroci so sodelovali tudi pri izdelavi košev za smeti, ki so bili iz starih škotel in so tako aktivno pristopili k dejavnosti že na samem začetku. V skupinah mlajših otrok pa smo postopoma prešli na ločeno zbiranje odpadkov, tako da smo predvsem odrasli bili v dejavnosti bolj aktivni in spodbujali otroke k vključevanju ter sodelovanju. Kmalu smo opazili, da so bili otroci pri tem zelo vestni in aktivni, saj so spodbujali drug drugega in si pomagali.

Na sprehodih smo opazovali okolico in velikokrat opazili odvržene smeti v naravi, se ob opazovanju pogovarjali in tudi obiskovali ekološke otoke v okolici vrtca. Posebno doživetje pa je bilo opazovanje delavcev komunalnega podjetja pri praznjenju smetnjakov in pogovor z njimi. V starejših skupinah otrok pa so si ogledali tudi različne poučne vsebine na internetu, različne knjige, revije in spoznavali pravljice, pesmice o odpadkih in ravnanju z njimi. Otroci so na ta način dobili dodatne spodbude, da so še bolj vestno sodelovali pri ločevanju in zbiranju odpadkov.

V vrtcu smo zbirali tudi časopisni papir, plastične zamaške in tetrapak embalažo za ponovno uporabo in v okviru zbiralnih akcij. Pri tem so nam pomagali starši. V skupinah smo iz odpadnih škotel, tulcev, zamaškov in tetrapak embalaže izdelali različne predmete.

Nastale so lutke za lutkovno predstavo, garažne hiše, avtomobili, zbiralniki za zamaške, ropotulje, bobni in še bi lahko naštevali.

Aktivnosti pa smo še nadgradili ob dnevu Zemlje, ko smo izvedli tudi čistilno akcijo v okolici vrtca, nekatere starejše skupine otrok pa tudi v gozdnih koticah. Sodelovali so otroci iz vse skupin, od najmlajših do najstarejših, vsak po svojih zmožnostih.

Vzgojitelji pa smo se trudili tudi z zmanjševanjem uporabe papirja v vrtcu, tako da smo za pisanje in risanje otrok uporabljali že popisan papir ter da je komunikacija med starši, vodstvom in strokovnimi delavci potekala predvsem v elektronski obliki, s čim manjšo porabo papirja.

Slika 1: Garažna hiša in avtomobili iz odpadnega materiala.

Slika 2: Izdelovanje semaforjev.

Slika 3: Čistilna akcija v gozdu.

Slika 4: Reciklirana novoletna smreka.

Zaključek

Dejavnosti tematskega sklopa s tem nismo zaključili, ampak bodo potekale dalje. Otroci so se veliko naučili in aktivno sodelovali, predvsem zaradi njihove lastne aktivne vključenosti v dejavnosti. S tem so prevzeli svoj del odgovornosti za ravnanje z odpadki in posledično za bolj urejeno okolje in čistejšo naravo. Z majhnimi koraki bodo tudi oni pomembno vplivali na usodo narave. Na nas odraslih pa je naloga, da jim bomo še v naprej zgled, kako ravnamo z odpadki in kakšen je naš odnos do okolja. Skupaj bomo zagotovo uspešni.

Viri in literatura

- Katalinič, D. (2008). Iz sveta pravljič v svet narave. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Kurikulum za vrtce. (Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999).
- Menih, K. in Srebot, R. (1996). Igrajmo se ekologijo. Ljubljana: Domus.
- Statistični urad Republike Slovenije. Poročilo o zbranih odpadkih za leto 2016. <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6938> (pridobljeno 8. 5. 2018).

ODPADNI, ŠE UPORABNI MATERIAL V VRTCU

Povzetek

V današnjem času se srečujemo z vedno večjimi količinami odpadkov, zato jih moramo znati primerno izrabiti – v tem primeru ne gledamo na odpadke kot odpadne snovi, ampak kot na nekaj, kar lahko ponovno uporabimo.

Ker se zavedamo, kako pomembno je ločevanje in ponovna uporaba odpadkov, smo se v oddelku 1-2 let odločili, da bomo otrokom ponudili odpadni material in z njim nadgradili igro. Tako smo za igro uporabili škatle različnih velikosti, zamaške, časopisni papir, plastične lončke, plastenke itd.

Otroci so materiale najprej spoznavali, tipali, raziskovali. Skozi igro in dejavnosti vedno znova spoznavamo, daso materiali, ki bi bili sicer zavrženi, v vrtcu zelo uporabni.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, igra, odpadni material, otrokova ustvarjalnost, odpadki.

Abstract

We are facing increasing amounts of waste, that is why we have to know how use it in an appropriate way – this way, we are not looking at waste as something that needs to be disposed of, we rather see it as something that can be reused.

Since we are aware of the importance of waste separation and waste recycling, our kindergarten group (1-2 years) decided to offer waste material to the children and improve their playing experience. We used boxes of different sizes, corks, newspaper, plastic cups, plastic bottles etc.

At first, children were learning, touching and explore the different types of material. We keep learning through playing that materials which would otherwise be disposed can be very useful in kindergartens.

Key words: early science, games, waste material, children's creativity, waste.

UVOD

Odpadki predstavljajo v svetu vedno večji problem, zato je potrebno že otroke navajati in ozaveščati (papirčke dajemo v koš, ločujemo biološke odpadke, zapiramo pipe), da je pomembno njihovo sodelovanje pri reševanju težav, povezanih z odpadki in posledično se s tem razvija pozitiven odnos do okolja. S tem ko odgovorno ravnaajo z odpadki, prispevajo k varovanju in ohranjanju okolja.

Že v LDN oddelka smo načrtovali dejavnosti z odpadno kartonsko embalažo in drugimi odpadnimi materiali.

Na prvem roditeljskem sestanku smo staršeseznanili in jih zaprosili, da nam skozi celo šolsko leto prinašajo različne škatle, zamaške, plastenke, plastične lončke za igro.

Cilji, ki smo si jih zastavili:

- Otroke in starše ozavešiti, kako odpadni material ponovno uporabiti.
- Manipuliranje in svobodno ustvarjanje s škatlami, zamaški, plastenkami, časopisnim papirjem, plastičnimi lončki.
- Pridobivanje izkušenj, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

METODE DELA

Pri izvajanju aktivnosti smo upoštevali naslednje metode: igra, pogovor, opazovanje, lastna aktivnost, raziskovanje, demonstriranje.

DISKUSIJA

V mesecu oktobru smo začeli zbirati odpadno embalažo. Vključili smo starše, dedke, babice, tete in strice. Zbrali smo veliko količino odpadnih materialov.

Otrokom smo najprej ponudili škatle različnih velikosti. Škatle so raziskovali, trgali, mečkali, nosili v koš. Nekateri so prepoznali slike na škatlah ter se trudili povedati, da so to »keksi, njam, njam«, prepoznali so zobno pasto, kremo, čokolado. Pojavili so se prvi znaki opismenjevanja, saj so otroci po svoje »brali« in se učili prvih besed.

Raziskovanje in igra s škatlami.

V evropskem tednu zmanjševanja odpadkov smo v naši enoti dali predmetom, ki jih ne potrebujemo drugo priložnost, znova so postali uporabni. V velikih škatlah so se otroci skrivali, lezli vanje in iz njih, spretnejši otroci so splezali na škatlo ter sedeli na njej. Majhne škatle smo barvali in lepili, nastale so različne skulpture, ki so si jih potem odnesli domov.

Razvrščali smo zamaške po barvi, jih spuščali v velike plastenke in poslušali kakšen zvok proizvajajo.

Trgali in mečkali smo časopisni papir ter ga lepili na podlago, pri trganju smo se zelo potrudili in papir natrgali na čisto majhne kose ter ga nato spuščali v velike plastenke. Pri vseh teh dejavnostih smo razvijali fino motoriko, vztrajnost.

Spuščanje časopisnega papirja v plastenke.

V eko tednu smo si izdelali ropotuljice iz plastičnih lončkov (lončke smo napolnili z različnimi kamenčki, peskom, vejicami), ter ugotavljali in prepoznavali zvok.

Plastične lončke smo napolnili kamenčki.

Iz večjih škatel smo si izdelali avtomobile, ki so jih otroci potiskali, v njih so prevažali medvedke, žoge, igrače. Avtomobile smo najprej uporabili za igro v igralnici, ko je interes upadel, smo avtomobile preselili na dvorišče vrtca. Najbolj so uživali, ko so na stezi »dirkali« s svojimi avtomobili. V njih so prevažali najrazličnejše materiale, ki so jih našli zunaj (vejice, kamne, liste).

Barvanje kartonskih škatel.

Plastenke smo napolnili z barvo in vodo, otroke so barvne plastenke zelo motivirale. Preko njih smo spoznavali osnovne barve (rumena, rdeča, modra, zelena), jih razvrščali po barvi ter se z njimi igrali.

Vse materiale so imeli na voljo skozi celo šolsko leto, da so jih lahko kombinirali in uporabljali po lastni izbiri. Pojavila so se prva otroška ustvarjanja.

Igra s škatlami zunaj.

ZAKLJUČEK

Skozi celo leto so otroci imeli možnost spoznavati in raziskovati različni odpadni material. Imeli so možnost za igro in učenje z različnimi odpadnimi materiali, snovmi, preko katerih so pridobivali različne izkušnje in nova spoznanja in znanja.

Starši so lahko občudovali njihove izdelke na policah in garderobnih omarah ter jih kasneje odnesli domov. Hkrati smo jih ozaveščali, kako se odpadni material lahko koristno uporabi in spodbudili, da materiale, ki jih najdejo doma z otokom ponovno uporabijo.

Ponovna uporaba ni enkratno dejanje, temveč je odnos do stvari, miselnost in način življenja.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
- Rems – Arzenšek G., Brezinščak J., Katalinič D (2006). Z igro in zabavo spoznavamo okolje in naravo III. Priporočnik za delo v ekovrtcih.
- Škafar B. (1997). Zmanjšamo in recikliramo. Seg in Pomurski ekološki center Ljubljana, Murska Sobota.
- <http://www.cpu-reuse.com/za-medije/172-evropski-teden-zmanjsevanja-odpadkov2>
- <http://www.ekosola.si/vrtci-projekti/odpadki/>

KORISTNO UPORABIMO ODPADKE

Povzetek

Naš vrtec Sežana spada pod EKO vrtec, zato smo se odločili, da bomo aktivno pristopili k projektu s temo **KORISTNO UPORABIMO ODPADKE**. Vsak dan je okrog nas ogromno odpadkov, pri vsakem obroku nastane veliko embalaže, ki jo je treba zavreči, ustrezno razvrstiti, reciklirati. Iz odpadkov smo izdelali različne družabne igre, jih uporabili za inštrumente ter razne izdelke. Tako so postali koristni. Pri otrocih smo opazili, da niso dovolj dobro seznanjeni z odpadki ter še ne vedo kako z njimi ravnati, zato smo se odločili, da otroke prek igre seznanimo z odpadki, ki so pomemben del našega življenja.

Ključne besede: odpadki, ločevanje odpadkov, ekološki otoki, igra, igrače iz odpadkov

Summary

Our kindergarten Sežana is included in ECO kindergardens which is why we decided to participate in project named **USEFUL GARBAGE**. Every day we make a lot of garbage, with every meal we make a lot of waste embalage which we must throw away, put into the trash where they belong and recicle. With it we made different social games, instruments and other toys. We noticed that children are not familiar enough with garbage which is important part of our lives.

Keywords: garbage, waste separation, ecological islands, games, toys from garbage

Uvod

Z odpadki smo se začeli ukvarjati v mesecu aprilu 2017 ter s procesom učenja o odpadkih nadaljevali do februarja 2018. Otroci so bili v začetku stari 2 ali 3 leta nato so dopolnili leto več. V slabem letu smo se pogovarjali ter preko igre spoznavali kaj so to odpadki. Nekateri so se že z besedo »odpadki« srečali prvič.

Zadali smo si **cilj**, da bi otroci poznali odpadke; papir ter plastiko najbolj, da bi znali razvrščati odpadke v prave smetnjake, iz odpadkov izdelali kaj koristnega ter da bi otroke ozavestili o pomembnosti ločevanja odpadkov ter o skrbi za lepo in urejeno naravo.

Metode

Uporabili smo metode:

- igre,
- raziskovanja,
- razvrščanja,
- sklepanja,

- fotografiranja,
- pogovora,
- opazovanja,
- poslušanja,
- pripovedovanja,
- lastne aktivnost otrok.

Dejavnosti

Najprej smo se z odpadki igrali, jih poimenovali, opisovali, jih iskali v okolici, opazovali smetnjake v okolici vrtca, iskali ekološke otoke.

Prebiralimo zgodbo Zabava z odpadki: Pujsa Pepa. Otroci so se z zgodbo kar poistovetili. Opazili so, da tudi lik iz zgodbe ter risank ločuje odpadke kot oni. To se jim je zdelo nadvse zanimivo. Veseli so bili, da tudi pujsa Pepa ter njena družina ločuje odpadke ter skrbi za okolje.

Otroci so sami izdelali koše za ustrezne smeti. Poiskali smo 2 veliki škatli, otroci so jih ustrezno pobarvali s tempera barvami rdeče in rumene barve. Rdeče za papir, rumeno za plastično embalažo. Otroci so na sprehodu opazovali smetnjake in skupaj smo fotografirali oznako na smeteh za plastično embalažo in papir. Nato smo fotografije natisnili ter jih zalepili na naše smetnjake v igralnici. Zelo so bili navdušeni, da imamo ekološki otok kar v igralnici. Od dneva, ko smo izdelali smetnjake, smo otroke spodbujali, da sami vržejo odpadni papir v smeti za papir, da umijejo plastične jogurtovke lončke pod vodo ter jih vržejo med ustrezno embalažo. Otroci so začeli spraševati, preverjati, če mečejo prav. Tukaj se je pokazalo, kako so začeli dojemati pomembnost ločevanja odpadkov, pokazali skrb za ravnanje z odpadki.

Z otroki smo tudi izdelali keglje iz plastenk, jih pobarvali v različne barve ter jih zbijali. Da so bili težji smo jih napolnili z vodo. Pri tem so otroci spoznali, da lahko iz odpadkov naredimo tudi igračo. Urili so se tudi s poimenovanjem barv kegljev ter s štetjem zbitih kegljev, spoznavali so nova pravila igre, med seboj tekmovali, kdo bo zbil več kegljev ipd. Pri tej dejavnosti so bila prepletena različna kurikularna področja kot so matematika, družba, narava...

Iz odpadkov smo naredili tudi razne izdelke po domišljiji otrok: daljnogled iz tulcev papirja, kravoiz škatel, gugalnico iz zamaškov, šotor... Tudi instrumente so si nekateri naredili, ko so dali v plastenko nekaj manjših zamaškov in je nastala prava ropotulja.

Izdelali smo tudi matematični kotichek iz odpadkov. Vse odpadke, ki so nam ostajali smo zbrali na kup (lončki, prekratke barvice, zmečkan papir, slamice...) ter jih razvrstili od 1 do

10 in zalepili na 10-delno gosenico. Otroci so tako šteli (en lonček, dva...) ter razvrščali odpadke po materialu.

V projekt smo vključili tudi starše. Spodbujali smo jih, da prinašajo papir in zamaške. Starši so v vrtec nosili tudi odpadni material iz katerega smo nato naredili uporabne igre in izdelke. Sodelovali smo tudi tako, da smo na skupnem srečanju s starši uporabili odpadni material ter z njim okrasili igralnico v novoletnem času. Nastali so zelo zanimivi izdelki.

Zaključek

Načrtovane dejavnosti so potekale zelo uspešno; otroci so znanje požirali z ušesi, očmi, sledili so novim besedam, fotografijam na steni o odpadkih, sami so razvrščali v prave koše v skupini ter izven nje, povedali so, da tudi doma razvrščajo s starši. Le nekateri so ob koncu sklopa potrebovali nekaj pomoči, vprašanj, o katerem materialu govorimo, da so vedeli v kateri koš vreči smeti. Otroci so se med seboj pogovarjali o smeteh, kam kateri odpadki spada, poimenovali barve smetnjakov ter znali sami povedati, da iz starih neuporabnih stvari lahko naredimo nove, da jih lahko recikliramo.

Ko smo nosili smeti so otroci konkretno pokazali kaj so se naučili, ko so odpadke vrgli v pravi koš .

Otroci so ugotovili, da lahko sami vplivajo na naravo, jo varujejo in ohranjajo čisto. Ta cilj je bil v celoti dosežen, saj so otroci opozarjali na odpadke po tleh, povedali so, da to ni dobro in da bi morali ravnati drugače ter vreči smeti v koše za smeti, pa jih še ustrezno razvrstiti. Spoznali so tudi, da iz odpadkov naredimo igračo ali družabno igro in se z njo zabavamo. Otroci so bili zelo vedoželjni in motivirani za dejavnosti, prejeli so veliko novega znanja in ga v praksi uporabljali. To je bil naš cilj, ki bo na dolgi rok uporaben za otroka samega ter za naravo in okolje.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport
- Zgibanke, prospekti, publikacije programa Ekošola
- 101 izdelek iz odpadne embalaže, Amand Papotnik
- Zabava z odpadki. Pujsa Pepa, DZS

Fotografija 1: Sodelovanje s starši; izdelovanje novoletne dekoracije iz odpadnega papirja

Fotografija 2: Matematična gosenica iz odpadkov

Fotografija 3: Deklica opazuje plakat o ekologiji

RAVNANJE Z ODPADKI

Povzetek

V spomladanskih mesecih smo v dveh skupinah namenili posebno pozornost pravilnemu ločevanju odpadkov ter predelavi in ponovni uporabi le teh.

Namen dejavnosti je otroke že v predšolskem obdobju ozaveščati o skrbnem in spoštljivem odnosu do narave ter njihove bližnje in širše okolice.

Ključne besede: odpadki, predelava, ponovna uporaba, narava

Abstract

During the spring, two groups devoted special attention to proper waste separation and its processing and re-use.

The purpose of the activity is to raise awareness of preschool children of caring and respectful attitude towards nature and their immediate and wider surroundings.

Keywords: waste, processing, re-use, nature

Uvod

Za izbrano tematiko sva se odločili strokovni delavki dveh skupin (Vrtavke, 3-4 leta in Sončnice, 3-5 let), pri čemer sva izhajali iz bližajočega se svetovnega dneva voda in dneva Zemlje.

Ker se naš vrtec nahaja na obrobju mesta, nam ponuja nešteto možnosti za sprehode v naravo. Ob tem smo z otroki večkrat opazili neprimerno odvržene smeti, na katere so nas opozorili otroci kar sami.

Otroška opazovanja so naju spodbudila k načrtovanju obravnavane dejavnosti: ravnanje z odpadki.

Cilji

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave,
- otrok spozna nove besede in besedne zveze (ekološki otok, deponija, biološki odpadki, kosovni odpad, ipd.),
- otrok se seznaja s procesom reciklaže in predelave papirja,
- otrok s pomočjo barv spozna in utrjuje kam sodijo posamezni odpadki, jih ločuje in razvršča,

- spodbujanje otrok k razvijanju lastne domišljije za igro in ustvarjanje z odpadnim materialom.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili sledeče metode:

- pripovedovanje,
- pogovor
- opisovanje,
- branje,
- razlaga,
- opazovanje,
- lastna aktivnost,
- razvrščanje.

Izvedli smo preizkus, kaj se zgodi s papirnato oziroma plastično vrečko, zakopano v zemlji, po daljšem časovnem obdobju.

Diskusija

Obravnavane tematike smo se v obeh skupinah (Vrtavke, 3-4 leta in Sončnice, 3-5 let) lotili s spoznavanjem različnih vrst zabojnikov. V skupini mlajših otrok smo se odpravili na sprehod po okolici vrtca ter pri gostilni v bližini opazili ekološki otok. Tam smo spoznali kateri zabojniki sestavljajo ekološki otok, kakšne barve so njihovi pokrovi, oziroma zabojniki sami ter kakšne vrste odpadki sodijo vanje.

V skupini nekoliko starejših otrok smo temo ravnanje z odpadki pričeli s pogovorom ob fotografijah za lažjo predstavo. Z otroki smo ugotavljali, kakšne vrste zabojnikov poznamo, kako ločujemo odpadke, kdo zabojnike odpelje, ko so polni, zakaj jih ne mečemo v naravo, ipd.

Otroci so nekatere izmed zabojnikov že poznali in so znali povedati vsaj eno stvar, ki sodi vanje, saj ločujejo tudi doma. Nekateri pa so se z zabojniki seznanili prvič.

V skupini Vrtavk so se otroci najprej posvetili spoznavanju zabojnika z modrim pokrovom in v ta namen na praktičnem primeru spoznali oziroma ugotovili, zakaj je potrebno škatle zložiti, preden jih odvržemo. Otroci so naredili dva stolpa, enega iz zloženih, drugega pa iz sestavljenih škatel. Škatle v obeh stolpih so prešteli in bili zelo presenečeni nad ugotovitvijo, kako malo prostora zavzamejo zložene škatle. Za boljšo predstavo smo uporabili enake škatle. Enak postopek uporabljamo tudi pri zlaganju tetrapakov. Jogurtove lončke pa zlagamo enega v drugega.

Ker otroci na splošno zelo radi poslušajo pravljice, sva v ta namen izbrali nekaj knjig z eko vsebino (EKO PAPIRKO, EKO ZMAJČEK, FEJ!ODPADKI, POTOVANJE MALE PLASTIČNE VREČKE, EKO KRALJ, FIŽOLINA, DREVO KRIŠTOF, SIVI IN ZELENİ OTOK).

Pri Vrtavkah smo se ob listanju slikanice »Ne bi hotel živeti brez čiste vode!« ob svetovnem dnevu voda pogovarjali o pomenu vode in ugotavljali, kdo jo potrebuje in za kaj vse jo rabimo.

V skupini Sončnic pa smo si poleg knjig z eko vsebino ogledali tudi serijo okoljskih risank LEPŠI SVET (Kam z odpadki, Ugasni luč, postani izumitelj, Zapri okno in Pojdi s kolesom), ki nagovarjajo otroke k skrbi za okolje, varčevanju in pazljivemu ravnanju z naravo.

V obeh skupinah smo se lotili izdelave ekološkega otoka, izognili smo se le bio odpadkom. Ob tem sva otrokom pojasnili, da bio zabojnika ne bomo imeli, saj hrana gnije in smrdi, zato so ti zabojniki le zunaj. Sva pa jim pokazali belo posodo s pokrovom, ki jo uporabljamo v vrtcu za zbiranje ostankov hrane in jima razložili, da kruh, jogurt, sadje... ki jih ne morejo pojesti, odvržemo tja notri.

V skupini Sončnic so otroci iz reklam strigli sličice različnih izdelkov, nato pa smo jih lepili na plakat z razdelki, glede na to, v kateri zabojnik sodijo izdelki po uporabi.

Ob tem so nekateri otroci točno vedeli, kam sodi posamezen izdelek po uporabi, drugi pa so potrebovali usmeritev in potrditev.

V obeh skupinah smo zbirali kartonaste škatlice, različno embalažo, časopisni papir-reklame, risbice, letake, manjše steklene kozarčke. Ko se nam je tega že precej nabralo, sva vzgojiteljici tako pri Vrtavkah kot tudi pri Sončnicah, odpadke raztresli po igralnici, otroke pa prosili za pomoč pri pospravljanju oziroma razvrščanju le teh v ustrezne »zabojnike«.

Ob tem se je ponovno pri posameznikih pojavil problem oziroma negotovost, kam sodi posamezen odpadek.

Sami in s pomočjo staršev smo zbirali pločevinke in po navdihu zgodbe o Fižolini tudi sami ustvarili cvetlične lončke, v katere smo posejali semena sončnic.

V naslednji dejavnosti so otroci v obeh skupinah aktivno sodelovali pri izdelavi papirja in tako spoznali postopek recikliranja, oziroma kako iz starega narediti novo. Ob tem so otroci v skupini Vrtavk s pomočjo slikanice Eko papirko spoznavali, kako lahko pripomorejo k ohranjanju gozdov in ugotavljali, zakaj so za nas tako pomembni.

Kot zadnjo dejavnost smo v skupini Sončnic izdelali eko mesto, pri čemer smo uporabili zbrane manjše kartonaste škatlice, ki so jih otroci oblepili s časopisnim papirjem in jih pobarvali.

Zaključek

Ob zaključku projekta ugotavljava, da so izbrane dejavnosti na otroke naredile močan vtis. Pridobljeno znanje utrjujemo vsak dan.

V skupini Vrtavk so otroci najbolj uživali pri razvrščanju zbranih odpadkov, kar dokazujta tudi izjavi dveh dečkov: »Lina, a maš še kej smeti?« in: »Lina, a boš še kdaj prinesla smeti v vrtec?«

Pozitiven odziv je bil tudi s strani staršev, kjer je ena izmed mam zelo pohvalila izbor obravnavane tematike, saj je njenega otroka spodbudila k pravilnemu ločevanju odpadkov tudi doma.

V skupini Sončnic so starši aktivno sodelovali pri prinašanju odpadne embalaže in papirja. Eden izmed očkov je pohvalil raznolikost ustvarjalnih dejavnosti, ki spremljajo naš vsakdan. Upava, da sva ob tem v otrocih zanetili iskrico zavedanja, kako pomembna je narava za vse nas in smo od nje odvisni.

Literatura

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- DVD: LEPŠI SVET (Kam z odpadki, Ugasni luč, Postani izumitelj, Zapri okno, Pojdi s kolesom). Borzen, operater trga z elektriko, 2017

IGRAJMO SE DRUGAČE

Povzetek

Otroci so v današnjem svetu zelo radovedni in dovzetni za spoznavanje novih reči, zato smo v našem vrtcu otrokovo igro povezali z odpadnim in naravnim materialom. Otrok se s tem materialom igra, se ga dotika, ga raziskuje in opazuje, kar otroku prinaša novo znanje in spoznavanje narave in njenih lastnosti.

Ključne besede: otrok, igra, odpadni in naravni material, ustvarjalnost

Abstract

Children in today's world are very curious and susceptible in understanding new knowledge, so we have connected the children's play with the waste and natural material in our kindergarten. The child plays with this material, touches, explores and observes it, which gives the child new knowledge in learning about nature in its properties.

Keywords: child, play, waste and natural material, creativity

Uvod

Na otrokov razvoj imajo izredno velik vpliv igrače, ki jih izdelajo sami ali ob sodelovanju z odraslimi. Le-ta so iz različnega materiala (papir, plastenke, blago, listje, plodovi, lubje ...) in za najrazličnejše namene. Otroku te igrače prinašajo veliko veselje in utrjujejo zaupanje v lastne sposobnosti. Otrok se nanje naveže, saj čuti, da je igrača le njegova, da je bila narejena zanj in da je tudi sam sodeloval pri njenem nastajanju (Marjanovič, 1981).

Otroci imajo veliko domišljije in si v razmišljanju ne postavljajo meja. V svojo najbližjo dejavnost – igro se znova in znova vračajo. Z naravnim in odpadnim materialom otroke spodbudimo k razmišljanju o tem, s čim in kako se še lahko igrajo, kaj vse jim za igro ponuja okolje, narava. Hkrati s takšno igro spodbudimo večjo povezanost med otroki – medsebojno razumevanje, raziskovanje materialov, opazovanje, primerjanje, eksperimentiranje, razvijanje različnih spretnosti na področju motorike in spodbujanje k samostojnemu oblikovanju (Marjanovič, 1981). Igrača, ki jo otrok naredi sam bogati otrokovo mišljenje in čustva ter ga hkrati uvaja v širše socialno okolje.

Igra z naravnim in odpadnim materialom je tako za otroke kot tudi za vzgojitelje izživ. Pomembno je, da je vzgojitelj oblikovalec idej, spodbujevalec domišljije, dober vzgled, spodbujevalec uporabe novih materialov, gradnik učenja preko igre in zgodb, poslušalec in opazovalec. Skratka vzgojitelj naj bo soigralec otrok pri takšni igri (Željeznov Seničar, 2017).

Namennašega projekta je bil, da preko dejavnosti z naravnim in odpadnim materialom damo otrokom vedeti, da materiala ni treba zavržeti, ampak ga lahko uporabimo za igro oziroma izdelavo igrače. Posledično tako spodbudimo otrokove intelektualne, čustvene socialne ter fizične spretnosti in sposobnosti, naučijo se lažje navezovati medosebne stike in bolje reševati konflikte ter po svojih sposobnostih razvijati ustvarjalnost in domišljijo. S tem dosežemo cilje, ki smo si jih zadali pri projektu.

Metode

Za aktivnost otrok pri razvijanju igre in ustvarjanju igrač iz naravnega in odpadnega materiala smo uporabili metodo igre, opazovanja, raziskovanja, pogovora, čutno zaznavanje in lastno aktivnost. Igra z materialom je potekala skozi celotni dan, ki so ga otroci preživeli v vrtcu. Med otroki je potekala individualna in skupinska oblika igre.

Pri projektu je sodelovala celotna enota Tehnološkega parka – vrtca Vrhovci, torej 7 oddelkov v starosti od 1-6 let. Projekt je trajal 14 dni, in sicer v začetku meseca novembra.

Diskusija

Okolica vrtca nam ponuja veliko materiala, zato se nam je v enoti porodila ideja, zakaj ne bi material uporabili za igranje.

Začetki projekta so se po skupinah razlikovali. Večina je industrijske igrače pospravila skupaj z otroki, nekateri so igrače pospravili sami, kot uvod v projekt je bila v eni skupini tudi zgodba, da so škratje odnesli igrače, ker jih otroci niso pospravljali.

Po skupinah je bil otrokom ponujen različen odpadni in naravni material, ki smo ga po potrebi menjali. Na začetku so bili otroci rahlo izgubljeni, niso točno vedeli, kako bi se z materialom igrali, kaj bi iz njega izdelali. Že po dnevu, dveh, v nekaterih skupinah tudi malo kasneje, so otroci »padli not« in razvijati se je začela ustvarjalna igra. Na voljo so jim bile škatle različnih velikosti, v katerih so se otroci skrivali in se igrali, da so ladje in gradovi. Z volno so pletli mreže, jih navijali in iz nje izdelovali različne izdelke. Iz odpadnih kosov blaga so izdelovali zapestnice, punčke, si pokrivali »rane«. Luščili so koruzo in storže, jih z metlami zabijali v gole, ki so jih naredili iz škatel. Iz tulcev so naredili avtomobile, iz zamaškov didaktično igro. Zelo radi so prelagali gumbe, kamne, postavljali zaporedja iz odpadne pene, se igrali s palicami in odpadnimi koščki lesa. Igrali so se tudi, da so penasti stožci torta, učili so se šivati in iz odpadnih pločevink izdelali »pločevinkote«.

Pri igri je bilo opaziti več simbolne in domišljajske igre. Formirale so se igralne skupine, v katerih so si otroci delili različne vloge. Veliko so se igrali družino in rojstne dneve. Med otroki je bilo vidnegaveč dogovarjanja in manj konfliktov.

Otroci so s svojo izvirnostjo in ustvarjalnostjo vsak dan znova presenečali, zato je nekaj skupin projekt podaljšalo, vse skupine pa bomo tudi v prihodnje imele v igralnicah kotiček z naravnim in odpadnim materialom.

Slika 1: Vlakov iz plastenk.

Slika 2: Puncčke iz palic, blaga in volne.

Slika 3: Ustvarjanje vzorcev iz plodov.

Slika 4: Izdelava gradu iz lesenih kosov.

Slika 5: »Pločevinkoti« iz plastičnih pokrovov in koščkov volne.

Slika 6: Mreža iz volne.

Slika 7: Nahrbtniki iz škatel.

Zaključek

Otroci so z igro z naravnim in odpadnim materialom razvijali svojo domišljijo, kreativnost in občutili svobodo duha.

S tem materialom so bile naše igralnice prostor, ki se je nenehno spreminjal. Ponujale so se nam neskončne možnosti, otroci so imeli vse več idej, ki so jih lahko izživel. Njihova igra je bila raznolika, vedno so našli kaj novega, raziskovali in kar je najpomembnejše, otroci so brez težav sprejeli igro brez industrijskih igrač in so se radi vračali k njej. Vredno je omeniti, da je bil otrok pri tej igri čez celotni dan nezavedno bolj povezan z naravo kot običajno.

Poleg tega so otroci začeli biti bolj pozorni na naravni in odpadni material. Ob koncu projekta je veliko otrok našlo takšen material doma, ga spravilo in naslednji dan prineslo v vrtec, k čemu ga uporabili za igro. Tako smo se odločili, da bomo v igralnici imeli vedno na razpolago kotiček s takšnim materialom in da bodo lahko otroci dnevno nosili material v vrtec in se z njim igrali.

Vzgojitelji smo želeli doseči, da si otrok upa in želi uporabiti naravni in odpadni material pri igri, in to nam je zagotovo uspelo.

Literatura

- Bahovec, E. D. (1999). Kurikulum za vrtce, Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
- Marjanovič, L. (1981). Igra in igrača. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine.
- Željeznov Seničar, M. (2017). Igra in učenje predšolskega otroka: zbornik/ X. mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih. Ljubljana: MiB.

PREKLOPI NA EKO ŽE V VRTCU

Povzetek

V tem prispevku bom opisala eno izmed mojih najljubših ekoloških dejavnosti in sicer **recikliranje**. Velikokrat se skozi različne dejavnosti v vrtcu pogovarjamo o recikliranju. Zavedamo se, da je recikliranje vsakodnevno opravilo, saj vsak sleherni dan razvrščamo različne odpadke v točno določene koše, ki jih imamo v vrtcu ali doma. Ugotovili smo, da ni nujno, da vse odpadke zavržemo, saj lahko s pomočjo domišljije in ustvarjalnosti odpadni material ponovno uporabimo - ga recikliramo. Iz odpadne embalaže lahko izdelamo preproste igrače in igre, ki jih lahko uporabimo pri naši igri. Ob ustvarjanju iz embalaže spodbujamo domišljijo in otroke ozavešamo o ohranjanju narave. Odpadnemu materialu tako damo novo funkcijo.

Glavne besede: recikliranje, odpadni material

Abstract

In this paper, I will describe one of my favorite ecological activities - recycling. Often, through various activities in the kindergarten, we talk about recycling. We are aware that recycling is a daily task, because every single day we sort different waste into precisely determined trash cans which we have in kindergarten or at home. We have found that it is not necessary to discard all waste, because using imagination and creativity, waste material can be reused - we can recycle it. From waste packaging we can make simple toys and games that can be used in our game. When creating from packaging we encourage imagination and children to be aware of nature conservation. Thus we give a new function to the waste material.

Keywords: recycling, waste material

Uvod

Menim, da se skrb otrok za naravo morarazviti že v zgodnjem otroštvu - v vrtcu. Prav je, da se nauči o naravi z interakcijo z njo in ne tako, da jo spozna samo iz različne literature, spleta ter televizije. Otroci morajo imeti priložnost, da so sami motivirani, postavljajo vprašanja, raziskujejo in dobijo znanja o okoljski vzgoji. Nekateri otroci imajo malo možnosti, da doživijo naravo z vsemi čutili.

V svojem pedagoškem delu v vrtcu dajem velik poudarek ekološkim vsebinam. Tako se vsako šolsko leto tudi odločim, da zavržen odpadni material skupaj z otroki uporabimo za izdelavo različnih igrač in novih izdelkov. V nastajanje novih uporabnih igrač aktivno vključim tudi otroke. S tem otroci pridobijo znanje, kako preprosto je pridelati odpadne stvari v nove izdelke. Otroci spoznavajo različne materiale, njihov izvor in način pridobivanja, izdelajo si igračo in s tem se naučijo odgovornosti do narave.

Spoznali smo tudi, da je les naraven material, katerega lahko recikliramo. Sama sem mnenja, da je potrebno ohraniti vsak košček lesa in ga ni potrebno zavreči, saj lahko iz njega nastane marsikaj - lutka, družabna igra, igrača...

Otroci se tako z recikliranimi igračami lahko skozi igro marsikaj naučijo.

Pri zbiranju odpadnega materiala so aktivno vključeni otroci in tudi njihovi starši. Starši tako skozi vso leto prinašajo različni odpadni material, ki bi ga drugače zavrgli (plastenke, tetrapak, stare zgoščenke, kartonske tulce, plutovinaste zamaške, kartonske škatle, odpadni kartonski material, volno, usnje, papir za risanje, ostanke volne, blaga in lesa...).

Zbrani odpadni materialna nam prideprav pri našem delu in služi tudi kot didaktični pripomoček. Otroci in njihovi starši tako izvedo o možnostih in načinih ponovne uporabe odpadnega materiala.

Skozi leto smo veliko izvedeli o možnostih in načinih ponovne uporabe odpadnega materiala. Iz odpadne embalaže smo izdelali preproste igrače, ki smo jih uporabili pri različnih igrah. Ob ustvarjanju iz odpadne embalaže smo spodbujali domišljijo in se hkrati ozavestili o ohranjanju narave. Odpadnemu materialu smo tako dali novo funkcijo.

Leta 2004 smo v vrtcu »Otona Župančiča« Slovenska Bistrica problematiki varovanja okolja dali še večji poudarek, ko smo se pridružili šolam in vrtcem po Sloveniji, ki stopajo po korakih nacionalnega projekta Eko šola kot način življenja.

V našem vrtcu smo leta 2005 podpisali **Eko listino** v kateri se zavezujemo, da bomo vestno izvajali cilje in naloge okoljske vzgoje, z otroki urejali ekološke koticke, sodelovali z družinami otrok in z njimi izmenjali izkušnje o okoljski vzgoji, varčevali z vodo, elektriko in drugimi materiali, ki jih uporabljamo v vrtcu, skrbeli za ločeno zbiranje odpadkov v skladu s pravili in pridobivali aktualne informacije ternova znanja v smislu ekološkega.

Cilji in dejavnosti

Mojenamen je približati otrokom planet -Zemljo in skrb za ohranjanje naravnega okolja.

Korelacija z drugimi področji:

jezik, gibanje, matematika, družba, umetnost

Globalni cilji:

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.
- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju, varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Cilji

- Pridobivanje izkušenj o človekovem vplivu na naravo, navajanje na smotrno ravnanje z materialom in energijo.
- Otrok sodeluje pri razvrščanju odpadkov (razvršča papir, zamaške, steklo, embalažo in ostale odpadke).
- Sodeluje v akcijah ob pomoči staršev (zbiranje starega papirja, plastičnih zamaškov).
- Otrok pridobiva spoznavanje, da je možno odpadni in naravni material koristno ter ponovno uporabiti.
- Otrok spozna ekološki otok in njegov pomen (vzgoja za okoljsko odgovornost).

Dejavnosti

- Poslušanje pravljic, zgodbic z ekološkimi vsebinami.

Preko igre smo spoznali različni odpadni material, z njim smo ustvarjali pri likovnih dejavnostih (ustvarili smo metulje, pajke, cvetlice, ptičje hišice, avte, lutke, glasbene inštrumente, družine in hiše...).

- Ogled kratkih eko filmov, spoznavanje planeta - Zemlja s pomočjo spleta in različne literature.

- Slikanje in risanje planeta Zemlja.

- Ogled ekološkega otoka in pogovor o odpadkih, kako vplivajo na naravo, kaj so odpadki, kam jih odlagamo, ločevanje odpadkov v naši okolici, v igralnici, doma.
- Izdelava različnih didaktičnih iger iz odpadnega materiala.

- Zbiranje starega papirja in plastičnih zamaškov.
- Ločeno odlaganje odpadkov v ustrezne zbirne zabojčke (papir, plastika, papirnate brisače, ostali odpadki).
- Pogovor z otroki o okoljski odgovornosti, izdelava plakata z eko vsebino.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti vsako novo šolsko leto izhajam iz starosti otrok. Na otroke prenašam različne vsebine in jih vodim pri njihovem samostojnem spoznavanju narave.

Otroci so se učili na podlagi ustreznih virov, izkušenj, aktivnega učenja, ob izdelavi plakata, z opazovanjem, pripovedovanjem, zaznavanjem, občutenjem, kreativnostjo, učenju drug od drugega in samostojnim raziskovanjem. Sami so iskali rešitve za izvajanje tem, ki bodo prispevale k ohranjanju narave.

Zaključek

Recikliranje preprečuje prekomerno onesnaženje, pomaga ohranяти dragocene vire, kot so drevesa in sveža voda, ter zmanjšuje potrebo po dodatni porabi energije. Mlajši otroci morda niso pripravljeni ceniti vplivov na okolje, ki jih ima recikliranje, lahko pa s pomočjo odraslega razumejo osnove. Zato morajo imeti izkušnje in raziskovati čim več, da bi lahko občutili svoj svet.

Namesto porabe dodatnega denarja za modne umetniške materiale imamo s pomočjo zbiranja na voljo različne vrste recikliranih materialov, kot so papirni ostanki, kartonski material, zamaški iz plute, pokrovi plastenk, ostanki volne, tkanin in lesa.

Med mnogimi drugimi stvarmi smo se naučili o recikliranju in zakaj je to pomembno. Recikliranje je eden od najboljših načinov za naš pozitiven vpliv na svet, v katerem živimo. Tako so otroci ugotovili, da se reciklaža začne že doma in ne samo v vrtcu.

Namen dneva ZEMLJE ni le spoštovanje planeta v katerem živimo, temveč tudi preučiti naše življenjske navade, da bi ugotovili ali živimo v prijaznem svetu. Veliko naših vsakodnevnih dejanj je škodljivih za okolje, kakšne spremembe pa lahko naredimo sami za prijaznejši življenjski slog. Zatorej moramo otroke vpeljati v aktivnosti kot so- kako skrbeti za naš planet, recikliranje, pametna uporaba virov in kako čim bolj spoštovati naš

planet. Vse premalokrat se zavedamo, da je planet- ZEMLJA naš dom, prostor, ki nam daje vse, da bivamo, dihamo, jemo in živimo. Prav je, da otroke učimo spoštovanja do nje in odgovornega in spoštljivega ravnanja z njo. S svojim zgledom se potrudimo ohraniti našo Zemljo vsak dan. Vzgojiteljice se tega še predobro zavedamo, saj se vzgoja začne že pri najmlajših otrocih.

Recikliranje- ta tema se morda zdi drugačna za majhne otroke, vendar je to zelo aktualna in zabavna. Dejavnosti zahtevajo malo ali nič naložb in zagotovijo ure zabave, hkrati pa spoštujejo naše okolje.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport.
- <http://www.vrtec-slobistrica.com>
- Knjiga:Ustvarjalno recikliranje, avtor Miha Zorec

ODPADKI OKROG NAS

Povzetek

Odpadki so del okolja in narave, s katerimi se dnevno srečujemo. Vsaka stvar v naravi je lahko škodljiva, in v veliki meri nevarna. Vendar lahko z resnim pristopom poskrbimo, da narava ostane čista. To lahko storimo tako, da odpadke pravilno ločujemo, predelujemo in odlagamo na odlagališča v točno določene zabojnike. S takšnim pristopom bomo imeli možnost zdravega načina življenja ter skrbi, da bo naša zemlja dolgo ostala čista in neonesnažena. V našem vrtcu vsako leto damo velik poudarek pri čiščenju narave ter se z veseljem udeležujemo čistilne akcije.

Ključne besede: odpadki, ločevanje, odgovornost do narave.

Abstract

Waste is part of our environment and nature that we encounter on daily basis. Waste in nature can be harmful and dangerous to a great extent. But with a serious approach we can contribute to clean nature. We can do this by separating waste properly, by processing it and by disposing it at the designed dumping sites or into certain containers. By doing so we have a chance to a healthy lifestyle as well as to a clean and unpolluted Earth in the long run. Our kindergarten gives great emphasis on cleaning the nature by participating in the annual clean-up campaigns.

Keywords: waste, wasteseperation, responsibility towards nature

Uvod

V našem vrtcu se vsako leto odvija tematski sklop na temo odpadki. Skozi vsa obdobja uresničujemo cilje z namenom, kako otroke poučiti k varovanju in ohranjanju naravnega okolja, ter razviti predstavo o tem, kako odpadki nastajajo in tako tudi njihovo predelavo. Skozi tematski sklop nas je vodila rdeča nit Odpadki okrog nas, ki smo jo skupaj z otroci načrtovali.

Metode

Pri dejavnostih smo uporabili metodo pogovora in razgovora, pripovedovanja ob slikah, slikovnem gradivu, knjigah, opisovanje in poslušanje, razvrščanje in klasificiranje, ter predelava in ločevanje. Skozi vse dejavnosti nas je spremljala metoda igranja.

Diskusija

V sklopu projekta smo izvedli naslednje dejavnosti:

Na samem začetku izvajanja projekta smo se ob slikovnem gradivu pogovorili o odpadkih, njihovem nastajanju, predelavi, ločevanju v zabojnike in tako ustvarili skupen plakat, ki sem ga zapisala po otrokovih pripovedovanjih oziroma naštevanjih. Otroci so preko slikovnih gradiv opisovali sliko ter izdelali diagram ločenih odpadkov.

Slika 1. Opisovanje slik z odpadki.

Slika 2. Razvrščanje odpadkov glede na zabojnik.

Ker je v bližini vrtca Ekološki otok, smo se skupaj z otroki odpravili na sprehod z namenom, da si pogledamo različne zabojnike. Prav tako imamo pred vrtcem prostor z zabojniki, ki jih tedensko odvažajo smetarji. Imeli smo srečo, da smo si lahko pogledali njihovo vozilo, ter kako praznijo zabojnike.

Slika 3. Ogled vozila in praznjenje zabojnikov.

Slika 4. Ogled zabojnikov na Ekološkem otoku.

Otroci so tematski sklop tudi likovno izrazili. Vsak otrok je narisal po svojih zmožnostih .

Slika 5. Risanje smetarskih vozil.

Slika 6. Razstava otroških likovnih del.

V igralnici so se igrače odpravile na počitnice, zato so v igralnico prišle igrače iz odpadnega in lesenega materiala. Otroci so sprva bili začudeni, ko igrač v igralnici ni bilo. Ko pa so ugotovili, kaj vse se lahko igrajo z odpadnim materialom, so nastali čudoviti izdelki za igranje.

Slika 7. Igrače iz odpadnega materiala.

Slika 8. Razstava lesenih izdelkov.

Zaključek

Otroci so bili skozi vse zaposlitve zelo aktivni in prizadevni v skrbi za čisto naravo. Veliko so se pogovarjali, spoznali pomen ločevanja odpadkov in pri tem doma opozarjali svoje starše na pravilno ločevanje odpadkov. Ugotovili so, da so lahko odpadne stvari zelo igrive in uporabne.

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Pinterič A. (2007). Murska Sobota: Smeti in odpadki.

OD PAPIRJA DO KNJIGE

Povzetek

Papir je eden izmed najbolj razširjenih materialov, ki jih ljudje uporabljamo. Z njim se srečujemo vsak dan. Čeprav je danes uporaba papirja zelo raznovrstna, ga še vedno najbolj uporabljamo za širjenje besede. Papir se veliko uporablja tudi v vrtcu, predvsem za risanje in pisanje.

V skupini Levi, kjer so otroci stari od 6 do 7 let, je bilo letos izvedenih več projektov. Eden izmed njih je bil projekt Od papirja do knjige.

Namen projekta je bil, da otrok najprej razmišljala in raziskuje knjigi, kako nastane zgodba ter iz kakšnih materialov jeknjiga narejena. Nato pa si zgodbo ali pravljico izmisli sam, jo zapiše, ilustrira, končno pa knjigo s platnicami iz recikliranega papirja tudi sam izdela.

Otroci so bili ves čas spodbujeni k razmišljanju, raziskovanju, pogovoru, diskusiji, medsebojni pomoči in aktivnemu učenju.

Ključne besede: papir, recikliranje, knjiga, pravljica, zbiranje, odpadki

Abstract

Paper is one of the most used materials in the world. We meet with it every day. Although the diversity of use, it is still the most used for spreading the word. The paper is also frequently used in kindergarten, mostly for drawing and writing.

In a kindergarten groupe named Lions, where children are 6 to 7 years old, they started several different projects this year. One of them was project named From paper to book.

The purpose of this project was that child think about the book, explore how it originates, what it is made from, how it is done. Then they invent a story or fairytale, write it, illustrate it, and make the cover of the recycled paper.

Children were encouraged to think, to explore, to talk and discuss, to help each other, to active learning from beginning to the end of the project.

Uvod

Otroci so že po naravi radovedni in vedoželjni. Zato jim moramo ponuditi čim več možnosti, da s svojo aktivnostjo in skozi igro spoznavajo svet okrog sebe ter gradijo svoje znanje in pridobivajo nove izkušnje. Če jih spodbujamo, da uživajo ob raziskovanju in so ves čas aktivni, je njihova motivacija neizmerna.

V skupini Levi je bilo na začetku leta namenjeno veliko pozornosti odpadkom. Pogovarjali smo se o ločevanju in o recikliranju. Otroci so zbrane odpadke predelali v nov izdelek, ki so ga razstavili v vrtcu, lahko so ga podarili ali pa ga odnesli domov. Celo leto so tudi zbirali star papir. Časopisni in revijalni papir so odlagali v zabojnik pred vrtcem. Bel in barvni papir ter šelešamer pa so spravljali v posebno škatlo.

Cilji, katerim smo sledili pri tem projektu in se tičejo ekologije so:

- Navajanje otrok na ločevanje in odgovorno ravnanje z odpadki. Otrok ločuje odpadke glede na vrsto (plastika, papir, ostali odpadki).
- Otrok razvija predstave o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave odpadkov.
- Aktivno vključevanje otrok k uporabi odpadnega materiala in ob tem razvijanje njihove ustvarjalnosti.
- Otrok spoznava postopek recikliranja.

Metode

Pri projektu sem uporabila naslednje metode: pogovor, možganske nevihte, pripovedovanje, poimenovanje, opisovanje, demonstracije, raziskovanje, sodelovalno učenje, aktivno učenje, razvrščanje, načrtovanje, praktično delo.

Diskusija

Marca smo se začeli pogovarjati o knjigi. Najprej sem želela izvedeti, kakšne so njihove predstave oziroma predznanje o knjigi. Otroci so razmišljali, kaj je knjiga, iz česa je, kako nastane, kdo jo napiše, nariše, kje jo natisnejo, kje jo dobimo, kupimo...

Odgovori so bili zelo različni. Nekateri so vedeli zelo veliko in odgovarjali na vprašanja zelo suvereno, druge je bilo treba malo spodbuditi k razmišljanju. Vse njihove odgovore sem zapisala, nisem jih popravljala, saj sem želela, da prav vsi sodelujejo in da jih ni strah ali sram, če povejo kaj, kar ni prav.

Na vprašanje **Kako nastane knjiga so odgovarjali:**

- Najprej dajo karton in liste.
- Ne, najprej naredijo liste, take trde, da so na začetku knjige, not dajo druge liste, ki jih kupijo.
- Potem si izmislijo pravljico ali pesem.
- Izrežejo črke in jih nalepijo na list.
- Ma ne, napišejo na računalnik in pole sprintajo.
- Dajo glavo in hrbet.
- Vse zalepijo.

Iz česa je?

- Ima skorjo.
- Je iz kartona.
- Je iz papirja.

Ali lahko knjige naredimo sami?

- Ne, nimamo takega papirja.
- Ja.
- Ja, ma bi mogli naredit platnice trde.
- Sam iz koga?
- Ma tu pa ne vem, bom vprašatota on bo vedu.

Ko smo odgovorili na vsa zastavljena vprašanja, so otroci imeli nalogo, da doma, skupaj s starši raziščejo in odgovorijo na eno od zgoraj zapisanih vprašanj, listek z odgovori pa prinesejo nazaj v vrtec. Vsi so se resnično potrudili in dobili smo zanimive odgovore na zastavljena vprašanja. Vsak otrok je predstavil svoj odgovor in povedal, s kom je raziskoval ter kaj je ugotovil.

Po prebranih odgovorih smo lahko sklenili: da so knjige lahko različnih vrst, da jih napiše pisatelj ali pesnik, kar na računalnik, da jih ilustrira ilustrator, da jih uredi urednik in lektor lektorira, da jih natisnejo v tiskarnah, da so sestavljene iz trdih platnic in iz listov in da jih lahko kupimo ali si jih izposodimo. Ugotovili smo tudi, da jih lahko naredimo kar sami. Obogateni s pridobljenimi informacijami, smo se lotili dela.

Izmislili smo si vsak svojo pravljico, jo zapisali na računalnik in ilustrirali. Potem je bila na vrsti izdelava platnic. Ugotovili smo, da za izdelavo platnic pri knjigi potrebujemo papir, ki je nekaj posebnega, da bodo tudi naše knjige nekaj posebnega. Deček Luka je v vrtec prinesel papir iz slonjega blata. Povedal nam je, da so ga sami naredili v njegovi vasi in nam predstavil kako. Ker nismo imeli slonjega blata, smo morali raziskati, kaj lahko še uporabimo za izdelavo papirja v vrtcu. Šli smo v knjižnico in tam dobili nekaj knjig o papirju. Pobrskali smo tudi po internetu in si ogledali posnetke celotnega procesa izdelave papirja s pomočjo strojev in seveda tudi proces ročne izdelave papirja. Otroci so po ogledu posnetka najprej naredili načrt. Nato smo se skupaj lotili zbiranja pripomočkov (mikser, cedilo, pladenj, gobica, krpe, mreža, posode, papir). Ugotovili smo, da lahko uporabimo papir, ki smo ga že celo leto zbirali. Papir so otroci sami natrgali na majhne koščke in ga po barvi razvrstili v vedra.

Ko so natrgali dovolj papirja, smo v vedra nalili vodo. Papir smo pustili močiti čez noč, da se je razpustil. Naslednji dan smo si skupaj ogledali načrt, nato smo pripravili vse potrebno za izdelavo in se lotili dela. Otroci so se najprej nagnetli okolimikserja, kar vsi naenkrat so želeli pomagati. Kmalu so uvideli, da ne bodo mogli delati vsi naenkrat, zato so se med seboj organizirali. Zmenili so se, kako se bodo pri delu razvrstili. Vsako vedro natrganega razmočenega papirja smo posebej zmiksali, da smo dobili papirno maso ali pulpo.

Slika1: Načrt za recikliranje Slika2: Trganje papirja na koščke.

Slika3: Miksanje. papirja.

Papirno maso smo nato zlili v model na sito - mrežo, nato smo mrežo z maso položili na krpo in dobro osušili z gobico.

Nastala je plast, ki smo jo stresli na rjuho in postavili na radiator, da se je dobro presušila.

Slika 4: Miksanje.

Slika 5: Sušenje papirne mase z gobico.

Slika 6: Sušenje.

Sušili smo nekaj dni, nato pa oblikovali platnice za naše knjige. Med platnice smo vstavili liste s pravljicami ter vse skupaj zvezali, da je nastala prava knjiga.

Slika 7: Dokončana knjiga.

Slika 8: Platnice.

Zaključek

Otroci so bili ves čas aktivni. Sami so prišli do spoznanj z raziskovanjem, s pogovorom, s sodelovanjem in delom. Bili so radovedni in zelo motivirani. Na koncu pa so bili nase zelo ponosni, saj so s svojim trdom dokazali, da zmorejo. Zanimivo jim je bilo, ko so si ogledovali video posnetke in fotografije, ki smo jih posneli skozi celoten projekt. Po končanem projektu so vsa svoja spoznanja, ugotovitve in svoje knjige predstavili otrokom in vzgojiteljicam iz drugih skupin in seveda staršem na srečanju s starši.

Ker je bila ta raziskovalna naloga tako zame kot tudi za otroke zelo pozitivna in zanimiva izkušnja, se bomo v prihodnje še posluževali take oblike dela.

Viri in literatura

- Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. 1999, Ljubljana.
- Hohmann, M., Weikart, P., D., Vzgoja in učenje predšolskih otrok. DZS. 2005, Ljubljana.

Pravljice

- Kremlj U., Racman in knjiga, Studio Hieroglif, 2001, Ljubljana.
- Podgoršek M., Zgodba o neki zgodbi, Morfem, 2004, Ljubljana.
- T. Corderoj, prevod: Sandra Stevanovič, Še ena zgodba, Učila International, 2011.
- Čufer S., O pravljici, ki se je izgubila, Mladinska knjiga, 1996, Ljubljana.

Spletna stran

- <https://www.youtube.com/watch?v=8P0hvsGHezU>
- <https://www.youtube.com/watch?v=eT4tNINfzrY>

ODGOVORNO IN USTVARJALNO Z ODPADKI

Povzetek

Živimo v času velike potrošnje, ko se veliko nakupuje, hitro menja izdelke, aparate, oblačila, igrače, uporabne predmete in vse, kar potrebuje sodoben človek. Poleg tega je vse, kar kupimo v trgovini, zaščiteno z veliko dodatnega materiala v obliki folije, papirja, kartona, plastike, polivinila in drugih zelo trpežnih materialov. Tako se količina odpadkov, ki jo ljudje ustvarimo, še dodatno poveča.

Ker se zavedamo problema velikih količin odpadkov, otroke navajamo na odgovorno ravnanje z odpadki in njihovo ponovno uporabo.

Strokovne delavke v vrtcu s svojim zgledom skušamo vplivati na odgovoren in ustvarjalen življenjski slog otrok sodobnega časa ter njihovih družin in širše lokalne skupnosti.

Ključne besede: potrošnja, odpadki, zgled, ponovna uporaba, odgovorno ravnanje.

Abstract

We live in the time of a great consumption; people do the shopping a lot, they quickly change the products, appliances, clothes, toys, useful objects and all what a person needs. All that we buy in a store is protected by lots of extra material; by the foil, paper, cardboard, plastic, polyvinyl and other durable materials. As a result, the quantity of the waste increases.

Being aware of the problem of an enormous amount of waste, we are trying to get the children to be accustomed to the responsible treatment of waste and their reuse.

Kindergarten teachers are trying to influence with the role model on the responsible and creative way of life of today's children, their families and the local community.

Key words: consumption, waste, role model, reuse, responsible treatment.

Uvod

V oddelku otrok, starih 2–3 let, smo v letošnjem šolskem letu posebno pozornost namenili spoznavanju, raziskovanju, navajanju na odgovorno ravnanje z odpadki in njihovi ponovni uporabi.

Ob sodelovanju in podpori staršev in vseh oddelkov našega vrtca smo iz odpadnega materiala izdelali dekoracijo, igralno hiško, didaktično igro in športni rekvizit.

Otroci so bili dejavno vključeni v vse faze: ideja, priprava načrta, izvedba. Dejavnosti so se povezovale z različnimi področji dejavnosti otrok in vključevale vsa področja otrokovega razvoja.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode dela: opazovanje, razgovor, pogovor, raziskovanje, lastne aktivnosti, pripovedovanje, petje, primerjanje, ugotavljanje.

Diskusija

V igralnici smo si uredili ekološki otok s koši za papir, plastično embalažo in druge mešane odpadke. Koše smo slikovno označili. Prek iger, pravljič, pogovorov in raziskovanj smo skupaj spoznavali vrste smeti, jih poimenovali in razvrstili v določen koš. Nabrane materiale smo odnesli na ekološki otok pred vrtcem in ga stresli v zabojnik. To je bil za otroke posebno zanimiv dogodek. Zgodilo se je, da je ravno takrat prišel po smeti smetarski avto. Otroci so ga presenečeno opazovali, saj je tako velik in glasen. Tako se je pot naših odpadkov zaključila v zbirnem centru za ravnanje z odpadki v sosednji občini.

K sodelovanju smo povabili starše. Lepo so se odzvali in celo leto prinašali različen odpadni material (škatlice, tulce različnih velikosti in debelin, izgubljene nogavice, blago, papir, pokrovčke...).

Z odpadnim materialom so se otroci igrali, ga raziskovali, nosili, odpirali, opazovali barve, napise, oblike, primerjali velikosti, jih vtikali eno v drugo, vozili s samokolnicami, zlagali v stolpe, vrste in se ob tem neizmerno zabavali.

Dejavnosti otrok smo želeli nadgraditi, zato smo določenim kosom odpadnega materiala vdahnili novo življenje in s tem novo uporabnost.

Didaktična igra: POIŠČI IN POKRIJ.

Zbrali smo večjo količino pokrovčkov otroške hrane Frutek ter kartonske podlage. Pokrovčki in podlage imajo upodobljene predmete iz otroškega sveta (račka, letalo, morska zvezda, medved...). Iz kartona smo izrezali podlago, nanj prilepili izrezane like. Otroci poiščejo pokrovček z enakim predmetom, ga poimenujejo in pokrijejo. Vse skupaj samo spravili v vrečko iz blaga. Cilj igre je razvrščanje in bogatitev besednega zaklada.

ŽOGICE iz izgubljenih nogavic

Iz nogavic smo oblikovali žogice, s katerimi se igramo različne gibalne igre. Žoge so mehke, različnih barv in vzorcev. Otrokom so prijetne na dotik, radi jih nosijo, mečejo, pobirajo... So dobra izkušnja dotika, ko te zadene žoga.

Ekološka SMREČICA

Kartonaste tulce različnih velikosti smo z rezanjem in lepljenjem sestavili v obliko drevesa. Pobarvali smo ga in okrasili z okraski (obročki iz tulcev, storži, pisani ostanki papirja). Dodali smo lučke in si pričarali praznični december.

IGRALNA HIŠICA

Velikanski karton smo prerezali tako, da je nastala hišica s streho. Streho smo pobarvali, na stenah smo izrezali vhodna vrata in okna. Stene smo na zunanji strani poslikali s cvetlicami. Nekaj časa je bila hišica dom Muze Copatarice, sedaj služi domišljjskim igram ter skrivanju in kukanju skozi okna. Je dobra in lepa popestritev igralnega okolja otrok, ta služi v notranjem in zunanjem okolju.

Zaključek

Skozi celoten proces ustvarjanja je bilo pri otrocih čutiti veliko navdušenje, pričakovanje in pozitivno energijo, da bo nastalo nekaj lepega, dobrega in zanimivega. Nekaj takšnega, česar ne prodajajo v nobeni trgovini in česar nima noben prijatelj. Res se je to zgodilo. Iz odpadnega materiala so nastali novi, čisto posebni, uporabni predmeti, na katere so otroci zelo ponosni. Z njimi ravnajo skrbno in odgovorno.

Z veseljem so jih pokazali staršem in k igri povabili otroke iz sosednje skupine.

Otroci so z lastno aktivnostjo spoznali, da si lahko mnogo stvari izdelamo sami. Ves vložen trud je bogato poplačan v srečnih otroških očeh.

Za naš prispevek k ohranjanju čistejšega okolja z zmanjševanjem odpadkov nam je hvaležna tudi narava.

Ustvarimo si svojo prihodnost: čisto, aktivno in ustvarjalno.

Literatura

- Kurikulum za vrtce, (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Fefer, J. (2007). Kam z odpadki, FIF – okoljevarstveno svetovanje, Vrhnika.
- Sam, A. (2009). Zemlja ima srce, Jasa, Ljubljana.
- Otrok v vrtcu (priručnik k kurikulu za vrtce). 2001, Maribor: Obzorja.

»ODPADKI, NAŠA SKUPNA SKRB!«

Povzetek

V vrtcu preko naravoslovnih dejavnosti razvijamo pri otrocih odgovoren odnos do narave in okolja, v katerem živimo. V sklopu ekoloških dejavnosti navajamo otroke na odgovorno ravnanje z odpadki, jim predstavljamo pomen recikliranja, ki je tudi eden od dejavnikov reševanja obremenjevanja okolja.

Smo eko vrtec, obdan s čudovitim naravnim okoljem, katerega naravne dobrine vsak dan znova koristimo. Zavedamo se, da je narava pomembna učilnica v otrokovem zgodnjem obdobju ter da je pomembno, da otrokom že v rani mladosti privzgojimo spoštljiv odnos do narave, ki ga bodo znali ohranjati vse življenje.

V sklopu projekta eko vrtca »Odpadki – krožno gospodarstvo« organiziramo delavnice, kjer otroci pridobivajo predstavo o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave. Otroke tudi spodbujamo k doslednemu ločevanju odpadkov. V vrtcu se poslužujemo izdelave in uporabe didaktičnih iger iz odpadnih materialov, po katerih otroci radi posegajo.

Ključne besede: vrtec, ločevanje odpadkov, recikliranje, skrb za okolje

Abstract

In our preschool we attempt to develop a responsible attitude towards nature and environment in which we live in through a number of science activities. We accustom the preschooler to a responsible attitude with waste and we present the process and implication of recycling, which is one of the main factors of solutions in environment pollution.

We are an eco friendly preschool, surrounded by astonishing nature, that we daily benefit from. We are aware of nature being the utmost important environment in the earliest childhood as a classroom. Respect for nature is an important educational aspect as well, that will remain a constant for life.

Within the scope of our eco preschool project "Waste – circular economy" we organize workshops where children develop the image of waste management and the meaning and possibilities of recycling. We also encourage our preschoolers to a consistent waste separation. Within our preschool the waste serves us as material for the development of new didactical games that are always intriguing to preschoolers.

Keywords: preschool, waste separation, recycling, environment care

Uvod

V zadnjem času se vse pogostejše zavedamo, da je potrebno zaščititi okolje in naravo. Zaradi sodobnega načina življenja in povečane potrošnje imamo vedno več odpadkov. Toda, ali se zavedamo, da je mogoče več kot polovico gospodinjskih odpadkov reciklirati? Recikliramo lahko (razvrščeno po glavnih kategorijah):

- papir, karton, lepenko,
- obleke in tkanine (naravne in umetne),
- različne vrste plastike (ABS in PET),
- steklo,
- organske odpadke.

Za učinkovito recikliranje odpadkov je najpomembnejše »ločevanje pri izvoru«. Pravilno ločevanje odpadkov veliko pripomore k reciklaži, s tem pa posredno tudi k skrbi za naše okolje.

Metode

Pri izvedbi smo uporabljali različne metode, ki so temeljile predvsem na aktivnostih otrok: opazovanja, pogovora in razgovora, raziskovanja, lastne aktivnosti, doživljanja, aktivnega učenja, igre.

Diskusija

V našem vrtcu veliko dejavnosti izvajamo v naravi, saj nam bogato naravno okolje le-to omogoča. Pred časom (leta 2015) pa smo se strokovne delavke vrtca odločile, da bomo otrokom naravo še bolj približale. Tako je nastala ideja *Friderikovih pisem*. Vsak mesec nas obišče lutka sokol selec, ki smo ga poimenovali Friderik in nam pusti pismo z naravoslovno vsebino. V njih otroke spodbuja h gibanju v naravi in opazovanju naravnega okolja, daje navodila glede skrbi rastlin – od semena do pridelka, jih opominja, da je potrebno za naravo skrbeti in jo varovati, saj je skrb zanjo skupna odgovornost vseh. Preko teh pisem otroci tudi zaznavajo naravo z vsemi čutili.

Ena izmed nalog v letošnjem marčevskem pismu je bila tudi skrb za čisto okolje ter odgovorno ravnanje z odpadki. Dobili smo namig, da lahko odpadke razvrščamo in tako omogočimo ponovno predelavo le-teh. Spodbujeni smo bili k razmišljanju, za kaj vse lahko uporabimo odpadke.

Kot vedno smo se zadane naloge lotili na nivoju celotnega vrtca. Strokovne delavke smo pripravile različne delavnice, ki so otrokom omogočale pestre izzive, primerne njihovi starosti in sposobnostim. Otroci so prehajali med igralnicami.

Najmlajši so si najprej ogledovali knjige na tematiko odpadki. IKT kotiček je omogočal ogled posnetka o ločevanju odpadkov (»Kam z odpadki?« – serija Lepši svet, risanka Pujša Pepa in odpadki). Otroci so se igrali z odpadnimi pokrovčki za vlaganje, ki so jih vtikali v različno velike reže. Strokovni delavki sva izdelali tudi spomin na to tematiko.

Starejši otroci so iz reklam izrezovali različne izdelke in tako je nastal plakat o ločevanju odpadkov.

Slika 1: Plakat odpadki.

V sosednji igralnici so izdelovali zabojnike za ločevanje odpadkov. Nastali so uporabni zabojniki za plastiko, papir, baterije ter zamaške – zamaškožer. Otroci so se igrali z različnimi odpadki in jih razvrščali v za to namenjene zabojnike. Ob tem naj omenim, da je bila vsa embalaža, preden smo jo ponudili otrokom za igro, očiščena.

Slika2 in 3: Izdelava »Zamaškožerja«.

Igre iz odpadnega materiala in embalaže pri otrocih vedno vzbudijo veliko zanimanje. Tako so imeli možnost uporabe različnih ekodidaktičnih iger. Igre z zamaški in različne vtikanke so pri otrocih predvsem spodbujale razvoj fine motorike, koordinacije roka-oko...

Najstarejši so bili spodbujeni k razmišljanju o zmanjševanju embalaže. Npr. »Kako bi lahko iz trgovine prinesli domov 1 liter mleka, če je le-ta v trgovini na razpolago v veliki cisterni?« Velik izziv, toda naloga je bila izvedljiva bodisi s steklenicami bodisi s kanglicami za mleko. Ja, na podeželju, tudi pri nas v Taboru, hodijo ljudje iskat mleko k lokalnemu pridelovalcu. In mleko prispe v domačo kuhinjo v embalaži za večkratno uporabo.

Slika4: Trgovina pri Frideriku.

Z dejavnostmi ekološkega osveščanja smo nadaljevali tudi v prihodnjih dneh. Očistili in pograbili smo vrtčevsko igrišče, iz odpadne jogurtove embalaže smo izdelali dekoracijo, ki je krasila hribček igrišča ob občinskem prazniku.

Slika 5: Skrb za okolico.

Slika 6: Izdelava dekoracije iz odpadne embalaže.

V vrtcupri vsakodnevnem delu strokovne delavke ločujemo odpadke in tudi otroke spodbujamo k temu. Plastične embalaže imamo zelo malo, zato je v vrtcu le en zabojnik za to. V vseh igralnicah je poleg koša za mešane komunalne odpadke na razpolago škatla za odpadni papir, na hodniku vrtca pa v eko kotičku čakajo zabojniki za odpadne kartuše in tonerje, baterije ter zamaške.

Slika 7: Eko kotiček.

V vseslovenskem ozaveščevalno-dobrodelnem projektu »Jaz, ti, mi za Slovenijo – stara plastenka za novo življenje« smo se pridružili Podružnični šoli Tabor. Starši so bili preko otrok in različnih letakov spodbujeni k prinašanju odpadnih plastenk na dogovorjeno mesto.

Na sprehodih smo bili pozorni na smetnjake in smeti, večkrat pa smo tudi obiskali ekološki otok, kamor smo odnesli odpadke in jih ustrezno razvrstili.

Starejši otroci so se lotili izdelave novega papirja iz starega – recikliranje. Nastali reciklažni papir so uporabili za voščilnico ob družinskem prazniku. In ta voščilnica je imela še večjo vrednost, kot bi jo imela sicer.

Zaključek

V vrtcu si preko različnih dejavnosti prizadevamo, da bi otrok začutil ter se učil odgovornega odnosa do okolja, narave in ponotranjil vrednote, ki bodo omogočale tej in prihodnjim generacijam preživetje na našem planetu.

V našem vrtcu se zavedamo pomena recikliranja, zato otroke preko igre spodbujamo k doslednemu ločevanju odpadkov. Ker spadamo pod okrilje eko-šole, vemo, da bodo otroci – šolarji – z ekološko osveščenostjo nadaljevali tudi v prihodnje, s tem pa posredno tudi k skrbi za naše okolje.

Literatura

- Bahovec, Eva D. idr. (1999): Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Inskipp, C. (2006): Odpadki in recikliranje. Ljubljana: Grlica.
- Parker, S. (2004): Odpadki in recikliranje. Murska Sobota: Pomurska založba.

ZEMLJA PRAZNUJE ROJSTNI DAN

Povzetek

Odpadki, ki se v današnjem času kopičijo okrog nas, so nemalokrat povod za slabo voljo in na mestu je vprašanje: Zakaj sta papirček od bonbona in pločevinka pristala na tleh, v naravi? Taka in drugačna vprašanja znajo postaviti tudi otroci. Tako smo se skozi celo šolsko leto v vseh skupinah našega vrtca trudili za ločevanje odpadkov in vestno pospravljanje le teh. V eko tednu, ki smo ga organizirali v zadnjem tednu aprila, smo obogatili naša prizadevanja še z zbiranjem papirja in naša znanja popestrili z dogodkom in zemlji pripravili zabavo za rojstni dan.

Ključne besede: narava, odpadki, ločevanje, odpadni papir, predstava.

Abstract

The waste which is nowadays piling around us is a very frequent reason for a bad mood and it is only fair to ask a question: What is a candy wrapper or a can doing on the ground, in nature? Similar and other questions can be asked by children, too. We have therefore dealt with sorting the waste and conscientious cleaning in all groups of our kindergarten. During the eco week, which was held in the last week in April, we upgraded our effort with collecting the waste paper, diversified our knowledge with the event and threw a party for the Earth's birthday.

Key words: nature, waste, sorting, waste paper, performance.

Uvod

Vključevanje otrok v procese, v katerih lahko sami opazijo rezultate svojega dela in svojih prizadevanj za doseg skupnega cilja, je v današnjem času vedno bolj pomembno. Otroci imajo v naravi oz. v naravnem okolju najboljšo igralnico, ki jim jo lahko damo, saj v njej potešijo svojo radovednost po znanju. Če pa želimo kvalitetno igro, naj bi le ta potekala v čistem in varnem okolju brez odpadkov, ki jih vanjo prinese človek. V ta namen se skozi celo leto v vseh skupinah trudimo, da zbiramo odpadke v ločene zaboje, na sprehodih opozarjamo na odpadke, ki ležijo na tleh in jih tudi pospravimo.

V eko tednu smo organizirali zbiranje odpadnega papirja in razmišljali, kako bi otroke in starše še bolj spodbudili k aktivnemu sodelovanju v akciji. V poplavi idej je bila še najbolj prepričljiva predstava z vsebino o onesnaženi zemlji za katero bi bila vstopnica sveženj papirja.

Cilji, ki smo jim sledili

- Razvijanje naklonjenega in spoštljivega odnosa do žive in nežive narave.
 - Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
 - Otrok spozna, da na njegovo zdravje vpliva okolje in on sam.
 - Otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave.
 - Otrok si starosti ustrezno oblikuje predstavo o planetu Zemlja.
- (Kurikulum za vrtce, 1999).

Metode

Uporabljali smo metode: opazovanja, pogovora, poslušanja, razlage, demonstriranja, poimenovanja, razvrščanja, igre, lastne aktivnosti.

Diskusija

V celem šolskem letu smo se z otroki velikokrat dotaknili onesnaženja in možnosti, kako lahko pomagamo Zemlji, da bo lepša, čistejša.

Najprej smo otrokom predstavili Zemljo, kot planet s pomočjo globusa. Preko spleta smo si ogledali posnetke posledic onesnaženja in ugotavljali katere odpadke lahko koristno uporabimo.

Izdelali smo papir, ki smo ga uporabili pri izdelavi voščilnic, iz tetrapaka smo zgradili brlog za igro, iz plastenk smo naredili didaktično igro, iz velikih škatel smo izdelali avtomobile, iz konzerv so nastale zelo uporabne hodulje...

Počasi je prišel april in naše zbiranje odpadnega papirja. Najprej smo vsem skupinam poslali vabilo Zemlje na rojstnodnevno zabavo, ki se je s kratko zgodbico glasilo takole:

Kadar zbolimo, se navadno napotimo k zdravniku. Kam pa naj se napoti Zemlja?

»Joj! Znorela bom! V mojem velikem »piskru« vse buči. Kakšen smrad! Kakšen hrup in kakšna golazen! Vse hodi po meni in me onesnažuje. Le kako naj si pomagam? Že vem, k zdravniku moram. Še danes grem k staremu modrijanu Soncu!« je godrnjala Zemlja. In res, že se je odpravila na pot. Kmalu je prišla v ordinacijo in potožila Soncu: » Veš, jutri imam rojstni dan, to je 22. april, a sem tako žalostna. Vse me boli, vsa sem umazana.« Sonce pa ji je dejalo: » Oh, nikar se ne razjoči. Ko te vsako jutro opazujem, res vidim, da si zelo umazana. Upam, da bodo ljudje le prišli k pameti in ti pomagali. Sicer pa otroci vrtca Sonček že zbirajo star papir. Pa tudi drugod po svetu zbirajo odpadne materiale. Tovarnam so že namestili čistilne naprave. Boš videla, tudi otroci se bodo zate še posebno potrudili, samo ne obupaj.« Zemlja je takoj postala boljše volje in se odločila, da bo naredila praznovanje za svoj rojstni dan in povabila ravno otroke iz vrtca Sonček.(Krelj, 1995)

Dragi otroci!

Vabim vas na praznovanje svojega rojstnega dne, ki bo v sredo, 25.4.2018.

Pridite in se veselite z menoj v avli vrtca. Za darilo si želim, da vsak izmed vas prinese kupček odpadnega papirja kot vstopnico na moj rojstni dan.

Veselim se srečanja z vami.

Zemlja

O namenu smo obvestili tudi starše in tako vse skupaj dodatno spodbudili, da so sodelovali v zbiralni akciji. Našemu vabilu so se prav vse skupine z veseljem odzvale in vsak otrok je prispeval kupček odpadnega papirja, ki so ga ob prihodu na praznovanje odlagali na voziček in tako že sproti opazovali kako se kup veča. Zemljino navdušenje je bilo izjemno a kaj ko se je mimo pripeljal »avtobus« iz katerega so kar bruhale smeti. Razočaranje nad razdejanjem je bilo tako za otroke kot za »Zemljo« ogromno. Otrokom je bilo hudo, zato so zemlji ponudili pomoč pri čiščenju njenih travnikov in potokov.

Po kratki predstavi smo otroke pogostili tudi s sadno torto v obliki sadnih nabodal. Glede na različne diete, ki jih imajo nekateri otroci v vrtcu, je bilo sadje pravi izbor pogostitve, ki je bila primerna za vse.

Zaključek

Ob koncu tedna smo z veseljem ugotovili, da se je naša akcija zbiranja papirja iztekla zelo uspešno, saj smo zbrali kar 2,5 tone papirja. Odziv v vrtcu je bil odličen in v zadovoljstvo vseh smo veseli, da je ideja z Zemljino zabavo padla na plodna tla.

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo
- Krelj, Z.,(1995). Kadar zbolimo se navadno napotimo k zdravniku. Kam naj se odpravi iskat zdravja naša zemlja?! Okolje: Slovenski ekološki glasnik REVIJA ZA EKOLOŠKA VPRAŠANJA, Letnik 3, šte. 1. in 2., str.51.

ODPADNO JE LAHKO TUDI UPORABNO

Povzetek

Čeprav se nam zdi, da otroci v predšolskem obdobju ne razumejo najbolje, zakaj je potrebno skrbeti za okolje, so pa zagotovo dovolj stari, da znajo ceniti naravne lepote in začnejo razvijati ekološke vrednote. Otroke navajamo in s svojim zgledom učimo, kako varčevati z naravnimi dobrinami in ravnati z odpadki, ki onesnažujejo naš planet. Vzgajamo jih, kako je potrebno ravnati z odpadnim materialom in jih tako že zelo zgodaj na ustrezen način seznanimo tudi s pomenom recikliranja za čisto okolje. Preko različnih dejavnosti vedno znova odkrivamo nove poti uporabe odpadkov in se vse bolj zavedamo, kako pomemben je vpliv posameznika na okolje.

Ključne besede: odpadni material, narava, ekologija, ponovna uporaba

Abstract

Although it seems to us that children don't understand why we need to take care for the environment during the pre-school period, they are certainly old enough to appreciate the natural beauty and begin developing ecological values. We teach our children how to conserve natural resources and handle waste that pollutes our planet. We are educating them on how to deal with waste materials, and help them understand why recycling waste leads to cleaner environment. Through different activities we are constantly discovering new ways of using waste and we are increasingly aware of the importance of an individual's influence on the environment.

Key words: waste material, nature, ecology, reuse

Uvod

Zaradi našega načina življenja nastajajo že desetletja velike količine odpadne embalaže in le majhen delež se jih vrne v ponovno obdelavo. Veliko predmetov je zavrženih in zamenjanih z novimi, zato imamo ogromno odpadnih materialov, ki škodijo okolju. Veliko odpadkov predstavljajo nepotrebne embalaže, v katere so zavite stvari za enkratno uporabo, ki jih vsakodnevno kupujemo. Tako je odpadkov vedno več, prostora na odlagališčih pa vedno manj.

Reciklaža je zlasti pomembna z ekonomskega vidika, saj pomeni zmanjšano porabo primarnih surovin in energije ter seveda z ekološkega vidika, saj to pomeni manj odpadkov.

Tako starši kot vzgojitelji se moramo zavedati dejstva, da smo otrokom najboljši zgled, in da jim prav z lastnim zgledom dajemo popotnico za naprej. S svojim vedenjem moramo otrokom privzgojiti odgovoren odnos do zmanjševanja količine odpadkov. Nekateri odpadki res ne sodijo drugam, kot v koš za smeti, drugi pa lahko postanejo še kako uporabni.

Cilji in dejavnosti

V tem šolskem letu sem področju ekologije pripisovala velik pomen. Odpadki, recikliranje in skrb za okolje so bile teme, o katerih smo se v moji skupini kar dosti pogovarjali, ustvarjali in tako ozaveščali skrb za okolje. Zadal sem si naslednje cilje:

- Otrok pridobiva spoštljiv odnos do narave.
- Otrok prepozna odpadni material in ga zna ločiti.
- Otrok razume pomen ločevanja odpadkov.
- Otrok pridobiva konkretne izkušnje o tem, na kakšne načine lahko uporabimo odpadni material.
- Otrok pri izdelavi izdelkov iz odpadnega materiala razvija svoje sposobnosti in spretnosti.
- Otrok spozna različne materiale ter spozna pomen besede recikliranje.

Otroci so aktivno sodelovali s prinašanjem odpadnih materialov, s svojimi idejami in tudi s samo izvedbo. Pri dejavnostih so se skozi igro in preko različnih literarnih del seznanjali z različnim odpadnim materialom. Ugotavljali smo, kaj je bilo predhodno v njih in iz česa so narejeni. Različne materiale smo najprej spoznali, predvsem papir, steklo in plastiko ter jih nato razvrščali v ustrezne zabojnike.

Otrokom je nestrukturiran material pogosto predstavljal večji ustvarjalni izziv kot strukturiran material ali komercialne igrače. Ob igri z odpadnim materialom so izražali svoje občutke in razvijali domišljijo. Preko igre in manipuliranja s sredstvi so spoznavali uporabno vrednost odpadnega materiala za ustvarjalno igro.

Izdelala sem kar nekaj didaktičnih iger in v proces izdelave vključevala tudi otroke. Ob didaktičnih igrah si otroci razvijajo matematično pismenost. S pomočjo iger in igrač smo prepoznavali barve, iskali pare, razvrščali, se urili v štetju, učili orientacije in iz posameznih delov sestavljali celoto.

Z malimi instrumenti, izdelanimi iz platenk, tulcev in kovinskih zamaškov smo ustvarjali glasbene motive, ritmične spremljave, spreminjali jakost igranja,...

Izdelovali smo družabne didaktične igre, preko katerih so otroci osvojili določeno zmožnost. Učili so se upoštevati pravila, premagovati poraze, upoštevati soigralce in vrstni red, strpnosti, da pridejo na vrsto in še mnogo drugih spretnosti. Otroci ob tem razvijajo govor, miselne sposobnosti, motoriko in ustvarjalnost.

Izdelovali smo tudi igrače, s katerimi so si otroci krepili fino motoriko; razne sestavljanke, vtikanke in pa senzorične igrače, kot so razni instrumenti in senzorne škatle. Izdelovali smo različne izdelke.

Z odpadnim materialom smo pogosto popestrili gibalno urico. Otroci so imeli veliko možnosti spoznavanja materialov in njihovih lastnosti ter načine izvajanja gimnastičnih vaj. Tako smo za izvedbo gimnastičnih vaj uporabljali platenke, časopisni papir, tulce, ostanke zaves, tetrapak embalažo, trakove iz blaga, ipd. Otroci so za tovrstne dejavnosti zelo motivirani in maksimalno aktivni. Cilj teh dejavnosti ni bil le napredek v gibalnih veščinah, temveč pokazati otrokom, kako lahko embalažo uporabimo še na drugačen, zabaven način, preden jo resnično zavržemo.

Izdelali smo »eko ptičje hišice« in jih obesili na drevo. Vanje smo natresli zrnje in opazovali ptice pri svoji gostiji.

Prepoznavanje barv, ponavljanje vzorca, pincetni prijem .Vtikanka.

Družabna igra »Bingo«.Družabna igra »Tri v vrsto«.

»vreča« izdelana iz stare majice.

Eko ptičje hišice.

Predstavitev dosežkov

Tovrstne igre in igrače so otrokom zanimive in radi posegajo po njih, predvsem v spontanah dejavnostih. Ob praznovanju rojstnega dne slavljenca obdarimo z igro »Tri v vrsto«.

Z ropotuljami smo obdarili najmlajše, z rožicami iz odpadnih tulcev pa razveselili mamice ob njihovem prazniku. Poslikali smo staro očkovo majico in iz nje naredili vrečo, ki nam služi za rezervno garderobo. Izdelali smo različne lutke, s katerimi smo odigrali predstavo za najmlajše.

Vsi izdelki, ki so nastali iz odpadne embalaže (didaktične igrače, mali instrumenti in eko igrače), bodo predstavljeni na razstavnem prostoru v krajevni knjižnici.

Zaključek

Čeprav smo majhni, lahko preko igre in zanimivih dejavnosti naredimo zelo veliko za ohranjanje narave. S pestro izbiro različnih odpadnih materialov sem poskrbela za spodbudno učno okolje, ki je otroke popeljalo do ekološke dejavnosti. Preko različnih dejavnosti vedno znova odkrivamo nove poti uporabe odpadkov in se vse bolj zavedamo, kako pomemben je vpliv posameznika na okolje.

Literatura in viri

- Furlan, M. (1992). Prvi koraki v ekologijo. Ljubljana: Gembala in Rokus.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za šolstvo
- Krnel, D. (2001) Narava. V: L. Marjanovič Umek (ur.). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana: AWTS.
- Kajfež Bogataj, L. (2012). Zemlja ima srce. Ljubljana: Jasa.

»EKODAN« V VRTCU GORNJI GRAD

Povzetek

V Vrtcu Gornji Grad smo v letošnjem letu v okviru dneva Zemlje in projekta »Ekovrtec« izvedli poseben »Ekodan«, ki je bil namenjen ekološkemu osveščanju otrok v najzgodnejšem obdobju njihovega življenja. Otroci iz vseh skupin vrtca so se najprej preizkusili v ločevanju odpadkov, čemur so sledile ekoigre, pri katerih smo uporabili igrače oziroma pripomočke, narejene iz odpadnega materiala (jogurtovi lončki, prazne plastenke...). Na otroškem igrišču, kjer so potekale aktivnosti »Ekodneva«, je bila ves čas na ogled razstava izdelkov, ki so jih otroci naredili iz odpadnih materialov. Ob koncu so prebrali še knjigo z ekološko tematiko ter zapeli pesem. Otroci so se na »Ekodan« preko igre in zanimivih dejavnosti še dodatno seznanili s pomenom skrbi za čisto okolje in varovanje lepote naše narave.

Ključne besede: »Ekovrtec«, »Ekodan«, razstava izdelkov, ločevanje odpadkov, ekoigre.

Abstract

In Gornji Grad kindergarten, as a part of the project "Ekovrtec", a special Eco-day was implemented on Earth day, which was aimed at ecological awareness of children in the earliest period of their lives. Children from all groups of kindergarten were first tested in the waste separation, followed by eco-games where we used toys or devices made from waste material (yoghurt cups, empty plastic bottles ...). At the children's playground, where the activities of Eco-day took place, an exhibition of products from waste materials made by children was constantly on display. At the end we also read a book with an ecological theme and sang the song. Through the game and interesting activities, children on Eco-day were additionally acquainted with the importance of taking care of the clean environment and protecting the beauty of our nature.

Keywords: Eco kindergarten, eco day, exhibition of products, waste separation, eco-games.

Uvod

Ločevanje odpadkov postaja v sodobnem svetu ena izmed pomembnejših tematik, zato je prav, da se otroci z njo seznani že v najzgodnejšem otroštvu. Že v okviru nacionalnega načrta Kurikula je to pomembna tema. Sedaj, ko so vključeni v Ekovrtec, se še toliko bolj zavedamo in se otroke še dodatno ozavešča o pomenu ekologije. Odločili smo se, da v vrtcu izvedemo tudi »Ekodan«, ki bo za otroke »posebno« doživetje in jim bogotovo ostal v spominu.

Metode

Tekom leta so se na področju ekologije uporabljale različne metode, s katerimi so želeli otrokom približati skrb za naravo. Uporabljali so metode pogovora, razlage in poslušanja. Z metodo odzivanja so odgovorili na vprašanja in pobude otrok, povezane z varovanjem

okolja. Preko AV-posnetkov so uporabili tudi metodo prikazovanja. Otroci so se zagotovo veliko naučili z metodo branja, saj smo preko Eko bralne značke prebrali veliko knjig na to tematiko. Otroci so se na podlagi poslušanja zgodb zlahka vživeli vanje, se poistovetili z junaki in začutili okoljsko problematiko. Na voljo so imeli veliko praktičnih izkušenj. Seveda pa je v predšolskem obdobju zelo pomembna metoda igre, saj se otrok preko nje skozi prijeten in zabaven način največ nauči. Še pomembnejši pa je naš zgled. Otroci nas posnemajo na vsakem koraku in če bomo sami dosledno skrbeli za varovanje okolja, bodo to posnemali tudi otroci.

Diskusija

V vrtcu Gornji Grad so skozi celo šolsko leto v delo vključevali ekološke teme in prebirali knjige z ekološko vsebino, izvedli pa so tudi eko bralno značko. Ustvarjali tudi z odpadno embalažo, ločevali odpadke ter se veliko pogovarjalo ekoloških temah. V okviru tega projekta so v vrtcu izvedli tudi »Ekodan«. Dan Zemlje je bil letos med vikendom, zato so praznovanje le-tega obeležili 24. aprila 2018.

Ločevanje odpadkov je zagotovo zelo pomembno, saj je v današnjem času v vsaki družini čedalje več odpadkov. S tem, ko ločujemo, vsak posameznik veliko pripomore k čistejšemu okolju, saj le tako lahko odpadke recikliramo in ponovno uporabimo. Ravno zato, ker je to področje tako pomembno, je prav, da se na to navadijo otroci že v najzgodnejšem otroštvu. Otroci so v našem vrtcu v igralnicah uredili koše za ločevanje smeti. Opremili so jih s slikovnim gradivom, ki so ga izrezali iz starih reklam, kar jim je olajšalo ločevanje, saj so jim bile sličice na koših v veliko pomoč. Veliko pozornosti smo preko igre namenili prav temu, v kateri koš sodijo različne vrste smeti. Ob koncu leta zato ločevanje smeti otrokom večinoma ne povzroča več preglavic. Po igralnicah so nalepili tudi opozorilne tablice z napisi, kot sta »Ločuj smeti!«, »Varčuj z vodo!« ipd., ki otroke opominjajo na to, da skrbijo za lepše in čistejše okolje. Zelo dobro, predvsem pa na otrokom primeren način, je pripravljen DVD z naslovom »Lepši svet«, ki smo si ga večkrat ogledali in se ob njem pogovarjali, saj se res dotakne največjih okoljskih problematik. Veliko je možnosti, da že porabljeno stvar še enkrat uporabimo. Ravno tega se v vrtcu precej poslužujejo in iz različnih predmetov reciklirajo ter ustvarjajo nekaj novega, zopet uporabnega. Izdelali so telefon, torbice, igrače ipd. Likovno so otroci ustvarjali z naravnimi barvami (zemlja, trava) in razstavo teh risb smo imeli tudi na Ekodnevu. V akciji zbiranja papirja, v katero so vključili tudi starše, so v vrtcu ves teden zbirali star papir. Ob koncu tedna so zbran papir odnesli v zabojnik, pripravljen prav za ta namen.

Ekodan

Na ekodan so se vse tri skupine vrtca Gornji Grad združile in na vrtčevskem igrišču izvajale različne, ekološko usmerjene aktivnosti.

Skozi okno so opazili, da je »veter« oz. »ena izmed vzgojiteljic« po igrišču raznosil cele kupe smeti. Smeti so vzgojiteljice predhodno skrbno izbrale in jih pripravile tako, da so bile čiste in higiensko neoporečne, da so jih otroci lahko prijemali z rokami. Otroci so takoj stekli ven in hitro pričeli pobirati smeti ter jih nositi v za to namenjene koše (papir, mešani odpadki in plastika). Nalogo so vzeli zelo resno in z navdušenjem pobirali smeti ter jih tudi kar dobro ločevali, saj so ločevanje »vadili« že skozi vse leto. Ločevanju odpadkov so sledile igre, za izvedbo katerih so večinoma uporabili odpadni material.

Na prvi točki iger so otroci zbijali keglje (1,5 l velike pvc-steklenice) s kroglo, ki je bila narejena iz zmečkaega časopisnega papirja.

Na drugi točki so zmečkane krogle iz časopisnega papirja metali v samostoječi koš.

Na tretji točki so se preizkušali v limbu – pvc-steklenice smo obesili na vrvico in jih pritrdili na vrtčevsko igralo. Otroci so morali spodlesti, ne da bi se dotaknili steklenic. Igra jim je bila všeč in kar dolgo časa so vztrajali pri njej, se med seboj primerjali in tekmovali ter tudi zabavali.

Na četrti točki so imeli telefonsko govorilnico, kjer so se lahko pogovarjali po ekotelefonu (jogurtova lončka in elektro cevi). Presenečeni so bili, kako potuje zvok. Bilo jim je zelo zanimivo.

Na peti točki so imeli na voljo čutno pot iz naravnega materiala, po kateri so se sprehodili in začutili različne teksture materiala pod nogami.

Za eno izmed točk so izkoristil tudi peskovnik, v katerem so bile v mivki zakopane zopet skrbno izbrane smeti. Otroci so jih odkopali iz mivke in jih odnesli v pravi koš, kamor sodijo. Ko so se prestavljali iz točke na točko, so si lahko vmes pogledali še razstavo izdelkov, ki so jo naredili iz odpadnih stvari. Ob koncu dneva so se vsi skupaj zbrali in prisluhnili zgodbi z ekološko temo, nato pa se o njej pogovarjali. Zapeli so še pesem »Če imaš rad naš svet, ločuj smeti« in tako zaključili ta prijeten dan, ki bo ostal v spominu.

Slika 1: Pobiranje smeti.

Slika 2: Pogovor po ekotelefonu.

Zaključek

Ekodan je res dobro uspel. Otroci so bilnavdušeni, kar je bilo razvidno iz njihovih zadovoljnih in nasmejanih obrazov. To je bil tudi glavni cilj. Zagotovo se bodo takšne dejavnosti še načrtovale, saj otroci preko njih spoznajo ekološke vsebine in si jih na ta način tudibolje zapomnijo. Kljub temu, da se zadeve na področju varovanja okolja izboljšujejo, žal ljudem še vedno niso prišlev navado. Prav zato je pomembno, da tej tematiki posvečamo pozornostže v vrtcu, kajti »kar se Janezek nauči, to Janez zna.

Literatura

- Bahovec, E. idr.(1999). *Kurikulum za vrtce*: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Z LUTKO V EKO SVET

Povzetek

V prispevku želimo predstaviti primer dobre prakse v sklopu teme Odpadki. S pomočjo lutke smo iskali možnost ponovne uporabe odpadnih materialov. Za projekt z Lutko v eko svet smo se odločili, ker so lutke za otroke zelo privlačne in imajo posebno moč. Lutka je bila za otroke močno motivacijsko sredstvo in z njeno pomočjo smo dosegli vse cilje, ki smo si jih zadali. Otroci so se skozi igro spoznavali s pomenom ločevanja odpadkov in z odlaganjem le-teh v ustrezne zabojnike. Izhajali smo iz otrok in sledili njihovim idejam. Otroci so aktivno reševali tematiko okoljskega problema v povezavi z vsemi področji kurikuluma.

ključne besede: odpadki, lutka, otroci, igra, okolje

Abstract

In this article we would like to present the example of good practice in connection with the topic waste. With the help of a puppet we have looked for the possibility to reuse waste. We decided on a project »With a puppet in the eco world« because puppets are very attractive to children and have special power. A puppet was highly motivating and with its help we achieved the goals we have set ourselves. The children got acquainted with the importance of waste separation and with the disposal of waste in appropriate containers. We listened carefully to the children and followed their ideas. Children have actively solved problems regarding environmental topics in connection with all areas of the curriculum.

Keywords: waste, puppet, play, children, environment

Uvod

Okoljska vzgoja v sodobnem svetu vse bolj pridobiva na pomenu in se uporablja kot strategija za ohranitev okolja, hkrati pa je pomemben dejavnik pri dviganju okoljske zavesti. Razumemo jo lahko kot vzgojo, ki je interdisciplinarna ter obsega vse ravni človekovega življenja od etičnih in filozofskih konceptov človeka do njegovih dejavnosti in obnašanja, ki je povezano z okoljem. Okoljska vzgoja je proces spoznavanja vrednot, razumevanja in spoštovanja med ljudmi, njihovimi kulturami in biofizičnega okolja. Naj bi postala stalni, vseživljenjski proces, v katerem si posamezniki pridobijo znanje, spretnosti, izkušnje, ki jih usmerjajo k reševanju problemov (Lepičnik – Vodopivec, 2006).

V vrtcu Miškolin se zavedamo, da odpadki v sodobni družbi predstavljajo vedno večji problem. Zato se trudimo, da otrokom preko igre predstavimo pomembnost ohranjanja narave in posledično nas samih. Vlogi ekološke vzgoje dajemo velik poudarek in skozi raziskovalni načrt spodbujamo otroke k vlogi raziskovalca in ne zgolj opazovalca. Vsaka dejavnost, ki smo jo izvajali v sklopu posamezne teme, je spodbujala otroke, da so z lastno aktivnostjo in s kritičnim mišljenjem reševali probleme, ki so bili pred njimi. Vedno znova nas je presenetil učinek dobro načrtovane priprave na dejavnosti. Priprava nam je dajala

nek okvir, znotraj katerega so otroci vnašali svojo ustvarjalnost in s tem dosegali načrtovane cilje.

Cilji

- Otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnosti predelave.
- Seznanjanje otrok z različnimi vrstami odpadkov.
- Navajanje in spodbujanje otrok na pravilno ravnanje in ločevanje odpadkov,
- spoznavanje pomembnosti ločevanja.
- Seznanjanje in spodbujanje otrok k čistemu, urejenemu in zdravemu okolju.
- Otrok spozna, da iz odpadkov lahko ustvari nekaj novega, uporabnega,
- spodbujanje kreativnosti (uporaba odpadne embalaže).
- Ozaveščanje in sodelovanje s starši ter bližnjo okolico.
- Iz odpadnih materialov otrok kreativno ustvarja in se ob lutki gibalno izraža.

Metode dela

Pri izvajanju projekta je bila temeljna metoda igra. Skozi aktivno učenje pa smo uporabljali tudi metode raziskovanja, opazovanja, pogovora, pripovedovanja, sodelovalnega učenja in praktičnega dela.

Rezultati

Cilje, ki smo si zadali, smo v celoti realizirali. Spoznavali, raziskovali in eksperimentirali smo z različnimi odpadnimi materiali. Otroke smo navajali in spodbujali k pravilnemu ravnanju in ločevanju odpadkov ter pomembnosti ločevanja le-teh. Seznanjali in spodbujali smo jih k čistemu, urejenemu in zdravemu okolju. Skozi dejavnosti so otroci spoznavali, da iz odpadnih materialov lahko ustvarimo nekaj novega in uporabnega. Skozi dejavnosti nas je vodila eko družina. Lutke, ki smo izdelali iz odpadnega materiala: Zlatko Odpadko, Packa Rija in Mehurček Jurček, so bile zelo močno motivacijsko sredstvo. Posledično smo ozaveščali tudi starše, v vrtec so vestno prinašali najrazličnejše materiale, ki smo jih uporabili pri dejavnostih.

Diskusija in zaključek

Projekt z Lutko v eko svet smo izvajali v vseh petih skupinah v enoti. Okvir projekta smo načrtovali na ravni enote, vsaka skupina pa je načrtovala dejavnosti na podlagi doseženih ciljev in pobud, ki so prihajale od otrok. Projekt je potekal od meseca septembra do meseca maja. V prispevku bom predstavila potek projekta v skupini otrok, starih od tri do štiri leta.

Staršem smo projekt predstavili na prvem roditeljskem sestanku in jih spodbudili k sodelovanju. Skupaj z otroki so v vrtec prinašali različne odpadne materiale. Iz zbranih odpadnih materialov smo v mesecu septembru izdelali našega prijatelja Zlatka. Pomagal nam je pri spoznavanju različnih odpadnih materialov in ob njem smo utrjevali pravilno ločevanje. Z nami se je igral, plesal, telovadil in praznoval rojstne dneve.

Ob lutki so si otroci izmišljali vsebine in ob tem razvijali domišljijo in ustvarjalnost. Otroke je skrbelo, kje bo Zlatko Odpadko živel. Poskrbeli smo, da je embalaža od pralnega stroja postala njegov dom. Pri ustvarjanju hiše za našega prijatelja smo uporabili časopisni papir in ga prilepili na škatlo.

Barvo, s katero so otroci pobarvali hišo, smo izbrali s pomočjo plastičnih pokrovčkov. Otroci so polagali plastične pokrovčke v tabelo po barvi. Ob tem so spoznavali tabelni zapis, utrjevali barve, šteli, primerjali več - manj in se s tem na zanimiv način spoznavali z matematiko.

Slika 1.: Lutka Zlatko Odpadko

Slika 2.: Lepljenje časopisnega papirja

Slika 3.: Barvanje hiše

Slika 4.: Simbolna igra zdravnik

Lutka je otroke spodbujala in razvijala njihovo domišljijo. V simbolni igri so Zlatka negovali in mu nudili vso oskrbo. Otroci so skozi igro ugotavljali, zakaj je Zlatko zbolel. Predvidevali so, da pogreša prijateljico. V okolici vrtca smo spraševali, če so jo kje opazili.

Slike 5, 6, 7.: Iskanje Zlatkove prijateljice

Ker je nismo našli, so otroci predlagali, da ji napišemo pismo.

Otroci in starši so ob prihodu v vrtec so po tleh opazili packe. Vsi so se spraševali, kaj se dogaja. V igralnici pa jih je pričakal nered. Po tleh so bili različni odpadki. Otroci so opazili Zlatka Odpadka in njegovo prijateljico. Povedali so, da sta imela zabavo. Zlatkovo prijateljico smo poimenovali Packa Rija.

Slika 8.: Pisanje pisma

Packa Rija in Zlatko Odpadkosta otroke spodbujala k ločevanju odpadkov. Ogledali smo si ekološki otok in z otroki praznili zabojnik za papir in embalažo.

Sliki 9, 10.: Zabava Zlatka Odpadka in Packe Rije

Slika 11.: Pogovor o ločevanju odpadkov

Slika 12.: Ogled ekološkega otoka

Z lutkami smo se igrali in jih vsakodnevno vključevali v vse elemente dnevne rutine. Ob zaključku projekta sta Zlatko Odpadko in Packa Rija dobila dojenčka. Vsi smo se novega člana naše eko družine zelo razveselili. Predstavili smo ga vsem zaposlenim v vrtcu. Mehurček Jurček nas je popeljal v svet Mehurčkologije. Naša eko družina je res živela z nami. Menim, da smo s pomočjo lutk iz odpadnih materialov otrokom ponudili veliko spodbud in spoznanj o pomenu odpadkov in ponovni uporabi le-teh.

Slika 13.: Mehurček Jurček

Slika 14.: Naša eko družina

Slika 15.: Mehurček Jurček pri kuharicah

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana: AWTS.

KEKČEV JOGURT – NOVA BLAGOVNA ZNAMKA

Povzetek

Prednostne naloge, opredeljene v LDN Kranjskih vrtcev, so zdrav način prehranjevanja in gibanje za zdrav razvoj otrok in zaposlenih. Zavedamo se, da sta nezdrava prehrana in nezadostna telesna dejavnost otrok pomembna dejavnika, ki vplivata na zdravje skozi celo življenjsko obdobje. Zdrava prehrana vpliva na celotno fizično in psihično zdravje, na rast in razvoj. Pridobivanje zdravih prehranjevalnih navad v mladosti vpliva na način prehranjevanja tudi v odrasli dobi. Življenjski slog se oblikuje že v mladosti. Pomembno je, da vrtec v sodelovanju z družino in ostalimi institucijami spodbuja zdrav način prehranjevanja, da vsi zaposleni v vrtcu z lastnim vzorom in podporo pomagamo pri oblikovanju in izvedbi dobrih programov. Pomembno je upoštevati tudi kulturno dimenzijo in slediti ohranjanju slovenske kulturne dediščine. V vsakodnevni prehrani odigravajo tudi mediji močno vlogo, saj želijo vplivati na prehranjevalne navade. Lahko pa reklamna sporočila niso samo negativna, lahko služijo kot pozitivna spodbuda in dober motivator.

Abstract

The priorities as defined in the annual work plan of the Kranj nurseries include healthy diet and exercise needed for a healthy development of children and employees. We are well aware that unhealthy eating and lack of physical activity have a great impact on human health throughout the lifespan. A healthy diet affects the whole physical and mental health as well as growth and development. Instilling a preference for healthy eating habits from a very early age affects the person's diet in the course of their adult lives. Lifestyle is developed at a young age. It is crucial that the nursery, in cooperation with the family and other relevant institutions, encourages healthy eating habits, whereby all the employees of the nursery help to develop and exercise good programs by representing a role model and providing the necessary support. Furthermore, it is important to take into account the cultural dimension and to pursue the Slovenian culture and heritage conservation. Additionally, the media plays an important role in the day-to-day diet by attempting to influence the eating habits. However, a commercial communication can also serve as a positive stimulus and a good motivator and does as such not have a negative impact.

Uvod

V starejšem oddelku enote Kekec smo oblikovali celoletni tematski sklop S Kekcem v vrtec. Pri načrtovanju vsebin smo bili aktivno vključeni vsi, otroci in odrasli. Kekec, pravljični junak, nas je spremljal po poti odkrivanja neokrnjene narave planinsko gorskega sveta. Odkrival nam je lepoto narave, rastlinski in živalski svet in opozarjal na pasti in nevarnosti. Spremljali smo ga po gozdnih in strmih poteh do cilja v premagovanju naravnih ovir in iskanju novih gibalnih izkušenj. V vlogi pastirja nam je približal stare ljudske običaje, povezane tudi s pridobivanjem hrane doma, v naravnem planinskem okolju. Naravne oblike gibanja, domača zdrava hrana, vključenost v pripravo hrane, skromnost, spoštljiv in

odgovoren odnos do hrane so vsebine, ki so nam postavile nove izzive. Bile so izhodišče za delo in ustvarjanje v vrtcu, tudi v okviru razpisane vsebine EKO šole, Odgovorno s hrano – zdravo hrano jemo, se gibamo in zdravo živimo.

Rezultati

Cilji, ki smo jim sledili :

- Otrok spozna živo in neživo naravo
- Spozna lokalnega pridelovalca hrane
- Razvijanje pozitivnega odnosa do hrane in spoznavanje raznolike in zdrave prehrane
- Razvijanje čutil (vonj,okus,vid, dotik)
- Spoznavanje in poimenovanje mleka in različnih mlečnih izdelkov
- Spoznavanje in poimenovanje začimbe, suhega sadja in oreščkov
- Seznanitev s postopkom priprave hrane – jogurta iz lokalno pridelanega mleka
- Spodbujanje ustvarjalnosti in izzivov za ustvarjanje novih jedi
- Aktivno sodelovanje otroka v procesu priprave in uživanja zdrave in okusne hrane
- Spodbujanje podjetništva in reklamiranja v pripravi lastne embalaže in ponudbe nove jedi
- Otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov, o zmanjšanju odpadkov in možnostih predelave
- Razvijanje družabnosti, povezane s prehranjevanjem
- Seznanitev staršev in širše javnosti na sejmu Altermed in spodbude k pripravi domačega, zdravega, okusnega jogurta

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode dela. Otroci so opazovali, se pogovarjali, poslušali odrasle, raziskovali, eksperimentirali, se aktivno vključevali v delo – se aktivno učili, igrali, predvidevali, sklepali, pridobivali lastna spoznanja.

Diskusija

Na kmetiji

Sodelovanje s kmetijo v bližnji vasi poteka že vrsto let. Z lastnico kmetije se na začetku šolskega leta dogovorimo o vsebini sodelovanja. Za izvedbo projekta Kekčev jogurt smo se dogovorili o trikratnem obisku kmetije v jesenskem času. Otroci so si ogledali živali v hlevu, jih hranili, sodelovali pri molži mleka in si ogledali načine shranjevanja mleka. Mleko so tudi

okušali. Odrasli smo pripravili nekaj vrst mleka v tetrapaku, kupljenega v trgovini. Z okušanjem različnih vrst mleka so določali okus mleka.

Ob drugem obisku kmetije, so otroci opazovali kmetico, kako pripravi jogurt iz domačega mleka. Sledili so postopku izdelave. Okušali so že pripravljeni domači jogurt in jogurte, ki smo jih odrasli prinesli v lončkih in v tetrapakih, ter določali okuse.

Tretji obisk kmetije je bil namenjen pobiranju orehov, nakupu smrekovega in cvetličnega medu, ter domačega mleka. Orehe in med smo odnesli v vrtec v košari, mleko pa v večji kangli.

V vrtcu

Otroci so v vrtcu podoživljali doživetja na kmetiji in jih vključevali v najrazličnejše aktivnosti v okviru tematskega sklopa. Risali so krave, jih poimenovali s svojimi izmišljenimi imeni, poimenovali živali, ki tudi dajejo mleko, se igrali pastirske igre v Kekčevem glasbenem kotičku. V vrtec so prinašali slikovno gradivo planinskega sveta, reklamna sporočila in embalažo ter oblikovali svoje plakate o mleku in mlečnih izdelkih. Ob prehranski piramidi smo se pogovarjali o rednem uživanju mleka in mlečnih izdelkov in o zdravilnih učinkih za naše telo – v mleku je kalcij za čvrste in zdrave kosti.

V mlekarskem kotičku smo pripravili domači jogurt iz lokalno pridelanega mleka. Otroci so aktivno sodelovali pri pripravi. Z zajemalko so iz kangle pretakali mleko v lonec. Iz varne razdalje opazovali, kako je mleko na štedilniku zavrelo in previdno vmešali, dodali mleku jogurt. Naslednji dan so opazovali in opisovali spremembe, ki so nastale. Iz tekočega mleka je nastalo nekaj gostega in kremastega. Vsi otroci so jedli jogurt; tudi tisti, ki ga navadno ne jedo, ko je za malico. Vsem je bil dober, odličen. Ker smo ga pripravili preveč, smo jogurt v primerni embalaži spravili v hladilnik, v kuhinjo.

Odrasli smo postavljali otrokom vprašanja o jogurtu, ker vemo, da imajo otroci radi jogurte, ki vsebujejo različno sadje in žal tudi ogromne količine sladkorja. Ker je bil naš Kekec res pravi junak in motivator, so otroci na vprašanje, kako je Kekec na planini izdelal zdrav in še okusnejši jogurt, hitro našli rešitve. Našteli so nekaj stvari, ki jih je dodal ali vmešal v navadni, bel jogurt. Odrasli smo sledili otrokom in za naslednji dan pripravili v mlekarskem kotičku : orehe, lešnike, rozine, suhe slive, med, cimet, domači jogurt, žlice, skodelice in mlinček za mletje. Nekaj lešnikov in orehov smo zmleli v starem mlinčku in otroci so opazili, kako se je z mletjem hrana spremenila iz trdega, v nekaj mehkega. Otroci so aktivno pripravljali svoje jogurte. Izbirali so med ponujenimi sestavinami in jih največ tri naenkrat vmešali v jogurt. Otroke, ki niso skrivali navdušenja nad delom, smo odrasli opazovali in jim postavljali vprašanja, kakšne barve je postal jogurt, kakšen ima okus, kakšna je gostota. Izdelane jogurte so okušali in odgovarjali na naša vprašanja. Med so uporabili kot sladilo,

cimet za prijeten okus. Vse jogurte so tudi pojedli. Odrasli smo otrokom namenili veliko časa za delo in razmišljanje. Pomembno je tudi, kako dokumentirati, da si bodo otroci zapomnili, kaj so delali in kako to sporočiti drugim.

V mlekarskem kotičku smo pripravili ponudbo Kekčevih jogurtov. Vsak otrok je izdelal svojo kartico, na kateri je bil narisani ali napisani recept za jogurt, ki ga je pripravil. Otrok je jogurt poimenoval po svojem lastnem imenu in nalepil svojo fotografijo s Kekčevim klobukom na glavi. Iz odpadnih tetrapakov in starega reklamnega papirja, so otroci z izrezovanjem, lepljenjem, risanjem in pisanjem, oblikovali novo embalažo za jogurt. Tako je nastala nova blagovna znamka, Kekčev jogurt.

Slika 1.: Sestavine za mešanje.

Slika 2.: Aktivna vloga otrok.

Slika 3.: Oblikovanje embalaže.

Slika 4.: Nova blagovna znamka.

Zaključek

V projektu smo spoznali in podprli lokalnega pridelovalca. Mleko je bilo bolj okusno in sveže. Ker smo mleko odnesli v kangli, orehe in med pa v košari, nismo potrebovali

embalaže. Mleko je bilo cenejše kot v trgovini. V mleku ni bilo konzervansov. Otrok je spoznal sezonsko hrano in potrebe telesa, saj smo upoštevali letni čas jesen in občutek povezanosti z naravo. Otrok je sodeloval v procesu priprave zdrave jedi in imel možnost izbire. Otrok je pripravil količinsko toliko jedi, kot jo je lahko pojedel. Otrok je ostanke hrane ustrezno shranil in sortiral odpadke. Odpadno embalažo je ustvarjalno uporabil za pozitivno reklamo in z novo blagovno znamko vstopil v svet podjetništva.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport. Ljubljana
- Zgodnje učenje naravoslovja (1993). Krnel. D. Državna založba Slovenije, Ljubljana
- » Praktični pristopi spodbujanja zdravja otrok » - Priročnik za vzgojitelje in učitelje (2013). Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota.
- Program Ekošola in spletne strani (2017), Društvo DOVES – FEE Slovenia

TUDI MI LOČUJEMO ODPADKE!

Povzetek

V našem vrtcu je »eko zavest« močno vpeta v življenje in dogajanje ter nas spremlja na vsakem koraku. Pa vendar smo želeli, da bi tudi naši najmlajši pridobili konkretnejše izkušnje ter po svojih močeh vplivali na lepše in čistejše okolje. Na način blizu njim in njihovem doživetju sveta, smo jim želeli privzgojiti navade ter vrednote, ki jih bodo s sabo nosili vse življenje.

Ključne besede: prvo starostno obdobje, odpadki, ločevanje, eko kotiček

Summary

The »eco-consciousness« is strongly integrated into the life and everyday events of our kindergarten and it follows our every step. However, we wanted our youngest children to gain more specific experience and to try their best to make an impact towards a nicer and cleaner environment. We wanted to impart the habits and values in a manner that closely relates to them and their perception of the world, in order for the children to carry these values their whole life.

Keywords: 1st age group, waste, waste sorting, eco-corner

Uvod

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. In ravno ta njihov majhen del sveta v katerem živijo, je tako neizmerno pisan in privlačen. Otroška radovednost jih žene, da vse kar vidijo želijo potipati, povohati, okusiti. Vse kar slišijo, želijo videti in življenje okoli sebe začutiti z vsemi čutili. Da bo njihov svet ostal lep in prav takšen, kot si ga želijo, je pomembno, da kmalu spoznajo dejstva in pridobijo izkušnje, kako lahko sami vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju okolja v katerem živijo.

Cilji

Otroci začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati okolje sočasno z razvojem miselnih procesov in osebnostnim razvojem. Še kako pomembno je, da tudi naši najmlajši otroci iz skupine Polžki (1–3 leta) ter iz skupine Bibe (2–3 leta) hitro pridobijo izkušnje in navade, katere želimo, da bi jih spremljale vse življenje ter postale del njihovega vsakdana in načina življenja. Cilj, ki smo si jih zadali ob pripravi EKO akcijskega načrta, so bili jasno zastavljeni:

- postavitve EKO KOTIČKA v oddelkih prvega starostnega obdobja;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega ter odgovornega odnosa do narave in okolja v katerem živimo.

Metode

Pri izvedbi projekta smo se posluževali metod, ki so primerne starosti ter razvojnim sposobnostim otrok:

- pripovedovanja: poslušanje pravljic Pujsa Pepa – Zabava z odpadki, Spet zeleno
- pogovora: pogovor o vsebini, razmišljanje o problemu, dogovor o ločevanju, kako ločujejo doma, kako bomo pobarvali zabojnike, kakšne zabojnike potrebujemo, zakaj moramo ločevati,...
- demonstracije: razvrščanje v prave zabojnike, ...
- opazovanja: ali prav ločujemo, katerih odpadkov je več, kako so to počeli junaki iz pravljic,...
- lastne vključenosti: barvanje zabojnikov, označevanje zabojnikov, priprava prostora za postavitev zabojnikov, zbiranje in ločevanje odpadkov,...
- igre: različne spontane dejavnosti, štetje, skrivanje, uporaba odpadkov kot instrument,...

Rezultati

Cilj, ki smo si ga zadali ob pričetku projekta, je bil zagotovo dosežen. Tudi naši malčki imajo svoj EKO KOTIČEK in skrbno ter vzorno skrbijo zanj. Pri zasnovi projekta je bilo mišljeno, da bi postavili le en kotiček, ki bi bil namenjen otrokom iz najmlajših skupin. Vendar pa smo ob razvijanju zamisli in dejavnostih, ki so sledile, sklenili, da si vsaka skupina naredi svoj lasten EKO KOTIČEK. Otroci so bili tako motivirani, da je bila odločitev več kot na mestu.

Otroke prvega starostnega obdobja smo vključili tudi v projekt Ekobranje za ekoživljenje. In ravno junaki naših pravljic so bili izhodišče za nadaljnje dejavnosti.

JAN (2 leti): »Medo rekel: Fuj pacek!«

VZGOJITELJICA: »Zakaj pa? Kaj se je zgodilo?«

JAN (2 leti): »Bljek je...ti, ti, ti.«

VZGOJITELJICA: »Jan, kaj bi pa ti naredil, da ne bi bilo umazano?«

JAN (2 leti): »Koš dal.«

Otroci so hitro spoznali, da je razvrščanje smeti lahko še kako zabavno. Med seboj so se spodbujali, preverjali, pa tudi opozarjali, kadar kdo ni prav odložil.

Projekt smo zaključili s slavnostno otvoritvijo na katero smo povabili tudi otroke iz drugega starostnega obdobja. Otroci so s ponosom pokazali svoje nove pridobitve v igralnicah.

Diskusija

Aktivnosti in potek projekta od zasnove do realizacije smo predstavili na pomladnem srečanju s starši. Glede na odzive, ki smo jih dobili, smo ugotovili, da so starši zelo podpirali aktivnosti, ki smo si jih zadali ter posledično podobo okolja, ki ga ima otrok v vrtcu, vključujejo v vsakdanje življenje tudi doma. Takšno razmišljanje je še kako pomembno v smeri trajnostnega razvoja in širjenju zavesti, kako pomembno je, da ohranimo naravo prijazno ter prijetno nam in vsem ostalim, s katerimi si jo delimo.

Zaključek

Pomembno je, da se zavedamo in da otroke navajamo na spoštljiv odnos do narave. Da se zavedajo in pridobivajo izkušnje, kako lahko sami vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju okolja v katerem živijo. Potrebno jim je privzgojiti spoštljiv odnos že v zgodnjem otroštvu ter posledično prenesti vrednote v okolje izven vrtca, v svoje domove in širšo okolico.

Literatura

- Bahovec, Eva D. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marjanovič Umek, Ljubica. (2001). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Založba Obzorja.

ODGOVORNO RAVNANJE Z ODPADKI

Povzetek

V sodobni demokratični družbi naj bi bil vsak ekološko osveščen. Trajnostni razvoj in zgodnje naravoslovje gresta z roko v roki. Če želimo doseči trajnostni razvoj na področju ravnanja z odpadki, moramo začeti pri najmlajših. V Vrtcu Morje Lucija se zavedamo, kako pomembno je otroke vzgajati v pozitivnem odnosu do narave in ravnanja z odpadki. Zato celo leto izvajamo vrsto dejavnosti, ki krepijo zavest in odgovornost otrok do ohranjanja čistega in zdravega okolja. Naravoslovne dejavnosti na to temo povezujemo z vsemi področji kurikula, tako jih otroci lažje ponotranjijo in vzamejo za svoje.

Ključne besede: ravnanje z odpadki, aktivno učenje, recikliranje, medpodročno povezovanje.

Abstract

In a modern society everybody should be environmentally conscious. Lasting development in early natural sciences are going hand in hand. If we aim to achieve lasting development on the aspect of handling the waste material, we must start with the youngest.

In kindergarten Vrtec Morje Lucija, we know how important it is to raise the children to have a positive relationship with nature and waste management. Therefore, we carry out different activities throughout the year, to raise awareness and responsibility of keeping our environment clean and healthy.

We are connecting our activities on natural science with other areas, so it is easier for children to internalize them.

Keywords: waste management, active studying, recycling, interdepartmental cooperation

Uvod

Pri okoljski vzgoji je ključnega pomena sodelovanje med starši in vrtcem. Če želimo doseči, da otrok ponotranji neko naravoslovno vsebino, ga moramo spodbujati k celostnemu učenju. V našem Vrtcu Morje Lucija z naravoslovnimi dejavnostmi povezujemo vsa področja kurikula. Otrokom podajamo vsebine tako, da pri raziskovanju uporabljajo vsa čutila in čutenje ter tako ustvarijo odnos z učno vsebino. Glavno vprašanje, ki se nam je porajalo skozi vse šolsko leto, je bilo, kako otroke vzgajati v pozitivnem odnosu do ravnanja z odpadki in reciklažo. Otrokom smo želeli vzbuditi čut za pomembnost zdravega in čistega okolja ter skrb za prihodnost.

B. Marentič Požarnik (2000, str. 12) pravi, da je aktivno učenje tisto učenje, ki učenca celostno, miselno in čustveno aktivira, je zanj osebno pomembno in vpeto v resnične življenjske okoliščine iskustveno učenje, učenje z raziskovanjem, aktivna vloga otroka. Zato je naš namen otroka pripraviti na prihodnost in vplivati na njegov odnos do zmanjševanja onesnaževanja. Na nivoju celega vrtca smo skozi vse šolsko leto iskali različne situacije, v

katerih je lahko otrok z lastno aktivnostjo prišel do spoznanj, ki mu bodo popotnica za življenje.

Skozi vse dejavnosti smo sledili ciljem:

- pridobivanje osnov o ravnanju z odpadki ,
- seznanjanje s ponovno uporabo in predelavo odpadkov,
- spodbujanje k skupnemu varovanju narave in ohranjanju zdravega okolja,
- vzgajanje pozitivnega odnosa do okolja,
- opozarjanje na trajnostno ravnanje z odpadki,
- skrb za pravilno odlaganje odpadkov v ekološke otoke,
- spodbujanje otrokovega aktivnega pristopa k reševanju problemov,
- naravoslovno opisovanje,
- spoznavanje naravoslovnih postopkov kot so opazovanje, razvrščanje, štetje, urejanje, postavljanje hipotez, posploševanje...

Metode

Za doseganje zastavljenih ciljev smo se posluževali različnih raziskovalnih metod s katerimi smo otroke vodili k skupnemu cilju. Temeljili so na aktivnosti in neposredni vključenosti otrok v sooblikovanje učnih vsebin.

Metode:

- raziskovanje,
- iskustveno učenje,
- lastnaaktivnost,
- skupno branje,
- možganske nevihte,
- sodelovalno učenje in medvrstniško učenje,
- metoda igre, opazovanja, pripovedovanja, razlage, pojasnjevanje, postavljanje hipotez, raziskovanja, razvrščanja, urejanja, štetja.

Rezultati

Na podlagi izvedenih dejavnosti smo prišli do naslednjih rezultatov:

- Otroci so se seznanili z raznovrstnostjo odpadkov.
- Spoznali so predelavo in ponovno uporabo določenih odpadkov.
- Seznanili so se s procesom kompostiranja na nivoju celotnega vrtca (zbiranje odpadne hrane, odnašanje bioloških odpadkov na kompostnik, skrb za kompostnik, gnojenje gredic),

- Reciklirali smonaravni material in mu dali novo vlogo.
- Odpadne materiale so se otroci naučili pravilno razvrstiti in razlikovati.
- S ciljno zastavljenimi dejavnostmi na terenu smo izvedli različne čistilne akcije in tako prispevali k snažnemu in zdravemu okolju.
- Različne izvedene dejavnosti v naravi so otroke spodbudile k naravoslovnemu razmišljanju in bolj naklonjenemu odnosu do narave.
- Otroke smo navajali na samostojno odčitavanje logotipov na kontejnerjih, tablah in ravna po njih.
- Otroci so razvili čut za medvrstniškoučenje.

Diskusija in zaključek

V sklopu ekovrtca smo skozi vse leto izvajali dejavnosti na temo ravnanja z odpadki. V vseh starostnih obdobjih od najmlajših do najstarejših otrok, smo širili osveščenost o pravilnem razvrščanju odpadkov in pomenu recikliranja ter ponovne uporabe nekaterih izdelkov. V posamezne dejavnosti smo vključevali tudi vse zaposlene v vrtcu in starše. Otroke smo seznanjali s pomenom predelave bioloških odpadkov. Najmlajši otroci so olupke in ostanke sadnih obrokov sami v kanglicah odnašali na skupni kompostnik na igrišču. Vse otroke smo navajali na pravilno razvrščanje odpadkov v ekološke otoke. Pomagali smo si z različnimi didaktičnimi igračami in sličicami. V sklopu učilnice na prostem so otroci najstarejših skupin iskali v neposredni okolici vrtca divja odlagališča in razmišljali, kako preprečiti taka dejanja. Za otroke, starše in zaposlene v vrtcu smo organizirali izmenjalnico in vse spodbudili k izmenjavi oblačil in obutve, ki so še uporabna. Naravoslovne dejavnosti smo prepletali tudi z drugimi področji kurikula. Otroke smo seznanjali z eko literaturo. Iz odpadnih materialov smo izdelovali novoletno okrasje. Vsi zaposleni in otroci smo skupaj okrasili novoletno jelko z okraski, ki smo jih prinesi od doma in bi jih verjetno zavrgli. Najstarejši otroci so se ob svetovnem dnevu Zemlje udeležili prireditve Konec onesnaževanja s plastikona Tartinijevem trgu v Piranu, kjer so spoznali nevarnost mikroplastike v morju za življenje organizmov v morskem ekosistemu. Aktivno so sodelovali v pogovorih o Zemlji in tem kako pomembno je ohranjati naš planet čist in zelen. Vse izvedene dejavnosti so ključno vplivale na otrokovo dožemanje in pojmovanje problematike glede odpadkov. Otroci so spoznali pomen ločevanja odpadkov in se naučili, da je potrebno z odpadki racionalno ravnati. Ugotovili so, da ni vse, kar zavržemo, neuporabno. Dobili so nov pogled na odpadke in spoznali, da so nekatere zavržene stvari še uporabne, da je smotrno odpadke predelati in jih ponovno uporabiti. Predvsem pa so pridobili pozitiven odnos do narave in kritičen pogled do problema malomarnega delovanja z odpadki na ravni celega sveta.

Fotografiranje divjih odlagališč ob morski obali.

Razvrščanje odpadkov na v ekološki otok.

Skrb za kompostnik.

Obeleženje dneva Zemlje.

Prav zaradi aktivne vloge otroka in spodbujevalnega učenja je bilo okolje izkustveni učni prostor, v katerem so se otroci počutili varne in sproščene. Dejavnosti so bile tako zasnovane, da so bili otroci akterji dejavnosti. Preko lastnih izkušenj so prišli do novih spoznanj, ki bodo pomembno vplivala na njihovo življenje in odnos do ekologije. Svoja nova znanja o ravnanju z odpadki bodo prenesli v svoje domove in na naslednje rodove. V pogovorih s strokovnimi sodelavkami smo prišli do zaključka, da so izvedene dejavnosti spodbudile tudi nas same in smo začele raziskovati in poglobljati pomen okoljske vzgoje v vrtcu.

Literatura

- Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
- Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L. JapelPavešič, b. in drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorje.

EKOLOGIJA JE NAŠA PRIHODNOST

Povzetek

Za ohranjanje narave in našega planeta Zemlje, je vsekakor zelo pomemben odnos vsakega posameznika. Problem našega planeta so odpadki. Vsakdo lahko z odgovornim ravnanjem pripomore k boljšemu in čistejšemu okolju. Da bi pozitivna odgovornost in odnos do narave postala del vsakega posameznika, je potrebno s tovrstno vzgojo in osveščanjem pričeti že v predšolskem obdobju. V našem vrtcu poskušamo otrokom s primernimi in zanimivimi pristopi in metodami, ter preko igre, približati pomen ekološkega ravnanja že vrsto let. Zgodnje učenje pri otrocih je upanje za boljše jutri.

Ključne besede: otrok, ekologija, odpadki, zgodnje učenje

Abstract

To preserve nature and our planet Earth, a responsible behavior of every individual is definitely very important. The problem of our planet is waste. Through responsible behavior, anyone can contribute to a better and cleaner environment. In order for positive responsibility and attitude to nature would become a part of every individual, it is necessary to begin with such education and awareness already in the pre-school period. In our kindergarten we try to bring children closer to the importance of ecological behavior, with appropriate and interesting approaches and methods, and in a playful way, for many years already. Early childhood learning is a hope for a better tomorrow.

Keywords: child, ecology, waste, early learning

Uvod

Ob vsakodnevnih sprehodih po naši okolici, smo opazili veliko število ljudi, ki še vedno ne razvrščajo odpadkov na način, ki ga predpisujejo pravila naše države. Odločili smo se, da bomo v letošnjem letu pričeli z osveščanjem otrok o ekologiji in njeni pomembnosti.

Ni pomembno le skrbeti za čisto okolico, temveč, da vsak posameznik prispeva k skupnosti in zna ustrezno razvrstiti odpadke, saj vsi odpadki ne sodijo na odlagališče. Večino odpadkov lahko preusmerimo k ponovni uporabi in tako prihranimo prostor za odlagališča.

Cilji projekta

- Otrok odkriva in spoznava, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in od nežive narave.

- Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave, pravilno ločevanje odpadkov doma in v vrtcu

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode dela: metoda pogovora, pripovedovanja, igre, demonstracije, lastne udeležbe in aktivnosti ter pridobivanja znanj.

1. Koši in eko kotiček

Pobarvali smo kartonske škatle in izdelali zabojnike (rumen, zelen, moder). Otroci so sodelovali pri izrezovanju sličic iz revijalnega papirja, barvanju škatel, izdelovanju zabojnikov na plakatih (zelen, rumen, moder, rjav, črn). Tako smo ustvarili svoj eko kotiček, ki nas je vse obveščal o pravilnem razvrščanju odpadkov. Zabojnike smo uporabili za odpadke, s katerimi smo se srečevali v naši skupini.

2. Obisk Zmajčka Pometajčka/detektiva

Obiskal nas je Zmajček Pometajček. Predstavil se je otrokom in jih spraševal po vprašanjih o ekologiji. Otroci so mu odgovarjali vse kar so znali... Rekel jim je, da bo nekaj časa ostal pri njih v skupini in jih opazoval kako razvrščajo odpadke.

Vsak dan smo določili otroka, ki je preverjal, opazoval in opozarjal otroke k pravilnemu ravnanju. V umivalnici je stal pri košu in preverjal če otroci odlagajo brisačke v koš. V primeru, da so jih vrgli na tla, jih je opozoril naj jih poberejo in pospravijo za seboj. Po potrebi je z metlo pometal drobtinice po obrokih ali pa drobne odpadke po ustvarjanju.

3. Zbiranje odpadkov

V projekt smo vključili tudi starše. Skupaj z otroki so doma zbirali določene odpadke (embalažo, papir, steklenice, kozarce, karton) in jih prinesli v vrtec, kjer smo jih ustrezno razvrstili v naše zabojnike v Eko kotičku.

4. Prebiranje eko knjig (Ples v zabojniku/Helena Koncut Kraljič)

Knjiga »Ples v zabojniku« pripoveduje o zabojnikih in o odpadku (radiu), ki se po napaki človeka, ki ga nepravilno odvrže, znajde v zabojniku za embalažo. Sledijo zapleti, ki se odvijajo med pravilno razvrščenimi odpadki in napačno zavrženim radiem. Na koncu najdejo način kako popraviti napako, ki jo je storil človek.

5. Stiskanje embalaže

Spoznali smo postopek reciklaže in pomembnost stiskanja embalaže preden jo zavržemo v zabojnik. Preko lastne izkušnje smo prišli do spoznanja, da s stiskanjem embalaže pridobimo na dodatnem prostoru v zabojniku, kamor lahko količinsko odvržemo več odpadkov.

6. Namizne in družabne igre na temo ekologija

Izdelali smo tudi nekaj namiznih, družabnih iger preko katerih so otroci utrjevali svoje znanje. Na omari pa so imeli vsakodnevno na dosegu didaktični material, po sistemu lepljenje na ježke, za preverjanje osvojenega znanja.

7. Eko smetarji

Nekateri otroci so v vrtec prinesli velika plastična vozila – smetarske kamione. Z lepilnim trakom sem na tleh oblikovala cesto, katero smo popestrili s prometnimi znaki. Odvrgli smo odpadke povsod po okolici cestišča. Otroci so na vozila natovorili odpadke, ki so jih kasneje odpeljali do ekološkega otoka, kjer so jih tudi ustrezno razvrstili.

8. Ročna izdelava papirja

V zabojniku za papir se nam je nabralo kar nekaj porisanih risbic, za katere nismo vedeli kdo je avtor. Ravno prav so nam prišle, da smo jih uporabili pri spoznavanju postopka izdelave ročnega papirja. Pri dejavnosti so sodelovali vsi otroci. Vsak je izdelal svoj papir iz katerega smo ustvarili čestitke za materinski dan.

9. Čistilna akcija dvorišča vrtca in šole

Otroke smo razdelili v skupine. Vsak izmed njih je dobil svoje rokavice in skupno vrečo v katero so nabirali odpadke, ki so se nahajali na vrtčevem in šolskem igrišču. Izkušnja se jim je zdela zelo zabavna. Skoraj vse skupine so napolnile svoje. Vse zbrane odpadke smo ustrezno razvrstili na ekološkem otoku.

10. Razgibavanje z embalažo

Posamezno in v dvojicah smo se razgibavali z odpadno embalažo – plastenkami. V dvojicah smo izvedli masažo (peka pizze). Kasneje so pari tudi zamenjali vloge. Otroci so pri dejavnosti uživali.

Rezultati

Otroci so od projekta veliko odnesli. Preko lastne izkušnje so se največ naučili. Starši so prihajali z vprašanji, če se res tako podrobno pogovarjamo o ekologiji in ločevanju odpadkov, saj so otroci opozarjali svoje starše o nepravilnem odlaganju smeti. Tako so tudi tisti starši, kateri do takrat niso razvrščali vseh odpadkov, morali pričeti z ustreznim razvrščanjem in odlaganjem odpadkov v ustrezne zabojnike. Pri nas v skupini ne mečemo več vseh odpadkov v isti koš.

Diskusija in zaključek

V prihodnje si bomo prizadevali za nadaljevanje ustreznega odnosa do ohranjanja narave in našega okolja. Znanje o odpadkih in ohranjanju narave bomo v prihodnjem letu nadgradili. Postavljali jim bomo nove izzive, preko katerih bodo še bolj podrobno spoznali, kako pomembno je ekološko ravnanje.

Literatura

- Kraljič H.(2008).Ples v zabojniku. Ljubljana: založba Morfem.
- Kurikulum za vrtce.(1999). Ljubljana: Ministrstvo zašolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L.(2010). Otrok v vrtcu priročnik h kurikulu za vrtce. Založba: Obzorje.

EKODETEKTIVI

Povzetek

Že otroci v vrtcu se srečujejo z odpadki. Pri dejavnostih z različnimi materiali in odpadki spoznavamo njihove lastnosti, z njimi ustvarjamo in se igramo. Po vsaki aktivnosti smo vse odpadke skrbno ločili in jih pravilno razvrstili v zabojnike. Ekoprojekt smo v vrtcu razširili z uvedbo ekodetektivov, ki so preverjali, ali preostale skupine v naši enoti pravilno ločujejo odpadke.

Ključne besede: ekologija, odpadki, materiali, ekodetektiv

Introduction

The theme of ecology was dealt with using recognition of materials and waste separation in age groups 3 – 4 years. We live in a society faced with a large amount of waste every day and therefore it is right that we begin to raise awareness in our children at an early age regarding proper waste management. Since everyone can contribute to preserving and caring for our environment, early awareness of correct waste separation is of fundamental importance and a key factor in caring for our surroundings.

The lead up to the start of the project in my group was a broken glass bell, which we used as an accessory to help delineate activities in our daily routine. We began researching materials with the children, trying to separate them according to their properties (e.g. plastic, packaging, paper, etc.) and then correctly sorted them into waste containers.

The aim of the project is that children discover and learn about the properties of objects and materials, understanding the necessity for re-use and processing; separating waste depending on the type (plastic, paper, mixed waste); acquiring a range of experience, including how our actions can affect nature and how we can actively contribute to the protection and conservation of nature.

Keywords: ecology, waste, materials, eco detectives

Uvod

Področja ekologije smo se v starostnih skupinah 3–4 let lotili spoznavanjem materialov in z ločevanjem odpadkov. Živimo v družbi, ki se dnevno srečuje z velikimi količinami odpadkov, zato je prav, da začnemo že zelo zgodaj ozaveščati otroke o pravilnem ravnanju z odpadki. Ker lahko vsak prispeva k ohranjanju in skrbi za okolje, je zgodnje ozaveščanje o pravilnem ločevanju ključnega oz. temeljnega pomena pri skrbi za naše okolje.

Vzrok za izvedbo projekta v moji skupini je bil razbit steklen zvonček, kismo ga uporabljali kot pripomoček, ki nam je pomagal razmejiti dejavnosti v dnevni rutini. Z otroki smo se lotili raziskovanja materialov, jih poskušali ločiti glede na lastnosti (npr. plastika, embalaža, papir ...) in jih potem pravilno razvrstili v zabojnike za odpadke.

Cilji projekta je, da otrok odkriva in spozna lastnosti predmetov in materialov ter možnosti ponovne rabe in predelave odpadkov; ločuje odpadke glede na vrsto (plastika, papir, mešani odpadki); pridobivanje različnih izkušenj, kako lahko naša ravnanja vplivajo na naravo ter kako lahko aktivno prispevamo k varovanju in ohranjanju narave.

Metode

Pri svojem delu sem uporabljala metodo pogovora, s katero smo si z otroki izmenjevali različna mnenja in izkušnje; metodo igre, prek katere so otroci spoznavali različne materiale in njihove lastnosti; metodo lastne aktivnosti, prek katere so otroci preizkušali in ustvarjali z različnimi materiali; metodo opazovanja, pri kateri sem otroke spodbujala k pozornemu opazovanju pravilnega ločevanja odpadkov.

Rezultati

Že dejstvo, da se je razbil zvonček, je otroke zelo vznemirilo. Hitro smo poiskali rešitve za nastalo težavo. Odšli smo v bližnjo trgovino in kupili nov zvonec, vendar ta ni bil steklen, ampak kovinski. Ko sem jim predlagala, da preizkusimo, ali se bo tudi novi zvonček razbil, si tega niso želeli, kajti otroci so že ponotranjili, kako se primerno ravna s stvarmi, in nimajo želje, da bi jih namerno uničevali.

Otrokom sem nato ponudila različne materiale, kot so: papir, plastika, blago in embalaža, ter jih spodbudila, da so se z njimi igrali, jih prenašali in prek igre pridobivali nova spoznanja o teh materialih. Preizkušali smo, ali se papir razbije, ko pade na tla, ali lahko umazano blago in papir operemo, kateri materiali plavajo na vodi in kateri se v vodi potopijo. Otroke sem spodbujala, da so sami predlagali, kaj vse bi lahko z določenimi materiali počeli – Tina: »Na papir lahko rišemo ali pa kaj napišemo.«; Mark: »Papir lahko strižemo pa tudi mečkamo.«. Tako smo papir barvali, strigli, mečkali ter umazanega oprali in tako prišli do papirne kaše. Iz enega dela papirne kaše smo naredili nov papir, iz drugega dela pa smo naredili papirno maso, ki smo jo uporabili za izdelavo pustnih mask.

Slika 1: Igra z odpadnim papirjem.

Slika 2: Strah iz plastične vreče.

Podobno se je dogajalo tudi pri igri s plastiko in z embalažo. Otroci so predlagali –Tim: »Naredimo strah iz plastike, pa avto, pa rože.«. Iz vreč smo tako izdelali duhce, ki so otroke tako prevzeli, da smo igri s strahovi posvetili kar nekaj časa. Zamaške smo razvrščali ter iz njih oblikovali različne vzorce in jih lepili, iz odpadne embalaže in zamaškov pa smo izdelali avtomobile.

»Na blago lahko rišemo, ga barvamo pa zašijemo lahko majico iz njega.« To so bile ideje otrok, ko so se igrali z različnimi kosi blaga. Porisane kose blaga smo tudi oprali. Ker so se na blagu še vedno poznali sledovi barve, smo jih odnesli v pralnico. Najprej smo si dodobra ogledali, kaj vse je pralnici, nato pa so nam prijazne perice ponudile, da jim lahko pomagali pri zlaganju opranega perila v sušilne stroje, česar se seveda otroci niso branili.

Po vsaki končani dejavnosti smo vse odpadke in materiale, ki jih nismo več potrebovali pri igri, skrbno ločili in pospravili v zabojnike za odpadke. Ob pogledu v zabojnike za odpadke sem pogosto opazila, da so odpadki v njih pravilno razvrščeni.

Na strokovnih aktivih smo se strokovne delavke pogovarjale, kako bi nadgradile te dejavnosti, in ker se zgodba z odpadki ne konča pri tem, ko jih vržemo v zabojnik, smo v ekoprojekt »Odpadki – krožno gospodarstvo« vključili tudi ekodetektive, ki preverjajo, ali v vrtcu vsi ločujemo pravilno. Otroci so tako dobili povsem novo nalogo. Ekodetektivi so namreč po skupinah preverjali, ali otroci v drugih skupinah odpadke ločujejo pravilno. Vsakodnevno so se ekodetektivi odpravili v eno izmed skupin in v njihovih zabojnikih preverili, ali so odpadki ločeni pravilo. Vposebno preglednico so potem to tudi označili: zelena kljukica je pomenila, da so odpadki pravilno ločeni, rdeč križec pa je označeval nepravilno ločevanje odpadkov.

Otroci so to novo vlogo vzeli zelo resno. Ponosno so se odpravljali v kontrolo z zvončkom, ki je tudi druge otroke opozarjal na prihod ekodetektivov. V igralnicah so nas otroci v začetku sprejeli precej presenečeno, saj še niso imeli izkušnje z ekodetektivi. Ko so ti povedali, zakaj so prišli, so jih peljali k zabojnikom za odpadke. Ekodetektivi so skrbno preverili vsebino košev in ugotavljali, ali so odpadki v zabojnikih pravilno ločeni. Kar

nekajkrat se je ob prvih obiskih v igralnicah primerilo, da so ekodetektivi v zabojnikih našli nepravilno ločene odpadke. V preglednice ob zabojnikih so kot opozorilo nalepili križec in otroke opozorili na to, da odpadki v koših niso ločeni pravilno.

Slika 3: Ekodetektivi na delu.

Za dobro opravljeno delo smo bili tudi nagrajeni. Na posebni Ekoprireditvi smo dobili priznanje za odlično opravljeno delo inekoizkaznice, kibodo od zdajnaša prepoznavna oprema.

Zaključek

Z ekodejavnostmismov oddelkih od 3- do 4-letnih otrok postavili temelje za odgovorno okoljsko ravnanje, hkrati pa pozitiven odnos do narave. Otroci so prek različnih dejavnosti pridobili nova spoznanja o materialih in njihovih lastnostih ter njihovi ponovni uporabi.

Večina otrok brez večjih težav ločuje odpadke inprepozna, ali so v zabojnikih odpadki ločeni pravilno. Ekodetektivi so v našem vrtcu kot primer dobre prakse prinesli veliko pozitivnih spodbud tudi otrokom starejših skupin, saj so jih na nevsiljiv način opozorili in spodbudili k pazljivejšemu ločevanju odpadkov. Ko otroci drugih skupin srečajo naše otroke, jih kličejo: »O, ekodetektivi, a greste v našo igralnico pogledat smeti? Danes je v naših koših vse prav.«

Conclusion

Using eco-activities, we laid the foundations in classes for 3–4 year olds towards responsible environmental behaviour, as well as a positive attitude towards nature. Through different activities, children gained new knowledge regarding materials and their properties, as well as their re-use.

Most children separate waste without any major problems and recognise whether waste is correctly separated in containers. As an example of good practice, 'Eco detectives' in our

kindergarten brought a great deal of positive encouragement to children in older groups, warning them inconspicuously and encouraging them to be more careful when separating waste. When children from the other classes meet our children they say »Hey, you eco-detectives! Go to our classroom and have a look at the rubbish. Today it's all in the right bins«.

Viri in literatura

- *Kurikulum za vrtce* (2007). Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Menih, K., Srebot, R.(1996). *Igramo se ekologijo*, Ljubljana: Domus.
- **[PDF]** Priročnik za ravnanje z odpadki & urniki odvoza 2011 - Snaga
- www.snaga.si/sites/default/files/snaga.../publikacija_e_loujete_ali_e_smetite_2011.pdf

HRANA

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

JABOLKO

Povzetek

V letošnjem šolskem letu 2017/2018 smo strokovne delavke vrtca v Črenšovcih v okviru projekta Zgodnje naravoslovje izbrale temo Od semena, zelenjave, sadja do gibanja in zdravja, s poudarkom na odgovornem ravnanju s hrano. Za tematski sklop smo izbrale JABOLKO.

Jabolko je sadež, ki raste na jablani. Skoraj vsaka hiša na vasi ima sadovnjak, v katerem poleg ostalega sadnega drevja rastejo pretežno jabolane.

Na vrtčevskem dvorišču smo zasadili jablano sorte bobovec. Bobovec je stara odporna sorta, katere rast in rodnost bomo lahko spremljali leta.

Kot cilj smo si zadali, da bomo otrokom na čim bolj naraven in prijeten način približali pomen poznavanja sadeža – jabolka. Skozi dejavnosti smo jim omogočili, da bi razumeli, kje jabolko raste, zakaj je pomembno uživanje sadja in za kaj vse jabolko lahko uporabimo. Ob tem so otroci utrjevali že pridobljena in spoznavali nova znanja.

Ključne besede: jabolko, jablana, otroci, dejavnosti, vrtec.

Abstract

In school year 2017/2018 the professional staff of the kindergarten in Črenšovci has chosen the topic "From seed, vegetables, fruit to movement and health" with emphasis on responsible food management. The topic has been chosen within the framework of the project Early natural science. We selected AN APPLE for the thematic section.

An apple is a fruit that grows on an apple trees. Almost every house in the village has an orchard in which, in addition to other fruit trees, predominantly apple trees grow.

We have planted an apple tree (variety called "bobovec") in kindergarten's courtyard. "Bobovec" is an old, resistant variety whose growth and fertility we will be able to follow in the next few years.

We have set ourselves the goal of bringing the knowledge about fruit - apples closer to children in the most natural and pleasant way possible. Through the activities we enabled them to understand where the apples grow, why it is important to eat fruit and what apples can be used for. At the same time, children were fortunate enough to acquire and learn new knowledge.

Keywords: apple, apple tree, children, activities, kindergarten.

Uvod

Jabolko je eden najstarejših kultiviranih sadežev. Po vsem svetu gojijo okrog 7500 različnih vrst jabolk. Je eden izmed najbolj dostopnih in najbolj zdravih sadežev in je tudi odličen vir energije in zdravih snovi. Pomaga pri izboljšanju odpornosti telesa, pomembno vlogo pa ima tudi pri preprečevanju številnih obolenj.

Jabolka so pomembno sadje v prehrani številnih narodov, saj je sveže jabolko idealna zdrava hrana, lahko pa je tudi okusna in sočna obogatitev katerekoli jedi, celo solat.

Jabolko je lahko tudi imeniten in preprost poobedek, ker vsebuje veliko vode in nas odžaja. Naravni sladkor, ki je v njem, nam daje energijo, zelo pomembni so tudi vitamini in vlaknine, ki jih vsebuje.

Strokovne delavke vrtca smo izdelale seznam dejavnosti na temo jabolko. Ožji tim je nato izbral dejavnosti, ki so potekale dva tedna. Dejavnosti smo izvajali v mesecu oktobru, ki je pravi čas za obiranje jabolk. V jesenskem času so namreč jabolka najbolj čvrsta, sočna in polna koristnih snovi.

Večina dejavnosti je bila izvedenih na ravni vrtca, nekatere pa so bile izvedene po posameznih oddelkih. Dejavnosti v oddelkih smo strokovne delavke načrtovale tako, da je vsak otrok, ne glede na svoje sposobnosti, lahko v njih aktivno sodeloval in se preizkušal.

Cilji

- Razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.
- Ozaveščanje o pomenu domače pridelave in predelave hrane ter njenega uživanja.
- Spodbujanje ustvarjalnosti.
- Seznanjanje z zdravim načinom življenja in oblikovanje dobrih prehranskih navad.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode dela: pogovor, pripovedovanje, poslušanje, igra, razlaga, opazovanje, okušanje, demonstracija, lastna aktivnost in fotografiranje.

Diskusija

Vsi v vrtcu smo si za začetek projekta v večnamenskem prostoru ogledali lutkovno predstavo z naslovom Mala miška in veliko rdeče jabolko, ki so jo pripravile strokovne delavke oddelka 2–3 let.

Otroci posameznega oddelka so si ogledal bližji sadovnjak. Spoznali so, katera dela poleg obiranja jabolk je potrebno opraviti v sadovnjaku.

Starejši otroci so obirali jablane in v vrtec prinesli nabrana jabolka, ki so jih uporabili za pripravo najrazličnejših jedi. Pripravili so kompot, jabolčne krlje, pečena jabolka, čežano, marmelado ...

Za zdrav način življenja smo poskrbeli tudi tako, da smo izvedli kros na šolskem igrišču. Za uspešno pretečen kros so se otroci za nagrado osvežili z jabolkom.

V vrtec smo povabili gospoda Keuschlera iz sadjarstva Malus, ki nam je posredoval veliko informacij o gojenju sadnih sadik in pridelavi jabolk. Ob koncu obiska smo se vsi posladkali z okusnimi jabolčnimi krhlji.

Skupno smo se naučili in prepevali pesmico Mire Voglar z naslovom Binček in jabolko.

Lutkovna predstava.

Ogled sadovnjaka.

Kros.

Sadjarstvo Malus.

Sadimo jablano.

Sledile so dejavnosti po oddelkih.

V oddelku otrok starih od 1 do 2 let smo poleg dejavnosti na ravni vrtca izvedli še dejavnosti v oddelku.

Pri sadni malicismo si jabolka podrobno ogledali, poimenovali barve, velikost, jih potipali in nato tudi z užitkom pojedli.

Pripravili smo si tudi sveži jabolčni sok. Skupaj smo jabolka umili in s pomočjo sokovnika iztisnili jabolčni sok. Otroci so sok z veseljem popili in si ga želeli še več.

Otroci so spoznali deklamacijo Jabolko, ki jim je bila zelo všeč, zato smo jo z veseljem še nekajkrat ponovili.

Jabolko

*Jabolko rdeče hej,
kje si zraslo mi povej,
tam na jablani košati,
me je božal sonček zlati.
Zdaj pa me nikar ne glej,
utrgaj me, umij in pojej.
(avtor neznan)*

Otroci so se razveselili pripovedovanja zgodbe z ročnimi lutkami Jabolko, avtorice Urše Kremlj. Vsak otrok je izdelal lepljenko, ki smo jo razstavili v večnamenskem prostoru.

Za zaključek smo na vrtčevskem dvorišču skupno posadili staro sorto jablane – bobovec. Pri sajenju jablane nam je pomagal hišnik.

Na začetku projekta smo k sodelovanju povabili tudi starše, dedke, babice ..., ki so nam prinašali recepte za jedi iz jabolk, članke, knjige ...

Jablana in jabolka.

Pijemo svežeiztisnjen jabolčni sok.

Pripovedovanje zgodbe.

Lepljenka.

Predstavitev na Altermedu.

Zaključek

Pri projektu so otroci skozi različne dejavnosti spoznali pomembnost jabolka in o njem pridobili nova znanja in spoznanja. Pri dejavnostih so bili izredno aktivni in so v njih neizmerno uživali.

Posajena jablana nam bo skozi leta rasti naše vrtčevsko dvorišče oz. igrišče razveseljevala z veliko krošnjo, s prijetno senco in slastnimi jabolki.

Fotografije dejavnosti, izdelane plakate in izdelke smo predstavili na razstavnem prostoru v okviru sejma Altermed pod naslovom "Naše jabuke" in prejeli zlato priznanje.

Literatura

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- <http://www.e-vitamin.si/jabolko.html>
- http://vizita.si/clanek/zdravi_z/jabolka.html

RADI IMAMO SADJE IN ZELENJAVO

Povzetek

Smo podeželski vrtec s šestimi oddelki. Zaradi prostorske stiske se dve starejši skupini nahajata na lokaciji osnovne šole. Prednost življenja na vasi je vsakdanji kontakt z naravo, lažje opazovanje in spremljanje sprememb v naravi skozi leto, okušanje sadja in zelenjave, ki zraste na vrtovih in sadovnjaku v neposredni okolici. Otroci vsakodnevno uživajo obroke, ki so pripravljene iz zdravih, lokalno pridelanih izdelkov. Vzgojitelji smo tisti, ki jih spodbujamo, da spoznavajo nove okuse in širijo prehransko znanje. Iz različnega sadja smo pripravili vitaminske napitke in jih glede na barvitost poimenovali »mavrični napitki«. Otroci so si sami iz narezanega sadja pripravili sadna nabodala. V starejših skupinah so pripravili JABOLČNI DAN: namaz z jabolkom in skuto, koruzno zlivanko z jabolki, jabolčni kompot in jabolčni čips.

Zelenjavo pa smo jim poskušali približati s »solatnim dnem«. Iz različne zelenjave so si otroci sami sestavili svoj solatni krožnik in si ga začinili po okusu.

Posvetili smo se tudi zeliščem, saj imamo svoj zeliščni vrt, s katerega nabiramo zelišča, ki jih nato posušimo. Pozimi smo pripravili druženje s pokušino zeliščnih čajev, v okviru katerega pa smo izvedli poskus »Ali lahko iz snega skuhamo čaj«.

Gljučne besede: sadje, zelenjava, napitki, zelišča.

Abstract

We are a kindergarten with six divisions. Due to the spatial distress, two older groups are located at the primary school location. The advantage of living in the village is the daily contact with nature and easier observation, watching changes in the nature throughout the year, tasting fruit and vegetable in gardens and orchards in the indirect environment. Children daily consume meals prepared from healthy, locally grown products and we are those who encourage them to try new tastes and we try to expand their nutritional knowledge. We prepared vitamin drinks from different fruits and, according to color, we called them "rainbow drinks". The children then prepared for themselves fruit-based skewers. In the older divisions they had an Apple day, where they prepared apple and cheese spread, corn mint with apples, apple compote and apple chips.

We tried to show the children the vegetables is delicious with the "salad day". From a variety of vegetables, the children prepared their salad plate and spiced it up to taste.

We also dedicated ourselves to the herbs, since we have our own herbal garden from which we collect and dry them. In the winter, we prepared a gathering with tasting herbal tea and tried to solve the puzzle: "Can we cook tea from the snow?"

Keywords: fruit, vegetables, beverages, herbs.

Uvod

V program ekovrtec smo vključeni že dvanajsto šolsko leto. Z izvajanjem vsakoletnih tematskih sklopov, tem, projektov smo realizirali vrsto dejavnosti in aktivnosti za večjo okoljsko ozaveščenost. Skrbimo za zdrav način življenja ter zdravo in čisto okolje.

Prehrana ima skozi celotno življenje posameznika velik pomen, še posebej v obdobju otroštva. Zato je pomembno, da otroci čimprej osvojijo znanje in veščine o zdravi prehrani in jih nato z leti le še nadgrajujejo. Pomembno je, da jim na jasn in zanimiv način povemo, kako pomembna je in kaj zdrava prehrana sploh je. Navade, ki jih otroci pridobijo v otroštvu, prenesejo tudi v odraslo obdobje, zato je pomembno, da jih navajamo na zdravo življenje. Pomemben del zdrave prehrane je tudi njena raznolikost.

Popestriti smo želeli način priprave hrane in spodbujanje k novim raznolikim okusom. Tako je vsak oddelek za ves vrtec pripravil druženje.

Cilji

- Omogočanje spoznavanja in okušanja različnih vrst sadja, zelenjave in zelišč.
- Spodbujanje k uživanju različnega sadja zelenjave in zelišč ter spoznavanje raznolikosti okusov.
- Spodbujanje samostojnosti pri pripravi, postrežbi in okušanju jedi ter napitkov.
- Spoznavanje in poimenovanje različnih agregatnih stanj.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili različne metode dela: opazovanje, pogovor, razgovor, eksperimentiranje, lastno aktivnost, predvidevanje, sklepanje, aktivno učenje in igro.

Mavrični napitki

V skupini I so se odločili, da sadje pripravijo na nekoliko drugačen način. Iz različnih vrst sadja so pripravili napitke. Ker so bili le-ti različnih barv, so se jih odločili poimenovati kar mavrični napitki. Tako so imeli bele napitke iz banan ali limon, rumenega iz ananasa, oranžnega iz pomaranč, rdečega iz jagod ali malin, vijoličnega iz borovnic in zelenega iz kivija. Otroci prve skupine so ves čas priprave dogajanje budno opazovali. Vso sadje, ki so ga uporabili v napitkih, je bilo sveže. Njihov cilj je bil tudi ta, da bi že same barve pritegnile otroke, da pokusijo različne vrste napitkov, seveda pa tudi, da preko barv sklepajo, spoznavajo in prepoznavajo sadje, ki je v napitku. K pestrosti napitkov so dodali še slamice in pvc kozarce, iz katerih so otroci dobili servirane napitke. Otroci so z veseljem pokusili več različnih vrst pijače. Napitki so bili popolnoma naravni, brez dodanega sladkorja, vendar otrok to ni motilo. Kljub temu, da so bili po večini bolj kiselkastega okusa, so vse popili. Otroke so privabile tako barve napitkov kot tudi raznolikost okusov.

Pripravljeni mavrični napitki.

Sladkanje z napitki.

Sadni dan

V skupini II so otrokom omogočili spoznavanje in okušanje različnih vrst sadja, kot so banane, ananas, kivi, melone, mango, grozdje, jabolka, hruške, pomaranče in mandarine, ter jih tako spodbudili k uživanju različnega sadja in spoznavali raznolikost okusov. Njihov namen je bil popestren način priprave in spodbujanje otrok k novim, raznolikim okusom. Zadnje so dosegli ravno s pestrostjo različnih vrst sadja, pripravo pa so popestrili z izvedbo samopostrežnega bifeja in s sadnimi nabodali. Ob estetsko pripravljeni mizi je najprej stekel pogovor, nato je sledila samopostrežna malica, ob kateri so otroci izkazovali pozitiven odnos do samostojnosti pri pripravi sadnih nabodal. Tukaj se je pokazala spretnost otrok. Najmlajši otroci so potrebovali pomoč pri nalaganju sadja na krožnik in nabadanju, medtem ko so si starejši otroci sadje naložili in nabodli sami.

Sadje na krožnikih pripravljeno za postrežbo.

Nastajajo sadna nabodala.

Poskus „Ali lahko iz ledu skuhamo čaj?“

V tej beli dolgi zimi so v skupini III veliko pozornosti lahko posvetili njenemu raziskovanju. Izvedli so poskus z agregatnimi stanji vode. Dan pred poskusom so začeli s pripravami. V

velike steklene kozarce za vlaganje so napolnili sneg, vodo in led. Ob tem je tekel pogovor o čistoči in kakšen vpliv ima le-ta na naše zdravje. Vsake od naštetih surovin so napolnili po dva kozarca, označili so, kaj je v njih, nato pa tri kozarce pustili v igralnici, tri pa dali ven na okensko polico. Naslednji dan so, ko so se zbrali, skupaj pogledali in potipali, kaj je nastalo. Ugotovili so spremembe v kozarcih in se pogovarjali o vzrokih. Na vprašanje, ali lahko iz ledu pripravimo čaj, so bili otroci skeptični. Nazadnje so se odločili za odgovor „ne“. Pogovarjali so se, kaj vse potrebujemo za kuhanje. Po opisanih pripomočkih so ugotovili, da mame čaj kuhajo s štedilnikom, toda še vedno niso bili prepričani, kaj se bo zgodilo z ledom... Zato so res dobro opazovali. Pogovarjali so se tudi o topljenju in taljenju. Navsezadnje se je mrzel led spreminjal v vse bolj vročo vodo, ko je ta zavrela, pa tudi v paro. Skupaj so ugotavljali, da iz pokrovke dežuje kot dežuje iz oblakov. Otroci so vedeli, da vroča voda še ni čaj in da moramo v vodo dati zelišča ali druge pripravke. Ogledali, povonjali in potipali so nekaj domačih čajev in se nazadnje odločili za kamilice in meliso. Ugotovili so, da je čaj vodo obarval. Samo ohladili so ga še in z velikim zadovoljstvom spili.

Kozarci z vodo na okenski.

Le kaj je nastalo?

Kuhamo zeliščni čaj.

Solatni dan

Z njim so v skupini IV poimenovali svetovni dan hrane. Pripravili so različne vrste zelenjave, ki so si jo otroci nato sami pripravili v solato. Sodelovali so pri pripravi zelenjave, kuharica Zinka in čistilka Valerija sta pomagali pri rezanju. Otroci so gostom predstavili ponujeno zelenjavo, nato so si sami po želji nadevali krožnik. Mlajšim otrokom so pomagale vzgojiteljice, vsem pa tudi pri začinjanju s kisom, oljem in soljo. Bilo je zanimivo opazovati, kakšne kombinacije zelenjave so se znašle na krožniku. Na izbiro so imeli: zeleno solato, radič, fižol, stročji fižol, papriko, paradižnik, por, rdečo peso, korenje, krompir, koruzo, kumare, rdečo redkev, ajdovo kašo, lečo in čičeriko. Posamezniki so res uživali in tudi vse pojedli, drugi malo manj. Največ so otroci posegali po koruzi, krompirju, paradižniku, zeleni solati in kumarah. Najmanj pa so bili navdušeni nad lečo, ajdovo kašo in fižolom. Ob koncu druženja so bili zadovoljni ob pogledu na prazne skledе in nad ugotovitvijo, da so številni otroci nekatero zelenjavo poskusili prvič.

Okušanje sveže zelenjave.

Sami si sestavimo svojo solato.

Svetovni dan hrane

V skupinah V in VI so otroci in vzgojiteljice v eni skupini pripravljali sadna nabodala, v drugi pa tunin namaz. Namen tega druženja je bil, da otroci sodelujejo v pogovoru in pri pripravi hrane, ob tem pa se seznanjajo s tem, kako pomembno je, da si pripravimo zdrave obroke. Otroci so tako aktivno sodelovali pri rezanju sadja, natikanju le tega na trske, rezanju in mazanju kruha ter pripravi pogrinjkov in prostora. Ob sami pripravi namaza so ugotavljali in okušali posamezne sestavine ter se o njih pogovarjali. Vključevanje otrok v pripravo hrane povečuje ješčnost pri otroku in spodbuja k okušanju le te.

Okušanje pripravljenih namazov.

Sadna nabodala.

Jabolčni dan

Na jesenski tržnici, na katero otroci prinesejo domače sadje, so dobili veliko različnega sadja, največ pa jabolk. Tako so se odločili, da bodo le-te podrobneje spoznali in iz njih pripravili različne jedi. Lutka jabolko, ki so jo ustvarili in poimenovali »SPOMINČEK« je postala dnevni svetovalec skupine V. Spominček jih je opominjal na pomen zdrave prehrane oz. kaj vse moramo početi, da ostanemo zdravi in veseli. Zapisali so tudi njegove

nasvete: 1. dnevno zaužiti veliko sadja in zelenjave – solato, korenček, da bomo zrasli v velike in močne ljudi; 2. piti veliko tekočine – vodo, limonado, čaj z medom in limono, da ne zbolimo; 3. košček čokolade na dan, saj ta najmanj škoduje našim zobkom; 4. dnevno se moremo gibati na prostem in v prostoru, saj zdrava prehrana ni dovolj za dobro počutje; 5. ne smemo pozabiti na pregovor: ENO JABOLKO NA DAN ODŽENE ZDRAVNIKA STRAN! V starejših dveh skupinah so si pripravili tudi JABOLČNI DAN: namaz z jabolkom in skuto, koruzno zlivanko z jabolki, jabolčni kompot ter jabolčni čips. Pri pripravi jedi so otroci sodelovali glede na svoje sposobnosti, ob tem so spoznali različne kuharske pripomočke in sestavine. Da bodo te slastne jedi lahko pripravili tudi doma, so v ta namen zapisali še recepte.

Priprava zlivanke.

Pogrnjena miza z jabolčnimi dobrotami.

Zaključek

Strokovne delavke smo najpomembnejši kontakt otrok v vrtcu in tudi njihov vzgled, zato je zelo pomembno, kako otrokom hrano predstavimo in tudi ponudimo. Hrana v vrtcu je varna, kakovostna, varovalna in pestra, po možnosti lokalno pridelana, s poudarkom na sezonski zelenjavi in sadju. Zadovoljni smo z rezultati glede na zastavljene cilje, ki jih bomo uresničevali tudi v prihodnje.

Viri in literatura

- Ferluga, Peter in Calina, Alina (2012): Jem zdravo, živim zdravo! Založništvo Tržaškega Tiska-Trst.Trst.
- Kurikulum za vrtce (1999): Ministrstvo za šolstvo in šport. Ljubljana.
- Lesinger, Ivan (1999): Zdravilnost zelenjave, sadja in začimb. Modrijan založba. d.o.o. Ljubljana.

OD ZEMLJE DO ŽEMLJE

Povzetek

Otroci so v prvih letih najbolj dojemljivi za učenje. Ker si želimo, da bi razvili pozitiven, odgovoren in naklonjen odnos do narave, je dobro, da se pričnejo uvajati v naravoslovje že zgodaj. V predšolskem obdobju otroke zanima veliko stvari. V njihovih glavicah se poraja nešteto vprašanj, na katere jim lahko odgovorijo odrasli ali pa jim ustvarimo okoliščine, preko katerih bodo sami prišli do odgovora. Namen teme je bilo ugotoviti, ali so otroci seznanjeni s postopkom, kako pridemo od zemlje, pridelanega zrna do končnega izdelka kruha, ter jih skozi dejavnosti ozaveščati, spodbujati vse do cilja.

Ključne besede: zemlja, seme, rastlina, hrana, spoštovanje in odgovornost

Abstract

In the first years, children are most receptive to learning. We want them to develop a positive, responsible and favorable attitude towards nature, so it is good that they are introduced to science early in their lives. In the pre-school age children are interested in a lot of things. In their little heads, countless of questions arise that adults can answer or on the other hand create circumstances, so that the children can find the answers themselves. The purpose of our topic was to determine whether children are acquainted with the process of how to get from the soil, grain to the finished product - bread, and also to raise awareness through activities and to encourage them to reach the goal.

Key words: soil, seed, plant, food, respect and responsibility

Uvod

Izhodišče za temo »OD ZEMLJE DO ŽEMLJE« je nastalo v okviru projekta Ekovrtec "Od semena, zelenjave, sadja do gibanja in zdravja". V vrtcu imamo pri zajtrku in malici pogosto različne vrste kruha (črni, polnozrnat, s semeni, ajdov kruh z orehi, koruzni ...). Otroci velikokrat sprašujejo: »Kakšen kruh ja danes za zajtrk?« ali pa »Kdo ga je spekel?«, »Kako nastane kruh?«, »Kaj je treba dati v kruh, da ima različen okus?«... Takih in podobnih vprašanj je veliko. Da bi otroci lažje dojeli, zakaj ima kruh tako posebno vrednost in zakaj do kruha gojimo poseben odnos, smo jih preko različnih dejavnosti seznanili z rastjo od zemlje, semena do pridelka ter hkrati spoznali, kaj rastlina potrebuje za rast.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili metode:

- pogovora, razlage, vodenje, spodbujanje, opazovanja,
- igre in lastne aktivne udeležbe,

- sodelovalno učenje,
- raziskovanja in čutnega zaznavanja.

Rezultati

Pri dejavnostih so sodelovali vsi oddelki drugega starostnega obdobja. Otroke smo spodbujali k opazovanju, spraševanju, raziskovanju, sproščenem sodelovanju v igrah in medsebojni pomoči, ob tem pa omogočali doživljanje prijetnih izkustev in občutkov ter razvijali naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do narave kot vira hrane.

Skozi načrtovane in spontane dejavnosti so se otroci preko lastne aktivnosti seznanili in pridobili nova spoznanja o kruhu:

- Otroci so postavljali domneve »KAKO NASTANE KRUH«, jih zapisali in preverili:
 § SAVA (4,5let):
 »Moko narediš iz semen. Potem, ko imamo moko, dodamo še vodo in še kvas. Kvas je sestavina, da daš notr in da vzhaja (enkrat sem že delal pico). Potem pa vse zmešamo in dobimo testo za kruh. Potem daš vzhajat. Potem narediš kruh al pa kar želiš: krofe, žemlje in daš pečt. Potem se mora ohladit in kruh poješ. A veš, da imajo picopeki tak lopar, da vzamejo iz pica peči ven pico, da se ne opečejo.«
 § ALBERTA (4,5let):
 »Kruh je iz koruze, ki jo zmeljejo v mešalniku. Naredimo ga iz moke, ki je iz koruze, semenčeca damo na vrh, pa še malo čebulice in koreninice. Potem ga damo v pečico in rata kruh. Poznam semenski kruh, pirin, iz koruze, rjavi kruh. Najraje jem kruh iz semen in koruze.«
 § LUKA (5let):
 »Kruh nastane iz pšenice. Iz pšenice dobimo moko. Moko stehtamo, jo damo v posodo, damo še malo stopljenega masla, jajca pa še radensko. Pol damo v en stroj, ki nam zmeša in dobimo testo. Potem naredimo en velik kruh. Z Anči delava doma žemljice. Potem damo na pekač in v pečico. Včasih damo v testo še kakšna semena. Poznam beli kruh, črni, koruzni kruh.«
 § KATARINA(4,5let):
 »Moko dobimo iz žita, ki raste na polju. Potem žito zmeljemo v mlinu in nastane moka. V moko damo semena, premešamo, naredimo luknjo in vanjo damo kvas pa še neko olje. Potem vse premešamo, nastane testo, ki ga damo vzhajat. Potem damo testo v posebno posodo za kruh in ga damo pečt. Enkrat sem naredila iz testa pico. Poznam beli kruh, žemlje, kajzerice, makovke, sirove štručke.«
- Aktivno so iskali vire informacij o žitu, moki in kruhu v različnih izobraževalnih slikanicah, leksikonih...

- Za pomoč prosili starše, stare starše ki so nam prinašali različne slikanice, pesmice, različne vrste žita in moke, fotografije...in jih tako neposredno vpeli v naše vzgojno delo.
- V igralnici smo si uredili t. i. »NAROVOSLOVNI KOTIČEK«, kjer so otroci lahko spoznavali različne vrste žita in moke ter pri tem uporabljali vsa čutila. Semena smo posadili (pšenico in ajdo), za rastline skrbeli in jih opazovali pri rasti.
- Prebirali smo različne zgodbe: PŠENICA NAJLEPŠI CVET (Slovenska ljudska), MIŠKA NESE V MLIN (S. Makarovič), PEKARNA MIŠMAŠ (S. Makarovič), RDEČA KOKOŠKA (Za dva groša fantazije), si ogledali kratek film (»Od zrna do kruha«), se naučili deklamacijo PESMICA O KRUHKU (Vida Brest) in zaplesali ob pesmici Ob bistrem potočku je mlin.
- Preko masažne igre smo se igrali: GNETENJE TESTA.
- Odpravili smo se do najbližje pekarnice in se seznanili s poklicem peka ter poskušali različne vrste kruha.
- Mletje žita: žito smo drobili v možnarju, tako so otroci približno spoznali, kaj delajo mlinski kamni.
- Ob pomoči kuharja Marjana smo pekli kruh (poimenovali sestavine, ga zamesili, opazovali kaj se s testom dogaja, se med tem, ko se je kruh pekel, pogovarjali, kako pomemben je bil kruh včasih in da ga moramo spoštovati tudi danes).
- Ko je bil kruh pečen, smo počakali, da se je ohladil in ga pri kosilu ob enolončnici pojedli. To je bil najboljši kruh vseh časov.
- Spoznavali smo vrste moke in zakaj je hrana pomembna za življenje.
- Z domišljijo, zamišljanjem in ustvarjanjem smo z voščenkami risali, »kako nastane kruh«.
- Ob različnih poskusih z različnimi vrstami moke (pšenična, ajdova, koruzna, kokosova, konoplina...) so imeli otroci možnost za raziskovanje s tipanjem, vonjanjem, okušanjem, opazovanjem po videzu (velikost delcev, barva), mešanjem moke z vodo ter opazovanjem sprememb pri tem in ustvarjanje slik iz moke.
- Pri poskusih so otroci raziskovali v štirih skupinah. Vodjo skupine so otroci izbrali sami in ob vsaki nalogi vodjo zamenjali (vodja je tisti, ki poroča o nalogi).Vsi otroci želijo biti vodja. Tako obliko raziskovanja smo prvič uporabili in otrokom je bila všeč, saj sta aktivnost in sodelovanje otrok velika in vsak malce s svojim trudom prispeva k nalogi. Vodje skupin so spoznanja poročali.
- Med pogovorom in raziskovanjem otrok sem hodila med skupinami, jih poslušala ter po potrebi usmerjala njihov pogovor z vprašanji.
- Skupaj smo spoznanja preverili in nadgradili z novim spoznanjem.

Slika 1: Sejanje pšenice.

Slika 2: Drobljenje žita v možnarju.

Slika 3: Masažna igra: "gnetenje testa".

Slika 4: Priprava kruha za peko

Slika 5: Eko kotiček.

Diskusija in zaključek

Otroci so pokazali veliko zanimanje za vse dejavnosti. Vzdušje in klima, v kateri so dejavnosti potekale, sta bila sproščena, sodelovalna in zelo aktivna. Aktivno so sodelovali z vsemi čutili: opazovali procese, povezovali in ugotavljali zakonitosti pri opazovanju, spoznavali naravoslovne postopke, iskali rešitve, občutja in spoznanja ubesedili, razvrščali, primerjali, ustvarjali... Otroci so spoznali, da z različnimi pristopi lahko vplivajo na spoznavanje narave in ob tem pridobivajo izkušnje, kako sami lahko pripomorejo k izboljšanju okolja. Vloga odraslega ob tem pa je spodbujati, ozaveščati in privzgajati pozitiven, odgovoren odnos do narave in hrane.

Ob refleksiji z otroki smo se seznanili in razširili spoznanja o semenih, moki in kruhu na različnih področjih dejavnosti z različnimi pristopi.

Nova spoznanja, ki so se jih ob tej temi naučili, pa jih bodo spremljala skozi življenje.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Katalinič, D., Tratnjek, L. in Anželj, B. (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Krel, D. (1993): Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

OHRANJAMO TRADICIJO – KRUH KOT SO GA PEKLE NAŠE BABICE

Povzetek

Vsaka družba je ustvarila določene dosežke na različnih področjih. Vsaka je oblikovala določena znanja, navade in običaje. Pogosto zmotno mislimo, da tradicija zavira napredek, vendar verjetno pri tem pozabljamo, da če ne bi bilo tradicije, tudi napredka ne bi bilo. Menim, da je za ohranjanje tradicije potrebno navdušiti že otroke v vrtcu, ki bodo lahko na podlagi tradicionalnih izkušenj, v prihodnosti veliko doprinesli k sodobni družbi.

V sklopu našega projektnega dela so otroci spoznavali tradicionalni postopek peke kruha, iz odpadne embalaže so izdelovali mline, razvrščali različna žita po obliki, velikosti in barvi, sejali žito, poskušali različne vrste kruha, z vsemi čuti spoznavali različne vrste žita in se plesno udeleževali ob ljudski pesmi, Ob bistrem potoku je mlin. Od samega začetka so bili aktivno vključeni v odkrivanje novih stvari z vsemi čuti. Tudi njihovi starši so bili aktivno vključeni v projekt.

Ključne besede: tradicija, postopek peke kruha, izdelek iz odpadne embalaže, sejanje žita, poskušanje kruha, aktivno sodelovanje otrok in staršev.

Abstract

Each society has created certain achievements in different areas. Each has formed certain knowledge, habits and customs. We often falsely think that tradition slows down the progress, but perhaps we tend to forget that with no tradition there would be no progress. I believe that in order to maintain tradition we need to inspire the kindergarten children, who on the bases of traditional experiences will be able to contribute a great deal to the modern society.

During our project the children learnt about the traditional procedure of baking bread, they made mills from the waste packaging, classified different cereals according to shape, size and colour, sifted cereals, tasted different sorts of bread, sensed the cereals with all senses and danced to different folk songs like Ob bistrem potočku je mlin. From the very first beginnings they were actively involved in discovering different new things with all the senses. Their parents participated in the project also.

Keywords: tradition, making bread procedure, waste product, sifting cereals, bread tasting, active involvement of children and parents

Uvod

Kaj je prva asociacija, ki se pojavi ob besedi tradicija? Verjetno je to spomin na preteklost. Pojem tradicija marsikomu izmed nas vzbudi najgloblja čustva ob spominu na dom in družino, obudi dogodke iz preteklosti, priključuje vonj najljubših jedi iz babičine kuhinje.

Tudi otrokom vrtca »Otona Župančiča« Slovenska Bistrica, enota Šmartno na Pohorju, se je najprej beseda tradicija zdela čudna beseda (»mogoče je angleška beseda, je bila razlaga otroka v skupini«), vendar so otroci ob metodi viharjenja možganov prišli do spoznanja, tudi s pomočjo svojih staršev, da tradicija pomeni nekaj, kar se iz preteklosti prenaša v sedanjost. Tako so otroci od svojih staršev in starih staršev v vrtec prinašali »tradicionalne recepte« in soglasno izbrali recept peke domačega kruha, ki so ga otroci tudi aktivno izvedli.

Metode

Metode, ki so nas vodile otroke pri raziskovanju so naslednje:

- metoda razgovora in viharjenja možganov
- aktivnega načrtovanja in lastne aktivnosti
- metoda aktivnosti staršev in lokalne skupnosti
- metoda oprazovanja, zaznavanja, občutenja
- igre
- pripovedovanja
- postavljanja hipotez, mnenj, idej, zaključkov
- metoda dela s slikami
- opisovanje postopka
- sodelovalnega učenja
- metoda igre vlog
- metoda ovrednotenja dela

Rezultati

V vrtcu so otroci zbirali »tradicionalne recepte« in po prebiranju le teh so največ navdušenja pokazali ravno pri receptu – domači kruh. Veliko otrok izhaja iz podeželskega okolja in še marsikje doma ohranjajo tradicijo, peke domačega kruha. Otroci so v skupino prejeli čarobno škatlo z majhno odprtino, kamor so lahko z roko potipali in nato ugotavljali kaj se skriva v škatli. Otroci so bili mnenja, da je nekaj mehkega, belega, toplega in nekaj jih je ugotovilo, da se v škatli skriva moka. Nato so ugotavljali kako sploh nastane moka ter kaj zanjo potrebujejo, da moka nastane. Otroci so z vodenim pogovorom in slikovnimi aplikacijami prišli do spoznanja, da za moko

potrebujejo žito, ki ga posejejo. Starše so spodbudili, da so v vrtec prinesli različne vrste žit, ki so jih otroci posejali in sami skrbeli za njihovo rast. Otroci so bili skrbniki naravoslovnega kotička in pravo navdušenje je nastalo v igralnici, ko so semena prvič pogнала. Starši so v vrtec prinesli tudi odpadno embalažo, katero so otroci ustvarjalno uporabili za mline, kajti v kraju kjer je vrtec je tudi mlin, kjer so nekoč mleli moko. Otroci so si tudi preko AV sredstev ogledali, kako so moko mleli nekoč. Pravitako so starši v vrtec prinesli na ogled stare ročne mlinčke, ki so se uporabljali nekoč.

Otroci so ugotavljali, da žita potrebujejo določeno časovno obdobje, da dozori in da se to zgodi potrebujejo vodo, svetlobo in toploto. Preko slikovnega gradiva so izrezovali sličice in jih lepili v ustrezno zaporedje. Samostojno so pripravili tudi plakat - od zrnja do kruha. Vsakodnevno so lahko tipali žita (pšenico, ječmen, koruzo in piro) ter z vsemi čuti zaznavali razlike med njimi. Poiskovali so tudi različne vrste kruha, katere so za nas pripravili v pekarni Strnad in ob koncu našega projekta so si otroci izdelali pekovske kape in odšli v »Marovtovo cimpračo«, kjer so se preko igre vlog spremenili v prave peke in s pomočjo babice otroka v skupini spekli hlebčke kruha.

Diskusija in zaključek

Otroci so v sklopu projekta prišli do naslednjih ugotovitev in zaključkov:

- spoznali so različna žita in jih med sabo razvrščali glede na obliko, velikost, barvo
- se seznanili s celotnim postopkom pridobivanja moke (od zrnja do kruha)
- s svojo lastno aktivnostjo so prišli do spoznanja, da rastlina za rast in razvoj potrebuje svetlobo, vodo in toploto
- bili so skrbniki naravoslovnega kotička
- spoznali, da je lahko rabljena embalaža zelo uporabna za nov izdelek
- se vživeli v igro vlog in postali peki, ki pečejo kruh
- ugotovili in primerjali so, da nekaj različno dolgo traja (rast žita, peka kruha)
- spoznali so postopek peke kruha v krušni peči

Ob koncu projekta so otroci ovrednotili dejavnosti, ki so jih izvajali. Najbolj so bili navdušeni nad peko kruha, zelo radi so skrbeli za žita v naravoslovnem kotičku, vseč jim je bilo izdelovanje mlin. Radi pa bi videli mlin od blizu in zato bo namenjeno skupno srečanje s starši ob Šetorovem mlinu ob zaključku vrtčevskega leta.

Veliko so pridobili predvsem otroci, saj so bili že od samega začetka aktivno vpeti v dejavnosti. Pridobili so kar nekaj spretnosti na vseh področjih kurikula. Starši so sami pripovedovali, da so otroci nad dejavnostmi, ki jih izvajajo v vrtcu, navdušeno pripovedovali tudi doma. Ravno njihova aktivna vključenost v dejavnosti je pripomogla, da so otroci ob novih spoznanjih to sporočali tudi širši okolici.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Presinger, G. (2005). Od zrna do kruha in potice: Fit medica.

KUHLINA ZGODBA

Povzetek

V skupini Muce (5–6 let) vse leto skrbimo za lastno zdravje. Poleg vsakodnevne telesne aktivnosti, sproščanja in pitja zadostne količine vode ali nesladkanega čaja nam je pomembno tudi, kaj in koliko bomo pojedli. S hranjenjem želimo pridobiti energijo, potrebno za učenje, delo, druženje, in seveda zadovoljstvo. Zaskrbljeni smo opazili, da v naši skupini ostaja veliko zavržene hrane – tako čiste kot »umazane«. Otrokom smo zato želeli privzgojiti spoštljiv in odgovoren odnos do hrane, hkrati pa smo jim dali izziv, kako zavrženo hrano porabiti in predelati na način, da je spet užitna. Letos smo se prvič preizkusili v oblikovanju zgodbe o gospe Kuhli. Z njo smo predstavili skoraj vse t. i. ekofrajerske dogodke naše skupine. Preizkusili smo se v muziciranju, pripovedovanju, pesnjenju, risanju, fotografiranju in kuhanju. Naučili smo se preizkušati nove jedi in hrane vzamemo le toliko, kot je lahko pojemo. Kuhlino zgodbo smo poslali v vsako družino naših otrok. Zdaj potuje po vrtcu v skupinah drugega starostnega obdobja.

Ključne besede: skrb za zdravje, aktivno učenje, ustvarjalnost, recikliranje hrane, privajanje na nove okuse.

Summary

In the group Cats (5-6 years) we take care of our health throughout the year. In addition to everyday physical activity, relaxation and drinking of sufficient amount of water or unsweetened tea, it is also important for us what and how much we eat. With feeding, we want to gain the necessary energy for learning, work, socialising and of course contentment. Our observation that our group leaves a lot of food scraps—clean and "dirty"—worries us. Thus we wanted to impart a respectful and responsible attitude towards food to children and at the same time give them a challenge how to use and process scraps to be edible again. This year, our attempt was to shape the story about Mrs. Woodspoon. With it, we have presented almost all of our group's so called eco-hotshot events. We tried ourselves in music, storytelling, poetry, drawing, photography and cooking. We learned to taste new food and to take only as much food as we can eat. The Woodspoon's Story was sent to each of our child's family. Now it is on its way through the second age groups in our kindergarten.

Keywords: health care, active learning, creativity, food recycling, getting used to new tastes

Uvod

Najprej je bila gospa Kuhla čisto gola. Potem so otroci rekli, da bi jo lahko oblekli, a vse oblekice naših punčk so ji bile prevelike. Zato smo vzeli najprej nekaj krpic blaga in skrili Kuhlino goloto. Kmalu so nastala še usta in prijazne migajoče oči. Spletismo lepe kitke iz svetlo rjave volne, izrezali rutico, predpasnik s krilcem in vse kar se nam je za gospo zdelo primerno. Nekega dne, ko je bila lutka končana, je stekel tudi pogovor. Otroci so gospe postavljali vprašanja od kod je prišla in kaj bo pri njih počela. Zadovoljni z odgovori so tudi sami potem odlično odgovarjali na njena vprašanja. Med vsemi ekofrajerskimi dejavnostmi, so obujali tudi dogodke preteklih mesecev, ko smo pričeli s sušenjem zavrženega kruha in shranjevanjem suhega sadja. S pomočjo radovedne lutke se

je hitro začela razvijati zgodba. V njej smo sodelovali vsi, vsak na svoj način in po svojih najboljših zmožnostih. Otroci so bili navdušeni nad lastnim ustvarjanjem, pozitivno so ovrednotili svoje delo in upravičeno pričakovali smiselne rezultate. Najbolj so bili veseli pohvale staršev.

Cilji

- Spoznavanje različne prehrane in pridobivanje predstav o zdravem in raznolikem prehranjevanju.
- Razvijanje predstav o zavrženi hrani ter pomenu in možnostih predelave (recikliranje hrane).
- Oblikovanje dobrih, a ne togih prehranjevalnih navad ter razvijanje družabnosti, povezane s prehranjevanjem.
- Spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev in prostora.
- Razvijanje predstav o tem, kdaj se je kaj zgodilo in o zaporedju dogodkov.

Metode

Pri dejavnostih smo uporabljali različne metode, ki so ustrezale vsem udeleženi in so spodbujale domišljijo, ustvarjalnost in vztrajnost:

- opazovanja(kuharjev v kuhinji vrtca, vzgojiteljic, staršev);
- praktičnega dela(kuhanje v vrtcu in doma, pomoč pri organizaciji dela, ustvarjanje novih receptov);
- lastne aktivnosti (sodelovanje po svojih željah, močnih področjih);
- pripovedovanja (izkušnje otrok iz dejavnosti skupin preteklih let, kuhanja s starši,...);
- raziskovanja (prebiranje kuharskih knjig, receptov, slikanic,...);
- opisovanja(ob lastnih fotografijah, slikanicah,...);

Rezultati

Otroci:

- zavržejo manj hrane ob koncu šolskega leta;
- skupaj s starši reciklirajo hrano in pomagajo pri kuhanju;
- so pri deljenju kruha ali sadja usvojili pomen celote, polovice in četrte;
- so se naučili kako in kaj reciklirati v prenosnem kompostniku in tekoče gnojilo iz kompostnika uporabljajo na vrtu vrtca;
- so usvojili pomen prehranske piramide in skušajo upoštevati pravila le te v vsakdanjem življenju;

- manj priljubljeno hrano ne zavračajo več, ampak jo pojedjo v manjših količinah;
- so usvojili pomen samooskrbe (v našem primeru z zelenjavo);

Diskusija

V letošnjem letu smo počasi, a skrbno napredovali v projektni temi Od semena, zelenjave, sadja do gibanja in zdravja s poudarkom »odgovorno s hrano«.

Naši ključni dogodki:

- Pripravilismo lastno seme fižola, paprike, paradižnika, buč -zelenjavo smo kupili kar na naši vsakoletni tržnici, kjer se prodaja in kupuje za gumble.
- V igralnico smo tudi letos namestili majhen prenosni kompostnikOrganko, ki ga celo šolsko leto pridno polnimo z ostanki sadja in zelenjave.
- S pravljičami in pripravo »zelenjavnih fac« smo otroke spodbudili, da posegajo tudi po zelenjavi, ki ni najbolj priljubljena.
- Reciklirali smo kruh in izdelali pizzo z jajci na drobtinah (čeprav se nam je priprava v posodi za peko pizz malce ponesrečila, smo jo z užitkom pojedli potem, ko se je spekla v električni pečici).
- Tudi sadni kruh iz zavrženega suhega sadja smo odlično pripravili – teknil je tako odraslim kot otrokom po igrah brez meja.
- Skupine v vrtcu obroke jedo v različnem časovnem zamiku, tako da nedotaknjeno hrano lahko ponudijo naprej.
- Delamo na vrtu in skrbimo za paradižnik, solato in nizki fižol – sadike smo vzgojili sami.
- Pred oknom igralnice smo iz palic naredili visok šotor. Vsak dan opazujemo fižol, ki se hitro vzpenja.
- Ustvarili smo Kuhlino zgodbo, ki je lep prikaz naših dejavnosti in prizadevanj za spoštljiv in odgovoren odnos do hrane.
- Nikoli ne pozabimo telovaditi! Ker bi radi bili zelo pametni, najraje vadimo braingym!

Zaključek

Zgodba o gospe Kuhlije predstavila naše resnično življenje v vrtcu. S pravilnim načrtovanjem, z veliko domišljije in medsebojnega medgeneracijskega sodelovanja zmoremo po majhnih korakih opraviti velika dela. Vsak dan se spopadamo z mislijo o boljšem ravnanju s hrano. Še naprej bomo skušali spodbudno vplivati na starše in otroke, da tudi sami reciklirajo in na novo ustvarjajo v svetu kulinarike. Letos nam jih je zagotovo uspelo navdušiti prav s Kuhlino zgodbo.

Viri in literatura

- Zakaj je palčka skakalčka bolel trebuh (M. Pendl)
- Paradižnika ne bom nikoli niti pokusila (L. Child)
- Prodajamo za gumbe (V. Brest)
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. (2008).

ZGODNJE NARAVOSLOVJE: ZAJEC GRE NA TRŽNICO

Povzetek

Skupina Miške iz vrtca Sežana, oddelek s prilagojenim programom za otroke s posebnimi potrebami, je bil letos vključen v Eko projekt *Zgodnje naravoslovje*.

V sklopu projekta smo na otrokom zanimiv način, z veliko spodbujanja, motivacije, ponavljanja dejavnosti ter iskanjem individualnih poti za učenje izpeljali nekaj dejavnosti, ki spodbujajo zdrav način življenja.

Ključne besede: gibanje, sadje, zelenjava, zabava

Summary

Miška playgroup – department with adapted program for kids with learning difficulties from nursery Sežana was included in Eco project *Early natural science* this year.

Within the project we carried out activities which promote healthy life style in a child-friendly manner, with a lot of motivation, encouragement, repetition of activities and searching for individual learning paths.

Key words: movement, fruits, vegetables, fun (entertainment)

Uvod

Otroke smo v svet narave, gibanja in zabave popeljali skozi pravljico *Zajec gre na tržnico*. Preko dramatizacije, v kateri so sodelovali tudi otroci, so spoznavali živali: kravo in račko, ki ju je zajec srečal na poti na tržnico in ju povabil k sebi na praznovanje. Spoznavali so sadje in zelenjavo, ki so ga na tržnici prodajali in kupovali, ter okušali sadno-zelenjavno solato in napitke, ki smo jih sproti pripravljali. Tako kot zajec so se tudi otroci popeljali s kolesom, hodili po čutni poti, premagovali ovire ter se prijetno zabavali ob glasbi.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili naslednje metode:

- igre,
- pripovedovanja,
- opazovanja,
- poimenovanja,
- demonstracije,
- razlage,

- posnemanja,
- lastne udeležbe,
- raziskovanja,
- čutenja,
- okušanja.

Rezultati

Za tematski sklop *Zajec gre na tržnico* sem se odločila, ko sem nekega dne opazovala deklico, ki je prenašala kije – podobe živali – po igralnici ter se z njimi po svojih zmožnostih pogovarjala. Dobila sem idejo ter priredila pravljico Urše Krempel, *Zajec na tržnici*. Pravljici, iz katere je najprej nastala lutkovna predstava, so otroci večkrat prisluhnili. Seznanili so se s poimenovanjem sadja (jabolko, banana, pomaranča) in zelenjave (korenček). Istočasno smo se v tem obdobju igrali didaktične igre ter sestavljanke iz sadja in zelenjave. Otroci so se postopoma vključevali v dramatizacijo po pravljici. Prodajali so sadje in korenček. Spodbujali smo jih k ločevanju korenčka od sadja. Imeli so različne vloge. Eden je bil branjevka, drugi so bili v vlogi kupcev. Na tržnico so se pripeljali s kolesom ali prehodili čutno pot ali premagali ovire iz elastike, da so prišli do nakupovalne košarice, ki so jo napolnili s sadjem in zelenjavo za zajčkovo zabavo. Zajec je na zabavo povabil vse otroke. S sadjem smo obložili mizo. Otroci so ga tipali, vonjali in okušali. Iz sadja smo pripravili sadno solato ter sadno-zelenjavne napitke. Na zabavi so otroci prisluhnili pesmici *Pojejmo tole jabolko, njam, njam, njam, pustimo pa bonbončke, fuj, fuj, fuj*, avtorice Damjane Urh.

Diskusija in zaključek

Cilje, ki sem si jih zadala, so otroci delno osvojili. Spoznali so različno sadje in zelenjavo ter se seznanili z uživanjem zdrave prehrane. Nekateri so začeli zaznavati in razlikovati med dvema vrstama sadja. Večinoma so prepoznali korenček.

Z otroki smo se igrali na način, da so v košarico postavili ali iz nje vzeli korenje. Vedno so izbirali le med dvema vrstama zelenjave ali sadja.

Ob verbalnem vodenju so se otroci sproščeno gibali ter s pomočjo vzgojiteljice reševali gibalne ovire, skozi katere so prišli na tržnico in na zabavo. Družili so se ob zdravi hrani in napitkih, ob tem pa poslušali prijetno glasbo. Svoje doživljanje so izražali preko neverbalne komunikacije, s kretnjami in gibi telesa.

V veselje mi je bilo, da smo pri vseh otrocih vzbudili kanček želje po sodelovanju ter da so ob spodbudi, pomoči in motivaciji izvedli dramatizacijo, ob njej pa se marsikaj naučili.

Literatura

- Kurikulum za vrtce, Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Ljubljana 1999
- Kurikulum za vrtce v prilagojenem programu za predšolske otroke, Komisija za prenovno vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, Ljubljana 2006

ENERGIJA

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

KAJ JE ENERGIJA?

Povzetek

V vrtcu Sežana vsako leto izvajamo različne EKO projekte, kjer sodelujejo vsi otroci. V naši skupini, kjer so otroci stari od 5 do 6 let, smo se odločili za učenje z raziskovanjem na temo »Kaj je energija?«. Vsebina je čedalje bolj aktualna in je v povezavi z naravoslovjem za trajnostni razvoj. Cilj trajnostnega razvoja je dolgoročno izboljšanje kvalitete življenja na našem planetu. Pomembno je, da že v predšolskem obdobju pripravljamo vsebine, s katerimi osveščamo otroke, da bodo zaznali pomen čuvanja in ohranjanja »zdrave« narave. Posledično bodo ozaveščali tudi svoje starše.

Otroci so bili ves čas raziskovanja aktivno vključeni. Z lastno aktivnostjo so ugotavljali, kaj je energija in kako lahko varčujemo. Omislili so si vlogo detektivov in ugotavljali, katere naprave potrebujejo elektriko, manipulirali z enostavnimi električnimi elementi (baterija, žica, žarnica). Otroci pri takih dejavnostih radi sodelujejo, saj jih radovednost in igrivost ženeta v raziskovanje.

Ključne besede: energija, varčevanje, učenje z raziskovanjem, elektrarne, trajnostni razvoj

Abstract

In Sežana kindergarten we make different ECO projects every year which give opportunity for all children to participate in. In our group, where children are between five and six years of age, we decided for the project »What is energy?«. We wish to approach the topic which is becoming increasingly popular and in some way closely linked to science for sustainable development. The aim of sustainable development is the long-term improvement of the quality of life on our planet. It is important for us to prepare the topics through which children realize the importance of protecting as well as preserving »healthy« nature already during pre-school period. In some way they will teach and educate their parents.

Children were actively included into the project work all the time. Through their own activities they were researching what energy is and looking for the ways of saving energy. They invented the role of »energy detective«; they handled simple electrical elements (batteries, wires, light). Children gladly respond to such sorts of activities as they are motivated by curiosity and playfulness in research.

Keywords: energy, saving, learning by researching, power stations, continuous development.

Uvod

Kot vsako leto smo tudi v letošnjem letu otroci iz Vrtca Sežana veliko pozornosti namenili skrbi za čisto in varno okolje. Več časa smo namenili pomenu varčevanja z energijo, saj to močno pripomore k ohranjanju čiste narave. Pobudo za raziskovalno nalogo so mi dali otroci v skupini, ko so ugašali luč, kadar je sijalo sonce in jo prižgali, ko je bilo oblačno. Opozarjali so me tudi, kadar je kateri izmed otrok uporabil več kot dve papirnati brisači za roke. Tema je bila zame izziv, zato sem iskala primeren način za predstavitev pojmov kot so energija, viri, elektrika. Namen raziskovalne naloge je bil, da otroci na zanimiv, aktiven in samostojen način spoznajo vlogo in pomen učinkovite rabe energije.

Metoda dela

Pri izvajanju vsebin raziskovalne naloge smo se vseskozi posluževali metode aktivnega učenja. Otroci so preko aktivnega raziskovanja spoznavali nekatere abstraktne pojme (energija, obnovljivi in omejeni viri, elektrika, električni tokokrog, delovanje elektrarn).

Diskusija

Motivacijo sem jim vzbudila z lesenim avtom na zračni pogon (balon), avtom na navijanje in navadnim avtom. Ugotavljali so, kaj gibanje povzroči, zakaj gre avto naprej, kaj potrebuje za gibanje.

Nekaj izjav otrok:

- »Zrak je v balonu, ga je Katja napihnila.«
- »Je odvila zamašek in se avto sam pelje.«
- »Avto se pelje naprej.«
- »Tak avtek imam doma in gre naprej, kadar ga mama navije.«
- »Navaden avto gre naprej, če ga jaz potiskam.«

Pogovarjali smo se kaj je energija, kateri so viri energije, kaj je elektrika, kako jo dobimo, kaj se zgodi, ko zmanjka elektrika, kako lahko varčujemo.

Izjave otrok, kaj je energija:

- »Za jest rabimo ljudi, da lahko hodimo.«
- »Bencin je energija za avto.«
- »Električni vlak gre na elektriko, vlak gre na premog.«
- »Veter nam pomaga, nas porine naprej, poriva jadrnico.«
- »Voda poganja mlin.«
- »Sonce nas greje in sveti v hišo, da nam je toplo.«

S pomočjo fotografij so se seznanili z viri energije, s pojmom obnovljivi in omejeni viri. Otroci so si izbrali vire energije, se dogovarjali, kdo, kaj in kako jih bodo narisali.

Spoznali smo različne elektrarne, poudarili smo njihove prednosti in opozorili na možne nevarnosti, ki so z njimi povezane v skrbi za naše zdravje in varovanje okolja. Povedali so, da se doma ogrevajo s plinom, z elektriko, z lesom, s soncem-sončnimi celicami, s toplotno črpalko. Večina staršev uporablja plinski in električni štedilnik.

Izjave otrok, kako dobimo elektriko:

- »Je v steni, je ne vidimo.«
- »Kadar grmi in bliska zmanjka elektrika in imamo sveče.«

»Dve luknjici (vtičnica) jo data.«

»Pride po žici v televizijo.«

Spodbujali sva jih k iskanju informacij pri starših, v revijah, knjigah v knjižnem kotičku, na spletu, pri naju, v bližnjem okolju. Večkrat so se usedli k enciklopedijam in si jih ogledovali, želeli pa so, da jim prebereva kaj piše. Od doma so se vračali z zanimivimi odgovori ter jih primerjali med seboj, včasih so se tudi prepirali. Obiskali smo knjižnico, kjer nas je knjižničarka seznanila s knjigami o energiji in smo si jih izposodili. Otroci so predlagali, da obiščemo OMV bencinski servis in si ogledamo, kateri so njihovi viri energije. Delavka nam je predstavila vire energije – nafta in bencin ter kako in kje ločujejo nevarne odpadke in ostale odpadke. Ogledali smo si električno polnilnico za električne avtomobile. Otroci kar niso mogli verjeti, da je v našem kraju.

Spoznali smo električni tokokrog, preizkušali smo, kaj je potrebno, da »lučka zasveti«. Na prehodu so iskali in opozarjali na žice, ki pripeljejo elektriko do hiše, daljnovode, električne in plinske omarice, znak strele na omarici, sončne celice na strehah hiš, transformatorje.

V vrtcu in doma so se igrali detektive in ugotavljali katere naprave potrebujejo električno energijo, njihovo namembnost, kateri aparati so vedno vključeni in katere lahko izklopimo. Ogledali smo si serijo risank Lepši svet, s katerimi so otroci dobili dodatno informacijo za varčno rabo elektrike in čisto okolje.

Otroci vedo, da je energija vir toplote in jo rabimo za gibanje. Ljudje jemo hrano in pijemo vodo, da se lahko gibamo. Veter, sonce, voda, biomasa iz rastlin so obnovljivi viri, ki so vedno prisotni. Premog, nafta, plin in les so omejeni viri, leta so nastajali, jih lahko kmalu zmanjka in onesnažujejo zrak, ki ga dihamo.

Pogovarjali smo se, kako bi lahko v vrtcu privarčevali. S pomočjo akcijskih vprašanj smo ugotovili, da lahko največ energije privarčujemo s smotno uporabo prižganih luči. Z vodo varčujemo tako, da zapiramo vodomed miljenjem rok. Pri brisanju rok varčujemo s papirnatimi brisačami tako, da uporabimo največ eno. Izdelali smo piktograme – opozorilne znake »ugasni luč«, »zapiraj vodo« in uporabi »1 papirnato brisačo za roke«. Otroci so prilepili opozorilne znake blizu stikal, v kopalnico k pipam in na polnilnice za papirnate brisače. Dežurna otroka ugašata luči, preverjata pipe v kopalnici in uporabo papirnatih brisač.

Nadalje smo se pogovarjali o skrbi za čisto, zdravo in varno okolje - kaj, zakaj, kako lahko naredimo za lepši svet. Dogovorili smo se za izdelavo Eko knjige naše skupine z naslovom »Kaj lahko naredim za lepši svet«. Eko knjiga je skupni uspeh otrok, zavzetih in predanih staršev in naju. Otroci so zaznali pomen varovanja narave in varčevanja z energijo predvsem pa iskali nove rešitve, s katerimi nam je vsem lahko boljše in lepše.

Zaključek

Otrokom smo želeli zastaviti vprašanje, ki jih bo izzvalo in na katerega bodo iskali odgovore in to nam je z vprašanjem o energiji uspelo. Učili so se z lastno aktivnostjo, z med vrstniškim učenjem, sodelovanjem, s spoznavanjem, z igro, s ponavljanjem, s posnemanjem. Otroci so bili komunikativni, delovni, vztrajni, samostojni, spretni, radovedni in iznajdljivi. Pri delu smo uporabljali različne vire (računalnik, knjige, leksikone, revije, knjižnica, OMV, splet, serija risank). V opazovanje, raziskovanje in aktivno sodelovanje smo vključili starše. Predvsem smo okrepili zavedanje pomena energije v vsakdanjem življenju in soodgovornost otrok pri varčevanju z elektriko.

Tudi sedaj, ko je raziskovalna naloga zaključena, ostaja skrb za varčno rabo elektrike in čisto, varno okolje.

Vsi imamo možnost, da se vsak dan izboljšujemo na vseh področjih življenja. Torej, začnimo danes.

Literatura

- T. Hodnik, Čadež, N. Turnšek, D. Krnel: Projektno delo kot izziv in priložnost. Strategije spodbujanja participacije otrok v vrtcu (V: Izzivi pedagoškega koncepta ReggioEmilia. PF, Ljubljana 2009)
- Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana, 1999
- Zapiski iz predavanj na Pedagoški fakulteti Koper, predmet: Metodika uvajanja v družbena okolja, predavateljica Dr. Nada Turnšek, študijsko leto 2005
- www.trajnostnaenergija.si. Serija risank Lepši svet
- <http://www.modri-jan.si/>

LUČKO UGAŠUJEM IN VARČUJEM

Povzetek

Raziskovanje naravoslovja je za otroke velik izziv. Kako deluje električna, ki je tako skrivnostna in čarobna in zakaj moramo z njo varčevati. To je zanimalo tudi strokovni delavki oddelka. Kako jo predstaviti otrokom in kako vključiti v projekt družine.

V okviru projekta so bili otroci in njihove družine vključene v načrtovanje in seveda tudi izvedbo. Preko lastne aktivnosti, raziskovanje in eksperimentiranja so ugotovili, da električna od nekje pride. Le tako jo lahko uporabljamo. Potek projekta so tudi dokumentirali ter dokumente namestili na stene igralnice. Ob koncu projekta so staršem predstavili zloženko, ki je nastala. V njej so aktivnosti in ugotovitve, do katerih so prišli otroci tekom projekta.

Otroci so ugotovili, da lahko sami vplivamo na porabo električne energije in sicer tudi s pomočjo eko detektivov.

Ključne besede: električna, energija, varčevanje, žarnica, eko zgibanka.

Abstract

Researching science is a challenge for children. How does an electrician work, which is so mysterious and magical, and why we have to save it. This was also of interest to the department's expert. How to present it to children and how to get involved in the family project.

Within the framework of the project, children and their families were included in the planning and, of course, the implementation. During their own activities, research and experimentation found that electricity comes from somewhere. This is the only way to use it. The project documentation was also documented and documents placed on the walls of the casino. At the end of the project, parents presented a leaflet that was created. It contains the activities and findings that children came through during the project.

Children have found that we can influence the consumption of electricity by ourselves, also through eco-detectives.

Key words: electricity, energy, saving, bulb, eko-notice.

Uvod

V otroških glavah se poraja marsikatero vprašanje. Pogosto so strokovne delavke opazile, da jih zanima področje elektrike. Zato sta se odločili, da skupaj z otroki raziščejo to vsebino. To je bila tudi rdeča nit na nivoju vrtca, oziroma je bila to ena izmed prednostnih nalog vrtca.

Za strokovni delavki je vsebina predstavljala velik izziv, saj je električna abstrakten pojem in kot tak predšolskemu otroku nejasen in težko razumljiv. Predvsem kako pripraviti dejavnosti, ki bodo dovolj nazorne in zanimive, da bodo otroci motivirani in bodo razumeli.

Cilji projekta

- Otroci spoznajo od kje prihaja elektrika.
- Otroci spoznajo zakaj je elektrika pomembna.
- Otroci spoznajo zakaj je potrebno varčevati z elektriko.
- Otroci spoznajo kako lahko sami vplivajo na zmanjšanje porabe električne energije.
- Spoznavanje novih pojmov: električni krog, elektrarna, stikalo,...

Raziskovalna vprašanja:

- Kako delujejo stroji?
- Kako sveti luč, zakaj?
- Kakšna je razlika med navadno in varčno žarnico?
- Zakaj je potrebno varčevati z elektriko?
- Kako varčujemo?

Metode

Pogovor, akcijsko učenje, raziskovanje, eksperimentiranje, skiciranje in zapisovanje. Otroci so se vsako jutro zbrali na jutranjem krogu.

Diskusija

Otroci so na jutranjem sestanku razmišljali kaj je energija. Ob razlaganju in razmišljanju sta strokovni delavki dobili iztočnice za nadaljevanje projekta. Na prvem jutranjem krogu so povedali kaj že vedo, kaj jih zanima in kje bi to lahko izvedeli. Na naslednjem jutranjem krogu so naredili akcijski načrt. Na vsakem jutranjem krogu so naredili povzetek prejšnjega dne in naredili načrt za naprej.

Na jutranjih krogih je ena strokovna delavka koordinirala razgovor, druga je beležila odgovore, ugotovitve, sklepanja, predloge,...

»Elektrika je nevidna, pride v luč in se skrije.« (Mila)

»Nevidna elektrika potuje skozi dimnik ali kakšno luknjico. (Nai)

Otroci so v igralnici poiskali predmete za katere so menili, da potrebujejo elektriko. Naredili so seznam teh predmetov. Tekom projekta so ugotavljali ali so bila njihova predvidevanja pravilna ali ne. To nalogo so naredili tudi doma s starši.

V naravoslovnem kotičku so imeli otroci raziskovalni zaboj, s pomočjo katerega so spoznavali kdaj žarnica posveti, kaj je tokokrog. Pomen baterije. K sodelovanju so povabili

tudi dedka, ki je strokovnjak iz tega področja. Predstavil je instrumente za merjenje, tokokrog in otrokom povedal kako pride elektrika do vrtca.

V matematičnem kotičku so spremljali ugotovitve, jih vpisovali v tabele. Tabele so kasneje namestili na stene igralnice. Med spoznavanje elektrarne in električnih povezav-napeljav, so otroci izdelali maketo iz katere je bilo razvidno kako elektrika pride v njihove domove.

Otroci so kasneje svoje predstave in razumevanje tudi likovno upodobili. Otroci so izdelali tudi napise za nad stikala in sicer so narisali simbole, ki so ponazarjali varčevanje elektrike.

Ustanovili so »Eko detektive«, ki so se vsako jutro sprehodili po vrtcu in opozarjali na ugašanje luči. Naredili so tudi popis luči. Sprotno so beležili kdo dosledno ugaša luči in koga je potrebno večkrat spomniti.

Iz pregorelih žarnic so izdelali tudi dekoracijo.

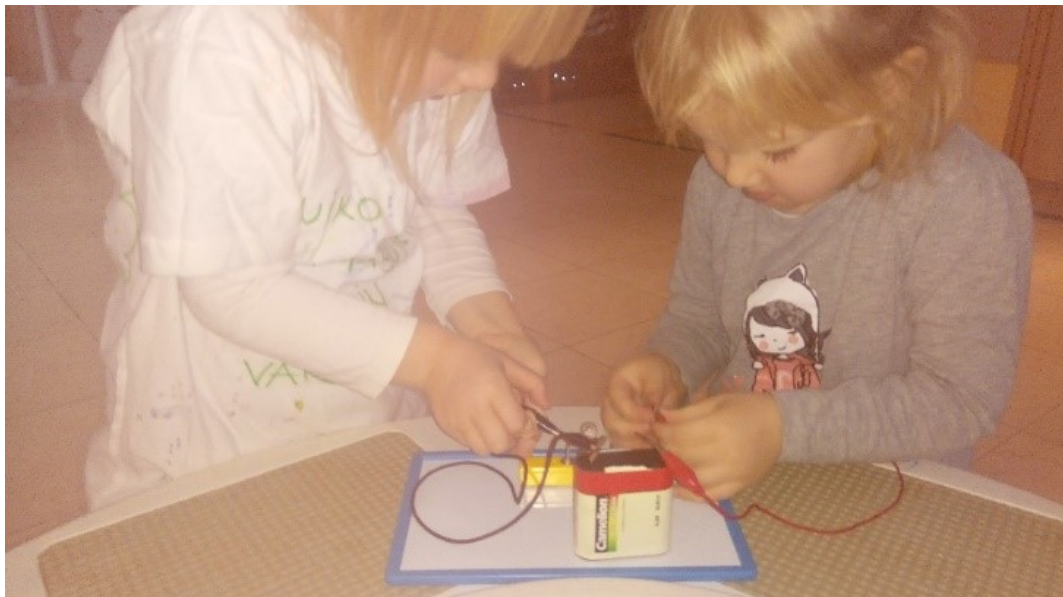
Preko oglasnih desk in IKT tehnologije so o poteku projekta obveščali tudi starše ter jih povabili k sodelovanju. Otroci so tudi doma opravljali vlogo eko detektivov.

6.marca so, na svetovni dan varčevanja z energijo, so izdelali zloženko, kjer so bile navedene zanimivosti iz sveta energije, ugotovitve iz projekta ter napotki za varčevanje.

Rezultati

Otroci so tekom projekta spoznali:

- Zakaj je potrebna električna energija.
- Katere naprave potrebujejo električno energije.
- Spoznali različne vire energije.
- Zakaj je potrebno varčevati in kako varčujemo.
- Kaj so varovalke.

Zaključek

Pred samo izvedbo projekta sta strokovni delavki dvomili v uspešnost projekta saj je elektrika abstrakten pojem. Otrokom neviden in zato težko razumljiv. Skupaj z otroki sta raziskovali, iskali odgovore, se igrali.

Tekom projekta so otroci pridobili odgovoren odnos do uporabe električne energije, do varčevanja z njo oziroma skrbne porabe. Tudi ob koncu projekta otroci ohranjajo interes, še vedno imamo eko detektive. Tako v vrtcu kot tudi izven njega otroci večkrat omenijo elektriko, opazijo naprave, ki jo potrebujejo. Zavedajo se namreč, da nas elektrika spremlja povsod in bi bilo brez nje življenje veliko težje. Otroci so skozi projekt dobili predstavbo kako nastaja elektrika. To je razbrati iz njihovih pogovorov in pa izjav staršev.

Literatura

- Zakaj? Zakaj? Zakaj? : raziskovalne igre s snovmi v vrtcu / Bernarda Hvala, Dušan Krnel, Ljubljana : Modrijan, 2005
- Spletna stran Modri Jan, <http://www.modri-jan.si/>
- V svetu elektrike, Bojović, V.; Knjiga za male raziskovalce – doživite naravo z igro in s poskusi: Braun, C., Diehl, U., Diemer, M.
- Mali naravoslovec, Kohl, M. A., Potter, J.

POSKUSI Z ELEKTRIKO

Povzetek

Elektrika je v vsakdanjem življenju zelo pomembna. Brez nje je v današnjem času skoraj nemogoče živeti. Je skrivnostna in čarobna in kot taka nudi številne možnosti spoznavanja fizikalnih pojavov, s katerimi se otroci radi srečujejo. Zato je prav, da se že v predšolskem obdobju seznanijo z osnovnimi pojmi in zakonitostmi iz elektrike, da poznajo osnovna pravila ravnanja z električnimi napravami ter, da ozavešijo pomen varčevanja z energijo, saj elektrika ni nekaj samoumevnega. Hkrati pa se zavedajo, da je elektrika lahko tudi nevarna, zato moramo z električnimi napravami previdno ravnati. Otrokom sem želela razložiti, kako električna energija nastane, kako se prenaša in kako jo uporabljamo. Od nekod pride, nekdo jo naredi, drugi pa porabi. Otroci so se učili s poslušanjem, raziskovanjem in odkrivanjem. Preko poskusov so z lastnim delom odkrivali lastnosti elektrike in ugotavljali, kako bi lahko varčevali z energijo. Naučili so se brati oznake in prepoznati, kaj vse je pod električno napetostjo. Postavili so se v vlogo »elektro nadzornika« in skrbeli, da luči v vrtcu niso po nepotrebnem gorele. Spoznali so delovanje nekaterih vrst elektrarn in ponazarjali njihovo delovanje ter manipulirali z enostavnimi električnimi elementi kot so baterije, žičke, prevodniki, elektro motorji, vetrnice ipd. Otroci so se tovrstnih dejavnosti radi posluževali, saj jih že njihova prirojena radovednost žene v raziskovanje.

Ključne besede: elektrika, baterija, žarnica, električni tokokrog, akcijsko raziskovanje

Abstract

Electricity is very important in everyday life. Nowadays it is virtually impossible to live without it. It is mysterious and magical, and as such offers many possibilities of learning about physical phenomena children are happy to discover. It is therefore appropriate to inform pre-school children about basic electricity concepts and laws, to teach them about the basic rules of handling electrical appliances and to make them aware of the importance of saving electricity since electricity is not to be taken for granted. At the same time they must become aware that electricity can be dangerous and that electrical appliances must be handled carefully. I wanted to explain to children how electricity is generated, how it is transmitted and how it is used. It comes from somewhere, it is generated by someone and it is used by someone. Children learned by listening, exploring and discovering. Through experiments they were discovering the properties of electricity and finding out how energy can be saved. They learned to read the signs and recognise which appliances are powered. They played the role of "electrical supervisors" and took care of turning off the lights in the kindergarten that need not be turned on. They learned about and presented the operation of certain types of power plants, and manipulated simple electrical elements such as batteries, wires, conductors, electric motors, pinwheels, etc. Children were enjoying these activities since their natural curiosity drives them to explore.

Keywords: electricity, battery, light bulb, electrical circuit, action research

Uvod

Otroci so skozi celo leto enkrat tedensko v vrtec prinašali igrače od doma. Prinašali so različne interaktivne igrače, med njimi tudi igrače na baterije; dojenčke, zvočne knjige,

vozila na daljinca ipd. Včasih se je zgodilo, da je prinesena igrača kar naenkrat obstala. Iz otroških ust so se začela porajati vprašanja: »Kaj se je zgodilo? Zakaj ne dela? Se je igračka pokvarila?« Tako se je začela naša pot raziskovanja in iskanja odgovorov, kako stvari delujejo oziroma, kaj jih poganja. Namen dejavnosti je bil, da otroci na zanimiv in čim bolj atraktiven način spoznajo vlogo in pomen energije v vsakdanjem življenju.

Zastavili smo si naslednje cilje in predvideli dejavnosti za njihovo uresničitev:

- z aktivnim učenjem spoznati vlogo in pomen elektrike in prenos električne energije iz elektrarne,
- spoznati enostavni električni krog, delovanje žarnice in vlogo stikala v električnem krogu,
- navajati na pravilno in varno ravnanje z električnimi aparati (opozarjanje na nevarnosti elektrike),
- spoznati različne možnosti varčevanja z energijo.

Metode

Pogovor, razlaga, eksperimentiranje, opazovanje, praktično delo, igra, raziskovanje, sodelovalno učenje, akcijsko učenje.

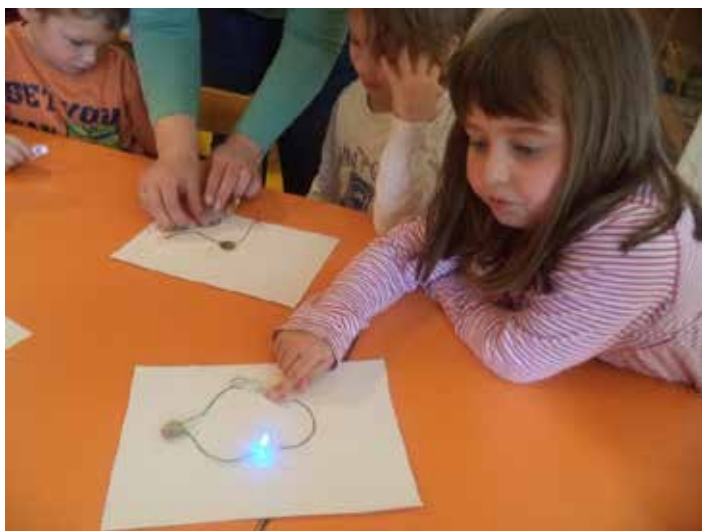
Diskusija

Otroci so v uvodnem delu dejavnosti iskali odgovore na sledeča vprašanja: kaj je elektrika; kje dobimo električno energijo; kako pride v naše domove; ali jo vidimo; zakaj potrebujemo elektriko. S pomočjo slikovnega gradiva smo spoznali nekaj vrst elektrarn, daljnovod in transformatorsko postajo, na sprehodih pa smo iskali električne droge in sledili žicam, ki pripeljejo elektriko do posameznih hiš. Potovanje elektrike smo ponazorili tudi z igro Električni krog: prijeli smo se za roke in v krogu drug drugemu s stiskom roke pošiljali elektriko; ko je elektrika prišla do zadnjega otroka, je ta vstal, kar je pomenilo, da je zasvetila žarnica. Ker so nekateri otroci že vedeli, da je elektrika lahko nevarna in te stresesmo si ogledali znak »Pozor, visoka napetost!« in spoznali njegov pomen. Na podlagi preteklih izkušenj so otroci vedeli, da elektrike lahko zmanjka, če je preveč porabimo. Pogovarjali smo se, kako bi lahko privarčevali. S pomočjo akcijskih vprašanj smo prišli do zaključka, da lahko največ energije privarčujemo s smotno uporabo prižganih luči. Spremljali smo upravičeno uporabo prižganih luči in zaznali, da so luči včasih prižgane tudi, ko jih dejansko ne potrebujemo. Otroci so bili v vlogi elektro nadzornikov zelo dosledni.

Nadaljevali smo z akcijskim raziskovanjem, kaj je električni krog in kaj potrebujemo, da bo žarnica zasvetila. Seznanili smo se s predmeti, s katerimi smo nato eksperimentirali: žarnice,

žice, baterije, stikala, krokodilčki... in sproti razjasnili nove izraze, ki smo jih uporabljali med poskusi: priključek, električni stik, vezje, porabnik...

V eksperimentalnem delu smo izvajali na slikah prikazane poskuse z elektriko, pri katerih so otroci zelo uživali, se zabavali in se veliko naučili:

Električni krog s stikalom.

Električni krog brez stikala.

Preizkušanje delovanja vetrnice.

Preizkušanje prevodnosti posameznih predmetov.

Igraelektrični kviz.

Igra mirne roke.

Izdelovanje svetilnikov.

Zabava s statično elektriko.

Zaključek

Pri izvajanju raziskovalnega dela o energiji so otroci zelo uživali in z navdušenjem odkrivali zakonitosti o elektriki. Preko samostojnega, aktivnega raziskovanja in akcijskih vprašanj so spoznavali abstraktne fizikalne pojme, kot so elektrika, električni tokokrog, delovanje žarnice, poraba energije, odkrivali so, katere snovi prevajajo in katere ne prevajajo električnega toka, preizkušali so delovanje vetrnice, sestavljali električne kroge in spoznali, da mora biti električni krog sklenjen, če želijo, da žarnica zasveti. Motivacija je bila na visoki ravni skozi celotni potek dela. Eksperimentalno delo jim je zelo všeč, ob tem so se veliko naučili, se zabavali, preizkušali svoje zamisli in pokazali so interes po dodatnih informacijah. Pridobili so veliko procesnih znanj na kognitivnem, psihomotoričnem in afektivnem področju, in sicer: pri izvajanju eksperimentov in izdelavi končnega izdelka so razvijali ročne spretnosti in organizacijo dela; opisovali so poskuse in jih shematsko

prikazovali; uporabljali so različno literaturo in vire; ves čas dela je vladalo dobro delovno in sodelovalno vzdušje.

Literatura

- Bez nec, B., Cedilnik, B., Černilec, B., Gulič, T., Lorger, J. Vončina, D. (2002). Moja prva fizika 2. Ljubljana: Modrijan.
- Cash, T., Taylor, B. Ferbar, J. (1992) Elektri ka in magnetizem. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Kos, B. (2000). Škratki elektroni in Pepelka. Ljubljana: Koskos.
- Parsons, A. (1999). Poskusi sam, Elektri ka. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Bojović, V. V svetu elektrike, Braun, C., Diehl, U., Diemer, M. Knjiga za male raziskovalce – doživite naravo z igro in s poskusi.
- Martineau, S., Bushell, N. Zvite žice in iskriva vezja – zanimivi in poučni eksperimenti.
- Spletna stran interaktivne razstave Svet Energije, <http://www.svet-energije.si>
- Spletna stran Modri Jan, <http://www.modri-jan.si>

SPLOŠNO

EKOŠOLA

Zbornik - september 2018

KAKO NAJ OSTANEM ZDRAV?

Povzetek

V letošnjem šolskem letu smo v oddelku 5-6 let v okviru EKO projekta obravnavali temo: Kako naj ostanem zdrav? V današnjem času, ko vsi hitimo, kar pozabimo na sebe in na skrb za svoje zdravje, ko smo še zdravi. Zato se mi zdi pomembno, da poudarimo skrb za sebe že v najzgodnejšem predšolskem obdobju, hkrati pa preko otrok ozaveščamo tudi starše. Kaj lahko sam storim za svoje zdravje, da ostanem zdrav?

Otrok takoskozi vso šolsko leto preko različnih dejavnosti, ko preizkuša, razmišlja, sklepa, rešuje probleme, raziskuje... dobi odgovore na naslednja vprašanja: Zakaj naj zdravo jem? Kaj je zdravo življenje? Kako naj ostanem zdrav? Kaj ne počnem, pa bi moral? Pomen gibanja, dobrega počutja, spanja ter varovanja pred poškodbami. Ugotovili smo, da smo sami tisti, ki lahko največ naredimo za svoje zdravje.

Ključne besede: otrok, skrb za sebe, zdravje, zdrava prehrana, gibanje.

Abstract

This school year we have been discussing a topic on how to stay healthy in 5-6 years department under the EKO project. We live in a time where our lives are hectic and we are constantly in a rush so we often tend to forget about ourselves and taking care for our health, while we are still healthy. That is why I believe it is important to stress the self-care in earliest pre-school period, but at the same time the awareness is being passed to the parents by children. What can I do for my health to stay healthy?

A child can through different activities when he tests, thinks, concludes, solves problems, explores... gets the answers to the following questions: why should I eat healthy? What is a healthy life? How can I stay healthy? What is it that I do not do but I should? How motion, feeling well, getting enough sleep is important and how to prevent injuries. We have come to the conclusion that we, ourselves are the one who can do most for our own health.

Keywords: child, self-care, health, healthy nutrition, motion.

Uvod

Tisti, ki delamo s predšolskimi otroki, vemo, da se pri otroku že zelo zgodaj pojavi želja da se bosam oblekel, umil roke, zobe, se sam uredil. Kljub temu pa smo odrasli tisti, ki mu moramo pomagati in usmerjati, da se nauči pravilno poskrbeti za sebe. Preko različnih zgodbic, situacij in izkušenj se otrok seznanja o pomembnosti umivanja rok in zob, ter uči skrbeti za dobro počutje. Da bi pri otroku zadovoljili ta spontana nagnjenja po odkrivanju, učenju in raziskovanju, moramo učno okolje narediti zanimivo in še bolj različno.

Otroci potrebujejo dovolj časa, izkušenj, ter ponavljanja, da se dejanja ponotranjijo in jih tako sprejmejo kot del sebe. Velikokrat se je izkazalo, da so pri umivanju rok, zob in urejanju preveč hiteli ali bili premalo dosledni. Zato smo si večkrat zastavili vprašanje, kaj ne počnem, pa bi moral?

Metode dela

- Poslušanje, ugotavljanje, pogovor, razlage, seznanjanje, ustvarjanja, igre, lastne aktivnosti, pripovedovanja otrok, sodelovalnega in aktivnega učenja, preizkušanja in iskanja pravih rešitev, razvrščanja, primerjanja, igra vlog.

Jezik:

- Otrok prepozna, uživa, raziskuje, ustvarja in se zabava ob načrtovanih dejavnostih v spodbudnem učnem okolju.
- Nevihta možganov: Kako skrbimo za svoje zdravje? Kaj vem, kaj znam? Kaj ne počnem, pa bi moral? Kaj potrebujemo, ko pride mraz? Kaj nas greje?
- Otrok si ogleduje knjige o človeku in se o njih pogovarja s prijateljem, vzgojiteljico.
- Uganke o zelenjavi, sadju, živalih.
- Poslušaj zgodbe: Zakaj naj zdravo jem?, Repa velikanka, Mojca Pokrajculja, Rokavička, Sam.
- Deklamacija: Prepir, Bacili, Zajček s tremi korenčki.

Matematika:

- Otrok napoveduje rezultat.
- Otrok načrtuje kuhanje juhe, premisli zaporedje dogodkov, jo izpelje in premisli kaj vse je opravil.
- Otrok razvija miselne operacije, šteje, razvršča.
- Otrok se igra tržnico, kuha po receptu.
- Otrok se dogovarja za igro.

Umetnost:

- Tiskanje- zelenjava, sadje.
- Otrok si izdelava lutko- sebe, izrezovanje, lepljenje oblačil, tkanje šala za lutko, igra z lutko.
- Risanje vzorcev.
- Otrok se izraža s kretnjami in gibi telesa s soplesalcem.
- Poslušanje instrumentalne glasbe.

Narava:

- Otroci prinašajo jesenske pridelke v vrtec, se igramo tržnico.
- Otrok sodeluje v pogovoru o tem, kaj že zmore, kaj že zna, kako se je tega naučil.
- Se uči pravih umivanja rok, umivanja zob-obisk zobne asistentke iz zdravstvenega doma, obisk zdravnika, obisk medicinske sestre.
- Kaj sem pojedel danes?
- Priprava in okušanje zelenjavne juhe, pečenje jabolka in krompirja v krušni peči.
- Skrb za urejenost samega sebe (sem urejen, primerno oblečen) in za higieno (brisanje nosu, kašljanje, kihanje).

- Pomen vode. Voda vir življenja.
- Varovanje pred poškodbami.

Družba:

- Otrok se skozi igro uči sodelovalne kulture.
- Hoja do zdravstvenega doma in lekarne.
- Otrok se seznani s poklicem – zobna asistentka, zdravnik, medicinska sestra, policist.
- Kako pomagaš prijateljem, mami, očetu?

Gibanje:

- Gimnastične vaje vsak dan sam, v paru, z ali brez rekvizitov.
- Naravne oblike gibanja skozi vse šolsko leto.
- Otrokom omogočim čim več športnih aktivnosti.
- Igre s pravili: Pari, Atomi, Lisica kaj ješ?, Jakec kje si?, ...
- Tekmovalne igre.
- Hoja do cilja- izleti.

Diskusija

Z otroki smo v jeseni spoznavali raznovrstno zelenjavo, ki je imamo v času jeseni v izobilju. Dogovorili smo se, da v vrtec prinesejo zelenjavo, ki jim je zrastle doma na vrtu. Kaj hitro se je naša igralnica spremenila v tržnico. In od otrok je prišla ideja, da bi skuhali zelenjavno juho. Narisali in napisali smo recept za juho z vsemi sestavinami, ki smo jih prinesli.

Otroci so pomagali pri rezanju zelenjave jo dali v lonec, dodali smo še sol in vodo in jo odnesli v kuhinjo, kjer jo je kuhar David skuhal. Bila je zelo okusna saj smo jo imeli tisti dan za kosilo in nič je ni ostalo. Vsi so jo poskusili in večinoma zelo pohvalili.

Čez nekaj dni pa smo si v naši krušni peči spekli krompir in jabolka. Nekateri otroci so se prvič srečali s tako pripravljenim krompirjem in jabolkom. Okus jim je bil všeč. Otroci so dobili izkušnjo, da je prav če hrano poskusijo in se potem odločajo ali bodo jedli ali ne. Prav tako si pri obrokih postrežejo sami. Na začetku je bil problem, da so si vzeli preveč hrane, ki je nislo mogli pojesti. Tako smo prišli tudi do te izkušnje, da si je bolje vzeti dvakrat kot, da hrana ostaja in jo zavržemo. Pogovor okoli zdrave hrane, poskušanju, navajanje na različne okuse je potekal skozi vso šolsko leto. Opazila sem, da je veliko otrok začelo jesti večino stvari, ker so jih poskusili.

Otroke sem povabila k razmišljanju, kako skrbimo za svoje zdravje. Našteli so veliko stvari in ugotovila sem, da vedo, zakaj in kdaj si moramo umivati roke, da skrbimo za zobe,

zdravo jemo, pijemo dovolj tekočine, dovolj spimo, se primerno oblečemo, poskrbimo za dobro počutje...V praksi pa se je velikokrat izkazalo drugače. Otroci niso bili dovolj dosledni pri umivanju rok, umivanju zob in urejanju samega sebe. Prav tako sem jih morala velikokrat spominjati, da pijejo dovolj tekočine.

Otroke sem morala seznaniti kako pravilno in dosledno opravljamo skrb za sebe. Začeli smo s postopkom pravilnega umivanjem rok.Odločila sem se, da otrokom nazorno pokažem kaj se zgodi, če si ne umijemo rok, ko pridemo iz stranišča. Na svoje roke sem si stresla bleščice in jim povedala, da so to bacili, ki sem jih dobila na stranišču. Otroke sem povabila, da dobro opazujejo, kaj se bo zgodilo z bacili, če si ne umijem rok. Dotikala sem se različnih stvari(ključke, igrač, miz, stolov, tudi otrok). Otroci so opazili, da so se bleščice raztresle povsod.Po vseh teh dejavnostih je umivanje rok postalo doslednejše.

Obiskala nas je zobna asistentka, ki je otrokom predstavila pomen umivanja zob in kako si jih pravilno umivamo. Otroci so jo poslušali in ji obljubili, da bodo dobro skrbeli za svoje zobe. Seveda pod nadzorom odrasle osebe.

Ko je prišla zima se je pogostost prehladnih obolenj povečala. Kar pomeni, da smo dali še večji poudarek umivanju rok.

Izdelali smo plakat kaj potrebujemo ko pride mráz. Kaj nas greje? Skrbeli smo, da smo primerno oblečeni, urejeni. Na obisk smo povabili zdravnika, ki nam je predstavil poklic in povedal kaj so to virusi, bacili, bakterije in kako se branimo pred njimi.

Otroci so veliko vedeli, ampak še vedno nekateri niso bili dovolj dosledni pri skrbi zase. Zelo se jim je mudilo pri umivanju rok in zob, prav tako so bili površni pri urejanju samega sebe. Na podlagi tega sem, da bi spodbudila samokontrolo pri otrocih glede skrbi za sebe, naredila plakat, kamor smo beležili, kdo je izvedel dogovorjena opravila.

Ugotavljam, da se je v obdobju spremljanja izboljšala skrb zase, prav tako pa so otroci kontrolirali drug drugega. Pri večini otrok se je skrb zase utrdila in opažam, da si pravilno umivajo roke ter zobe, pijejo dovolj tekočine, poskusijo vsako hrano, poskrbijo za svojo urejenost. Pri posameznikih pa še opažam, da potrebujejo spodbudo oz. da jih spomnim, vprašam, kaj še morajo narediti.

Za otroke in starše v enoti smo pripravili razstavo ter jim s sliko in besedo pokazali, kako skrbimo za svoje zdravje. Tako smo tudi starše povabili, da so spodbujali otroke pri skrbi zase.

Veliko smo se gibal na našem igrišču ter hodili na izlete v bližnjo in daljno okolico.

Ob svetovnem dnevu zemlje smo na igrišču posadili drevesa, ob dnevu čebel pa smo se posvetili tudi njim.

Zaključek

Pomembno je, da otroke že v zelo zgodnjem otroštvu aktivno vključimo, da sodelujejo pri skrbi za sebe in mu glede na njegove zmožnosti dovolimo, da čim več opravi sam.

Otroci so se skozi vso šolsko leto preko različnih dejavnosti seznanjali o pomenu gibanja, hrane, skrbi za zdravje in varovanjem pred poškodbami, ter pomenu dobrega počutja.

Za dobro počutje v skupini moramo skrbeti vsi in smo hkrati odgovorni vsi. Otroci morajo osvojiti osnovna pravila vedenja in komuniciranja. V pomoč so nam skupna pravila. Delo in vsakdanje dejavnosti v vrtcu morajo omogočiti razvijanje občutka varnosti ter pripadnosti. Vzgojitelji smo zgled in s svojim ravnanjem otroke spodbujamo, da razumejo zakaj je pomembno, da si umivajo roke, zobe ter celo telo. Zakaj naj zdravo jem, dovolj pijem, skrbim za svojo urejenost?

Menim, da so si otroci skozi različne dejavnosti, ki so zajela vsa področja kurikula pridobili izkušnjo, da lahko sami s svojim vedenjem in ravnanjem skrbijo za sebe. Pomembno se mi zdi, da otroci ponotranjijo dejanja, ki jih spremljajo skozi vse življenje in so hkrati njihova popotnica.

Literatura

- Bahovec, D.E. Predšolska vzgoja v vrtcih Kurikulum za vrtce. Ljubljana; Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999
- Kroflič, R. idr. Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja, 2001

Slika1: Obisk zobne asistentke.

Slika2: Kuhanje zelenjavne juhe.

Slika 3: Pečenje jabolk in krompirja v krušnipeci.

Slika 4: Tiskanje

Slika 5: Obisk zdravnika.

Slika 6: Izdelovanje lutk, tkanje šalov.

Slika 7: Razstava za otroke in starše.

Slika 8: Hoja do zdravstvenega doma in lekarne.

Slika 9: Dan zemlje. Posadimo drevo.

Slika 10: Obisk medicinske sestre.

EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE

Povzetek

Že v vrtcih dajemo velik poudarek ekologiji in okoljski vzgoji. Zato že predšolskim otrokom skozi vzgojni proces ponujamo ekološke vsebine. Ni namreč vseeno, kakšen odnos do okolja v najširšem pomenu – torej tudi do soljudi – privzgojimo tistim, ki so naša prihodnost. Najmlajši so lahko in pogosto so to že po svoji naravi – dobri prijatelji narave, pravi mali ekologi.

Poleg skrbi za okolje pa je prav tako pomembna tudi skrb zase, predvsem za svojo notranjost, za to, da se znamo primerno umiriti. Kar pa lahko storimo s pomočjo knjig. Zato smo kot način za doseganje obeh ciljev – spodbujanje k branju in ekološkega ozaveščanja – izbrali eko nahrbtnik. Vanj smo dali knjige z ekološko vsebino, ki spodbujajo ne le k branju, ampak tudi k skrbi za okolje.

Glavne besede: Ekobranje, ekoživljenje, predšolska vzgoja, knjiga, eko nahrbtnik, okolje.

Abstract

Ecology and environmental education is already given a great focus in the kindergarten. Therefore pre-school children are already offered ecological contents within the educational process. It namely matters what kind of attitude towards the environment in the broadest sense – including towards the people – is thought to those who are our future. The youngest can be and usually already are by nature – good friends of nature i.e., genuine little ecologists.

Besides environmental care we have to take care of ourselves too, especially for our spirit, which we should learn to calm properly. Thus can be done by reading books. To achieve both goals we have chosen a so called eco backpack – encouraging children to read and to build ecological awareness. We have put ecologically themed books that encourage the readers not only to read them but also to take care of the environment.

Keywords: Eco reading, eco life, pre-school education, a book, a eco backpack, environment.

Uvod

Knjiga je že od nekdaj spremljevalka vseh nas. Zdi se, da so bile pred desetletji bolj priljubljene; jaz sicer brez knjig ne morem živeti, zato me mogoče malo žalosti, ko izvem, da nekaterim otrokom starši nikoli ne berejo, niti za lahko noč. Čeprav je znano dejstvo, da se ob knjigah ne le umirimo, ampak tudi zabavamo, učimo, pa seveda obogatimo; besedni zaklad in domišljijo. Lahko pa si le krajšamo čas ali pa se potopimo v svoj svet. Prav pravljice so tiste, ki povezujejo realni, vsakdanji svet z domišljijским. Oba svetova tvorita neločljivo celoto, to pa je značilni otroški pogled na svet, ki navdihuje ustvarjalnost.

Sama menim, da je v današnjem času raznovrstnih informacijsko - komunikacijskih tehnologij, ohranjanje odnosa do knjige še posebej nujno in pomembno. Eko nahrbtnik pa ponuja možnost, da s pomočjo knjig krepimo še ekološko zavest. Pomeni eno od poti za

spodbujanje otrok k poslušanju, listanju in branju tovrstne literature z ekološko tematiko in s tem prispeva k razvoju okoljskega izobraževanja odraslih in otrok.

Zato sem v letošnjem šolskem letu v sklopu Ekošole izbrala projekt Ekobranje za ekoživljenje.

Namen projekta je:

- Otrokom približati veselje do knjig,
- otrokom privzgojiti pozitiven odnos do knjig,
- otrokom in odraslim ponuditi drugačen način usvajanja ekološke ozaveščenosti,
- spodbujanje jezikovne sposobnosti: artikulacije, komunikacije in širjenje besednjaka,
- učenje in spodbujanje otrok k samostojnemu pripovedovanju,
- spodbujanje skrbi in odgovornosti, ter
- vključevanje družine v vrtec in vrtca v družino.

Metode

Pri izvajanju projekta, smo uporabili različne metode, s katerimi smo sledili ciljem projekta »Ekobranje za ekoživljenje« temeljile pa so na aktivnostih otrok in njihovih staršev. Uporabili smo metodo dogovora, pogovora in pripovedovanja, poslušanja, opazovanja, igre, likovnega ustvarjanja ter metodo pridobivanja spoznanj ob lastni aktivnosti.

Rezultati

Projekt Ekobranje za ekoživljenje smo začeli izvajati oktobra 2017 in ga zaključili aprila 2018. Določili in zapisali smo pravila eko bralnega nahrbtnika. V nahrbtniku so bila zapisana pravila, po katerih bomo projekt izvajali, v njem pa so bile knjige za otroke, kot tudi za starše. V eko mapi pa so bili prazni risalni listi, na katere je otrok ustvarjal z risanjem, pisanjem, slikanjem, lepljenjem po vsebini najljubše pravljice, zgodbe, deklamacije ali uganke.

Slika 1: Ustvarjanje ter poslikava eko bralnega nahrbtnika in eko mape.

Izžrebali smo otroka, ki je nesel eko nahrbtnik domov in tako za en teden obiskal njegovo družino. Tako so starši, stari starši ali sorojenci otroku prebrali eno ali več knjig iz nahrbtnika, se o njej pogovarjali in ob tem tudi ustvarjali. Nato je v vrtcu otrok pripovedoval o vsebini izbrane knjige, povedal nam je zgodbe ob likovnem izdelku, ki ga je ustvarjal doma.

Slika 2: Ustvarjanje po vsebini najljubše zgodbe.

Ostale otroke je to vedno zanimalo, zato so se med seboj zelo pozorno poslušali. Tisti, ki so prebrali in za pripovedovanje izbrali isto knjigo, so druge dopolnjevali; ob tem pa sem jih navajala na to, da je potrebno počakati, saj bo vsak otrok – v okviru svojih zmožnosti –

nekaj o tem povedal. To je prisotno predvsem zato, ker imajo otroci v skupini razliko v letih, saj so stari od 4 do 6 let. Tako so mlajši potrebovali več časa in pomoči pri pripovedovanju.

Slika 3 in 4: Predstavitev likovnega izdelka po vsebini zgodbe in pozorno poslušanje otrok.

Vsak otrok je ob koncu predstavitve na tablo nalepil svoj izdelek. Ob zaključku projekta pa smo v igralnici pripravili razstavo likovnih del. Otroci so si jih vsakodnevno ogledovali in se ob tem pogovarjali.

Slika 7: Razstava ob zaključku projekta ekobranje za ekoživljenje.

Diskusija in zaključek

V eko nahrbtniku so bile tako knjige za otroke kot tudi za starše. Izbrane so bile knjige, ki v svoji vsebini niso zajemale le odnosa do narave v najožjem smislu, ampak v širšem – tudi do živali, soljudi ter konec koncev do samega sebe. Dejstvo je namreč, da, če bomo otroke naučili imeti radi sebe, bodo znali primerno ravnati, ne le s seboj, ampak z svetom okrog sebe.

Med projektom smo zaznali drugačen, spremenjen in boljši odnos do ločevanja odpadkov, otroci so o tem ne le razmišljali, ampak jih tudi ločevali in poleg tega poizkušali čim manj odvreči. Iz tistega, kar smo odvrgli, torej iz odpadnega materiala, pa smo izdelovali uporabne reči. Poleg tega smo ugašali luči, da niso gorele brez potrebe, če je bilo v igralnici dovolj svetlo in si umivali zobe tako, da smo imeli med ščetkanjem zaprto pipo.

Vključevali smo se tudi v druge eko vsebine, kot je odpadno še uporabno, v dejavnosti ob dnevu brez avtomobila, dnevu Zemlje, slovenskem tradicionalnem zajtrku, zbirali smo plastične zamaške.

S projektom smo poglobili in utrdili tudi interakcijo med vrtcem, otroci in starši, ki so s tem dobili možnost ne le, da spoznajo način, ki ga uči ekošola, ampak, da tudi sami poizkušajo narediti več za naše okolje in zase.

Lahko potrdim, da je z našo pomočjo marsikateri starš ugotovil, da je čas ob branju in listanju knjig skupaj z otrokom neprecenljiv in nam bogati ter polepša dan.

Vsi skupaj si želimo, da bi otroci postali redni bralci in bi to tudi ostali kasneje v življenju. In eko nahrbtnik je gotovo korak bliže k izpolnitvi te naše želje.

Literatura

- Fries C. (2000). Pujsa imamo za soseda. Radovljica: Didakta.
- Katalinič D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Katalinič D., Tratnjek L., Anželj B. (2007). Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Zavod RS za šolstvo.
- Klopčič A. (2012). Eko vrtec. Ljubljana: Eko knjiga.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. (2001). Založba Obzorja.
- Podgoršek M. (2014). Eko čarovniška šola. Domžale: Epistola.
- Štefan A. (2013) Gugalnica za vse. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- Štefan A. (2013) Melje, melje mlinček. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- Tratnjek L. (2008). Žalostna ribica Minka. Pomurska založba.
- <http://www.ekosola.si>

BRALNI NAHRBTNIK V ODDELKU OTROK OD DVEH DO ŠTIRIH LET

Povzetek

Tudi knjigo lahko otroku približamo tako, da jo vzljubi kot ostale predmete, ki so mu blizu (plišasto igračko, odejico). Otroku je treba dopustiti knjigo doživeti z vsemi čuti: sluhom, tipom, vonjem, vidom, kot majhen jo tudi okuša. Tako otrok knjigo spozna, zato odrasli ne smemo vsega tega otroku prepovedati. Nikakor pa ne smemo izpustiti in zanemariti niti moči našega zgleda. Če je knjiga naša življenjska sopotnica in prijateljica, imamo do nje gotovo bolj pristen in spoštljiv odnos. In to je način, kako otroka najlažje vpeljemo v barviti svet literature in bralne kulture.

V projekt Bralni nahrbtnik smo vključili otroke in njihove starše ter obe strokovni delavki oddelka 2–4 let. Otroci so nesli domov bralni nahrbtnik, opremljen z eko vsebino in navodili za nalogo, ter motivacijsko sredstvo – lutko. Izbirali solahko med štirimi slikanicami z eko vsebino, starši so pa natov brezčrtni zvezek zapisovali otrokovo doživljanje, občutke ter verbalno in neverbalno sporočanje.

Ključne besede: branje, govor, bralni nahrbtnik, predšolski otrok, lutka, pohvala.

Abstract

A book may also be introduced to a child in a way for the child to become fond of it as he is fond of other objects (a plush toy, a blanket). The child should be allowed to experience the book with all his senses: hearing, vision, smell, the smaller one's even with a touch. This is how the child gets acquainted with the book, and as such we adults cannot forbid all this to the them. However, we may neither forget nor ignore the power of our example. If the book is our life companion and a friend, we have surely a more genuine and respectful relationship with it. And this is the way for us to introduce the child to the colourful world of literature and reading culture.

In the project Reading Backpack, we included children and their parents, and both professional workers of the group 2–4 years. The children took home a reading backpack, equipped with the eco content and instructions for the task, as well as a motivation tool – a doll. They could choose among four picture books with the eco content, while the parents then recorded the child's experience, feelings, as well as verbal and non-verbal communication in a plain notebook.

Keywords: reading, speech, reading backpack, pre-school child, doll, praise.

Uvod

»Prva otrokova knjiga – slikanica – pomeni vrata v otrokovo življenje. In zato je izredno pomembno, kakšno knjigo mu ponudimo.« (Dolinšek Bubnič, 1999, str. 10)

S to uvodno mislijo želim predstaviti projekt Bralni nahrbtnik, ki smo ga v okviru projekta Ekobranje za ekoživljenje in Ekoakcijskega načrta izvajali od decembra 2017 do maja 2018 v izbranem oddelku našega vrtca.

Cilji

- Razvijanje otrokovega pozitivnega odnosa do književnega dela.
- Razvijanje otrokove kognitivne sposobnosti in njegovo socialno in emocionalno vedenje.
- Razvijanje zmožnosti otrokovega govornega izražanja in poslušanja.
- Razvijanje otrokove samopodobe.
- Seznanjanje staršev o načinu ustreznega posredovanja knjižnega gradiva in branja v prijetnem vzdušju.

Metode

Poudarek je bil na naslednjih metodah:

- pripovedovanju,
- razgovoru,
- pogovoru,
- lastniaktivnosti.

Diskusija

Otrok je dvakrat nesel domov bralni nahrbtnik, opremljen z eko vsebino ter navodilom za nalogo. Bralni nahrbtnik je vseboval štiri slikanice in velik brezčrtni zvezek. V ta zvezek so starši zapisali otrokovo doživljanje, njegove občutke in morebitno verbalno in neverbalno sporočanje. Z bralnim nahrbtnikom je potovalo motivacijsko sredstvo —lutko, ki smo jo skupaj z otroki poimenovali Bine. To je bila priložnost, da starši, skupaj z otrokom, ustvarijo svet domišljije, doživljanj, odnosov in občutkov. Samotrok pa je svoje doživljanje in občutke izrazil tudi z risbo. Starši so o načinu ustreznega posredovanja vsebine slikanice bili seznanjeni na srečanju, ki smo ga izvedli meseca septembra. V vrtcu je otrok lahko vsebino pripovedoval na način, ki mu je najbolj ustrezal (individualno, v skupini otrok ali pred celotno skupino).

Ugotovitve:

Otrok je bil ves čas spodbujan k spoštljivemu ravnanju s književnim delom, obračanju listov naprej, nazaj; opazovanju ilustracij, branju le-teh s poudarkom na intenziteti opazovanja podrobnosti; slikanico je doživljal kot vir informacij, ob njej razvijal literarno-estetsko doživljanje, predvsem pa razvijal svojo osebno izkušnjo z rokovanjem slikanice, njeno vsebino; svojo odzivnost ob ilustracijah je izražal s smehom, čudenjem,

vzhičenostjo, empatijo do književnega junaka – le-to je izražal z mimiko obraza, z različnim tonom in barvo glasu, tudi s kretnjami rok.

V vrtcu je otrok je izbrano vsebino predstavil na način, ki mu je najbolj ustrezal. Pričakovali smo, da bodo posamezniki izrazili željo po individualni predstavitvi, kar se ni zgodilo, saj so vsi otroci vsebino predstavili pred celotno skupino. Otrok, ki je predstavljal vsebino je bil sproščen, počutil se je pomembnega. Še več, omenjena dejavnost je v skupini predstavljala poseben »protokol«. Otrok si je sam oz. s pomočjo drugih otrok v skupini pripravil poseben stol, motivacijsko lutko in izbrano književnodelo. Predstavitvev je na otroka vplivala zelo pozitivno, cilj razvijanja njegove pozitivne samopodobe je bil v celoti dosežen.

Večina otrok je drugo predstavitev opravila še bolj samozavestno, kar se je kazalo že v sami pripravi na predstavitev. Otrok je seveda vsebino dela predstavil v okviru svojih zmožnosti, glede na svojo razvojno stopnjo. Pri nekaterih otrocih je bilo pripovedovanje bolj povezano, tvorili so stavke, v nekaterih primerih je otrok povedal in povzel identično besedilo, kar nekaj otrok je uporabljalo dobresedne navedke. Uporabljali so dinamiko pripovedovanja, kar je bilo zanje bolj pomembno, so povedali počasneje, bolj poudarjeno. Večina otrok se je zelo trudila, kar se je odražalo tako, da so začeli pripovedovati v knjižnem jeziku, v nadaljevanju so potem postopoma prehajali v narečje. Kar nekaj otrok je ob pripovedovanju vzpostavljalo stik z očmi z drugimi otroki, kar predstavlja za otroka visoko stopnjo posredovanja literarnega besedila. Pri mlajših otrocih je bilo intenzivneje zaznati njihovo emocionalno vedenje – zelo čustveno so se namreč odzivali s smehom, kretnjami, s tipanjem, božanjem ipd. Obe strokovni sodelavki sta bili presenečeni in zelo zadovoljni, ko je kar nekaj otrok svojo drugo predstavitev nadgradilo z reprezentacijo vsebine, lutkovno predstavo in izdelavo ročnih lutk.

Večina staršev se je s tovrstno dejavnostjo srečala prvič, kar je posledično vplivalo na njihovo posebno zanimanje, deloma pa tudi na določeno mero strahu pred novim izzivom. Starši so ta izziv v celoti zelo dobro sprejeli, kar se je odražalo v njihovih zapisih ter predstavitev otrok v vrtcu. Ob koncu projekta sta strokovni delavki staršem predstavili najina opazovanje in ugotovitve ter napredek njihovega otroka v govoru, izražanju. Tako smo lahko videli, kako je naše skupno delovanje v dobro otroka, vplivalo na njegov razvoj. Ugotavljamo tudi, da je velik delež k uspešnemu delu pripomoglo prav aktivno sodelovanje staršev, ki so navodila dosledno upoštevali. Ni bilo čutiti nerganja ali nezadovoljstva, verjameva pa, da je za nekatere starše projekt predstavljal poseben izziv, s katerim so se uspešno spopadli in skupaj s svojim otrokom doživljali prijetne trenutke, ki so bogatili tako otroka kot nje same. Prav prijetno družinsko vzdušje je tisto, ki ugodno vpliva na otrokovo kakovostno doživljanje ter predstavlja podlago za njegov celostni razvoj, tako telesni, socialni, intelektualni in kot tudi čustveni.

Zaključek

Knjiga je pomembna sopotnica človeka skozi njegovo življenje, saj mu pomaga pri njegovem osebnostnem razvoju kot tudi spoznavanju sveta. Zato je pomembno, kako jo predstavimo že otroku ob njegovem prvem stiku s knjigo. To je predvsem pomembno s tega vidika, da otrok že kot majhen knjigo vzljubi ter jo sprejme kot nekaj zanimivega in uporabnega, hkrati pa se nauči spoštljivega ravnanja z njo. Z dejavnostjo v skupini sva obe strokovni delavki oddelka zelo zadovoljni, tako s sodelovanjem otrok kot tudi njihovih staršev. Projekt izkazal tudi kot odlična oblika sodelovanja s starši, ki so na ta način spoznajo delo našega vrtca in so z njim neposredno povezani. Ta projekt bi bilo smiselno nadaljevati z isto opazovano skupino otrok v sledečih šolskih obdobjih vse do vstopa v šolo, le da bi v bralni nahrbtnik vključili njihovi starosti primerna književna dela. Na ta način bi lahko spremljali vpliv knjig na otrokov razvoj skozi celotno vrtčevsko obdobje, njegovo samozavest, njegovo vključevanje v skupino. Prav tako pa bi na ta način krepili sodelovanje staršev otrok z vrtcem.

Literatura

- Dolinšek-Bubnič, M. (1999). *Beri mi in se pogovarjaj z mano*. Ljubljana: Epta.
- *Kurikulum za vrtce* (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Slika 1.: Predstavitev izbrane slikanice.

Slika 2.: Zvezek doživetij z risbo in fotografijo pokažem prijateljem.

Slika 3.: Zvezek v katerega starši zapišejo otrokova doživetja ob branju.

EKOLOGIJA V VRTCU

Povzetek

Vrtec Galjevica se nahaja na južnem obrobju Ljubljane, sredi mirnega naselja stanovanjskih hiš z urejenimi vrtovi, med Golovcem in Ljubljanskim barjem. Deluje samostojno v petih hišah, objekti pa so po velikosti raznoliki.

Vsako leto v Vrtcu Galjevica obeležimo svetovni dan Zemlje s krovnim dogodkom - Eko dan. V oddelkih pripravimo različne eko delavnice, kjer želimo na igriv način predstaviti vsebine eko projekta.

V vse oblike dejavnosti poleg otrok aktivno vključujemo tudi starše in stare starše. Na ravni oddelkov pripravljamo delavnice in srečanja s starši, organiziramo čistilno akcijo, kjer urejamo okolico vrtca, gredice in cvetlična korita, ustvarjamo z odpadnimi materiali in zbiramo star papir.

Gljučne besede: eko dan, eko delavnice, zelenjavni vrt, cvetlična korita, zdravilna zelišča

Abstract

Kindergarten Galjevica is located on the southern outskirts of Ljubljana in a quiet settlement of family houses with beautiful gardens between the Golovec Hill and the Ljubljana Marshes. It is an independent kindergarten with five facilities of different sizes.

Every year Kindergarten Galjevica marks the Earth Day with the event called the Eco Day. Kindergarten departments prepare various eco workshops presenting in a playful way the content of the eco project.

In addition to children, all activities involve the participation of parents and grandparents. At the level of departments we prepare workshops and meetings with parents, organise a cleaning campaign where we clean the surroundings of the kindergarten, flower beds and flower troughs, create with waste material and collect waste paper.

Keywords: Eco Day, eco workshops, vegetable garden, flower troughs, medicinal herbs

Uvod

V vrtcu Galjevica svet naravoslovja temelji na učnem procesu svobodnega in ustvarjalnega spoznavanja sveta narave. V svetu narave je bogastvo naravnih materialov in raznolikih naravoslovnih vsebin. Realizirane dejavnosti prispevajo k vzgoji in učenju otrok skozi igro in dejavnosti. Pestrost naravnega okolja v naši bližnji okolici nas kar vabi k odkrivanju in raziskovanju. Starejši otroci bogastvo naravnega okolja spoznavajo v tako imenovani učilnici na prostem, mlajši otroci pa imajo možnost spremljanja narave tudi v neposredni bližini vrtčevskega okolja. Naravo si prinesejo tudi v igralnico s sajenjem semen in sadik v lončke in cvetlična korita. Okolje nam nudi pestro paleto naravoslovnih učnih poti in raziskovalnih dejavnosti, ki jih preko celega leta realiziramo tudi na prostem-*učilnica v naravi*. Veliko poudarkov dajemo tudi okoljski problematiki in skrbi za zdravo in čisto okolje.

Metode

Pri delu so bile uporabljene metode pogovora, poslušanja, igre, razlage, eksperimentiranja, praktičnega dela in opazovanja.

Diskusija

Otroci so aktivno vključeni v praktično delo in eksperimente ter samostojno učenje, delo v skupinah ipd., ki ga realizirajo z obdelovanjem zeliščnih gredic, cvetličnih korit in zelenjavnih vrtov ter v ustvarjalnih delavnicah z odpadnimi materiali.

ZELENJAVNI VRT - Izziv vračanja k naravi, samooskrbe in ekološkega kmetovanja nas spodbuja, da bomo vsi skupaj, otroci, starši in zaposleni, še naprej vrtnarili tudi v vrtcu. Glavni cilj nam je, da otroci ohranjajo neposreden stik z naravo ter da spoznavajo način pridelave hrane – zelenjave, hkrati pa pri tem aktivno sodelujejo in pri delu uživajo. Semena, ki jih pridobimo tudi z izmenjavo oz. lastno pridelavo (avtohtone SLO vrste), pripravimo, obdelamo zemljo, uredimo gredice in posejemo solato, korenje, fižol, papriko in redkvice. Spremljamo njihovo rast, skrbimo za vrtnine, pobiramo pridelke, ki jih tudi sami pripravimo in pojemo.

Zelenjavno gredico imamo na igrišču enote Orlova, otroci in strokovni delavci iz lokacije Dolenjska cesta pa si svojo zelenjavno gredico uredijo pri upokojeni strokovni delavki vrtca v velikosti 2x2 m.

V enoti Galjevica in lokaciji Pot k Ribniku otroci v lončkih in koritih sejejo in sadijo vrtnine (paradižnik, bučke, solata, fižol, paprika) ter cvetlice, za katere skrbijo kar v igralnicah.

ZDRAVILNA ZELIŠČA - Otroci sodelujejo pri skrbi za urejeno okolico vrtca, spoznavajo rastišča zdravilnih zelišč in vpliv čistega oziroma onesnaženega okolja na njih. Ob tem pridobivajo neposredne izkušnje, kako sami in drugi ljudje vplivajo na naravo ter kako lahko prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja. Srečujejo se z različnimi naravoslovnimi postopki kot so opazovanje, razvrščanje, urejanje, postavljanje hipotez, spoznavajo zdravilno moč zelišč z vsemi čutili in si na ta način širijo zavest o zdravem načinu življenja. Z njimi se srečujejo preko celega leta in imajo možnost spoznavanja tudi v igralnici – posušena zelišča in dišavnice v steklenih kozarčkih, priprava čajank, priprava zeliščnih namazov ipd.

Gredice z zdravilnimi zelišči imamo kar v treh hišah vrtca Galjevica: enotah Orlova in Galjevica ter lokaciji Dolenjska cesta.

CVETLIČNA KORITA - Pisano cvetje nas razveseljuje od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Z dejavnostjo skrbimo za urejenost cvetličnih nasadov pred vhodom v vrtec in cvetlično dekoracijo v skupnem prostoru ter v atrijih vrtca. Otroci pridobivajo neposredne izkušnje, kako lahko dejavno prispevajo k urejanju in varovanju okolja in ob tem razvijajo zavest o odgovornosti. Z neposrednim stikom z zemljo spoznavajo načine razmnoževanja rastlin, spremljajo njihovo rast, življenjske pogoje in tudi minljivost. Spoznavajo pripomočke za izdelavo dekoracije, preprosto orodje za obdelavo zemlje ter se učijo rokovanja z njimi.

Starejši otroci (4-6-letniki) se seznanjajo z vrtovi tudi na tridnevnih taborih in turističnih kmetijah, ki jih obiščejo med šolskim letom.

DELAVNICE Z ODPADNIMI MATERIALI: Ločeno zbiranje odpadkov je v našem vrtcu že ustaljen način dela in ozaveščanja otrok ter posredno tudi staršev. Otroci z zbiranjem odpadne embalaže in nestrukturiranega materiala doma in v vrtcu razvijajo igro, izdelujejo eko igrače, glasbila, športne pripomočke, male ritmične instrumente (boba, ropotulje ipd.), izdelujejo senzorne igrače in družabne igre ter se seznanjajo z recikliranjem in ponovno uporabo materialov. Otrokom tako omogočamo neposreden stik z odpadno embalažo in nestrukturiranim materialom ter jim tako postavljamo nove izzive in možnosti eksperimentiranja.

Slika 1: Ločujemo odpadke

Slika 2: Ustvarjalne delavnice z odpadno embalažo.

Slika 3: Družabne igre iz odpadne embalaže.

Slika 4: Sajenje semen v lončke.

Slika 5: Spoznavanje rastlin in skrb zanje.

Slika 6: Nabiranje regratovih cvetov.

Zaključek

V Vrtcu Galjevica smo že od leta 2010, ko smo pridobili eko zastavo in podpisali eko listino, vpeti v eko vsebine, ki jih EKO šola ponuja. Otroke skušamo na različne načine vključevati v praktično delo, raziskovanje in aktivno učenje, ki nam ga neposredno okolje ponuja. Možnosti, ki nam jih neposredno okolje vrtca ponuja, so na žalost omejene, vendar si z različnimi pristopi kljub temu želimo zagotavljati veliko različnih in zanimivih vsebin.

Literatura

- Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulumu za vrtce. (2001), Založba Obzorja.

www.ekosola.si
www.drustvo-doves.si